

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Κείμενο 1

- Άννα: Είναι ό,τι χρειαζόμουνα! Ένα καφεενεδάκι με θέα αυτά τα επιβλητικά τζαμιά και τους μιναρέδες.
- Μάρκος: Κρίμα που δεν τα είδες από μέσα.
- Άννα: Μετά χαράς θα τα έβλεπα, αλλά οι γυναίκες και οι άντρες δεν **μοιράζονται** πάντα τους ίδιους χώρους στην Αίγυπτο.
- Γιάννης: Αυτό το παρατήρησα και στο μετρό στο Κάιρο. Παρά τριχά να πληρώσουμε πρόστιμο, επειδή μπήκαμε σε βαγόνι που **προοριζόταν** αποκλειστικά για γυναίκες.
Τέλος πάντων! Κάθε τόπος έχει τις συνήθειές του και οφείλουμε να τις σεβόμαστε.
- Άννα: Ως προς αυτό δεν έχεις άδικο. Οι γυναίκες πάντως στην Αίγυπτο κέρδισαν το δικαίωμα ψήφου το 1956, ενώ ένας νόμος το 2000 τους έδωσε το δικαίωμα να ζητούν κι αυτές διαζύγιο. Τι **σκεφτεσαι** Μάρκο;
- Μάρκος: Τίποτα, χαλαρώνω. Αυτή η πόλη με γοήτευσε από την πρώτη στιγμή! Τα δυο τεράστια λιμάνια της -όπου μπορείς να περπατάς για ώρες- η κίνηση στους δρόμους, τα ατέλειωτα παζάρια, οι πλανόδιοι πωλητές που διαλαλούν τα εμπορεύματά τους, οι μυρωδιές των μπαχαρικών...
- Γιάννης: Στα υπέρ της πόλης είναι και οι άνθρωποι. Μας κοιτάνε στα μάτια, είναι χαμογελαστοί, αυθόρμητοι και φιλικοί. Μ' αρέσει ακόμα που είναι καλοφαγάδες.

- Μάρκος: Και λίγο φωνακλάδες και πολύ υπναράδες... Αλλά δεν εκνευρίζονται εύκολα. Δείτε ότι κυκλοφορούν όλοι -οχήματα και πεζοί- χωρίς να υπολογίζουν διαγραμμίσεις και σηματοδότες, λες και το γλεντάνε!
- Άννα: Παρ' όλα αυτά, **αγχώνομαι** κάθε φορά που διασχίζουμε έναν δρόμο. Αν και βρήκα το κόλπο! **Γαντζώνεσαι** από το μανίκι κάποιου ντόπιου, που είναι περισσότερο εξασκημένος, και... περνάς!
- Γιάννης: Παιδιά ακούστε! Ο οδηγός λέει ότι στη δεκαετία του '50 οι Έλληνες έφταναν τους 250.000. Με την εθνικοποίηση όμως της Αιγύπτου, ο Νάσερ έδωσε, μαζί με τον βασιλιά Φαρούκ, και τους ξένους. Από τότε, μετά βίας οι Έλληνες φτάνουν τους 800.
- Μάρκος: Έμεινε βέβαια η τεράστια ελληνική επιγραφή στην είσοδο της πόλης που γράφει «Αλεξάνδρεια», διάφορες άλλες επιγραφές σε κτήρια, μερικές εκκλησίες καθώς και το μουσείο Καβάφη. Παρεμπιπτόντως, σας θυμίζω ότι θα το επισκεφτούμε το απόγευμα.
- Άννα: Σύμφωνα. Αλλά, καταρχήν, πρέπει να ανακτήσουμε δυνάμεις. Προτείνω τσάι, πίτα αραβική και φαλάφελ.

Λεξιλόγιο κειμένου 1

- επιβλητικά: επίθετο, γένους ουδεντέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (επιβλητικός,-ή,-ό)
- μετά χαράς: έκφραση
- παρά τριχα: έκφραση
- πρόστιμο: ουσιαστικό, γένους ουδεντέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το πρόστιμο)
- προοριζόταν: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου παρατατικού, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (προορίζομαι)
- αποκλειστικά: τροπικό επίρρημα
- τέλος πάντων: έκφραση
- ως προς αυτό: προθετικό σύνολο που δηλώνει αναφορά
- δικαίωμα: ουσιαστικό, γένους ουδεντέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής, (το δικαίωμα)
- ψήφου: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (η ψήφος)
- πλανόδιοι: επίθετο, γένους, αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (πλανόδιος,-α-ο)
- διαλαλούν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (διαλαλώ)
- αυθόρμητοι: επίθετο, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (αυθόρμητος, -η-ο)

- οχήματα: ουσιαστικό, γένους ουδεντέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (το όχημα)
- διαγραμμίσεις: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η διαγράμμιση)
- σηματοδότες: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ο σηματοδότης)
- γαντζώνεσαι: ρήμα, β' ενικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (γαντζώνομαι)
- εθνικοποίηση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η εθνικοποίηση)
- μετά βίας: έκφραση
- παρεπιπτόντως: τροπικό επίρρημα
- καταρχήν: χρονικό επίρρημα
- ανακτήσουμε: ρήμα, α' πληθυντικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης υποτακτικής, ενεργητικής φωνής (ανακτώ)

Επεξεργασία κειμένου 1

Σωστό ή Λάθος;

1. Η Άννα δεν μπήκε στα τζαμιά, γιατί ήταν κουρασμένη.
2. Στην Αίγυπτο υπάρχουν βαγόνια στο μετρό που είναι αποκλειστικά για άντρες.
3. Οι γυναίκες στην Αίγυπτο ψήφισαν για πρώτη φορά το 2000.
4. Ο Μάρκος δεν χρειάστηκε πολύ χρόνο για να παρασυρθεί από τη γοητεία της Αλεξάνδρειας.
5. Στους δρόμους της Αλεξάνδρειας επικρατεί κυκλοφοριακό χάος.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 1**Επίλεξε το σωστό.**

1. Είναι πολύ ευέξαπτος. ..... να τσακωθούμε για το τίποτα!
α. Παρά τρίχα   β. Μετά χαράς   γ. Μετά βίας
2. Το σπίτι ..... για κατεδάφιση.
α. μοιράζεται   β. γαντζώνεται   γ. προορίζεται
3. Δεν είναι ..... . Ποτέ δεν ενεργεί παρορμητικά.
α. φωνακλάς   β. αυθόρμητος   γ. επιβλητικός
4. Μιλούσαμε για κάποιο άσχετο θέμα και ..... αναφέρθηκε και στην προσωπική του περίπτωση.
α. παρεμπιπτόντως   β. καταρχήν   γ. παρά τρίχα
5. Πρέπει να ..... το χαμένο κύρος μας.
α. προτείνουμε   β. διώξουμε   γ. ανακτήσουμε

Κείμενο 2

(Ο Γιάννης δεν **αποχωρίζεται** ούτε λεπτό τον ταξιδιωτικό οδηγό του. Εκεί, βρίσκει πληροφορίες για τον Αλεξανδρινό ποιητή Κ. Καβάφη και τις διαβάζει μεγαλόφωνα στην Άννα και το Μάρκο).

Η Αλεξάνδρεια είναι η πόλη όπου γεννιέται, το 1863, και ζει ο Κωνσταντίνος Καβάφης. Το σπίτι του **βρίσκεται** ανάμεσα στο ελληνορθόδοξο Πατριαρχείο, το Ελληνικό Νοσοκομείο και τους οίκους ανοχής της πόλης, που ο ποιητής **χαρακτηρίζει** σαν «ο Ναός της Ψυχής», «ο Ναός του Σώματος» και «ο Ναός της Σαρκός». Τον Ιούνιο του 1933 η εγχείρηση που **κάνει** στο λαιμό **πετυχαίνει**, όμως η φωνή του **χάνεται** ολοκληρωτικά.

Άρρωστος, στο κρεβάτι, **δουλεύει** το τελευταίο του ποίημα «Είς τα περίχωρα της Αντιοχείας», ώσπου στις 29 Απριλίου **αφήνει** την τελευταία του πνοή στο Ελληνικό Νοσοκομείο σε ηλικία 70 ετών. Το απόγευμα της ίδιας μέρας τον **θάβουν** στο οικογενειακό παρεκκλήσι του Ελληνικού Νεκροταφείου της πόλης.

Σήμερα η Αλεξάνδρεια εξακολουθεί να μιλά για τον Καβάφη. Στους δρόμους, τα νεοκλασικά, τα μαγαζιά, τα παζάρια, την παραλία, η σκιά του Αλεξανδρινού **γυροφέρνει** κάθε περαστικό, ψιθυρίζοντάς του:

« (...) Διαβάτη αν είσαι Αλεξανδρεύς δεν θα επικρίνεις,
Ξέρεις την ορμή του βίου μας.
Τι θέρμη έχει. Τι ηδονή υπέρτατη.» (Ίαση τάφος)

Στο σπίτι του, στην οδό Λίπσιους 10, μια αναμνηστική πλάκα που τοποθετήθηκε το 1948 από το πνευματικό κέντρο της Αλεξάνδρειας, θυμίζει σε όλους ποιος έμνε εδώ, βλέποντας απ' το μπαλκόνι... «ολίγη αγαπημένη πολιτεία...».

Βλέπετε τα ρήματα του κειμένου που είναι πιο έντονα;

Σε ποιο χρόνο από τους παρακάτω βρίσκονται;

α. σε παρατατικό

β. σε ενεστώτα

γ. σε ιστορικό ενεστώτα

Λεξιλόγιο κειμένου 2

- αποχωρίζεται: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (αποχωρίζομαι)
- θάβουν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (θάβω)
- γυροφέρνει: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (γυροφέρνω)
- θα επικρίνεις: ρήμα, β' ενικού προσώπου, χρόνου απλού μέλλοντα, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (επικρίνω)

- θέρμη: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η θέρμη)
- υπέρτατη: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (υπέρτατος-η-ο)

Επεξεργασία κειμένου 2

Σωστό ή Λάθος;

1. «Ο Ναός του Σώματος»: Έτσι αποκαλούσε ο ποιητής το Ελληνικό Νοσοκομείο της Αλεξάνδρειας.
2. Ο Καβάφης εγχειρίστηκε το 1933 και πέθανε ένα χρόνο αργότερα.
3. Ο Καβάφης βρίσκεται θαμμένος στην Αλεξάνδρεια.
4. Ο Καβάφης, αν και άρρωστος, δεν σταματά τη συγγραφή.
5. Σήμερα στην Αλεξάνδρεια κανείς δεν γνωρίζει τον Αλεξανδρινό ποιητή.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 2

Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις της παρένθεσης στο σωστό τύπο.

(γυροφέρνω, επικρίνω, υπέρτατος, αποχωρίζομαι, θάβω)

1. Η ελευθερία θεωρείται ..... αγαθό.
2. Αυτός δεν παθαίνει τίποτα. Θα μας ..... όλους.
3. Η ταινία ..... έντονα από την Εκκλησία ως αντιχριστιανική.
4. Μέρες τώρα το ..... στο μυαλό μου.
5. Διαβάζει συνέχεια. Δεν ..... ποτέ τα βιβλία του.

Κείμενο 3 - Πολιτισμός

Η Αλεξάνδρεια **συνδέεται** στενά με τον Ελληνισμό. Στην νεότερη εποχή, πολλοί Έλληνες έμποροι ανέπτυξαν τις δραστηριότητές τους στην Αλεξάνδρεια. Περισσότεροι ακόμα έφτασαν μεταξύ 1825-1827, αιχμαλωτισμένοι από τα στρατεύματα του Ιμπραήμ.

Η βαριά κληρονομιά του Κωνσταντίνου Καβάφη, η ιδιαίτερη ατμόσφαιρα πολυπολιτισμικής σύνθεσης που κυριαρχούσε στην πόλη και η πνευματική άμιλλα μεταξύ των μελών της παροικίας ίσως εξηγούν τη «βιομηχανία» παραγωγής τόσο σπουδαίων προσώπων στα γράμματα και τις τέχνες.

Σχετικά με τα μνημεία της πόλης, γνωρίζουμε ότι ο Φάρος της Αλεξάνδρειας αποτελούσε ένα από τα επτά θαύματα της αρχαιότητας.

Η Βιβλιοθήκη θεωρείται το δεύτερο θαύμα της Αλεξάνδρειας. **Βρίσκεται** κοντά στην τοποθεσία της αρχαίας, με θέα τη Μεσόγειο και το μεγαλύτερο μέρος της βρίσκεται κάτω από τη στάθμη της θάλασσας. Στεγάζει οκτώ εκατομμύρια τόμους. Καταλαμβάνει συνολική έκταση 40.000 τετραγωνικά μέτρα, έχει 13 ορόφους, διαθέτει 3.500 θέσεις για τους αναγνώστες ενώ το προσωπικό αριθμεί 578 άτομα. Χτίστηκε από την αιγυπτιακή κυβέρνηση σε συνεργασία με την UNESCO για να θυμίζει τη διασημότερη βιβλιοθήκη της παγκόσμιας ιστορίας, που ήταν πόλος έλξης σημαντικών προσωπικοτήτων, όπως ο μαθηματικός Ευκλείδης, ο αστρονόμος Αρίσταρχος, οι ποιητές Θεόκριτος και Καλλίμαχος, ο ζωγράφος Απελλής, αλλά και ο τόπος όπου μεταφράστηκαν για πρώτη φορά από τα εβραϊκά στα ελληνικά τα χειρόγραφα που σήμερα ονομάζουμε Παλαιά Διαθήκη.

Η βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας δημιουργήθηκε το 332 π.Χ. από το Δημήτριο τον Φαληρέα, μαθητή του Αριστοτέλη, για λογαριασμό των Πτολεμαίων και καταστράφηκε σύμφωνα με κάποιους από τον Ιούλιο Καίσαρα. Κατ' άλλους από το χαλίφη Ομάρ, τον 7ο αιώνα μ.Χ., όταν σύμφωνα με το μύθο διέθεσε τους 500.000 παπύρους για τη θέρμανση των δημοσίων λουτρών, θεωρώντας το Κοράνι τη μόνη αναγκαία πηγή γνώσης.

Επεξεργασία κειμένου 3

Σωστό ή Λάθος;

1. Οι Έλληνες στην Αλεξάνδρεια κυρίως ασχολούνταν με τη βιομηχανία.
2. Ο Ιμπραήμ έφερε πολλούς Έλληνες αιχμαλώτους τον 19^ο αιώνα στην Αίγυπτο.
3. Και οι δεκατρείς όροφοι της Βιβλιοθήκης έχουν θέα τη Μεσόγειο θάλασσα.
4. Στη Βιβλιοθήκη σύχναζαν οι ζωγράφοι Θεόκριτος και Καλλίμαχος.
5. Ο Δημήτριος ο Φαληρέας ήταν μαθητής του Αριστοτέλη.

ΜΕΡΟΣ Β΄**Γραμματική****1. Θεωρία****Α΄ συζυγία**

Στην **πρώτη συζυγία** ανήκουν τα ρήματα που τονίζονται στην παραλήγουσα στο πρώτο πρόσωπο της οριστικής του ενεργητικού ενεστώτα και στην προπαραλήγουσα στο πρώτο πρόσωπο της οριστικής του παθητικού ενεστώτα.

Στην πρώτη συζυγία ανήκουν τα περισσότερα ρήματα.

Σημασία-Χρήση Ενεστώτα

Ο ενεστώτας δηλώνει κάτι που κάνουμε τώρα ή κάτι που γίνεται πάντα. Γι' αυτό ανήκει στους εξακολουθητικούς χρόνους.

Χρησιμοποιούμε τον ενεστώτα:

- Στις διηγήσεις και τις περιγραφές στη θέση του παρατατικού ή του αορίστου, για να κάνουμε την αφήγηση πιο ζωντανή, πιο ζωντανή, πιο άμεση. Στην περίπτωση αυτή λέγεται **ιστορικός ενεστώτας**.
π.χ. Τότε, ανεβαίνω γρήγορα τη σκάλα και χτυπώ την πόρτα.
Ο Κ. Καβάφης γράφει ποιήματα ακόμα και μέσα στο νοσοκομείο!
- Για να δηλώσουμε έναρξη
π.χ. Ο πατέρας γερνάει.
- Για να δηλώσουμε βεβαιότητα.
π.χ. Το τρένο φεύγει σε πέντε λεπτά.

Παθητικός ενεστώτας Α' συζυγίας

Τα ρήματα που στην ενεργητική φωνή τελειώνουν σε **-ω**, στην παθητική τελειώνουν σε **-ομαι**.

δέν-ω	δέν-ομαι
δέν-ω	δέν-ομαι
δέν-εις	δέν-εσαι
δέν-ει	δέν-εται
δέν-ουμε	δέν-όμαστε
δέν-ετε	δέν-εστε
δέν-ουν	δέν-ονται

Αποθετικά ρήματα

Ορισμένα ρήματα δεν συναντιούνται στην ενεργητική φωνή. Τα ρήματα που συναντιούνται μόνο στην παθητική φωνή λέγονται αποθετικά (π.χ. γίνομαι, αισθάνομαι, έρχομαι, δέχομαι, εργάζομαι, εύχομαι, μεταχειρίζομαι, σέβομαι, συλλογίζομαι κλπ.). Κάποια από τα αποθετικά ρήματα έχουν κατάληξη σε **-άμαι**, όπως λυπάμαι, θυμάμαι, φοβάμαι, κοιμάμαι.

Επίθετα σε **-άς, -ού, -άδικο**

Τα επίθετα με καταλήξεις **-ας, -ού, -άδικο** είναι ανισοσύλλαβα και κλίνονται: το αρσενικό κατά το ουσιαστικό *ο ψωμάς* και το θηλυκό κατά το ουσιαστικό *η αλεπού*. Έτσι κλίνονται και τα: υπναράς, λογάς, φαγάς κλπ.

ο φαγάς
του φαγά
τον φαγά
φαγά

η φαγού
της φαγούς
την φαγού
φαγού

το φαγάδικο
του φαγάδικου
το φαγάδικο
φαγάδικο

2. Ασκήσεις

1. Συμπλήρωσε τα κενά με τη σωστή κατάληξη από την παρένθεση.

(ομαι, εσαι, εται, όμαστε, εστε, ονται)

- Τι κάνετε εκεί, παιδιά;
- Καθ..... . Γιατί ρωτάς;
- Ε, δεν υποφ..... . Οι γονείς σας χρειάζ..... βοήθεια! Δεν γίν..... όλα από δύο άτομα. Εργαζ..... σκληρά όλη μέρα κι εσείς το εκμεταλλεύ..... . Δεν είναι δίκαιο! Μπορεί να είστε παιδιά, αλλά έχετε και υποχρεώσεις.
- Καλά καλά. Τι κάθ..... και σκέφτ..... τώρα; Ερχ..... αμέσως!

2. Επίλεξε το σωστό.

1. Ευτυχώς ο οργανισμός του ..... θετικά στη θεραπεία.
α. εμφανίζεται   β. δέχεται   γ. ανταποκρίνεται
2. Γύρω από τον Ήλιο ..... εννιά πλανήτες.
α. περιφέρονται   β. ανταποκρίνονται   γ. υπολογίζονται
3. Τα πρώτα δόντια του ανθρώπου ..... κατά τον πρώτο χρόνο της ζωής του.
α. χρειάζονται   β. εμφανίζονται   γ. κουράζονται
4. Ξέρετε πώς ..... το εμβαδόν του παραλληλογράμμου;
α. υπολογίζεται   β. διακρίνεται   γ. ονομάζεται
5. Είναι χρήσιμο να γνωρίζετε πώς ..... η σοκολάτα.
α. παράγεται   β. επιστρέφεται   γ. κατάνεται

3. Συμπλήρωσε τον πίνακα.

διακρίνομαι					
	παράγεται				
		ανταποκρίνεται			
			περιφερόμαστε		
				υποφέρεστε	
					νοιάζονται

4. Γράψε στον ιστορικό ενεστώτα τα ρήματα της παρένθεσης.

Ο Κωνσταντίνος Καβάφης ..... (γεννήθηκε) το 1863 στην Αλεξάνδρεια, όπου ..... (υπήρχε) ακμαία ελληνική παροικία, κυρίως εμπόρων και υπαλλήλων. Έμπορος ..... (ήταν) και ο πατέρας του. Η μητέρα του ..... (καταγόταν) από την Κωνσταντινούπολη. Μετά το θάνατο του πατέρα του ..... (ακολούθησε) τις μετακινήσεις της οικογένειάς του και ..... (έζησε) από στο Λονδίνο και την Κωνσταντινούπολη. Μετά το 1885 ..... (εγκαταστάθηκε) μόνιμα στην Αλεξάνδρεια, όπου και ..... (πέθανε) το 1933. Πανεπιστημιακές σπουδές δεν ..... (έκανε), αλλά ..... (κατόρθωσε) να αποκτήσει βαθύτατη μόρφωση με τις προσωπικές του μελέτες. Η διαμονή του στα μεγάλα κοσμοπολίτικα κέντρα της εποχής του τον ..... (εφοδίασε) με πλούσια πείρα.

5. Σωστό ή Λάθος;

1. Ο τελευταίος του δίσκος είναι απαίσιος. Δεν ακούγεστε.
2. Ε, δεν υποφέρονται με τίποτα! Όλο παράπονα έχουν.
3. Καλέ, δεν τρώγεσαι. Είναι τελείως ανάλατο.
4. Δεν είναι ο καλύτερος καφές, αλλά πίνεται.
5. Τα μαλλιά του μπερδεύτηκαν από τον αέρα. Δεν ξεμπερδεύεται εύκολα.

6. Άκουσε και επανάλαβε.

1. Παρά τρίχα να πληρώσουμε πρόστιμο!
2. Οι γυναίκες στην Αίγυπτο κέρδισαν το δικαίωμα ψήφου το 1956.
3. Στα δυο τεράστια λιμάνια της Αλεξάνδρειας μπορείς να περπατάς για ώρες.
4. Στην είσοδο της πόλης υπάρχει μια τεράστια ελληνική επιγραφή που γράφει Αλεξάνδρεια.
5. Για να ανακτήσουμε δυνάμεις, προτείνω τσάι, πίτα αραβική και φαλάφελ.

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Παιχνιδόλεξα

1. Σταυρόλεξο

Συμπλήρωσε τα κενά και, στη συνέχεια, λύσε το σταυρόλεξο.

Οριζόντια

1. Βρε, ... ! Ακόμα δεν ξυπνήσατε; (υπναράς)
2. Κατά βάθος είναι αξιόλογη κοπέλα. Το μόνο της ελάττωμα είναι ότι είναι λίγο ..... (φωνακλάς).
3. Δεν ανήκει στην κατηγορία των παχύσαρκων, αλλά των ..... (καλοφαγάς)

Κάθετα

1. Καλώς την ..... ! Τι ώρα είναι αυτή, καλέ, που ξυπνάς; (υπναράς)
2. Λένε ότι οι ..... είναι και καλόκαρδοι. (καλοφαγάς)

		1.		2.									
1.													
			2.										
		3.											

2. Κρεμάλα

1. Περιφέρεται στους δρόμους, χωρίς μόνιμη εγκατάσταση (για διάφορα επαγγέλματα).
2. Ενεργεί ή εκδηλώνεται με δική του παρόρμηση, δεν παρακινείται από άλλους.
3. Έχει την ιδιότητα να επιβάλλεται, να προκαλεί έντονη εντύπωση, θαυμασμό.

1. Π _____
2. Α _____
3. Ε _____

3. Παζλ

Επίλεξε το σωστό.

1. Οι Έλληνες έμποροι στην Αλεξάνδρεια
  - α. ανέπτυξαν τις δραστηριότητές τους.
  - β. ήταν αιχμάλωτοι.
  - γ. ασχολήθηκαν με την ποίηση.
2. Η Αλεξάνδρεια κυρίως θεωρείται
  - α. ένα από τα επτά θαύματα του κόσμου.
  - β. πολυπολιτισμική πόλη.
  - γ. ιδιαίτερα πολυπληθής πόλη.
3. Στη δεκαετία του '50 η Αλεξάνδρεια αριθμούσε
  - α. 200.000 Έλληνες.
  - β. 150.000 Έλληνες.
  - γ. 250.000 Έλληνες.
4. Το σπίτι του Καβάφη στην Αλεξάνδρεια σήμερα είναι
  - α. μουσείο.
  - β. νοσοκομείο.
  - γ. εκκλησία.
5. Μετρό διαθέτει
  - α. η Αλεξάνδρεια.
  - β. το Κάιρο.
  - γ. το Κάιρο και η Αλεξάνδρεια.

4. **Λαγός και Χελώνα**

Γράψε τον παθητικό ενεστώτα.

περιέφερα .....
 εκδήλωσα .....
 επέβαλα .....
 υπέφερα .....
 έφαγα .....

αύξησα .....
 μπέρδεψα .....
 αναγνώρισα .....
 μάγεψα .....
 δοκίμασα .....

5. **Γραφομηχανή**

χρειάζεται, μοιράζονται, δικαιώνεστε, διαγραμματίσεις,
 εθνικοποίηση, παρεμπιπτόντως, εγχειρίζεσαι,
 αναπτύσσονται, άμιλλα, εκμεταλλεύονται,
 μετακινήσεις, ελάττωμα, υπναράδες, φωνακλάς,
 θαρραλέος, συγκίνηση, αποκλειστικός, επιβλητικός,
 κοσμοπολίτικος, πείρα

6. Τραγούδι

Ο Αλεξανδρινός ο καθαρός ο ουρανός
 στον έρωτα είναι σαν διαμάντι .....
 κι όπως..... στη θάλασσα ζεστός
 λες για σαλάμ να κι ένας άξιος πιστός.
 Βρε, για σαλάμ πού να το φανταστώ
 τόσο γλυκό το φθινόπωρο αυτό.
 Τούτος ο ουρανός ο φθινοπωρινός
 είναι ο ..... ο Αλεξανδρινός.

Το ένα μου λιμάνι είναι δυτικό,
 το άλλο το παλιό ανατολικό.
 Έχω αεροδρόμιο στον βορά
 κι ένα αρχαίο..... προς τον νοτιά.

Ναι ο ..... ο καθαρός, ο αυθεντικός
 στην Αλεξάνδρεια είναι τόσο ανθεκτικός
 που σκάει το κύμα δυνατά
 στο Κάι-μπέη μαντάμ, μαντάμ.
 Ρε! για σαλάμ ο έρωτας λέει,
 για σαλάμ θα πει τόσο χώρεσα
 που τον δαίμονά μου .....
 για όλα του τα πάθη τ' άγρια.
 Για σαλάμ θα πει Αλεξάνδρεια.

ΜΕΡΟΣ Δ '**Λεξικό Ενότητας**

- επιβλητικός,-ή,-ό: αυτός που έχει την ιδιότητα να επιβάλλεται, να προκαλεί έντονη εντύπωση, θαυμασμό
Είναι άνθρωπος με επιβλητική εμφάνιση.

επιβλητικός
επιβλητικού
επιβλητικό
επιβλητικέ

επιβλητικοί
επιβλητικών
επιβλητικούς
επιβλητικοί

- αποχωρίζομαι: φεύγω μακριά από κάποιον ή κάτι (αποχωρίζομαι, αποχωρίζομαι, αποχωρίστηκα, θα αποχωρίζομαι, θα αποχωριστώ, έχω αποχωριστεί, είχα αποχωριστεί, θα έχω αποχωριστεί)
Είναι τόσο δεμένοι μεταξύ τους που δύσκολα θα αντέξουν να αποχωριστούν.

- μετά χαράς: με μεγάλη ευχαρίστηση, πολύ ευχαρίστως
Μετά χαράς να σου δώσω τη συνταγή του γλυκού.

- παρά τρίχα: παρά λίγο, λίγο έλειψε
Παρά τρίχα θα τον χτυπούσε ένα αυτοκίνητο.

- πρόστιμο το: χρηματική ποινή
Τα πρόστιμα της Τροχαίας είναι μεγάλα.

το πρόστιμο
του πρόστιμου
το πρόστιμο
πρόστιμο

τα πρόστιμα
των πρόστιμων
τα πρόστιμα
πρόστιμα

- προορίζομαι: προσδιορίζω από πριν τη μελλοντική πορεία, την εξέλιξη (προορίζομαι, προορίζομαι, προορίστηκα, θα προορίζομαι, θα προοριστώ, έχω προοριστεί, είχα προοριστεί, θα έχω προοριστεί)
Αυτά τα δέματα προορίζονται για την Αμερική.

- αποκλειστικά: με τρόπο που αποκλείει κάθε άλλον, μοναδικά
Τρώει αποκλειστικά βιολογικά προϊόντα.
- τέλος πάντων: για να τελειώνουμε, επιτέλους
Τέλος πάντων, αν θέλεις να φύγεις, φύγε!
- ως προς αυτό: σχετικά με αυτό
Ως προς αυτό, πραγματικά δεν έχω να προσθέσω τίποτα
- δικαίωμα το: απαίτηση που απορρέει από το νόμο, άδεια
Οι πολίτες έχουν δικαιώματα και υποχρεώσεις.

το δικαίωμα
του δικαίωματος
το δικαίωμα
δικαίωμα

τα δικαιώματα
των δικαιωμάτων
τα δικαιώματα
δικαιώματα

- ψήφος η: γνώμη που εκφράζεται με το ψηφοδέλτιο ή άλλο μέσο
Με τρεις ψήφους υπέρ και δύο κατά το δικαστήριο τον καταδίκασε.

η ψήφος
της ψήφου
την ψήφο
ψήφε

οι ψήφοι
των ψήφων
τις ψήφους
ψήφοι

- δικαίωμα ψήφου : το δικαίωμα να ψηφίζει κανείς
Στις περισσότερες χώρες οι πολίτες αποκτούν δικαίωμα ψήφου στα δεκαοχτώ.
- πλανόδιος, -α-ο: ο περιφερόμενος στους δρόμους
Αγόρασα το καπέλο μου από έναν πλανόδιο πωλητή.

πλανόδιος
πλανόδιου
πλανόδιο
πλανόδιε

πλανόδια
πλανόδιας
πλανόδια
πλανόδια

πλανόδιο
πλανόδιου
πλανόδιο
πλανόδιο

πλανόδιοι	πλανόδιες	πλανόδια
πλανόδιων	πλανόδιων	πλανόδιων
πλανόδιους	πλανόδιες	πλανόδια
πλανόδιοι	πλανόδιες	πλανόδια

- διαλαλώ: ανακοινώνω μεγαλόφωνα, διαφημίζω (διαλαλώ, διαλαλούσα, διαλάλησα, θα διαλαλώ, θα διαλαλήσω, έχω διαλαλήσει, είχα διαλαλήσει, θα έχω διαλαλήσει)

Διαλαλούσε δεξιά κι αριστερά και τα πιο προσωπικά του μυστικά!

- αυθόρμητος, -η-ο: που ενεργεί ή γίνεται χωρίς υποκίνηση ή εξωτερική επίδραση
Τα παιδιά είναι πιο αυθόρμητα από τους μεγάλους.

αυθόρμητος	αυθόρμητη	αυθόρμητο
αυθόρμητου	αυθόρμητης	αυθόρμητου
αυθόρμητο	αυθόρμητη	αυθόρμητο
αυθόρμητε	αυθόρμητη	αυθόρμητο

αυθόρμητοι	αυθόρμητες	αυθόρμητα
αυθόρμητων	αυθόρμητων	αυθόρμητων
αυθόρμητους	αυθόρμητες	αυθόρμητα
αυθόρμητοι	αυθόρμητες	αυθόρμητα

- όχημα το: αμάξι, κάθε μεταφορικό μέσο που κινείται με τροχούς
Τα μεγάλα οχήματα κυκλοφορούν δύσκολα στην πόλη.

το όχημα
του οχήματος
το όχημα
όχημα

τα οχήματα
των οχημάτων
τα οχήματα
οχήματα

- διαγράμμιση η: διαίρεση μιας επιφάνειας ή δρόμου με γραμμές
Η διαγράμμιση στην Εθνική οδό χρειάζεται διόρθωση.

η διαγράμμιση
της διαγράμμισης (διαγραμμίσεως)
τη διαγράμμιση
διαγράμμιση

οι διαγραμμίσεις
των διαγραμμίσεων
τις διαγραμμίσεις
διαγραμμίσεις

- σηματοδότης ο: συσκευή που ρυθμίζει την κίνηση πεζών και αυτοκινήτων στις διαβάσεις, φανάρι
Το ατύχημα έγινε όταν ο οδηγός παραβίασε το φωτεινό σηματοδότη.

ο σηματοδότης
του σηματοδότη
το σηματοδότη
σηματοδότη

οι σηματοδότες
των σηματοδοτών
τους σηματοδότες
σηματοδότες

- γαντζώνομαι: πιάνομαι, κρατιέμαι από κάπου (γαντζώνομαι, γαντζωνόμουν, γαντζώθηκα, θα γαντζώνομαι θα γαντζωθώ, έχω γαντζωθεί, είχα γαντζωθεί, θα έχω γαντζωθεί)
Το φόρεμά μου γαντζώθηκε στην πόρτα και σκίστηκε.

- εθνικοποίηση η: σύνολο μέτρων με τα οποία επιχειρήσεις ή άλλοι τομείς της οικονομίας περιέρχονται στην κυριότητα του κράτους
Η κυβέρνηση αποφάσισε την εθνικοποίηση των τραπεζών.

η εθνικοποίηση
της εθνικοποίησης
την εθνικοποίηση
εθνικοποίηση

οι εθνικοποιήσεις
των εθνικοποιήσεων
τις εθνικοποιήσεις
εθνικοποιήσεις

- μετά βίας: δύσκολα
Μόλις και μετά βίας κατάφερε να τελειώσει το δημοτικό σχολείο.

- παρεμπιπτόντως: εκτός θέματος, επιπλέον
Παρεμπιπτόντως, πού θα πάμε διακοπές το καλοκαίρι;

- καταρχήν: πρώτα απ' όλα
Καταρχήν να αποφασίσουμε τι θα κάνουμε απόψε.

- ανακτώ: αποκτώ κάτι που έχω χάσει, ξαναβρίσκω (ανακτώ, ανακτούσα, ανέκτησα, θα ανακτώ, θα ανακτήσω, έχω ανακτήσει, είχα ανακτήσει, θα έχω ανακτήσει)
Ήταν άρρωστος για καιρό και τώρα προσπαθεί να ανακτήσει τις δυνάμεις του.

- ευέξαπτος: που θυμώνει εύκολα
Ο σύζυγός της είναι πολύ ευέξαπτος κι έτσι μαλώνουν συχνά.

ευέξαπτος	ευέξαπτη	ευέξαπτο
ευέξαπτου	ευέξαπτης	ευέξαπτου
ευέξαπτο	ευέξαπτη	ευέξαπτο
ευέξαπτε	ευέξαπτη	ευέξαπτο

ευέξαπτοι	ευέξαπτες	ευέξαπτα
ευέξαπτων	ευέξαπτων	ευέξαπτων
ευέξαπτους	ευέξαπτες	ευέξαπτα
ευέξαπτοι	ευέξαπτες	ευέξαπτα

- κατεδάφιση η: γκρέμισμα
Η κατεδάφιση της πολυκατοικίας θα γίνει αύριο.

η κατεδάφιση
της κατεδάφισης (της κατεδαφίσεως)
την κατεδάφιση
κατεδάφιση

οι κατεδαφίσεις
των κατεδαφίσεων
τις κατεδαφίσεις
κατεδαφίσεις

- παρορμητικά: με ακατανίκητη τάση να κάνει ορισμένες πράξεις
Όταν αντιδράς παρορμητικά, κινδυνεύεις να κάνεις λάθος.
- αποχωρίζομαι: απομακρύνομαι από κάποιον (αποχωρίζομαι, αποχωρίζομαι, αποχωριστήκα, θα αποχωρίζομαι, θα αποχωριστώ, έχω αποχωριστεί, είχα αποχωριστεί, θα έχω αποχωριστεί)
Όταν αποχωρίζομαι αγαπημένα πρόσωπα, πονάω.
- θάβω: τοποθετώ το νεκρό σε τάφο (θάβω, έθαβα, έθαψα, θα θάβω, θα θάψω, έχω θάψει, είχα θάψει, θα έχω θάψει)
Ο παπούς μάς ζήτησε να τον θάψουμε στο χωριό του.
- γυροφέρνω: τριγυρίζω (γυροφέρνω, γυρόφερνα, γυρόφερα, θα γυροφέρνω, θα γυροφέρω, έχω γυροφέρνει, είχα γυροφέρνει, θα έχω γυροφέρνει)
Όταν επισκέπτομαι την Αθήνα, γυροφέρνω στα δρομάκια της Πλάκας.
- επικρίνω: κατηγορώ (επικρίνω, επέκρινα, επέκρινα, θα επικρίνω, θα επικρίνω, έχω επικρίνει, είχα επικρίνει, θα έχω επικρίνει)
Δεν είναι σωστό να επικρίνεις συνεχώς τα παιδιά σου.

- **θέρμη η:** πυρετός, προθυμία
Τον υπερασπίστηκε με μεγάλη θέρμη.

η θέρμη
της θέρμης
τη θέρμη
θήρμη

οι θέρμες

τις θέρμες
θήρμες

- **υπέρτατος-η-ο:** ανώτατος
Η ζωή είναι υπέρτατη αξία.

υπέρτατος	υπέρτατη	υπέρτατο
υπέρτατου	υπέρτατης	υπέρτατου
υπέρτατο	υπέρτατη	υπέρτατο
υπέρτατε	υπέρτατη	υπέρτατο

υπέρτατοι	υπέρτατες	υπέρτατα
υπέρτατων	υπέρτατων	υπέρτατων
υπέρτατους	υπέρτατες	υπέρτατα
υπέρτατοι	υπέρτατες	υπέρτατα

- **αναπτύσσω:** μεγαλώνω, απλώνω / προάγω οικονομικά, σωματικά, ηθικά, πνευματικά (αναπτύσσω, ανέπτυσσα, ανέπτυξα, θα αναπτύσσω, θα αναπτύξω, έχω αναπτύξει, είχα αναπτύξει, θα έχω αναπτύξει)
Οι λαοί που κατοικούν γύρω από τη Μεσόγειο ανέπτυξαν σημαντικούς πολιτισμούς κατά την Αρχαιότητα.
- **δραστηριότητα η:** ανάπτυξη δράσης, ενεργητικότητα
Το σχολείο μας, εκτός από τα μαθήματα, προσφέρει ποικίλες δραστηριότητες στα παιδιά.

η δραστηριότητα
της δραστηριότητας
τη δραστηριότητα
δραστηριότητα

οι δραστηριότητες
των δραστηριοτήτων
τις δραστηριότητες
δραστηριότητες

- **αιχμαλωτισμένος, -η-ο:** αυτός που έχει πέσει στα χέρια του εχθρού
Οι αιχμαλωτισμένοι στρατιώτες προστατεύονται από τη συνθήκη της Γενεύης.

αιχμαλωτισμένος	αιχμαλωτισμένη	αιχμαλωτισμένο
αιχμαλωτισμένου	αιχμαλωτισμένης	αιχμαλωτισμένου
αιχμαλωτισμένο	αιχμαλωτισμένη	αιχμαλωτισμένο
αιχμαλωτισμένε	αιχμαλωτισμένη	αιχμαλωτισμένο
αιχμαλωτισμένοι	αιχμαλωτισμένες	αιχμαλωτισμένα
αιχμαλωτισμένων	αιχμαλωτισμένων	αιχμαλωτισμένων
αιχμαλωτισμένους	αιχμαλωτισμένες	αιχμαλωτισμένα
αιχμαλωτισμένοι	αιχμαλωτισμένες	αιχμαλωτισμένα

- στράτευμα το: το σύνολο των στρατιωτικών δυνάμεων μιας χώρας
Τα στρατεύματα των δύο χωρών ήταν έτοιμα να συγκρουστούν.

το στράτευμα
του στρατεύματος
το στράτευμα
στράτευμα

τα στρατεύματα
των στρατευμάτων
τα στρατεύματα
στρατεύματα

- άμιλλα η: ανταγωνισμός για την επικράτηση
Οι αθλητές πρέπει να αγωνίζονται στα πλαίσια της ευγενούς άμιλλας.

η άμιλλα
της άμιλλας
την άμιλλα
άμιλλα

- παροικία η: κοινότητα ομοεθνών σε ξένη χώρα
Στο Λονδίνο υπάρχει μια μεγάλη και ισχυρή ελληνοκυπριακή παροικία.

η παροικία
της παροικίας
την παροικία
παροικία

οι παροικίες
των παροικιών
τις παροικίες
παροικίες

- θαύμα το: κάτι που γίνεται παρά τους φυσικούς νόμους, κάθε τι που προκαλεί κατάπληξη
Στην εποχή μας η επιστήμη και η τεχνολογία κάνουν θαύματα.

το θαύμα
του θαύματος
το θαύμα
θαύμα

τα θαύματα
των θαυμάτων
τα θαύματα
θαύματα

- στάθμη η: το επίπεδο που βρίσκεται μια επιφάνεια υγρών ή μια κατάσταση
Μετά την πλημμύρα η στάθμη του νερού άρχισε να κατεβαίνει.

η στάθμη
της στάθμης
τη στάθμη
στάθμη

- καταλαμβάνω: έχω έκταση (καταλαμβάνω, καταλάμβανα, κατέλαβα, θα καταλαμβάνω, θα καταλάβω, έχω καταλάβει, είχα καταλάβει, θα έχω καταλάβει)
Το τραπέζι καταλαμβάνει το μισό καθιστικό!
- διαθέτω: έχω ή παραχωρώ κάτι (διαθέτω, διέθετα, διέθεσα, θα διαθέτω, θα διαθέσω, έχω διαθέσει, είχα διαθέσει, θα έχω διαθέσει)
Το εξοχικό μας διαθέτει και πισίνα.
- πόλος ο: η περιοχή όπου καταλήγει ο νοητός άξονας γύρω από τον οποίο κινείται η γη, καθένα από τα άκρα ενός μαγνήτη
Η θάλασσα αποτελεί πόλο έλξης, ιδιαίτερα τώρα το καλοκαίρι, για τα παιδιά.

ο πόλος
του πόλου
τον πόλο
πόλε

οι πόλοι
των πόλων
τους πόλους
πόλοι

- χειρόγραφο το: κείμενο ή βιβλίο γραμμένο στο χέρι
Μίλησε από χειρόγραφο.

το χειρόγραφο
του χειρογράφου
το χειρόγραφο
χειρόγραφο

τα χειρόγραφα
των χειρογράφων
τα χειρόγραφα
χειρόγραφα

- πηγή η: πρωτότυπο κείμενο απ' όπου βγαίνουν άμεσα συμπεράσματα
Μελετάει διάφορες πηγές για να γράψει το βιβλίο του.

η πηγή
της πηγής
την πηγή
πηγή

οι πηγές
των πηγών
τις πηγές
πηγές

- υποφέρομαι: είμαι ανεκτός, αντέχομαι (υποφέρομαι, υποφερόμουν, υποφέρθηκα, θα υποφέρομαι, θα υποφερθώ, έχω υποφερθεί, είχα υποφερθεί, θα έχω υποφερθεί)
Είναι πολύ ενοχλητικός. Δεν υποφέρεται με τίποτα!
- εκμεταλλεύομαι: επωφελούμαι οικονομικά ή από τα αισθήματα ή τις αδυναμίες κάποιου (εκμεταλλεύομαι, εκμεταλλεύομαι, εκμεταλλεύτηκα, θα εκμεταλλεύομαι, θα εκμεταλλευτώ, έχω εκμεταλλευτεί, είχα εκμεταλλευτεί, θα έχω εκμεταλλευτεί)
Τους φέρθηκε καλά, αλλά αυτοί εκμεταλλεύτηκαν την καλοσύνη του.

- υποχρέωση η: ηθικό ή υλικό χρέος
Έχεις υποχρέωση να βοηθήσεις τα παιδιά σου.

η υποχρέωση
της υποχρέωσης (της υποχρεώσεως)
την υποχρέωση
υποχρέωση

οι υποχρεώσεις
των υποχρεώσεων
τις υποχρεώσεις
υποχρεώσεις

- ανταποκρίνομαι: ανταπαντώ, συμφωνώ (ανταποκρίνομαι, ανταποκρινόμουν, ανταποκρίθηκα, θα ανταποκρίνομαι, θα ανταποκριθώ, έχω ανταποκριθεί, είχα ανταποκριθεί, θα έχω ανταποκριθεί)
Με κάλεσε να μιλήσουμε κι εγώ ανταποκρίθηκα αμέσως.

- ακμαίος,- α-ο: που βρίσκεται σε άνθηση των δυνατοτήτων του, δυνατός
Παρά τη μεγάλη ηλικία του είναι ακμαίος.

ακμαίος	ακμαία	ακμαίο
ακμαίου	ακμαίας	ακμαίου
ακμαίο	ακμαία	ακμαίο
ακμαίε	ακμαία	ακμαίο

ακμαίοι	ακμαίες	ακμαία
ακμαίων	ακμαίων	ακμαίων
ακμαίους	ακμαίες	ακμαία
ακμαίοι	ακμαίες	ακμαία

- εγκαθίσταμαι: τοποθετούμαι (εγκαθίσταμαι, (εγκαθιστάμην), εγκαταστάθηκα, θα εγκαθίσταμαι, θα εγκατασταθώ, έχω εγκατασταθεί, είχα εγκατασταθεί, θα έχω εγκατασταθεί)

Ο αδελφός μου εγκαταστάθηκε μόνιμα στο Παρίσι.

- κατορθώνω: πετυχαίνω κάτι δύσκολο ύστερα από κόπο (κατορθώνω, κατόρθωνα, κατόρθωσα, θα κατορθώνω, θα κατορθώσω, έχω κατορθώσει, είχα κατορθώσει, θα έχω κατορθώσει)

Κατόρθωσε να περάσει στο Πανεπιστήμιο.

- εφοδιάζω: προμηθεύω τα αναγκαία (εφοδιάζω, εφοδίαζα, εφοδίασα, θα εφοδιάζω, θα εφοδιάσω, έχω εφοδιάσει, είχα εφοδιάσει, θα έχω εφοδιάσει)

Εφοδίασα το ψυγείο μου με τρόφιμα για όλη την εβδομάδα.

- μπερδεύομαι: ανακατεύομαι, βρίσκομαι σε σύγχυση (μπερδεύομαι, μπερδεύομαι, μπερδεύτηκα, θα μπερδεύομαι, θα μπερδευτώ, έχω μπερδευτεί, είχα μπερδευτεί, θα έχω μπερδευτεί)

Μπερδεύτηκαν οι σημειώσεις μου και δεν μπορώ να τις τακτοποιήσω.

- εγκατάσταση η: μόνιμη διαμονή
Η εγκατάσταση σε ξένη χώρα δεν είναι εύκολη.

η εγκατάσταση
της εγκατάστασης (της εγκαταστάσεως)
την εγκατάσταση
εγκατάσταση

οι εγκαταστάσεις
των εγκαταστάσεων
τις εγκαταστάσεις
εγκαταστάσεις

- παρόρμηση η: παρακίνηση, προτροπή

Μια παρόρμηση μέσα μου μου έλεγε να φύγω μακριά.

η παρόρμηση
της παρόρμησης (παρορμήσεως)
την παρόρμηση
παρόρμηση

οι παρορμήσεις
των παρορμήσεων
τις παρορμήσεις
παρορμήσεις

- ανθεκτικός, -ή-ό: στέρεος, γερός, που αντέχει
Το ύφασμα δεν είναι ανθεκτικό και γρήγορα θα σκιστεί.

ανθεκτικός	ανθεκτική	ανθεκτικό
ανθεκτικού	ανθεκτικής	ανθεκτικού
ανθεκτικό	ανθεκτική	ανθεκτικό
ανθεκτικέ	ανθεκτική	ανθεκτικό

ανθεκτικοί	ανθεκτικές	ανθεκτικά
ανθεκτικών	ανθεκτικών	ανθεκτικών
ανθεκτικούς	ανθεκτικές	ανθεκτικά
ανθεκτικοί	ανθεκτικές	ανθεκτικά

- καθρεφτίζομαι: κοιτάζομαι στον καθρέφτη (καθρεφτίζομαι, καθρεφτίζομαι, καθρεφτίστηκα, θα καθρεφτίζομαι, θα καθρεφτιστώ, έχω καθρεφτιστεί, είχα καθρεφτιστεί, θα έχω καθρεφτιστεί)
Η πόλη της Καστοριάς καθρεφτίζεται στα νερά της λίμνης.

- αυθεντικός, -ή-ό: γνήσιος
Ο πίνακας είναι αυθεντικό έργο του Γκόγια.

αυθεντικός	αυθεντική	αυθεντικό
αυθεντικού	αυθεντικής	αυθεντικού
αυθεντικό	αυθεντική	αυθεντικό
αυθεντικέ	αυθεντική	αυθεντικό

αυθεντικοί	αυθεντικές	αυθεντικά
αυθεντικών	αυθεντικών	αυθεντικών
αυθεντικούς	αυθεντικές	αυθεντικά
αυθεντικοί	αυθεντικές	αυθεντικά

- φάρος ο: κατασκευή σαν πύργος σε κατάλληλο σημείο της ακτής που διαθέτει φωτιστική πηγή και προσανατολίζει τα πλοία
Ο φάρος της Αλεξάνδρειας δυστυχώς δεν υπάρχει σήμερα.

ο φάρος

του φάρου
το φάρου
φάρε

οι φάροι
των φάρων
τους φάρους
φάροι

- συγχωρώ: δίνω τη συγνώμη μου (συγχωρώ, συγχωρούσα, συγχώρεσα, θα συγχωρώ, θα συγχωρέσω, έχω συγχωρέσει, είχα συγχωρέσει, θα έχω συγχωρέσει)
Μου μίλησε άσχημα, αλλά τον συγχώρεσα.
- είναι στις καλές του: έχει καλή διάθεση
Θα δω αν ο διευθυντής μου είναι στις καλές του και θα του ζητήσω αύξηση.
- δεν καλοξύπνησε: δεν βρίσκεται σε καλή διάθεση, η μέρα του δεν άρχισε καλά
Τι έχεις και γκρινιάζεις; Δεν καλοξύπνησες σήμερα;

ΜΕΡΟΣ Ε΄**Τεστ αυτοαξιολόγησης****1. Άκουσε και συμπλήρωσε το διάλογο.**

- Δεν τον αντέχω το Νίκο! Όταν είναι στις καλές του, είναι ....., όταν όμως δεν καλοξυπνήσει, γίνεται ..... και .....
- Νομίζω πως υπερβάλλεις λίγο. Εγώ θα τον χαρακτηρίζα απλώς ..... και .....
- Ίσως έχεις δίκιο! Πάντως, τελικά, νομίζω πως προτιμώ τους ανθρώπους χαμηλών τόνων. Ο Νίκος έχει πολύ έντονη προσωπικότητα.

2. Βάλε ✓ στα ρήματα που είναι αποθετικά.

γίνομαι		σκέφτομαι		υπολογίζομαι	
μπερδεύομαι		αισθάνομαι		δέχομαι	
διακρίνομαι		τσακώνομαι		κατάγομαι	
προορίζομαι		μοιράζομαι		χάνομαι	
συνδέομαι		εύχομαι		γαντζώνομαι	
έρχομαι		αγχώνομαι		βρίσκομαι	
εκμεταλλεύομαι		λυπάμαι		σέβομαι	

3. Συμπλήρωσε τις λέξεις που λείπουν.

ο υπναράς	.....	το υπναράδικο
.....	της υπναρούς	.....
.....	.....	το υπναράδικο
υπναρά	υπναρού	.....
.....	οι υπναρούδες	.....
.....	.....	.....
τους υπναράδες	.....	τα υπναράδικα
υπναράδες	υπναρούδες	υπναράδικα

ΒΑΡΝΑ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Κείμενο 1

- Μαρία: Με τι **ασχολείσαι** τόση ώρα, Γιάννη;
 Γιάννης: Αγοράσαμε με τον Παύλο μερικούς οδηγούς και τώρα τους επεξεργάζομαι.
- Μαρία: Μα δεν είναι νωρίς **να ασχοληθούμε** μ' αυτό από τώρα;
 Γιάννης: Νωρίς; Κάθε χρόνο εσύ και η Καίτη **παραπονιέστε** ότι τα κάνουμε όλα την τελευταία στιγμή!
- Μαρία: Ναι, οι γυναίκες φταίνε για όλα. Τέλος πάντων, πες μου τι βρήκες;
 Γιάννης: Η πρότασή μου είναι να πάμε στη θαλάσσια πρωτεύουσα της Βουλγαρίας, στη Βάρνα. Δες τι ωραία φαίνεται. Ο μεγαλύτερος Βούλγαρος **συγγραφέας** Ιβάν Βάζοβ την ονόμασε «Το μαργαριτάρι της Μαύρης θάλασσας».
- Μαρία: Βάρνα; Μα αυτή είναι μεγάλη πόλη, έτσι δεν είναι;
 Γιάννης: Ναι, έχει περισσότερους από 300.000 κατοίκους, είναι η τρίτη μεγαλύτερη πόλη της Βουλγαρίας και είναι πανέμορφη. Κοντά στην πόλη υπάρχουν μεγάλα τουριστικά κέντρα που τα προσφέρουν όλα: μοντέρνα ξενοδοχεία, ποικίλες διασκεδάσεις, αμμώδεις παραλίες. Εδώ γράφει, όμως, ότι τώρα τελευταία προτιμώνται τα μικρότερα κέντρα από τους τουρίστες και ιδίως από τις οικογένειες που έχουν μικρά παιδιά.

- Μαρία: Τι άλλες πληροφορίες δίνει ο οδηγός για την πόλη;
Γιάννης: Λέει ότι η Βάρνα είναι παλιά πόλη που εντυπωσιάζει και τουρίστες που έχουν επισκεφτεί διάφορα μέρη σ' όλο τον κόσμο. **Εξαρτάται** τι θέλεις να δεις.
- Μαρία: Ξέρεις τι μας ενδιαφέρει εμένα και την Καίτη; Οι ναοί.
Γιάννης: Ε, στη Βάρνα υπάρχουν αρκετοί, και όχι μόνο ορθόδοξοι. Υπάρχει και μια αρμένικη εκκλησία, κι ένα τζαμί. Η μεγαλύτερη εκκλησία είναι ο καθεδρικός ναός της Κοιμήσεως της Θεοτόκου.
- Μαρία: Τα παιδιά όμως δεν ενδιαφέρονται για τους ναούς.
Γιάννης: Και γι' αυτά βρήκα κάτι. Θα πάμε στο δελφινάριο. Κοίτα στη φωτογραφία! Τα δελφίνια παίζουν με τα παιδιά. Το θέαμα αυτό αξίζει να το παρακολουθήσουμε κι εμείς.
- Μαρία: Η ιδέα να πάμε για διακοπές στη Βάρνα μου αρέσει όλο και περισσότερο. Πάω να τη συζητήσω με την Καίτη. Τώρα που μου έβαλες την ιδέα θα το έχω συνέχεια στο νου μου!

Λεξιλόγιο κειμένου 1

- επεξεργάζομαι: ρήμα, α' ενικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, παθητικής φωνής (επεξεργάζομαι)
- τώρα τελευταία: έκφραση
- μου έβαλες την ιδέα: έκφραση
- θα το έχω στο νου μου: έκφραση
- καθεδρικός: επίθετο, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (καθεδρικός, -ή-ό)
- Κοιμήσεως: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (η Κοίμηση)
- Θεοτόκου: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (η Θεοτόκος)

Επεξεργασία κειμένου 1

Σωστό ή Λάθος;

1. Η Βάρνα είναι η τρίτη μεγαλύτερη πόλη της Βουλγαρίας.
2. Οι παραλίες της είναι πετρώδεις.
3. Τα τελευταία χρόνια έχουν μεγαλύτερη ζήτηση τα μικρότερα τουριστικά κέντρα.
4. Η Μαρία και η Καίτη ενδιαφέρονται για τους ναούς.
5. Ο καθεδρικός ναός της Κοιμήσεως της Θεοτόκου είναι ο μικρότερος στην πόλη.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 1**Επίλεξε το σωστό.**

1. Το νησί είναι..... . Αληθινός παράδεισος!
α. πανέμορφο   β. πάμπλουτο   γ. απογοητευτικό
2. Μην του ..... ιδέες γιατί μετά θα σε τρελάνει!
α. αφήνεις   β. παίρνεις   γ. βάζεις
3. .... κάθε μέρα συναντώ κάποιο φίλο από τα σχολικά μου χρόνια
α. Τώρα τελευταία   β. Πέρσι   γ. Από 'δω κι εμπρός
4. Αυτή την περίοδο ..... το κείμενο της διδακτορικής της διατριβής.
α. περιεργάζεται   β. επεξεργάζεται   γ. ταλαντεύεται
5. Δεν μπορώ να τον ξεχάσω. Τον ..... συνέχεια!
α. βάζω στο νου μου   β. έχω στο νου μου   γ. κρατάω στο νου μου

Κείμενο 2

Τον 8ο και τον 7ο αιώνα π.Χ. ο ελληνισμός απλώθηκε σ' όλα τα παράλια της Μεσογείου και του Εύξεινου πόντου και δημιούργησε πολλές αποικίες. Κατά την περίοδο 580-560 π.Χ. Έλληνες από τη Μίλητο της Μικράς Ασίας βαθμιαία εγκαθίστανται στην περιοχή της Οδησσού στη Μαύρη Θάλασσα. Το όνομα αυτό όμως δεν το έδωσαν οι Έλληνες, αλλά οι παλαιότεροι κάτοικοι. **Θεωρείται** ότι η λέξη «Οδησσός» σημαίνει «πόλη στο νερό». Αυτός ο ισχυρισμός υποστηρίζεται από τους αρχαιολόγους, οι οποίοι βρήκαν λιμναίες οικίες στην ακτή του λιμάνιου της Βάρνας. Τους επόμενους αιώνες το όνομα άλλαξε μερικές φορές και η πόλη ονομάστηκε προς τιμήν του Ρωμαίου Αυτοκράτορα Τιβέριου και της Βυζαντινής Αυτοκράτειρας Ειρήνης. Ίσως από τα πρώτα χρόνια του αποικισμού ιδρύθηκε το *Γυμνάσιον*, σχολή για νεαρούς μέχρι 21 χρονών. Στη σχολή αυτή, εκτός από τη φιλοσοφία, ασκούσαν και σε διάφορα αθλήματα. Η παράδοση αυτή συνεχίζεται και στη ρωμαϊκή εποχή, όχι όμως κατά την ελληνιστική περίοδο. Τότε, στην παλαίστρα των ρωμαϊκών θερμών, που σώθηκαν ως σήμερα, οι άντρες γυμνάζονταν κάθε μέρα. Βρέθηκαν διάφορα όργανα και εικόνες που δείχνουν αθλητές ενώ προπονούνται σε διάφορα αθλήματα με τη βοήθεια των δασκάλων τους. Οι τακτικοί διαγωνισμοί στην Οδησσό ήταν πολυήμερες γιορτές με αθλητικό, ποιητικό και μουσικό χαρακτήρα. Οι προστάτες τους ήταν ο θεός Απόλλων και ο ήρωας Ηρακλής, ενώ τους νικητές στους διαγωνισμούς αυτούς τους έγραφαν στα χρονικά της πόλης.

Λεξιλόγιο κειμένου 2

- απλώθηκε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου αορίστου, παθητικής φωνής (απλώνομαι)
- απροβλημάτιστα: τροπικό επίρρημα
- εγκαθίστανται: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, παθητικής φωνής (εγκαθίσταμαι)
- υποστηρίζεται: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, παθητικής φωνής (υποστηρίζομαι)
- λιμναίες: επίθετο, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (λιμναίος, -α, -ο)
- αυτοκράτορα: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (ο αυτοκράτορας)
- αυτοκράτειρας: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (η αυτοκράτειρα)
- παλαίστρα: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η παλαίστρα)
- προπονούνται: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, παθητικής φωνής (προπονούμαι)
- προστάτες: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ο προστάτης)

Επεξεργασία κειμένου 2

Σωστό ή Λάθος;

1. Την αποικία της Οδησσοῦ την ἰδρυσαν οἱ Ἀθηναῖοι.
2. Ἡ λέξη «Ὀδησσός» σημαίνει «πόλη στο νερό».
3. Ἡ ἀθλητική παράδοση διακόπηκε με τὴν παρακμὴ τῆς ἐλληνιστικῆς ἐποχῆς.
4. Οἱ διαγωνισμοὶ στὴν Ὀδησσό εἶχαν μόνο ἀθλητικό χαρακτήρα.
5. Ὁ Ἀπόλλων δὲν ἦταν ὁ μόνος προστάτης τῶν διαγωνισμῶν.

Λεξιλογικὴ ἀσκηση για το κείμενο 2

**Συμπλήρωσε τα κενά με τις παρακάτω λέξεις στο σωστό τύπο:
απλώνομαι, προστάτης, υποστηρίζομαι, προπονούμαι, εγκαθίσταμαι**

1. Ἐφυγε ἀπὸ τὸ χωριό και ..... στὴν πόλη
2. Οἱ ποδοσφαιριστὲς ..... δύο φορές τὴν ἡμέρα.
3. Ἡ ρωμαϊκὴ αυτοκρατορία ..... σε τρεῖς ἡπείρους.
4. Οἱ προτάσεις τοῦ διευθυντῆ συνήθως ..... ἀπὸ τοὺς ἐργαζόμενους στὴν ἐταιρεία.
5. Ὁ Ἅγιος Δημήτριος θεωρεῖται ..... τῆς Θεσσαλονίκης.

Κείμενο 3 - Πολιτισμός

Ο καλύτερος τρόπος για να γνωρίσει κανείς την παλαιά και τόσο πλούσια ιστορία της Βάρνας είναι να επισκεφτεί τα μουσεία της, το αρχαιολογικό, το εθνογραφικό, το ιστορικό. Μπορεί όμως απλά και μόνο να περπατήσει στην πόλη, όπου η ιστορία προβάλλει από κάθε γωνιά.

Εδώ, σε μια νεκρόπολη, οι αρχαιολόγοι ανακάλυψαν χρυσά κοσμήματα, χρονολογημένα 5.000 χρόνια πριν από τη γέννηση του Χριστού. Στο νοτιοανατολικό μέρος της πόλης βρίσκεται ο πιο εκτεταμένος αρχαιολογικός χώρος στη Βουλγαρία, οι ρωμαϊκές Θέρμες. Τα μεσαιωνικά μοναστήρια και οι βιβλιοθήκες αποδεικνύουν τον σημαντικό ρόλο της Βάρνας ως κέντρου πολιτισμού και μόρφωσης. Ο τεράστιος καθεδρικός ναός της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, χτισμένος το 1866, είναι ένα από τα σύμβολα της πόλης και εντυπωσιάζει τον επισκέπτη με το μέγεθος, αλλά και την τοποθεσία, στην οποία βρίσκεται.

Για να αισθανθεί κανείς τη σημερινή ατμόσφαιρα της πόλης η καλύτερη περίοδος είναι το καλοκαίρι. Τότε η Βάρνα φιλοξενεί δεκάδες καλοκαιρινά φεστιβάλ και μεταμορφώνεται από εθνικό σε διεθνές πολιτισμικό κέντρο. Το πιο σημαντικό από αυτά τα φεστιβάλ είναι ο Διεθνής Διαγωνισμός Μπαλέτου, ο παλαιότερος στον κόσμο, ο οποίος διοργανώνεται κάθε δύο χρόνια. Κάτω από το φως των προβολέων, έχουν χορέψει εδώ τα πιο γνωστά αστέρια του παγκόσμιου μπαλέτου, πολλά από τα οποία άρχισαν την καριέρα τους ακριβώς στη Βάρνα. Κάθε χρόνο οι θαυμαστές της θεατρικής τέχνης απολαμβάνουν θεατρικά έργα και ταλαντούχους ηθοποιούς στα πλαίσια του Διεθνούς Θεατρικού Φεστιβάλ. Εξάλλου, ένα από τα παλαιότερα φεστιβάλ κλασικής μουσικής στην Ευρώπη, «Το καλοκαίρι της Βάρνας», διοργανώνεται στη Βάρνα από το 1926. Οι κάτοικοι και οι επισκέπτες παρακολουθούν συναυλίες όπερας καθώς και συμφωνικής και χορωδιακής μουσικής. Ο διαγωνισμός είναι από τους εφτά σημαντικότερους παγκόσμιους διαγωνισμούς για χορωδίες.

Επεξεργασία κειμένου 3

Σωστό ή Λάθος;

1. Για να γνωρίσει κανείς την ιστορία της Βάρνας χρειάζεται να επισκεφθεί τα μουσεία της.
2. Ο πιο εκτεταμένος αρχαιολογικός χώρος στη Βουλγαρία είναι οι ρωμαϊκές θέρμες.
3. Ο καθεδρικός ναός της Κοιμήσεως της Θεοτόκου χτίστηκε τον 18^ο αιώνα.
4. Ο Διεθνής Διαγωνισμός Μπαλέτου διοργανώνεται κάθε δύο χρόνια.
5. «Το καλοκαίρι της Βάρνας» άρχισε να γιορτάζεται μετά το δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα.

ΜΕΡΟΣ Β΄**Γραμματική****1. Θεωρία****Β΄ συζυγία**

Στη Β΄ συζυγία ανήκουν τα ρήματα που τονίζονται στη λήγουσα στο 1^ο πρόσωπο της οριστικής του ενεργητικού ενεστώτα και στην παραλήγουσα στο 1^ο πρόσωπο της οριστικής του παθητικού ενεστώτα.

Χωρίζονται σε δύο ομάδες. Στην ομάδα α΄ τα παθητικά ρήματα στο 1^ο πρόσωπο ενικού τελειώνουν σε -ιέμαι ενώ στην ομάδα β΄ τα παθητικά ρήματα στο 1^ο πρόσωπο ενικού τελειώνουν σε -ούμαι.

1. Ομάδα α΄

ενεργητική φωνή	παθητική φωνή
ΠΕΤ-ώ	ΠΕΤ-ιέμαι
ΠΕΤ-ώ /ΠΕΤ-άω	ΠΕΤ-ιέμαι
ΠΕΤ-άς	ΠΕΤ-ιέσαι
ΠΕΤ-ά /ΠΕΤ-άει	ΠΕΤ-ιέται
ΠΕΤ-άμε	ΠΕΤ-ιόμαστε
ΠΕΤ-άτε	ΠΕΤ-ιέστε
ΠΕΤ-ούν /ΠΕΤάνε	ΠΕΤ-ιούνται

Άλλα ρήματα: αγαπιέμαι, χασμουριέμαι, παραπονιέμαι, γελιέμαι, πουλιέμαι, αναρωτιέμαι, βαριέμαι, στενοχωριέμαι, ξεχνιέμαι κ.ά.

2. Ομάδα β΄

ενεργητική φωνή	παθητική φωνή
ΕΞΑΙΡ-ώ	ΕΞΑΙΡ-ούμαι
ΕΞΑΙΡ-ώ	ΕΞΑΙΡ-ούμαι
ΕΞΑΙΡ-είς	ΕΞΑΙΡ-είσαι
ΕΞΑΙΡ-εί	ΕΞΑΙΡ-είται
ΕΞΑΙΡ-ούμε	ΕΞΑΙΡ-ούμαστε
ΕΞΑΙΡ-είτε	ΕΞΑΙΡ-είστε
ΕΞΑΙΡ-ούν	ΕΞΑΙΡ-ούνται

Άλλα ρήματα: συνεννοούμαι, θεωρούμαι, τακτοποιούμαι, ωφελούμαι, απειλούμαι, ασχολούμαι, δικαιολογούμαι, διηγούμαι, εξυπηρετούμαι κ.ά.

3. Πολύ συνηθισμένα αποθετικά ρήματα της Β' συζυγίας είναι τα εξής: φοβάμαι, θυμάμαι, κοιμάμαι, λυπάμαι.

φοβ-άμαι
φοβ-άσαι
φοβ-άται
φοβ-όμαστε
φοβ-άστε
φοβ-ούνται

4. Τα ρήματα της Β' συζυγίας αποπειρώμαι, εξαρτώμαι, αποσπώμαι, περιπλανώμαι, εγγυώμαι κ.ά. κλίνονται ως εξής:

αποπειρ-ώμαι
αποπειρ-άσαι
αποπειρ-άται
αποπειρ-όμαστε
αποπειρ-άστε
αποπειρ-ώνται

5. Δύο ρήματα της αρχαίας ελληνικής αποτελούν τη βάση μιας ομάδας τύπων -απλών και σύνθετων. Αυτά τελειώνουν συνήθως σε -θέτω, -ιστώ στον ενεργητικό ενεστώτα, και σε -τίθεμαι, -ισταμαι στον παθητικό ενεστώτα.

κατα-τίθεμαι
κατα-τίθεσαι
κατα-τίθεται
κατα-τιθέμεθα
κατα-τίθεσθε
κατα-τίθενται

Έτσι κλίνονται: διατίθεμαι, ανατίθεμαι, μετατίθεμαι, παρατίθεμαι, προστίθεμαι, συντίθεμαι κ.ά.

καθ-ίσταμαι
καθ-ίστασαι
καθ-ίσταται
καθ-ιστάμεθα
καθ-ίστασθε
καθ-ίστανται

Έτσι κλίνονται: αντικαθίσταμαι, εγκαθίσταμαι, συνίσταμαι, αποκαθίσταμαι κ.ά.

Αρσενικά ισοσύλλαβα σε -έας

Λέγονται και ιδιόκλιτα, γιατί ακολουθούν δικό τους σχηματισμό και κλίση. Στον ενικό κλίνονται κατά το *ταμίας*. Στον πληθυντικό ακολουθούν την αρχαία κλίση.

ενικός αριθμός**πληθυντικός αριθμός**

ονομαστική
γενική
αιτιατική
κλητική

ο συγγραφέας
του συγγραφέα
το συγγραφέα
συγγραφέα

οι συγγραφείς
των συγγραφέων
τους συγγραφείς
συγγραφείς

Έτσι κλίνονται: αποστολέας, προβολέας, αμφορέας, διερμηνέας, κουρέας, τομέας, γραμματέας, εισαγγελέας κά.

2. Ασκήσεις

1. Συμπλήρωσε με το σωστό ρήμα.

βαριέσαι, κοιμάστε, συνεννοούμαστε, στενοχωριούνται, κατατίθεται, εγγυάστε, συνίσταται

- Αυτή την εβδομάδα ..... στη βουλή το νομοσχέδιο για την εθνική εκπαίδευση.
- Όλοι στην εταιρεία μας γνωρίζομαστε από παλιά και ..... πολύ καλά.
- Δεν είναι έτοιμα ακόμα τα αποτελέσματα από τις εξετάσεις και οι φοιτητές ..... πολύ.
- Ο ρόλος των δασκάλων σήμερα ..... όχι μόνο στο να διδάσκουν, αλλά και στο να δημιουργούν χαρακτήρες.
- .....; Κι εγώ! Ας τηλεφωνήσουμε στην Άννα να συναντηθούμε για κανένα σινεμαδάκι.
- Μα καλά, ακόμα ..... ! Έπρεπε εδώ και δύο ώρες να ήσασταν στο πανεπιστήμιο.
- Αν κατάλαβα καλά, εσείς ..... για τον συνάδελφό σας.

2. Επίλεξε το σωστό.

- Για να προστατευτεί το περιβάλλον όλο και πιο συχνά το πετρέλαιο ..... από τον ηλεκτρισμό.
α. αντικαθίσταται   β. εγκαθίσταται   γ. συνίσταται
- Με ενδιαφέρει πολύ η πολιτική και γι' αυτό κάθε μέρα ..... από τις εφημερίδες για την επικαιρότητα.
α. πληροφορούμαι   β. ικανοποιούμαι   γ. ειδοποιούμαι
- Γιατί .....; Ο σκύλος είναι πολύ φιλικός και δεν θα σε δαγκώσει.
α. κάθεται   β. φοβάται   γ. πετιέται
- Οι περισσότεροι από τους φοιτητές δουλεύουν και δεν ..... από τους γονείς τους.
α. αποπειρώνται   β. εξαρτώνται   γ. περιπλανώνται
- Γιατί ..... κάθε μέρα για τους γείτονές σας; Αν είναι τόσο σοβαρά τα προβλήματα, καλύτερα να αλλάξετε διαμέρισμα.
α. παραπονιέστε   β. παρηγοριέστε   γ. γελιέστε

3. Συμπλήρωσε τον πίνακα.

μετριέμαι					
	εξοφλείσαι				
		κοιμάται			
			διατιθέμεθα		
				εξαρτάστε	
					εγκαθίστανται

4. Γράψε στον άλλο αριθμό και στην ίδια πτώση.

του εισαγγελέα .....
 τους γραμματείς .....
 τον συγγραφέα .....
 των προβολέων .....
 ο διερμηνέας .....

5. Σωστό ή Λάθος;

1. Οι φοιτητές που δεν παρακολουθούν όλα τα σεμινάρια εξαιρούνται.
2. Παιδιά, θυμάσαι τη δασκάλα μας από το δημοτικό; Την είδα χθες.
3. Η γάτα μας κάθε χρόνο γεννιέται έξι επτά γατάκια και δεν ξέρουμε τι να τα κάνουμε.
4. Οι γονείς στενοχωριούνται και ανησυχούν όταν δεν ξέρουν πού είναι τα παιδιά τους.
5. Όταν δύο άνθρωποι δεν συναντιούνται συχνά, ξεχνιέστε.

6. Άκουσε και επανάλαβε.

1. Βάρνα; Μα αυτή είναι μεγάλη πόλη, έτσι δεν είναι;
2. Ξέρεις τι μας ενδιαφέρει εμένα και την Καίτη; Οι ναοί.
3. Μα δεν είναι νωρίς να ασχοληθούμε μ' αυτό από τώρα;
4. Για να αισθανθεί κανείς τη σημερινή ατμόσφαιρα τη πόλης, η καλύτερη περίοδος είναι το καλοκαίρι.
5. Στη σχολή αυτή, εκτός από τη φιλοσοφία, ασκούσαν και σε διάφορα αθλήματα.

ΜΕΡΟΣ Γ'

Παιχνιδόλεξα

1. Σταυρόλεξο

Συμπλήρωσε τα κενά και στη συνέχεια λύσε το σταυρόλεξο.

1. Περισσότερα από 25 χρόνια ήταν ανακριτής και αυτό τον βοήθησε να γίνει ένας από τους καλύτερους ..... αστυνομικών βιβλίων. (συγγραφέας)
2. Άρχισε να μαθαίνει ξένες γλώσσες από τα σχολικά της χρόνια γιατί της άρεσε πολύ η δουλειά του ..... (διερμηνέας)
3. Μπαίνοντας στην εκκλησία, είδε τον ίδιο ..... ο οποίος την είχε παντρέψει πριν από πολλά χρόνια. (ιερέας)
4. Κύριε ....., σας παρακαλώ να λάβετε υπόψη πως ο υπόδικος είναι ανήλικος. (εισαγγελέας)
5. Σας παρακαλούμε να γράψετε τα ονόματα και τις διευθύνσεις των ..... πάνω αριστερά στους φακέλους. (αποστολέας)

								3				
			1									
4												
		5										
	2											

2. Κρεμάλα

1. Μνημεία ή τοπία ιδιαίτερης ομορφιάς που αξίζει να τα επισκεφθεί ένας τουρίστας.
2. Αλλάζει η εξωτερική εμφάνιση κάποιου (γ' ενικό πρόσωπο).
3. Ομάδα τραγουδιστών που εκτελεί μια μουσική σύνθεση.

1. Α _____
2. Μ _____
3. Χ _____

3. Παζλ

Επίλεξε το σωστό.

1. Η Βάρνα θεωρείται σήμερα
  - α. η μεγαλύτερη πόλη της Βουλγαρίας.
  - β. θαλάσσια πρωτεύουσα της χώρας.
  - γ. κέντρο εθνικής εκπαίδευσης.

2. Η σημερινή Βάρνα έχει
  - α. 100.000 κατοίκους,
  - β. 200.000 κατοίκους,
  - γ. περισσότερους από 300.000 κατοίκους,
3. Ο καθεδρικός ναός της Βάρνας είναι αφιερωμένος
  - α. στην Παναγία.
  - β. στον Χριστό.
  - γ. στον Άγιο Δημήτριο.
4. Την αποικία της Οδησσοῦ την ίδρυσαν Έλληνες
  - α. από την Έφεσο.
  - β. από τη Μίλητο.
  - γ. από τη Σπάρτη.
5. Η αρχαία Οδησσός χτίστηκε κοντά
  - α. σε ποτάμι.
  - β. σε βουνό.
  - γ. σε λιμάνι.

4. Λαγός και Χελώνα

Γράψε τον παθητικό ενεστώτα των παρακάτω ρημάτων.

συναντήθηκα .....
 βαρέθηκα .....
 εξυπηρετήθηκα .....
 πετάχτηκα .....
 φοβήθηκα .....

γελάστηκα .....
ταλαιπωρήθηκα.....
 εξαρτήθηκα .....
 εξαιρέθηκα .....
 στενοχωρήθηκα.....

5. Γραφομηχανή

πρωτεύουσα, προτιμώνται, τακτοποιούμαστε,
 εισιτήριο, αποπειρώμαι, εξοφλείσαι, εξαρτώμαι,
 διηγείται, αποικισμός, εισαγγελέας, χορωδία,
 στενοχωρημένος, ήπειρος, υπόδικος, δικηγόρος,
 ειδοποιούμαι, εξαιρείται, διαγωνισμός, διερμηνέας,
 εξυπηρετούμαι

6. Ποίημα

Άκουσε και συμπλήρωσε.

Βάρνα

Του Ιβάν Τρένεβ

Εδώ μπορεί ο θαλασσινός κήπος να με στεγάσει,
όπως _____ τα τρυφερά και φτερωτά φύλλα
το βροχόνερο.

Εδώ παραδίδομαι όλος στις γαλάζιες παγίδες
των _____ και της νύχτας. Τη θάλασσα ακούω. Με απασχολεί
η επιμέλειά της τις αγέλες των ηχηρών κυμάτων
στους βράχους να σπάζει,
αποσπάσματα να επιστρέφει στον άνθρωπο, σαν μαργαριτάρι να λάμπει.

.....

Εγώ φαντάζομαι πως είμαι μούτσος
Και λούζω το _____ ή ξεφορτώνω
βαμβάκι σε λιμάνι _____.
Ναύτης είμαι με πίπα κόκκινη,
με ριγέ μπλουζάκι...
Αχ, _____, ξέρω, και αστείο είναι
αυτό το όνειρο τώρα, όταν
τα σαράντα αρχίζω. Καιρός για κέρδος
τώρα είναι, λένε. Αλλά αλμυρές αύρες
σ' αυτή την πόλη τον ύπνο μου _____.

ΜΕΡΟΣ Δ '**Λεξικό Ενότητας**

- αμφορέας ο: μεγάλο πήλινο αγγείο με σφαιρικό στόμιο και δυο λάβες.
Οι αρχαίοι Έλληνες χρησιμοποιούσαν αμφορείς για τη μεταφορά ή το φύλαγμα υγρών και τροφών.

ο αμφορέας	οι αμφορείς
του αμφορέα	των αμφορέων
τον αμφορέα	τους αμφορείς
αμφορέα	αμφορείς
- αναθέτω – ανατίθεμαι: εμπιστεύομαι σε κάποιον ένα έργο, τον επιφορτίζω με κάποια υποχρέωση /ανατέθηκα, θα ανατίθεμαι, θα ανατεθώ, έχω ανατεθεί, είχα ανατεθεί, θα έχω ανατεθεί/
Η φροντίδα για τα παιδιά ανατίθεται στους γονείς.
- αντικαθίσταμαι: απαλλάσσω κάποιον από το καθήκον του ή καλύπτω την απουσία του /αντικαταστάθηκα, θα αντικαθίσταμαι, θα αντικατασταθώ, έχω αντικατασταθεί, είχα αντικατασταθεί, θα έχω αντικατασταθεί/
Ένας από τους μηχανικούς αρρώστησε και αντικαταστάθηκε από κάποιον συνάδελφό του.
- απειλούμαι: τίθεμαι σε κίνδυνο
/απειλούμουν, απειλήθηκα, θα απειλούμαι, θα απειληθώ, έχω απειληθεί, είχα απειληθεί, θα έχω απειληθεί /
Απειλούμαστε από ξηρασία.
- απλώνομαι: αναπτύσσομαι σε όλο το μήκος και πλάτος πάνω σε μια επιφάνεια
/απλώνόμουν, απλώθηκα, θα απλώνομαι, θα απλωθώ, έχω απλωθεί, είχα απλωθεί, θα έχω απλωθεί /
Η ρωμαϊκή αυτοκρατορία απλωνόταν σε όλη τη Μεσόγειο.
- αποκαθίσταμαι: επανέρχομαι στην προηγούμενη (καλή, ορθή, φυσιολογική) κατάσταση, θέση
/αποκαταστάθηκα, θα αποκαθίσταμαι, θα αποκατασταθώ, έχω αποκατασταθεί, είχα αποκατασταθεί, θα έχω αποκατασταθεί/
Αποκαταστάθηκαν οι ζημιές των σπιτιών από τους σεισμούς.
- αποπειρώμαι: επιχειρώ, δοκιμάζω να κάνω κάτι, κάνω προσπάθεια
/αποπειρώμουν, αποπειράθηκα, θα αποπειρώμαι, θα αποπειραθώ, έχω αποπειραθεί, είχα αποπειραθεί, θα έχω αποπειραθεί/
Αποπειράθηκαν να διαρρήξουν την τράπεζα.

- αποσπώμαι: αποχωρίζομαι, αποκολλώμαι από ένα σταθερά ενωμένο σύνολο /αποσπάστηκα, θα αποσπώμαι, θα αποσπαστώ, έχω αποσπαστεί, είχα αποσπαστεί, θα έχω αποσπαστεί/
Προσπαθούσε πολύ καιρό να αποσπαστεί από τα ναρκωτικά και τελικά τα κατάφερε.

- αποστολέας, ο: αυτός που στέλνει κάτι
Ο αποστολέας του δέματος παραμένει άγνωστος.

ο αποστολέας του αποστολέα τον αποστολέα αποστολέα	οι αποστολείς των αποστολέων τους αποστολείς αποστολείς
---	--

- αυτοκράτειρα, η: η σύζυγος του αυτοκράτορα
Η αυτοκράτειρα Θεοδώρα έπαιξε σημαντικό ρόλο στα ιστορικά γεγονότα του πρώτου μισού τού 6^{ου} αιώνα.

η αυτοκράτειρα της αυτοκράτειρας την αυτοκράτειρα αυτοκράτειρα	οι αυτοκράτειρες, των αυτοκρατειρών τις αυτοκράτειρες αυτοκράτειρες
---	--

- αυτοκράτορας, ο: τίτλος απόλυτου μονάρχη
Σ' όλο τον 11^ο αιώνα οι Βυζαντινοί αυτοκράτορες άλλαζαν πολύ συχνά.

ο αυτοκράτορας του αυτοκράτορα τον αυτοκράτορα αυτοκράτορα	οι αυτοκράτορες των αυτοκρατόρων τους αυτοκράτορες αυτοκράτορες
---	--

- γελιέμαι: κάνω λάθος, πέφτω έξω
/γελιόμουν, γελάστηκα, θα γελιέμαι, θα γελαστώ, έχω γελαστεί, είχα γελαστεί, θα έχω γελαστεί /
Γελίεσαι, αν νομίζεις πως θα σε καλύψω.

- διατίθεμαι: έχω την επιθυμία, την όρεξη να κάνω κάτι, προσφέρομαι
/διατέθηκα, θα διατίθεμαι, θα διατεθώ, έχω διατεθεί, είχα διατεθεί, θα έχω διατεθεί
Τα εμπορεύματα διατίθενται σε πολύ υψηλές τιμές.

- διατριβή, η: επιστημονική πραγματεία
Εδώ και δυο χρόνια δουλεύει τη διδακτορική του διατριβή.

η διατριβή της διατριβής	οι διατριβές των διατριβών
-----------------------------	-------------------------------

τη διατριβή διατριβή	τις διατριβές διατριβές
-------------------------	----------------------------

- *διερμηνέας, ο: ειδικός, ο οποίος μεταφράζει τα λεγόμενα από μια γλώσσα σε άλλη*
Από το σχολείο άρχισε να μάθει να ξένες γλώσσες γιατί ήθελε να γίνει διερμηνέας.

ο διερμηνέας του διερμηνέα τον διερμηνέα διερμηνέα	οι διερμηνείς των διερμηνέων τους διερμηνείς διερμηνείς
---	--

- *δικαιολογούμαι: εξηγώ τους λόγους που με οδήγησαν σε μια απόφαση ή σε μια κρίση /δικαιολογούμουν, δικαιολογήθηκα, θα δικαιολογούμαι, θα δικαιολογηθώ, έχω δικαιολογηθεί, είχα δικαιολογηθεί, θα έχω δικαιολογηθεί /*
Ο μαθητής δικαιολογήθηκε για την απουσία του.

- *διοργανώνω (-ομαι): μεριμνώ για την προετοιμασία και τη διεξαγωγή ενός έργου /διοργανωνόμουν, διοργανώθηκα, θα διοργανώνομαι, θα διοργανωθώ, έχω διοργανωθεί, είχα διοργανωθεί, θα έχω διοργανωθεί /*
Η συναυλία αυτή διοργανώθηκε για να βοηθήσει τον αγώνα ενάντια στα ναρκωτικά.

- *εγγυώμαι: υπόσχομαι την πραγματοποίηση συγκεκριμένων πραγμάτων /εγγυούμουν, εγγυήθηκα, θα εγγυώμαι, θα εγγυηθώ, έχω εγγυηθεί, είχα εγγυηθεί, θα έχω εγγυηθεί/*
Κανείς δε μπορεί να σας εγγυηθεί ότι τα αποτελέσματα θα είναι καλά.

- *εγκαθίσταμαι: έρχομαι να διαμείνω μόνιμα ύστερα από αλλαγή του τόπου διαμονής.*
/εγκαταστάθηκα, θα εγκαθίσταμαι, θα εγκατασταθώ, έχω εγκατασταθεί, είχα εγκατασταθεί, θα έχω εγκατασταθεί /
Δεν μπόρεσε να βρει δουλειά εδώ και αποφάσισε να εγκατασταθεί στο εξωτερικό.

- *εισαγγελέας, ο: δικαστικός λειτουργός, αρμόδιος να εποπτεύει την τήρηση των νόμων*
Κύριε Εισαγγελέα, σας παρακαλώ για επιείκεια.

ο εισαγγελέας του εισαγγελέα τον εισαγγελέα εισαγγελέα	οι εισαγγελείς των εισαγγελέων τους εισαγγελείς εισαγγελείς
---	--

- *εκτεταμένος, -η, -ο: αυτός που καταλαμβάνει μεγάλη έκταση*
Το χωριό αυτό βρίσκεται σε μια εκτεταμένη πεδιάδα.

εκτεταμένος εκτεταμένου εκτεταμένο εκτεταμένε	εκτεταμένη εκτεταμένης εκτεταμένη εκτεταμένη	εκτεταμένο εκτεταμένου εκτεταμένο εκτεταμένο
εκτεταμένοι εκτεταμένων εκτεταμένους εκτεταμένοι	εκτεταμένες εκτεταμένων εκτεταμένες εκτεταμένες	εκτεταμένα εκτεταμένων εκτεταμένα εκτεταμένα

- εξυπηρετούμαι: δέχομαι τις υπηρεσίες κάποιου /εξυπηρετούμουν, εξυπηρετήθηκα, θα εξυπηρετούμαι, θα εξυπηρετηθώ, έχω εξυπηρετηθεί, είχα εξυπηρετηθεί, θα έχω εξυπηρετηθεί / Οι πελάτες εξυπηρετήθηκαν πολύ γρήγορα.

- επικαιρότητα, η: το σύνολο των γεγονότων του παρόντος, ιδίως των σημαντικών *Οι δημοσιογράφοι θα πρέπει να σχολιάζουν ελεύθερα την επικαιρότητα.*

η επικαιρότητα
της επικαιρότητας
την επικαιρότητα
επικαιρότητα

- Έχω στο νου μου κάτι: σκέφτομαι κάτι, με απασχολεί κάτι, λαμβάνω κάτι υπόψη μου
Σε είχα όλη μέρα στο νου μου.

- Θεοτόκος, η: η Παναγία, η μητέρα του Χριστού
Η γιαγιά μου πιστεύει ότι η Θεοτόκος την προστατεύει.

η Θεοτόκος
της Θεοτόκου
τη Θεοτόκο
Θεοτόκε

- Θέρμες, οι: δημόσια λουτρά στην αρχαία Ρώμη
Το μεγαλύτερο αξιοθέατο της πόλης μας είναι οι Θέρμες του αυτοκράτορα Καρακάλα.

οι Θέρμες
των Θερμών
τις Θέρμες
Θέρμες

- καθεδρικός, -ή, -ό: μητροπολιτικός ναός που σχετίζεται με επισκοπική έδρα
Ο καθεδρικός ναός που βλέπετε χτίστηκε πριν από 100 χρόνια.

καθεδρικός
καθεδρικού
καθεδρικό
καθεδρική

καθεδρικοί
καθεδρικών
καθεδρικούς
καθεδρικοί

- Κοίμηση, η: ο θάνατος
Τη μέρα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου γίνεται μεγάλο πανηγύρι στο χωριό μας.

η Κοίμηση
της Κοίμησης / Κοιμήσεως
την Κοίμηση
Κοίμηση

- κόσμημα, το: κάτι που χρησιμοποιείται για στολισμό ή διακόσμηση
Σ' αυτό το μουσείο μπορείτε να δείτε παραδοσιακά κοσμήματα από το 19^ο αιώνα.

το κόσμημα	τα κοσμήματα
του κοσμήματος	των κοσμημάτων
το κόσμημα	τα κοσμήματα
κόσμημα	κοσμήματα

- λιμναίος, -α, -ο: που σχετίζεται με λίμνη
Οι αρχαιολόγοι βρήκαν παλαιολιθικά λιμναία σπίτια.

λιμναίος	λιμναία	λιμναίο
λιμναίου	λιμναίας	λιμναίο
λιμναίο	λιμναία	λιμναίο
λιμναίε	λιμναία	λιμναίο

λιμναίοι	λιμναίες	λιμναία
λιμναίων	λιμναίων	λιμναίων
λιμναίους	λιμναίες	λιμναία
λιμναίοι	λιμναίες	λιμναία

- μεσαιωνικός, -ή, -ό: που σχετίζεται με το Μεσαίωνα
Διαβάζει πολλά βιβλία για την μεσαιωνική ιστορία της Γαλλίας.

μεσαιωνικός	μεσαιωνική	μεσαιωνικό
μεσαιωνικού	μεσαιωνικής	μεσαιωνικού
μεσαιωνικό	μεσαιωνική	μεσαιωνικό
μεσαιωνική	μεσαιωνική	μεσαιωνικό

μεσαιωνικοί	μεσαιωνικές	μεσαιωνικά
-------------	-------------	------------

μεσαιωνικών μεσαιωνικούς μεσαιωνικοί	μεσαιωνικών μεσαιωνικές μεσαιωνικές	μεσαιωνικών μεσαιωνικά μεσαιωνικά
--	---	---

- μεταμορφώνομαι: υφίσταμαι βαθιές, ουσιαστικές μεταβολές
/μεταμορφωνόμουν, μεταμορφώθηκα, θα μεταμορφώνομαι, θα μεταμορφωθώ,
έχω μεταμορφωθεί, είχα μεταμορφωθεί, θα έχω μεταμορφωθεί/
Η ελληνική κοινωνία μεταμορφώθηκε πλήρως μετά τον πόλεμο.
- μετατίθεμαι: μετακινούμαι από μια θέση σε άλλη, αναβάλλομαι
/μετατέθηκα, θα μετατίθεμαι, θα μετατεθώ, έχω μετατεθεί, είχα μετατεθεί, θα
έχω μετατεθεί /
*Όταν η γιορτή του Αγίου Γεωργίου πέφτει πριν από το Πάσχα, μετατίθεται και
γιορτάζεται τη Δευτέρα του Πάσχα.*
- νομοσχέδιο, το: σχέδιο νόμου που υποβάλλει η κυβέρνηση για να ψηφιστεί
Η κυβέρνηση ετοιμάζει καινούριο φορολογικό νομοσχέδιο.

το νομοσχέδιο του νομοσχεδίου το νομοσχέδιο νομοσχέδιο	τα νομοσχέδια των νομοσχεδίων τα νομοσχέδια νομοσχέδια
---	---

- παλαίστρα, η: περιφραγμένος χώρος μέσα στον οποίο διεξάγεται το αγώνισμα της
πάλης
Από δεξιά μπορείτε να δείτε την αρχαία παλαίστρα της πόλης.

η παλαίστρα της παλαίστρας την παλαίστρα παλαίστρα	οι παλαίστρες των παλαιστών τις παλαίστρες παλαίστρες
---	--

- παραπονιέμαι: εκφράζω παράπονο
/παραπονιόμουν, παραπονέθηκα, θα παραπονιέμαι, θα παραπονεθώ, έχω
παραπονεθεί, είχα παραπονεθεί, θα έχω παραπονεθεί /
Η μητέρα μου παραπονιέται ότι σπάνια την επισκέπτομαι.
- παραθέτω / παρατίθεμαι: παρουσιάζω, αναφέρω σειρά πραγμάτων
/παρατέθηκα, θα παρατίθεμαι, θα παρατεθώ, έχω παρατεθεί, είχα παρατεθεί, θα
έχω παρατεθεί/
*Κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων παρατίθενται τα επιχειρήματα της κάθε
πλευράς.*
- περιεργάζομαι: παρατηρώ κάτι με ιδιαίτερη προσοχή

/περιεργαζόμενοι, περιεργάστηκα, θα περιεργάζομαι, θα περιεργαστώ, έχω περιεργαστεί, είχα περιεργαστεί, θα έχω περιεργαστεί /
Τον περιεργάστηκε σιωπηλά για αρκετή ώρα.

- περιπλανώμαι: περιφέρομαι εδώ κι εκεί χωρίς να ακολουθώ συγκεκριμένη πορεία /περιπλανιόμουν, περιπλανήθηκα, θα περιπλανώμαι, θα περιπλανηθώ, έχω περιπλανηθεί, είχα περιπλανηθεί, θα έχω περιπλανηθεί /
Έχασε το δρόμο και περιπλανήθηκε όλο το απόγευμα μέχρι να τον βρει.
- προβάλλω: κάνω την εμφάνισή μου, παρουσιάζομαι /πρόβαλλα, πρόβαλα, θα προβάλλω, έχω προβάλλει, είχα προβάλλει, θα έχω προβάλλει/
Η βροχή σταμάτησε και πρόβαλε ένας ολόλαμπρος ήλιος.
- προβολέας, ο: φωτιστική συσκευή που εκπέμπει φωτεινές ακτίνες
Οι προβολείς έσβησαν και η παράσταση άρχισε.

ο προβολέας	οι προβολείς
του προβολέα	των προβολέων
τον προβολέα	τους προβολείς
προβολέα	προβολείς

- προπονούμαι: προετοιμάζομαι μεθοδικά /προπονούμουν, προπονήθηκα, θα προπονούμαι, θα προπονηθώ, έχω προπονηθεί, είχα προπονηθεί, θα έχω προπονηθεί /
Οι αθλητές προπονούνται πολλά χρόνια για τους Ολυμπιακούς αγώνες.
- προστάτης, ο: αυτός που προφυλάσσει κάποιον από πιθανούς κινδύνους
Ο Άγιος Νικόλαος είναι ο προστάτης των ναυτικών.

ο προστάτης	οι προστάτες
του προστάτη	των προστατών
τον προστάτη	τους προστάτες
προστάτη	προστάτες

- συναυλία, η: δημόσια εκτέλεση μουσικών έργων
Το σχολικό έτος τελείωσε με μια συναυλία των μαθητών.

η συναυλία	οι συναυλίες
της συναυλίας	των συναυλιών
τη συναυλία	τις συναυλίες
συναυλία	συναυλίες

- συνεννοούμαι: ανταλλάσσω απόψεις με σκοπό την αμοιβαία κατανόηση ή συμφωνία

/συνεννοούμουν, συνεννοήθηκα, θα συνεννοούμαι, θα συνεννοηθώ, έχω συνεννοηθεί, είχα συνεννοηθεί, θα έχω συνεννοηθεί /
Δύο μέρες διαπραγματεύονται, αλλά δε συνεννοήθηκαν ακόμα.

- συνίσταμαι: αποτελούμαι (μόνο στο ενεστωτικό θέμα, κυρίως στο γ' πρόσωπο)
Η διατριβή του συνίσταται σε τέσσερα κεφάλαια.
- συντίθεμαι: αποτελώ τη σύνθεση επί μέρους στοιχείων
 /συντέθηκα, θα συντίθεμαι, θα συντεθώ, έχω συντεθεί, είχα συντεθεί, θα έχω συντεθεί/
Οι έννοιες συντίθενται και αναλύονται στον ανθρώπινο νου.
- τακτοποιούμαι: μπαίνω σε τάξη
 /τακτοποιούμουν, τακτοποιήθηκα, θα τακτοποιούμαι, θα τακτοποιηθώ, έχω τακτοποιηθεί, είχα τακτοποιηθεί, θα έχω τακτοποιηθεί /
Αλέκο, το γραφείο σου δε θα τακτοποιηθεί μόνο του! Βάλε τα πράγματά σου στη θέση τους.
- ταλαντούχος, -α, -ο: αυτός που έχει ταλέντο
Σ' αυτή τη ταινία θα δούμε μια νέα ταλαντούχα ηθοποιό.

ταλαντούχος	ταλαντούχα	ταλαντούχο
ταλαντούχου	ταλαντούχας	ταλαντούχου
ταλαντούχο	ταλαντούχα	ταλαντούχο
ταλαντούχε	ταλαντούχα	ταλαντούχο
ταλαντούχοι	ταλαντούχες	ταλαντούχα
ταλαντούχων	ταλαντούχων	ταλαντούχων
ταλαντούχους	ταλαντούχες	ταλαντούχα
ταλαντούχοι	ταλαντούχες	ταλαντούχα

- ταλαιπωρούμαι: υποφέρω σωματικά ή ψυχικά
 /ταλαιπωρούμουν, ταλαιπωρήθηκα, θα ταλαιπωρούμαι, θα ταλαιπωρηθώ, έχω ταλαιπωρηθεί, είχα ταλαιπωρηθεί, θα έχω ταλαιπωρηθεί /
Για να μου χορηγήσουν αυτή την άδεια, ταλαιπωρήθηκα πολύ.
- τομέας, ο: το τμήμα έργου, δραστηριότητας ή υπηρεσίας
Ο τομέας πωλήσεων αναπτύσσεται πολύ γρήγορα.

ο τομέας	οι τομείς
του τομέα	των τομέων
τον τομέα	τους τομείς
τομέα	τομείς

- υπόδικος, ο: το πρόσωπο εναντίον του οποίου έχει απαγγελθεί κατηγορία από δικαστική αρχή
Ο υπόδικος για φόνο είναι ενήλικος.

ο υπόδικος του υπόδικου τον υπόδικο υπόδικε	οι υπόδικοι των υποδίκων τους υπόδικους υπόδικοι
--	---

- υποστηρίζομαι: βοηθιέμαι από κάποιον
/υποστηρίζομαι, υποστηρίχθηκα, θα υποστηρίζομαι, θα υποστηριχτώ, έχω υποστηριχτεί, είχα υποστηριχτεί, θα έχω υποστηριχτεί / Υποστηρίχτηκε οικονομικά από τους γονείς του όσο σπούδαζε.

- χασμουριέμαι: ανοίγω εντελώς το στόμα αντανάκλαστικά, συνήθως από νύστα, κούραση ή ανία.
/χασμουριόμουν, χασμουρήθηκα, θα χασμουριέμαι, θα χασμουρηθώ, έχω χασμουρηθεί, είχα χασμουρηθεί, θα έχω χασμουρηθεί / Ήταν τόσο βαρετός ο ομιλητής, ώστε όλοι άρχισαν να χασμουριούνται.

- χορωδία, η: σύνολο ατόμων που τραγουδάνε μαζί
Η χορωδία μας έλαβε μέρος σ' ένα διεθνές φεστιβάλ.

η χορωδία της χορωδίας τη χορωδία χορωδία	οι χορωδίες των χορωδιών τις χορωδίες χορωδίες
--	---

- χρονολογημένος, -η, -ο: αυτός που προσδιορίζεται χρονικά
Το άγαλμα που βλέπετε δεν είναι χρονολογημένο, αλλά ίσως ανήκει στο τέλος του 10^{ου} αιώνα.

χρονολογημένος χρονολογημένου χρονολογημένο χρονολογημένε	χρονολογημένη χρονολογημένης χρονολογημένη χρονολογημένη	χρονολογημένο χρονολογημένου χρονολογημένο χρονολογημένο
χρονολογημένοι χρονολογημένων χρονολογημένους χρονολογημένοι	χρονολογημένες χρονολογημένων χρονολογημένες χρονολογημένες	χρονολογημένα χρονολογημένων χρονολογημένα χρονολογημένα

ΜΕΡΟΣ Ε΄**Τεστ αυτοαξιολόγησης**

1. Συμπλήρωσε τις λέξεις που λείπουν και ανακάλυψε πώς κλίνονται τα παρακάτω ουσιαστικά.

.....	ο κουρέας	ο αποστολέας
του διανομέα	.....	.....
το διανομέα	τον κουρέα	.....
.....	.....	αποστολέα
.....	οι κουρείς	.....
των διανομέων	.....	των αποστολέων
.....	τους κουρείς	τους αποστολείς
διανομείς	.....	.....

2. Συμπλήρωσε τις λέξεις που λείπουν και ανακάλυψε πώς κλίνονται τα ρήματα.

διατίθεμαι					
	διηγείσαι				
		θυμάται			
			χασμουριόμαστε		
				αποσπάστε	
					αποκαθίστανται

3. Άκουσε και συμπλήρωσε

Κοντά στη Βάρνα, σε μια νεκρόπολη, οι αρχαιολόγοι ανακάλυψαν χρυσά κοσμήματα, ... 5.000 χρόνια πριν από τη γέννηση του Χριστού. Κατά την περίοδο 580-560 π.Χ. Έλληνες από τη Μίλητο της Μικράς Ασίας βαθμιαία ..... στην περιοχή της Οδησσού στη Μαύρη Θάλασσα. Οι ..... των κατοίκων της αρχαίας Οδησσού ήταν ο θεός Απόλλων και ο ήρωας Ηρακλής. Τα ..... μοναστήρια και οι βιβλιοθήκες αποδεικνύουν το σημαντικό ρόλο της Βάρνας ως κέντρου πολιτισμού και μόρφωσης. Σήμερα κάθε καλοκαίρι η Βάρνα ..... από εθνικό σε διεθνές πολιτιστικό κέντρο.

ΓΚΕΤΤΙΝΓΚΕΝ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Κείμενο 1

- Ειρήνη: Κρίμα που φτάσαμε τόσο αργά στο Γκέττινγκεν! Απόψε δεν θα προλάβουμε να δούμε τίποτα από την πόλη.
- Βαγγέλης: Πάντως, καθώς μπαίναμε με το ταξί, η πόλη μου φάνηκε συμπαθητική.
- Ειρήνη: Απλώς συμπαθητική; Εσύ, πάντα μετριοπαθής στις εκδηλώσεις σου. Εμένα μου φάνηκε πανέμορφη.
- Βαγγέλης: Όσο γι' αυτό... θα περιμένεις να σου πω αύριο.
- Ειρήνη: Ωραία! Απόψε θα περιηγηθούμε το Γκέττινγκεν μέσα από τις σελίδες του οδηγού. Πρόκειται, ξέρεις, για αρκετά παλιά πόλη. Άνω των 1.000 ετών.
- Βαγγέλης: Φαίνεται...από τα κτήριά της. Απ' όσο μπόρεσα να δω, μου φάνηκαν παλιά, αν και ανακαινισμένα και καλοδιατηρημένα, σε γενικές γραμμές.
- Ειρήνη: Το ιστορικό κέντρο είναι περήφανο για τις μεσαιωνικές εκκλησίες του, την αρχιτεκτονική τους αλλά και τους θησαυρούς που έχουν διατηρήσει.
- Βαγγέλης: Διάβαζα πριν ότι από τα αξιοθέατα που αξίζει να δει κανείς είναι οι Βοτανικοί Κήποι. Έχουν μεγάλη ποικιλία από παλιά και υγιή δέντρα και προσφέρουν ταυτόχρονα μια ανάσα ξεκούρασης στον ταλαιπωρημένο κάτοικο της πόλης.
- Ειρήνη: Σιγά τον ταλαιπωρημένο! Το Γκέττινγκεν δεν είναι δα και καμιά τεράστια μεγαλούπολη. Φαίνεται να έχει ανθρώπινο πρόσωπο, όπως όλες οι φοιτητικές πόλεις, γεμάτη ζωή, χρώμα και παραδοσιακά μπαράκια. Τίποτα δε θυμίζει ότι κι εδώ οι Ναζί πραγματοποίησαν τις αισχρές τους πράξεις κατά το 2ο παγκόσμιο πόλεμο.
- Βαγγέλης: Μάλιστα οργανώνονται και επισκέψεις στα μέρη και τις τοποθεσίες όπου έδρασαν οι Ναζί. Αξίζει να πάμε σε μερικά.

- Ειρήνη: Συμφωνώ, αλλά όχι αύριο. Αύριο ας επισκεφτούμε τους Κήπους και το Πανεπιστήμιο. Είναι τεράστιο, ξέρεις. Φοιτούν 32.000 σπουδαστές, ενώ το διδακτικό προσωπικό ανέρχεται σε 2.500 καθηγητές. Ήξερες ότι 42 καθηγητές με βραβείο Νόμπελ έχουν σπουδάσει ή διδάξει στο φημισμένο Πανεπιστήμιο του Γκέτινγκεν;
- Βαγγέλης: Ειρήνη, ξέρεις τι διαβάζω εδώ; Υπάρχουν πέντε ελληνικά εστιατόρια στο Γκέτινγκεν.
- Ειρήνη: Δεν πιστεύω να υπονοείς ότι σου λείπουν τα ελληνικά φαγητά. Για το επόμενο δεκαήμερο, καλέ μου, θα εντρυφήσουμε στη γερμανική κουζίνα και μόνο.

Λεξιλόγιο κειμένου 1

- μετριοπαθής: επίθετο, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής, (μετριοπαθής,-ής-ές)
- θα περιηγηθούμε: ρήμα, α' πληθυντικού προσώπου, χρόνου απλού μέλλοντα, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (περιηγούμαι, περιηγούμουν, περιηγήθηκα, θα περιηγούμαι, θα περιηγηθώ, έχω περιηγηθεί, είχα περιηγηθεί, θα έχω περιηγηθεί)
- ανακαινισμένα: μετοχή, παθητικού παρακειμένου, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ανακαινισμένος,-η-ο)
- καλοδιατηρημένα: μετοχή παθητικού παρακειμένου, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (καλοδιατηρημένος,-η-ο)
- ταλαιπωρημένο: μετοχή παθητικού παρακειμένου, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ταλαιπωρημένος,-η-ο)
- θα εντρυφήσουμε: ρήμα, α' πληθυντικού προσώπου, χρόνου απλού μέλλοντα, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (εντρυφώ, εντρυφούσα, εντρυφήσα, θα εντρυφώ, θα εντρυφήσω, έχω εντρυφήσει, είχα εντρυφήσει, θα έχω εντρυφήσει)

Επεξεργασία κειμένου 1

Σωστό ή Λάθος;

1. Αυτός που συνήθως είναι ιδιαίτερα εκδηλωτικός τύπος είναι ο Βαγγέλης.
2. Τα κτήρια στο ιστορικό κέντρο της πόλης είναι νεόκτιστες οικοδομές.
3. Το Γκέτινγκεν είναι μια φοιτητούπολη.
4. Στο Γκέτινγκεν οργανώνονται επισκέψεις σε μέρη όπου οι Ναζί πραγματοποίησαν τις αισχρές τους πράξεις.
5. Ο Βαγγέλης και η Ειρήνη έχουν αποφασίσει να επισκεφτούν τα πέντε ελληνικά εστιατόρια του Γκέτινγκεν και να γευτούν τις λιχουδιές τους..

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 1**Επίλεξε το σωστό.**

1. .... ιδιαίτερα σε θέματα αισθητικής.
α. Εντοίχισε   β. Ενυδάτωσε   γ. Εντρύφηση
2. Τα αρχοντικά που βλέπετε τώρα ..... για πολλά χρόνια έστεκαν ερειπωμένα.
α. ανακαινισμένα   β. παραμελημένα   γ. αραχνιασμένα
3. Γύρισε από το ταξίδι ..... σωματικά και ψυχικά.
α. τακτοποιημένος   β. ταλαιπωρημένος   γ. ταβανωμένος
4. Είναι εξηντάρης, αλλά .....
α. καλοδιατηρημένος   β. καλοζυγισμένος   γ. καλοραμμένος
5. Θα χαρακτήριζα μάλλον ..... το πρόγραμμα του συγκεκριμένου πολιτικού κόμματος.
α. μετρήσιμο   β. μετριόφρον   γ. μετριοπαθές

Κείμενο 2

Τελευταία φορά περνάω την πόρτα του ΑΟΥΤΕΛ -είναι σαν να 'κλεισε πίσω μου. Τέλος, είμαι στον δρόμο. Πηγαίνω και κάθομαι λίγο πιο πέρα, πάνω σ' ένα κασόνι. Μπροστά μου φάτσα, το ΑΟΥΤΕΛ. Όλη η γερμανική ζωή μου. Πίσω μου τα τρένα, ο μεγάλος κόσμος ανύπαρκτος. Μπροστά μου αυτό το ΑΟΥΤΕΛ, ανύπαρκτο τώρα κι αυτό. Είμαι στο δρόμο, και δρόμο δεν έχω κανέναν. Κάθομαι σ' αυτό το κασόνι, πουθενά δεν έχω να πάω, ένας χαμάλης απολυμένος απ' τη δουλειά του, ένας άνεργος Έλληνας μετανάστης στη Γερμανία. Έχω και το βιβλιάριο εργασίας στην τσέπη. Ξυλουργός, λέει, για την Ελλάδα, ανειδίκευτος για τη Γερμανία. Είμαι ένας άνεργος, αλλά με καλές συστάσεις. Για ν' αρχίσω να ζητάω την καινούργια χαμαλίτικη θέση μου μέσα στο μεγάλο μας κόσμο, έναν άλλο Μύλλερ να με νοικιάσει.

Σκέφτομαι εδώ, τα ξανασκέφτομαι όλα, θέλω να τα σκεφτώ. Στην Ελλάδα να ξεκινήσω να πάω πίσω, δεν θέλω. Η Ελλάδα για μένα θα πει ξυλάδικο. Δεν ξαναγουρίζω ζωντανός στο ξυλάδικο. Εδώ και πέντε χρόνια το σκέφτομαι κάθε μέρα, είμαι το ξένο σώμα. Είμαι και δεν είμαι. Περαιστικός είμαι εδώ -για κάπου- για πού; Πού είναι ο κόσμος, ποιος είναι ο δικός μου; Εγώ πέντε χρόνια τώρα, δεν τον είδα. Είχα ένα καρτόσι και με περπατούσε αυτό στο διάδρομο του ΑΟΥΤΕΛ. Όλα τ' άλλα πηγαίνανε σαν από μόνα τους -με πηγαίναν. Τώρα που δεν το 'χω, δεν ξέρω πού να πάω. Και σκέφτομαι, ξανασκέφτομαι εδώ. Κόμματα, βιβλία, φυλλάδες, εφημερίδες, σοφοί και φιλόσοφοι, σοφίες όσες κι αν πεις -κι εμένα μια λέξη σωστή, να μου πει τι να κάνω τούτη την ώρα, δεν είναι κανένας. Κάθομαι εδώ σ' αυτό το κασόνι και μου φαίνεται δεν θα σηκωθώ ποτέ από δω. Στο τέλος, λέω, θα με φορτώσουν και μένα μαζί μ' αυτό το κασόνι, θα με κλείσουν σε κανένα βαγόνι -έτσι θα φτάσω να τον βρω τον μεγάλο τον κόσμο.

(Από το «Διπλό βιβλίο» του Δ. Χατζή, *εκδ. Κείμενα*)

Λεξιλόγιο κειμένου 2

- κασόνι: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το κασόνι)
- φάτσα: τοπικό επίρρημα
- ανύπαρκτος: επίθετο, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ανύπαρκτος, -η-ο)
- χαμάλης: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ο χαμάλης)
- ανειδίκευτος: επίθετο, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ανειδίκευτος, -η-ο)
- συστάσεις: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η σύσταση)
- φυλλάδες: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η φυλλάδα)

Επεξεργασία κειμένου 2**Σωστό ή Λάθος;**

1. Ο ήρωας του αποσπάσματος έχει μόλις παραιτηθεί από τη δουλειά του.
2. Σκέφτεται ότι, μετά από πέντε χρόνια στην ξενιτιά, έφτασε η στιγμή να γυρίσει στην πατρίδα του.
3. Το βιβλιάριο εργασίας του γράφει ότι το επάγγελμά του είναι ξυλουργός.
4. Ο ήρωας αισθάνεται ότι η προοπτική μιας καινούργιας ζωής ανοίγεται μπροστά του.
5. Ο ήρωας έχει ανάγκη από κάποιον ή κάτι που να του δώσει κουράγιο και νέο προσανατολισμό στη ζωή του.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 2**Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις της παρένθεσης στο σωστό τύπο.**

(κασόνι, σύσταση, χαμάλης, φυλλάδα, φάτσα)

1. Εγώ νομίζω πως δεν πρόκειται για καμιά σοβαρή εφημερίδα, για μια .....
2. Νέος με πολύ καλές ..... ζητάει εργασία.
3. Πολλά βιβλία βρίσκονται στο υπόγειο μέσα σε .....
4. Τα βράδια μαζεύονται στο μαγαζί κάτι περίεργες .....
5. Γυρίζουμε από την αγορά φορτωμένοι σαν .....

Κείμενο 3 - Πολιτισμός

Από το 1960 και μετά πάνω από 1.000.000 Έλληνες **απασχολούνταν** στη γερμανική βιομηχανία, στα ορυχεία και στις υπηρεσίες, ως ανειδίκευτοι εργάτες. Ολόκληρες οικογένειες και χωριά **μεταφέρονταν** στη Γερμανία. Σήμερα ζουν εκεί 450.000 Έλληνες. Τα κύρια αίτια αυτού του τρομακτικού μεταναστευτικού ρεύματος εξακολουθούν να παραμένουν οικονομικά, κοινωνικά και πολιτικά. Οι Έλληνες **αναγκάζονταν** να ζητήσουν καταφύγιο στις ευρωπαϊκές φάμπρικες από ανασφάλεια, φτώχεια, καταπίεση και φόβο.

Οι Έλληνες που μετανάστευσαν στη Γερμανία ήταν κυρίως αγρότες και μόνο το 7% **προερχόταν** από μεγάλες πόλεις. Το μορφωτικό τους επίπεδο ήταν γενικά χαμηλό. Σε ατέλειωτες ουρές έξω από τα γραφεία των επιτροπών επιλογής, **εξετάζονταν** με αυστηρότητα από τη γερμανική υγειονομική επιτροπή. Η επιλογή τους **γινόταν** με τα ίδια κριτήρια που **πραγματοποιούνταν** ο έλεγχος για τα άψυχα προϊόντα που **παράγονταν** στα εργοστάσια. Κανείς δε μίλησε στους μετανάστες για το τι θα βρουν εκεί που θα πάνε, για τις συνθήκες δουλειάς και διαμονής. Κανείς δε φρόντισε να μάθουν τρεις λέξεις πριν φύγουν, για να μπορούν να ζητήσουν ένα ποτήρι νερό στη χώρα που θα φτάσουν.

Όσον αφορά τα παιδιά των μεταναστών, η γερμανική πλευρά υποστήριξε ότι θα μπορούσαν να ενταχθούν στα γερμανικά σχολεία, ενώ η ελληνική επιθυμούσε τη δημιουργία ελληνικών σχολείων, χωρίς ωστόσο να διαθέτει και τα απαιτούμενα κονδύλια. Έτσι, σύμφωνα με έρευνες, αποδεικνύεται ότι τα σχολεία που παρακολούθησαν τα παιδιά των μεταναστών κατά τις δύο πρώτες δεκαετίες της μετανάστευσης παρήγαγαν νέους αγράμματους και στις δύο γλώσσες. Οι ίδιοι οι μετανάστες πάντως προτιμούσαν μια ελληνόφωνη παιδεία, πιστεύοντας ότι η παραμονή τους στην ξένη χώρα δε θα παρατεινόταν για πολύ.

Επεξεργασία κειμένου 3

Σωστό ή Λάθος;

1. Πάνω από 1.000.000 Έλληνες μετανάστες ζουν στη Γερμανία.
2. Η φτώχεια και η καταπίεση είναι δύο από τα αίτια μετανάστευσης των Ελλήνων στη Γερμανία.
3. Συνήθως μετανάστευαν άνθρωποι με υψηλό επίπεδο καλλιέργειας.
4. Ειδικές επιτροπές πληροφορούσαν στοιχειωδώς τους υποψήφιους μετανάστες για τις συνθήκες ζωής στη νέα τους πατρίδα.
5. Η μόρφωση των νέων ήταν ανεπαρκής τόσο στη γερμανική όσο και στη μητρική τους γλώσσα.

ΜΕΡΟΣ Β΄**Γραμματική****1. Θεωρία****Παθητικός παρατατικός**

Ο παρατατικός φανερώνει πως εκείνο που σημαίνει το ρήμα γινόταν στο παρελθόν εξακολουθητικά ή με επανάληψη.

Ανήκει λοιπόν στους παρελθοντικούς, εξακολουθητικούς και μονολεκτικούς χρόνους.

Παραδείγματα:

Χτες **εργαζόμουν** όλη τη μέρα.

Κάθε βδομάδα **γυμναζόμουν** συστηματικά.

Περνιόταν για μεγάλο μυαλό από τους συναδέλφους του.

Στο σχολείο συχνά **μιμούμασταν** τους καθηγητές μας για να γελάμε.

Όποτε είχε χρόνο, η μητέρα **πετιόταν** στο σπίτι της γειτόνισσας.

Την ώρα που του **διηγούμουν** τι πέρασα, χτύπησε δυνατά η πόρτα.

Σχηματισμός παθητικού παρατατικού

Ο παθητικός παρατατικός σχηματίζεται από το θέμα του ενεστώτα με την κατάλληλη κατάληξη, ανάλογα με τη συζυγία και την τάξη, στην οποία ανήκει. Έτσι:

α΄ συζυγία: θέμα ενεστώτα + **όμουν**   π.χ. δεν – **όμουν**
 β΄ συζυγία: α΄ τάξη: θέμα ενεστώτα + **ιόμουν**   π.χ. αγαπ – **ιόμουν**
 β΄ συζυγία: β΄ τάξη: θέμα ενεστώτα + **όμουν**   π.χ. θυμ – **όμουν**

Κλίση

α΄ συζυγία	β΄ συζυγία	
	α΄ τάξη	β΄ τάξη
πλένομαι	νικιέμαι	θυμάμαι
πλεν- όμουν	νικ- ιόμουν	θυμ- όμουν
πλεν- όσουν	νικ- ιόσουν	θυμ- όσουν
πλεν- όταν	νικ- ιόταν	θυμ- όταν
πλεν- όμαστε /πλεν- όμασταν	νικ- ιόμαστε /νικ- ιόμασταν	θυμ- όμαστε /θυμ- όμασταν
πλεν- όσαστε /πλεν- όσασταν	νικ- ιόσαστε /νικ- ιόσασταν	θυμ- όσαστε /θυμ- όσασταν
πλέν- ονταν	νικ- ιόνταν	θυμ- όνταν

Αρχαϊκή κλίση

Μερικά ρήματα σε **-οὔμαι** ακολουθώντας αρχαϊκή κλίση σχηματίζονται στον παρατατικό σε **-οὔμουν**. Ὅμοια σχηματίζονται τα αποθετικά ρήματα: επικαλούμαι, μιμούμαι, προηγούμαι, συνεννοούμαι κλπ., και μερικά παθητικά από ρήματα που κλίνονται κατά το «λαλώ» δηλ. τα ρήματα της β' τάξης της β' συζυγίας, όπως αποτελούμαι, αφαιρούμαι, εξαιρούμαι.

στερ-**οὔμουν**
στερ-**οὔσουν**
στερ-**οὔνταν**
στερ-**οὔμαστε**
στερ-**οὔσαστε**
στερ-**οὔνταν**

μιμ-**οὔμουν**
μιμ-**οὔσουν**
μιμ-**οὔνταν**
μιμ-**οὔμαστε**
μιμ-**οὔσαστε**
μιμ-**οὔνταν**

αποτελ-**οὔμουν**
αποτελ-**οὔσουν**
αποτελ-**οὔνταν**
αποτελ-**οὔμαστε**
αποτελ-**οὔσαστε**
αποτελ-**οὔνταν**

Αρσενικά ισοσύλλαβα σε -ης

Τα ουσιαστικά αυτά κλίνονται όπως το αρσενικό των επιθέτων σε -ής-ής-ές (ο συνεχ-ής, η συνεχ-ής, το συνεχ-ές), με τη διαφορά ότι στη γενική λήγουν σε -ή αντί σε -ους.

ενικός αριθμός

ονομαστική	ο συγγεν- ής	ο ευγεν- ής
γενική	του συγγεν- ή	του ευγεν- ή
αιτιατική	τον συγγεν- ή	τον ευγεν- ή
κλητική	- συγγεν- ή	- ευγεν- ή

πληθυντικός αριθμός

ονομαστική	οι συγγεν- είς	οι ευγεν- είς
γενική	των συγγεν- ών	των ευγεν- ών
αιτιατική	τους συγγεν- είς	τους ευγεν- είς
κλητική	- συγγεν- είς	- ευγεν- είς

2. Ασκήσεις**1. Γράψε τον παθητικό παρατατικό των παρακάτω ρημάτων στον ίδιο αριθμό.**

1. κοιμάσαι .....
2. αισθάνεστε .....
3. εγκαθίστανται .....
4. απολογούμαστε .....
5. μεταφέρεται .....
6. τραβιέμαι .....

2. Συμπλήρωσε τον πίνακα.

συνερχόμενοι			
	λυπόσουν		
		προερχόταν	
			περιποιόμαστε

3. Γράψε στον παρατατικό τα ρήματα της παρένθεσης.

1. Λόγω του πολέμου τα τρόφιμα είχαν τελειώσει και οι κάτοικοι ..... με ποντικούς και σκύλους (τρέφομαι).
2. Η συλλογή που ..... στο Μουσείο περιείχε σημαντικότερα αντικείμενα της Κυκλαδικής τέχνης (παρουσιάζομαι).
3. Η πολύχρονη πείρα και η τεχνογνωσία της Εταιρείας ..... την άριστη ποιότητα των προϊόντων (εγγυώμαι).
4. Η υποτροφία ..... στη χρήρηση μηνιαίου χρηματικού ποσού και ..... για ένα ακαδημαϊκό έτος (συνίσταμαι, παρέχομαι).
5. Τα μαθήματα, που ..... σε άτομα με υψηλό επίπεδο ελληνομάθειας, δεν ήταν δύσκολα (απευθύνομαι).

4. Επίλεξε το σωστό.

1. Γελ..... οικτρά αν πίστευες ότι με τέτοιους τρόπους θα μπορούσες να τα καταφέρεις. (-ούσουν/-ιόσουν)
2. Τον τελευταίο καιρό δεν κοιμ..... καλά και ήμουν πάντα κουρασμένη. (-όμουν/-ούμουν)
3. Ο ξεναγός διηγ..... λεπτομερειακά την ιστορία της πόλης. (-ούταν/-ιόταν)
4. Εκείνη την εποχή κάθε φορά που συναντ....., μαλώνατε. (-ιώμουν/-ιόσασταν)
5. Η αδελφή μου κι εγώ, όταν ήμασταν μικρές, χαιρ..... . (-όμασταν/-ιόμασταν) πολύ κάθε φορά που ετοιμαζ..... για να πάμε ταξίδι. (-ούμαστε/-όμασταν)

5. Συμπλήρωσε τις λέξεις που λείπουν.

ο συγγενής	Ο.....
του.....	του .....
τον.....	τον ασθενή
συγγενή	ασθενή
οι.....	οι ασθενείς
των.....	των.....
τους συγγενείς	τους.....
συγγενείς	ασθενείς

6. Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις της παρένθεσης.

(ευγενείς, ασθενείς, ευγενών, συγγενείς, ασθενούς)

1. Οι ..... που έχουν ανάγκη επείγουσας ιατρικής περίθαλψης εξετάζονται άμεσα στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών.
2. Η γυναίκα, της οποίας το σπίτι καταστράφηκε από το σεισμό, περιμένει να μάθει νέα για τους ..... της.
3. Η γνώση της γενικής κατάστασης του ..... είναι εξαιρετικά χρήσιμη.
4. Πριν θεμελιώσει ο Κλεισθένης τη δημοκρατία στην αρχαία Αθήνα ήταν στην εξουσία οι ....., δηλαδή οι πλούσιοι γαιοκτήμονες.
5. Ο λαός, που στέναζε κάτω από τη βαριά φορολογία, επαναστάτησε κατά των .....

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Παιχνιδόλεξα

1. Σταυρόλεξο

Συμπλήρωσε τα κενά και λύσε το σταυρόλεξο.

Οριζόντια

1. Ο άντρας μου έχει πολλούς ....., αλλά μένουν μακριά και δε συναντιόμαστε συχνά. (συγγενής)
2. Πρόκειται για έναν επιστήμονα με ..... αναγνώριση. (διεθνής)

Κάθετα

1. Ο Απόστολος δεν είναι εδώ. Πήγε στο αεροδρόμιο για να προϋπαντήσει έναν.....μας. (συγγενής)
2. Αν και το πολίτευμα ήταν δημοκρατικό, η τάξη των ..... ασκούσε μεγάλη επιρροή. (ευγενής)
3. Ο γιατρός δεν είναι στην κλινική γιατί έπρεπε να εξετάσει έναν .....στο σπίτι του. (ασθενής)

									2			
					1							3
			1									
2												

2. Κρεμάλα

1. Αυτός που δεν είναι ειδικευμένος σε κάτι.
2. Αυτός που δεν υπάρχει.
3. Ταξιδεύω σε ξένο τόπο για να γνωρίσω τα αξιοθέατά του.

1. Α _____
2. Α _____
3. Π _____

3. Παζλ

1. Το Γκέπτιγκεν είναι
  - α. μια μεγαλούπολη.
  - β. μια φοιτητική πόλη.
  - γ. μια βιομηχανική πόλη.
2. Το πρώτο μέρος που θα επισκεφτούν η Ειρήνη και ο Βαγγέλης είναι
  - α. οι Κήποι.
  - β. κάποιο ελληνικό εστιατόριο.
  - γ. τα μέρη όπου έδρασαν οι Ναζί.
2. Ο ήρωας στο «Διπλό βιβλίο» του Δ. Χατζή σκέφτεται
  - α. να γυρίσει στην Ελλάδα.
  - β. να μείνει ακόμα πέντε χρόνια στη Γερμανία και μετά να γυρίσει.
  - γ. ότι ποτέ δεν θα γυρίσει στην Ελλάδα.
3. Στη Γερμανία σήμερα ζουν
  - α. πάνω από 1.000.000 Έλληνες.
  - β. 100.000 Έλληνες.
  - γ. 450.000 Έλληνες.
4. Τα παιδιά των πρώτων μεταναστών στη Γερμανία μιλούσαν
  - α. πολύ καλά την ελληνική και τη γερμανική γλώσσα.
  - β. πολύ καλά τη μητρική τους αλλά όχι τόσο καλά τη γλώσσα της χώρας υποδοχής.
  - γ. πολύ μέτρια τις δύο γλώσσες.
5. Οι Έλληνες μετανάστες στη Γερμανία ήταν
  - α. ιδιαίτερα καλλιεργημένοι.
  - β. απλοί αμόρφωτοι άνθρωποι.
  - γ. εξειδικευμένοι εργάτες εργοστασίων.

4. Λαγός και Χελώνα

Γράψε τον παθητικό παρατατικό των παρακάτω ρημάτων στο αντίστοιχο πρόσωπο.

προσλαμβάνομαι	.....	βαριέμαι	.....
συνεννοούμαι	.....	ξεσκονίζονται	.....
λυπάται	.....	δικαιολογούμαστε	.....
φοβάσαι	.....	επιδίδομαι	.....
κυριαρχούνται	.....	αναμειγνυόμαστε	.....

5. Γραφομηχανή

περιηγούμαι, ειδοποιούμαστε, εντρύφησε,
 ανακαινισμένη, προωθούνταν, καλοραμμένος,
 κυβερνιόταν, εντοίχισε, εξυπηρετούμουν,
 ενυδάτωσε, διατυπώνοταν, ανειδίκευτη
 ταλαιπωρούμουν, εξαιρούνταν, εξοφλούνταν,
 ανασφάλεια, ανύπαρκτες, υγειονομικός,
 εγκαινιάζοταν, κονδύλια

6. Ποίημα

Άκουσε και συμπλήρωσε.

Συνθέτης : Μ. Χατζιδάκις
 Στιχουργός: Ν. Γκάτσος

Τ' αστέρι του βοριά
 θα φέρει .....
 μα σαν φανεί
 μεσ' απ' το πέλαγο πανί
 θα γίνω ..... και φωτιά
 να σ' αγκαλιάσω .....
 Και συ χαμένη μου
 πατρίδα μακρινή
 θα μείνεις ..... και πληγή
 σαν ξημερώσει σ' άλλη γη.
 Τώρα πετώ για της ζωής το .....
 τώρα πετώ για της χαράς μου τη γιορτή.
 Φεγγάρια μου παλιά, καινούργια μου .....
 διώξτε τον ήλιο και τη μέρα απ' το βουνό
 για να με δείτε να περνώ σαν ..... στον ουρανό.

ΜΕΡΟΣ Δ'**Λεξικό Ενότητας**

- μετριοπαθής, -ής, -ές: διαλλακτικός, συμβιβαστικός
Ο Πέτρος Παπαδόπουλος είναι μετριοπαθής πολιτικός.

μετριοπαθής	μετριοπαθής	μετριοπαθές
μετριοπαθούς	μετριοπαθούς	μετριοπαθούς
μετριοπαθή	μετριοπαθή	μετριοπαθές
μετριοπαθή	μετριοπαθή	μετριοπαθές

μετριοπαθείς	μετριοπαθείς	μετριοπαθή
μετριοπαθών	μετριοπαθών	μετριοπαθών
μετριοπαθείς	μετριοπαθείς	μετριοπαθή
μετριοπαθείς	μετριοπαθείς	μετριοπαθή

- περιηγούμαι: ταξιδεύω σε ένα μέρος για επίσκεψη ή μελέτη μνημείων και συνθηκών ζωής (περιηγούμαι, περιηγούμουν, περιηγήθηκα, θα περιηγούμαι, θα περιηγηθώ, έχω περιηγηθεί, είχα περιηγηθεί, θα έχω περιηγηθεί)
Το περασμένο καλοκαίρι περιηγηθήκαμε στις πόλεις της Μακεδονίας.

- ανακαινισμένος, -η -ο: ανανεωμένος, αναμορφωμένος
Οι αίθουσες της βιβλιοθήκης είναι πλήρως ανακαινισμένες.

ανακαινισμένος	ανακαινισμένη	ανακαινισμένο
ανακαινισμένου	ανακαινισμένης	ανακαινισμένου
ανακαινισμένο	ανακαινισμένη	ανακαινισμένο
ανακαινισμένε	ανακαινισμένη	ανακαινισμένο

ανακαινισμένοι	ανακαινισμένες	ανακαινισμένα
ανακαινισμένων	ανακαινισμένων	ανακαινισμένων
ανακαινισμένους	ανακαινισμένες	ανακαινισμένα
ανακαινισμένοι	ανακαινισμένες	ανακαινισμένα

- καλοδιατηρημένος, -η-ο: που έχει καλά διασωθεί από τη φθορά ή έχει συντηρηθεί
Παρά την ηλικία του είναι καλοδιατηρημένος.

καλοδιατηρημένος	καλοδιατηρημένη	καλοδιατηρημένο
καλοδιατηρημένου	καλοδιατηρημένης	καλοδιατηρημένου
καλοδιατηρημένο	καλοδιατηρημένη	καλοδιατηρημένο
καλοδιατηρημένε	καλοδιατηρημένη	καλοδιατηρημένο

καλοδιατηρημένοι	καλοδιατηρημένες	καλοδιατηρημένα
καλοδιατηρημένων	καλοδιατηρημένων	καλοδιατηρημένων
καλοδιατηρημένους	καλοδιατηρημένες	καλοδιατηρημένα
καλοδιατηρημένοι	καλοδιατηρημένες	καλοδιατηρημένα

- ταλαιπωρημένος, -η-ο: που έχει καταπονηθεί σωματικά

Επιστρέψαμε από το ταξίδι μας ευχαριστημένοι αλλά και ταλαιπωρημένοι.

ταλαιπωρημένος	ταλαιπωρημένη	ταλαιπωρημένο
ταλαιπωρημένου	ταλαιπωρημένης	ταλαιπωρημένου
ταλαιπωρημένο	ταλαιπωρημένη	ταλαιπωρημένο
ταλαιπωρημένε	ταλαιπωρημένη	ταλαιπωρημένο

ταλαιπωρημένοι	ταλαιπωρημένες	ταλαιπωρημένα
ταλαιπωρημένων	ταλαιπωρημένων	ταλαιπωρημένων
ταλαιπωρημένους	ταλαιπωρημένες	ταλαιπωρημένα
ταλαιπωρημένοι	ταλαιπωρημένες	ταλαιπωρημένα

- εντρυφώ: ασχολούμαι με κάτι που μου δίνει χαρά (εντρυφώ, εντρυφούσα, εντρυφήσα, θα εντρυφώ, θα εντρυφήσω, έχω εντρυφήσει, είχα εντρυφήσει, θα έχω εντρυφήσει)

Μετά τη δουλειά εντρυφώ στα βιβλία μου.

- εντοιχίζω: προσαρμόζω κάτι στην επιφάνεια του τοίχου, κλείνω μέσα σε τοίχο (εντοιχίζω, εντοιχίζα, εντοιχίσα, θα εντοιχίζω, θα εντοιχίσω, έχω εντοιχίσει, είχα εντοιχίσει, θα έχω εντοιχίσει)

Χθες ήρθε ο μαραγκός και μου εντοιχίσε τα ντουλάπια της κουζίνας.

- ενυδατώνω: αποκαθιστώ την κανονική ποσότητα νερού ή υγρασίας (ενυδατώνω, ενυδατώνα, ενυδατώσα, θα ενυδατώνω, θα ενυδατώσω, έχω ενυδατώσει, είχα ενυδατώσει, θα έχω ενυδατώσει)

Η καινούργια κρέμα προσώπου που αγόρασα ενυδατώνει βαθιά την επιδερμίδα μου.

- παραμελημένος,-η-ο: που δεν δέχεται την οφειλόμενη φροντίδα
Το πατρικό μας σπίτι είναι παραμελημένο

παραμελημένος	παραμελημένη	παραμελημένο
παραμελημένου	παραμελημένης	παραμελημένου
παραμελημένο	παραμελημένη	παραμελημένο
παραμελημένε	παραμελημένη	παραμελημένο

παραμελημένοι	παραμελημένες	παραμελημένα
παραμελημένων	παραμελημένων	παραμελημένων
παραμελημένους	παραμελημένες	παραμελημένα
παραμελημένοι	παραμελημένες	παραμελημένα

- αραχνιασμένος,-η-ο: που είναι γεμάτος αράχνες, έρημος, εγκαταλειμμένος
Ήταν ένα παλιό, όμορφο σπίτι που όμως τώρα έστεκε μόνο και αραχνιασμένο.

αραχνιασμένος	αραχνιασμένη	αραχνιασμένο
αραχνιασμένου	αραχνιασμένης	αραχνιασμένου
αραχνιασμένο	αραχνιασμένη	αραχνιασμένο
αραχνιασμένε	αραχνιασμένη	αραχνιασμένο

αραχνιασμένοι	αραχνιασμένες	αραχνιασμένα
αραχνιασμένων αραχνιασμένους αραχνιασμένοι	αραχνιασμένων αραχνιασμένες αραχνιασμένες	αραχνιασμένων αραχνιασμένα αραχνιασμένα

- ταβανωμένος,-η-ο: που έχει ξύλινη επένδυση οροφής, ταβάνι
Όλο το σπίτι είναι ταβανωμένο με ξύλο από κυπαρίσσι.

ταβανωμένος ταβανωμένου ταβανωμένο ταβανωμένη	ταβανωμένη ταβανωμένης ταβανωμένη ταβανωμένη	ταβανωμένο ταβανωμένου ταβανωμένο ταβανωμένο
ταβανωμένοι ταβανωμένων ταβανωμένους ταβανωμένοι	ταβανωμένες ταβανωμένων ταβανωμένες ταβανωμένες	ταβανωμένα ταβανωμένων ταβανωμένα ταβανωμένα

- καλοζυγισμένος,-η-ο: που έχει σωστά υπολογιστεί το βάρος ή το κέντρο βάρους του
Τα προϊόντα πρέπει να πωλούνται καλοζυγισμένα.

καλοζυγισμένος καλοζυγισμένου καλοζυγισμένο καλοζυγισμένη	καλοζυγισμένη καλοζυγισμένης καλοζυγισμένη καλοζυγισμένη	καλοζυγισμένο καλοζυγισμένου καλοζυγισμένο καλοζυγισμένο
καλοζυγισμένοι καλοζυγισμένων καλοζυγισμένους καλοζυγισμένοι	καλοζυγισμένες καλοζυγισμένων καλοζυγισμένες καλοζυγισμένες	καλοζυγισμένα καλοζυγισμένων καλοζυγισμένα καλοζυγισμένα

- καλοραμμένος,-η-ο: που είναι καλά ραμμένος
Φορούσε μια καλοραμμένη τουαλέτα.

καλοραμμένος καλοραμμένου καλοραμμένο καλοραμμένη	καλοραμμένη καλοραμμένης καλοραμμένη καλοραμμένη	καλοραμμένο καλοραμμένου καλοραμμένο καλοραμμένο
καλοραμμένοι καλοραμμένων καλοραμμένους καλοραμμένοι	καλοραμμένες καλοραμμένων καλοραμμένες καλοραμμένες	καλοραμμένα καλοραμμένων καλοραμμένα καλοραμμένα

- κασόνι το: ξύλινο κιβώτιο
Η μητέρα φύλαγε τα σχολικά μας βιβλία σ' ένα παλιό κασόνι.

το κασόνι

του κασονιού
το κασόνι
κασόνι

τα κασόνια
των κασονιών
τα κασόνια
κασόνια

- φάτσα: ακριβώς απέναντι
Φάτσα από το μπαλκόνι μας βλέπουμε την Ακρόπολη.
- ανύπαρκτος,-η-ο: που δεν υπάρχει στην πραγματικότητα, φανταστικός
Η γυναίκα του τον κατηγορούσε ότι είναι ανύπαρκτος ως σύζυγος και πατέρας.

ανύπαρκτος	ανύπαρκτη	ανύπαρκτο
ανύπαρκτου	ανύπαρκτης	ανύπαρκτου
ανύπαρκτη	ανύπαρκτη	ανύπαρκτη
ανύπαρκτη	ανύπαρκτη	ανύπαρκτη

ανύπαρκτοι	ανύπαρκτες	ανύπαρκτα
ανύπαρκτων	ανύπαρκτων	ανύπαρκτων
ανύπαρκτους	ανύπαρκτες	ανύπαρκτα
ανύπαρκτοι	ανύπαρκτες	ανύπαρκτα

- χαμάλης ο: βαστάζος, αχθοφόρος
Ήταν φτωχός άνθρωπος, δούλευε χαμάλης στο λιμάνι.

ο χαμάλης
του χαμάλη
το χαμάλη
χαμάλη

οι χαμάληδες
των χαμάληδων
τους χαμάληδες
χαμάληδες

- ανειδίκευτος,-η-ο: χωρίς ειδικευση
Οι αμοιβές των ανειδίκευτων εργατών είναι μικρότερες από εκείνες των ειδικευμένων.

ανειδίκευτος	ανειδίκευτη	ανειδίκευτο
ανειδίκευτου	ανειδίκευτης	ανειδίκευτου
ανειδίκευτο	ανειδίκευτη	ανειδίκευτο
ανειδίκευτε	ανειδίκευτη	ανειδίκευτο

ανειδίκευτοι	ανειδίκευτες	ανειδίκευτα
ανειδίκευτων	ανειδίκευτων	ανειδίκευτων
ανειδίκευτους	ανειδίκευτες	ανειδίκευτα

ανειδίκευτοι   ανειδίκευτες   ανειδίκευτα

- σύσταση η: προφορική ή γραπτή ενημέρωση για τις καλές ή κακές ιδιότητες ενός ατόμου, την ποιότητά του, τα προσόντα του
Η καινούργια γραμματέας που ήρθε στην εταιρεία μας έχει τις καλύτερες συστάσεις από τον προηγούμενο εργοδότη της.

η σύσταση
της σύστασης (συστάσεως)
τη σύσταση
σύσταση

οι συστάσεις
των συστάσεων
τις συστάσεις
συστάσεις

- φυλλάδα η: βιβλίο ανάξιο λόγου, έντυπο όχι σοβαρό
Μη δίνεις σημασία σ' αυτά που γράφουν οι φυλλάδες.

η φυλλάδα
της φυλλάδας
τη φυλλάδα
φυλλάδα

οι φυλλάδες
των φυλλάδων
τις φυλλάδες
φυλλάδες

- κουράγιο το: θαρραλέα αντιμετώπιση δύσκολων καταστάσεων
Κάνε κουράγιο! Θα έρθουν καλύτερες μέρες.

το κουράγιο
του κουράγιου
το κουράγιο
κουράγιο

- προσανατολισμός ο: καθορισμός πορείας ή θέσης
Έχει σταθερό προσανατολισμό στη ζωή του και πάντα πετυχαίνει τους στόχους του.

ο προσανατολισμός
του προσανατολισμού
τον προσανατολισμό
προσανατολισμέ

οι προσανατολισμοί
των προσανατολισμών
τους προσανατολισμούς

προσανατολισμοί

- ρεύμα το: πλήθος ανθρώπων που κινούνται, ομαδική τάση προς κάποια κατεύθυνση (μτφ)
Υπάρχει ρεύμα μεταναστών από την ανατολική Ευρώπη προς τη δύση.

το ρεύμα
του ρεύματος
το ρεύμα
ρεύμα

τα ρεύματα
των ρευμάτων
τα ρεύματα
ρεύματα

- ανασφάλεια η: έλλειψη ασφάλειας
Η ανεργία προκαλεί έντονη ανασφάλεια ιδιαίτερα στους νέους.

η ανασφάλεια
της ανασφάλειας
την ανασφάλεια
ανασφάλεια

οι ανασφάλειες
των ανασφαλειών
τις ανασφάλειες
ανασφάλειες

- καταπίεση η: ισχυρή πίεση, στέρηση ελευθεριών και δικαιωμάτων
Κάποιοι έχουν τη γνώμη ότι ο γάμος είναι καταπίεση.

η καταπίεση
της καταπίεσης (καταπίεσεως)
την καταπίεση
καταπίεση

οι καταπιέσεις
των καταπιέσεων
τις καταπιέσεις
καταπιέσεις

- υγειονομικός,-ή-ό: ο αναφερόμενος στη δημόσια υγεία
Οι αρμόδιες υπηρεσίες κάνουν συχνά υγειονομικούς ελέγχους στα καταστήματα.

υγειονομικός
υγειονομικού
υγειονομικό
υγειονομικές

υγειονομική
υγειονομικής
υγειονομική
υγειονομική

υγειονομικό
υγειονομικού
υγειονομικό
υγειονομικό

υγειονομικοί	υγειονομικές	υγειονομικά
υγειονομικών	υγειονομικών	υγειονομικών
υγειονομικούς	υγειονομικές	υγειονομικά
υγειονομικοί	υγειονομικές	υγειονομικά

- επιτροπή η: συλλογικό όργανο με διάφορες αρμοδιότητες και μορφές
Είναι πρόεδρος της Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων και μέλος πολλών άλλων επιτροπών.

η επιτροπή
της επιτροπής
την επιτροπή
επιτροπή

οι επιτροπές
των επιτροπών
τις επιτροπές
επιτροπές

- εντάσσομαι: τοποθετούμαι ανάμεσα σε άλλους (εντάσσομαι, εντασσόμουν, εντάχθηκα, θα εντάσσομαι, θα ενταχθώ, έχω ενταχθεί, είχα ενταχθεί, θα έχω ενταχθεί)

Οι μετανάστες προσπαθούν να ενταχθούν στις τοπικές κοινωνίες.

- κονδύλιο το (κονδύλι το): δαπάνη ή έξοδο που αναγράφεται σε προϋπολογισμό ή άλλο λογαριασμό

Τα κονδύλια που διαθέτει η Κυβέρνηση για την Παιδεία δεν είναι αρκετά.

το κονδύλιο (κονδύλι)
του κονδυλίου
το κονδύλιο (κονδύλι)
κονδύλιο (κονδύλι)

τα κονδύλια
των κονδυλίων
τα κονδύλια
κονδύλια

- παρατείνομαι: παίρνω παράταση, αυξάνω τη διάρκεια (παρατείνομαι, παρατεινόμουν, παρατάθηκα, θα παρατείνομαι, θα παραταθώ, έχω παραταθεί, είχα παραταθεί, θα έχω παραταθεί)

Η προθεσμία για τη συμμετοχή στο διαγωνισμό παρατάθηκε.

- κυριαρχούμαι: δέχομαι την κυριαρχία, τον απόλυτο έλεγχο κάποιου (κυριαρχούμουν, κυριαρχήθηκα, θα κυριαρχούμαι, θα κυριαρχηθώ, έχω κυριαρχηθεί, είχα κυριαρχηθεί, θα έχω κυριαρχηθεί)

Τον τελευταίο καιρό κυριαρχούμαι από άσχημα προαισθήματα.

- αναμειγνύομαι: ανακατεύομαι, εμπλέκομαι (αναμειγνύομαι αναμειγνυόμενος, αναμειχθήκα, θα αναμειγνύομαι, θα αναμειχθώ, έχω αναμειχθεί, είχα αναμειχθεί, θα έχω αναμειχθεί)
Από τότε που αναμειχθήκα με την πολιτική δεν έχει καθόλου ελεύθερο χρόνο.

- ξαστεριά η: ουρανός με αστέρια ή χωρίς συννεφιά
Τα βράδια του καλοκαιριού συνήθως έχει ξαστεριά.

η ξαστεριά
της ξαστεριάς
την ξαστεριά
ξαστεριά

οι ξαστεριές
(των ξαστεριών)
τις ξαστεριές
ξαστεριές

- κύμα το: κίνηση ή φούσκωμα του νερού
Σήμερα η θάλασσα έχει πολύ κύμα.

το κύμα
του κύματος
το κύμα
κύμα

τα κύματα
των κυμάτων
τα κύματα
κύματα

- ξενιτιά η: οι ξένες χώρες, η παραμονή σε ξένη χώρα
Πολλοί άνθρωποι αναγκάζονται ν' αφήσουν την πατρίδα τους και να ζήσουν στην ξενιτιά.

η ξενιτιά
της ξενιτιάς
την ξενιτιά
ξενιτιά

- χάδι το: ελαφρό άγγιγμα με την παλάμη για να δείξουμε τρυφερότητα, στοργή, αγάπη
Τον γέμισε με χάδια και φιλιά.

το χάδι
του χαδιού
το χάδι
χάδι

τα χάρδια
των χαδιών
τα χάρδια
χάρδια

- πανηγύρι το: γιορτή, ομαδικό γλέντι
Στην Ελλάδα τα πανηγύρια γίνονται στα χωριά.

το πανηγύρι
του πανηγυριού
το πανηγύρι
πανηγύρι

τα πανηγύρια
των πανηγυριών
τα πανηγύρια
πανηγύρια

- πουλί το: πτηνό, είδος ζώου με φτερά
Ο αετός είναι ένα περήφανο πουλί.

το πουλί
του πουλιού
το πουλί
πουλί

τα πουλιά
των πουλιών
τα πουλιά
πουλιά

- αστραπή η: αναλαμπή ηλεκτρικής εκκένωσης ανάμεσα στα σύννεφα, λάμψη
Χθες είχε μια φοβερή καταιγίδα με βροχές, μπουμπουνητά και αστραπές.

η αστραπή
της αστραπής
την αστραπή
αστραπή

οι αστραπές
των αστραπών
τις αστραπές
αστραπές

ΜΕΡΟΣ Ε΄**Τεστ αυτοαξιολόγησης****1. Άκουσε και συμπλήρωσε το κείμενο.**

Τα κύρια αίτια αυτού του μεταναστευτικού ..... ήταν διάφορα. Οι Έλληνες αναγκάζονταν να ζητήσουν καταφύγιο στις ευρωπαϊκές φάμπρικες από την ..... και τη φτώχεια που βίωναν, αλλά και από την ..... και το φόβο που ένιωθαν. Οι Έλληνες που μετανάστευσαν στη Γερμανία πάντως προτιμούσαν μια ελληνόφωνη παιδεία, πιστεύοντας ότι η παραμονή τους στην ξένη χώρα δε θα ..... για πολύ. Η γερμανική πλευρά όμως υποστήριζε ότι τα παιδιά των μεταναστών θα μπορούσαν να ..... στα γερμανικά σχολεία.

2. Συμπλήρωσε τα κενά με τα ρήματα στον παθητικό παρατατικό στο ίδιο πρόσωπο.

ταλαιπωρώ .....
 αυξάνει .....
 προβλέπεται .....
 στενοχωρείτε .....
 προκαλούν .....

3. Συμπλήρωσε τις λέξεις που λείπουν.

ευγενής	.....	.....
.....	.....	.....
.....	ασθενή	.....
.....	.....	συγγενή
.....	ασθενείς	.....
ευγενών	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	συγγενείς

ΔΑΜΑΣΚΟΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Κείμενο 1

Για άλλη μια φορά το ταξίδι στη Συρία **θα αποδειχθεί** συναρπαστικό! Χαίρομαι που είμαι ξεναγός και **θα την επισκεφθώ** και πάλι! Δεν **θα χρειαστούμε** πολλές μέρες, για να πάρουμε μια καλή «γεύση». Η ομάδα των ταξιδιωτών **θα εντυπωσιαστεί!**

Στη Δαμασκό, στην πόλη των παραμυθιών, **θα περιπλανηθούμε** στην παλιά και τη νέα πλευρά. **Θα χαθούμε** στους δρόμους με τα πολυώροφα κτήρια αλλά και στα σουκ, τα ατέλειωτα ανατολίτικα παζάρια. Εκεί **θα ξετρελαθούμε** με τις μυρωδιές του κάρδαμου, του γαρίφαλου, του μοσχοκάρυδου και τόσων άλλων μπαχαρικών. Για αρωματικό αραβικό καφέ και γλυκό τσάι **το ψάξιμο** είναι εύκολη υπόθεση. **Θα τα γευτούμε** σε παραδοσιακούς καφενέδες σε διάφορες γωνιές της Δαμασκού. Μετά **θα κινηθούμε** ανατολικά, προς την Παλμύρα και το Ντεΐρ εζ Ζορ. Η μετακίνηση **θα πραγματοποιηθεί**, εξίσου εύκολα, με τρένο ή με λεωφορείο. Το Χαλέπι, η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της Συρίας, θα είναι ο τελικός μας προορισμός. Από κει **θα οργανωθούν** μικρές, μονοήμερες εκδρομές στη Χομς, τη Μααλούλα (όπου ακόμα μιλούν την αραμαϊκή γλώσσα) και άλλες πόλεις και περιοχές γύρω από το Χαλέπι. Έτσι, θα γνωρίσουν από κοντά τον επιβλητικό βυζαντινό ναό του Αγίου Συμεών, την πανάρχαιη βασιλική του Αγίου Σεργίου, τη μονή της Μααλούλα. Εκεί, αλλά και παντού στη Συρία, θα πρέπει να προσέξουν ώστε **το ντύσιμο** και γενικά **το φέρεσίμό** τους να μην είναι **προκλητικό**. Πολλές φορές δεν σεβόμαστε τα ήθη και τα έθιμα των χωρών που επισκεπτόμαστε, νομίζουμε ότι βρισκόμαστε στη δική μας χώρα και ότι όλοι οι άνθρωποι ζουν και **συμπεριφέρονται** όπως εμείς.

Φυσικά, οι ταξιδιώτες **θα ενημερωθούν** για τα καλύτερα γνωστά πιάτα, όπως το κιβέθ (αρνίσιο κρέας με σιτάρι), το Χούμους (κρέμα από ρεβίθια), το ταμποuléχ (πλιγούρι με μαϊντανό και ψιλοκομμένη ντομάτα), το κιουνεφέ (είδος γλυκίσματος με τυρί, φιστίκια και σιρόπι). **Η περιήγηση** σε τέτοιες χώρες είναι λίγο κουραστική, αλλά τόσο ενδιαφέρουσα, που δεν **θα πλήξω** ούτε στιγμή!

(Από το ημερολόγιο της Μόνικας)

Λεξιλόγιο κειμένου 1

- θα αποδειχθεί: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου απλού μέλλοντα, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (αποδεικνύομαι)
- να πάρουμε μια καλή γεύση: έκφραση
- θα περιπλανηθούμε: ρήμα, α' πληθυντικού προσώπου, χρόνου απλού μέλλοντα, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (περιπλανιέμαι)
- θα ξετρελαθούν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου απλού μέλλοντα, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (ξετρελαίνομαι)
- κάρδαμο: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (το κάρδαμο)
- γαρίφαλο: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (το γαρίφαλο)
- μοσχοκάρυδο: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (το μοσχοκάρυδο)
- μπαχαρικών: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης γενικής, (το μπαχαρικό)
- φέρσιμο: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (το φέρσιμο)
- προκλητικό: επίθετο, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής, (προκλητικός, -ή-ό)
- συμπεριφέρονται: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (συμπεριφέρομαι)
- θα ενημερωθούν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου απλού μέλλοντα, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (ενημερώνομαι)
- περιήγηση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η περιήγηση)

- θα πλήξω: ρήμα, α' προσώπου ενικού, χρόνου απλού μέλλοντα, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (πλήπτω)

Επεξεργασία κειμένου 1

Σωστό ή Λάθος;

1. Χρειάζεται πολύς καιρός για να «γευτεί» κάποιος τις πιο σημαντικές ομορφιές της Συρίας.
2. Στη Συρία είναι λίγο δύσκολο να βρεις καφενεδάκια.
3. Είναι πολύ εύκολο να μετακινηθεί κάποιος με τα μέσα μαζικής μεταφοράς.
4. Καλό θα ήταν οι τουρίστες να μην προκαλούν με τη συμπεριφορά και το ντύσιμό τους.
5. Το ταμπουλέχ είναι είδος γλυκίσματος.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 1

Επίλεξε το σωστό.

1. Δεν του αρέσει να ..... εδώ κι εκεί, χωρίς συγκεκριμένο προορισμό.
α. περιπλανιέται   β. οργανώνεται   γ. ενημερώνεται
2. Το ταξίδι κράτησε μόνο δέκα μέρες, αλλά θεωρώ ότι .....
α. πήραμε τους δρόμους
β. πήρανε τα μυαλά μας αέρα
γ. πήραμε μια καλή γεύση
3. Δεν είναι ιδιαίτερα ευγενικός άνθρωπος. Το ..... συχνά με εκπλήσσει.
α. φέρσιμό του   β. ντύσιμό του   γ. φταιξιμό του
4. Μείναμε μια εβδομάδα στο Κάιρο και δεν ..... ούτε λεπτό!
α. συμπεριφέρθηκα   β. έπληξα   γ. χρειάστηκα
5. Πρέπει να ..... τακτικά για τις νέες εξελίξεις στο χώρο της τεχνολογίας.
α. συμπεριφέρεστε   β. κινείστε   γ. ενημερώνεστε

Κείμενο 2

Το πολιτικό σύστημα στη Συρία

Σύμφωνα με το Σύνταγμά της, η Συρία είναι Σοσιαλιστική Λαϊκή Δημοκρατία και έχει ως επίσημη γλώσσα την αραβική. Το Κοινοβούλιό της απαρτίζεται από 248 μέλη που η θητεία τους διαρκεί τέσσερα χρόνια. Οι βουλευτές έχουν αστική και ποινική ασυλία για τις γνώμες που διατυπώνουν ή για τις δηλώσεις που κάνουν στη διάρκεια των κοινοβουλευτικών συνόδων.

Τα τελευταία χρόνια η πολιτική της Συρίας εστιάζει στον εκσυγχρονισμό και την παγκοσμιοποίηση, ενώ δίνει έμφαση στις οικονομικές μεταρρυθμίσεις. Σταδιακά, αρχίζουν και λειτουργούν ιδιωτικές τράπεζες και σχεδιάζεται η λειτουργία χρηματιστηρίου. Γενικά, πάντως, αναγνωρίζεται ότι οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις δεν **θα στεφθούν** με επιτυχία, αν δεν **συνοδευτούν** από πολιτική μεταρρύθμιση. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει **να εξασφαλιστεί** η συμμετοχή των πολιτών στον πολιτικό διάλογο, **να εγκαθιδρυθεί** πλουραλισμός και η κυβέρνηση να ελέγχεται από τους πολίτες.

Σε επίπεδο διμερών σχέσεων, η Συρία συνεργάζεται αρμονικά με την Ελλάδα. Έλληνες πολιτικοί κατά διαστήματα επισκέπτονται τη Συρία. Οι οικονομικές και εμπορικές σχέσεις, ωστόσο, της Ελλάδας με τη Συρία είναι μικρές, καθώς ελάχιστες είναι οι επενδύσεις που γίνονται από τη μια ή την άλλη πλευρά. Έχουν, πάντως, υποβληθεί προτάσεις για συνεργασία σε επίπεδο ενημέρωσης, αλλά και στους τομείς της υγείας και του περιβάλλοντος.

Όσον αφορά την ομογένεια, στη Συρία διαμένουν περίπου 1.400 Έλληνες, κυρίως στη Δαμασκό και το Χαλέπι.

(Στοιχεία από την ιστοσελίδα του Υπουργείου Εξωτερικών)

Λεξιλόγιο κειμένου 2

- Σύνταγμα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το Σύνταγμα)
- Κοινοβούλιο: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (το Κοινοβούλιο)
- απαρτίζεται: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (απαρτίζομαι)
- θητεία: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η θητεία)
- αστική: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (αστικός, -ή-ό)
- ποινική: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ποινικός, -ή-ό)
- ασυλία: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η ασυλία)
- διατυπώνουν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (διατυπώνω)
- κοινοβουλευτικών: επίθετο, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης γενικής (κοινοβουλευτικός, -ή-ό)
- συνόδων: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης γενικής (η σύνοδος)
- εστιάζει: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (εστιάζω)
- εκσυγχρονισμό: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ο εκσυγχρονισμός)
- παγκοσμιοποίηση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η παγκοσμιοποίηση)
- μεταρρυθμίσεις: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η μεταρρύθμιση)
- χρηματιστηρίου: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής, (το χρηματιστήριο)
- θα στεφθούν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου απλού μέλλοντα, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (στέφομαι)
- να εγκαθιδρυθεί: ρήμα, γ' προσώπου ενικού, χρόνου αορίστου, έγκλισης υποτακτικής, μεσοπαθητικής φωνής (εγκαθιδρύομαι)

- πλουραλισμός: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ο πλουραλισμός)
- διμερών: επίθετο, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης γενικής (διμερής, -ής-ές)
- σχέσεων: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης γενικής (η σχέση)
- επενδύσεις: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η επένδυση)
- έχουν υποβληθεί: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου παρακείμενου, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (υποβάλλομαι)
- ομογένεια: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η ομογένεια)

Επεξεργασία κειμένου 2

Σωστό ή Λάθος;

1. Στη Συρία μιλάνε επίσημα τη συριακή γλώσσα.
2. Οι βουλευτές τιμωρούνται συχνά για τις απόψεις που εκφράζουν δημόσια.
3. Πρόσφατα στη Συρία γίνονται πολλές οικονομικές μεταρρυθμίσεις.
4. Είναι απαραίτητο να δοθούν περισσότερες πολιτικές ελευθερίες στους πολίτες, ώστε να ασκούν αποτελεσματικότερο έλεγχο στην κυβέρνηση.
5. Την Ελλάδα και τη Συρία συνδέουν σήμερα ισχυρά οικονομικά συμφέροντα.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 2

Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις της παρένθεσης στο σωστό τύπο.

(θητεία, ομογένειας, εγκαθίδρυση, εκσυγχρονισμού, μεταρρυθμίσεις)

1. Επιδιώκουν την ..... ενός ανελεύθερου και τυραννικού καθεστώτος.
2. Η χώρα έχει ανάγκη από οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές .....
3. Η στρατιωτική ..... στην Ελλάδα είναι υποχρεωτική.
4. Στις ΗΠΑ υπάρχουν πολλές οργανώσεις .....
5. Γίνονται πολλές προσπάθειες ..... της εκπαίδευσης από τη νέα κυβέρνηση.

Κείμενο 3 - Πολιτισμός

Ανάμεσα στις πεδιάδες της Μεσογείου και τον ποταμό Ευφράτη, στέκεται το Τάντμορ ή Παλμύρα -«πόλη των φοινίκων», σύμφωνα με την ονομασία που της έδωσαν οι Ρωμαίοι. Πρόκειται για μια τεράστια έκταση γεμάτη από καλοδιατηρημένα ερείπια ναών, λουτρών, ταφικών μνημείων, που χρονολογούνται την περίοδο της ύστερης αρχαιότητας.

Στην αρχή του 332 π.Χ., με την επέλαση του Μεγάλου Αλεξάνδρου στη Μέση Ανατολή, η πόλη πέρασε στον ελληνικό κόσμο. Στα χρόνια του αυτοκράτορα Τιβερίου, γύρω στο 32 π.Χ., άρχισε να χτίζεται με μάρμαρο ο μεγαλόπρεπος ναός του Μπελ, του θεού του Ήλιου. Με την πάροδο των αιώνων τα κέντρα εξουσίας άλλαζαν και οι «ιδιοκτήτες» του Τάντμορ διαδέχονταν ο ένας τον άλλο.

Η Παλμύρα ήταν ο ενδιάμεσος σταθμός για τα αρχαία караβάνια, που έφταναν εδώ από την Ανατολή, φορτωμένα με πραμάτεια (κυρίως μετάξια και μπαχαρικά) από την Περσία και την Ινδία, την Αραβία και την Κίνα, με τελικό προορισμό τα παράλια της Μεσογείου.

Τον 3^ο αιώνα μ.Χ. βασίλεψε στην Παλμύρα η όμορφη Μπατ Ζαμπαί, που οι Έλληνες ονόμαζαν Ζηνοβία. Η Ζηνοβία είχε βάλει σκοπό της ζωής της να ιδρύσει στην Ανατολή μια αυτοκρατορία αντίπαλο της Ρωμαϊκής. Ο Αυρηλιανός, όμως, δεν την άφησε να πραγματοποιήσει το όνειρό της. Μετά από πολλές μάχες και αφού πολιόρκησε την Παλμύρα, συνέλαβε τη Ζηνοβία και τη μετέφερε στη Ρώμη. Τελικά, της χάρισε τη ζωή και μια έπαυλη, όπου έζησε μέχρι το θάνατό της, στο σημερινό Τίβολι. Οι Ρωμαίοι όμως έκαψαν και κατέστρεψαν την Παλμύρα, ερείπια της οποίας μόλις τον 17^ο αιώνα ανακαλύφθηκαν από δύο Άγγλους περιηγητές.

Όσον αφορά τα ταφικά μνημεία, αυτά είναι τα οικογενειακά μαυσωλεία της Παλμύρας χτισμένα με εντυπωσιακό τρόπο στην άδενδρη Κοιλιάδα των Τάφων, σε έναν λόφο απέναντι από τα ερείπια των ναών.

Επεξεργασία κειμένου 3

Σωστό ή Λάθος;

1. Στα χρόνια του Τιβερίου χτίστηκε πλήθος μεγαλόπρεπων ταφικών μνημείων.
2. Στην Παλμύρα σταματούσαν για ανεφοδιασμό φορτωμένα με εμπορεύματα караβάνια, που πήγαιναν προς τα δυτικά.
3. Η Ζηνοβία πολέμησε εναντίον των Ρωμαίων μέχρι τον θάνατό της.
4. Ακόμα και τον 17^ο μ.Χ. αιώνα η Παλμύρα διατηρούσε ανέπαφη την αίγλη της.
5. Στα χρόνια του Τιβερίου, το 332 π.Χ., χτίστηκε ο ναός του θεού του Ήλιου.

ΜΕΡΟΣ Β΄**Γραμματική****1. Θεωρία****Παθητικός μέλλοντας**

Ο παθητικός μέλλοντας φανερώνει πως εκείνο που σημαίνει το ρήμα θα γίνει στο μέλλον και παρουσιάζεται συνοπτικά, χωρίς συνέχεια ή επανάληψη.

Σχηματίζεται από το θέμα του παθητικού αορίστου, αφαιρώντας από αυτόν την κατάληξη -ηκα και βάζοντας στη θέση της την κατάληξη -ω. Έτσι, ο παθητικός μέλλοντας διαμορφώνεται ως εξής:

κατάληξη παθητικού αορίστου	κατάληξη παθητικού μέλλοντα	παραδείγματα	παραδείγματα
- θηκα	- θώ	πληρώθηκα	θα πληρωθώ
- στηκα	- στώ	κλείστηκα	θα κλειστώ
- χτηκα	- χτώ	ανοίχτηκα	θα ανοιχτώ
- φτηκα	- φτώ	γράφτηκα	θα γραφτώ
- ευτηκα	- ευτώ	μαγειρεύτηκα	θα μαγειρευτώ
- ηθηκα	- ηθώ	γεννήθηκα	θα γεννηθώ
- αστηκα	- αστώ	ξεχάστηκα	θα ξεχαστώ
- ηχτηκα	- ηχτώ	τραβήχτηκα	θα τραβηχτώ
- αχτηκα	- αχτώ	πετάχτηκα	θα πεταχτώ
- εθηκα	- εθώ	φορέθηκα	θα φορεθώ
- ηθηκα	- ηθώ	πληροφορήθηκα	θα πληροφορηθώ
- εθηκα	- εθώ	εξαιρέθηκα	θα εξαιρεθώ
- εστηκα	- εστώ	αρκέστηκα	θα αρκεστώ

Κλίση παθητικού μέλλοντα

πληρώνομαι	πείθομαι	παντρεύομαι
θα πληρωθ- ώ	θα πειστ- ώ	θα παντρευτ- ώ
θα πληρωθ- είς	θα πειστ- είς	θα παντρευτ- είς
θα πληρωθ- εί	θα πειστ- εί	θα παντρευτ- εί
θα πληρωθ- ούμε	θα πειστ- ούμε	θα παντρευτ- ούμε
θα πληρωθ- είτε	θα πειστ- είτε	θα παντρευτ- είτε
θα πληρωθ- ούν	θα πειστ- ούν	θα παντρευτ- ούν

Οι καταλήξεις του παθητικού μέλλοντα, δηλαδή, είναι ίδιες με αυτές των ρημάτων της β΄ τάξης της β΄ συζυγίας, ενεργητικής φωνής.

Παραδείγματα:

Θα πληρωθείτε στο τέλος του μήνα.

Θα πεταχτώ μέχρι το περίπτερο.

Το κόκκινο **θα φορεθεί** πολύ φέτος.

Στις εκπτώσεις **θα πουληθούν** όλα στη μισή τιμή.

Θα λουστείς εσύ πρώτη ή εγώ;

Θα ετοιμαστούμε αμέσως, μην ανησυχείς.

Συνοπτική υποτακτική παθητικής φωνής

Η συνοπτική υποτακτική της παθητικής φωνής, δηλαδή η υποτακτική παθητικού αορίστου σχηματίζεται όπως ο παθητικός μέλλοντας, με τη διαφορά ότι το -θα- αντικαθίσταται από το -va- (για να, ας, όταν κλπ.).

Η άρνηση της συνοπτικής υποτακτικής της παθητικής φωνής είναι το μη(ν), που μπαίνει μετά το -va-, πριν από τον ρηματικό τύπο.

Είναι συνοπτική υποτακτική, δηλαδή φανερώνει κάτι στιγμιαίο, σε αντίθεση με τη συνεχή υποτακτική του ενεστώτα που δηλώνει διάρκεια.

Κλίση συνοπτικής υποτακτικής

ντύνομαι	βιάζομαι	βάφομαι	διώχνομαι
va ντυθ-ώ	va βιαστ-ώ	va βαφτ-ώ	va διωχτ-ώ
va ντυθ-είς	va βιαστ-είς	va βαφτ-είς	va διωχτ-είς
va ντυθ-εί	va βιαστ-εί	va βαφτ-εί	va διωχτ-εί
va ντυθ-ούμε	va βιαστ-ούμε	va βαφτ-ούμε	va διωχτ-ούμε
va ντυθ-είτε	va βιαστ-είτε	va βαφτ-είτε	va διωχτ-είτε
va ντυθ-ούν	va βιαστ-ούν	va βαφτ-ούν	va διωχτ-ούν

Παραδείγματα:

Πρέπει **va δηλωθούν** όλα τα στοιχεία με ακρίβεια.

Χρειάζεται **va ολοκληρωθεί** η εργασία σήμερα;

Θέλω **va κοιμηθώ** πριν από τις έντεκα το βράδυ.

Προσπαθώ **va συγκεντρωθώ** αλλά δεν τα καταφέρνω ιδιαίτερα.

Είναι απαραίτητο **va εργαστείς** μέχρι αργά;

Δεν θέλω **va μπλεχτώ** σ' αυτή την ιστορία.

Ουδέτερα ανισοσύλλαβα σε -σιμο, -ξιμο, -ψιμο

ενικός αριθμός

ονομαστική	το δέσ- ιμο	το τρέξ- ιμο	το γράψ- ιμο
γενική	του δεσ- ίματος	του τρεξ- ίματος	του γραψ- ίματος
αιτιατική	το δέσ- ιμο	το τρέξ- ιμο	το γράψ- ιμο
κλητική	- δέσ- ιμο	- τρέξ- ιμο	- γράψ- ιμο

πληθυντικός αριθμός

ονομαστική	τα δεσ- ίματα	τα τρεξ- ίματα	τα γραψ- ίματα
γενική	των δεσ- ιμάτων	των τρεξ- ιμάτων	των γραψ- ιμάτων
αιτιατική	τα δεσ- ίματα	τα τρεξ- ίματα	τα γραψ- ίματα
κλητική	- δεσ- ίματα	- τρεξ- ίματα	- γραψ- ίματα

Όλα τα ουδέτερα σε -σιμο, -ξιμο, -ψιμο είναι προπαροξύτονα.

Αυτά τα ουσιαστικά παράγονται από το θέμα του αορίστου των αντίστοιχων ρημάτων με την προσθήκη της κατάληξης -ιμο:

Π.χ. έ-βαψ-α: το βάψιμο   έ-κλεισ-α: το κλείσιμο   έ-φταιξ-α: το φταιξιμο

Στη γενική του πληθυντικού, εφόσον τη σχηματίζουν, τονίζονται στην παραλήγουσα:

τα πλεξιμάτα – των πλεξιμάτων

2. Ασκήσεις

1. Γράψε τα ουσιαστικά.

1. κόβω .....
2. πλένω .....
3. ψάχνω .....
4. σπάζω .....
5. ρίχνω .....
6. βάφω .....

2. Συμπλήρωσε τα κενά με τα ουσιαστικά των ρημάτων.

1. Λίγο πριν πεθάνει συμπεριέλαβε τα ..... και τις σκέψεις του σε ένα βιβλίο (γράφω).
2. Σε όλες τις πτήσεις οι επιβάτες απαγορεύεται αυστηρώς να μεταφέρουν στις χειραποσκευές τους μαχαιροπίρουνα, ψαλίδια, χαρτοκόπτες, βελόνες ..... και άλλα τέτοια αντικείμενα (πλέκω).
3. Η κυβέρνηση ήθελε να αυξηθούν οι δαπάνες για ..... νέων σχολείων (χτίζω).
4. Συνήθως κυκλοφορεί με προκλητικά και εκκεντρικά ..... (ντύνω).
5. Για το χταπόδι απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή στο ..... για να γίνει μαλακό (ψήνω).

3. Επίλεξε το σωστό.

1. Το ..... των μαλλιών πρέπει να γίνεται πάντα με απαλές κινήσεις.
α) κάψιμο   β) πιάσιμο   γ) λούσιμο
2. Είναι τρελός για .....
α) γράψιμο   β) δέσιμο   γ) σπάσιμο
3. Το τρίαθλο περιλαμβάνει κολύμβηση, ποδηλασία και .....
α) τρέξιμο   β) τριξιμο   γ) πλέξιμο
4. Δεν αναλαμβάνει ποτέ τις ευθύνες του και πάντα ρίχνει το ..... στους άλλους.
α) φέρσιμο   β) κόψιμο   γ) φταιξιμο
5. Κατά το ..... για την κατασκευή των υπονόμων βρέθηκε ένα μαρμάρινο άγαλμα.
α) σκάψιμο   β) κλείσιμο   γ) κάψιμο

4. Γράψε τον παθητικό μέλλοντα στο ίδιο πρόσωπο.

1. Θα καλύψει .....

2. θα τραβήξω .....
3. θα βρούμε .....
4. θα αγαπήσεις .....
5. θα πλύνετε .....
6. θα δουν .....

5. Συμπλήρωσε τα κενά με το σωστό τύπο του ρήματος (στον παθητικό μέλλοντα ή τη συνοπτική υποτακτική παθητικής φωνής).

Την άλλη εβδομάδα..... (συστήνομαι) το νέο Σχολείο Ελληνικής Γλώσσας και ..... (πραγματοποιούμαι) διάφορες εορταστικές εκδηλώσεις. .... (παρουσιάζομαι) μια έκθεση στην Αίθουσα Εκθέσεων του Σχολείου, ... (προβάλλομαι) ελληνικές ταινίες και ..... (δίνω) διάλεξη με θέμα «Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας σε ξενόγλωσσους». Οι εκδηλώσεις πρόκειται ..... (συνεχίζομαι) και το Σαββατοκύριακο και ..... (ολοκληρώνομαι) με ένα πάρτι με ζωντανή μουσική.

6. Βάλε το κατάλληλο ρήμα στον παθητικό μέλλοντα και τη συνοπτική υποτακτική παθητικής φωνής.

διατίθεμαι, ξεκουράζομαι, μαραίνομαι, επισκέπτομαι, χρειάζομαι

1. Η ζέστη είναι ανυπόφορη. Τα λουλούδια ..... όλα.
2. Είναι απαραίτητο ..... βίζα για το ταξίδι στη Συρία.
3. Τα έσοδα της εκδήλωσης ..... για την ίδρυση βιβλιοθήκης.
4. Στο ταξίδι μας στη Δαμασκό ..... τα γραφικά και πολύχρωμα παζάρια.
5. Δουλέψαμε σκληρά. Χρειάζεται ..... και λίγο!

ΜΕΡΟΣ Γ'

Παιχνιδόλεξα

1. Σταυρόλεξο

Συμπλήρωσε τα κενά με το σωστό τύπο του παθητικού μέλλοντα ή της συνοπτικής υποτακτικής των ρημάτων και στη συνέχεια λύσε το σταυρόλεξο:

Οριζόντια

1. Έφυγαν από την πόλη της και πήγαν να ..... στην πρωτεύουσα.
(εγκαθίσταμαι)
2. Ο κλέφτης μπήκε στο σπίτι χωρίς να τον ..... κανείς.
(αντιλαμβάνομαι)
3. Τα μηχανήματα του εργοστασίου ..... από το εξωτερικό. (εισάγομαι)

Κάθετα

1. Ο Γιώργος μάς είπε να μην τον αναζητήσουμε, γιατί θα «.....» για μερικές μέρες. (εξαφανίζομαι)
2. Δεν τη ζητάει σε γάμο, γιατί είναι σίγουρος πως θα ..... . (αρνούμαι)

				1.													
1.																	
							2.										
							3.										

2. Κρεμάλα

1. Χρησιμοποιούνται στη μαγειρική και έχουν αρωματική οσμή και πικάντικη γεύση.
2. Ταξιδεύει σε ξένες χώρες για να δει τα αξιοθέατα και να γνωρίσει τα ήθη και τα έθιμά τους.
3. Ο θεμελιακός γραπτός νόμος ενός κράτους, που καθορίζει τη μορφή του πολιτεύματος.

1. Μ _____
2. Π _____
3. Σ _____

3. Παζλ

Επίλεξε το σωστό.

1. Η Μασαλούλα είναι
  - α. η πόλη όπου ακόμα μιλάνε την αραμαϊκή γλώσσα.
  - β. η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της Συρίας.
  - γ. πόλη με πολυώροφα κτήρια.
2. Τα πιο γνωστά συριακά πιάτα είναι
  - α. γαρίφαλο, μοσχοκάρυδο, κάρδαμο.
  - β. κιβέθ, χούμους, ταμπουλέχ.
  - γ. καφές και τσάι.
3. Το πολίτευμα της Συρίας είναι
  - α. Βασιλεία.
  - β. Συνταγματική Μοναρχία.
  - γ. Σοσιαλιστική Λαϊκή Δημοκρατία.
4. Η θητεία του Κοινοβουλίου διαρκεί
  - α. 4 χρόνια.
  - β. 2 χρόνια.
  - γ. 6 χρόνια.
5. Στη Συρία μένουν σήμερα
  - α. 14.000 Έλληνες.
  - β. 140.000 Έλληνες.
  - γ. 1.400 Έλληνες.

4. Λαγός και Χελώνα

Γράψε τα ουσιαστικά.

σκάβω .....

σπάζω .....

πνίγω .....

καίω .....

πλένω .....

πρήζω .....

γδύνω .....

θάβω .....

βράζω .....

φταιώ .....

5. Γραφομηχανή

θα ειδωθούν, θα χρειαστεί, ντύσιμο, γλύκισμα,
φταιξιμο, κινείστε, κοινοβουλευτικός,
εκσυγχρονισμός, να εγκαθιδρυθεί, διμερής,
επένδυση, θα υποβληθεί, μεταρρύθμιση, τυραννικός,
ομογένεια, πραμάτεια, περιηγητής, αίγλη,
χειραποσκευή, θα ειπωθούν

6. Ποίημα

Άκουσε και συμπλήρωσε.

Κεμάλ

ποίηση: Νίκος Γκάτσος
μουσική: Μάνος Χατζιδάκης

Ακούστε τώρα την ιστορία του Κεμάλ ενός νεαρού πρίγκιπα της Ανατολής, απογόνου του Σεβάχ του θαλασσινού, που νόμιζε ότι μπορεί να αλλάξει τον κόσμο.

Αλλά, πικρές οι ..... του Αλλάχ και σκοτεινές οι ψυχές των ανθρώπων.

Στης Ανατολής τα μέρη, μια φορά κι ένα καιρό, ήταν άδειο το κεμέρι μουχλιασμένο το νερό. Στη Μοσούλη, στη Βασόρα, στην παλιά τη χουρμαδιά, πικραμένα κλαίνε τώρα της ερήμου τα παιδιά.

Κι ένας νέος από ..... και γενιά βασιλική, αγρικάει το μοιρολόι και τραβάει κατά 'κεί. Τον κοιτάν' οι Βεδουίνοι με ματιά λυπητερή κι όρκο στον Αλλάχ τους δίνει, πως θ' αλλάξουν οι καιροί.

Σαν ακούσαν οι αρχόντοι του παιδιού την αφοβιά, ξεκινάν' με λύκου δόντι και με λιονταριού ..... . Απ' τον Τίγρη στον Ευφράτη κι απ' τη γη στον ουρανό, κυνηγάν' τον ..... να τον πιάσουν ζωντανό.

Πέφτουν τα στίφη σαν ακράτητα σκυλιά και τον πάνε στον Χαλίφη να του βάλει τη θηλιά. Μαύρο μέλι, μαύρο γάλα, ήπια 'κείνο το πρωί, πριν αφήσει στην κρεμάλα τη στερνή του την πνοή.

Με δυο γέρικες ....., μ' ένα κόκκινο φαρί,

στον παράδεισο τις πύλες ο Προφήτης καρτερεί.
Πάνε τώρα χέρι-χέρι κι είναι γύρω συννεφιά,
μα της Δαμασκού τ' αστέρι τους κρατούσε συντροφιά.

Σ' ένα μήνα, σ' ένα χρόνο, βλέπουν μπρος τους τον Αλλάχ,
που από τον ψηλό του θρόνο, λέει στον άμυαλο Σεβάχ:
Νικημένο μου ..... , δεν αλλάζουν οι καιροί,
με φωτιά και με μαχαίρι πάντα ο κόσμος προχωρεί.

Καληνύχτα, Κεμάλ.

Αυτός ο κόσμος δεν θ' αλλάξει ποτέ.
Καληνύχτα...

ΜΕΡΟΣ Δ '**Λεξικό Ενότητας**

- αποδεικνύομαι: φανερώνω την αλήθεια, έχω αποδείξεις
(αποδεικνύομαι, αποδεικνύομαι, αποδείχθηκα, θα αποδεικνύομαι, θα αποδειχθώ,
έχω αποδειχθεί, είχα αποδειχθεί, θα έχω αποδειχθεί)
Αποδείχθηκε ότι δολοφόνος ήταν η γραμματέας του.
- να πάρουμε μια καλή «γεύση»: να μαζέψουμε εμπειρίες
Το καλοκαίρι ταξιδέψαμε πολύ και πήραμε μια καλή «γεύση» από Ελλάδα.
- περιπλανιέμαι: περιφέρομαι εδώ κι εκεί άσκοπα (περιπλανιέμαι, περιπλανιόμουν,
περιπλανήθηκα, θα περιπλανιέμαι, θα περιπλανηθώ, έχω περιπλανηθεί, είχα
περιπλανηθεί, θα έχω περιπλανηθεί)
Περιπλανηθήκαμε στην παλιά πόλη για πάνω από πέντε ώρες.
- ξετρελαίνομαι: ενθουσιάζομαι (ξετρελαίνομαι, ξετρελαινόμουν, ξετρελάθηκα, θα
ξετρελαίνομαι, θα ξετρελαθώ, έχω ξετρελαθεί, είχα ξετρελαθεί, θα έχω
ξετρελαθεί)
Η κόρη μου ξετρελάθηκε με το ταξίδι στη Συρία.
- κάρδαμο το: είδος λαχανικού που χρησιμοποιείται σε σαλάτες
Βάλε λίγο κάρδαμο στη σαλάτα και θα δεις τη διαφορά!

το κάρδαμο
του κάρδαμου
το κάρδαμο
κάρδαμο

- γαρίφαλο το: είδος μπαχαρικού, μοσχοκάρφι
Το κοκκινιστό χωρίς αρκετό γαρίφαλο δεν είναι τόσο νόστιμο.

το γαρίφαλο
του γαρίφαλου
το γαρίφαλο
γαρίφαλο

τα γαρίφαλα
των γαρίφαλων
τα γαρίφαλα
γαρίφαλα

- μοσχοκάρυδο το: είδος μπαχαρικού
Τρίψε και λίγο μοσχοκάρυδο στο φαγητό!

το μοσχοκάρυδο

του μοσχοκάρυδου
το μοσχοκάρυδο
μοσχοκάρυδο

τα μοσχοκάρυδα
των μοσχοκάρυδων
τα μοσχοκάρυδα
μοσχοκάρυδα

- μπαχαρικό το: μαγειρικό αρωματικό
Χρησιμοποιεί πολλά μπαχαρικά, γι' αυτό τα φαγητά της είναι βαριά αλλά και νόστιμα.

το μπαχαρικό
του μπαχαρικού
το μπαχαρικό
μπαχαρικό

τα μπαχαρικά
των μπαχαρικών
τα μπαχαρικά
μπαχαρικά

- φέρσιμο το: συμπεριφορά, διαγωγή, τρόπος να φέρεσαι
Με τα φερσίματά της κατάφερε να την μισήσουν οι φίλοι της.

το φέρσιμο
του φερσίματος
το φέρσιμο
φέρσιμο

τα φερσίματα
των φερσιμάτων
τα φερσίματα
φερσίματα

- προκλητικός,-ή-ό: που προκαλεί, που διεγείρει
Τα ρούχα σου είναι πολύ προκλητικά για την ηλικία σου.

προκλητικός
προκλητικού
προκλητικό
προκλητικέ

προκλητική
προκλητικής
προκλητική
προκλητική

προκλητικό
προκλητικού
προκλητικό
προκλητικό

προκλητικοί
προκλητικών
προκλητικούς
προκλητικοί

προκλητικές
προκλητικών
προκλητικές
προκλητικές

προκλητικά
προκλητικών
προκλητικά
προκλητικά

- συμπεριφέρομαι: φέρομαι με κάποιον τρόπο, δείχνω κάποια διαγωγή (συμπεριφέρομαι, συμπεριφερόμουν, συμπεριφέρθηκα, θα συμπεριφέρομαι, θα συμπεριφερθώ, έχω συμπεριφερθεί, είχα συμπεριφερθεί, θα έχω συμπεριφερθεί)
Συμπεριφερόταν άσχημα στη δουλειά του και τον έδιωξαν.

- ενημερώνομαι: πληροφορούμαι κάτι, κατατοπίζομαι (ενημερώνομαι, ενημερωνόμουν, ενημερώθηκα, θα ενημερώνομαι, θα ενημερωθώ, έχω ενημερωθεί, είχα ενημερωθεί, θα έχω ενημερωθεί)

Κάθε βράδυ παρακολουθώ τηλεόραση και ενημερώνομαι από τις ειδήσεις.

- περιήγηση η: μετάβαση σε διάφορα μέρη για επίσκεψη ή μελέτη του τόπου

Η περιήγησή μας στα Βαλκάνια μας βοήθησε να κατανοήσουμε τον πολιτισμό της περιοχής

η περιήγηση
της περιήγησης (περιηγήσεως)
την περιήγηση
περιήγηση

οι περιηγήσεις
των περιηγήσεων
τις περιηγήσεις
περιηγήσεις

- πλήττω: βαριέμαι (πλήττω, έπληττα, έπληξα, θα πλήττω, θα πλήξω, έχω πλήξει, είχα πλήξει, θα έχω πλήξει)
Όταν μένω πολύ καιρό στο ίδιο μέρος, πλήττω φοβερά.

- παίρνω τους δρόμους: φεύγω μακριά, τριγυρνώ άσκοπα
Αντί να μείνει στο σπίτι και να διαβάσει, πήρε τους δρόμους.

- παίρνουν τα μυαλά μου αέρα: επιθυμώ τα αδύνατα, νομίζω ότι έχω ανύπαρκτες ικανότητες
Τα μυαλά του έχουν πάρει αέρα και νομίζει ότι είναι ο καλύτερος τραγουδιστής!

- φταιξιμο το: σφάλμα, παράπτωμα
Το φταιξιμο είναι όλο δικό μου.

το φταιξιμο
του φταιξίματος
το φταιξιμο
φταιξιμο

τα φταιξιματα

των φταιξιμάτων
τα φταιξίματα
φταιξίματα

- **Σύνταγμα** το: το σύνολο των θεμελιωδών νόμων του πολιτεύματος, ο καταστατικός χάρτης μιας Πολιτείας
Η Κυβέρνηση ορκίζεται να τηρεί το Σύνταγμα.

το Σύνταγμα
του Συντάγματος
το Σύνταγμα
Σύνταγμα

τα Συντάγματα
των Συνταγμάτων
τα Συντάγματα
Συντάγματα

- **Κοινοβούλιο** το: συλλογικό νομοθετικό όργανο που ασκεί τη νομοθετική εξουσία
Το ελληνικό Κοινοβούλιο εκλέγεται κάθε τέσσερα χρόνια.

το Κοινοβούλιο
του Κοινοβουλίου
το Κοινοβούλιο
Κοινοβούλιο

τα Κοινοβούλια
των Κοινοβουλίων
τα Κοινοβούλια
Κοινοβούλια

- **απαρτίζομαι**: αποτελούμαι, σχηματίζομαι (απαρτίζομαι, απαρτιζόμενοι, απαρτίστηκα, θα απαρτίζομαι, θα απαρτιστώ, έχω απαρτιστεί, είχα απαρτιστεί, θα έχω απαρτιστεί)
Το βιβλίο απαρτίζεται από τρία μέρη.

- **θητεία η**: υπηρεσία για ορισμένο χρονικό διάστημα
Είναι στρατιώτης και υπηρετεί τη θητεία του στα σύνορα.

η θητεία
της θητείας
τη θητεία
θητεία

οι θητείες
των θητειών
τις θητείες
θητείες

- αστικός,- η-ό: μέρος του δικαίου που καθορίζει τις σχέσεις μεταξύ προσώπων ως προς την περιουσία ή την οικογένεια
Τελείωσε τη Νομική και τώρα ειδικεύεται στο Αστικό Δίκαιο.

αστικός	αστική	αστικό
αστικού	αστικής	αστικού
αστικό	αστική	αστικό
αστικέ	αστική	αστικό

αστικοί	αστικές	αστικά
αστικών	αστικών	αστικών
αστικούς	αστικές	αστικά
αστικοί	αστικές	αστικά

- ποινικός,-ή-ό: σχετικός με την ποινή, αδικήματα για τα οποία επιβάλλεται ποινή
Τα ποινικά δικαστήρια δικάζουν σύμφωνα με τον ποινικό κώδικα.

ποινικός	ποινική	ποινικό
ποινικού	ποινικής	ποινικού
ποινικό	ποινική	ποινικό
ποινικέ	ποινική	ποινικό

ποινικοί	ποινικές	ποινικά
ποινικών	ποινικών	ποινικών
ποινικούς	ποινικές	ποινικά
ποινικοί	ποινικές	ποινικά

- ασυλία η: το δικαίωμα της μη παραβίασης τόπου ή της μη σύλληψης
Η βουλευτική ασυλία μπορεί να αρθεί μόνο με απόφαση της Βουλής.
- διατυπώνω: εκφράζω κάτι, προφορικά ή γραπτά, με συγκεκριμένη μορφή (διατυπώνω, διατύπωνα, διατύπωσα, θα διατυπώνω, θα διατυπώσω, έχω διατυπώσει, είχα διατυπώσει, θα έχω διατυπώσει)
Διατύπωσε τις απόψεις του με σαφήνεια.
- κοινοβουλευτικός,-ή-ό: σχετικός με το Κοινοβούλιο
Οι κοινοβουλευτικές ομάδες των κομμάτων συνεδριάζουν τακτικά.

κοινοβουλευτικός	κοινοβουλευτική	κοινοβουλευτικό
κοινοβουλευτικού	κοινοβουλευτικής	κοινοβουλευτικού
κοινοβουλευτικό	κοινοβουλευτική	κοινοβουλευτικό
κοινοβουλευτικέ	κοινοβουλευτική	κοινοβουλευτικό

κοινοβουλευτικοί	κοινοβουλευτικές	κοινοβουλευτικά
κοινοβουλευτικών	κοινοβουλευτικών	κοινοβουλευτικών
κοινοβουλευτικούς	κοινοβουλευτικές	κοινοβουλευτικά
κοινοβουλευτικοί	κοινοβουλευτικές	κοινοβουλευτικά

- σύνοδος η: συγκέντρωση προσώπων για σύσκεψη, συνέλευση
Η σύνοδος κορυφής των ηγετών της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα πραγματοποιηθεί τη Δευτέρα στο Παρίσι.

η σύνοδος
της συνόδου
τη σύνοδο
σύνοδε

οι σύνοδοι
των συνόδων
τις συνόδους
σύνοδοι

- κοινοβουλευτικές σύνοδοι: σειρά συνεδριάσεων της βουλής σε τακτά χρονικά διαστήματα
Κατά τη διάρκεια αυτής τις κοινοβουλευτικής συνόδου θα συζητηθούν σημαντικά νομοσχέδια.

- εστιάζω: συγκεντρώνω σε ορισμένο σημείο δέσμη φωτός ή σκέψη, προσοχή ενδιαφέρον, προσπάθεια (εστιάζω, εστίαζα, εστίασα, θα εστιάζω, θα εστιάσω, έχω εστιάσει, είχα εστιάσει, θα έχω εστιάσει)
Τον τελευταίο καιρό εστιάζει την προσοχή του στην οικογένειά του.

- εκσυγχρονισμός ο: η εφαρμογή σύγχρονων αντιλήψεων στην πολιτική και κοινωνική ζωή
Το κόμμα μας εστιάζει στον εκσυγχρονισμό της Δημόσιας Διοίκησης.

ο εκσυγχρονισμός
του εκσυγχρονισμού
τον εκσυγχρονισμό
εκσυγχρονισμέ

οι εκσυγχρονισμοί
των εκσυγχρονισμών
τους εκσυγχρονισμούς
εκσυγχρονισμοί

- παγκοσμιοποίηση η: οικουμενική αντίληψη για την πολιτική και την οικονομία
Το συγκεντρωμένο πλήθος διαδήλωνε εναντίον της παγκοσμιοποίησης.

η παγκοσμιοποίηση
της παγκοσμιοποίησης (παγκοσμιοποιήσεως)
την παγκοσμιοποίηση
παγκοσμιοποίηση

- μεταρρύθμιση η: μετατροπή, μετασχηματισμός, τροποποίηση

Μεταρρυθμίσεις στο φορολογικό σύστημα θα ανακοινώσει σύντομα ο Πρωθυπουργός.

η μεταρρύθμιση
της μεταρρύθμισης (μεταρρυθμίσεως)
τη μεταρρύθμιση
μεταρρύθμιση

οι μεταρρυθμίσεις
των μεταρρυθμίσεων
τις μεταρρυθμίσεις
μεταρρυθμίσεις

- χρηματιστήριο το: τόπος όπου γίνονται συναλλαγές τίτλων, μετοχών, ομολογιών
Η χθεσινή συνεδρίαση του χρηματιστηρίου Αθηνών έκλεισε με πτώση της τιμής των μετοχών.

το χρηματιστήριο
του χρηματιστηρίου
το χρηματιστήριο
χρηματιστήριο

τα χρηματιστήρια
των χρηματιστηρίων
τα χρηματιστήρια
χρηματιστήρια

- στέφομαι: στεφανώνομαι, επιτυχάνω (στέφομαι, στεφόμουν, στέφθηκα, θα στέφομαι, θα στεφθώ, έχω στεφθεί, είχα στεφθεί, θα έχω στεφθεί)
Η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας στέφθηκε με μεγάλη επιτυχία.
- εγκαθιδρύομαι: εγκαθίσταμαι (εγκαθιδρύομαι, εγκαθιδρύομαι, εγκαθιδρύθηκα, θα εγκαθιδρύομαι, θα εγκαθιδρυθώ, έχω εγκαθιδρυθεί, είχα εγκαθιδρυθεί, θα έχω εγκαθιδρυθεί)
Το 1974, μετά από επτά χρόνια δικτατορίας, εγκαθιδρύθηκε η Δημοκρατία στην Ελλάδα.
- πλουραλισμός ο: η αποδοχή ή ανάπτυξη πολλών απόψεων στη διακίνηση των ιδεών, η πολυφωνία
Στις δημοκρατικές χώρες υπάρχει πλουραλισμός.

ο πλουραλισμός
του πλουραλισμού
τον πλουραλισμό
πλουραλισμέ

- διμερής,-ής-ές: γίνεται με τη συνεργασία δυο μερών
Οι διμερείς συνομιλίες μεταξύ Παλαιστινίων και Ισραηλινών συνεχίζονται.

διμερής	διμερής	διμερές
διμερούς	διμερούς	διμερούς
διμερή	διμερή	διμερές
διμερή	διμερή	διμερές

διμερείς	διμερείς	διμερή
διμερών	διμερών	διμερών
διμερείς	διμερείς	διμερή
διμερείς	διμερείς	διμερή

- σχέση η: η αλληλεξάρτηση μεταξύ δύο ή περισσότερων μερών
Έχουν συγγενική σχέση μεταξύ τους.

η σχέση
της σχέσης (σχέσεως)
τη σχέση
σχέση

οι σχέσεις
των σχέσεων
τις σχέσεις
σχέσεις

- Διμερείς σχέσεις: οι σχέσεις ανάμεσα σε δυο πλευρές και ειδικότερα μεταξύ χωρών
Οι διμερείς σχέσεις ΗΠΑ και Καναδά είναι άριστες.

- επένδυση η: τοποθέτηση κεφαλαίων
Οι επενδύσεις στο Χρηματιστήριο δεν είναι πάντοτε κερδοφόρες.

η επένδυση
της επένδυσης (επενδύσεως)
την επένδυση
επένδυση

οι επενδύσεις
των επενδύσεων
τις επενδύσεις
επενδύσεις

- υποβάλλομαι: προτείνομαι (υποβάλλομαι, υποβαλλόμενοι, υποβλήθηκα, θα υποβάλλομαι, θα υποβληθώ, έχω υποβληθεί, είχα υποβληθεί, θα έχω υποβληθεί)
Η πρόταση μας υποβλήθηκε στο Υπουργείο και περιμένουμε απάντηση.

- ομογένεια η: κοινότητα λόγω καταγωγής, άτομα που ανήκουν στο ίδιο έθνος και κατοικούν οπουδήποτε στον κόσμο
Ο υπουργός Εξωτερικών επισκέφθηκε την Αυστραλία, όπου είχε επαφές με εκπροσώπους της ομογένειας.

η ομογένεια
της ομογένειας
την ομογένεια
ομογένεια

- ανελεύθερος,-η-ο: ο κατά της ελευθερίας, μη φιλελεύθερος
Τα δικτατορικά καθεστώτα ασκούν ανελεύθερη πολιτική.

ανελεύθερος	ανελεύθερη	ανελεύθερο
ανελεύθερου	ανελεύθερης	ανελεύθερου
ανελεύθερο	ανελεύθερη	ανελεύθερο
ανελεύθερε	ανελεύθερη	ανελεύθερο

ανελεύθεροι	ανελεύθερες	ανελεύθερα
ανελεύθερων	ανελεύθερων	ανελεύθερων
ανελεύθερους	ανελεύθερες	ανελεύθερα
ανελεύθεροι	ανελεύθερες	ανελεύθερα

- τυραννικός,-ή-ό: απολυταρχικός, καταπιεστικός
Οι δικτατορίες είναι ανελεύθερες και τυραννικές.

τυραννικός	τυραννική	τυραννικό
τυραννικού	τυραννικής	τυραννικού
τυραννικό	τυραννική	τυραννικό
τυραννικέ	τυραννική	τυραννικό

τυραννικοί	τυραννικές	τυραννικά
τυραννικών	τυραννικών	τυραννικών
τυραννικούς	τυραννικές	τυραννικά
τυραννικοί	τυραννικές	τυραννικά

- καθεστώς το: το πολίτευμα, το κοινωνικό σύστημα μιας χώρας
Τα σοσιαλιστικά καθεστώτα της ανατολικής Ευρώπης κατέρρευσαν.

το καθεστώς
του καθεστώτος
το καθεστώς
καθεστώς

τα καθεστώτα
των καθεστώτων
τα καθεστώτα
καθεστώτα

- οργάνωση η: οργανωμένο σύνολο
Σε όλο τον κόσμο υπάρχουν πολλές οικολογικές οργανώσεις.

η οργάνωση
της οργάνωσης (οργανώσεως)
την οργάνωση
οργάνωση

οι οργανώσεις
των οργανώσεων
τις οργανώσεις
οργανώσεις
- επέλαση η: ορμητική επίθεση
Ο στρατός του εχθρού έκανε επέλαση και κατέλαβε όλη τη χώρα.

η επέλαση
της επέλασης (επελάσεως)
την επέλαση
επέλαση

οι επελάσεις
των επελάσεων
τις επελάσεις
επελάσεις
- πάροδος η: αφηρημένη έννοια που σημαίνει “παρέρχομαι”, “παρέλευση”, πέρασμα
Με την πάροδο του χρόνου ο άνθρωπος αλλάζει.

η πάροδος
της παρόδου
την πάροδο
πάροδε

οι πάροδοι
των παρόδων
τις παρόδους
πάροδοι
- διαδέχομαι: παίρνω τη θέση που κατείχε κάποιος άλλος πριν (διαδέχομαι, διαδεχόμενος, διαδέχτηκα, θα διαδέχομαι, θα διαδεχτώ, έχω διαδεχτεί, είχα διαδεχτεί, θα έχω διαδεχτεί)
Τον βασιλιά τον διαδέχτηκε ο πρωτότοκος γιος του.
- πραμάτεια η: εμπόρευμα
Στη λαϊκή αγορά, οι έμποροι πουλάνε τιςπραμάτειες τους.

ηπραμάτεια

τηςπραμάτειας
τηνπραμάτεια
πραμάτεια

οιπραμάτειες
(τωνπραματειών)
τιςπραμάτειες
πραμάτειες

- πολιορκώ: αποκλείω οχυρωμένη πόλη με σκοπό να την καταλάβω (πολιορκώ, πολιορκούσα, πολιορκήσα, θα πολιορκώ, θα πολιορκήσω, έχω πολιορκήσει, είχα πολιορκήσει, θα έχω πολιορκήσει)
Η πόλη βρέθηκε σε κατάσταση πολιορκίας.

- έπαυλη η: πολυτελές εξοχικό σπίτι, βίλα
Αυτό δεν είναι ένα απλό σπίτι, είναι έπαυλη!

η έπαυλη
της έπαυλης
την έπαυλη
έπαυλη

οι επαύλεις
των επαύλεων
τις επαύλεις
επαύλεις

- περιηγητής ο: αυτός που επισκέπτεται ένα τόπο για επίσκεψη ή μελέτη
Κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας πολλοί ξένοι περιηγητές επισκέφθηκαν την Ελλάδα και έγραψαν τις εντυπώσεις τους.

ο περιηγητής
του περιηγητή
τον περιηγητή
περιηγητή

οι περιηγητές
των περιηγητών
τους περιηγητές
περιηγητές

- ανεφοδιασμός ο: ανανέωση των εφοδίων
Χρειαζόμαστε βενζίνη. Να σταματήσουμε στο πρώτο βενζινάδικο για ανεφοδιασμό!

ο ανεφοδιασμός
του ανεφοδιασμού
τον ανεφοδιασμό

ανεφοδιασμέ

οι ανεφοδιασμοί
των ανεφοδιασμών
τους ανεφοδιασμούς
ανεφοδιασμοί

- ανέπαφος, -η-ο: άθικτος, απείραχτος
Ο χρόνος που πέρασε άφησε ανέπαφη την ομορφιά του.

ανέπαφος	ανέπαφη	ανέπαφο
ανέπαφου	ανέπαφης	ανέπαφου
ανέπαφο	ανέπαφη	ανέπαφο
ανέπαφε	ανέπαφη	ανέπαφο

ανέπαφοι	ανέπαφες	ανέπαφα
ανέπαφων	ανέπαφων	ανέπαφων
ανέπαφους	ανέπαφες	ανέπαφα
ανέπαφοι	ανέπαφες	ανέπαφα

- αίγλη η: δόξα, γοητεία
Πολλές αρχαίες ιστορικές πόλεις διατηρούν ακόμα και σήμερα την αίγλη τους.

η αίγλη
της αίγλης
την αίγλη
αίγλη

- συμπεριλαμβάνω: περικλείω, περιέχω, περιλαμβάνω κάτι μαζί με άλλο (συμπεριλαμβάνω, συμπεριλάμβανα, συμπεριέλαβα, θα συμπεριλαμβάνω, θα συμπεριλάβω, έχω συμπεριλάβει, είχα συμπεριλάβει, θα έχω συμπεριλάβει
Στον κατάλογο των προσκεκλημένων θα συμπεριλάβει όλους τους φίλους του.

- χειραποσκευή η: αποσκευή που μεταφέρεται με το χέρι
Στο αεροπλάνο επιτρέπεται να μεταφέρουμε μικρές χειραποσκευές μαζί μας.

η χειραποσκευή
της χειραποσκευής
τη χειραποσκευή
χειραποσκευή

οι χειραποσκευές
των χειραποσκευών
τις χειραποσκευές
χειραποσκευές

- χαρτοκόπτης ο: μαχαίρι για κόψιμο χαρτιών

Για τα γενέθλιά του θα του χαρίσω έναν ωραίο ασημένιο χαρτοκόπτη.

ο χαρτοκόπτης
του χαρτοκόπτη
το χαρτοκόπτη
χαρτοκόπτη

οι χαρτοκόπτες
των χαρτοκοπτών
τους χαρτοκόπτες
χαρτοκόπτες

- προκλητικός, -ή-ό: που προκαλεί
Η συμπεριφορά του είναι προκλητική γι' αυτό όλοι τον αντιπαθούν.

προκλητικός
προκλητικού
προκλητικό
προκλητικέ

προκλητική
προκλητικής
προκλητική
προκλητική

προκλητικό
προκλητικού
προκλητικό
προκλητικό

προκλητικοί
προκλητικών
προκλητικούς
προκλητικοί

προκλητικές
προκλητικών
προκλητικές
προκλητικές

προκλητικά
προκλητικών
προκλητικά
προκλητικά

- απαλός, -ή-ό: μαλακός, ελαφρός, τρυφερός
Τα χέρια του ήταν απαλά, παρά τη σκληρή δουλειά.

απαλός
απαλού
απαλό
απαλέ

απαλή
απαλής
απαλή
απαλή

απαλό
απαλού
απαλό
απαλό

απαλοί
απαλών
απαλούς
απαλοί

απαλές
απαλών
απαλές
απαλές

απαλά
απαλών
απαλά
απαλά

- υπόνομος ο: υπόγεια στοά ή οχετός
Τα απόβλητα της πόλης χύνονται στους υπονόμους.

ο υπόνομος
του υπονόμου
τον υπόνομο
υπόνομε

οι υπόνομοι
των υπονόμων
τους υπονόμους

υπόνομοι

- αντιλαμβάνομαι: λαβαίνω γνώση με τις αισθήσεις, καταλαβαίνω (αντιλαμβάνομαι, αντιλαμβανόμουν, αντιλήφθηκα, θα αντιλαμβάνομαι, θα αντιληφθώ, έχω αντιληφθεί, είχα αντιληφθεί, θα έχω αντιληφθεί)
Μόλις αντιλήφθηκα ότι λείπει το πορτοφόλι από την τσάντα μου.
- εγκαθίσταμαι: τοποθετούμαι (εγκαθίσταμαι, (εγκαθιστάμην), εγκαταστάθηκα, θα εγκαθίσταμαι, θα εγκατασταθώ, έχω εγκατασταθεί, είχα εγκατασταθεί, θα έχω εγκατασταθεί)
Θα έχουμε εγκατασταθεί στο καινούργιο σπίτι πριν από το καλοκαίρι.
- εξαφανίζομαι: γίνομαι άφαντος, χάνομαι (εξαφανίζομαι, εξαφανίζομουν, εξαφανίστηκα, θα εξαφανίζομαι, θα εξαφανιστώ, έχω εξαφανιστεί, είχα εξαφανιστεί, θα έχω εξαφανιστεί)
Μα πού εξαφανίστηκε το βιβλίο μου;
- βουλή η: γνώμη, απόφαση
Η Κυβέρνηση πρέπει να σέβεται την βουλή του λαού.

η βουλή
της βουλής
τη βουλή
βουλή

οι βουλές
των βουλών
τις βουλές
βουλές

- σόι το: καταγωγή, οικογένεια
Ψάχνω να βρω από πού κατάγεται το σόι μου.

το σόι
του σογιού
το σόι
σόι

τα σόγια
των σογιών
τα σόγια
σόγια

- προβιά η: δέρμα ζώου
Οι πρωτόγονοι άνθρωποι φορούσαν προβιές.

η προβιά
της προβιάς
την προβιά
προβιά

οι προβιές
των προβιών
τις προβιές
προβιές

- αποστάτης ο: επαναστάτης, αυτός που αρνείται τις ιδέες του
Κατηγορήθηκε ως αποστάτης, φυλακίστηκε και εκτελέστηκε.

ο αποστάτης
του αποστάτη
τον αποστάτη
αποστάτη

οι αποστάτες
των αποστατών
τους αποστάτες
αποστάτες

- στίφος το: πυκνό πλήθος ανθρώπων ή ζώων
Τα στίφη των εχθρών μπήκαν στη χώρα.

το στίφος	τα στίφη
του στίφους	των στιφών
το στίφος	τα στίφη
στίφος	στίφη

- φαρί το: άλογο
Είχε ένα ωραίο μαύρο φαρί.
- ξεφτέρι το: είδος γερακιού, κάποιος πολύ έξυπνος
Έχει βλέμμα ξεφτεριού.

το ξεφτέρι
του ξεφτεριού
το ξεφτέρι
ξεφτέρι

τα ξεφτέρια
των ξεφτεριών
τα ξεφτέρια
ξεφτέρια

- μουχλιασμένος,-η,-ο: που έχει χαλάσει, έχει αρχίσει να αποσυντίθεται
Έπαθε δηλητηρίαση από μουχλιασμένο τυρί.

μουχλιασμένος
μουχλιασμένου
μουχλιασμένο
μουχλιασμένε

μουχλιασμένη
μουχλιασμένης
μουχλιασμένη
μουχλιασμένη

μουχλιασμένο
μουχλιασμένου
μουχλιασμένο
μουχλιασμένο

μουχλιασμένοι
μουχλιασμένων
μουχλιασμένους
μουχλιασμένοι

μουχλιασμένες
μουχλιασμένων
μουχλιασμένες
μουχλιασμένες

μουχλιασμένα
μουχλιασμένων
μουχλιασμένα
μουχλιασμένα

- χουρμαδιά η: είδος φοινικιάς της Β. Αφρικής και της Μέσης Ανατολής
Οι χουρμαδιές παράγουν φαγώσιμους καρπούς.

η χουρμαδιά
της χουρμαδιάς
τη χουρμαδιά
χουρμαδιά

οι χουρμαδιές
των χουρμαδιών
τις χουρμαδιές
χουρμαδιές

- αγρικάω ή γρικάω: ακούω, καταλαβαίνω (αγρικώ, αγρικούσα, αγρίκησα, θα αγρικώ, θα αγρικήσω, έχω αγρικήσει, είχα αγρικήσει, θα έχω αγρικήσει)
Αγρικάς τ' αηδόνια μες στο δάσος;

- θηλιά η: σκοινί με διπλωμένη τη μια του άκρη ώστε να σχηματίζει κύκλο
Έκανε θηλιά τα κορδόνια των παπουτσιών του για να τα δέσει.

η θηλιά
της θηλιάς
τη θηλιά
θηλιά

οι θηλιές
των θηλιών
τις θηλιές
θηλιές

- στερνός,-ή,-ό: τελευταίος
Στερνή μου γνώση να σε είχα πρώτα!

στερνός
στερνού
στερνό
στερνέ

στερνή
στερνής
στερνή
στερνή

στερνό
στερνού
στερνό
στερνό

στερνοί
στερνών

στερνές
στερνών

στερνά
στερνών

στερνούς
στερνοί

στερνές
στερνές

στερνά
στερνά

ΜΕΡΟΣ Ε΄**Τεστ αυτοαξιολόγησης**

1. Άκουσε και συμπλήρωσε το κείμενο με το σωστό τύπο του παθητικού μέλλοντα.

Θα είναι απόγευμα όταν θα φτάσετε στην πόλη Τζεράντα της Συρίας, στη μοναδική από τις νεκρές πόλεις που κατοικείται ακόμη. .... (χρειάζομαι) αρκετή ώρα και ..... (περιπλανιέμαι) σε πετρώδη δρομάκια. Το τοπίο θα είναι σκληρό και αφιλόξενο. Η ατμόσφαιρα θα έχει κάτι το απόκοσμο και μυστηριακό. .... (κινούμαι) ανάμεσα σε εγκαταλειμμένες εκκλησίες, οχυρωματικούς πύργους και ετοιμόρροπα κτήρια. .... (εντυπωσιάζομαι) από τα αρχαία σπίτια που είναι ακόμη χρήσιμα, αφού οι κάτοικοι τα έχουν μετατρέψει σε αποθήκες. Ακόμη πιο εντυπωσιακό όμως είναι ότι πολλές οικογένειες κατοικούν μέσα σε... μαυσωλεία! Εν τω μεταξύ θα έχει νυχτώσει. Μην ξεχαστείτε! Τρέξτε να προλάβετε το τελευταίο λεωφορείο. Το Χαλέπι απέχει 70 χιλιόμετρα.

2. Συμπλήρωσε τις λέξεις που λείπουν.

το τρέξιμο	.....	το σκάψιμο
.....	του ψησίματος	.....
.....	.....	το σκάψιμο
τρέξιμο	ψησίμο	.....
.....	τα ψησίματα	.....
.....	.....	.....
τα τρεξίματα	.....	τα σκαψίματα
τρεξίματα	ψησίματα	σκαψίματα

3. Συμπλήρωσε τον πίνακα.

θα αποδειχτώ				
	θα οργανωθείς			
		θα συνοδευτεί		
			θα ενημερωθούμε	
				θα γευτείτε
				θα επισκεφθούν

ΕΛΤΣΕ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Κείμενο 1

- Άννα: Πώς περάσατε στο ταξίδι σας στην Ισπανία, παιδιά; Μακάρι να είχα έρθει μαζί σας. Το ξέρετε ότι έμεινα εδώ παρά τη θέλησή μου.
- Γιάννης: Κρίμα που δεν ήρθες. Έλα να δεις τις φωτογραφίες. Αυτός ο κήπος με τους χιλιάδες φοίνικες είναι το φοινικόδασος του Έλτσε.
- Άννα: Πού βρίσκεται το Έλτσε;
- Μάρκος: Νοτιοδυτικά της Βαλένθια. Η πόλη είναι γνωστή για το αρχαιολογικό εύρημα της Ντάμα ντε Έλτσε, ένα αινιγματικό άγαλμα που πιθανώς αντιπροσωπεύει μια ιέρεια. Θεωρείται αριστούργημα της ιβηρικής τέχνης. **Απογοητεύτηκα**, όμως, όταν έμαθα ότι το πρωτότυπο βρίσκεται στη Μαδρίτη.
- Γιάννης: Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς των κατοίκων του, το Έλτσε είναι η αρχαία Ελίκη, μια παροικία που **ιδρύθηκε** τον 5^ο αι. π.Χ. από τους Έλληνες, που έρχονταν από τη Μασσαλία, την εποχή που **αποικίστηκε** η Δύση. Αυτό το **γεγονός** μας ώθησε να επισκεφτούμε την πόλη.
- Μάρκος: **Σηκωθήκαμε** νωρίς νωρίς και **χρειάστηκε** να κάνουμε ένα ταξίδι τριών ωρών από τη Βαλένθια μέχρι το Έλτσε. **Κουραστήκαμε** πολύ. Παρόλα αυτά δεν το μετανιώσαμε, γιατί κατά τύχη είχαμε την ευκαιρία να ζήσουμε εκεί τη γιορτή του Δεκαπενταύγουστου, όταν γιορτάζεται το περιβόητο Μυστήριο του Έλτσε.
- Άννα: Τι είναι αυτό;

- Γιάννης: Πρόκειται για μια θεατρική παράσταση της Κοιμήσεως της Παναγίας. Κάθε χρόνο διαδραματίζεται στη Βασιλική του Έλτσε ο θάνατος της Θεοτόκου, η Ανάληψη και η Στέψη της από τους αγγέλους στους ουραμούς.
- Μάρκος: Το δράμα ξεκίνησε όταν, μόλις τα **φώτα** έσβησαν, **εμφανίστηκε** μέσα από το **ημίφως** ένα αγόρι που αναπαρίστανε την Παναγία και **ακούστηκαν** γρηγοριανοί ύμνοι και ψαλμωδίες. Ως κατάλοιπο της εποχής του Μεσαίωνα, απαγορεύεται μέχρι σήμερα η συμμετοχή γυναικών στο Μυστήριο.
- Γιάννης: Αυτό το θρησκευτικό πανηγύρι αποτελεί αναμφισβήτητα το κορυφαίο γεγονός της πόλης.
- Μάρκος: Μου έκανε εντύπωση το **γεγονός** ότι όλοι, ντόπιοι και επισκέπτες, συμμετείχανε ενεργά και με προθυμία στη γιορτή. Το φιλικό και εγκάρδιο κλίμα, που κυριαρχούσε στην πόλη, σε οδηγούσε ομαλά και αβίαστα στο κέφι.
- Γιάννης: Στο τέλος της βραδιάς, την ώρα του **Λυκόφωτος**, **σταθήκαμε** ακίνητοι κοιτάζοντας τον ουρανό φωτισμένο από εκατοντάδες πυροτεχνήματα, με τα οποία έκλεισε το πρόγραμμα της γιορτής. Ήταν όντως αξέχαστο θέαμα!

Λεξιλόγιο κειμένου 1

- παρά τη θέλησή μου: έκφραση
- ιέρεια: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η ιέρεια)
- αριστούργημα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (το αριστούργημα)
- πρωτότυπο: ουσιαστικοποιημένο επίθετο, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (πρωτότυπος, -η-ο)
- σύμφωνα με: έκφραση
- ισχυρισμούς: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ο ισχυρισμός)
- ιδρύθηκε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου αορίστου, παθητικής φωνής (ιδρύομαι)
- αποικίστηκε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου αορίστου, παθητικής φωνής (αποικίζομαι)
- ώθησε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου αορίστου, ενεργητικής φωνής (ωθώ)
- παρόλα αυτά: έκφραση
- μετανιώσαμε: ρήμα, α' πληθυντικού προσώπου, χρόνου αορίστου, ενεργητικής φωνής (μετανιώνω)
- κατά τύχη: έκφραση

- περιβόητο: επίθετο, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (περιβόητος, -η-ο)
- Κοιμήσεως: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (η Κοίμηση)
- διαδραματίζεται: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, παθητικής φωνής (διαδραματίζομαι)
- Ανάληψη: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η Ανάληψη)
- Στέψη: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η Στέψη)
- ημίφως: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το ημίφως)
- αναπαρίστανε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου παρατατικού, ενεργητικής φωνής (αναπαριστάνω)
- κατάλοιπο: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (το κατάλοιπο)
- αναμφισβήτητα: επίρρημα
- κορυφαίο: επίθετο, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (κορυφαίος, -α-ο)
- συμμετείχανε: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου παρατατικού, ενεργητικής φωνής (συμμετέχω)
- ενεργά: επίρρημα
- εγκάρδιο: επίθετο, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (εγκάρδιος, -α-ο)
- ομαλά: επίρρημα
- αβίαστα: επίρρημα
- λυκόφωτος: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (το λυκόφως)
- πυροτεχνήματα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το πυροτέχνημα)

Επεξεργασία κειμένου1**Σωστό ή Λάθος;**

1. Η Άννα δεν θέλησε να ακολουθήσει τους φίλους της στην Ισπανία.
2. Στο Έλτσε βρίσκεται το αυθεντικό άγαλμα της Ντάμα ντε Έλτσε.
3. Οι ιδρυτές της Ελίκης ήταν Έλληνες.
4. Το Μυστήριο του Έλτσε είναι μια γιορτή αφιερωμένη στη Θεοτόκο.
5. Μέσα από πολύ έντονο φως, κάνει την εμφάνισή του ένα αγόρι που αναπαριστά την Παναγία.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 1**Επίλεξε το σωστό.**

κατά τύχη, αναμφισβήτητα, παρόλα αυτά, σύμφωνα με, παρά τη θέλησή του

1. .... πρόσφατες έρευνες η εξαφάνιση πολλών ζώων οφείλεται σε κλιματικές αλλαγές.
2. Το βρήκε ....., και όχι μετά από μεθοδικό και επίπονο ψάξιμο.
3. Καθυστέρησε περίπου είκοσι λεπτά .....
4. Αυτός ο τραγουδιστής ..... κρατά μια από τις πιο εξέχουσες θέσεις στο χώρο της σύγχρονης ισπανικής μουσικής.
5. Δεν αισθανόταν καλά γιατί ήταν πολύ κουρασμένη. .... ήρθε στο πάρτι.

Κείμενο 2**Το φοινικόδασος του Έλτσε,
ένα μνημείο της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς**

Το εξωτικό και απέραντο φοινικόδασος που περικυκλώνει την πόλη του Έλτσε, το μεγαλύτερο της Ευρώπης και ένα από τα αξιοθέατα της πόλης, **προστέθηκε** το 2000 στη Λίστα Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της ΟΥΝΕΣΚΟ, της οποίας σκοπός είναι η συντήρηση, προβολή και διαχείριση των μνημείων εξαιρετικής πολιτιστικής ή φυσικής αξίας. Υπό την αιγίδα της ΟΥΝΕΣΚΟ **πάρθηκαν** διάφορα μέτρα για την προστασία αυτού του ξεχωριστού φυσικού μνημείου.

Η φοινικιά είναι δέντρο εντελώς προσαρμοσμένο στις θερμές περιοχές της Μεσογείου, όπου το κλίμα χαρακτηρίζεται από πολύ ζεστά καλοκαίρια και σπάνιες βροχοπτώσεις. Το φοινικόδασος αποτελεί μια μοναδική όαση στην έρημο, ένα οικοσύστημα, όπου τα φυτά, τα ζώα, το κλίμα και το έδαφος βρίσκονται σε συνεχή αλληλεξάρτηση.

Αν και το φοινικόδεντρο ήταν γνωστό από παλιά, η καλλιέργειά του **διαδόθηκε** όταν η Ισπανία **κατακτήθηκε** από τους Άραβες, οι οποίοι **εγκαταστάθηκαν** στο Έλτσε στο τέλος του 10^{ου} αι. Το φοινικόδασος διατηρεί μέχρι και σήμερα το αναπτυγμένο σύστημα άρδευσης, που **δημιουργήθηκε** από τους Άραβες, οι οποίοι κατάφεραν να τελειοποιήσουν νέα υδραυλικά έργα για την υδροδότηση και για την εκμετάλλευση του νερού σε ερημικές και άνυδρες περιοχές.

Οι φοίνικες του Έλτσε προσελκύουν στις μέρες μας χιλιάδες τουριστών για την ομορφιά τους και η επεξεργασία τους αποτελεί μέχρι σήμερα μια σημαντική πλουτοπαραγωγική πηγή για την πόλη. Τα θηλυκά δέντρα παράγουν χουρμάδες, που εξάγονται σε όλο τον κόσμο, ενώ τα κλαδιά είναι περιζήτητα, γιατί χρησιμοποιούνται ως πρώτη ύλη για καλάθια, καπέλα και άλλα χειροποίητα είδη.

Λεξιλόγιο κειμένου 2

- περικυκλώνει: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, ενεργητικής φωνής (περικυκλώνω)
- συντήρηση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η συντήρηση)
- προβολή: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η προβολή)

- διαχείριση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η διαχείριση)
- αιγίδα: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η αιγίδα)
- βροχοπτώσεις: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η βροχόπτωση)
- όαση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η όαση)
- οικοσύστημα: ουσιαστικό, γένους ουδέτερου, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (το οικοσύστημα)
- έδαφος: ουσιαστικό, γένους ουδέτερου, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (το έδαφος)
- αλληλεξάρτηση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η αλληλεξάρτηση)
- διαδόθηκε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου αορίστου, παθητικής φωνής (διαδίδομαι)
- κατακτήθηκε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου αορίστου, παθητικής φωνής (κατακτώμαι)
- άρδευσης: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (η άρδευση)
- τελειοποιήσουν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης υποτακτικής, ενεργητικής φωνής (τελειοποιώ)
- υδροδότηση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η υδροδότηση)
- εκμετάλλευση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η εκμετάλλευση)
- άνδρες: επίθετο, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (άνδρος, -η-ο)
- πλουτοπαραγωγική: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (πλουτοπαραγωγικός, -ή-ό)
- πηγή: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η πηγή)
- χουρμάδες: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ο χουρμάς)
- περιζήτητα: επίθετο, γένους ουδέτερου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (περιζήτητος, -η-ο)
- χειροποίητα: επίθετο, γένους ουδέτερου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (χειροποίητος, -η-ο)

Επεξεργασία κειμένου 2**Σωστό ή Λάθος;**

1. Ένα από τα μνημεία που περιλαμβάνονται στον κατάλογο της ΟΥΝΕΣΚΟ είναι και το φοινικόδασος του Έλτσε.
2. Η ΟΥΝΕΣΚΟ προστατεύει αποκλειστικά τα μνημεία που έχουν πολιτιστική αξία.
3. Το μεσογειακό κλίμα χαρακτηρίζεται από ζεστό και ξηρό καλοκαίρι.
4. Οι Άραβες ασχολήθηκαν ιδιαίτερα με την τελειοποίηση του συστήματος άρδευσης σε άnuδρες περιοχές.
5. Σήμερα οι φοίνικες καλλιεργούνται κυρίως για καλλωπιστικούς λόγους.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 2**Επίλεξε το σωστό.**

1. Σκοπός του Κέντρου είναι η ..... της ελληνικής γλώσσας στο εξωτερικό.
α) επιτήρηση   β) προβολή   γ) περιφρόνηση
2. Η μεγαλύτερη προσέλευση τουριστών κατά τη θερινή περίοδο επιτείνει το πρόβλημα της έλλειψης του νερού στις ξερές και ..... περιοχές.
α) άnuδρες   β) κάθυγρες   γ) άnuδρες
3. Πηγαίνει το καλοκαίρι στην Ελλάδα για να ..... στα ελληνικά.
α) τελειοποιηθεί   β) γνωστοποιηθεί   γ) χρησιμοποιηθεί
4. Η επιδημία ..... πολύ γρήγορα σε όλο το χωριό.
α) επιβλήθηκε   β) προστέθηκε   γ) διαδόθηκε
5. Έγινε ..... τεχνίτης. Όλοι ήθελαν τους πίνακές του.
α) περιζήτητος   β) αγύρευτος   γ) άσημος

Κείμενο 3 – Πολιτισμός

Η ονομασία Έλτσε προέρχεται από παραφθορά του ονόματος Ελίκη. Η Ελίκη ήταν αρχαία ελληνική αποικία στα παράλια της Μεσογείου στην Ισπανία.

Η σημερινή πόλη του Έλτσε στολίζεται από ένα ωραίο δάσος φοινικόδεντρων, που κάνει το τοπίο να θυμίζει Αφρική, και διάφορα μνημεία αρχαιολογικού ενδιαφέροντος. Το Αρχαιολογικό Μουσείο του φιλοξενεί εξαιρετικά ευρήματα, όπως το άγαλμα της Αφροδίτης, ελληνικά αγγεία, βυζαντινά νομίσματα και πλούσια κτερίσματα από ταφικούς χώρους.

Στο τέλος του 19^{ου} αιώνα **βρέθηκε** κοντά στην πόλη η «Κυρία του Έλτσε», ένα άγαλμα Ιβηρικό ή Φοινικικό. Απεικονίζει μια νεαρή γυναίκα με καλυμμένη κόμη. Καλυμμένα είναι, επίσης, τα αφτιά της. Είναι ντυμένη με χιτώνα και φοράει περιδέραιο. Η επίδραση της ελληνικής τέχνης των αρχών του 5^{ου} αιώνα είναι έντονη, τόσο πάνω στο συγκεκριμένο άγαλμα όσο και σε διάφορα άλλα ευρήματα. Το άγαλμα, αφού **πουλήθηκε** στο Μουσείο του Λούβρου, ξαναγύρισε στην Ισπανία και κατέληξε στο Μουσείο του Πράδο.

Στην ευρύτερη περιοχή έχουν βρεθεί αρχαία κτίσματα με κίονες, επαύλεις με ψηφιδωτά δάπεδα και ελληνικές επιγραφές.

Στο Έλτσε, στη διάρκεια της «ελληνικής εβδομάδας», οργανώνονται ποικίλες εκδηλώσεις (χοροί, αρχαίο θέατρο, απαγγελίες, διαγωνισμοί ποίησης και λογοτεχνίας κ.ά.), που συντελούν στην αναβίωση αρχαιοελληνικών δρώμενων και συνηθειών.

Επεξεργασία κειμένου 3

Σωστό ή Λάθος;

1. Η Ελίκη ήταν βυζαντινή αποικία στα παράλια της Μεσογείου στην Ισπανία.
2. Το Έλτσε έχει ένα ιδιαίτερα όμορφο φυσικό τοπίο.
3. Τα εκθέματα του Αρχαιολογικού Μουσείου της πόλης θυμίζουν την παλιά ελληνική παρουσία στην πόλη.
4. Αμέσως μόλις βρέθηκε το άγαλμα της «Κυρίας του Έλτσε» μεταφέρθηκε στο Μουσείο του Πράδο.
5. Στο Έλτσε, στη διάρκεια της «ελληνικής εβδομάδας», αναβιώνει ο αρχαίος ελληνικός τρόπος ζωής.

ΜΕΡΟΣ Β΄**Γραμματική****1. Θεωρία****Μεσοπαθητικός αόριστος**

Ο αόριστος της ενεργητικής και της μεσοπαθητικής φωνής φανερώνει ότι εκείνο που δηλώνει το ρήμα έγινε στο παρελθόν και παρουσιάζεται συνοπτικά. Είναι, δηλαδή, παρελθοντικός χρόνος και ανήκει στους στιγμιαίους.

Ο μεσοπαθητικός αόριστος κλίνεται ως εξής:

σηκώθηκα
σηκώθηκες
σηκώθηκα
σηκωθήκαμε
σηκωθήκατε
σηκώθηκαν

Σχηματισμός του θέματος του μεσοπαθητικού αορίστου

Α΄ συζυγία

ενεστωτικό θέμα	ενεργητικός αόριστος	μεσοπαθητικός αόριστος
φωνήεν ακούω	σα άκουσα	στηκα ακούστηκα
π, β, φ, μπ, πτ, φτ βάφω	ψα έβαψα	φτηκα βάφτηκα
κ, γ, χ, χν, γγ, σκ, ζ διδάσκω	ξα δίδαξα	χτηκα διδάχτηκα
αυ, ευ παύω	αψα, εψα έπαψα	αύτηκα, εύτηκα παύτηκα
αυ, ευ δεσμεύω	αυσα, ευσα δέσμευσα	αύτηκα, εύτηκα δεσμεύτηκα
δ, θ πείθω	σα έπεισα	στηκα πείστηκα
σς, πτ αναπτύσσω	ξα ανάπτυξα	χτηκα αναπτύχτηκα
ζω μοιράζω	σα μοίρασα	στηκα μοιράστηκα
ζω αλλάζω	ξα άλλαξα	χτηκα αλλάχτηκα
νω δένω	σα έδεσα	θηκα δέθηκα
νω πιάνω	σα έπιασα	στηκα πιάστηκα
νω κρίνω	να έκρινα	θηκα κρίθηκα

υνω διευκολύνω αισθάνομαι	υνα διευκόλυνα -----	νθηκα διευκολύνθηκα αισθάνθηκα
αίνω ζεσταίνω	ανα ζέστανα	θηκα ζεστάθηκα
αίνω απολυμαίνω	ανα απολύμανα	νθηκα απολυμάνθηκα
αρω σοκάρω	αρισα/ αρα σοκάρισα / σόκαρα	αρισθηκα σοκαρίστηκα

Β' συζυγία

ενεστωτικό θέμα	ενεργητικός αόριστος	μεσοπαθητικός αόριστος
ώ γεννώ	ησα γέννησα	ηθηκα γεννήθηκα
ώ κρεμώ	ασα κρέμασα	ασθηκα κρεμάστηκα
ώ αποτελώ	εσα απέτελεσα	εσθηκα αποτελέστηκα
ώ φορώ	εσα φόρεσα	εθηκα φορέθηκα
ώ κοιτώ	αξα κοίταξα	αχθηκα κοιτάχθηκα
ώ τραβώ	ηξα τράβηξα	ηχθηκα τραβήχθηκα
χνώ ξεχνώ	ασα ξέχασα	ασθηκα ξεχάστηκα

Μερικά ανώμαλα ρήματα

βλέπομαι	ειδώθηκα
βρίσκομαι	βρέθηκα
δίνομαι	δόθηκα
εύχομαι	ευχήθηκα
θέτομαι	τέθηκα
καίγομαι	κάηκα
καλούμαι	καλέστηκα
κλαίω	κλάφθηκα
κοιμάμαι	κοιμήθηκα
μαθαίνομαι	μαθεύθηκα

περνιέμαι	περάστηκα
πλένομαι	πλύθηκα
ντρέπομαι	ντράπηκα
στέκομαι	στάθηκα
στέλνομαι	στάλθηκα
τρέφομαι	τράφηκα
τρώγομαι	φαγώθηκα
φαίνομαι	φάνηκα
χαίρομαι	χάρηκα

Ουδέτερα ανισοσύλλαβα σε -ως, -ος

Τα ουδέτερα ανισοσύλλαβα ουσιαστικά με καταλήξεις -ως και -ος κλίνονται ως εξής:

το φως	τα φώτα
του φωτός	των φώτων
το φως	τα φώτα
φως	φώτα

Όμοια με το φως σχηματίζονται και: καθεστώς, ημίφως, λυκόφως.

2. Ασκήσεις

1. Συμπλήρωσε τα κενά με τη σωστή λέξη σε κάθε πρόταση.

λυκόφως, ημίφως, καθεστώς, φως, γεγονός

1. Μετά τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο σε πολλές χώρες επιβλήθηκε δικτατορικό .....
2. Το απροσδόκητο ..... τους κατέπληξε όλους.
3. Η σκιά ενός μεγαλόσωμου άντρα διακρινόταν μέσα από το .....
4. Στο ..... της ζωής του αποφάσισε να βγει από την απομόνωσή του και να κάνει ένα νέο ξεκίνημα.
5. Η κυβέρνηση έδωσε το πράσινο ..... για τις διαπραγματεύσεις.

2. Συμπλήρωσε τα κενά με το σωστό τύπο της λέξης της παρένθεσης.

1. Βλέπαμε τα μακρινά ..... της πόλης στον ορίζοντα (φως).
2. Τα ..... (γεγονός) εξελίχθηκαν με ραγδαίο ρυθμό.
3. Ο σημαντικότερος αντίπαλος του δικτατορικού ..... (καθεστώς) αυτοεξορίστηκε.
4. Ο φόβος των κατοίκων μεγαλώνει ώρα με την ώρα εξαιτίας του ..... (γεγονός) ότι οι δράστες είναι οπλισμένοι και δεν θα διστάσουν να πυροβολήσουν.
5. Πέρασε καιρός μέχρι να συνηθίσουν τα μάτια μας στο ..... (ημίφως).

3. Συμπλήρωσε στο ίδιο πρόσωπο τον παθητικό αόριστο των ρημάτων.

1. είδε .....
2. πλύναμε .....
3. έριξα .....
4. θαύμασαν .....
5. επέστρεψες .....

4. Συμπλήρωσε τον πίνακα.

ενεστώτας	ενεργητικός αόριστος	παθητικός αόριστος
παίρνουν		
φτιάχνω		
στέλνει		
βρίσκουμε		
πετάς		
αγαπάτε		
καίω		

5. Συμπλήρωσε τα κενά βάζοντας τα ρήματα στο σωστό πρόσωπο του παθητικού αόριστου.

1. Το περιοδικό ..... (σχεδιάζομαι) για να διαβάζεται ευχάριστα αλλά και για να κάνει τα παιδιά ν' αγαπήσουν το διάβασμα.
2. Το βιβλίο ..... (εκδίδομαι) σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο της Αθήνας.
3. .... (διορίζομαι) από την κυβέρνηση στρατηγός.
4. Τις στιγμές εκείνες ..... (γράφομαι) οι πιο ένδοξες σελίδες της ισπανικής Ιστορίας.
5. Οι ψαράδες ..... (σηκώνομαι) πριν ξημερώσει και ..... (κατευθύνομαι) προς τη θάλασσα.

6. Επίλεξε το σωστό.

1. Το πλοίο ..... στο πέλαγος (έχασε/ χάθηκε).
2. Χιλιάδες άνθρωποι ..... στον Β' Παγκόσμιο πόλεμο (σκοτώθηκαν/ σκότωσαν).
3. Οι γονείς ..... την κόρη τους πολύ νέα (πάντρεψαν/ παντρεύτηκαν).
4. Για πρώτη φορά ..... ίχνη αρκούδων στην περιοχή (παρατήρησαν /παρατηρήθηκαν).
5. Ο ταμίας ..... το προσωπικό (πλήρωσε/ πληρώθηκε).

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Παιχνιδόλεξα

1. Σταυρόλεξο

Συμπλήρωσε τα κενά με τον σωστό τύπο των ουσιαστικών και λύσε το σταυρόλεξο.

1. Στο ..... της σκηνής οι θεατές διέκριναν μόνο σιλουέτες. (ημίφως)
2. Τον τύφλωσαν τα ..... των προβολέων που άναψαν ξαφνικά. (φως)
3. Το πρώτο πράγμα που κάνει ο διευθυντής μας κάθε πρωί είναι να διαβάξει στις εφημερίδες τα ..... της ημέρας. (γεγονός)
4. Αυτός ο ιστορικός μελετάει την παρακμή των δικτατορικών ..... της Λατινικής Αμερικής. (καθεστώς)
5. Η καλύτερη όπερα από την τετραλογία «Το δαχτυλίδι των Νιμπελούνγκεν» του Ρ. Βάγκνερ είναι « Το ..... των θεών». (λυκόφως)

						1			
			4						
5									
	3								
	2								

2. Κρεμάλα

1. Ο θάνατος για όποιους πιστεύουν ότι είναι μετάβαση στην άλλη ζωή.
2. Έργο τέχνης που είναι άριστο στο είδος του.
3. Ρίχνεται στις γιορτές και παράγει πολύχρωμη λάμψη και δυνατό κρότο.

1. Κ _ _ _ _ _
2. Α _ _ _ _ _
3. Π _ _ _ _ _

3. Παζλ

Επίλεξε το σωστό.

1. Η αρχαία Ελίκη ιδρύθηκε από
  - α. Ρωμαίους.
  - β. Έλληνες.
  - γ. Ιβήρους.
2. Κάθε χρόνο στο Έλτσε διαδραματίζεται
  - α. η Κοίμηση της Παναγίας.
  - β. η Γέννηση της Παναγίας.
  - γ. η Γέννηση του Χριστού.
3. Το φοινικόδασος του Έλτσε είναι υπό την αιγίδα
  - α. του Υπουργείου Πολιτισμού.
  - β. της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
  - γ. της ΟΥΝΕΣΚΟ.
4. Το άγαλμα "Η Κυρία του Έλτσε" απεικονίζει
  - α. την Παναγία.
  - β. μια νεαρή γυναίκα.
  - γ. την Αθηνά.
5. Η αποικία Ελίκη ιδρύθηκε
  - α. τον 6^ο αι. π.Χ.
  - β. τον 4^ο αι. π.Χ.
  - γ. τον 5^ο αι. π.Χ.

4. Λαγός και Χελώνα

Γράψτε τον παθητικό αόριστο των παρακάτω ρημάτων.

παραγγέλλει	.....	ολοκληρώνω	.....
απομακρύνεις	.....	ντύνουν	.....
αγγίζετε	.....	εξαιρεί	.....
<u>πολλαπλασιάζουμε</u>	.....	<u>καταλαμβάνουν</u>	.....
<u>ταλαιπωρώ</u>	.....	πετάς	.....

5. Γραφομηχανή

συγχαρητήρια, ηπειρωτικός, θρυμματίζω,
καλλιτέχνης, μαϊμού, προϋπηρεσία, ανησυχώ,
εξαπλώθηκαν, παραλήπτης, συνεννοούμαστε,
διακήρυξη, ύψος, αίσθηση, ισορροπία, διηγούμαι,
λεηλασία, απελευθέρωση, παρατηρητήριο, πλαινός,
επηρεάζονται

6. Ποίημα

Άκουσε και συμπλήρωσε.

Δον Κιχώτης

(Κώστας Ουράνης, 1920)

Ατσάλινος και σοβαρός απάνω στ' αχαμνό του
το άλογο, του Θερβάντες ..... περνάει,
και πίσω του, στο στωικό γαϊδούρι του καβάλα,
ο ιπποκόμος του ο χοντρός ..... ακολουθάει.

Αιώνες που ξεκίνησε κι αιώνες που διαβαίνει,
με σφραγισμένα επίσημα, ερμητικά .....
και με τα μάτια εκστατικά, το χέρι στο κοντάρι,
πηγαίνοντας στα ..... της Χίμαιρας βασιλεία.

Στο πέρασμα τ' ατσάλινου του σκιάχτρου από τις στράτες
του κόσμου, τις πολύβοες, οι άνθρωποι .....,
τον δείχνει ο ένας τ' αλλουνού κι ειρωνικά γελάνε.

Ω ποιητή! στο διάβα σου ..... κοινοί
άνθρωποι χασκαρίζουνε. Άσε τους να γελάνε:
οι Δον Κιχώτες πάν μπροστά, κι οι Σάντσοι .....

ΜΕΡΟΣ Δ'**Λεξικό Ενότητας**

- **αβίαστα:** που γίνεται με τρόπο ελεύθερο και αυθόρμητο, χωρίς πίεση
Κανείς δεν τον πίεσε. Ήρθε μαζί μας αβίαστα και ελεύθερα.
- **αγύρευτος -η -ο:** αυτός που δεν αναζητείται
Τελικά τα πράγματα αυτά έμειναν αγύρευτα.

αγύρευτος	αγύρευτη	αγύρευτο
αγύρευτου	αγύρευτης	αγύρευτου
αγύρευτο	αγύρευτη	αγύρευτο
αγύρευτε	αγύρευτη	αγύρευτο

αγύρευτοι	αγύρευτες	αγύρευτα
αγύρευτων	αγύρευτων	αγύρευτων
αγύρευτους	αγύρευτες	αγύρευτα
αγύρευτοι	αγύρευτες	αγύρευτα

- **αιγίδα η:** (μόνο στην έκφραση *υπό την αιγίδα....*) με την προστασία κάποιου, με την υποστήριξη κάποιου
Η έκθεση οργανώθηκε υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού.

η αιγίδα	οι αιγίδες
της αιγίδας	των αιγίδων
την αιγίδα	τις αιγίδες
αιγίδα	αιγίδες

- **αλληλεξάρτηση η:** η αμοιβαία εξάρτηση
Σε ένα οικοσύστημα δημιουργείται μια σχέση αλληλεξάρτησης, όπου κάθε ζώο έχει το ρόλο του σε άμεση εξάρτηση με το περιβάλλον.

η αλληλεξάρτηση	οι αλληλεξαρτήσεις
της αλληλεξάρτησης (αλληλεξαρτήσεως)	των αλληλεξαρτήσεων
την αλληλεξάρτηση	τις αλληλεξαρτήσεις
αλληλεξάρτηση	αλληλεξαρτήσεις

- **αναβιώνω:** ζαναζώ, επανέρχομαι στη ζωή / επαναφέρω ήθη, έθιμα κλπ. που έχουν ξεχαστεί (αναβίωνα, θα αναβιώνω, θα αναβιώσω, αναβίωσα, έχω αναβιώσει, είχα αναβιώσει, θα έχω αναβιώσει)
Αυτή την εποχή αναβιώνουν παλιά έθιμα που είχαν εγκαταλειφθεί.

- **αναβίωση η:** ενέργεια και αποτέλεσμα του αναβιώνω, αναγέννηση, επιστροφή στη ζωή
Το Διεθνές Φεστιβάλ συντελεί στην αναβίωση του αρχαίου δράματος.

η αναβίωση	οι αναβιώσεις
------------	---------------

της αναβίωσης (αναβιώσεως)
την αναβίωση
αναβίωση

των αναβιώσεων
τις αναβιώσεις
αναβιώσεις

- ανάληψη η: ενέργεια και αποτέλεσμα του αναλαμβάνω / τραπεζική συναλλαγή κατά την οποία ο πελάτης παίρνει χρήματα από την τράπεζα / (εκκλ.) η άνοδος στους ουρανοίς / γιορτή αφιερωμένη σε αυτό το γεγονός
Σήμερα είναι της Αναλήψεως.

η ανάληψη
της ανάληψης (αναλήψεως)
την ανάληψη
ανάληψη

οι αναλήψεις
των αναλήψεων
τις αναλήψεις
αναλήψεις

- αναμφισβήτητα: που γίνεται με ένα τρόπο αναγνωρισμένο από όλους, χωρίς να έχει κανείς αντιρρήσεις.
Αυτή η συναυλία αποτελεί αναμφισβήτητα το κορυφαίο μουσικό γεγονός της χρονιάς.

- αναπαριστάνω: κάνω αναπαράσταση ενός γεγονότος (αναπαριστάνω, αναπαρίστανα, θα αναπαριστάνω, θα αναπαραστήσω, αναπαρέστησα, έχω αναπαραστήσει, είχα αναπαραστήσει, θα έχω αναπαραστήσει)
Βρέθηκε στην Κρήτη ένα αρχαίο μαρμάρινο ανάγλυφο που αναπαρίστανε τον Απόλλωνα.

- ανασκαφή η: εργασία που γίνεται με σκάψιμο κυρίως για την ανακάλυψη αρχαιολογικών ευρημάτων
Σε αυτή την περιοχή πραγματοποιήθηκαν το περασμένο καλοκαίρι αρχαιολογικές ανασκαφές.

η ανασκαφή
της ανασκαφής
την ανασκαφή
ανασκαφή

οι ανασκαφές
των ανασκαφών
τις ανασκαφές
ανασκαφές

- αντίπαλος -η -ο: που αντιμετωπίζει κάποιον ή κάτι με στόχο να το(ν) νικήσει, να το(ν) εξουδετερώσει
Οι δύο αντίπαλοι στρατοί συγκρούστηκαν στο Μαραθώνα.

αντίπαλος
αντίπαλου
αντίπαλο
αντίπαλε

αντίπαλη
αντίπαλης
αντίπαλη
αντίπαλη

αντίπαλο
αντίπαλου
αντίπαλο
αντίπαλο

αντίπαλοι
αντίπαλων
αντίπαλους

αντίπαλες
αντίπαλων
αντίπαλες

αντίπαλα
αντίπαλων
αντίπαλα

αντίπαλοι   αντίπαλες   αντίπαλα

- άνυδρος -η -ο: ξερός, που δεν έχει πηγές νερού ή βροχοπτώσεις
Το θέμα της λειψυδρίας αποτελεί σημαντικό οικονομικοκοινωνικό πρόβλημα για άνυδρες περιοχές.

άνυδρος	άνυδρη	άνυδρο
άνυδρου	άνυδρης	άνυδρου
άνυδρο	άνυδρη	άνυδρο
άνυδρε	άνυδρη	άνυδρο

άνυδροι	άνυδρες	άνυδρα
άνυδρων	άνυδρων	άνυδρων
άνυδρους	άνυδρες	άνυδρα
άνυδροι	άνυδρες	άνυδρα

- απαγγελία η: ανάγνωση ενός κειμένου με ρυθμό και ύφος
Στο τέλος του συνεδρίου πραγματοποιήθηκε απαγγελία ποιημάτων νεοελλήνων συγγραφέων.

η απαγγελία	οι απαγγελίες
της απαγγελίας	των απαγγελιών
την απαγγελία	τις απαγγελίες
απαγγελία	απαγγελίες

- απεικονίζω: παριστάνω με εικόνα, περιγράφω (απεικονίζα, θα απεικονίζω, θα απεικονίσω, απεικόνισα, έχω απεικονίσει, είχα απεικονίσει, θα έχω απεικονίσει)
Ο πίνακας απεικόνιζε μια όμορφη γυναίκα.

- αποικίζω: ιδρύω αποικία σε μια άλλη χώρα (αποικίζω, αποίκιζα, θα αποικίζω, θα αποικίσω, αποίκισα, έχω αποικίσει, είχα αποικίσει, θα έχω αποικίσει)
Οι αρχαίοι Έλληνες αποίκισαν την περιοχή της Κάτω Ιταλίας.

- απροσδόκητος -η -ο: που συμβαίνει χωρίς να το περιμένει κανείς.
Η συνάντηση κατέληξε σε απροσδόκητα αποτελέσματα.

απροσδόκητος	απροσδόκητη	απροσδόκητο
απροσδόκητου	απροσδόκητης	απροσδόκητου
απροσδόκητο	απροσδόκητη	απροσδόκητο
απροσδόκητε	απροσδόκητη	απροσδόκητο

απροσδόκητοι	απροσδόκητες	απροσδόκητα
απροσδόκητων	απροσδόκητων	απροσδόκητων
απροσδόκητους	απροσδόκητες	απροσδόκητα
απροσδόκητοι	απροσδόκητες	απροσδόκητα

- άρδευση η: πότισμα καλλιεργημένων εκτάσεων

Στην Ελλάδα οι ακατάλληλες αρδεύσεις και τα κακοσυντηρημένα δίκτυα οδηγούν σε σημαντικές απώλειες του νερού.

η άρδευση της άρδευσης (αρδεύσεως) την άρδευση άρδευση	οι αρδεύσεις των αρδεύσεων τις αρδεύσεις αρδεύσεις
---	---

- αριστούργημα το: έργο φτιαγμένο με μεγάλη τέχνη, που είναι το καλύτερο στο είδος του.

Η ταινία είναι ένα από τα αριστουργήματα του ισπανικού κινηματογράφου.

το αριστούργημα του αριστουργήματος το αριστούργημα αριστούργημα	τα αριστουργήματα των αριστουργημάτων τα αριστουργήματα αριστουργήματα
---	---

- ατσάλινος -η -ο: ατσαλένιος, κατασκευασμένος από ατσάλι ή χάλυβα / (μτφ.) σκληρός όπως το ατσάλι

Έχει ατσάλινα νεύρα.

ατσάλινος ατσάλινου ατσάλινο ατσάλινε	ατσάλινη ατσάλινης ατσάλινη ατσάλινη	ατσάλινο ατσάλινου ατσάλινο ατσάλινο
ατσάλινοι ατσάλινων ατσάλινους ατσάλινοι	ατσάλινες ατσάλινων ατσάλινες ατσάλινες	ατσάλινα ατσάλινων ατσάλινα ατσάλινα

- αυτοεξορίζομαι: εξορίζομαι με τη θέλησή μου, φεύγω εθελοντικά από την πατρίδα μου (αυτοεξορίζομαι, αυτοεξορίζομαι, θα αυτοεξορίζομαι, θα αυτοεξοριστώ, αυτοεξορίστηκα, έχω αυτοεξορισθεί, είχα αυτοεξορισθεί, θα έχω αυτοεξορισθεί)

Αυτοεξορίστηκε στο Παρίσι μετά το πόλεμο.

- αχαμνός -ή -ό: λιπόσαρκος, αδύνατος, ισχνός, αδύναμος

Είναι αχαμνή από την αρρώστια και δεν αντέχει πολύ.

αχαμνός αχαμνού αχαμνό αχαμνέ	αχαμνή αχαμνής αχαμνή αχαμνή	αχαμνό αχαμνού αχαμνό αχαμνό
αχαμνοί αχαμνών αχαμνούς αχαμνοί	αχαμνές αχαμνών αχαμνές αχαμνές	αχαμνά αχαμνών αχαμνά αχαμνά

- βροχόπτωση η: η πτώση βροχής / η ποσότητα νερού από βροχή που πέφτει σε μια περιοχή

Η Μετεωρολογική Υπηρεσία προβλέπει βροχοπτώσεις στις βόρειες περιοχές.

η βροχόπτωση
της βροχόπτωσης (βροχοπτώσεως)
τη βροχόπτωση
βροχόπτωση

οι βροχοπτώσεις
των βροχοπτώσεων
τις βροχοπτώσεις
βροχοπτώσεις

- διαδραματίζω: μετέχω στην εξέλιξη ενός γεγονότος / (παθ. συνήθως στο γ' πρόσωπο) συμβαίνει, γίνεται (διαδραματίζω, διαδραματίζα, θα διαδραματίζω, θα διαδραματίσω, διαδραματίσα, έχω διαδραματίσει, είχα διαδραματίσει, θα έχω διαδραματίσει)

Το περιστατικό διαδραματίστηκε περίπου στις 10.30 π.μ.

- διακρίνω: αντιλαμβάνομαι τη διαφορά, αναγνωρίζω ως διαφορετικό / (παθ.) ξεχωρίζω από τους άλλους / αντιλαμβάνομαι κάτι που δεν είναι απόλυτα σαφές (διακρίνω, διέκρινα, θα διακρίνω, θα διακρίνω, διέκρινα, έχω διακρίνει, είχα διακρίνει, θα έχω διακρίνει)

Δεν διέκρινα καθαρά ποιος μπήκε στο δωμάτιο.

- διαπραγμάτευση η: συζήτηση που γίνεται με σκοπό τη σύναψη συμφωνίας σχετικά με κάτι

Μέχρι την τελευταία στιγμή θα είναι πολύ σκληρή η διαπραγμάτευση, αλλά τελικά θα πετύχουμε το στόχο μας.

η διαπραγμάτευση
της διαπραγμάτευσης (διαπραγματεύσεως)
τη διαπραγμάτευση
διαπραγμάτευση

οι διαπραγματεύσεις
των διαπραγματεύσεων
τις διαπραγματεύσεις
διαπραγματεύσεις

- διαχείριση η: οι ενέργειες με τις οποίες διευθετώ ένα ζήτημα, διακυβέρνηση

Οι οικολόγοι ζητούσαν τη συνετή διαχείριση των φυσικών πόρων.

η διαχείριση
της διαχείρισης (διαχειρίσεως)
τη διαχείριση
διαχείριση

οι διαχειρίσεις
των διαχειρίσεων
τις διαχειρίσεις
διαχειρίσεις

- διορίζω: προσλαμβάνω κάποιον σε μια υπηρεσία κυρίως δημόσια (διορίζω, διόριζα, θα διορίζω, θα διορίσω, διόρισα, έχω διορίσει, είχα διορίσει, θα έχω διορίσει)

Η κυβέρνηση τον διόρισε νομάρχη.

- διστάζω: δεν είμαι βέβαιος αν κάτι που θα κάνω ή θα πω είναι σωστό, έχω αμφιβολίες να πάρω μια απόφαση ή να κάνω κάτι (διστάζω, δίσταζα, θα διστάζω, θα διστάσω, δίστασα, έχω διστάσει, είχα διστάσει, θα έχω διστάσει)

Μη διστάζεις να μου πεις την αλήθεια.

- δρώμενο το: (συνήθως στον πληθυντικό) ό,τι διαδραματίζεται κάπου
Παρακολουθήσαμε με ανησυχία τα τελευταία πολιτικά δρώμενα.

το δρώμενο
του δρωμένου
το δρώμενο
δρώμενο

τα δρώμενα
των δρωμένων
τα δρώμενα
δρώμενο

- εγκάρδιος -α -ο: θερμός, φιλικός, που εκφράζει αγάπη και φιλία
Ο κύριος του απάντησε με ένα εγκάρδιο χαμόγελο.

εγκάρδιος
εγκάρδιου
εγκάρδιο
εγκάρδιε

εγκάρδια
εγκάρδιας
εγκάρδια
εγκάρδια

εγκάρδιο
εγκάρδιου
εγκάρδιο
εγκάρδιο

εγκάρδιοι
εγκάρδιων
εγκάρδιους
εγκάρδιοι

εγκάρδιες
εγκάρδιων
εγκάρδιες
εγκάρδιες

εγκάρδια
εγκάρδιων
εγκάρδιους
εγκάρδια

- έδαφος το: η επιφάνεια της γης
Προσπάθησε να τον βοηθήσει να σηκωθεί από το έδαφος.

το έδαφος
του εδάφους
το έδαφος
έδαφος

τα εδάφη
των εδαφών
τα εδάφη
εδάφη

- εκδίδω: είμαι εκδότης, τυπώνω κείμενα, περιοδικά, βιβλία κ.λπ., τα δίνω στη δημοσιότητα και τα θέτω σε κυκλοφορία (εκδίδω, εξέδιδα, θα εκδίδω, θα εκδώσω, εξέδωσα, έχω εκδώσει, είχα εκδώσει, θα έχω εκδώσει)
Αυτά τα βιβλία εκδίδονται από το Πανεπιστήμιο.

- έκθεμα το: αντικείμενο που εκτίθεται σε δημόσια θέα συνήθως σε εκθέσεις ή μουσεία
Αξίζει τον κόπο να επισκεφτεί κανείς το Αρχαιολογικό Μουσείο για το πλήθος και την ποικιλία των εκθεμάτων του.

το έκθεμα
του εκθέματος
το έκθεμα
έκθεμα

τα εκθέματα
των εκθεμάτων
τα εκθέματα
εκθέματα

- εκμετάλλευση η: χρησιμοποίηση για αποκόμιση οικονομικού κέρδους με αθέμιτο τρόπο

Είναι απαράδεκτη η εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο.

η εκμετάλλευση
της εκμετάλλευσης (εκμεταλλεύσεως)
την εκμετάλλευση
εκμετάλλευση

οι εκμεταλλεύσεις
των εκμεταλλεύσεων
τις εκμεταλλεύσεις
εκμεταλλεύσεις

- εκστατικά: (επίρρημα) με έκσταση
Άκουγαν εκστατικά τα λόγια του συγγραφέα.
- ενεργά: ενεργητικά, που γίνεται με τρόπο δραστήριο ή ενεργητικό
Το Ινστιτούτο ασχολείται ενεργά με την προστασία του περιβάλλοντος.
- εξέχων -ουσα -ον: που ξεχωρίζει από τους άλλους, που είναι πολύ σημαντικός
Είναι εξέχον μέλος του κόμματος.

εξέχων	εξέχουσα	εξέχον
εξέχοντος	εξέχουσας	εξέχοντος
εξέχοντα	εξέχουσα	εξέχον
εξέχων	εξέχουσα	εξέχον

εξέχοντες	εξέχουσες	εξέχοντα
εξεχόντων	εξεχουσών	εξεχόντων
εξέχοντες	εξέχουσες	εξέχοντα
εξέχοντες	εξέχουσες	εξέχοντα

- έπαυλη η: βίλα, μεγάλη και πολυτελής κατοικία
Στην εξοχή περπατούσαμε ώρες στον κήπο της έπαυλής του.

η έπαυλη
της έπαυλης
την έπαυλη
έπαυλη

οι επαύλεις
των επαύλεων
τις επαύλεις
επαύλεις

- επιβάλλω: καθιστώ κάτι αναγκαίο ή υποχρεωτικό (επιβάλλω, επέβαλα, θα επιβάλλω, θα επιβάλω, επέβαλα, έχω επιβάλει, είχα επιβάλει, θα έχω επιβάλει)
Η κυβέρνηση επέβαλε νέους φόρους.
- επιτείνω: αυξάνω την ένταση (επιτείνω, επέτεινα, θα επιτείνω, θα επιτείνω, επέτεινα, έχω επιτείνει, είχα επιτείνει, θα έχω επιτείνει)
Οι πρόσφατες μεγάλες αυξήσεις των τιμών των καυσίμων έχουν επιτείνει το οικονομικό πρόβλημα.

- ερμητικά: (επίρρημα) τελείως κλειστά
Έκλεισε τα χείλη ερμητικά.
- ημίφως το: μισόφωτο, το χαμηλό φως, συνήθως κατά το σούρουπο.
Εμφανίστηκε απροσδόκητα μέσα στο ημίφως.

το ημίφως
του ημίφωτος
το ημίφως
ημίφως

- ιδρύω: δημιουργώ κάτι από την αρχή, συνήθως έναν οργανισμό, μια πόλη ή αποικία κτλ. (ιδρύω, ίδρυα, θα ιδρύω, θα ιδρύσω, ίδρυσα, έχω ιδρύσει, είχα ιδρύσει, θα έχω ιδρύσει)
Οι διάδοχοι του Μεγάλου Αλεξάνδρου εξακολούθησαν να ιδρύουν πόλεις στις επικράτειές τους.
- ιέρεια η: η γυναίκα ιερέας, η γυναίκα που υπηρετεί κάποιο θεό

η ιέρεια	οι ιέρειες
της ιέρειας	των ιερειών
την ιέρεια	τις ιέρειες
ιέρεια	ιέρειες

- ιπποκόμος ο: υπηρέτης που φροντίζει τα άλογα
Ο Θερβάντες έγραψε τις περιπέτειες του Δον Κιχώτη, του ιππότη της ελεεινής μορφής, και του ιπποκόμου του Σάντσο Πάντσα.

ο ιπποκόμος	οι ιπποκόμοι
του ιπποκόμου	των ιπποκόμων
τον ιπποκόμο	τους ιπποκόμους
ιπποκόμο	ιπποκόμοι

- ισχυρισμός ο: άποψη ή γνώμη που διατυπώνει κανείς, αυτό που ισχυρίζεται κάποιος.
Οι ισχυρισμοί του δεν αποδείχτηκαν σωστοί.

ο ισχυρισμός	οι ισχυρισμοί
του ισχυρισμού	των ισχυρισμών
τον ισχυρισμό	τους ισχυρισμούς
ισχυρισμέ	ισχυρισμοί

- καβάλα: (επίρρημα) ιππεύοντας, επάνω στη πλάτη του αλόγου ή άλλου ζώου
Μπήκε καβάλα στο άλογό του.

- καθεστώς το: το πολίτευμα που έχει επιβληθεί ως σύστημα κυβέρνησης / επικρατούσα κατάσταση (πολιτική, κοινωνική, οικονομική κ.λπ.) σε μια χώρα
Η χώρα πέρασε από ένα στρατιωτικό καθεστώς σε μια σύγχρονη δημοκρατική αντίληψη.

το καθεστώς	τα καθεστώτα
του καθεστώτος	των καθεστώτων
το καθεστώς	τα καθεστώτα
καθεστώς	καθεστώτα

- κατακτώ: γίνομαι κύριος μιας περιοχής συνήθως με χρήση βίας, (κατακτώ, κατακτούσα, θα κατακτώ, θα κατακτήσω, κατέκτησα, έχω κατακτήσει, είχα κατακτήσει, θα έχω κατακτήσει)
Οι Ισπανοί κατέκτησαν τη Νότια Αμερική.

- κατάλοιπο το: το υπόλοιπο, αυτό που απομένει κυρίως ύστερα από μια χημική διαδικασία / (μτφ.) αυτό που διατηρείται από προηγούμενη περίοδο ή πολιτισμό
Προτιμήστε τρόφιμα απαλλαγμένα από επικίνδυνα κατάλοιπα γεωργικών φαρμάκων.

το κατάλοιπο	τα κατάλοιπα
του κατάλοιπου	των κατάλοιπων
το κατάλοιπο	τα κατάλοιπα
κατάλοιπο	κατάλοιπα

- κατά τύχη: τυχαία
Συναντήθηκαν στο αεροδρόμιο κατά τύχη.

- κίονας ο: (αρχιτ.) κολόνα
Ο ναός είχε δωρικούς κίονες.

ο κίονας	οι κίονες
του κίονα	των κίωνων
τον κίονα	τους κίονες
κίονα	κίονες

- Κοίμηση η: (εκκλ.) θάνατος
Στις 15 Αυγούστου γιορτάζεται η Κοίμηση της Θεοτόκου.

η κοίμηση	οι κοιμήσεις
της κοίμησης (κοιμήσεως)	των κοιμήσεων
την κοίμηση	τις κοιμήσεις
κοίμηση	κοιμήσεις

- κοντάρι το: είδος δόρατος, μακρύ και ίσιο ξύλο που χρησιμοποιούνταν ως όπλο

Πήρε το κοντάρι στο χέρι του και ρίχτηκε στη μάχη.

το κοντάρι	τα κοντάρια
του κονταριού	των κονταριών
το κοντάρι	τα κοντάρια
κοντάρια	κοντάρια

- κορυφαίος -α -ο: που βρίσκεται στο ψηλότερο σημείο
Κορυφαία στιγμή της βραδιάς ήταν η απαγγελία ποιημάτων.

κορυφαίος	κορυφαία	κορυφαίο
κορυφαίου	κορυφαιάς	κορυφαίου
κορυφαίο	κορυφαία	κορυφαίο
κορυφαιέ	κορυφαία	κορυφαίο

κορυφαίοι	κορυφαιές	κορυφαία
κορυφαιών	κορυφαιών	κορυφαιών
κορυφαιούς	κορυφαιές	κορυφαία
κορυφαίοι	κορυφαιές	κορυφαία

- κτέρισμα το: εύρημα σε αρχαίο τάφο, κόσμημα, αντικείμενο που θάβεται μαζί με το νεκρό
Τα κτερίσματα που τοποθετούσαν στους νεκρούς ήταν πολύ πλούσια.

το κτέρισμα	τα κτερίσματα
του κτερίσματος	των κτερισμάτων
το κτέρισμα	τα κτερίσματα
κτέρισμα	κτερίσματα

- λυκόφως το: το φως που μένει μετά τη δύση του ηλίου / (μτφ) εποχή παρακμής, τέλος μιας εποχής
Συναντήθηκαν για πρώτη φορά στο λυκόφως της ζωής τους.

το λυκόφως
του λυκόφωτος
το λυκόφως
λυκόφως

- μετανιώνω: αλλάζω γνώμη / μετανιώ (μετανιώνω, μετάνιωνα, θα μετανιώνω, θα μετανιώσω, μετάνιωσα, έχω μετανιώσει, είχα μετανιώσει, θα έχω μετανιώσει)
Έχετε κάνει κανένα σφάλμα για το οποίο μετανιώσατε;

- όαση η: γόνιμη έκταση μέσα στην έρημο / (μτφ.) καταφύγιο
Στην Σαχάρα υπάρχουν πολλές οάσεις.

η όαση	οι οάσεις
της όασης (οάσεως)	των οάσεων

την όαση	τις οάσεις
όαση	οάσεις

- οικοσύστημα το: η οικολογική μονάδα που αποτελούν το φυσικό περιβάλλον και οι οργανισμοί που ζουν σ' αυτό
Τα θαλάσσια οικοσυστήματα του πλανήτη Γη καταστρέφονται συστηματικά τα τελευταία χρόνια.

το οικοσύστημα	τα οικοσυστήματα
του οικοσυστήματος	των οικοσυστημάτων
το οικοσύστημα	τα οικοσυστήματα
οικοσύστημα	οικοσυστήματα

- ομαλά: που γίνεται με τρόπο κανονικό, φυσιολογικό ή τακτικό
Τα πράγματα εξελίχτηκαν ομαλά, χωρίς κανένα πρόβλημα
- ολοκληρώνω: συμπληρώνω, αποτελειώνω (ολοκλήρωνα, θα ολοκληρώνω, θα ολοκληρώσω, ολοκλήρωσα, έχω ολοκληρώσει, είχα ολοκληρώσει, θα έχω ολοκληρώσει)
Φέτος ολοκληρώνω τις μεταπτυχιακές μου σπουδές στην Ιστορία.
- παραφθορά η: αλλοίωση προς το χειρότερο
Η λέξη Ρουμ προέρχεται από παραφθορά της λέξης Ρώμη.

η παραφθορά	οι παραφθορές
της παραφθοράς	των παραφθορών
την παραφθορά	τις παραφθορές
παραφθορά	παραφθορές

- παρ' όλ' αυτά: προθετικό σύνολο που δηλώνει αντίθεση
Μου μίλησε άσχημα, παρ' όλα αυτά εγώ δεν του κράτησα κακία.
- περιβόητος -η -ο: περιλάλητος, που είναι γνωστός σε όλους
Διάβασα ένα βιβλίο για τους περιβόητους ιπτάμενους δίσκους.

περιβόητος	περιβόητη	περιβόητο
περιβόητου	περιβόητης	περιβόητου
περιβόητο	περιβόητη	περιβόητο
περιβόητε	περιβόητη	περιβόητο
περιβόητοι	περιβόητες	περιβόητα
περιβόητων	περιβόητων	περιβόητων
περιβόητους	περιβόητες	περιβόητα
περιβόητοι	περιβόητες	περιβόητα

- περιδέραιο το: κολιέ, κόσμημα που φοριέται στο λαιμό
Φοράει ένα πολύτιμο περιδέραιο από μαργαριτάρια.

το περιδέραιο
του περιδέραιου
το περιδέραιο
περιδέραιο

τα περιδέραια
των περιδέραιων
τα περιδέραια
περιδέραια

- περιζήτητος -η -ο: που όλοι τον θέλουν γιατί έχει αξία ή είναι σπάνιος
Είναι ένα περιζήτητο βιβλίο.

περιζήτητος	περιζήτητη	περιζήτητο
περιζήτητου	περιζήτητης	περιζήτητου
περιζήτητο	περιζήτητη	περιζήτητο
περιζήτητε	περιζήτητη	περιζήτητο

περιζήτητοι	περιζήτητες	περιζήτητα
περιζήτητων	περιζήτητων	περιζήτητων
περιζήτητους	περιζήτητες	περιζήτητα
περιζήτητοι	περιζήτητες	περιζήτητα

- περικυκλώνω: περιβάλλω, κυκλώνω κάποιον ή κάτι από παντού ολόγυρα / πολιορκώ (περικυκλώνω, περικύκλωνα, θα περικυκλώνω, θα περικυκλώσω, περικύκλωσα, έχω περικυκλώσει, είχα περικυκλώσει, θα έχω περικυκλώσει)
Νύχτα περικύκλωσαν τους εχθρούς.
- περιφρόνηση η: έλλειψη εκτίμησης προς κάτι ή κάποιον
Αντιμέτωπισε με περιφρόνηση τις προειδοποιήσεις μου και αναγκάστηκα να λάβω πιο αυστηρά μέτρα.

η περιφρόνηση
της περιφρόνησης (περιφρονήσεως)
την περιφρόνηση
περιφρόνηση

οι περιφρονήσεις
των περιφρονήσεων
τις περιφρονήσεις
περιφρονήσεις

- πηγή η: το μέρος από το οποίο βγαίνει νερό / (μτφ.) αρχή, προέλευση, τόπος όπου παράγεται κάτι
Σύμφωνα με τους οικολόγους είναι αναγκαία η στροφή προς τις ανανεώσιμες ενεργειακές πηγές.

η πηγή	οι πηγές
της πηγής	των πηγών
την πηγή	τις πηγές
πηγή	πηγές

- πλουτοπαραγωγικός -ή -ό: πλουτοφόρος, που δημιουργεί πλούτο

Σημαντική πλουτοπαραγωγική πηγή για την Ισπανία είναι ο τουρισμός.

πλουτοπαραγωγικός πλουτοπαραγωγικού πλουτοπαραγωγικό πλουτοπαραγωγικέ	πλουτοπαραγωγική πλουτοπαραγωγικής πλουτοπαραγωγική πλουτοπαραγωγική	πλουτοπαραγωγικό πλουτοπαραγωγικού πλουτοπαραγωγικό πλουτοπαραγωγικό
--	---	---

πλουτοπαραγωγικοί πλουτοπαραγωγικών πλουτοπαραγωγικούς πλουτοπαραγωγικοί	πλουτοπαραγωγικές πλουτοπαραγωγικών πλουτοπαραγωγικές πλουτοπαραγωγικές	πλουτοπαραγωγικά πλουτοπαραγωγικών πλουτοπαραγωγικά πλουτοπαραγωγικά
---	--	---

- πολύβοος -η -ο: πολύβουος, που εκπέμπει πολύ θόρυβο
Περπατούσε ώρες στους πολύβουους δρόμους.

πολύβοος	πολύβοη	πολύβοο
πολύβοου	πολύβοης	πολύβοου
πολύβοο	πολύβοη	πολύβοο
πολύβοε	πολύβοη	πολύβοο

πολύβοοι	πολύβοες	πολύβοα
πολύβων	πολύβων	πολύβων
πολύβους	πολύβοες	πολύβοα
πολύβοοι	πολύβοες	πολύβοα

- πολλαπλασιάζω: αυξάνω, επιτείνω / (μαθημ.) κάνω πολλαπλασιασμό (πολλαπλασιάζα, θα πολλαπλασιάζω, θα πολλαπλασιάσω, πολλαπλασιάσα, έχω πολλαπλασιάσει, είχα πολλαπλασιάσει, θα έχω πολλαπλασιάσει)
Οι πόλεμοι δε λύνουν προβλήματα, αλλά τα πολλαπλασιάζουν.

- προβολή η: (ειδικότ.) η αναπαραγωγή πάνω σε μια οθόνη εικόνων και ήχων (φιλμ κλπ.) / προώθηση, εκτεταμένη παρουσίαση ενός γεγονότος, προσώπου κλπ. ώστε να γίνει γνωστό
Οι ιδέες του γνώρισαν τεράστια προβολή σε όλη την Ευρώπη.

η προβολή	οι προβολές
της προβολής	των προβολών
την προβολή	τις προβολές
προβολή	προβολές

- προσέλευση η: η κίνηση κάποιου προς κάποιο χώρο / η παρουσία κάποιου κάπου
Μόνη ανησυχία των διοργανωτών αποτελεί η προσέλευση του κόσμου στο στάδιο.

η προσέλευση	οι προσελεύσεις
της προσέλευσης (προσελεύσεως)	των προσελεύσεων
την προσέλευση	τις προσελεύσεις
προσέλευση	προσελεύσεις

- πρωτότυπο το: έργο που δημιουργήθηκε χωρίς να βασίζεται σε κάποιο άλλο
Το πρωτότυπο του αγάλματος χάθηκε και έχουμε μόνο αντίγραφα.

το πρωτότυπο	τα πρωτότυπα
του πρωτότυπου	των πρωτότυπων
το πρωτότυπο	τα πρωτότυπα
πρωτότυπο	πρωτότυπα

- πυροτέχνημα το: κατασκεύασμα από εύφλεκτα υλικά που, καθώς εκρήγνυται στο ουρανό, παράγει πολύχρωμα και φωτεινά σχήματα και δυνατούς κρότους
Μετά το χορό και τη μουσική ακολούθησαν πυροτεχνήματα και φωτιστικά εφέ.

το πυροτέχνημα	τα πυροτεχνήματα
του πυροτεχνήματος	των πυροτεχνημάτων
το πυροτέχνημα	τα πυροτεχνήματα
πυροτέχνημα	πυροτεχνήματα

- ραγδαίος -α, -ο: που γίνεται σφοδρά και αιφνιδιαστικά, με μεγάλη ορμή.
Η εξάπλωση του κομμουνισμού από χώρα σε χώρα ήταν ραγδαία.

ραγδαίος	ραγδαία	ραγδαίο
ραγδαίου	ραγδαίας	ραγδαίου
ραγδαίο	ραγδαία	ραγδαίο
ραγδαίε	ραγδαία	ραγδαίο

ραγδαίοι	ραγδαίες	ραγδαία
ραγδαίων	ραγδαίων	ραγδαίων
ραγδαίους	ραγδαίες	ραγδαία
ραγδαίοι	ραγδαίες	ραγδαία

- σκιάχτρο το: ανθρωπόμορφο αντικείμενο που στήνεται σε χωράφια και κήπους για να φοβίζει τα πουλιά
Όταν ήμουν μικρή, πάντα με φόβιζε το σκιάχτρο στη μέση του χωραφιού.

το σκιάχτρο	τα σκιάχτρα
του σκιάχτρου	των σκιάχτρων
το σκιάχτρο	τα σκιάχτρα
σκιάχτρο	σκιάχτρα

- στέψη η: στεφάνωμα, τελετή κατά την οποία τίθεται το στέμμα στο κεφάλι του νέου μονάρχη
Η στέψη του νέου Βασιλιά έγινε με κάθε επισημότητα.

η στέψη	οι στέψεις
της στέψης (στέψεως)	των στέψεων
τη στέψη	τις στέψεις
στέψη	στέψεις

- συμμετέχω: παίρνω μέρος σε κάτι / είμαι παρών σε κάποιο γεγονός (συμμετέχω, συμμετείχα, θα συμμετέχω, θα συμμετάσχω, συμμετείχα, έχω συμμετάσχει, είχα συμμετάσχει, θα έχω συμμετάσχει)

Στη διοίκηση της εταιρείας συμμετέχουν εκπρόσωποι του πολιτικού και επιχειρηματικού κόσμου.

- σύμφωνα με: σε αντιστοιχία ή ακολουθία με κάτι
Σύμφωνα με το Σύνταγμα, όλοι οι άνθρωποι έχουν ίσα δικαιώματα.

- συντήρηση η: διατήρηση ενός πράγματος σε καλή κατάσταση
Η κυβέρνηση πήρε μέτρα για την προστασία και τη συντήρηση των αρχαίων μνημείων.

η συντήρηση	οι συντηρήσεις
της συντήρησης (συντηρήσεως)	των συντηρήσεων
τη συντήρηση	τις συντηρήσεις
συντήρηση	συντηρήσεις

- ταλαιπωρώ: βασανίζω, καταπονώ (ταλαιπωρώ, ταλαιπωρούσα, θα ταλαιπωρώ, θα ταλαιπωρήσω, ταλαιπώρησα, έχω ταλαιπωρήσει, είχα ταλαιπωρήσει, θα έχω ταλαιπωρήσει)

Ο βαρύς χειμώνας μας ταλαιπώρησε όλους.

- τελειοποιώ: βελτιώνω κάτι ώστε να είναι τέλειο (τελειοποιώ, τελειοποιούσα, θα τελειοποιώ, θα τελειοποιήσω, τελειοποίησα, έχω τελειοποιήσει, είχα τελειοποιήσει, θα έχω τελειοποιήσει)

Η επιχείρηση τελειοποίησε το προϊόν προτού το προσφέρει στο κοινό.

- υδροδότηση η: η παροχή νερού μέσω δικτύου
Η εταιρεία κατασκευάζει το πρώτο δίκτυο υδροδότησης της πόλης.

η υδροδότηση	οι υδροδοτήσεις
της υδροδότησης (υδροδοτήσεως)	των υδροδοτήσεων
την υδροδότηση	τις υδροδοτήσεις
υδροδότηση	υδροδοτήσεις

- χασκαρίζω: χαχανίζω, γελώ δυνατά, χασκογελώ (χασκάριζα, θα χασκαρίζω, θα χασκαρίσω, χασκάρισα, έχω χασκαρίσει, είχα χασκαρίσει, θα έχω χασκαρίσει)

Όταν είδαν τον Δον Κιχώτη, οι άνθρωποι χασκαρίσανε.

- χειροποίητος -η -ο: κατασκευασμένος με τα χέρια, και όχι με μηχανικό μέσο
Κατασκευάζουν χειροποίητα κεραμικά ζωγραφισμένα στο χέρι.

χειροποίητος	χειροποίητη	χειροποίητο
χειροποίητου	χειροποίητης	χειροποίητου

χειροποίητο
χειροποίητε

χειροποίητη
χειροποίητη

χειροποίητο
χειροποίητο

χειροποίητοι
χειροποίητων
χειροποίητους
χειροποίητοι

χειροποίητες
χειροποίητων
χειροποίητες
χειροποίητες

χειροποίητα
χειροποίητων
χειροποίητα
χειροποίητα

- χιτώνας ο: ένδυμα φαρδύ και χωρίς ζώνη που φορούσαν μερικοί λαοί της αρχαιότητας
Οι αρχαίοι Έλληνες ήταν ντυμένοι με χιτώνα.

ο χιτώνας
του χιτώνα
τον χιτώνα
χιτώνα

οι χιτώνες
των χιτώνων
τους χιτώνες
χιτώνες

- χουρμάς ο: καρπός της χουρμαδιάς, ενός είδος φοινικιάς
Οι χουρμάδες έχουν γλυκιά γεύση.

ο χουρμάς
του χουρμά
τον χουρμά
χουρμά

οι χουρμάδες
των χουρμάδων
τους χουρμάδες
χουρμάδες

- ψηφιδωτό το: μωσαϊκό, εικόνα φτιαγμένη με πολύ μικρές χρωματιστές πέτρες
Κοντά στη Ρώμη βρέθηκαν πολλά ρωμαϊκά ψηφιδωτά.

το ψηφιδωτό
του ψηφιδωτού
το ψηφιδωτό
ψηφιδωτό

τα ψηφιδωτά
των ψηφιδωτών
τα ψηφιδωτά
ψηφιδωτά

- ωθώ: σπρώχνω / (μτφ.) κάνω κάποιον να κάνει κάτι, τον παρακινώ να κάνει κάτι (ωθώ, ωθούσα, θα ωθώ, θα ωθήσω, ώθησα, έχω ωθήσει, είχα ωθήσει, θα έχω ωθήσει)

Το κίνητρο που με ώθησε ήταν η ανησυχία για το μέλλον.

ΜΕΡΟΣ Ε΄**Τεστ αυτοαξιολόγησης****1. Επιλέγω τη λέξη που έχει περίπου την ίδια σημασία.**

1. λυκόφως		
α) αύξηση	β) παρακμή	γ) ησυχία
2. περιζήτητος		
α) πολυγυρεμένος	β) περιθωριακός	γ) έκπληκτος
3. μετανιώνω		
α) καταναλώνω	β) μετανιώ	γ) σκοπεύω
4. προβολή		
α) προώθηση	β) παρέμβαση	γ) εισβολή
5. εγκάρδιος		
α) επικουρικός	β) βλοσυρός	γ) θερμός

2. Συμπλήρωσε τις λέξεις που λείπουν.

το φως	τα φώτα
.....	.....
.....	.....
φως	φώτα

το καθεστώς	τα καθεστώτα
.....	.....
.....	.....
καθεστώς	καθεστώτα

3. Άκουσε και συμπλήρωσε.

Στο τέλος της παλαιολιθικής εποχής η Ισπανία ..... από τους Ιβήρους. Τον 5^ο αιώνα π.Χ. .... εμπορικές αποικίες από τους Έλληνες και τους Φοίνικες που ..... στις περιοχές της Μεσογείου. Το 711 μεγάλο μέρος της Ιβηρικής Χερσονήσου ..... από τους Άραβες. Αυτή η περίοδος ..... η αρχή μιας νέας εποχής για την Ισπανία.

ΖΑΓΚΡΕΜΠ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Κείμενο 1

Ταξιδεύω ήδη μια εβδομάδα στη χώρα της Κροατίας και ακόμα δεν **έχω βαρεθεί**. Ούτε καν **έχω κουραστεί**. **Έχω γευτεί** τόσες εναλλαγές που κάθε πρωί, πριν ξεκινήσω για τις περιηγήσεις μου, αναρωτιέμαι τι καινούριο θα συναντήσω, τι θα είναι αυτό που θα τραβήξει την προσοχή μου.

Το ενδιαφέρον μου τις τελευταίες μέρες δεν **έχει εντοπιστεί** τόσο στα ξεχωριστά **συμβάντα** όσο στην απλή καθημερινότητα και τις εικόνες που απλόχερα προσφέρει η χώρα στα παράλια, αλλά και στην ενδοχώρα.

Έτσι, σήμερα που έφτασα στο Ζάγκρεμπ **έχω εκπλαγεί** από την απλότητα και τη γραφικότητα της πόλης, από τις υπαίθριες εκδηλώσεις, που ολημερίς πραγματοποιούνται στους πεζόδρομους και τις πλατείες, δημιουργώντας μια ιδιαίτερη ατμόσφαιρα και δίνοντας ζωηρό και οικείο χρώμα στην πόλη. **Το παρόν** είναι έντονο, η πόλη ζει το εδώ και το τώρα. Αλλά δε μένουν απαρατήρητα και τα χνάρια του παρελθόντος, αρκεί να θέλει κανείς να τα δει, να τα αναγνωρίσει. Κάθε κτήριο της πλατείας Τζελάσικα, της κεντρικής εντυπωσιακής πλατείας του Ζάγκρεμπ, έχει να αφηγηθεί μια παλιά ξεχασμένη ιστορία.

Έχω σκεφτεί έναν ωραίο τρόπο για να αξιοποιήσω τον λιγοστό μου χρόνο, γνωρίζοντας όσο μπορώ καλύτερα την πόλη. Αύριο κιόλας θα τη γυρίσω από τη μια άκρη στην άλλη, μπαίνοντας σε όλες τις γραμμές του τραμ, που δεν είναι καθόλου λίγες. Το μεγαλύτερο μέρος των κατοίκων του Ζάγκρεμπ χρησιμοποιεί για τις καθημερινές μετακινήσεις του το τραμ. Είναι προς το **συμφέρον** του, γιατί το τραμ είναι γρήγορο, αθόρυβο και πολύ γραφικό.

Αυτά, όμως, ας γίνουν αύριο. Σήμερα αισθάνομαι ότι αρκετά **έχω περιηγηθεί** στο κέντρο της πόλης. Έχει ήδη νυχτώσει και χρειάζομαι μια ήσυχη γωνιά για να χαλαρώσω και να δοκιμάσω κροατικές λιχουδιές. Αυτό δεν είναι καθόλου δύσκολο στο Ζάγκρεμπ, καθώς είναι γεμάτο με εστιατόρια που ικανοποιούν κάθε προτίμηση και κάθε... βαλάντιο!

Θα αναζητήσω την παραδοσιακή πίτα με τυρί στα μαγαζάκια κάτω από τον καθεδρικό ναό. Θα συμπληρώσω το δείπνο μου με ανατολίτικο κεμπάπ. Μ' αρέσει αυτό στην Κροατία. Συναντάς επιρροές στο φαγητό από διάφορα μέρη. Ιταλικές πίτσες και μακαρονάδες, αυστριακά εδέσματα, εύγευστες ανατολίτικες γεύσεις. Αγαπούν, επίσης, ιδιαίτερα το ψητό ψάρι και τα κρεατικά στο γκριλ. Όσο για το κρασί τους... Στην Κροατία νομίζω πως έχω δοκιμάσει το νοστιμότερο κόκκινο κρασί στη ζωή μου. Και δεν νομίζω πως υπερβάλλω...

Λεξιλόγιο κειμένου 1

- εναλλαγές: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η εναλλαγή)
- περιηγήσεις: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η περιήγηση)
- έχει εντοπιστεί: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου παρακειμένου, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (εντοπίζομαι)
- συμβάντα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το συμβάν)
- απλόχερα: τροπικό επίρρημα
- ενδοχώρα: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η ενδοχώρα)
- έχω εκπλαγεί: ρήμα, α' ενικού προσώπου, χρόνου παρακειμένου, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (εκπλήσσομαι)
- χνάρια: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (το χνάρι)
- συμφέρον: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το συμφέρον)
- έχω περιηγηθεί: ρήμα, α' προσώπου ενικού, χρόνου παρακειμένου, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (περιηγούμαι)
- λιχουδιές: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η λιχουδιά)
- βαλάντιο: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το βαλάντιο)
- επιρροές: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η επιρροή)
- εδέσματα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το έδεσμα)
- εύγευστες: επίθετο, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (εύγευστος, -η-ο)
- υπερβάλλω: ρήμα, α' ενικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (υπερβάλλω)

Επεξεργασία κειμένου 1**Σωστό ή Λάθος;**

1. Είναι λίγο κουραστικό να ταξιδεύεις στην Κροατία, ιδίως στην ενδοχώρα.
2. Την ιδιαίτερη ατμόσφαιρα στην πόλη δημιουργούν κυρίως οι υπαίθριες εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται ολημερίς.
3. «Τζελάσικα» ονομάζεται η κεντρική πλατεία του Ζάγκρεμπ που είναι γεμάτη με κτήρια ιστορικού ενδιαφέροντος.
4. Το Ζάγκρεμπ είναι μια πόλη αγκιστρωμένη στο παρελθόν της.
5. Στο Ζάγκρεμπ υπάρχει πληθώρα εστιατορίων, αλλά στοιχίζουν πολύ ακριβά.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 1**Επίλεξε το σωστό.**

1. Η φωτιά ..... χάρη στην έγκαιρη επέμβαση της πυροσβεστικής.
α. έχει επεκταθεί   β. έχει εντοπιστεί   γ. έχει δημιουργηθεί
2. .... με την τóλμη με την οποία χειριστήκαμε την υπόθεση.
α. Έχουν εκπλαγεί   β. Έχουν εκπαιδευτεί   γ. Έχουν εκτελεστεί
3. .... σε όλη την Ανατολή.
α. Έχει περιεργαστεί   β. Έχει περιβληθεί   γ. Έχει περιηγηθεί
4. Δεν έχουν ακόμα καταγραφεί τα περιστατικά της ημέρας στο βιβλίο .....
α. καθηκόντων   β. συμβάντων   γ. συμπάντων
5. Αυτός όπως και οι φίλοι του είναι άνθρωπος με παχύ .....
α. βαλάντιο   β. πουγκί   γ. πορτοφόλι

Κείμενο 2

Το εθνικό πάρκο Κρκα είναι το έβδομο στην Κροατία και **έχει ανακηρυχτεί** ως τέτοιο από το 1985. Βρίσκεται κοντά στο Σιμπένικ και καλύπτει μια έκταση 109 τετραγωνικών χιλιομέτρων. Ένας ομώνυμος ποταμός διασχίζει το πάρκο. Κλιματολογικά το πάρκο Κρκα ανήκει στη νότια Ευρώπη και **έχει διακριθεί** για την εξαιρετική ποικιλία του στα είδη της χλωρίδας και της πανίδας -860 είδη φυτών και 222 είδη πτηνών **έχουν καταγραφεί** στην περιοχή του πάρκου. Στον ποταμό Κρκα ζουν 18 είδη ψαριών.

Στην ευρύτερη περιοχή αρχαιολογικά ευρήματα μαρτυρούν την ανθρώπινη παρουσία ήδη από την παλαιολιθική και νεολιθική εποχή. Εξάλλου, στο πάρκο **έχουν διασωθεί** ερείπια παλιών μεσαιωνικών κροατικών οχυρών από τον 14^ο αιώνα. Όσον αφορά τα εκκλησιαστικά κτήρια, τα πολυτιμότερα στολίδια του πάρκου αποτελούν η Φραγκισκανική εκκλησία με το μοναστήρι στο νησί του Βίσοβακ και το μοναστήρι του Αγίου Αρχαγγέλου, με τους πλούσιους καλλιτεχνικούς θησαυρούς του. Μπορεί κανείς να επισκεφτεί με δώρη οργανωμένη εκδρομή τόσο το μοναστήρι όσο και το καταπράσινο νησάκι του Βίσοβακ με τις υπόλοιπες εκκλησίες και τα μουσεία του. Γενικά μπορεί κανείς να διασχίσει το πάρκο με τα πόδια ή μέσω του ποταμού με βάρκες, που νοικιάζει στις όχθες του.

Η πληθώρα των μικρών νερόμυλων αποτελεί δείκτη της οικονομίας του παρελθόντος, που βασιζόταν στον αγροτικό τομέα. Οι νερόμυλοι αυτοί έχουν θεωρηθεί εθνολογικά μνημεία και έχουν μεγάλη ιστορική αξία. Κοντά τους **έχουν χτιστεί** μικρά μουσεία με αντιπροσωπευτικές λαογραφικές συλλογές, καθώς και καταστήματα με αναμνηστικά είδη. Η ομορφιά του πάρκου ολοκληρώνεται με μια σειρά από εντυπωσιακούς καταρράχτες, που συναντά συχνά στον περίπατό του ο επισκέπτης.

Και μερικές απαγορεύσεις... Απαγορεύεται το μπάνιο εκτός των ενδεδειγμένων περιοχών, καθώς επίσης και το υποβρύχιο ψάρεμα με ψαροντούφεκο, οι καταδύσεις, το κυνήγι, η κινηματογράφηση και η φωτογράφιση χωρίς σχετική άδεια και φυσικά η κατασκήνωση και το άναμμα φωτιάς.

Λεξιλόγιο κειμένου 2

- έχει ανακηρυχτεί: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου παρακειμένου, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (ανακηρύσσομαι)
- ομώνυμος: επίθετο, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ομώνυμος, -η-ο)
- έχει διακριθεί: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου παρακειμένου, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (διακρίνομαι)
- χλωρίδας: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (η χλωρίδα)
- πανίδας: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (η πανίδα)
- έχουν καταγραφεί: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου παρακειμένου, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (καταγράφομαι)
- ευρύτερη: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ευρύτερος, -η-ο)
- μαρτυρούν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (μαρτυρώ)

- έχουν διασωθεί: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου παρακειμένου, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (διασώζομαι)
- οχυρών: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης γενικής (το οχυρό)
- θησαυρούς: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ο θησαυρός)
- δείκτη: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ο δείκτης)
- τομέα: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ο τομέας)
- έχουν θεωρηθεί: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου παρακειμένου, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (θεωρούμαι)
- εθνολογικά: επίθετο, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (εθνολογικός, -ή-ό)
- αντιπροσωπευτικές: επίθετο, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (αντιπροσωπευτικός, -ή-ό)
- λαογραφικές: επίθετο, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (λαογραφικός, -ή-ό)
- καταρράχτες: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ο καταρράχτης)
- ενδεδειγμένων: μετοχή παθητικού παρακειμένου, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης γενικής (ενδεδειγμένος, -η-ο)
- υποβρύχιο: επίθετο, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (υποβρύχιος, -α-ο)
- ψαροντούφεκο: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το ψαροντούφεκο)
- καταδύσεις: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η κατάδυση)
- άναμμα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (το άναμμα)

Επεξεργασία κειμένου 2**Σωστό ή Λάθος;**

1. Το εθνικό πάρκο Κρκα και ο ποταμός του έχουν το ίδιο όνομα.
2. Στο πάρκο Κρκα η πανίδα είναι πολύ πλούσια, όχι όμως και η χλωρίδα.
3. Η ανθρώπινη παρουσία μαρτυρείται αμέσως μετά την παλαιολιθική εποχή.
4. Το ενδιαφέρον που παρουσιάζει το νησάκι του Βίσοβακ δεν περιορίζεται μόνο στη βλάστησή του.
5. Σε ορισμένες περιοχές επιτρέπεται το μπάνιο.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 2**Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις της παρένθεσης στον σωστό τύπο.**

(ανακηρύσσομαι, διακρίνομαι, καταγράφομαι, διασώζομαι, χτίζομαι)

1. Έχει ..... δύο φορές νικητής στο αγώνισμα του δρόμου.
2. Ως τώρα έχουν ..... και περισυλλεγεί τρεις από τους πέντε ναυαγούς.
3. Πολλοί Έλληνες έχουν ..... στο εξωτερικό σε διάφορους τομείς.
4. Πολλές πολυκατοικίες σ' αυτή την περιοχή έχουν ..... από τον ίδιο εργολάβο.
5. Όλα τα αντικείμενα του μουσείου έχουν ..... λεπτομερώς.

Κείμενο 3 - Πολιτισμός

Η Κροατία είναι πολύ παλιά και πολύ καινούργια χώρα την ίδια στιγμή. Η ιδιαίτερα ταραγμένη ιστορία της **έχει χαραχτεί** από ξενικές επιδρομές, πολέμους, πειρατείες, δολοφονίες, δολοπλοκίες... Στο πέρασμα 2.500 χιλιάδων χρόνων διαδοχικές αυτοκρατορίες κατέκτησαν τη χώρα, εισέβαλαν ή προσαρτήθηκαν σε αυτή, αφήνοντας καθεμιά τα σημάδια της. Για παράδειγμα, είναι πολύ έντονη η βενετσιάνικη γοθική αρχιτεκτονική στα νησιά κατά μήκος των Δαλματικών ακτών, αφού οι Βενετοί κυριάρχησαν στην περιοχή τον 18^ο αιώνα.

Η Αδριατική υπήρξε ο πιο πρακτικός εμπορικός δρόμος μεταξύ Ευρώπης και Ανατολής. Αυτό εξηγεί το γεγονός ότι πολλοί λαοί **έχουν ενδιαφερθεί ποικιλοτρόπως** και σε διάφορες περιόδους για τη χώρα: Έλληνες, Ρωμαίοι, Οστρογότθοι, Σλάβοι, Φράγκοι, Βυζαντινοί, Βενετοί, Ούγγροι, Αυστριακοί, Γάλλοι, Ιταλοί, Τούρκοι, Γερμανοί, Σέρβοι.

Τον 7^ο π.Χ. αιώνα και για δύο αιώνες οι Έλληνες ίδρυσαν αποικίες στην περιοχή, κυρίως στο Φάρο, το σημερινό Στάριγκραντ, στο νησί Χβαρ, και στη Σαλόνα καθώς και στο νησί Βις.

Στις αρχές του 1^{ου} π.Χ. αιώνα οι Ρωμαίοι την προσάρτησαν στη Ρώμη. Ο Διοκλητιανός βασίλευσε για ένα ασυνήθιστα μεγάλο για την εποχή και την περιοχή διάστημα, από το 284 ως το 305 μ.Χ. Ό,τι απομένει από το παλάτι του στο Σπλιτ αποτελεί ένα από τα εντυπωσιακότερα μνημεία της Κροατίας, με τους διαδρόμους του να είναι δρόμοι και τα δωμάτιά του ολόκληρα σπίτια.

Σήμερα η Κροατία, σύμφωνα με την απογραφή του 2001, φιλοξενεί σε μικρά ποσοστά διάφορες εθνικές μειονότητες: Βόσνιους, Ούγγρους, Ιταλούς, Σλοβένους, Αλβανούς, Τσέχους, Μαυροβούνιους, Μακεδόνες, Σλοβάκους. Οι Κροάτες, πράγματι, μιλούν αρκετές ξένες γλώσσες, η επίσημη γλώσσα όμως, που μιλιέται από το 96% του πληθυσμού, είναι τα Κροατικά. Τα Κροατικά είναι μια αρκετά δύσκολη στην εκμάθησή της γλώσσα, αν και αρκετά εύκολη ως προς την προφορά της. Σύμφωνα με τους γλωσσολόγους προέρχεται από τη σερβοκροατική οικογένεια γλωσσών. Έτσι, παρά την ύπαρξη ποικιλιών και διαλέκτων, Σέρβοι, Κροάτες και Βόσνιοι μπορούν να καταλάβουν ο ένας τον άλλο.

Επεξεργασία κειμένου 3

Σωστό ή Λάθος;

1. Η ιστορία της χώρας **έχει σημαδευτεί** από έντονα ιστορικά γεγονότα.
2. Είναι έκδηλη η κυριαρχία των Βενετών στην Κροατία.
3. Το μικρό αλλά εντυπωσιακό παλάτι που έχτισε ο Διοκλητιανός στο Σπλιτ κοσμεί μέχρι σήμερα την πόλη.
4. Οι Κροάτες είναι ένας γλωσσομαθής λαός.
5. Στην Κροατία δεν κατοικούν άνθρωποι άλλων εθνικοτήτων.

ΜΕΡΟΣ Β΄**Γραμματική****1. Θεωρία****Παθητικός παρακείμενος**

Ο παρακείμενος φανερώνει ότι αυτό που σημαίνει το ρήμα έχει γίνει στο παρελθόν, εξακολουθεί όμως να υπάρχει αποτελειωμένο (συντελεσμένο) και στο παρόν. Έτσι, είναι τυπικά παροντικός χρόνος, ανήκει όμως εν μέρει στους παρελθοντικούς. Ακόμη, είναι χρόνος συντελεσμένος και περιφραστικός.

Σχηματίζεται **με** δύο τρόπους:

α) ρήμα **έχω** + **απαρέμφατο παθητικού αορίστου**

β) ρήμα **είμαι** + **μετοχή παθητικού παρακειμένου**

Κλίση

δένομαι	κρύβομαι	πλέκομαι
έχω δεθεί (είμαι δεμένος-η-ο)	έχω κρυφτεί (είμαι κρυμμένος-η-ο)	έχω πλεχτεί (είμαι πλεγμένος-η-ο)
έχεις δεθεί (είσαι δεμένος-η-ο)	έχεις κρυφτεί (είσαι κρυμμένος-η-ο)	έχεις πλεχτεί (είσαι πλεγμένος-η-ο)
έχει δεθεί (είναι δεμένος-η-ο)	έχει κρυφτεί (είναι κρυμμένος-η-ο)	έχει πλεχτεί (είναι πλεγμένος-η-ο)
έχουμε δεθεί (είμαστε δεμένοι-ες-α)	έχουμε κρυφτεί (είμαστε κρυμμένοι-ες-α)	έχουμε πλεχτεί (είμαστε πλεγμένοι-ες-α)
έχετε δεθεί (είστε δεμένοι-ες-α)	έχετε κρυφτεί (είστε κρυμμένοι-ες-α)	έχετε πλεχτεί (είστε πλεγμένοι-ες-α)
έχουν δεθεί (είναι δεμένοι-ες-α)	έχουν κρυφτεί (είναι κρυμμένοι-ες-α)	έχουν πλεχτεί (είναι πλεγμένοι-ες-α)

Παραδείγματα:

Είναι μια γυναίκα που **έχει αγαπηθεί** πολύ.

Έχω πετύχει στη ζωή μου σχεδόν ό,τι **έχω ονειρευτεί**.

Ποτέ δεν **έχω ερωτευθεί** έτσι.

Περιμένετε με, δεν **έχω ετοιμαστεί** ακόμα.

Έχει προδοθεί πολλές φορές από τους ανθρώπους, που **έχει εμπιστευθεί**.

Έχω κουραστεί τόσο πολύ σήμερα!

Ιδιόκλιτα ουσιαστικά σε -ον, -αν, -εν, -υ**ενικός αριθμός**

ονομαστική	το ον	το καθήκον	το παν
γενική	του όν- τος	του καθήκον- τος	του παν- τός
αιτιατική	το ον	το καθήκον	το παν
κλητική	- ον	- καθήκον	- παν

πληθυντικός αριθμός

ονομαστική	τα όν- τα	τα καθήκον- τα	τα πάν- τα
γενική	των όν- των	των καθήκον- των	των πάν- των
αιτιατική	τα όν- τα	τα καθήκον- τα	τα πάν- τα
κλητική	- όν- τα	- καθήκον- τα	- πάν- τα

ενικός αριθμός

ονομαστική	το σύμπαν	το φωνήεν	το μηδέν
γενική	του σύμπαν- τος	του φωνήεν- τος	του μηδεν- ός
αιτιατική	το σύμπαν	το φωνήεν	το μηδέν
κλητική	- σύμπαν	- φωνήεν	- μηδέν

πληθυντικός αριθμός

ονομαστική	τα σύμπαν- τα	τα φωνήεν- τα	τα -
γενική	των συμπάν- των	των φωνηέν- των	των -
αιτιατική	τα σύμπαν- τα	τα φωνήεν- τα	τα -
κλητική	- σύμπαν- τα	- φωνήεν- τα	- -

ενικός αριθμός

ονομαστική	το οξ- ύ	το δόρ- υ
γενική	του οξ- έος	του δόρ- ατος
αιτιατική	το οξ- ύ	το δόρ- υ
κλητική	- οξ- ύ	- δόρ- υ

πληθυντικός αριθμός

ονομαστική	τα οξ- έα	τα δόρ- ατα
γενική	των οξ- έων	των δορ- άτων
αιτιατική	τα οξ- έα	τα δόρα- ατα
κλητική	- οξ- έα	- δόρ- ατα

Όμοια, σε -ον, κλίνονται: παρόν, παρελθόν, προϊόν, ενδιαφέρον, συμφέρον, μέλλον.

Το μηδέν δεν σχηματίζει πληθυντικό. Όταν πρόκειται για το αριθμητικό ψηφίο ή για βαθμό, σχηματίζουμε τον πληθυντικό από τη λέξη μηδενικό: τα μηδενικά.

2. Ασκήσεις**1. Γράψε στον άλλο αριθμό τα ουσιαστικά χωρίς να αλλάξεις την πτώση τους.**

1.	καθήκον	.....
2.	πάντων	.....
3.	σύμπαντα	.....
4.	οξέα	.....
5.	δοράτων	.....

2. Ταίριαξε τις λέξεις.

1. γαστρικό	α) μηδέν
2. απαραίτητα	β) δάκρυα
3. τέλος	γ) συμβάν
4. κροκοδείλια	δ) συμφέροντα
5. οικονομικά	ε) οξύ
6. τραγικό	ζ) πάντων
7. ώρα	η) προσόντα

3. Συμπλήρωσε τα κενά με τον σωστό τύπο της λέξης στην παρένθεση.

1. Η προστασία του ..... πρέπει να γίνει μέλημα όλων μας. (περιβάλλον)
2. Μια λέξη που αρχίζει από φωνήεν μπορεί να πάθει αφαίρεση. Στη θέση του ....., που αφαιρείται, βάζουμε απόστροφο. (φωνήεν)
3. Άκουγε σιωπηλά χύνοντας πολλά ..... . (δάκρυ)
4. Η ιστορία ασχολείται με τη μελέτη του ..... και αποτελεί κλάδο των κοινωνικών επιστημών. (παρελθόν)
5. Τα τελευταία χρόνια αυξάνεται το ..... για τα οικολογικά ..... . (ενδιαφέρον, προϊόν)

4. Συμπλήρωσε τα κενά με την κατάλληλη λέξη στον σωστό τύπο.

ον, καθήκον, μηδέν, σύμπαν, παρόν
----

1. Είμαστε άραγε οι μόνοι κάτοικοι του ..... ;
2. Οι άνθρωποι είμαστε βιολογικά ..... υπό την επίδραση των βιολογικών και φυσικών νόμων.
3. Προς το ..... όλα πάνε καλά.
4. Κρίθηκε ένοχος για παράβαση .....
5. Χθες η θερμοκρασία έπεσε κάτω από το .....

5. Συμπλήρωσε τον πίνακα με τον ενεργητικό και παθητικό παρακείμενο των ρημάτων στο ίδιο πρόσωπο.

πληρώνω	.....	.....
οδηγείτε	.....	.....
βρίσκεις	.....	.....
δίνουμε	.....	.....
βλέπουν	.....	.....
περνά	.....	.....

6. Γράψε στον παρακείμενο τα ρήματα της παρένθεσης.

1. Το φεστιβάλ γίνεται φέτος πέντε χρόνων και πλέον ..... ως θεσμός για τους φίλους του θεάτρου. (καθιερώνομαι)
2. Αυτός ο σκηνοθέτης ..... σε παγκόσμιο επίπεδο ως ένας από τους πρωτοπόρους της κροατικής θεατρικής σχολής. (αναγνωρίζομαι)
3. Ακόμα δεν επισκεφτήκαμε όλο το μουσείο και ήδη ..... πολύ. (κουράζομαι, εμείς)
4. Μέχρι τώρα ..... μόνο δυο υποψήφιοι. (παρουσιάζομαι)
5. Ο τουρισμός ακόμα δεν ..... πολύ στην Κροατία. (αναπτύσσομαι)

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Παιχνιδόλεξα

1. Σταυρόλεξο

Συμπλήρωσε τα κενά και λύσε το σταυρόλεξο.

Οριζόντια

1. Η αδελφή μου σπουδάζει γλωσσολογία και στο ..... θέλει να γίνει μεταφράστρια. (μέλλον)
2. Τα τελευταία δυο χρόνια έχει αυξηθεί η εισαγωγή γεωργικών ..... (προϊόν)
3. Ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα της καθημερινότητάς μας είναι η μόλυνση του ..... (περιβάλλον)

Κάθετα

2. Οι χρόνοι του ..... είναι τρεις: ο παρατατικός, ο αόριστος και ο υπερσυντέλικος. (παρελθόν)
3. Οι δικηγόροι εκπροσωπούν τα ..... των πελατών τους. (συμφέρον)

												2					
								1	1								
							2										
3																	

2. Κρεμάλα

- α. Τμήμα πληθυσμού μιας χώρας το οποίο διαφέρει στη γλώσσα, στη θρησκεία κλπ.
- β. Τα περασμένα γεγονότα, η περασμένη ζωή.
- γ. Σύνολο πολύτιμων αντικειμένων.

- α. Μ _____
 β. Π _____
 γ. Θ _____

3. Παζλ

1. Οι κάτοικοι του Ζάγκρεμπ καθημερινά χρησιμοποιούν
  - α. τα αυτοκίνητά τους.
  - β. τα λεωφορεία.
  - γ. το τραμ.
2. Στο Ζάγκρεμπ οι τουρίστες βρίσκουν
  - α. μόνο τα παραδοσιακά κροατικά φαγητά.
  - β. ανατολικά φαγητά.
  - γ. φαγητά από διάφορα μέρη.
3. Το εθνικό πάρκο Κρκα βρίσκεται
  - α. στο νησί Χβαρ.
  - β. στο Σιμπένικ.
  - γ. στο Ζάγκρεμπ.
4. Ο αυτοκράτορας Διοκλητιανός είχε παλάτι
  - α. στο νησί Χβαρ.
  - β. στο Σπλιτ.
  - γ. στο Ζάγκρεμπ.
5. Τα Κροατικά προέρχονται από την
  - α. γερμανική γλώσσα.
  - β. ρωμαϊκή γλώσσα.
  - γ. σλαβική γλώσσα.

4. Λαγός και Χελώνα

Σχημάτισε τον παθητικό παρακείμενο των παρακάτω ρημάτων στο πρόσωπο που βρίσκονται.

αισθάνομαι	.....	τρελαίνεστε	.....
θυμάσαι	.....	συγχωρείται	.....
συλλογιζόμαστε	.....	παρασταινόμαστε	.....
καταγγέλλονται	.....	μολύνομαι	.....
βαριούνται	.....	εγκαθίσταται	.....

5. Γραφομηχανή

ενδεικτικές, υπερβάλλω, ιδίως, επιρροές,
εισβάλλω, περιηγείται, αγκιστρωμένη,
πειρατεία, εύγευστες, περισυλλέγω,
ανακηρύττομαι, μαρτυρώ, άναμμα, χλωρίδα,
ευρύς, καταρράχτης, θησαυρός, καταδύσεις,
δείκτης, ποικιλοτρόπως

6. Ποίημα

Άκουσε και συμπλήρωσε.

Ψιλόβροχο στο Ζάγκρεμπ

Ποίηση: Λιλιάνα Τόσιτς

Ήρθαμε αργά, μες το ψιλόβροχο
λίγο πριν από τη δύση
και καθίσαμε εκεί, μπρος στον .....ναό,
και θυμηθήκαμε την εποχή «των καθεδρικών ναών»
και θυμηθήκαμε την εποχή των .....
και θυμηθήκαμε την εποχή των δεινοσαύρων
και θυμηθήκαμε την εποχή των απανθρώπων.
Αλλά ήταν λίγο πριν από τη δύση
μες στο ψιλόβροχο,
κι έτσι ..... να σκεφτόμαστε
την εποχή των ανθρώπων
την εποχή του .....
την εποχή της χαράς
Δεν παγώναμε.
Δεν φοβόμασταν.
Δεν θυμόμασταν.
Οι ..... γωνίες σου ξέρουν να πληγώνουν,
ξέρουν και να παρηγορούν.

Έπεσε κίολας το σκοτάδι;
Καληνύχτα.

ΜΕΡΟΣ Δ΄**Λεξικό Ενότητας**

- καθεδρικός, -ή-ό: μητροπολιτικός ναός
Μια ολόκληρη εποχή στην ιστορία της Ευρώπης ονομάζεται 'εποχή των καθεδρικών' εξαιτίας των μεγαλόπρεπων ναών που χτίστηκαν τότε.

ο καθεδρικός
του καθεδρικού
τον καθεδρικό
καθεδρική

η καθεδρική
της καθεδρικής
την καθεδρική
καθεδρική

το καθεδρικό
του καθεδρικού
το καθεδρικό
καθεδρικό

οι καθεδρικοί
των καθεδρικών
τους καθεδρικούς
καθεδρικοί

οι καθεδρικές
των καθεδρικών
τις καθεδρικές
καθεδρικές

τα καθεδρικά
των καθεδρικών
τα καθεδρικά
καθεδρικά

- παγετώνας ο: οι σωροί πάγων στις πολικές περιοχές ή στα βουνά με μεγάλο υψόμετρο
Φαντάζεσαι πώς θα ήταν η γη όταν έλιωσαν οι παγετώνες;

ο παγετώνας
του παγετώνα
τον παγετώνα
παγετώνα

οι παγετώνες
των παγετώνων
τους παγετώνες
παγετώνες

- απάνθρωπος, -η-ο : σκληρός, άγριος, χωρίς τα ανθρώπινα χαρακτηριστικά
Η συμπεριφορά σου είναι απάνθρωπη.

ο απάνθρωπος
του απάνθρωπου
τον απάνθρωπο
απάνθρωπε

η απάνθρωπη
της απάνθρωπης
την απάνθρωπη
απάνθρωπη

οι απάνθρωποι
των απάνθρωπων
τους απάνθρωπους
απάνθρωποι

οι απάνθρωπες
των απάνθρωπων
τις απάνθρωπες
απάνθρωπες

το απάνθρωπο
του απάνθρωπου
το απάνθρωπο
απάνθρωπο

τα απάνθρωπα
των απάνθρωπων
τα απάνθρωπα
απάνθρωπα

- οξύς, -εία-ύ: αιχμηρός, μυτερός

Θέλω ένα οξύ αντικείμενο για να κάνω μερικές τρύπες στη ζώνη μου.

ο οξύς
του οξύ/οξέος
τον οξύ
οξύ

η οξεία
της οξείας
την οξεία
οξεία

το οξύ
του οξύ/οξέος
το οξύ
οξύ

οι οξείς
των οξέων
τους οξύς
οξείς

οι οξείες
των οξειών
τις οξείες
οξείες

τα οξέα
των οξέων
τα οξέα
οξέα

- εναλλαγή η: διαδοχική αλλαγή
Η εναλλαγή τοπίων, χρωμάτων και αρχιτεκτονικής έκαναν το ταξίδι μας ενδιαφέρον.

η εναλλαγή
της εναλλαγής
την εναλλαγή
εναλλαγή

οι εναλλαγές
των εναλλαγών
τις εναλλαγές
εναλλαγές

- περιήγηση η: ταξίδι για επίσκεψη ή μελέτη των τόπων
Η περιήγηση στην Αίγυπτο μας έφερε σε επαφή με ένα μεγάλο πολιτισμό.

η περιήγηση
της περιήγησης (της περιηγήσεως)
την περιήγηση
περιήγηση

οι περιηγήσεις
των περιηγήσεων
τις περιηγήσεις
περιηγήσεις

- εντοπίζομαι: καθορίζεται ο τόπος όπου βρίσκομαι (εντοπίζομαι, εντοπιζόμουν, εντοπίστηκα, θα εντοπίζομαι, θα εντοπιστώ έχω εντοπιστεί, είχα εντοπιστεί, θα έχω εντοπιστεί)
Η αρχαία Πύλος εντοπίζεται λίγο έξω από τη σημερινή πόλη.

- συμβάν το: αυτό που συμβαίνει, το γεγονός
Μαλώσαμε άσχημα, αλλά μετά το συμβάν ζητήσαμε συγγνώμη ο ένας από τον άλλο.

το συμβάν
του συμβάντος
το συμβάν
συμβάν

τα συμβάντα
των συμβάντων
τα συμβάντα
συμβάντα

- απλόχερα: γενναιόδωρα
Μου προσφέρει απλόχερα τη φιλοξενία του.
- ενδοχώρα η: το εσωτερικό μιας χώρας, μακριά από τη θάλασσα
Η αυστραλιανή ενδοχώρα είναι ερημική και αφιλόξενη.

η ενδοχώρα
της ενδοχώρας
την ενδοχώρα
ενδοχώρα

οι ενδοχώρες
των ενδοχωρών
τις ενδοχώρες
ενδοχώρες

- εκπλήσσομαι: ξαφνιάζομαι, νιώθω έκπληξη (εκπλήσσομαι, εκπλησσόμουν, εξεπλάγην, θα εκπλήσσομαι, θα εκπλαγώ, έχω εκπλαγεί, είχα εκπλαγεί, θα έχω εκπλαγεί)
Εξεπλάγην με την αντίδρασή σου γιατί νόμιζα ότι συμφωνείς μαζί μου.
- χνάρι το: ίχνος, σημάδι, αχνάρι
Ο γιος μου ακολουθεί τα χνάρια του πατέρα του. Ίδιες σπουδές, ιδέες, συνήθειες.

το χνάρι
του χναριού
το χνάρι
χνάρι

τα χνάρια
των χναριών
τα χνάρια
χνάρια

- συμφέρον το: όφελος, κέρδος
Δεν πρέπει να κοιτάζεις μόνο το συμφέρον σου.

το συμφέρον
του συμφέροντος
το συμφέρον
συμφέρον

τα συμφέροντα
των συμφερόντων
τα συμφέροντα

συμφέροντα

- περιηγούμε: ταξιδεύω για επίσκεψη ή τη μελέτη ενός τόπου (περιηγούμαι, περιηγούμουν, περιηγήθηκα, θα περιηγούμαι, θα περιηγηθώ, έχω περιηγηθεί, είχα περιηγηθεί, θα έχω περιηγηθεί)

Μου αρέσει να περιηγούμαι στις χώρες της Μέσης Ανατολής.

- λιχουδιά το: διαλεχτό φαγητό ή γλύκισμα

Είχε ετοιμάσει τόσες λιχουδιές που δεν ξέραμε τι να πρωτοφάμε.

η λιχουδιά
της λιχουδιάς
τη λιχουδιά
λιχουδιά

οι λιχουδιές
των λιχουδιών
τις λιχουδιές
λιχουδιές

- βαλάντιο το: πορτοφόλι

Μου αρέσουν τα ακριβά πράγματα, αλλά δεν έχω το ανάλογο βαλάντιο για να τα αποκτήσω.

το βαλάντιο
του βαλάντιου
το βαλάντιο
βαλάντιο

τα βαλάντια
των βαλάντιων
τα βαλάντια
βαλάντια

- επιρροή η: επίδραση

Οι γονείς της έχουν μεγάλη επιρροή πάνω της.

η επιρροή
της επιρροής
την επιρροή
επιρροή

οι επιρροές
των επιρροών
τις επιρροές
επιρροές

- έδεσμα το: φαγητό

*Μου αρέσει να δοκιμάζω εδέσματα από διάφορες χώρες,
το έδεσμα*

του εδέσματος
το έδεσμα
έδεσμα

τα εδέσματα
των εδεσμάτων
τα εδέσματα
εδέσματα

- εύγευστος, -η-ο: με ωραία γεύση, νόστιμος
Καλό φαγητό σημαίνει υγιεινό και εύγευστο φαγητό.

εύγευστος	εύγευστη	εύγευστο
εύγευστου	εύγευστης	εύγευστου
εύγευστο	εύγευστη	εύγευστο
εύγευστε	εύγευστη	εύγευστο

εύγευστοι	εύγευστες	εύγευστα
εύγευστων	εύγευστων	εύγευστων
εύγευστους	εύγευστες	εύγευστα
εύγευστοι	εύγευστες	εύγευστα

- υπερβάλλω: μεγαλοποιώ (υπερβάλλω, υπερέβαλλα, υπερέβαλα, θα υπερβάλλω, θα υπερβάλω, έχω υπερβάλει, είχα υπερβάλει, θα έχω υπερβάλει)
Δεν υπερέβαλες όταν μου είπες ότι είναι πανέξυπνη!

- ιδίως: προπάντων, κυρίως
Είναι ανυπόμονα παιδιά, ιδίως ο μεγαλύτερος.

- αγκιστρωμένος, -η-ο: που έχει αγκιστρωθεί, που είναι πιασμένος από κάτι ή κάποιον
Είναι αγκιστρωμένος στη μνήμη της γυναίκας του.

αγκιστρωμένος	αγκιστρωμένη	αγκιστρωμένο
αγκιστρωμένου	αγκιστρωμένης	αγκιστρωμένου
αγκιστρωμένο	αγκιστρωμένη	αγκιστρωμένο
αγκιστρωμένε	αγκιστρωμένη	αγκιστρωμένο

αγκιστρωμένοι	αγκιστρωμένες	αγκιστρωμένα
αγκιστρωμένων	αγκιστρωμένων	αγκιστρωμένων
αγκιστρωμένους	αγκιστρωμένες	αγκιστρωμένα
αγκιστρωμένοι	αγκιστρωμένες	αγκιστρωμένα

- επεκτείνομαι: μεγαλώνω, εξαπλώνομαι, αυξάνομαι (επεκτείνομαι, επεκτεινόμουν, επεκτάθηκα, θα επεκτείνομαι, θα επεκταθώ, έχω επεκταθεί, είχα επεκταθεί, θα έχω επεκταθεί)

Τα τελευταία χρόνια η πόλη μας επεκτάθηκε πολύ.

- χειρίζομαι: διεξάγω, ενεργώ ώστε να τακτοποιηθεί κάτι (χειρίζομαι, χειρίζομουν, χειρίστηκα, θα χειρίζομαι, θα χειριστώ, έχω χειριστεί, είχα χειριστεί, θα έχω χειριστεί)

Ο ανακριτής κ. Πέτρου χειρίζεται την υπόθεση ληστείας της Εθνικής Τράπεζας.

- εκτελούμαι: πραγματοποιούμαι, εφαρμόζομαι (εκτελούμαι, εκτελούμουν, εκτελέστηκα, θα εκτελούμαι, θα εκτελεστώ, έχω εκτελεστεί, είχα εκτελεστεί, θα έχω εκτελεστεί)

Η πινακίδα έγγραφε: Προσοχή! Εκτελούνται έργα.

- περιεργάζομαι: παρατηρώ, εξετάζω κάτι με προσοχή (περιεργάζομαι, περιεργάζομουν, περιεργάστηκα, θα περιεργάζομαι, θα περιεργαστώ, έχω περιεργαστεί, είχα περιεργαστεί, θα έχω περιεργαστεί)

Στο Μουσείο δεν κοιτάζουμε απλώς τα εκθέματα, τα περιεργάζομαστε.

- περιβάλλομαι: περιτυλίγομαι, αγκαλιάζομαι από κάποιον (περιβάλλομαι, περιβαλλόμουν, περιβλήθηκα, θα περιβάλλομαι, θα περιβληθώ, έχω περιβληθεί, είχα περιβληθεί, θα έχω περιβληθεί)

Είναι σημαντικό να περιβάλλεσαι από την αγάπη και την εμπιστοσύνη των δικών σου ανθρώπων.

- περιστατικό το: γεγονός, συμβάν

Αν σου διηγηθώ μερικά περιστατικά από τη ζωή μου, θα με καταλάβεις

το περιστατικό
του περιστατικού
το περιστατικό
περιστατικό

τα περιστατικά
των περιστατικών
τα περιστατικά
περιστατικά

- ανακηρύσσομαι: αναγορεύομαι, παίρνω κάποιον τίτλο (ανακηρύσσομαι, ανακηρυσσόμουν, ανακηρύχτ(θ)ηκα, θα ανακηρύσσομαι, θα ανακηρυχτ(θ)ώ, έχω ανακηρυχτ(θ)εί, είχα ανακηρυχτ(θ)εί, θα έχω ανακηρυχτ(θ)εί)

Πριν από δύο χρόνια ανακηρύχθηκε διδάκτωρ του Πανεπιστημίου του Ζάγκρεμπ.

- ομώνυμος,-η-ο : που έχει το ίδιο όνομα

Το νησί της Ρόδου έχει πρωτεύουσα την ομώνυμη πόλη.

ομώνυμος	ομώνυμη	ομώνυμο
ομώνυμου	ομώνυμης	ομώνυμου
ομώνυμο	ομώνυμη	ομώνυμο
ομώνυμε	ομώνυμη	ομώνυμο

ομώνυμοι	ομώνυμες	ομώνυμα
ομώνυμων	ομώνυμων	ομώνυμων
ομώνυμους	ομώνυμες	ομώνυμα
ομώνυμοι	ομώνυμες	ομώνυμα

- διακρίνομαι: ξεχωρίζω, διαπρέπω (διακρίνομαι, διακρινόμουν, διακρίθηκα, θα διακρίνομαι, θα διακριθώ, έχω διακριθεί, είχα διακριθεί, θα έχω διακριθεί)
Ο Αλεξάντερ Καρέλιν υπήρξε ένας μεγάλος αθλητής, ο οποίος διακρίθηκε στην ελληνορωμαϊκή πάλη.

- χλωρίδα η: το σύνολο των φυτών μιας περιοχής
Επιστήμονες θα καταγράψουν τη χλωρίδα της περιοχής μας.

η χλωρίδα
της χλωρίδας
τη χλωρίδα
χλωρίδα

- πανίδα η: το σύνολο των ζώων μιας περιοχής
Οι οικολόγοι αγωνίζονται για την προστασία της αφρικανικής πανίδας.

η πανίδα
της πανίδας
την πανίδα
πανίδα

- καταγράφομαι: γράφομαι, καταχωρούμαι σε βιβλίο, κατάλογο, ήχο, εικόνα (καταγράφομαι, καταγραφόμενος, καταγράφηκα, θα καταγράφομαι, θα καταγραφώ, έχω καταγραφεί, είχα καταγραφεί, θα έχω καταγραφεί)
Όλοι οι πολίτες καταγράφονται στα δημοτολόγια της πόλης που γεννήθηκαν.

- ευρύτερος, -η-ο : πιο πλατύς
Ο άνθρωπος είναι ζώο με την ευρύτερη έννοια του όρου.

ευρύτερος	ευρύτερη	ευρύτερο
ευρύτερου	ευρύτερης	ευρύτερου
ευρύτερο	ευρύτερη	ευρύτερο
ευρύτερε	ευρύτερη	ευρύτερο

ευρύτεροι	ευρύτερες	ευρύτερα
ευρύτερων	ευρύτερων	ευρύτερων
ευρύτερους	ευρύτερες	ευρύτερα
ευρύτεροι	ευρύτερες	ευρύτερα

- μαρτυρώ: φανερώνω, ομολογώ (μαρτυρώ, μαρτυρούσα, μαρτύρησα, θα μαρτυρώ, θα μαρτυρήσω, έχω μαρτυρήσει, είχα μαρτυρήσει, θα έχω μαρτυρήσει)
Μαρτύρησε όλη την αλήθεια.

- διασώζομαι: διατηρούμαι, επιβιώνω (διασώζομαι, διασωζόμουν, διασώθηκα, έχω διασωθεί, είχα διασωθεί, θα έχω διασωθεί)
Ευτυχώς, τα αρχεία του γιατρού διασώθηκαν από τη φωτιά.

- οχυρό το: οχυρωματικό έργο, φρούριο

Παλιότερα οι άνθρωποι έφτιαχναν κάστρα και οχυρά.

το οχυρό
του οχυρού
το οχυρό
οχυρό

τα οχυρά
των οχυρών
τα οχυρά
οχυρά

- θησαυρός ο: συσσωρευμένος πλούτος χρημάτων, πραγμάτων συναισθημάτων και άλλων αγαθών
Στη βιβλιοθήκη του έχει έναν ολόκληρο θησαυρό βιβλίων.

ο θησαυρός
του θησαυρού
το θησαυρό
θησαυρέ

οι θησαυροί
των θησαυρών
τους θησαυρούς
θησαυροί

- δείκτης ο: αυτός που δείχνει, ενδεικτικός αριθμός
Στην ανάλυσή του αναφέρει διάφορους δείκτες και άλλα μεγέθη.

ο δείκτης
του δείκτη
το δείκτη
δείκτη

οι δείκτες
των δεικτών
τους δείκτες
δείκτες

- τομέας ο: περιοχή, τμήμα έργου ή δραστηριότητα
Εργάζεται σε μια βιομηχανία, στον τομέα έρευνας.

ο τομέας
του τομέα
τον τομέα
τομέα

οι τομείς
των τομέων
τους τομείς
τομείς

- θεωρούμαι: ελέγχομαι, εγκρίνομαι ως, πιστεύεται ότι έχω ορισμένη ιδιότητα (θεωρούμαι, θεωρούμουν, θεωρήθηκα, θα θεωρούμαι, θα θεωρηθώ, έχω θεωρηθεί, είχα θεωρηθεί, θα έχω θεωρηθεί)
Ο κ. Παπαδόπουλος θεωρείται ένας από τους καλύτερους γιατρούς στην ειδικότητά του.

- εθνολογικός, -ή,-ό: ο σχετικός με την επιστήμη που μελετά τις εκδηλώσεις του πολιτισμού των εθνών
Θα μελετήσουμε τα εθνολογικά χαρακτηριστικά μιας φυλής του Αμαζονίου.

εθνολογικός	εθνολογική	εθνολογικό
εθνολογικού	εθνολογικής	εθνολογικού
εθνολογικό	εθνολογική	εθνολογικό
εθνολογικέ	εθνολογική	εθνολογικό
εθνολογικοί	εθνολογικές	εθνολογικά
εθνολογικών	εθνολογικών	εθνολογικών
εθνολογικούς	εθνολογικές	εθνολογικά
εθνολογικοί	εθνολογικές	εθνολογικά

- αντιπροσωπευτικός,-ή,-ό: που συγκεντρώνει τα γνωρίσματα ενός συνόλου
Ο γιος μου είναι ο αντιπροσωπευτικός τύπος εφήβου της εποχής μας.

αντιπροσωπευτικός	αντιπροσωπευτική	αντιπροσωπευτικό
αντιπροσωπευτικού	αντιπροσωπευτικής	αντιπροσωπευτικού
αντιπροσωπευτικό	αντιπροσωπευτική	αντιπροσωπευτικό
αντιπροσωπευτικέ	αντιπροσωπευτική	αντιπροσωπευτικό
αντιπροσωπευτικοί	αντιπροσωπευτικές	αντιπροσωπευτικά
αντιπροσωπευτικών	αντιπροσωπευτικών	αντιπροσωπευτικών
αντιπροσωπευτικούς	αντιπροσωπευτικές	αντιπροσωπευτικά
αντιπροσωπευτικοί	αντιπροσωπευτικές	αντιπροσωπευτικά

- λαογραφικός,-ή,-ό: ο σχετικός με την επιστήμη που μελετά το λαϊκό πολιτισμό
Στην πόλη μας λειτουργεί λαογραφικό μουσείο.

λαογραφικός	λαογραφική	λαογραφικό
λαογραφικού	λαογραφικής	λαογραφικού
λαογραφικό	λαογραφική	λαογραφικό
λαογραφικέ	λαογραφική	λαογραφικό
λαογραφικοί	λαογραφικές	λαογραφικά
λαογραφικών	λαογραφικών	λαογραφικών
λαογραφικούς	λαογραφικές	λαογραφικά
λαογραφικοί	λαογραφικές	λαογραφικά

- καταρράχτης ο: πτώση νερού ποταμού από μεγάλο ύψος
Ακόμα και τα μικρά ποτάμια έχουν καταρράχτες.

ο καταρράχτης
του καταρράχτη

τον καταρράχτη
καταρράχτη

οι καταρράχτες
των καταρραχτών
τους καταρράχτες
καταρράχτες

- ενδεδειγμένος, -η-ο: χρήσιμος, κατάλληλος, αναγκαίος
Η βία δεν είναι ο ενδεδειγμένος τρόπος για να λύσεις τα προβλήματα.

ενδεδειγμένος	ενδεδειγμένη	ενδεδειγμένο
ενδεδειγμένου	ενδεδειγμένης	ενδεδειγμένου
ενδεδειγμένο	ενδεδειγμένη	ενδεδειγμένο
ενδεδειγμένε	ενδεδειγμένη	ενδεδειγμένο

ενδεδειγμένοι	ενδεδειγμένες	ενδεδειγμένα
ενδεδειγμένων	ενδεδειγμένων	ενδεδειγμένων
ενδεδειγμένους	ενδεδειγμένες	ενδεδειγμένα
ενδεδειγμένοι	ενδεδειγμένες	ενδεδειγμένα

- υποβρύχιος, -α-ο: που είναι κάτω από το νερό
Τα πλοία που πλέουν κάτω από το νερό ονομάζονται υποβρύχια.

υποβρύχιος	υποβρύχια	υποβρύχιο
υποβρύχιου	υποβρύχιας	υποβρύχιου
υποβρύχιο	υποβρύχια	υποβρύχιο
υποβρύχιε	υποβρύχια	υποβρύχιο

υποβρύχιοι	υποβρύχιες	υποβρύχια
υποβρύχιων	υποβρύχιων	υποβρύχιων
υποβρύχιους	υποβρύχιες	υποβρύχια
υποβρύχιοι	υποβρύχιες	υποβρύχια

- ψαροντούφεκο το: είδος όπλου για υποβρύχιο ψάρεμα
Απαγορεύεται το ψαροντούφεκο με μπουκάλες.

το ψαροντούφεκο
του ψαροντούφεκου
το ψαροντούφεκο
ψαροντούφεκο

τα ψαροντούφεκα
των ψαροντούφεκων
τα ψαροντούφεκα
ψαροντούφεκα

- κατάδυση η: βύθιση κάτω από το νερό
Πηγαίνω σε σχολή καταδύσεων.

η κατάδυση
της κατάδυσης (καταδύσεως)

την κατάδυση
κατάδυση

οι καταδύσεις
των καταδύσεων
τις καταδύσεις
καταδύσεις

- άναμμα το: ανάφλεξη, πρόκληση φωτιάς
Ασχολήθηκε με το άναμμα της σόμπας.

το άναμμα
του ανάμματος
το άναμμα
άναμμα

τα ανάμματα
των αναμμάτων
τα ανάμματα
ανάμματα

- περισυλλέγω: μαζεύω από γύρω, συγκεντρώνω διασκορπισμένα ή εγκαταλειμμένα
(περισυλλέγω, περισυνέλεγα, περισυνέλεξα, θα περισυλλέγω, θα περισυλλέξω, έχω
περισυλλέξει, είχα περισυλλέξει, θα έχω περισυλλέξει)
Περισυλλέγει τα γατάκια της γειτονιάς.

- χαράζομαι: αποκτώ χαρακιές, γραμμές/ αποτυπώνομαι (χαράζομαι, χαραζόμουν,
χαραχτήκα, θα χαράζομαι, θα χαραχτώ, έχω χαραχτεί, είχα χαραχτεί, θα έχω
χαραχτεί)
Ο καινούργιος δρόμος χαραχτήκε δίπλα στον παλιό.

- επιδρομή η: εισβολή ξένων δυνάμεων σε μια χώρα
Από την αεροπορική επιδρομή σκοτώθηκαν πολλοί πολίτες.

η επιδρομή
της επιδρομής
την επιδρομή
επιδρομή

οι επιδρομές
των επιδρομών
τις επιδρομές
επιδρομές

- πειρατεία η: ληστεία караβιού, επιδρομή θαλασσινών στην ξηρά
Οι πειρατείες στη Μεσόγειο ήταν συχνές μέχρι και το δέκατο ένατο αιώνα.

η πειρατεία
της πειρατείας
την πειρατεία

πειρατεία

οι πειρατείες
των πειρατειών
τις πειρατείες
πειρατείες

- δολοπλοκία η: μηχανορραφία, πλεκτάνη, σκευωρία
Κέρδισε τις εκλογές όχι με την αξία του, αλλά με διάφορες δολοπλοκίες.

η δολοπλοκία
της δολοπλοκίας
τη δολοπλοκία
δολοπλοκία

οι δολοπλοκίες
των δολοπλοκιών
τις δολοπλοκίες
δολοπλοκίες

- εισβάλλω: μπαίνω με εχθρικό σκοπό (εισβάλλω, εισέβαλλα, εισέβαλα, θα εισβάλλω, θα εισβάλω έχω εισβάλει, είχα εισβάλει, θα έχω εισβάλει)
Ο εχθρικός στρατός εισέβαλε ξαφνικά σκορπώντας τον πανικό στους κατοίκους.

- προσαρτώμαι: γίνομαι μέρος μιας μονάδας, χώρας κ.λπ. (προσαρτώμαι, προσαρτιόμουν, προσαρτήθηκα, θα προσαρτώμαι, θα προσαρτηθώ, έχω προσαρτηθεί, είχα προσαρτηθεί, θα έχω προσαρτηθεί)
Μια χώρα μπορεί να προσαρτηθεί σε μια άλλη με πόλεμο ή συμφωνία.

- ποικιλοτρόπως: με πολλούς και διάφορους τρόπους
Με έχει προσβάλει ποικιλοτρόπως, αλλά εγώ τον συγχωρώ.

- απογραφή η: καταγραφή σε καταλόγους, η καταμέτρηση
Όλες οι χώρες κάνουν τακτικά απογραφή του πληθυσμού τους.

η απογραφή
της απογραφής
την απογραφή
απογραφή

οι απογραφές
των απογραφών
τις απογραφές
απογραφές

- μειονότητα η: πολίτες ενός κράτους που διαφέρουν από τον πληθυσμό που επικρατεί στη γλώσσα, στην καταγωγή, στη θρησκεία
Διεθνείς συνθήκες προστατεύουν τα δικαιώματα των μειονοτήτων.

η μειονότητα

της μειονότητας
τη μειονότητα
μειονότητα

οι μειονότητες
των μειονοτήτων
τις μειονότητες
μειονότητες

- ποικιλία η: διαφορά, ανομοιότητα πλήθους πραγμάτων
Στον ζωολογικό κήπο υπάρχει ποικιλία ειδών.

η ποικιλία
της ποικιλίας
την ποικιλία
ποικιλία

οι ποικιλίες
των ποικιλιών
τις ποικιλίες
ποικιλίες

- έκδηλος, -η-ο: ολοφάνερος
Το ενδιαφέρον του για μένα είναι έκδηλο.

έκδηλος	έκδηλη	έκδηλο
έκδηλου	έκδηλης	έκδηλου
έκδηλο	έκδηλη	έκδηλο
έκδηλε	έκδηλη	έκδηλο

έκδηλοι	έκδηλες	έκδηλα
έκδηλων	έκδηλων	έκδηλων
έκδηλους	έκδηλες	έκδηλα
έκδηλοι	έκδηλες	έκδηλα

- μέλημα το: αντικείμενο φροντίδας, έννοια
Το μόνο του μέλημα είναι η δουλειά του.

το μέλημα
του μελήματος
το μέλημα
μέλημα

τα μελήματα
των μελημάτων
τα μελήματα
μελήματα

- αφαίρεση η: απόσπαση μέρους από το σύνολο
Η αφαίρεση είναι πράξη της αριθμητικής.

η αφαίρεση
της αφαίρεσης

την αφαίρεση
αφαίρεση

οι αφαιρέσεις
των αφαιρέσεων
τις αφαιρέσεις
αφαιρέσεις

- χύνω: αφήνω να ρεύσει ένα υγρό (χύνω, έχυνα, έχυσα, θα χύνω, θα χύσω, έχω χύσει, είχα χύσει, θα έχω χύσει)
Έχυσες όλο το άρωμα μου!

- παράβαση η: παραβίαση
Έκανε πολλές παραβάσεις του κώδικα οδικής κυκλοφορίας και του πήραν το δίπλωμα οδήγησης.

η παράβαση
της παράβασης (παραβάσεως)
την παράβαση
παράβαση

οι παραβάσεις
των παραβάσεων
τις παραβάσεις
παραβάσεις

- πρωτοπόρος,-ος-ο: αυτός που πηγαίνει μπροστά από όλους και όλα
Ο χειρουργός κ. Πετρόπουλος ακολουθεί μια πρωτοπόρο μέθοδο με μεγάλη επιτυχία.

πρωτοπόρος
πρωτοπόρου
πρωτοπόρο
πρωτοπόρε

πρωτοπόρος/α
πρωτοπόρου/ας
πρωτοπόρο/α
πρωτοπόρε/α

πρωτοπόρο
πρωτοπόρου
πρωτοπόρου
πρωτοπόρο

πρωτοπόροι
πρωτοπόρων
πρωτοπόρους
πρωτοπόροι

πρωτοπόροι/ες
πρωτοπόρων
πρωτοπόρους/ες
πρωτοπόροι/ες

πρωτοπόρα
πρωτοπόρων
πρωτοπόρα
πρωτοπόρα

ΜΕΡΟΣ Ε΄**Τεστ αυτοαξιολόγησης****1. Άκουσε και συμπλήρωσε το κείμενο.**

Η Κροατία ..... από χιλιάδες ίχνη ξένων κατακτήσεων. Μια αξιόλογη αρχιτεκτονική κληρονομιά ..... από τους ιστορικούς, μια κληρονομιά που ..... κατά περιόδους στα ελληνικά και ρωμαϊκά ερείπια αλλά και στον πλούτο των βενετσιάνικων γοθθικών στοιχείων και της λάμπης των Αψβούργων. Σήμερα υπάρχουν λίγοι κροάτες καλλιτέχνες, κυρίως συγγραφείς και συνθέτες που ..... εκτός των συνόρων της χώρας τους. Αυτό βέβαια σε καμία περίπτωση δεν σημαίνει ότι οι Κροάτες δεν ..... με την καλλιέργεια του σύγχρονου πολιτισμού τους. Απλά και μόνο ότι δεν ..... και ..... αρκετά τα πολιτιστικά προϊόντα της χώρας τους.

2. Συμπλήρωσε τα κενά με τα ρήματα στον παθητικό παρακείμενο.

- α. Δεν ..... (εκτελούμαι) προς το παρόν οι αποφάσεις του Υπουργείου Εξωτερικών.
 β. Κανείς δεν ..... (ενδιαφέρομαι) σοβαρά ως τώρα για την καθημερινή κατάσταση στο εσωτερικό της χώρας.
 γ. Φαντάζομαι ότι ..... (εκπλήσσομαι, εσείς) από την εξέλιξη της υπόθεσης.
 δ. .... (βαριέμαι, εμείς) να λέμε όλο τα ίδια και τα ίδια.
 ε. Δεκαετίες τώρα ..... (καταργούμαι) η βασιλεία στη χώρα.

3. Συμπλήρωσε τις λέξεις που λείπουν.

το συμβάν	.....	το παρόν
.....	.....	.....
.....	.....	το παρόν
συμβάν	συμφέρον	.....
.....	τα συμφέροντα	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
συμβάντα	συμφέροντα	παρόντα

ΗΠΑ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Κείμενο 1

- Ευγενία: Φοβάμαι μήπως τελικά ματαιωθεί το χριστουγεννιάτικο ταξίδι μας στις ΗΠΑ αλλά δεν πειράζει. Θα ταξιδέψουμε μέσα από τις *Νύφες*.
- Γιώργος: Τι είναι πάλι αυτό;
- Ευγενία: Η καινούργια ταινία του Παντελή Βούλγαρη. Γίνεται χαμός. Πώς και δεν έχεις πάρει είδηση;
- Γιώργος: Τώρα που το λες, διάβασα μια κριτική στην εφημερίδα της Παρασκευής. Αναφέρεται στην περιπέτεια του ταξιδιού 700 κοριτσιών που είχαν ξεκινήσει από την Ελλάδα αλλά και τη Ρωσία και την Τουρκία με τελικό προορισμό τις ΗΠΑ ή τον Καναδά. Εκεί τις περίμεναν άντρες που **είχαν** ήδη **ΞΕΝΙΤΕΥΤΕΙ** και με τους οποίους δεν **είχαν συναντηθεί** ποτέ πριν.
- Ευγενία: Προηγουμένως τους **είχαν αρραβωνιαστεί ή παντρευτεί** εξ αποστάσεως, σπρωγμένες από τη φτώχεια και τις δύσκολες συνθήκες διαβίωσης στη χώρα τους. Ήταν κάτι που συνηθιζόταν στην εποχή του μεσοπολέμου. Ξενιτεύονταν και ζούσαν στην ξενιτιά συχνά ως τα βαθιά τους **γεράματα**.
- Γιώργος: Φυσικό δεν είναι; Ήταν φοβερές οι επιπτώσεις από τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, όχι μόνο στον οικονομικό αλλά και στον κοινωνικό και τον πολιτικό τομέα. Νομίζω πως το σενάριο βασίστηκε σε πραγματικά στοιχεία.

- Ευγενία: Ναι, κυρίως στις φωτογραφίες που **είχαν τραβηχτεί** από το Νόρμαν Χάρις, έναν ευαίσθητο πολεμικό φωτορεπόρτερ, συνεπιβάτη στο ίδιο πλοίο, που είχε χάσει τη δουλειά του από καπάτσους συναδέλφους και είχε εγκαταλείψει οριστικά τα πεδία των μαχών. Ο γυναικόκοσμος της Γ' θέσης τον συγκίνησε ιδιαίτερα και, αφού ζήτησε την άδεια του καπετάνιου, τις φωτογράφησε με τα νυφικά τους.
- Γιώργος: Εντάξει, πάμε να τη δούμε. **Φοβάμαι** μόνο **μην** τυχόν διαρκεί πολύ, γιατί αύριο έχω εγερτήριο από τις 6:00. Γι' αυτό ας προτιμήσουμε τη δεύτερη προβολή. Αρχίζει στις εννέα.

Λεξιλόγιο κειμένου 1

- ματαιωθεί: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης υποτακτικής, μεσοπαθητικής φωνής (ματαιώνομαι)
- είχαν ξενιτευτεί: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου υπερσυντέλικου, έγκλισης οριστικής, παθητικής φωνής (ξενιτεύομαι)
- ξενιτιά: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής, (η ξενιτιά)
- γεράματα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής, (τα γεράματα)
- επιπτώσεις: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η επίπτωση)
- καπάτσους: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής, (ο καπάτσος)
- γυναικόκοσμος: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ο γυναικόκοσμος)
- νυφικά: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το νυφικό)
- εγερτήριο: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το εγερτήριο)
- προβολή: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η προβολή)

Επεξεργασία κειμένου 1

Σωστό ή Λάθος;

1. Ο Γιώργος δεν έχει ακούσει τίποτα σχετικό για την ταινία *Νύφες*.
2. Η χώρα υποδοχής για τις νύφες ήταν οι ΗΠΑ ή ο Καναδάς.

3. Ο πρώτος παγκόσμιος πόλεμος επηρέασε δυσμενώς τους ανθρώπους σε διάφορους τομείς της ζωής τους.
4. Ο Νόρμαν Χάρις ασχολούνταν με τη φωτογράφιση γυναικών σε πλοία που οργάνωναν υπερατλαντικά ταξίδια.
5. Ο Παντελής Βούλγαρης είναι συμπρωταγωνιστής του Νόρμαν Χάρις στην ταινία.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 1

Επίλεξε το σωστό.

1. Οι ..... του καπνίσματος στην υγεία του ανθρώπου είναι πολλές.
α. επιπτώσεις   β. επιπλήξεις   γ. επιπλοκές
2. Τακτοποίησε την υπόθεσή του μέσα σε λίγες μέρες. Είναι ..... ο άνθρωπος!
α. καπάκι   β. καράφλας   γ. καπάτσος
3. Η σάλπιγγα σήμανε ..... για τους στρατιώτες.
α. εγγύηση   β. έγκλιση   γ. εγερτήριο
4. Η ημερίδα περιλάμβανε ενδιαφέρουσες .....
α. προδιαθέσεις   β. προβολές   γ. προβλήτες
5. Πρόσφατα εκδόθηκε μια συλλογή με τραγούδια της .....
α. ξενοιασιάς   β. ξενιτιάς   γ. ξίπασιάς

Κείμενο 2

Μετά τη λήξη του αμερικανικού εμφυλίου πολέμου, παρατηρήθηκε μια εντυπωσιακή ανάπτυξη του αμερικανικού καπιταλισμού, που οδήγησε σε μια έντονη προλεταριακή μεταναστευτική ροή. Η ελληνική ύπαιθρος είχε διαποτιστεί με τον μύθο της αμερικανικής «Γης της επαγγελίας», του καταφυγίου των αποδήμων όλου του κόσμου. Χωριά που είχαν 400 κατοίκους, μετά το 1917 είχαν 150-200.

Τα αίτια της ελληνικής μετανάστευσης μπορούν να συνοψιστούν στα ακόλουθα: οθωμανική κυριαρχία και ελληνοτουρκικοί πόλεμοι, κρίσεις του Ανατολικού Ζητήματος, πολιτικές αντιθέσεις, προβλήματα από τα πλήθη των προσφύγων που συνέρρεαν από την Ανατολική Ρωμυλία, τη Θράκη, τον Καύκασο, τη νότια Ρωσία, την Κριμαία, τον Πόντο και τη Δυτική Μικρά Ασία.

Οι Έλληνες που μετανάστευαν στις υπερπόντιες χώρες, εκτός από τη σωματική ικανότητα, δεν διέθεταν άλλο προσόν. Δεν είχαν, ωστόσο, συνείδηση της δύναμής τους και γι' αυτό έπεφταν εύκολα θύματα εκμετάλλευσης. Ήταν αγράμματοι, στερημένοι και άβγαλτοι.

Ο Γιάννης Κάλυκας, 79, που πήγε στην Αμερική στα 17 του το 1926, λέει: «Οι δύο εβδομάδες που πέρασα στο Έλις Άιλαντ ήταν οι πιο άθλιες της ζωής μου. Ήταν Γενάρης, πολύ κρύο και ο ξάδερφός μου στην Αμερική δεν ήξερε ότι ερχόμουν μ' εκείνο το πλοίο. Δεν είχα ούτε ένα σεντ στην τσέπη μου και ήμουν φοβισμένος. Υπήρχε πολύς συνωστισμός. Ακούγονταν λυγμοί και ξεφωνητά από τους ανθρώπους που στέλνονταν πίσω. Η αβεβαιότητα για το τι θα φέρει η επόμενη μέρα ήταν η χειρότερη αίσθηση που δεν την ξαναείχα ούτε πριν ούτε μετά απ' αυτό.

Οι Έλληνες που είχαν εγκατασταθεί στις μεγάλες πόλεις απασχολούνταν ως εργάτες σε εργοστάσια τυποποίησης τροφίμων, σε χαλυβουργεία και σε εργοστάσια, αν και πολλοί ξεκίνησαν ως πλανόδιοι πωλητές φρούτων, γλυκών και λουλουδιών. Σημαντικός, επίσης, οικονομικός παράγοντας της εποχής για τους Έλληνες ήταν τα στιλβωτήρια παπουτσιών. Οι λέξεις «λούστρος» και «Έλληνας» κατέληξαν να θεωρούνται συνώνυμες.

Λεξιλόγιο κειμένου 2

- εμφυλίου: επίθετο, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (εμφύλιος,-α-ο)
- προλεταριακή: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (προλεταριακός, -ή-ό)
- ροή: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η ροή)
- είχε διαποτιστεί: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου υπερσυντέλικου, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (διαποτίζομαι)
- επαγγελίας: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (η επαγγελία)
- καταφυγίου: ουσιαστικό, γένους ουδέτερου, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (το καταφύγιο)

- αποδήμων: επίθετο, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης γενικής (απόδημος, -η-ο)
- υπερπόντιες: επίθετο, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (υπερπόντιος, -α-ο)
- προσόν: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το προσόν)
- θύματα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το θύμα)
- εκμετάλλευσης: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (η εκμετάλλευση)
- στερημένοι: μετοχή παθητικού παρακειμένου, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (στερημένος, -η-ο)
- άβγαλτοι: επίθετο, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (άβγαλτος, -η-ο)
- συνωστισμός: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ο συνωστισμός)
- λυγμοί: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ο λυγμός)
- ξεφωνητά: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (το ξεφωνητό)
- τυποποίησης: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (η τυποποίηση)
- χαλυβουργία: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το χαλυβουργείο)
- πλανόδιοι: επίθετο, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (πλανόδιος, -α-ο)
- στιλβωτήρια: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (το στιλβωτήριο)
- συνώνυμες: επίθετο, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (συνώνυμος, -η-ο)

Επεξεργασία κειμένου 2**Σωστό ή Λάθος;**

1. Για τους μετανάστες οι ΗΠΑ ήταν μια χώρα που υποσχόταν πολλά.
2. Οι Έλληνες μετανάστευαν αποκλειστικά για οικονομικούς λόγους.
3. Οι Έλληνες μετανάστες δεν είχαν κοινωνική πείρα.
4. Οι μετανάστες που έφταναν στο Έλις Άιλαντ ήξεραν πολύ καλά τι τους περίμενε.
5. Οι Έλληνες μετανάστες απασχολούνταν αποκλειστικά ως εργάτες σε εργοστάσια.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 2

Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις της παρένθεσης στο σωστό τύπο.

(απόδημος, προλεταριακός, υπερπόντιος, στερημένος, εμφύλιος)

1. Πάντα του προξενούσαν δέος τα ..... ταξίδια.
2. Τα παιδιά του μεγάλωσαν ..... από κάθε ευκολία στη ζωή.
3. Το Συμβούλιο ..... Ελληνισμού θα πραγματοποιήσει Συνέδριο τον προσεχή μήνα.
4. Η κοινωνική τάξη των μισθωτών εργατών δεν έχει πάντα ..... συνείδηση.
5. Ο ..... σπαραγμός στην Ελλάδα άρχισε αμέσως μετά το Β΄ παγκόσμιο πόλεμο.

Κείμενο 3-Πολιτισμός

Μετανάστευση και ρεμπέτικο τραγούδι

Το μεγαλύτερο αριθμητικά κομμάτι του αγροτικού πληθυσμού, που είχε μεταναστεύσει στα τέλη του 19^{ου} και στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, **είχε κατευθυνθεί** στο εξωτερικό (κυρίως στις ΗΠΑ).

Οι Έλληνες μετανάστες των ΗΠΑ αποτέλεσαν μια εθνική μειονότητα μέσα σε ένα πολυεθνικό σύνολο. Παρά τη διασπορά τους σε διάφορες πόλεις της Αμερικής **είχε δημιουργηθεί** η ανάγκη (κυρίως στην πρώτη γενιά μεταναστών), η ομογένεια να

είναι ενωμένη και συμπαγής, για να μπορεί να αντεπεξέρχεται στις δυσκολίες και στον «πόλεμο», που της έκαναν οι άλλες μειονότητες. Τα ρεμπέτικα τραγούδια είναι μια χαρακτηριστική περίπτωση μορφής λαϊκού πολιτισμού και αποτελούσαν έκφραση κυρίως των μη ενσωματωμένων και απωθημένων από το αστικό σύστημα κοινωνικών ομάδων. Εύκολα παρατηρεί κανείς ότι στις βάσεις, στις προϋποθέσεις δημιουργίας του ρεμπέτικου, υπάρχει γενικότερα το φαινόμενο της μετανάστευσης.

Οι Έλληνες μετανάστες βρήκαν καταφύγιο στα τραγούδια της πατρίδας, δημοτικά και ρεμπέτικα, και στα ελληνικά καφενεία, όπου μαζεύονταν μετά από τη σκληρή δουλειά της μέρας. Έτσι, υπάλληλοι σιδηροδρόμων, εργάτες εργοστασίων, μεταλλείων, μαγαζάτορες, επαγγελματίες, άνεργοι, συνδικαλιστές και χαρτοπαίχτες μαζεύονταν στα καφενεία αυτά, συζητούσαν, χαρτόπαιζαν ή άκουγαν τα τραγούδια της πατρίδας. Κάποιες φορές μετά από ορισμένες συγχορδίες σε μινόρε, μια πολύ λυπητερή εισαγωγή, δινόταν το σύνθημα και δυο ή τέσσερα παλικάρια έπιαναν τα χέρια και χόρευαν, ενώ οι υπόλοιποι τους ενθάρρυναν και τους χειροκροτούσαν. Μεταφέρθηκε λοιπόν και συντηρήθηκε το ρεμπέτικο τραγούδι στις ΗΠΑ. Είναι χαρακτηριστικό, πως σε αυτή την περίοδο ηχογραφήθηκαν τραγούδια παραδοσιακά, παλιά, που κουβαλούσαν οι μετανάστες απ' όλα τα μέρη της Ελλάδας και που δεν **είχαν ηχογραφηθεί** ποτέ στην Ελλάδα (μια καταγραφή αυτών των τραγουδιών έγινε από το Κέντρο έρευνας και μελέτης των ρεμπέτικων τραγουδιών στο δίσκο «Το ρεμπέτικο τραγούδι»).

(Μπόραβου Βασιλική, Ταβελάρη Σοφία, Τρώντσιου Ευαγγελία, 1998, Η ελληνική μετανάστευση στις ΗΠΑ, 1900-1925).

Επεξεργασία κειμένου 3

Σωστό ή Λάθος;

1. Οι Έλληνες μετανάστες των ΗΠΑ αποτελούσαν μια εθνική μειονότητα μέσα στην αμιγή αμερικανική κοινωνία.
2. Τα ρεμπέτικα τραγούδια συνδέονται άμεσα με το φαινόμενο της μετανάστευσης.
3. Στα ελληνικά καφενεία μαζεύονταν οι άνεργοι και οι αργόσχολοι.
4. Στα καφενεία αυτά, οι θαμώνες συχνά «πιάνονταν στα χέρια».
5. Το Κέντρο έρευνας και μελέτης των ρεμπέτικων τραγουδιών έχει καταγράψει σπάνιες ηχογραφήσεις ρεμπέτικων τραγουδιών στις ΗΠΑ.

ΜΕΡΟΣ Β΄**Γραμματική****1. Θεωρία****Παθητικός υπερσυντέλικος**

Ο παθητικός υπερσυντέλικος φανερώνει πως εκείνο που σημαίνει το ρήμα ήταν τελειωμένο στο παρελθόν πριν γίνει κάτι άλλο, είτε αυτό δηλώνεται (γ, ε), είτε εννοείται (α, β, δ). Είναι χρόνος παρελθοντικός, συντελεσμένος και περιφραστικός.

Σχηματίζεται:

α) ρήμα **είχα** + **απαρέμφατο παθητικού αορίστου**
β) ρήμα **ήμουν** + **μετοχή παθητικού παρακειμένου**

Κλίση

αγοράζομαι	κοιτάζομαι	βάφομαι
είχα αγοραστεί (ήμουν αγορασμένος-η-ο)	είχα κοιταχτεί (ήμουν κοιταγμένος -η-ο)	είχα βαφτεί (ήμουν βαμμένος-η-ο)
είχες αγοραστεί (ήσουν αγορασμένος-η-ο)	είχες κοιταχτεί (ήσουν κοιταγμένος -η-ο)	είχες βαφτεί (ήσουν βαμμένος-η-ο)
είχε αγοραστεί (ήταν αγορασμένος-η-ο)	είχε κοιταχτεί (ήταν κοιταγμένος -η-ο)	είχε βαφτεί (ήταν βαμμένος-η-ο)
είχαμε αγοραστεί (ήμαστε αγορασμένοι-ες-α)	είχαμε κοιταχτεί (ήμαστε κοιταγμένοι-ες-α)	είχαμε βαφτεί (ήμαστε βαμμένοι-ες-α)
είχατε αγοραστεί (ήσαστε αγορασμένοι-ες-α)	είχατε κοιταχτεί (ήσαστε κοιταγμένοι-ες-α)	είχατε βαφτεί (ήσαστε βαμμένοι-ες-α)
είχαν αγοραστεί (ήταν αγορασμένοι-ες-α)	είχαν κοιταχτεί (ήταν κοιταγμένοι-ες-α)	είχαν βαφτεί (ήταν βαμμένοι-ες-α)

Παραδείγματα:

- α) Είχα βαρεθεί** ν' ακούω τα ίδια και τα ίδια.
β) Είχαμε κουραστεί πολύ, γι' αυτό πέσαμε νωρίς για ύπνο.
γ) Είχε κοιμηθεί πριν πάει η ώρα δέκα.
δ) Το φαγητό δεν ήταν καλά βρασμένο.
ε) Τα ρούχα ήταν πλυμένα και στεγνωμένα ως το μεσημέρι.
στ) Μέχρι να φτάσω στο σπίτι είχα βραχεί ως το κόκκαλο.

Ουσιαστικά πληθυντικού αριθμού

Συνηθίζονται **μόνο** ή **προπάντων** στον πληθυντικό:

1. Πολλά κοινά ονόματα:

άμφια, άρματα, βαφτίσια, γεράματα, γένια, εγκαίνια, έγκατα (της γης), εννιαήμερα, κάλαντα, μάγια, μεσάνυχτα, περίχωρα, πολεμοφόδια, σωθικά, τρεχάματα, χαιρετίσματα, αντίποινα, λύτρα, μετρητά, παρακάλια, ρέστα, χαράματα, συλλυπητήρια, πρόθυρα.

Εδώ ανήκουν ακόμη:

α) **Περιληπτικά** ονόματα: ασημικά, γυαλικά, ζυμαρικά, χορταρικά, όσπρια, πουλερικά.

β) **Λέξεις που εκφράζουν αντικείμενα διπλά:** τα γυαλιά, τα κιάλια, ή **σύνθετα παρατακτικά:** γυναικόπαιδα, αμπελοχώραφα.

γ) **Όσα σημαίνουν αμοιβή για κάποια εργασία:** κόμιστρα, ψηστικά.

δ) **Όσα σημαίνουν μια γλώσσα:** αρβανίτικα, ελληνικά, γαλλικά, ρωσικά.

ε) **Μερικά ουσιαστικοποιημένα επίθετα:** λιανά, ψιλά, ρηχά, φράγκικα, οικονομικά.

2. Από τα κύρια ονόματα:

α) Ονόματα **εορτών:** Χριστούγεννα, Φώτα, Παναθήναια, Κούλουμα.

β) **Τοπωνυμίες:** Σέρρες, Σπέτσες, Σφακιά, Χανιά, Δελφοί, Άγραφα, Καλάβρυτα, Ουράλια, Πυρηναία, Τέμπη, Τρίκαλα, Ιωάννινα.

Ενδοιαστικές προτάσεις

Ενδοιαστικές λέγονται οι δευτερεύουσες προτάσεις που εισάγονται με τους διστακτικούς ή ενδοιαστικούς συνδέσμους **μη(ν)**, **μήπως** και φανερώνουν κάποιο φόβο, ενδοιασμό, δισταγμό ή ανησυχία μήπως γίνει κάτι δυσάρεστο ή μήπως δεν γίνει κάτι επιθυμητό. Έχουν άρνηση **δε(ν)**.

Οι ενδοιαστικές προτάσεις, όταν εκφράζουν φόβο **μήπως γίνει κάτι**, εισάγονται με τους συνδέσμους **μήπως, μη(ν)**, ενώ όταν εκφράζουν φόβο **μήπως δεν γίνει κάτι** με τους **μήπως δε(ν), μη δε(ν), να μη(ν)**.

Παραδείγματα:

Πρόσεξε **μη σε γελάσει**.

Φοβάμαι **μήπως δεν την ξαναδώ**.

Ανησυχεί **μήπως δεν του φτάσουν τα λεφτά**.

Τρόμαξε **μην έπαθε κάποιο ατύχημα στο δρόμο**.

Ένα μόνο με απασχολούσε, **να μην κάνω πάλι το ίδιο σφάλμα**.

Φοβήθηκε **μήπως οι φίλοι της μάθαιναν στο τέλος την αλήθεια**.

2. Ασκήσεις

1. Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις της παρένθεσης στον σωστό τύπο.

(λατινικά, περίχωρα, λιανά, χαιρετίσματα, βαφτίσια)

1. Δώστε ..... στη μητέρα σας.
2. Δεν κατάλαβα καλά, για κάντο μου λίγο πιο .....
3. Τα ..... έγιναν σε πολύ στενό οικογενειακό κύκλο.
4. Η διδασκαλία των ..... ξεκινάει στο Λύκειο.
5. Η αυτοκινητοβιομηχανία είναι εγκατεστημένη στα ..... της πόλης.

2. Επίλεξε τη σωστή λέξη από τις παρακάτω για κάθε ορισμό.

(έγκατα, άμφια, κλάματα, κιάλια, νιάτα)

1. Φορητό οπτικό όργανο για την παρατήρηση αντικειμένων που βρίσκονται σε μακρινή απόσταση. ....
2. Ροή δακρύων ως εκδήλωση πόνου. ....
3. Στολή που φορούν οι κληρικοί. ....
4. Η περίοδος της νεανικής ηλικίας. ....
5. Τα εσώτατα και βαθύτατα σκοτεινά μέρη ενός τόπου. ....

3. Γράψε τον παθητικό υπερσυντέλικό των παρακάτω ρημάτων στο ίδιο πρόσωπο.

1. κοιμάμαι .....
2. πληρώνεσαι .....
3. τρώγεται .....
4. ενθουσιαζόμαστε .....
5. προβάλλεστε .....
6. περιποιούνται .....

4. Γράψε στον παθητικό υπερσυντέλικό τα ρήματα της παρένθεσης.

1. Δεν ..... ποτέ με τη νέα ελληνική λογοτεχνία, ώσπου παρακολούθησα ένα σεμινάριο για τον Καβάφη στο Πανεπιστήμιο. (ασχολούμαι)
2. Όταν γύρισε η μητέρα της, η Μαρία δεν ..... ακόμα. (σηκώνομαι)
3. Το διαμέρισμα που μας άρεσε ....., όταν πήγαμε να το νοικιάσουμε εμείς. (νοικιάζομαι)
4. Δεν έχεις επιστρέψει ακόμα τα βιβλία που ..... από τη βιβλιοθήκη τον προηγούμενο μήνα; (δανείζομαι)
5. Όταν ήρθε, το φαγητό δεν ..... ακόμα. (ετοιμάζομαι)

5. Βάλε τις λέξεις στην κατάλληλη σειρά για να φτιάξεις σωστές προτάσεις.

1. εξετάσεις / μήπως δεν / στις / ανησυχώ / πετύχω
.....
2. δει / τον / στο / φοβάται / μην / πάρτι
.....
3. το φόβο / τη δουλειά / τη / μήπως / είχε / διώξουν / από
.....
4. λάθος / πρόσεξε / κάνεις / μην
.....
5. ποτέ / τις / φοβούνται / συναντήσει / μήπως δεν
.....

6. Άκουσε και επανάλαβε.

1. Φοβάμαι μήπως τελικά ματαιωθεί το χριστουγεννιάτικο ταξίδι μας στις ΗΠΑ, αλλά δεν πειράζει.
2. Εντάξει, πάμε να τη δούμε. Φοβάμαι μόνο μην τυχόν διαρκεί πολύ.
3. Ακούγονταν λυγμοί και ξεφωνητά από τους ανθρώπους που στέλνονταν πίσω.
4. Οι λέξεις «λούστρος» και «Έλληνας» κατέληξαν να θεωρούνται συνώνυμες.
5. Μεταφέρθηκε λοιπόν και συντηρήθηκε το ρεμπέτικο τραγούδι στις ΗΠΑ.

ΜΕΡΟΣ Δ'

Παιχνιδόλεξα

1. Σταυρόλεξο

Συμπλήρωσε τα κενά με τις παρακάτω λέξεις στον κατάλληλο τύπο και, στη συνέχεια, λύσε το σταυρόλεξο.

τα μαχαιροπίρουνα, τα Θεοφάνια, τα πεθερικά, τα ρέστα, Ελληνικά

1. Δυστυχώς δε θα μπορέσω να έρθω μαζί σας αύριο το βράδυ. Θα πάμε με τη γυναίκα μου να δούμε το καινούριο σπίτι των .....
2. Πέρασε ένα μήνα στην Ελλάδα για να παρακολουθήσει καθημερινά μαθήματα .....
3. Ορίστε, τα ..... σας.
4. Λείπει σε διακοπές, αλλά μέχρι την γιορτή των ..... θα έχει γυρίσει.
5. Ελένη, βοήθησέ με! Βάλε τα ..... στο τραπέζι.

								1							2	
						3										
		5														
4																

2. Κρεμάλα

1. Η γερωντική ηλικία του ανθρώπου.
2. Υπόσχεση ή διαβεβαίωση που δίνει κάποιος ότι θα κάνει κάτι σημαντικό.
3. Τόπος που κάποιος πηγαίνει για να προστατευτεί από κάποιο κίνδυνο.

1. Γ _ _ _ _ _
2. Ε _ _ _ _ _
3. Κ _ _ _ _ _

3. Παζλ

1. Η ταινία *Νύφες* είναι του σκηνοθέτη
  - α. Θ. Αγγελόπουλου.
  - β. Π. Βούλγαρη.
  - γ. Μ. Σκορσέζε.
2. Οι φωτογραφίες, στις οποίες βασίστηκε η ταινία, είχαν τραβηχτεί από
  - α. τον καπετάνιο του πλοίου.
  - β. τις νύφες.
  - γ. τον Νόρμαν Χάρις.
3. Τα αίτια της ελληνικής μετανάστευσης είναι
  - α. κυρίως οικονομικά.
  - β. οι κρίσεις από το Ανατολικό ζήτημα.
  - γ. πολλά -οικονομικά, πολιτικά κλπ.
4. Η χειρότερη αίσθηση για τον Γ. Κάλυκα ήταν
  - α. η αβεβαιότητα για το τι θα συνέβαινε την επόμενη μέρα.
  - β. το γεγονός ότι οι συγγενείς του δεν ήξεραν ότι θα ερχόταν.
  - γ. οι σχέσεις με τους άλλους μετανάστες.
5. Το μεγαλύτερο κομμάτι των μεταναστών είχε κατευθυνθεί κυρίως
  - α. στον Καναδά.
  - β. στις ΗΠΑ.
  - γ. στην Αυστραλία.

4. Λαγός και Χελώνα

Βρες τον υπερσυντέλικο στο αντίστοιχο πρόσωπο των παρακάτω ρημάτων

προσγειώνομαι	.....	ανακατεύεστε	.....
προσβάλλεσαι	.....	καταδικάζονται	.....
υπογράφεται	.....	δημιουργούμεστε	.....
προϋπολογίζονται	.....	ζωγραφίζονται	.....
συγκροτούμαι	.....	ωφελείται	.....

5. Γραφομηχανή

είχε ματαιωθεί, είχαμε ξενιτευτεί, επιπτώσεις,
 νυφικό, εγερτήριο, επίπληξη, ξενοιασιά,
 εγγύηση, είχε διαποτιστεί, συνωστισμός,
 λυγμοί, επαγγελία, εκμετάλλευση, απόδημοι,
 καταφύγιο, θύμα, συνώνυμος, είχαν
 ηχογραφηθεί, χαλυβουργία

6. Τραγούδι

Άκουσε και συμπλήρωσε

Στίχοι: Μάρκος Βαμβακάρης
 Μουσική: Μάρκος Βαμβακάρης

Όλοι οι ρεμπέτες του.....
 εμένα αγαπούνε
 μόλις θα μ' αντικρίσουνε
 θυσία θα γενούνε.

Όσοι δε με γνωρίζουνε
 τώρα θα με γνωρίσουν,
 εγώ κάνω την .....μου
 κι ας με .....

Κι εγώ φτωχός γεννήθηκα
 στον κόσμο έχω γυρίσει,
 μέσα απ' τα ..... της καρδιάς
 κι εγώ 'χω μαρτυρήσει.

Όλοι οι .....
 που ζούνε στο κουρμπέτι,
 κι αυτοί μεσ' στην ..... τους
 έχουν μεγάλο .....

ΜΕΡΟΣ Δ'**Λεξικό Ενότητας**

- ματαιώνομαι: δεν πραγματοποιούμαι (ματαιώνομαι, ματαιωνόμουν, ματαιώθηκα, θα ματαιώνομαι, θα ματαιωθώ, έχω ματαιωθεί, είχα ματαιωθεί, θα έχω ματαιωθεί)
Το ταξίδι μας ματαιώθηκε εξαιτίας του καιρού.

- ξενιτεύομαι: πηγαίνω σε ξένη χώρα, μεταναστεύω (ξενιτεύομαι, ξενιτευόμουν, ξενιτεύτηκα, θα ξενιτεύομαι, θα ξενιτευτώ, έχω ξενιτευτεί, είχα ξενιτευτεί, θα έχω ξενιτευτεί)
Ξενιτεύτηκε για να βρει μια καλύτερη τύχη.

- ξενιτιά η: οι ξένες χώρες, η διαμονή σε ξένες χώρες
Έζησε πολλά χρόνια στην ξενιτιά και τώρα γύρισε στην πατρίδα.

η ξενιτιά
της ξενιτιάς
την ξενιτιά
ξενιτιά

- γεράματα τα: η γεροντική ηλικία
Όταν είμαστε νέοι δεν σκεφτόμαστε ότι θα έρθουν τα γεράματα.

τα γεράματα
(των γηρατειών)
τα γεράματα
γεράματα

- επίπτωση η: κακή συνέπεια
Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης είναι σοβαρές.

η επίπτωση
της επίπτωσης (επιπτώσεως)
την επίπτωση
επίπτωση

οι επιπτώσεις
των επιπτώσεων
τις επιπτώσεις
επιπτώσεις

- καπάτσος ο: ικανός να πετυχαίνει τους σκοπούς του, να επωφελείται

Ο καινούριος συνάδελφος μου φαίνεται πολύ καπάτσος.

ο καπάτσος
του καπάτσου

τον καπάτσο
καπάτσε

οι καπάτσοι
των καπάτσων
τους καπάτσους
καπάτσοι

- γυναικόκοσμος ο: σύνολο γυναικών
Ο σύλλογός μας είναι γεμάτος γυναικόκοσμο.

ο γυναικόκοσμος
του γυναικόκοσμου
το γυναικόκοσμο
γυναικόκοσμε

- νυφικό το: το φόρεμα της νύφης
Η νύφη φορούσε ένα όμορφο μακρύ νυφικό.

το νυφικό
του νυφικού
το νυφικό
νυφικό

τα νυφικά
των νυφικών
τα νυφικά
νυφικά

- εγερτήριο το: πρωινό σάλπισμα που ξυπνά τους φαντάρους, ξύπνημα
Κάθε μέρα έχουμε πρωινό εγερτήριο εκτός από τα Σαββατοκύριακα.

το εγερτήριο
του εγερτηρίου
το εγερτήριο
εγερτήριο

τα εγερτήρια
των εγερτηρίων
τα εγερτήρια
εγερτήρια

- προβολή η: η αναπαραγωγή πάνω σε μια οθόνη εικόνων και ήχων που έχουν αποτυπωθεί πάνω σε φιλμ, η ίδια η προβαλλόμενη ταινία
Ο κινηματογράφος της γειτονιάς μας έχει δυο προβολές κάθε μέρα.

η προβολή
της προβολής
την προβολή
προβολή

οι προβολές
των προβολών
τις προβολές
προβολές

- επίπληξη η: αυστηρή παρατήρηση, μάλωμα
Δέχτηκε επίπληξη από το δάσκαλό του.

η επίπληξη
της επίπληξης
την επίπληξη
επίπληξη

οι επιπλήξεις
των επιπλήξεων
τις επιπλήξεις
επιπλήξεις

- επιπλοκή η: μπέρδεμα, ένα επιπλέον πρόβλημα που παρουσιάζεται στη διάρκεια μιας ασθένειας
Μετά την εγχείρηση που έκανα, παρουσίασα επιπλοκές.

η επιπλοκή
της επιπλοκής
την επιπλοκή
επιπλοκή

οι επιπλοκές
των επιπλοκών
τις επιπλοκές
επιπλοκές

- καράφλας ο: φαλακρός, καραφλός (σαν αστείο ή βρισιά)
Άντε, μωρέ καράφλα!

ο καράφλας
του καράφλα
τον καράφλα
καράφλα

οι καράφλες
-
τους καράφλες
καράφλες

- εγγύηση η: υπόσχεση, διαβεβαίωση, οικονομική εξασφάλιση
Η τηλεόραση που αγοράσαμε έχει δυο χρόνια εγγύηση.

η εγγύηση
της εγγύησης

την εγγύηση
εγγύηση

οι εγγυήσεις
των εγγυήσεων
τις εγγυήσεις
εγγυήσεις

- **έγκλιση η:** οι διάφοροι τρόποι με τους οποίους εκφράζεται η σημασία του ρήματος
Το χαρακτηριστικό της Υποτακτικής έγκλισης είναι το μόριο "να".

η έγκλιση
της έγκλισης (εγκλίσεως)
την έγκλιση
έγκλιση

οι εγκλίσεις
των εγκλίσεων
τις εγκλίσεις
εγκλίσεις

- **προδιάθεση η:** φυσική ικανότητα, κλίση/ τάση του οργανισμού για νοσηρότητα
Προσέχει τη διατροφή του γιατί έχει προδιάθεση για παχυσαρκία.

η προδιάθεση
της προδιάθεσης (προδιαθέσεως)
την προδιάθεση
προδιάθεση

οι προδιαθέσεις
των προδιαθέσεων
τις προδιαθέσεις
προδιαθέσεις

- **προβλήτα η:** τεχνητή ή φυσική λωρίδα ξηράς που εισχωρεί στη θάλασσα, μόλος
Η προβλήτα έπαθε ζημιά από την κακοκαιρία.

η προβλήτα
της προβλήτας
την προβλήτα
προβλήτα

οι προβλήτες
των προβλητών
τις προβλήτες
προβλήτες

- **ξενοιασιά η:** διάθεση χωρίς έγνοιες, χωρίς προβλήματα
Η παιδική ηλικία είναι η ηλικία της ξενοιασιάς.

η ξενοιασιά
της ξενοιασιάς
την ξενοιασιά
ξενοιασιά

- ξιπασιά η: έπαρση, υπερβολικός εγωισμός
Έχει τόση ξιπασιά που κανένας δεν τον κάνει παρέα.

η ξιπασιά
της ξιπασιάς
την ξιπασιά
ξιπασιά

- εμφύλιος,-α-ο : μεταξύ ατόμων που ανήκουν στο ίδιο έθνος, φυλή, κράτος, οργάνωση κλπ.
Ο εμφύλιος πόλεμος στην Ελλάδα σημάδεψε το τέλος του Β΄ παγκοσμίου πολέμου.

εμφύλιος	εμφύλια	εμφύλιο
εμφύλιου/ εμφυλίου	εμφύλιας	εμφύλιου/ εμφυλίου
εμφύλιο	εμφύλια	εμφύλιο
εμφύλιε	εμφύλια	εμφύλιο

εμφύλιοι	εμφύλιες	εμφύλια
εμφυλίων	εμφυλίων	εμφυλίων
εμφύλιους/ εμφυλίους	εμφύλιες	εμφύλια
εμφύλιοι	εμφύλιες	εμφύλια

- προλεταριακός, -ή-ό: ο αναφερόμενος στο προλεταριάτο (την εργατική τάξη)
Έχει προλεταριακή συνείδηση.

προλεταριακός	προλεταριακή	προλεταριακό
προλεταριακού	προλεταριακής	προλεταριακού
προλεταριακό	προλεταριακή	προλεταριακό
προλεταριακέ	προλεταριακή	προλεταριακό

προλεταριακοί	προλεταριακές	προλεταριακά
προλεταριακών	προλεταριακών	προλεταριακών
προλεταριακούς	προλεταριακές	προλεταριακά
προλεταριακοί	προλεταριακές	προλεταριακά

- ροή η: τροπή, φορά των πραγμάτων
Μη με διακόπτεις, σε παρακαλώ, σταματάς τη ροή του λόγου μου.

η ροή
της ροής
τη ροή
ροή

οι ροές
των ροών
τις ροές

ροές

- διαποτίζομαι: βρέχομαι, ποτίζομαι, (και μεταφορικά από κάποια ιδέα, συναίσθημα κ.λπ.) (διαποτίζομαι, διαποτιζόμενοι διαποτίστηκα, θα διαποτίζομαι, θα διαποτιστώ, έχω διαποτιστεί, είχα διαποτιστεί, θα έχω διαποτιστεί)
Ένα μεγάλο τμήμα του ελληνικού λαού είχε διαποτιστεί από τις ιδέες της Γαλλικής Επανάστασης.
- επαγγελία: υπόσχεση/ η χώρα που ο Θεός υποσχέθηκε στους Εβραίους
Νόμιζε ότι στην πόλη θα έβρισκε τη γη της επαγγελίας, αλλά απογοητεύτηκε.

η επαγγελία
της επαγγελίας
την επαγγελία
επαγγελία

οι επαγγελίες
των επαγγελιών
τις επαγγελίες
επαγγελίες

- καταφύγιο το: τόπος όπου καταφεύγει κάποιος για να αποφύγει κίνδυνο ή άσχημες συνθήκες
Οι περισσότεροι άνθρωποι βρίσκουν καταφύγιο στη θρησκεία τους.

το καταφύγιο
του καταφυγίου
το καταφύγιο
καταφύγιο

τα καταφύγια
των καταφυγίων
τα καταφύγια
καταφύγια

- απόδημος,-η-ο: αυτός που ζει μακριά από την πατρίδα του
Οι απόδημοι προσπαθούν να διατηρήσουν επαφή με τη χώρα καταγωγής τους.

απόδημος
απόδημου (αποδήμου)
απόδημο
απόδημε

απόδημη
απόδημης
απόδημη
απόδημη

απόδημο
απόδημου (αποδήμου)
απόδημο
απόδημο

απόδημοι
απόδημων (αποδήμων)
απόδημους (αποδήμους)
απόδημοι

απόδημες
απόδημων (αποδήμων)
απόδημες
απόδημες

απόδημα
απόδημων (αποδήμων)
απόδημα
απόδημα

- υπερπόντιος,-α-ο: που βρίσκεται ή γίνεται πέρα από τον ωκεανό

Η Γαλλία, όπως και άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, είχαν υπερπόντιες αποικίες.

υπερπόντιος
υπερπόντιου
υπερπόντιο
υπερπόντιε

υπερπόντια
υπερπόντιας
υπερπόντια
υπερπόντια

υπερπόντιο
υπερπόντιου
υπερπόντιο
υπερπόντιο

υπερπόντιοι
υπερπόντιων
υπερπόντιους
υπερπόντιοι

υπερπόντιες
υπερπόντιων
υπερπόντιες
υπερπόντιες

υπερπόντια
υπερπόντιων
υπερπόντια
υπερπόντια

- προσόν το: πλεονέκτημα, προτέρημα, εφόδιο για να πετύχεις κάτι
Έχει όλα τα προσόντα για τη δουλειά που ψάχνει.

το προσόν
του προσόντος
το προσόν
προσόν

τα προσόντα
των προσόντων
τα προσόντα
προσόντα

- θύμα το: αυτός που παθαίνει κάτι
Στο τροχαίο είχαμε πέντε θύματα.

το θύμα
του θύματος
το θύμα
θύμα

τα θύματα
των θυμάτων
τα θύματα
θύματα

- εκμετάλλευση η: η αποκόμιση κέρδους, η ωφέλεια από τα αισθήματα ή την αδυναμία κάποιου
Τα παιδιά στις χώρες του τρίτου κόσμου ζουν κάτω από καθεστώς εκμετάλλευσης.

η εκμετάλλευση
της εκμετάλλευσης
την εκμετάλλευση
εκμετάλλευση

οι εκμεταλλεύσεις
των εκμεταλλεύσεων
τις εκμεταλλεύσεις
εκμεταλλεύσεις

- **στερημένος, -η-ο:** αυτός που έχει ελλείψεις, οικονομικές και συναισθηματικές
Δεν έχει χρήματα, δεν έχει οικογένεια. Είναι ένας στερημένος άνθρωπος.

στερημένος	στερημένη	στερημένο
στερημένου	στερημένης	στερημένου
στερημένο	στερημένη	στερημένο
στερημένε	στερημένη	στερημένο
στερημένοι	στερημένες	στερημένα
στερημένων	στερημένων	στερημένων
στερημένους	στερημένες	στερημένα
στερημένοι	στερημένες	στερημένα

- **άβγαλτος, -η-ο :** που δεν έχει απομακρυνθεί από μια περιοχή/ αθώς
Είναι ακόμα νεαρός και άβγαλτος.

άβγαλτος	άβγαλτη	άβγαλτο
άβγαλτου	άβγαλτης	άβγαλτου
άβγαλτο	άβγαλτη	άβγαλτο
άβγαλτε	άβγαλτη	άβγαλτο
άβγαλτοι	άβγαλτες	άβγαλτα
άβγαλτων	άβγαλτων	άβγαλτων
άβγαλτους	άβγαλτες	άβγαλτα
άβγαλτοι	άβγαλτες	άβγαλτα

- **συνωστισμός ο:** πυκνή συγκέντρωση πλήθους
Υπήρχε μεγάλος συνωστισμός στην αίθουσα γι' αυτό βγήκα να πάρω αέρα.

ο συνωστισμός
του συνωστισμού
το συνωστισμό
συνωστισμέ

οι συνωστισμοί
των συνωστισμών
τους συνωστισμούς
συνωστισμοί

- **λυγμός ο:** ο ήχος ή η σύσπαση που βγαίνει από το λάρυγγα και το στήθος, όταν κάποιος κλαίει
Οι λυγμοί του ακούγονταν σ' όλο το σπίτι.

ο λυγμός
του λυγμού
το λυγμό
λυγμέ

οι λυγμοί
των λυγμών

τους λυγμούς
λυγμοί

- ξεφωνητό το: δυνατή φωνή, κραυγή
Τα παιδιά έπαιζαν και τα χαρούμενα ξεφωνητά τους ξεσήκωναν τη γειτονιά.

το ξεφωνητό
του ξεφωνητού
το ξεφωνητό
ξεφωνητό

τα ξεφωνητά
των ξεφωνητών
τα ξεφωνητά
ξεφωνητά

- τυποποίηση η: διαμόρφωση ενός προϊόντος ή μιας συμπεριφοράς με τρόπο συγκεκριμένο και κάποιους κανόνες
Η τυποποίηση των προϊόντων είναι απαραίτητη αν θέλουμε να έχουν επιτυχία.

η τυποποίηση
της τυποποίησης (τυποποιήσεως)
την τυποποίηση
τυποποίηση

οι τυποποιήσεις
των τυποποιήσεων
τις τυποποιήσεις
τυποποιήσεις

- χαλυβουργείο: εργοστάσιο επεξεργασίας χάλυβα
Είναι ιδιοκτήτης χαλυβουργείου.

το χαλυβουργείο
του χαλυβουργείου
το χαλυβουργείο
χαλυβουργείο

τα χαλυβουργεία
των χαλυβουργείων
τα χαλυβουργεία
χαλυβουργεία

- πλανόδιος, -α-ο: αυτός που περιφέρεται στους δρόμους
Συχνά αγοράζω φρούτα από πλανόδιους πωλητές.

πλανόδιος	πλανόδια	πλανόδιο
πλανόδιου	πλανόδιας	πλανόδιου
πλανόδιο	πλανόδια	πλανόδιο
πλανόδιε	πλανόδια	πλανόδιο

πλανόδιοι	πλανόδιες	πλανόδια
πλανόδιων	πλανόδιων	πλανόδιων
πλανόδιους	πλανόδιες	πλανόδια
πλανόδιοι	πλανόδιες	πλανόδια

- **στιλβωτήριο** το: εργαστήριο όπου έβαφαν και γυάλιζαν παπούτσια
Τώρα πια δεν υπάρχουν στιλβωτήρια, καθένας βάφει μόνος τα παπούτσια του.

το στιλβωτήριο
του στιλβωτηρίου
το στιλβωτήριο
στιλβωτήριο

τα στιλβωτήρια
των στιλβωτηρίων
τα στιλβωτήρια
στιλβωτήρια

- **συνώνυμος,-η-ο**: που έχει το ίδιο όνομα με κάποιον/ λέξεις με την ίδια περίπου σημασία
Οι λέξεις οίκος και σπίτι είναι συνώνυμες.

συνώνυμος	συνώνυμη	συνώνυμο
συνώνυμου	συνώνυμης	συνώνυμου
συνώνυμο	συνώνυμη	συνώνυμο
συνώνυμε	συνώνυμη	συνώνυμο

συνώνυμοι	συνώνυμες	συνώνυμα
συνώνυμων	συνώνυμων	συνώνυμων
(συνωνύμων)	(συνωνύμων)	(συνωνύμων)
συνώνυμους	συνώνυμες	συνώνυμα
συνώνυμοι	συνώνυμες	συνώνυμα

- **μειονότητα η**: ομάδα πολιτών ενός κράτους που έχει διαφορετική καταγωγή, γλώσσα ή θρησκεία από την πλειοψηφία
Κάθε χώρα πρέπει να σέβεται τα δικαιώματα των μειονοτήτων.

η μειονότητα
της μειονότητας
τη μειονότητα
μειονότητα

οι μειονότητες
των μειονοτήτων
τις μειονότητες
μειονότητες

- **πολυεθνικός,-ή-ό**: που περιλαμβάνει πολλές εθνότητες
Η Ρωσία είναι κράτος πολυεθνικό.

πολυεθνικός πολυεθνικού πολυεθνικό πολυεθνικέ	πολυεθνική πολυεθνικής πολυεθνική πολυεθνική	πολυεθνικό πολυεθνικού πολυεθνικό πολυεθνικό
πολυεθνικοί πολυεθνικών πολυεθνικούς πολυεθνικοί	πολυεθνικές πολυεθνικών πολυεθνικές πολυεθνικές	πολυεθνικά πολυεθνικών πολυεθνικά πολυεθνικά

- διασπορά η: διασκορπισμός, η μετακίνηση σε διάφορα σημεία
Επιβάλλεται η διασπορά των εργοστασίων σε όλη τη χώρα.

η διασπορά
της διασποράς
τη διασπορά
διασπορά

- συμπαγής,-ής-ές: πυκνός, στερεός, ενωμένος με δυνατούς δεσμούς φιλίας αγάπης
Το κόμμα απέφυγε τη διάσπαση και παρέμεινε συμπαγές.

συμπαγής συμπαγούς συμπαγή συμπαγή	συμπαγής συμπαγούς συμπαγή συμπαγή	συμπαγές συμπαγούς συμπαγές συμπαγές
συμπαγείς συμπαγών συμπαγείς συμπαγείς	συμπαγείς συμπαγών συμπαγείς συμπαγείς	συμπαγή συμπαγών συμπαγή συμπαγή

- αντεπεξέρχομαι: βγαίνω νικητής, αντιμετωπίζω με επιτυχία, επαρκώ (αντεπεξέρχομαι, αντεπεξερχόμουν, αντεπεξήλθα, θα αντεπεξέρχομαι, θα αντεπεξέλθω, έχω αντεπεξέλθει, είχα αντεπεξέλθει, θα έχω αντεπεξέλθει)
Έχω μικρό μισθό και δεν μπορώ να αντεπεξέλθω στις οικονομικές μου υποχρεώσεις.

- ενσωματωμένος,-η-ο: ενωμένος με κάτι άλλο σε ένα σώμα
Η Μαρία δείχνει απόλυτα ενσωματωμένη στο καινούριο της περιβάλλον.

ενσωματωμένος ενσωματωμένου ενσωματωμένο ενσωματωμένε	ενσωματωμένη ενσωματωμένης ενσωματωμένη ενσωματωμένη	ενσωματωμένο ενσωματωμένου ενσωματωμένο ενσωματωμένο
ενσωματωμένοι ενσωματωμένων ενσωματωμένους ενσωματωμένοι	ενσωματωμένες ενσωματωμένων ενσωματωμένες ενσωματωμένες	ενσωματωμένα ενσωματωμένων ενσωματωμένα ενσωματωμένα

- απωθημένος, -η-ο: σπρωγμένος, διωγμένος
Είναι έξω από την κοινωνία, απωθημένοι από το σύστημα.

απωθημένος
απωθημένου
απωθημένο
απωθημένε

απωθημένη
απωθημένης
απωθημένη
απωθημένη

απωθημένο
απωθημένου
απωθημένο
απωθημένο

απωθημένοι
απωθημένων
απωθημένους
απωθημένοι

απωθημένες
απωθημένων
απωθημένες
απωθημένες

απωθημένα
απωθημένων
απωθημένα
απωθημένα

- προϋπόθεση η: όρος από τον οποίο εξαρτάται κάτι
Απαραίτητη προϋπόθεση για να περάσεις στο Πανεπιστήμιο είναι η συστηματική μελέτη.

η προϋπόθεση
της προϋπόθεσης (προϋποθέσεως)
την προϋπόθεση
προϋπόθεση

οι προϋποθέσεις
των προϋποθέσεων
τις προϋποθέσεις
προϋποθέσεις

- μεταλλείο το: ορυχείο μετάλλων
Η δουλειά των εργαζόμενων στα μεταλλεία είναι ιδιαίτερα επικίνδυνη.

το μεταλλείο
του μεταλλείου
το μεταλλείο
μεταλλείο

τα μεταλλεία
των μεταλλείων
τα μεταλλεία
μεταλλεία

- συνδικαλιστής ο: αυτός που ασχολείται με την οργάνωση των εργαζομένων ως προς τη διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους
Οι συνδικαλιστές προσπαθούν να κατοχυρώσουν τα δικαιώματα των συναδέλφων τους.

ο συνδικαλιστής
του συνδικαλιστή
το συνδικαλιστή
συνδικαλιστή

οι συνδικαλιστές

των συνδικαλιστών
τους συνδικαλιστές
συνδικαλιστές

- χαρτοπαίκτης ο: αυτός που παίζει χαρτιά με πάθος
Αποδείχτηκε ένας χαρτοπαίκτης.

ο χαρτοπαίκτης
του χαρτοπαίκτη
το χαρτοπαίκτη
χαρτοπαίκτη

οι χαρτοπαίκτες
των χαρτοπαίκτων
τους χαρτοπαίκτες
χαρτοπαίκτες

- συγχορδία η: αρμονική συνήχηση τριών ή περισσότερων μουσικών φθόγγων
Έπιασε το μπουζούκι του και έπαιξε μερικές συγχορδίες.

η συγχορδία
της συγχορδίας
τη συγχορδία
συγχορδία

οι συγχορδίες
των συγχορδιών
τις συγχορδίες
συγχορδίες

- σύνθημα το: συμφωνημένο σημάδι, σύμβολο συνεννόησης
Ο γυμναστής έδωσε το σύνθημα και άρχισαν οι αθλητικές ασκήσεις.

το σύνθημα
του συνθήματος
το σύνθημα
σύνθημα

τα συνθήματα
των συνθημάτων
τα συνθήματα
συνθήματα

- ενθαρρύνω: δίνω θάρρος (ενθαρρύνω, ενθάρρυνα, ενθάρρυνα, θα ενθαρρύνω, θα ενθαρρύνω, έχω ενθαρρύνει, είχα ενθαρρύνει, θα έχω ενθαρρύνει)
Η μητέρα μου με ενθάρρυνε να τελειώσω το Πανεπιστήμιο.

- συντηρούμαι: βρίσκω τα μέσα για να διατηρηθώ (συντηρούμαι, συντηρούμουν, συντηρήθηκα, θα συντηρούμαι, θα συντηρηθώ, έχω συντηρηθεί, είχα συντηρηθεί, θα έχω συντηρηθεί)

Παίρνω πολύ λίγα χρήματα και προσπαθώ να συντηρηθώ με αυτά.

- ηχογραφούμαι: καταγράφω ήχους που παράγω (ηχογραφούμαι, ηχογραφούμουν, ηχογραφήθηκα, θα ηχογραφούμαι, θα ηχογραφηθώ, έχω ηχογραφηθεί, είχα ηχογραφηθεί, θα έχω ηχογραφηθεί)

Στο στούντιο ηχογραφείται ένας καινούριος δίσκος.

- κουβαλώ: μεταφέρω (κουβαλώ, κουβαλούσα, κουβάλησα, θα κουβαλώ, θα κουβαλήσω, έχω κουβαλήσει, είχα κουβαλήσει, θα έχω κουβαλήσει)

Ο καθένας κουβαλάει τα προβλήματά του.

- καταγραφή: αναγραφή σε βιβλίο ή κατάλογο

Η βιβλιοθήκη του σχολείου μας είναι κλειστή γιατί γίνεται καταγραφή των βιβλίων.

η καταγραφή
της καταγραφής
την καταγραφή
καταγραφή

οι καταγραφές
των καταγραφών
τις καταγραφές
καταγραφές

- αμιγής,-ής-ές: καθαρός, γνήσιος
Αναρωτιέμαι αν υπάρχουν αμιγείς πληθυσμοί.

αμιγής	αμιγής	αμιγές
αμιγούς	αμιγούς	αμιγούς
αμιγή	αμιγή	αμιγές
αμιγή	αμιγή	αμιγές

αμιγείς	αμιγείς	αμιγή
αμιγών	αμιγών	αμιγών
αμιγείς	αμιγείς	αμιγή
αμιγείς	αμιγείς	αμιγή

- θαμώνας: πρόσωπο που συχνάζει κάπου
Κάνει παρέα με θαμώνες νυχτερινών κέντρων διασκέδασης.

ο θαμώνας
του θαμώνα
το θαμώνα
θαμώνα

οι θαμώνες

των θαμώνων
τους θαμώνες
θαμώνες

- πιάνομαι στα χέρια: μαλώνω ή χτυπιέμαι με κάποιον
Μου μίλησε άσχημα, πιαστήκαμε στα χέρια και ευτυχώς που μας χάρισαν οι φίλοι μας.
- εφορία: κρατική υπηρεσία που βεβαιώνει και εισπράττει φόρους
Μια φορά το χρόνο πηγαίνουμε στην εφορία και δηλώνουμε τα εισοδήματά μας.

η εφορία
της εφορίας
την εφορία
εφορία

οι εφορίες
των εφοριών
τις εφορίες
εφορίες

- απαρνιέμαι (απαρνούμαι): αρνιέμαι, εγκαταλείπω (απαρνιέμαι, απαρνιόμουν, απαρνήθηκα, θα απαρνιέμαι (θα απαρνούμαι), θα απαρνηθώ, έχω απαρνηθεί, είχα απαρνηθεί, θα έχω απαρνηθεί
Απαρνήθηκε την οικογένειά της και τους φίλους της και τώρα ζει μόνη.
- εύπορος,-η-ο: ευκατάστατος, με αρκετά χρήματα
Η σύντροφός του ήταν ωραία και εύπορη.

εύπορος
εύπορου
εύπορο
εύπορε

εύπορη
εύπορης
εύπορη
εύπορη

εύπορο
εύπορου
εύπορο
εύπορο

εύποροι
εύπορων (ευπόρων)
εύπορους
εύποροι

εύπορες
εύπορων (ευπόρων)
εύπορες
εύπορες

εύπορα
εύπορων (ευπόρων)
εύπορα
εύπορα

- εξοντωτικός,-ή-ό: που προκαλεί μεγάλη φθορά, καταστρεπτικός, πολύ κουραστικός
Δουλεύει με εξοντωτικούς ρυθμούς.

εξοντωτικός
εξοντωτικού
εξοντωτικό
εξοντωτικέ

εξοντωτική
εξοντωτικής
εξοντωτική
εξοντωτική

εξοντωτικό
εξοντωτικού
εξοντωτικό
εξοντωτικό

εξοντωτικοί
εξοντωτικών
εξοντωτικούς

εξοντωτικές
εξοντωτικών
εξοντωτικές

εξοντωτικά
εξοντωτικών
εξοντωτικά

εξοντωτικούς

εξοντωτικές

εξοντωτικά

- ντουινιάς ο: ο κόσμος, η ανθρωπότητα
Μαλώσαμε και μας άκουσε όλος ο ντουινιάς.

ο ντουινιάς
του ντουινιά
το ντουινιά
ντουινιά

- τσάρκα η: βόλτα
Κάθισε να διαβάσεις τα μαθήματά σου και αργότερα θα έχεις χρόνο για τσάρκες.

η τσάρκα
της τσάρκας
την τσάρκα
τσάρκα

οι τσάρκες

τις τσάρκες
τσάρκες

- καλαμπουρίζω: λέω αστεία, δίνω εύθυμο τόνο σε κάτι (καλαμπουρίζω, καλαμπούριζα, καλαμπούρισα, θα καλαμπουρίζω, θα καλαμπουρίσω, έχω καλαμπουρίσει, είχα καλαμπουρίσει, θα έχω καλαμπουρίσει)
Το θέμα είναι σοβαρό κι εσύ το καλαμπουρίζεις.

- κουτσαβάκης ο: ψευτοπαλικαράς, μάγκας
Είναι μια παλιά ταβέρνα όπου μαζεύονται οι κουτσαβάκηδες πίνουν κρασάκι και ακούνε ρεμπέτικα.

οι κουτσαβάκης
του κουτσαβάκη
τον κουτσαβάκη
κουτσαβάκη

οι κουτσαβάκηδες
των κουτσαβάκηδων
τους κουτσαβάκηδες
κουτσαβάκηδες

- κουρμπέτι το: Ο εκτός του σπιτιού χώρος, η πιάτσα, η ξενιτιά
Είμαι χρόνια στο κουρμπέτι.

το κουρμπέτι
—
το κουρμπέτι
κουρμπέτι

- ντέρτι: ψυχικός πόνος, βάσανο, καημός
Αγαπάει μια κοπέλα που δεν τον θέλει κι έχει μεγάλο ντέρτι.

το ντέρτι

το ντέρτι

ντέρτι

τα ντέρτια

τα ντέρτια

ντέρτια

ΜΕΡΟΣ Ε΄**Τεστ αυτοαξιολόγησης****1. Γράψε τον παθητικό υπερσυντέλικό των παρακάτω ρημάτων στο ίδιο πρόσωπο και αριθμό.**

1. βλέπεται	.....
2. καταλαμβάνεται	.....
3. αίρονται	.....
4. μετατίθεται	.....
5. παρουσιαζόμαστε	.....
6. φοβάσαι	.....

2. Επίλεξε το σωστό.

- Έκανες πολύ καλή δουλειά. .... !
α) Χαιρετίσματα   β) Συλλυπητήρια   γ) Συγχαρητήρια
- Έζησε όλα του τα χρόνια στο χωριό μέχρι τα βαθιά του .....
α) γενέθλια   β) γεράματα   γ) νιάτα
- Κουράστηκα πολύ. Όλη τη μέρα είχα ..... με πελάτες, με τράπεζες, με εφορίες.
α) τρεχάματα   β) κλάματα   γ) χαιρετίσματα
- Ο πρόεδρος δηλώνει ότι δεν κατεβλήθησαν τα ..... για την απελευθέρωση των δύο δημοσιογράφων.
α) λύτρα   β) ψιλά   γ) μετρητά
- Αυτή η πικρία τού τρώει τα.....
α) περίχωρα   β) πεθερικά   γ) σωθικά

3. Άκουσε και συμπλήρωσε.

Ο Ηλίας Καζάν ..... στην Κωνσταντινούπολη το 1909 και σε μικρή ηλικία αναγκάστηκε να απαρνηθεί τις ..... του και την εύπορη ζωή της Πόλης για να ταξιδέψει στις ΗΠΑ. Έτσι, ... με χιλιάδες άλλους Έλληνες τις εξοντωτικές εμπειρίες των ..... Το 1964 ..... την ταινία «Αμερική Αμερική», που αναφέρεται στην ..... ενός μετανάστη και βασίζεται στην αληθινή ιστορία του θείου του. Η ταινία είχε τρεις ..... για Oscar.

ΘΑΛΑΣΣΑ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Κείμενο 1

Ο Κυριάκος και η Λιάνα είναι **συγγενείς** και πρέπει να παρουσιάσουν ένα δείγμα γραφής με τον τίτλο «Θάλασσα» στα πλαίσια των μαθημάτων ενός **διεθνούς** σεμιναρίου δημιουργικής γραφής που παρακολουθούν.

Η έμπνευση, όμως, δεν έρχεται εύκολα...

Κυριάκος: Εφημερίδα διαβάζεις πάλι, Λιάνα; Απορώ με την ηρεμία σου. Για να είμαι **ειλικρινής**, δεν πιστεύω ότι το δείγμα **θα έχει παραδοθεί** ως το τέλος της εβδομάδας.

Λιάνα: Και νωρίτερα **θα έχει ολοκληρωθεί**. Μην ανησυχείς.

Κυριάκος: Εννοείς ότι **θα έχει γραφτεί** μόνο του μέχρι την Παρασκευή; Ας μην κοροϊδευόμαστε! Εμείς δεν έχουμε αρχίσει ακόμα.

Λιάνα: Εγώ ήδη ξεκίνησα. Σε λίγο **θα έχεις ενημερωθεί** κι εσύ για το θέμα μας. Η εφημερίδα που κρατάω λέγεται «Από τους ωκεανούς και τα πελάγη» και δίνει **ακριβή** στοιχεία που μπορεί να μας φανούν χρήσιμα.

Κυριάκος: Όπως;

- Λιάνα: Λέει, για παράδειγμα, ότι τα 7/10 της γης καλύπτονται από θάλασσα, ότι το μέγιστο βάθος είναι περίπου 11.000 μέτρα και βρίσκεται στον Ειρηνικό ωκεανό, κοντά στις Φιλιππίνες, ενώ το μεγαλύτερο βάθος στη Μεσόγειο είναι 4.400 μέτρα, κοντά στο ακρωτήριο Ταίναρο.
- Κυριάκος: Αυτά τα ξέρουμε από το σχολείο, Λιάνα. Δε μας λέει τίποτα καινούργιο.
- Λιάνα: Α, μπα; Τα θυμάσαι απ' το σχολείο; Καλά, λοιπόν. Ήξερες μήπως ότι το φως του ήλιου φτάνει μέχρι τα 200 μέτρα, αλλά από κει και κάτω επικρατεί απόλυτο σκοτάδι; Και ότι η παλίρροια αποτελείται από την πλημμυρίδα, δηλαδή την περιοδική ανύψωση και από την άμπωτη, δηλαδή την κατάπτωση της επιφάνειας του θαλασσινού νερού;
- Κυριάκος: ...και ακόμα ότι οι παλίρροιες οφείλονται στην έλξη του Ήλιου και της Σελήνης, καθώς και στη φυγόκεντρη δύναμη της γης; Τα ξέρω αυτά, Λιάνα. Αλλά πώς μπορούν να μας βοηθήσουν τέτοια στοιχεία στο δείγμα μας; Λογοτεχνικό κείμενο γράφουμε, όχι... εγχειρίδιο Μελέτης του Περιβάλλοντος.
- Λιάνα: Κι όμως, εμένα αυτές οι πληροφορίες μου έδωσαν μια ιδέα. Άκου, λοιπόν...

Λεξιλόγιο κειμένου 1

- έμπνευση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η έμπνευση)
- ειλικρινής: επίθετο, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ειλικρινής, -ής-ές)
- ακρωτήριο: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το ακρωτήριο)
- επικρατεί: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (επικρατώ)
- παλίρροια: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η παλίρροια)
- πλημμυρίδα: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η πλημμυρίδα)
- ανύψωση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η ανύψωση)
- άμπωτη: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής, (η άμπωτη)

- κατάπτωση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η κατάπτωση)
- οφείλονται: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (οφείλομαι)
- έλξη: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η έλξη)
- φυγόκεντρη: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (φυγόκεντρος, -η-ο)
- εγχειρίδιο: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το εγχειρίδιο)

Επεξεργασία κειμένου 1

Σωστό ή Λάθος;

1. Ο Κυριάκος και η Λιάνα είναι φίλοι που παρακολουθούν μαθήματα δημιουργικής γραφής.
2. Ούτε ο Κυριάκος ούτε η Λιάνα έχουν αρχίσει να δουλεύουν για το δείγμα που πρέπει να γράψουν.
3. Το βαθύτερο σημείο στη Μεσόγειο θάλασσα ξεπερνάει τα 4.000 μέτρα.
4. Το φαινόμενο της πλημμυρίδας αποτελείται από τη φάση της παλίρροιας και της άμπωτης.
5. Η Λιάνα και ο Κυριάκος δεν ασχολούνται με την παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού για το μάθημα της Μελέτης του Περιβάλλοντος.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 1

Επίλεξε το σωστό.

1. Η φάση κατά την οποία η στάθμη της θάλασσας ανέρχεται πάνω από τη μέση στάθμη λέγεται .....
α. παλίρροια   β. άμπωτη   γ. πλημμυρίδα

2. Είναι γνωστός σε όλους ο νόμος της παγκόσμιας ..... του Νεύτωνα.
α. έλξης   β. επαφής   γ. προσέλκυσης

3. Συμμετέχει σε μια ομάδα συγγραφής σχολικών ..... Ιστορίας.
α. εγχειρημάτων   β. εκχυλισμάτων   γ. εγχειριδίων

4. Ευτυχώς την κρίσιμη στιγμή είχε τη σωτήρια ..... να φύγει μακριά.
α. έμπνευση   β. χάρη   γ. συγκίνηση

5. Η άκρη της ξηράς που εισχωρεί βαθιά μέσα στη θάλασσα ονομάζεται .....
α. ακτή   β. ακρωτήριο   γ. άκρο

Κείμενο 2

(Το ακόλουθο κείμενο είναι απόσπασμα από το ομώνυμο διήγημα του Ανδρέα Καρκαβίτσα, που περιέχεται στη συλλογή του «Λόγια της Πλώρης». Όλα τα διηγήματα της συλλογής αναφέρονται στη ζωή της θάλασσας).

Ο πατέρας μου -μύρο το κύμα που τον τύλιξε- δεν είχε σκοπό να με κάμει ναυτικό.

- Μακριά, έλεγε, μακριά, παιδί μου, από τ' άτιμο στοιχειό! Δεν έχει πίστη, δεν έχει έλεος. Λάτρεψέ την όσο θες, δόξασέ την. Εκείνη τον σκοπό της. Μην κοιτάς που χαμογελά, που σου τάζει θησαυρούς. Αργά γρήγορα θα σου σκάψει το λάκκο ή θα σε ρίξει πετσι και κόκαλο, άχρηστο στον κόσμο.

Και τα έλεγε αυτά άνθρωπος που έφαγε τη ζωή του στο καράβι, που ο πατέρας, ο πάππος, ο προπάππος, όλοι ως τη ρίζα της γενιάς ξεψύχησαν στο παλαμάρι. Μα δεν τα έλεγε μόνο αυτός, αλλά κι άλλοι γέροντες του νησιού και οι νεότεροι, που είχαν ακόμη τους κάλους στα χέρια, όταν κάθιζαν στον καφενέ να ρουφήξουν τον ναργιλέ, κουνούσαν το κεφάλι και στενάζοντας έλεγαν:

- Η θάλασσα δεν έχει πια ψωμί. Ας είχα ένα κλήμα στη στεριά και μαύρη πέτρα να ρίξω πίσω μου.

Η αλήθεια είναι πως πολλοί τους όχι κλήμα, αλλά νησί ολάκερο μπορούσαν να αποκτήσουν με τα χρήματά τους. Μα όλα τα έριχναν στη θάλασσα. Παράβγαιναν ποιος να χτίσει μεγαλύτερο καράβι, ποιος να πρωτογίνει καπετάνιος. Κι εγώ, που άκουα συχνά τα λόγια τους και τα έβλεπα τόσο ασύμφωνα με τα έργα τους, δεν μπορούσα να λύσω το μυστήριο. Κάτι, έλεγα, θεϊκό ερχόταν κι έσερνε όλες εκείνες τις ψυχές. Αλλά το ίδιο κάτι μ' έσπρωχνε κι εμένα εκεί. Από μικρός την αγαπούσα τη θάλασσα. Τα πρώτα βήματά μου, να ειπείς, στο νερό τα έκαμα.

- Μωρέ γεια σου, κι εσύ θα μας ντροπιάσεις όλους! Έλεγαν οι γεροναύτες, όταν μ' έβλεπαν να τσαλαβουτώ σαν δέλφινας.

Εγώ καμάρωννα και πίστευα να δείξω προφητικά τα λόγια τους.

Λεξιλόγιο κειμένου 2

- απόσπασμα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (το απόσπασμα)
- ομώνυμο: επίθετο, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ομώνυμος, -η-ο)

- συλλογή: επίθετο, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (η συλλογή)
- μύρο: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (το μύρο)
- στοιχειό: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το στοιχειό)
- έλεος: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το έλεος)
- τάζει: ρήμα, γ' προσώπου ενικού, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (τάζω)
- λάκκο: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ο λάκκος)
- πετσι και κόκαλο: έκφραση
- ξεψύχησαν: ρήμα, γ' προσώπου πληθυντικού, χρόνου αορίστου, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (ξεψυχώ)
- παλαμάρι: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το παλαμάρι)
- κάλους: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ο κάλος)
- να ρουφήξουν: ρήμα, γ' προσώπου πληθυντικού, χρόνου αορίστου, έγκλισης υποτακτικής, ενεργητικής φωνής (ρουφάω)
- ναργιλέ: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ο ναργιλές)
- στενάζοντας: μετοχή ενεργητικού ενεστώτα (στενάζω)
- κλήμα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το κλήμα)
- μαύρη πέτρα να ρίξω πίσω μου: έκφραση
- παράβγαιναν: ρήμα, γ' προσώπου πληθυντικού, χρόνου παρατατικού, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (παραβγαίνω)

- έσερνε: ρήμα, γ' προσώπου ενικού, χρόνου παρατατικού, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (σέρνω)
- να τσαλαβουτώ: ρήμα, α' προσώπου ενικού, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης υποτακτικής, ενεργητικής φωνής (τσαλαβουτώ)
- καμάρωνα: ρήμα, α' προσώπου ενικού, χρόνου παρατατικού, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (καμαρώνω)
- προφητικά: επίθετο, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (προφητικός, -ή, -ό)

Επεξεργασία κειμένου 2

Σωστό ή Λάθος;

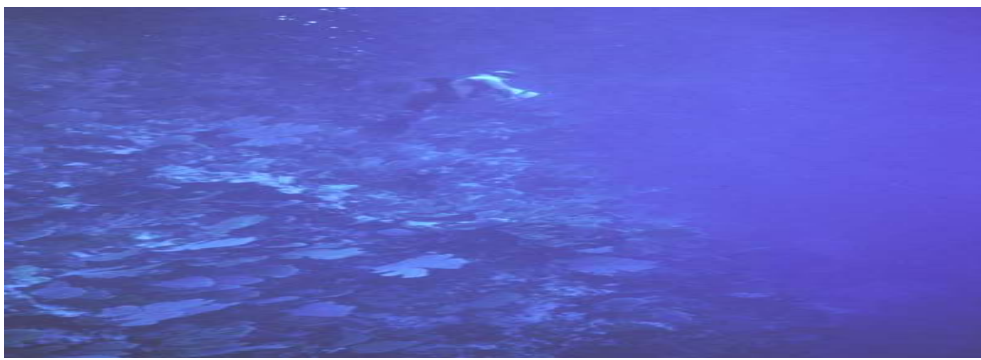
1. Τα «Λόγια της Πλώρης» είναι μια συλλογή διηγημάτων με θέμα τη θάλασσα και τη ζωή των ναυτικών.
2. Η επιθυμία του πατέρα του συγγραφέα ήταν να ακολουθήσει ο γιος του το ίδιο επάγγελμα με εκείνον.
3. Οι άντρες του νησιού δεν είναι ειλικρινείς, όταν λένε ότι δεν θα ήθελαν να ξαναγυρίσουν στη θάλασσα.
4. Ήταν συνήθεια στο νησί να ρίχνουν τα χρήματά τους στη θάλασσα.
5. Οι γέροι ναυτικοί ντρέπονταν, γιατί ο συγγραφέας κολυμπούσε αδέξια.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 2

Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις της παρένθεσης.

(παραβγαίνει, έριξε, καμάρωνε, έσυρε, τσαλαβουτούσε)

1. .... μαύρη πέτρα πίσω του και δεν ξαναγύρισε ποτέ.
2. .... το σπαθί του έξω από τη θήκη και τον κοίταξε στα μάτια.
3. Επειδή δεν ήξερε καλό μπάνιο ..... στην άκρη της θάλασσας.
4. .... για τα πλούτη του.
5. Κανείς δεν του ..... στο τρέξιμο.

Κείμενο 3- Πολιτισμός

Ο Νίκος Καββαδίας γεννήθηκε το 1910 σε μια μικρή πόλη της Μαντζουριάς, κοντά στο Χαρμπίν. Ήδη από τα τέσσερά του χρόνια αυτός και **οι συγγενείς του θα έχουν εγκατασταθεί** στην Κεφαλονιά, τόπο καταγωγής της οικογένειάς του, και λίγο αργότερα **θα έχουν μετακινηθεί** πια προς τον Πειραιά, όπου ο ποιητής θα τελειώσει το εξατάξιο τότε Γυμνάσιο.

Όταν αρρωστήσει ο πατέρας του, θα αναγκαστεί να δουλέψει σε ναυτικό γραφείο, κρατώντας λογιστικά βιβλία, δουλειά που σύντομα θα εγκαταλείψει για να μπαρκάρει ναύτης σε φορτηγό πλοίο.

Καθώς ήδη **θα έχουν χαθεί** αρκετά χρόνια με τις περιπλανήσεις του, δεν θα καταφέρει να γίνει καπετάνιος, αλλά θα πάρει το δίπλωμα του ασυρματιστή, λίγο πριν ξεσπάσει ο Β΄ παγκόσμιος πόλεμος. Με τον πόλεμο θα υπηρετήσει στρατιώτης στην Αλβανία και θα ξαναμπαρκάρει αμέσως μετά το τέλος του, πραγματοποιώντας **διαρκή** ταξίδια με εμπορικά και επιβατικά πλοία ως το θάνατό του, το 1975.

Ο Καββαδίας από παιδί νιώθει ειλικρινή έλξη για τη θάλασσα. Η θεματολογία του είναι μια **συνεχής ενασχόληση** με τη θάλασσα και τη ζωή των ναυτικών. Τα θαλασσινά ταξίδια, παρά τις πίκρες και τα βάσανα του ναυτικού, είναι αυτοσκοπός για τον ποιητή, κυριαρχούν στον τρόπο ζωής και σκέψης του. Η θάλασσα είναι πανταχού παρούσα για να τον βασανίσει ή να τον φροντίσει, πάντα όμως για να τον γοητεύσει και να τον εμπνεύσει, ώστε να καταφέρει να αγαπήσει ή, τουλάχιστον, να δεχτεί τον εαυτό του και τους άλλους. Η θάλασσα για τον Καββαδία έχει τη δύναμη της μάνας, της ερωμένης, της φίλης.

Η μελοποίηση των ποιημάτων του από το Θάνο Μικρούτσικο («Ο Σταυρός του Νότου» και οι «Γραμμές των οριζόντων») θα δώσουν στον ποιητή **διεθνή** ακτινοβολία και φήμη.

Επεξεργασία κειμένου 3

Σωστό ή Λάθος;

1. Το Γυμνάσιο σήμερα δεν έχει έξι τάξεις.
2. Ο Νίκος Καββαδίας χειριζόταν τον ασύρματο στα πλοία όπου δούλευε.
3. Η θάλασσα έχει καταλυτική σημασία στη ζωή του ποιητή.
4. Όταν μελοποιηθούν τα ποιήματά του, θα γίνουν ακόμη πιο αγαπητά.
5. Ο Καββαδίας μετά τον πόλεμο δεν χρειάστηκε να ξαναμπαρκάρει.

ΜΕΡΟΣ Β΄**Γραμματική****1. Θεωρία****Παθητικός συντελεσμένος μέλλοντας**

Ο συντελεσμένος μέλλοντας φανερώνει κάτι που θα είναι τελειωμένο στο μέλλον, αφού πρώτα συμβεί κάτι άλλο. Είναι χρόνος μελλοντικός, συντελικός και περιφραστικός.

Σχηματίζεται με δύο τρόπους:

α) Θα + έχω + απαρέμφατο παθητικού αορίστου
β) Θα + είμαι + μετοχή παθητικού παρακειμένου

Κλίση

ντύνομαι	κουράζομαι	κρύβομαι
θα έχω ντυθεί (θα είμαι ντυμένος-η-ο)	θα έχω κουραστεί (θα είμαι κουρασμένος-η-ο)	θα έχω κρυφτεί (θα είμαι κρυμμένος-η-ο)
θα έχεις ντυθεί (θα είσαι ντυμένος-η-ο)	θα έχεις κουραστεί (θα είσαι κουρασμένος-η-ο)	θα έχεις κρυφτεί (θα είσαι κρυμμένος-η-ο)
θα έχει ντυθεί (θα είναι ντυμένος-η-ο)	θα έχει κουραστεί (θα είναι κουρασμένος-η-ο)	θα έχει κρυφτεί (θα είναι κρυμμένος-η-ο)
θα έχουμε ντυθεί (θα είμαστε ντυμένοι-ες-ι)	θα έχουμε κουραστεί (θα είμαστε κουρασμένοι-ες-α)	θα έχουμε κρυφτεί (θα είμαστε κρυμμένοι-ες-α)
θα έχετε ντυθεί (θα είστε ντυμένοι-ες-α)	θα έχετε κουραστεί (θα είστε κουρασμένοι-ες-α)	θα έχετε κρυφτεί (θα είστε κρυμμένοι-ες-α)
θα έχουν ντυθεί (θα είναι ντυμένοι-ες-α)	θα έχουν κουραστεί (θα είναι κουρασμένοι-ες-α)	θα έχουν κρυφτεί (θα είναι κρυμμένοι-ες-α)

Παραδείγματα:

Ως το βράδυ **θα έχουμε ανοιχτεί** στο πέλαγος.

Μέχρι αύριο **θα έχω σκεφτεί** αν θα δεχτώ την πρότασή σας.

Σε έναν μήνα **θα έχουν** πια όλα **ξεχαστεί**.

Πριν περάσει ένας χρόνος, η εταιρεία του **θα έχει διαλυθεί**.

Ώσπου να μαγειρέψεις, εγώ **θα έχω ετοιμαστεί**.

Πριν καλά καλά το καταλάβεις, το θέμα **θα έχει λυθεί**.

Επίθετα σε -ης, -ης, -ες**ενικός αριθμός**

ονομαστική	ο ακριβ- ής	η ακριβ- ής	το ακριβ- ές
γενική	του ακριβ- ούς	της ακριβ- ούς	του ακριβ- ούς
αιτιατική	τον ακριβ- ή	την ακριβ- ή	το ακριβ- ές
κλητική	- ακριβ- ή	- ακριβ- ής	- ακριβ- ές

πληθυντικός αριθμός

ονομαστική	οι ακριβ- είς	οι ακριβ- είς	τα ακριβ- ή
γενική	των ακριβ- ών	των ακριβ- ών	των ακριβ- ών
αιτιατική	τους ακριβ- είς	τις ακριβ- είς	τα ακριβ- ή
κλητική	- ακριβ- είς	- ακριβ- είς	- ακριβ- ή

ενικός αριθμός

ονομαστική	ο διεθν- ής	η διεθν- ής	το διεθν- ές
γενική	του διεθν- ούς	της διεθν- ούς	του διεθν- ούς
αιτιατική	τον διεθν- ή	τη διεθν- ή	το διεθν- ές
κλητική	- διεθν- ή	- διεθν- ής	- διεθν- ές

πληθυντικός αριθμός

ονομαστική	οι διεθν- είς	οι διεθν- είς	τα διεθν- ή
γενική	των διεθν- ών	των διεθν- ών	των διεθν- ών
αιτιατική	τους διεθν- είς	τις διεθν- είς	τα διεθν- ή
κλητική	- διεθν- είς	- διεθν- είς	- διεθν- ή

Όμοια κλίνονται:

επιεικής, ασφαλής, λεπτομερής, ατυχής, προσεχής, συνεπής, ελώδης, ευώδης, δασώδης κλπ.

Τα επίθετα αυτά έχουν σχεδόν τους ίδιους τύπους για το αρσενικό και το θηλυκό.

Τα παροξύτονα τονίζονται κι αυτά στη λήγουσα: ο ελώδης – των ελωδών.

Διαθέσεις ρημάτων

Διάθεση λέγεται η ιδιότητα του ρήματος να δείχνει τι κάνει, τι παθαίνει ή σε ποια κατάσταση βρίσκεται το υποκείμενο.

Οι διαθέσεις του ρήματος είναι τέσσερις: **ενεργητική, παθητική, μέση και ουδέτερη.**

Παραδείγματα:

- α) Τα παιδιά παιζουν στην αυλή.
- β) Ο κάμπος φωτίστηκε από τον ήλιο.
- γ) Ο Γιάννης ντύνεται.
- δ) Το παιδί κοιμάται.

1. Τα ρήματα που σημαίνουν πως το υποκείμενο ενεργεί, έχουν **ενεργητική διάθεση** και λέγονται **ενεργητικά**.

Έτσι στο παράδειγμα (α) το ρήμα **-παιζουν-** φανερώνει πως το υποκείμενο **-τα παιδιά-** κάνει κάτι, ενεργεί.

Τα ενεργητικά ρήματα είναι δύο ειδών:

α) μεταβατικά, δηλαδή ρήματα που η ενέργειά τους πηγαίνει σε κάποιο πρόσωπο ή πράγμα.

Παράδειγμα: Η μητέρα ετοιμάζει το τραπέζι.
(η ενέργεια που κάνει η μητέρα πηγαίνει στο τραπέζι).

β) αμετάβατα, δηλαδή ρήματα που η ενέργειά τους δεν πηγαίνει σε κάποιο πρόσωπο ή πράγμα.

Παράδειγμα: Τα παιδιά γελούν.
(το ρήμα φανερώνει ενέργεια, αλλά η ενέργεια δεν πηγαίνει σε κάτι έξω από το υποκείμενο).

2. Τα ρήματα που σημαίνουν πως το υποκείμενο παθαίνει, δηλαδή δέχεται μια ενέργεια από άλλον, έχουν **παθητική διάθεση** και λέγονται **παθητικά**.

Έτσι, στο παράδειγμα (β) το ρήμα **-φωτίστηκε-** φανερώνει ότι το υποκείμενο **-ο κάμπος-** δέχτηκε μια ενέργεια από άλλον **-από τον ήλιο**.

3. Τα ρήματα που σημαίνουν πως το υποκείμενο ενεργεί και η ενέργεια γυρίζει σε αυτό έχουν **μέση διάθεση** και λέγονται **μέσα**.

Έτσι, στο παράδειγμα (γ) το ρήμα **-ντύνεται-** σημαίνει «ντύνει τον εαυτό του», δηλαδή το υποκείμενο **-ο Γιάννης-** κάνει μια ενέργεια και αυτή πηγαίνει στον ίδιο.

Τα μέσα ρήματα, ανάλογα με τη σημασία τους, χωρίζονται σε:

α) Μέσα αυτοπαθή, που φανερώνουν ότι η ενέργεια του υποκειμένου πηγαίνει **άμεσα** στο ίδιο.

Παράδειγμα: Η Μαρία λούζεται.

β) Μέσα πλάγια, που φανερώνουν ότι το υποκείμενο ενεργεί για τον εαυτό του **έμμεσα**, δηλαδή με τη βοήθεια άλλου.

Παράδειγμα: Ο πατέρας ξυρίζεται στο κουρείο.
(βάζει τον κουρέα και τον ξυρίζει)

γ) Μέσα αλληλοπαθή, που φανερώνουν μια όμοια ενέργεια δύο ή περισσότερων υποκειμένων, η οποία πηγαίνει από το ένα στο άλλο.

Παράδειγμα: Τα αδέλφια αγαπιούνται.
(η αγάπη πηγαίνει από τον έναν αδελφό στον άλλο και αντίστροφα)

4. Τα ρήματα που σημαίνουν πως το υποκείμενο ούτε ενεργεί ούτε δέχεται ενέργεια από άλλον, αλλά βρίσκεται σε μια κατάσταση, έχουν **ουδέτερη διάθεση** και λέγονται **ουδέτερα**.

Έτσι, στο παράδειγμα (δ) το ρήμα **-κοιμάται-** φανερώνει πως το υποκείμενο **-το παιδί-** ούτε ενεργεί ούτε δέχεται ενέργεια από άλλον, αλλά βρίσκεται απλά σε μια κατάσταση.

2. Ασκήσεις

1. Γράψτε τον παθητικό συντελεσμένο μέλλοντα των ρημάτων στο ίδιο πρόσωπο και αριθμό.

μαζεύει	.....
ζεσταίνεται	.....
αυξάνω	.....
αναφερόμαστε	.....
ανακτούν	.....
αγαπάς	.....
απειλείσαι	.....
εγκαθίστανται	.....

2. Γράψτε στον παθητικό συντελεσμένο μέλλοντα τα ρήματα της παρένθεσης.

- Μην ανησυχείτε. Πριν να έρθετε στο γραφείο, ... η επείγουσα αναφορά. (στέλνομαι)
- Μέχρι την άλλη Τρίτη, οι διαφωνίες ..... με το διάλογο. (λύνομαι)
- Όταν φτάσετε εσείς, εμείς ..... αρκετά. (ξεκουράζομαι)
- Δεν ξέρω τίποτα προς το παρόν, αλλά ως αύριο ..... για την υπόθεση. (ενημερώνομαι)
- Θα περάσω αύριο το πρωί στις εννιά. .... ή θα είσαι ακόμα στο κρεβάτι; (σηκώνομαι)

3. Γράψτε τα παρακάτω επίθετα σε -ης, -ης, ες στον άλλο αριθμό.

συνεχές	.....
ευλαβούς	.....
ειλικρινής	.....
ακριβών	.....
συνήθεις	.....
θορυβώδεις	.....
δυστυχή	.....

4. Συμπλήρωσε τα κενά με τα επίθετα στον σωστό τύπο.

- Η τελετή έναρξης των Ολυμπιακών Αγώνων ήταν πράγματι ..... (μεγαλειώδης)
- Λόγω μιας ..... συγκυρίας της γεωγραφίας με το κλίμα, αυτή έχει γίνει μια περιοχή με τους πιο περιζήτητους αμπελώνες της Ισπανίας. (ευτυχής)
- Αυτή η αρρώστια συχνά δεν έχει ..... συμπτώματα και διαπιστώνεται με μια απλή εξέταση αίματος. (εμφανής)
- Η κατάσταση στη χώρα είναι δεινή μετά από είκοσι χρόνια ..... συγκρούσεων και ..... παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (συνεχής, διαρκής)
- Δεν έχουν καθοριστεί ακόμα οι ..... ημερομηνίες για τη συνάντηση. (ακριβής)

5. Επίλεξε το σωστό.

1. Παρόλο που φαίνεται ....., έχει μεγάλη ανάγκη από αγάπη και τρυφερότητα.
α) ευλαβής   β) παρεμφερής   γ) αυτάρκης
2. Τα πιο ..... αθλήματα στην Ελλάδα είναι το ποδόσφαιρο και το μπάσκετ.
α) αφελή   β) δημοφιλή   γ) επιμήκη
3. Πρέπει να είστε ..... με τον εαυτό σας.
α) ειλικρινείς   β) επικερδείς   γ) αυθάδεις
4. Μετά το πέρας των μαθημάτων, είχε κατακτήσει ένα ..... επίπεδο ελληνομάθειας.
α) πολυτελές   β) στοιχειώδες   γ) μεγαλειώδες
5. Όλα αυτά, βέβαια, δεν είναι μόνο προϋποθέσεις, αλλά και αποτέλεσμα ..... εξάσκησης.
α) επιμελούς   β) μεγαλοπρεπούς   γ) κλινήρους

6. Τι διάθεση έχουν τα παρακάτω ρήματα; Σημείωσε τη σωστή σε κάθε πρόταση.

ενεργητική, παθητική, μέση, ουδέτερη

1. Τα παιδιά **κοιμήθηκαν** όλο το απόγευμα. ....
2. Η μητέρα μου **χτενίζεται** με επιμέλεια. ....
3. Ο πελάτης **αγόρασε** τελικά ένα ρολόι. ....
4. Τα παράθυρα **έχουν καθαριστεί** από τους καθαριστές. ....
5. **Πεινάμε** και **διψάμε** πολύ. Λέω να πάμε σε κανένα ταβερνάκι. ....
6. Κάθε πρωί **σηκώνόμαστε** και ντυνόμαστε πολύ γρήγορα. ....
7. Τα παιδιά **παίζουν** στον κήπο. ....

ΜΕΡΟΣ Δ΄

Παιχνιδόλεξα

1. Σταυρόλεξο

Συμπλήρωσε τα κενά και λύσε το σταυρόλεξο.

1. Το πρόγραμμα του κόμματός μας έχει πολλούς ..... υποστηρικτές. (ενθουσιώδης)
2. Η Άννα είναι το μικρότερο παιδί στην ..... οικογένειά της. (πολυμελής)
3. Κάθε δύο χρόνια η Ακαδημία βραβεύει έναν ..... νέο ερευνητή. (ευφυής)
4. Η φίλη του δουλεύει στον τομέα των ..... σχέσεων. (διεθνής)
5. Οι σπόνσορες του πιο ..... σπορ, του ποδοσφαίρου, δίνουν σημαντικά ποσά κάθε χρόνο για να αγοράζουν οι ομάδες τούς καλύτερους ποδοσφαιριστές. (δημοφιλής)

											3				
							2								
			1												
				1											
2															

2. Κρεμάλα

1. Αυτός που λατρεύει τα είδωλα, τα ομοιώματα θεοτήτων σαν να ήταν αυτά τα ίδια θεότητες.
2. Η διαδικασία με την οποία ένα σύνολο ατόμων ψηφίζει.
3. Κάθε εκδήλωση της κοινωνικής ζωής, που επιβάλλεται από τη συνήθεια και την παράδοση.

1. Ε _____
2. Ψ _____
3. Έ _____

3. Παζλ

1. Ο πατέρας του συγγραφέα στα «Λόγια της Πλώρης» επιθυμεί ο γιος του
  - α. να γίνει ναύτης.
  - β. να μείνει μακριά από τη θάλασσα.
  - γ. να γίνει ψαράς.
2. Οι άντρες του νησιού έριχναν τα χρήματά τους
  - α. σε μεγάλα σπίτια.
  - β. σε ταξίδια σ' όλο τον κόσμο.
  - γ. σε μεγαλύτερα καράβια.
3. Ο Νίκος Καββαδίας γεννήθηκε
  - α. στη Μαντζουριά.
  - β. στην Κεφαλονιά.
  - γ. στο Πειραιά.
4. Μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, ο Ν. Καββαδίας
  - α. δούλευε σε ναυτικό γραφείο.
  - β. δούλευε στα καράβια.
  - γ. δούλευε ως ποιητής.
5. Από θαλασσινά νερά καλύπτεται ..... της γης.
  - α. λιγότερο από τη μισή επιφάνεια
  - β. περισσότερο από τη μισή επιφάνεια
  - γ. η μισή επιφάνεια

4. **Λαγός και Χελώνα**

Γράψε τον παθητικό συντελεσμένο μέλλοντα στο ίδιο πρόσωπο.

ανανεώνουμε	.....	περιλαμβάνετε	.....
προβλέπουν	.....	<u>ελέγχω</u>	.....
τραβάς	.....	δεσμεύει	.....
πλέκουν	.....	μαραίνουμε	.....
<u>ταλαιπωρώ</u>	.....	στερείς	.....

5. **Γραφομηχανή**

ειλικρινής, παλίρροια, εγχειρίδιο, κρίσιμος,
κλήμα, θήκη, καταλυτική, συγκυρία,
παρεμφερείς, επικερδής, στοιχειώδης,
κλινήρους, ταλαιπωρώ, συγγόνος, ακρωτήριο,
ανύψωση, κατάπτωση, εγχείρημα, ομώνυμη,
στοιχείο

6. Τραγούδι

Άκουσε και συμπλήρωσε.

MAL DU DEPART

Ποίηση: Νίκος Καββαδίας
Μουσική: Θάνος Μικρούτσικος

Θα μείνω πάντα ιδανικός κι ανάξιος .....
των μακρυσμένων ταξιδιών και των γαλάζιων πόντων,
και θα πεθάνω μια βραδιά, σαν όλες τις βραδιές,
χωρίς να σχίσω τη .....γραμμή των οριζόντων.

Για το Μαδράς, τη Σιγκαπούρ, τ' Αλγέρι και το Σφάξ
Θ' αναχωρούν σαν πάντοτε περήφανα τα πλοία,
κι εγώ, σκυφτός σ' ένα γραφείο με χάρτες ναυτικούς,
θα κάνω .....σε χοντρά λογιστικά βιβλία.

Θα πάψω πια για μακρινά ταξίδια να μιλώ,
οι φίλοι θα νομίζουνε πως τα 'χω πια ξεχάσει,
κι η μάνα μου, χαρούμενη, θα λέει σ' όποιον ρωτά:
«ήταν μια .....νεανική, μα τώρα έχει περάσει...»

Μα ο εαυτός μου μια βραδιάν εμπρός μου θα υψωθεί
και λόγο, ως ένας δικαστής, στιγνός θα μου .....,
κι αυτό το ανάξιο χέρι μου που τρέμει θα οπλιστεί,
θα σημαδέψει, και άφοβα το .....θα χτυπήσει.

Κι εγώ, που τόσο .....μια μέρα να ταφώ
σε κάποια θάλασσα βαθιά στις μακρινές Ινδίες,
θα 'χω ένα θάνατο κοινό και θλιβερό πολύ
και μια κηδεία σαν των πολλών ανθρώπων τις κηδείες.

ΜΕΡΟΣ Δ΄**Λεξικό Ενότητας**

- έμπνευση η: καλλιτεχνική σύλληψη
Είναι ζωγράφος, αλλά τώρα τελευταία δεν έχει έμπνευση.

η έμπνευση
της έμπνευσης (εμπνεύσεως)
την έμπνευση
έμπνευση

οι εμπνεύσεις
των εμπνεύσεων
τις εμπνεύσεις
εμπνεύσεις

- ειλικρινής,-ής -ές: που λέει την αλήθεια, ευθύς
Δεν είναι πολύ ειλικρινής και οι φίλοι του δεν τον εμπιστεύονται.

ειλικρινής	ειλικρινής	ειλικρινές
ειλικρινούς	ειλικρινούς	ειλικρινούς
ειλικρινή	ειλικρινή	ειλικρινές
ειλικρινή	ειλικρινή	ειλικρινές

ειλικρινείς	ειλικρινείς	ειλικρινή
ειλικρινών	ειλικρινών	ειλικρινών
ειλικρινείς	ειλικρινείς	ειλικρινή
ειλικρινείς	ειλικρινείς	ειλικρινή

- ακρωτήριο το: λωρίδα γης που μπαίνει μέσα στη θάλασσα
Η Χαλκιδική έχει τρία μεγάλα ακρωτήρια που τα λέμε πόδια.

το ακρωτήριο
του ακρωτηρίου
το ακρωτήριο
ακρωτήριο

τα ακρωτήρια
των ακρωτηρίων
τα ακρωτήρια
ακρωτήρια

- επικρατώ: επιβάλλομαι, υπερισχύω (επικρατώ, επικράτησα, επικρατούσα, θα επικρατώ, θα επικρατήσω, έχω επικρατήσει, είχα επικρατήσει, θα έχω επικρατήσει)
Μετά τον σεισμό επικράτησε μεγάλη αναστάτωση.

- παλίρροια η: φαινόμενο κατά το οποίο η επιφάνεια της θάλασσας ανυψώνεται και καταπέφτει
Όταν η παλίρροια τραβιέται, αφήνει στην άμμο κοχύλια.

η παλίρροια
της παλίρροιας
την παλίρροια
παλίρροια

οι παλίρροιες
των παλιρροιών
τις παλίρροιες
παλίρροιες

- πλημμυρίδα η: η φάση της παλίρροιας κατά την οποία η θάλασσα ανυψώνεται
Όταν έχει πλημμυρίδα η θάλασσα σκεπάζει τα βράχια.

η πλημμυρίδα
της πλημμυρίδας
την πλημμυρίδα
πλημμυρίδα

οι πλημμυρίδες
των πλημμυρίδων
τις πλημμυρίδες
πλημμυρίδες

- ανύψωση η: η ενέργεια και το αποτέλεσμα του ανυψώνω
Το βουνό είναι μια ανύψωση του εδάφους.

η ανύψωση
της ανύψωσης (ανυψώσεως)
την ανύψωση
ανύψωση

οι ανυψώσεις
των ανυψώσεων
τις ανυψώσεις
ανυψώσεις

- άμπωτη η: πτώση της στάθμης του νερού κατά την παλίρροια
Με την άμπωτη η θάλασσα μπαίνει πολύ μέσα και αφήνει μικρά ψαράκια κολλημένα στην άμμο και τα βράχια.

η άμπωτη
της άμπωτης
την άμπωτη
άμπωτη

- κατάπτωση η: γκρέμισμα, κατέβασμα
Το έδαφος παρουσιάζει κατάπτωση και είναι επικίνδυνο.

η κατάπτωση
της κατάπτωσης (καταπτώσεως)
την κατάπτωση

κατάπτωση

οι καταπτώσεις
των καταπτώσεων
τις καταπτώσεις
καταπτώσεις

- οφείλεται: είναι συνέπεια, είναι αποτέλεσμα (μόνο στο ενεστωτικό θέμα/ οφείλομαι, οφειλόμουν)
Η κακοκαιρία οφείλεται στο φαινόμενο του Ελ-νίνιο.

- έλξη η: τράβηγμα, η δύναμη που συγκρατεί τα μόρια της ύλης σε επαφή μεταξύ τους
Τα ουράνια σώματα ασκούν έλξη.

η έλξη
της έλξης (έλξεως)
την έλξη
έλξη

οι έλξεις
των έλξεων
τις έλξεις
έλξεις

- φυγόκεντρος,-η-ο: που έχει την τάση να απομακρύνεται από το κέντρο
Η φυγόκεντρη και η κεντρομόλος είναι δυνάμεις της φυσικής.

φυγόκεντρος
φυγόκεντρου
φυγόκεντρο
φυγόκεντρε

φυγόκεντρη/ος
φυγόκεντρης/ου
φυγόκεντρη /ο
φυγόκεντρη

φυγόκεντρο
φυγόκεντρου
φυγόκεντρο
φυγόκεντρο

φυγόκεντροι
φυγόκεντρων
φυγόκεντρες
φυγόκεντροι

φυγόκεντρες
φυγόκεντρων
φυγόκεντρες
φυγόκεντρες

φυγόκεντρα
φυγόκεντρων
φυγόκεντρα
φυγόκεντρα

- εγχειρίδιο το: βιβλίο που περιέχει περιληπτικές γνώσεις
Τα σχολικά εγχειρίδια πρέπει να είναι καλογραμμένα και να βοηθούν τους μαθητές.

το εγχειρίδιο
του εγχειριδίου
το εγχειρίδιο
εγχειρίδιο

τα εγχειρίδια
των εγχειριδίων
τα εγχειρίδια
εγχειρίδια

- προσέλκυση η: το τράβηγμα προς ένα μέρος

Η προσέλκυση της νεολαίας προς τη γνώση είναι υπόθεση που απαιτεί καλό χειρισμό.

η προσέλκυση
της προσέλκυσης (προσελκύσεως)
την προσέλκυση
προσέλκυση

οι προσελκύσεις
των προσελκύνσεων
τις προσελκύσεις
προσελκύσεις

- εγχείρημα το: απόπειρα, τόλμημα, προσπάθεια
Η ανάβαση των Ιμαλαΐων είναι ένα δύσκολο εγχείρημα.

το εγχείρημα
του εγχειρήματος
το εγχείρημα
εγχείρημα

τα εγχειρήματα
των εγχειρημάτων
τα εγχειρήματα
εγχειρήματα

- εκχύλισμα το: προϊόν της εκχύλισης, της εξαγωγής χυμού
Θα σου φτιάξω μια καταπληκτική κρέμα για το πρόσωπο με εκχυλίσματα βοτάνων!

το εκχύλισμα
του εκχυλίσματος
το εκχύλισμα
εκχύλισμα

τα εκχυλίσματα
των εκχυλισμάτων
τα εκχυλίσματα
εκχυλίσματα

- κρίσιμος,-η-ο: αποφασιστικός, επικίνδυνος, σοβαρός
Είμαι αγχωμένη γιατί έχω να πάρω μια κρίσιμη απόφαση.

κρίσιμος	κρίσιμη	κρίσιμο
κρίσιμου	κρίσιμης	κρίσιμου
κρίσιμο	κρίσιμη	κρίσιμο
κρίσιμε	κρίσιμη	κρίσιμο

κρίσιμοι	κρίσιμες	κρίσιμα
κρίσιμων	κρίσιμων	κρίσιμων
κρίσιμους	κρίσιμες	κρίσιμα
κρίσιμοι	κρίσιμες	κρίσιμα

- απόσπασμα το: μέρος ενός συνόλου ή ενός λογοτεχνικού έργου

Στα σχολικά εγχειρίδια λογοτεχνίας συνήθως υπάρχουν αποσπάσματα λογοτεχνικών κειμένων και όχι ολόκληρα τα έργα.

το απόσπασμα
του αποσπάσματος
το απόσπασμα
απόσπασμα

τα αποσπάσματα
των αποσπασμάτων
τα αποσπάσματα
αποσπάσματα

- ομώνυμος,-η-ο: πού έχει το ίδιο όνομα
Και τώρα θα ακούσετε το τραγούδι «Έχω μια θάλασσα» από τον ομώνυμο δίσκο.

ομώνυμος	ομώνυμη	ομώνυμο
ομώνυμου	ομώνυμης	ομώνυμου
ομώνυμο	ομώνυμη	ομώνυμο
ομώνυμε	ομώνυμη	ομώνυμο

ομώνυμοι	ομώνυμες	ομώνυμα
ομώνυμων	ομώνυμων	ομώνυμων
ομώνυμους	ομώνυμες	ομώνυμα
ομώνυμοι	ομώνυμες	ομώνυμα

- συλλογή η: μάζεμα, σύνολο πραγμάτων (και λογοτεχνικών έργων) που έχουν συλλεγεί
Ο Γιώργος θα εκδώσει την καινούργια του συλλογή ποιημάτων.

η συλλογή
της συλλογής
την συλλογή
συλλογή

οι συλλογές
των συλλογών
τις συλλογές
συλλογές

- μύρο το: αρωματικό έλαιο, το λάδι που χρησιμοποιεί ο ιερέας κατά τη βάπτιση
Η μυρωδιά των μύρων και των άλλων αρωμάτων είναι διάχυτη στα αρωματοπωλεία.

το μύρο
του μύρου
το μύρο
μύρο

τα μύρα
των μύρων
τα μύρα

μύρα

- στοιχειό το: καλό ή κακό πνεύμα που κατοικεί κάπου
Λένε ότι σε αυτό το παλιό σπίτι κατοικεί ένα στοιχειό που τρομάζει τους ανθρώπους.

το στοιχειό
του στοιχειού
το στοιχειό
στοιχειό

τα στοιχειά
των στοιχειών
τα στοιχειά
στοιχειά

- έλεος το: ευσπλαχνία, λύπηση, συμπόνια
Μην είσαι τόσο σκληρός, δείξε λίγο έλεος στους αδύνατους.

το έλεος
του ελέους
το έλεος
έλεος

τα ελέη
των ελεών
τα ελέη
ελέη

- τάζω: υπόσχομαι να δώσω κάτι (τάζω, έταζα, έταξα, θα τάζω, θα τάξω, έχω τάξει, είχα τάξει, θα έχω τάξει)
Έταξα στην κόρη μου ένα δαχτυλίδι για τη γιορτή της.

- λάκκος ο: άνοιγμα του εδάφους, τάφος
Δεν έβλεπε στο σκοτάδι κι έπεσε σ' ένα λάκκο.

ο λάκκος
του λάκκου
τον λάκκο
λάκκε

οι λάκκοι
των λάκκων
τους λάκκους
λάκκοι

- πετσί και κόκαλο: πολύ αδύνατος
Είπαμε να κάνεις λίγο δίαιτα, αλλά εσύ έμεινες πετσί και κόκαλο!

- ξεψυχώ: πεθαίνω (ξεψυχώ, ξεψυχούσα, ξεψύχησα θα ξεψυχώ, θα ξεψυχήσω, έχω ξεψυχήσει, είχα ξεψυχήσει, θα έχω ξεψυχήσει)
Ήταν πολύ καιρό άρρωστος, αλλά ξεψύχησε ήρεμα.

- παλαμάρι το: χοντρό σχοινί για το δέσιμο του πλοίου στην στεριά
Ήταν τόσο δυνατή η θαλασσοταραχή που πολλά παλαμάρια πλοίων κόπηκαν.

το παλαμάρι
του παλαμαριού
το παλαμάρι
παλαμάρι

τα παλαμάρια
των παλαμαριών
τα παλαμάρια
παλαμάρια

- κάλος ο: ρόζος, σκλήρυνση του δέρματος
Οι αγρότες δουλεύουν πολύ σκληρά και τα χέρια τους είναι γεμάτα κάλους.

ο κάλος
του κάλου
τον κάλο
κάλε

οι κάλοι
των κάλων
τους κάλους
κάλοι

- ρουφάω: πίνω με βαθιά και ηχηρή εισπνοή (ρουφάω, ρουφούσα, ρούφηξα, θα ρουφάω, θα ρουφήξω, έχω ρουφήξει, είχα ρουφήξει, θα έχω ρουφήξει)
Ρούφηξε τον καφέ σου γρήγορα γιατί πρέπει να φύγουμε.

- ναργιλές ο: είδος καπνοσύριγγας που χρησιμοποιούν κυρίως στις ισλαμικές χώρες
Υπάρχουν καφενεία όπου οι πελάτες αντί για τσιγάρο καπνίζουν ναργιλέ.

ο ναργιλές
του ναργιλέ
τον ναργιλέ
ναργιλέ

οι ναργιλέδες
των ναργιλέδων
τους ναργιλέδες
ναργιλέδες

- στενάζω: αναστενάζω (στενάζω, στέναζα, στέναξα, θα στενάζω, θα στενάξω, έχω στενάξει, είχα στενάξει, θα έχω στενάξει)
Έχει μεγάλη στεναχώρια, στενάζει από το πρωί μέχρι το βράδυ.

- κλήμα το: το φυτό αμπέλι
Φέτος τα κλήματά μας έχουν πολλά σταφύλια και έτσι θα κάνουμε κρασί.

το κλήμα
του κλήματος
το κλήμα
κλήμα

τα κλήματα
των κλημάτων
τα κλήματα
κλήματα
- μαύρη πέτρα να ρίξω πίσω μου: να φύγω και να μην ξαναγυρίσω, να ξεχάσω το παρελθόν
Ο Γιάννης έφυγε πριν από χρόνια για την Αυστραλία και δεν μάθαμε τίποτα για αυτόν. Μαύρη πέτρα έριξε πίσω του.
- παραβγαίνω: συναγωνίζομαι (παραβγαίνω, παράβγαινα, παραβγήκα, θα παραβγαίνω, θα παραβγώ, έχω παραβγεί, είχα παραβγεί, θα έχω παραβγεί)
Όταν ήμασταν μικροί, παραβγαίναμε στο τρέξιμο και νικητής ήμουν πάντα εγώ.
- σέρνω: τραβώ, μετακινώ κάτι στο έδαφος (σέρνω, έσερνα, έσυρα, θα σέρνω, θα σύρω, έχω σύρει, είχα σύρει, θα έχω σύρει)
Έσυρε τα έπιπλα, σκούπισε και μετά τα ξαναέσυρε στη θέση τους.
- τσαλαβουτώ: βουτώ στο νερό άτσαλα (τσαλαβουτώ, τσαλαβουτούσα, τσαλαβουτήξα, θα τσαλαβουτώ, θα τσαλαβουτήξω, έχω τσαλαβουτήξει, είχα τσαλαβουτήξει, θα έχω τσαλαβουτήξει)
Κολύμπα ήρεμα. Μην τσαλαβουτάς στο νερό.
- καμαρώνω: είμαι περήφανος για κάτι και το δείχνω με το ύφος μου (καμαρώνω, καμάρωνα, καμάρωσα, θα καμαρώνω, θα καμαρώσω, έχω καμαρώσει, είχα καμαρώσει, θα έχω καμαρώσει)
Καμάρωνε γιατί νόμιζε πως είχε εξυπνάδα.
- προφητικός, -ή, -ό: αυτός που έχει το χάρισμα να προβλέπει
Όλα έγιναν όπως τα είπε. Τα λόγια του ήταν πράγματι προφητικά.

προφητικός   προφητική   προφητικό
προφητικού   προφητικής   προφητικού
προφητικό   προφητική   προφητικό
προφητικέ   προφητική   προφητικό

προφητικοί   προφητικές   προφητικά
προφητικών   προφητικών   προφητικών
προφητικούς   προφητικές   προφητικά
προφητικοί   προφητικές   προφητικά

- αδέξια: χωρίς επιδεξιότητα
Φέρεται νευρικά και αδέξια.
- σπαθί το: είδος όπλου που είναι κοφτερό από τη μια πλευρά
Τα παλιά χρόνια πολεμούσαν με σπαθιά.

το σπαθί
του σπαθιού
το σπαθί
σπαθί

τα σπαθιά
των σπαθιών
τα σπαθιά
σπαθιά

- θήκη: περίβλημα για τη φύλαξη αντικειμένου, κιβώτιο
Να βάζεις πάντα τα γυαλιά σου στη θήκη τους για να μη σπάσουν.

η θήκη
της θήκης
τη θήκη
θήκη

οι θήκες
των θηκών
τις θήκες
θήκες

- εξατάξιο το: σχολείο με έξι τάξεις
Τελείωσε το Γυμνάσιο όταν ήταν ακόμα εξατάξιο.

το εξατάξιο
του εξατάξιου
το εξατάξιο
εξατάξιο

τα εξατάξιο
των εξατάξιων
τα εξατάξια
εξατάξια

- εγκαταλείπω: αφήνω κάποιον ή κάτι (εγκαταλείπω, εγκατέλειπα, εγκατέλειψα, θα εγκαταλείπω, θα εγκαταλείψω, έχω εγκαταλείψει, είχα εγκαταλείψει, θα έχω εγκαταλείψει)
Δεν είναι σωστό να εγκαταλείψεις το Πανεπιστήμιο χωρίς να πάρεις πτυχίο.

- περιπλάνηση η: άσκοπη πορεία σε διάφορους τόπους
Όλη του τη ζωή την πέρασε με άσκοπες περιπλανήσεις.

η περιπλάνηση
της περιπλάνησης (περιπλανήσεως)
την περιπλάνηση
περιπλάνηση

οι περιπλανήσεις
των περιπλανήσεων
τις περιπλανήσεις
περιπλανήσεις

- ασυρματιστής ο: χειριστής του ασύρματου
Ήταν ασυρματιστής στα καράβια και γνώρισε όλο τον κόσμο.

ο ασυρματιστής
του ασυρματιστή
τον ασυρματιστή
ασυρματιστή

οι ασυρματιστές
των ασυρματιστών
τους ασυρματιστές
ασυρματιστές

- ξεσπάω: εκδηλώνομαι βίαια (ξεσπάω, ξεσπούσα, ξέσπασα, θα ξεσπάω, θα ξεσπάσω, έχω ξεσπάσει, είχα ξεσπάσει, θα έχω ξεσπάσει)
Ξέσπασε μεγάλη πυρκαγιά στο εμπορικό κέντρο.
- θεματολογία η: σύνολο θεμάτων με τα οποία ασχολείται λογοτέχνης ή καλλιτέχνης
Αυτός ο ζωγράφος έχει ωραία τεχνοτροπία αλλά και ενδιαφέρουσα θεματολογία.

η θεματολογία
της θεματολογίας
τη θεματολογία
θεματολογία

οι θεματολογίες
των θεματολογιών
τις θεματολογίες
θεματολογίες

- ενασχόληση η: απασχόληση, συνήθως όχι επαγγελματική
Η ενασχόλησή του με την πολιτική του παίρνει πολύ χρόνο.

η ενασχόληση
της ενασχόλησης (ενασχολήσεως)
την ενασχόληση
ενασχόληση

οι ενασχολήσεις
των ενασχολήσεων
τις ενασχολήσεις

ενασχολήσεις

- **βάσανο το:** σωματικός ή ψυχικός πόνος, στεναχώρια
Η ζωή έχει χαρές και βάσανα.

το βάσανο
του βάσανου
το βάσανο
βάσανο

τα βάσανα
των βασάνων
τα βάσανα
βάσανα

- **αυτοσκοπός ο:** που αποτελεί από μόνο του σκοπό
Για πολλούς η τέχνη αποτελεί αυτοσκοπό.

ο αυτοσκοπός
του αυτοσκοπού
τον αυτοσκοπό
αυτοσκοπέ

οι αυτοσκοποί
των αυτοσκοπών
τους αυτοσκοπούς
αυτοσκοποί

- **πανταχού παρούσα (πανταχού παρών):** που βρίσκεται παντού
Είναι πολύ δραστήρια, πανταχού παρούσα που λένε.

- **καταλυτικός,-ή-ό:** με απόλυτη επίδραση
Καταλυτικό ρόλο στη ζωή του έπαιξε ο γάμος του.

καταλυτικός
καταλυτικού
καταλυτικό
καταλυτικέ

καταλυτική
καταλυτικής
καταλυτική
καταλυτική

καταλυτικό
καταλυτικού
καταλυτικό
καταλυτικό

καταλυτικοί
καταλυτικών
καταλυτικούς
καταλυτικοί

καταλυτικές
καταλυτικών
καταλυτικές
καταλυτικές

καταλυτικά
καταλυτικών
καταλυτικά
καταλυτικά

- **ευλαβής,-ής-ές:** θεοσεβής, που φέρεται με σεβασμό
Το εκκλησάκι είναι δωρεά ευλαβών ανθρώπων.

ευλαβής
ευλαβούς
ευλαβή

ευλαβής
ευλαβούς
ευλαβή

ευλαβές
ευλαβούς
ευλαβές

ευλαβή	ευλαβή	ευλαβές
ευλαβείς	ευλαβείς	ευλαβή
ευλαβών	ευλαβών	ευλαβών
ευλαβείς	ευλαβείς	ευλαβή
ευλαβείς	ευλαβείς	ευλαβή

- συγκυρία η: συντυχία, σύμπτωση
Μια ευτυχής συγκυρία έγινε αφορμή να γνωρίσω τον μελλοντικό μου σύζυγο.

η συγκυρία
της συγκυρίας
την συγκυρία
συγκυρία

οι συγκυρίες
των συγκυριών
τις συγκυρίες
συγκυρίες

- αμπελώνας ο: έκταση με αμπέλια
Σε πολλά μέρη της Ιταλίας υπάρχουν απέραντοι αμπελώνες.

ο αμπελώνας
του αμπελώνα
τον αμπελώνα
αμπελώνα

οι αμπελώνες
των αμπελώνων
τους αμπελώνες
αμπελώνες

- σύγκρουση η: αντίθεση, ρήξη
Έχω πολλές συγκρούσεις στη δουλειά μου και νομίζω ότι θα απολυθώ.

η σύγκρουση
της σύγκρουσης (συγκρούσεως)
τη σύγκρουση
σύγκρουση

οι συγκρούσεις
των συγκρούσεων
τις συγκρούσεις
συγκρούσεις

- παραβίαση η: η κατάσταση κατά την οποία ανοίγω κάτι με βία
Για να μπουν οι ληστές στο σπίτι έγινε παραβίαση της πόρτας.

η παραβίαση
της παραβίασης (παραβιάσεως)

την παραβίαση
παραβίαση

οι παραβιάσεις
των παραβιάσεων
τις παραβιάσεις
παραβιάσεις

- παρεμφερής, -ής-ές: παρόμοιος, σχετικός
Το κόκκινο και το ροζ είναι χρώματα παρεμφερή.

παρεμφερής	παρεμφερής	παρεμφερές
παρεμφερούς	παρεμφερούς	παρεμφερούς
παρεμφερή	παρεμφερή	παρεμφερές
παρεμφερή	παρεμφερή	παρεμφερές

παρεμφερείς	παρεμφερείς	παρεμφερή
παρεμφερών	παρεμφερών	παρεμφερών
παρεμφερείς	παρεμφερείς	παρεμφερή
παρεμφερείς	παρεμφερείς	παρεμφερή

- επιμήκης, -ης,-ες: μακρουλός, που έχει μήκος μεγαλύτερο από το πλάτος του
Οι επιμήκεις ακρογιαλιές είναι το βασικό χαρακτηριστικό του νησιού.

επιμήκης	επιμήκης	επίμηκες
επιμήκους	επιμήκους	επιμήκους
επιμήκη	επιμήκη	επίμηκες
επιμήκη	επιμήκη	επίμηκες

επιμήκεις	επιμήκεις	επιμήκη
επιμηκών	επιμηκών	επιμηκών
επιμήκεις	επιμήκεις	επιμήκη
επιμήκεις	επιμήκεις	επιμήκη

- ο επικερδής, -ής-ές: που αφήνει κέρδος
Το επάγγελμα του δικηγόρου είναι επικερδές.

επικερδής	επικερδής	επικερδές
επικερδούς	επικερδούς	επικερδούς
επικερδή	επικερδή	επικερδές
επικερδή	επικερδή	επικερδές

επικερδείς	επικερδείς	επικερδή
επικερδών	επικερδών	επικερδών
επικερδείς	επικερδείς	επικερδή
επικερδείς	επικερδείς	επικερδή

- στοιχειώδης, -ης-ες: θεμελιώδης, πρωταρχικός
Δεν ξέρει καλά αγγλικά, μόνο τα στοιχειώδη.

στοιχειώδης	στοιχειώδης	στοιχειώδες
-------------	-------------	-------------

στοιχειώδους στοιχειώδη στοιχειώδη	στοιχειώδους στοιχειώδη στοιχειώδη	στοιχειώδους στοιχειώδες στοιχειώδες
--	--	--

στοιχειώδεις στοιχειωδών στοιχειώδεις στοιχειώδεις	στοιχειώδεις στοιχειωδών στοιχειώδεις στοιχειώδεις	στοιχειώδη στοιχειωδών στοιχειώδη στοιχειώδη
---	---	---

- μεγαλοπρεπής, -ής-ες: με λαμπρή, επιβλητική εμφάνιση ή συμπεριφορά
Πρόσεξε πόσο μεγαλοπρεπείς είναι οι καθηδρικοί ναοί;

μεγαλοπρεπής μεγαλοπρεπούς μεγαλοπρεπή μεγαλοπρεπή	μεγαλοπρεπής μεγαλοπρεπούς μεγαλοπρεπή μεγαλοπρεπή	μεγαλοπρεπές μεγαλοπρεπούς μεγαλοπρεπές μεγαλοπρεπές
---	---	---

μεγαλοπρεπείς μεγαλοπρεπών μεγαλοπρεπείς μεγαλοπρεπείς	μεγαλοπρεπείς μεγαλοπρεπών μεγαλοπρεπείς μεγαλοπρεπείς	μεγαλοπρεπή μεγαλοπρεπών μεγαλοπρεπή μεγαλοπρεπή
---	---	---

- κλινήρης, -ης-ες: ξαπλωμένος, άρρωστος στο κρεβάτι
Ο γιατρός είπε να μείνεις κλινήρης τουλάχιστον μία εβδομάδα.

κλινήρης κλινήρους κλινήρη κλινήρη	κλινήρης κλινήρους κλινήρη κλινήρη	κλινήρες κλινήρους κλινήρες κλινήρες
---	---	---

κλινήρεις κλινήρων κλινήρεις κλινήρεις	κλινήρης κλινήρων κλινήρεις κλινήρεις	κλινήρη κλινήρων κλινήρη κλινήρη
---	--	---

- ταλαιπωρώ: καταπονώ, σωματικά ή ψυχικά, βασανίζω (ταλαιπωρώ, ταλαιπωρούσα, ταλαιπώρησα, θα ταλαιπωρώ, θα ταλαιπωρήσω, έχω ταλαιπωρήσει, είχα ταλαιπωρήσει, θα έχω ταλαιπωρήσει)
Κάτσε φρόνιμος, παιδί μου, μη με ταλαιπωρείς άλλο!

- ελέγχω: εξετάζω λεπτομερειακά, επικρίνω (ελέγχω, έλεγξα, έλεγχα, θα ελέγχω, θα ελέγξω, έχω ελέγξει, είχα ελέγξει, θα έχω ελέγξει)
Ο πατέρας μου θέλει να ελέγχει τους φίλους μου και γενικά ό,τι κάνω.

- εραστής ο: αγαπητικός
Είναι παντρεμένη αλλά έχει και εραστή!

ο εραστής
του εραστή
τον εραστή

εραστή

οι εραστές
των εραστών
τους εραστές
εραστές

- μακρυσμένος, -η-ο : ο απομακρυσμένος, ο μακρινός
Αχ! στο νου μου έρχονται χώρες μακρυσμένες.

μακρυσμένος	μακρυσμένη	μακρυσμένο
μακρυσμένου	μακρυσμένης	μακρυσμένου
μακρυσμένο	μακρυσμένη	μακρυσμένο
μακρυσμένε	μακρυσμένη	μακρυσμένο

μακρυσμένοι	μακρυσμένες	μακρυσμένα
μακρυσμένων	μακρυσμένων	μακρυσμένων
μακρυσμένους	μακρυσμένες	μακρυσμένα
μακρυσμένοι	μακρυσμένες	μακρυσμένα

- πόντος ο: θάλασσα
Ο Εύξεινος Πόντος λέγεται και Μαύρη Θάλασσα.

ο πόντος
του πόντου
τον πόντο
πόντε

οι πόντοι
των πόντων
τους πόντους
πόντοι

- θολός, -ή-ό: θαμπός, σκοτεινιασμένος
Τα μάτια της ήταν θολά από το κλάμα σαν την φουρτουνιασμένη θάλασσα.

θολός	θολή	θολό
θολού	θολής	θολού
θολό	θολή	θολό
θολέ	θολή	θολό

θολοί	θολές	θολά
θολών	θολών	θολών
θολούς	θολές	θολά
θολοί	θολές	θολά

- άθροιση η: πρόσθεση
Κάνε μια άθροιση στα ποσά για να δούμε πόσα χρωστάμε.

η άθροιση
της άθροισης (αθροίσεως)

την άθροιση
 άθροιση

οι αθροίσεις
 των αθροίσεων
 τις αθροίσεις
 αθροίσεις

- λόξα η: τρέλα, ιδιορρυθμία
Έχει πολλές λόξες, αλλά είναι καλό παιδί.

η λόξα
 της λόξας
 τη λόξα
 λόξα

οι λόξες

 τις λόξες
 λόξες

- δικαστής ο: δημόσιος υπάλληλος που απονέμει δικαιοσύνη και εφαρμόζει τον νόμο
Οι ευθύνες των δικαστών είναι μεγάλες.

ο δικαστής
 του δικαστή
 τον δικαστή
 δικαστή

οι δικαστές
 των δικαστών
 τους δικαστές
 δικαστές

- στυγνός,-ή-ό: στυγερός, μισητός
Είναι κακός άνθρωπος, στυγνός θα έλεγα.

στυγνός	στυγνή	στυγνό
στυγνού	στυγνής	στυγνού
στυγνό	στυγνή	στυγνό
στυγνέ	στυγνή	στυγνό

στυγνοί	στυγνές	στυγνά
στυγνών	στυγνών	στυγνών
στυγνούς	στυγνές	στυγνά
στυγνοί	στυγνές	στυγνά

- ανάξιος,-α-ο: μη άξιος, τιποτένιος
Είσαι ανάξιος να με κρίνεις.

ανάξιος	ανάξια	ανάξιο
---------	--------	--------

ανάξιου	ανάξιας	ανάξιου
ανάξιο	ανάξια	ανάξιο
ανάξιε	ανάξια	ανάξιε
ανάξιοι	ανάξιες	ανάξια
ανάξιων	ανάξιων	ανάξιων
ανάξιους	ανάξιες	ανάξια
ανάξιοι	ανάξιες	ανάξια

- οπλίζομαι: εφοδιάζομαι με όπλο (οπλίζομαι, οπλιζόμουν, οπλίστηκα, θα οπλίζομαι, θα οπλιστώ, έχω οπλιστεί, είχα οπλιστεί, θα έχω οπλιστεί)
Ο στρατός είχε οπλιστεί πολύ καλά και ήταν έτοιμος για τη μάχη.

- φταίχτης ο: αυτός που ευθύνεται για κάτι, ο ένοχος
Εκείνος ήταν φταίχτης στη μάχη του έρωτα.

ο φταίχτης
του φταίχτη
τον φταίχτη
φταίχτη

οι φταίχτες
των φταιχτών
τους φταίχτες
φταίχτες

- ποθώ: επιθυμώ έντονα (ποθώ, ποθούσα, πόθησα, θα ποθώ, θα ποθήσω, έχω ποθήσει, είχα ποθήσει, θα έχω ποθήσει)
Έχω ποθήσει πολλά πράγματα στη ζωή μου, μα πιο πολύ τα ταξίδια σε εξωτικές χώρες.
- κηδεία η: έξοδος του νεκρού για ενταφιασμό
Δεν μου αρέσει να πηγαίνω σε κηδείες, είναι θλιβερό καθήκον.

η κηδεία
της κηδείας
την κηδεία
κηδεία

οι κηδείες
των κηδειών
τις κηδείες
κηδείες

ΜΕΡΟΣ Ε΄**Τεστ αυτοαξιολόγησης****1. Βάλε √ στα ρήματα με ουδέτερη διάθεση.**

1. πεινώ		6. μεταναστεύω	
2. κατορθώνω		7. προσανατολίζω	
3. χαίρομαι		8. κοιμάμαι	
4. πληκτρολογώ		9. διψώ	
5. κολυμπάω		10. μελετώ	

2. Συμπλήρωσε τις λέξεις που λείπουν.

συνεχής	.....	.....
.....	.....	ακριβούς
συνεχή	αμμώδη	.....
.....	.....	.....
.....	αμμώδεις	ακριβή
συνεχών	.....	.....
.....	αμμώδεις	.....
.....	.....	ακριβή

3. Σχημάτισε τον συντελεσμένο μέλλοντα των παρακάτω ρημάτων.

παρακολουθούμαι	.....	αναπληρώνεται	.....
ψήνεται	.....	επιστρέφονται	.....
αναλώνεστε	.....	τρελαίνεσαι	.....
απλώνομαι	.....	απομακρύνονται	.....
εκπαιδεύονται	.....	αξιολογούμαστε	.....

ΙΑΣΙΟ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Κείμενο 1

- Στέλλα: Χαίρομαι που θα αφιερώσουμε μία ακόμα μέρα για **να δούμε** το Ιάσιο. Αυτή η πόλη μοιάζει οικεία, αλλά ταυτόχρονα σου δίνει την αίσθηση ότι κρύβει καλά τα μυστικά της.
- Μαρία: Δεν έχεις άδικο! Εγώ σπουδάζω ήδη δύο χρόνια εδώ και ακόμα ανακαλύπτω καινούργιες και πολύ ενδιαφέρουσες γωνιές της πόλης.
- Στέλλα: Σήμερα, πάντως, θα ήθελα **να συνεχίσουμε** την περιήγησή μας στο Μέγαρο του Πολιτισμού. Χθες το απόγευμα δεν είδαμε ούτε το μισό.
- Μαρία: Πού **να προλάβει** να δει κανείς όλα τα μουσεία που στεγάζει: το μουσείο τέχνης, το εθνογραφικό, το ιστορικό και το πολυτεχνικό. Ευτυχώς που σήμερα θα είναι ανοιχτό πρωί και απόγευμα. Εμένα με ενδιαφέρει κυρίως το εθνογραφικό τμήμα. Σκέψου ότι εκτίθενται περισσότερα από 3.000 εκθέματα που περιγράφουν τη ζωή του молδαβικού πληθυσμού από την προϊστορία μέχρι σήμερα. Έτσι παίρνει κανείς μια καλή ιδέα για τα εργαλεία της εργασίας του λαού, τις τεχνικές του, τις συνήθειες, τις γιορτές, τις παραδόσεις του.
- Στέλλα: Καλύτερα, όμως, **να αφήσουμε** το αυτοκίνητο στο πάρκινγκ, αφού τα κυριότερα τουριστικά ενδιαφέροντα βρίσκονται σε μικρή απόσταση μεταξύ τους.
- Μαρία: Εντάξει. Το απόγευμα, ωστόσο, θα προτιμούσα **να περπατήσουμε** στον Βοτανικό κήπο και μετά **να φάμε** κάτι στη λίμνη του Τσίρικ.
- Στέλλα: Εξαιρετική ιδέα. Και για ψώνια πότε λες **να πάμε**;
- Μαρία: Πάμε αύριο. Στην αγορά μπορείς **να βρεις** αντίκες, είδη τέχνης, πορσελάνες και διάφορα αναμνηστικά.
- Στέλλα: Και μετά **να μην παραλείψουμε να επισκεφθούμε** το μουσείο «Η εξέγερση των χωρικών το 1907».

- Στέλλα: Δεν έχω ακούσει μουσείο με πιο περίεργο όνομα!
- Μαρία: Το μεγάλο αγροτικό κίνημα που πνίγηκε στο αίμα οδήγησε στην εξέγερση των χωρικών, η οποία ξεκίνησε από την έπαυλη που σήμερα στεγάζει το μουσείο.
- Στέλλα: Είναι αλήθεια, λοιπόν, ότι κάθε γωνιά της πόλης έχει τη δική της ιστορική αξία!

Λεξιλόγιο κειμένου 1

- θα αφιερώσουμε: ρήμα, α' πληθυντικού προσώπου, χρόνου απλού μέλλοντα, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (αφιερώνω)
- οικεία: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (οικείος, -α-ο)
- αίσθηση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η αίσθηση)
- περιήγηση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η περιήγηση)
- στεγάζει: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (στεγάζω)
- εκτίθενται: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (εκτίθεμαι)
- εκθέματα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το έκθεμα)
- να παραλείψουμε: ρήμα, α' πληθυντικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης υποτακτικής, ενεργητικής φωνής (παραλείπω)
- εξέγερση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η εξέγερση)
- κίνημα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (το κίνημα)
- έπαυλη: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η έπαυλη)

Επεξεργασία κειμένου 1**Σωστό ή Λάθος;**

1. Η Μαρία μέσα σε δύο χρόνια έχει ανακαλύψει όλες τις ενδιαφέρουσες γωνιές του Ιασίου.
2. Στο Εθνογραφικό Μουσείο του Ιασίου εκτίθενται και προϊστορικά αντικείμενα.
3. Το Μέγαρο του Πολιτισμού στεγάζει τέσσερα μουσεία.
4. Στη λίμνη του Τσίρικ δεν υπάρχουν εστιατόρια.
5. Η εξέγερση των χωρικών του 1907 είχε ευτυχή κατάληξη γι' αυτούς.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 1**Επίλεξε το σωστό.**

1. Έχει χάσει εντελώς την ..... της πραγματικότητας.
α. αίσθηση   β. εντύπωση   γ. λειτουργία
2. Το πλήθος και η ποικιλία των ..... εντυπωσίασε τους επισκέπτες.
α. αποστάσεων   β. εκθεμάτων   γ. μυστικών
3. Στη διδακτορική διατριβή του ασχολείται με το θέμα των ..... των δούλων κατά την αρχαιότητα.
α. εξεγέρσεων   β. αρνήσεων   γ. ενστίκτων
4. .... βασιλοφρόνων αξιωματικών ανέτρεψε τη δημοκρατία.
α. Η διάδοση   β. Η ανατροπή   γ. Το κίνημα
5. Τα ημερολόγια ..... στην Ανατολή αποτελούν πολύτιμες ιστορικές πηγές.
α. των γνώσεων του   β. των περιηγήσεών του   γ. των ενδιαφερόντων του

Κείμενο 2

Η προέλευση της ονομασίας της πόλης παραμένει σκοτεινή. Η παράδοση αναφέρει ότι προέρχεται από έναν βουκόλο ή μυλωνά με το όνομα Ιάσου.

Η πόλη του Ιασίου είναι χτισμένη δεξιά και αριστερά στις όχθες ενός παραπόταμου του Προύθου, του Μπάχλουι. Το φυσικό τοπίο διαμορφώνουν επτά λόφοι. Στη νότια πλευρά, σε δύο από αυτούς τους λόφους, δύο μοναστήρια, του Γαλατά και της Τσετατζούια, δίνουν μια μεγαλοπρεπή νότα στην περιοχή.

Το Πανεπιστήμιο «Αλέξανδρος Ίωαν Κούζα» ιδρύθηκε το 1860 από τον ομώνυμο ηγεμόνα και τον σύμβουλό του Μιχαήλ Κογκαλιτσεάνου. Ο τελευταίος υπήρξε διάσημος πολιτικός, πολυμαθής Πρόεδρος του Υπουργικού Συμβουλίου, παλιός υπουργός της λαϊκής Παιδείας, ελευθερωτής των χωρικών και το δεξί χέρι του Κούζα. Ο μοντέρνος κόσμος προσήλθε στο Πανεπιστήμιο προκειμένου **va** ανακαλύψει μια μεγάλη πνευματική κληρονομιά, που μόλις άρχιζε **va επανεκτιμάται**.

Με την πείρα και τη γνώση του το Πανεπιστήμιο μετατράπηκε σε έναν σύγχρονο διεθνή θεσμό, γνωστό όχι μόνο για την εξαιρετική ποιότητα των σπουδών που προσφέρει, αλλά και για τις ποικίλες συμφωνίες συνεργασίας με διάσημα ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια της Γαλλίας, Γερμανίας, Ελλάδας, Ιταλίας, Μ. Βρετανίας, κ.ά. Τις τελευταίες δεκαετίες συνεργάζεται με το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Αναμφισβήτητα το Ιάσιο έχει ως πόλη μια ατμόσφαιρα που «τραβάει» σαν μαγνήτης σπουδαστές απ' όλο τον κόσμο. Το Πανεπιστήμιο «Αλέξανδρος Ίωαν Κούζα» με τη σειρά του είναι ένα κλασικό πανεπιστήμιο που ξέρει πώς **va διαχειρίζεται** τις μελλοντικές προκλήσεις.

Λεξιλόγιο κειμένου 2

- προέλευση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η προέλευση)
- βουκόλο: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ο βουκόλος)
- μυλωνά: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής, (ο μυλωνάς)
- όχθες: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η όχθη)
- διαμορφώνουν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (διαμορφώνω)
- μεγαλοπρεπή: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (μεγαλοπρεπής, -ής-ές)
- ομώνυμο: επίθετο, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής, (ομώνυμος, -η-ο)
- σύμβουλο: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ο σύμβουλος)

- πολυμαθής: επίθετο, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (πολυμαθής, -ής-ές)
- υπουργικού: επίθετο, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (υπουργικός, -ή-ό)
- συμβουλίου: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (το συμβούλιο)
- Υπουργικό Συμβούλιο: φράση
- το δεξί χέρι: έκφραση
- προκειμένου να: έκφραση
- κληρονομιά: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η κληρονομιά)
- να επανεκτιμάται: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης υποτακτικής, μεσοπαθητικής φωνής (επανεκτιμώμαι)
- μετατράπηκε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (μετατρέπομαι)
- θεσμό: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (θεσμός)
- αναμφισβήτητα: τροπικό επίρρημα
- τραβάει σαν μαγνήτης: έκφραση
- να διαχειρίζεται: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης υποτακτικής, μεσοπαθητικής φωνής (διαχειρίζομαι)

Επεξεργασία κειμένου 2**Σωστό ή Λάθος;**

1. Το Ιάσιο είναι χτισμένο κοντά σε ένα ποτάμι.
2. Ο Μιχαήλ Κογκαλιτσεάνου ήταν ηγεμόνας και σύμβουλος του Κούζα.
3. Το Πανεπιστήμιο «Αλέξανδρος Ίωαν Κούζα» προσφέρει άριστες σπουδές σε τοπικό επίπεδο.
4. Σπουδάζοντας στο Πανεπιστήμιο «Αλέξανδρος Ίωαν Κούζα» έχεις την αίσθηση ότι οι σπουδές που προσφέρει είναι στραμμένες προς το μέλλον.
5. Η ίδρυση του Πανεπιστημίου συντελέστηκε τον 18^ο αιώνα.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 2**Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις της παρένθεσης.**

(μετατράπηκε, επανεκτιμήθηκαν, διαμόρφωσε, τραβούν, διαχειρίστηκε)

- 1 Τα ελληνικά νησιά ..... πολύ τους τουρίστες.
2. .... με τον καλύτερο τρόπο τις υποθέσεις μου.
3. Η θανατική ποινή ..... σε ισόβια.
4. Ο Δήμαρχος ..... τον χώρο της αλάνας σε πάρκο.
5. Οι συμμαχικές μας σχέσεις ..... με βάση τα σύγχρονα δεδομένα.

Κείμενο 3 - Πολιτισμός

Το Ιάσιο είναι η πολιτιστική πρωτεύουσα της Ρουμανίας και θυμίζει «ανοιχτό μουσείο». Βρέθηκε στο σταυροδρόμι για ποικίλα επιστημονικά και φιλολογικά ρεύματα και ακόμη και σήμερα εξακολουθεί να αποτελεί την οικονομική και πνευματική μητρόπολη της Μολδαβίας. Είναι η γενέθλια πόλη πολλών ποιητών, πεζογράφων, μουσικών και γενικά καλλιτεχνών. Γνωστή για τις εκκλησίες της, τον Βοτανικό κήπο, που διαθέτει 20.000 είδη φυτών και λουλουδιών, τα δάση και τα εκλεκτά κρασιά της.

Η πόλη, έχοντας συνείδηση της πρόσφατης και παλαιότερης ιστορίας της, είναι γεμάτη από σημαντικά μνημεία, που θυμίζουν το πλούσιο ιστορικό παρελθόν της. Έλληνας ηγεμόνας της Μολδαβίας υπήρξε ο Κωνσταντίνος Υψηλάντης, πατέρας του ηγέτη της Φιλικής Εταιρείας, Αλέξανδρου Υψηλάντη. Στο Ιάσιο ο Αλέξανδρος Υψηλάντης κήρυξε την Ελληνική Επανάσταση στις 22 Φεβρουαρίου 1821. Ο επαναστατικός στρατός προσπάθησε να δώσει παμβαλκανικό χαρακτήρα στην επανάσταση.

Ο πληθυσμός του Ιασιού είναι περίπου 200.000 κάτοικοι, ενώ όλης της Ρουμανίας υπολογίζεται στους 23.000.000 κατοίκους. Η πλειοψηφία των κατοίκων είναι φυσικά Ρουμάνοι. Πολύ μικρά είναι τα ποσοστά των Τσιγγάνων, των Ρώσων και άλλων. Οι περισσότεροι είναι Χριστιανοί ορθόδοξοι και λίγοι από αυτούς καθολικοί.

Στο Ιάσιο μπορεί κανείς να απολαύσει περιπάτους ανάμεσα σε σύγχρονα μεγάλα συγκροτήματα αλλά και παλιά, γραφικά κτήρια και εκκλησίες.

Επεξεργασία κειμένου 3

Σωστό ή Λάθος;

1. Στο Ιάσιο μπορεί κανείς να επισκεφθεί ένα ανοιχτό μουσείο.
2. Το Ιάσιο είναι άλλη μια πόλη, όπου συνδυάζεται το παλιό με το νέο στοιχείο.
3. Το 1821 ο Κωνσταντίνος Υψηλάντης κήρυξε στο Ιάσιο την Ελληνική Επανάσταση.
4. Ο πληθυσμός της πόλης υπολογίζεται λιγότερος από 250.000.
5. Η χριστιανική θρησκεία είναι κυρίαρχη στην πόλη του Ιασιού.

ΜΕΡΟΣ Β΄**Γραμματική****1. Θεωρία****Ποιόν ενεργείας**

Οι χρόνοι, εκτός από τη χρονική βαθμίδα, δηλαδή το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον, δηλώνουν και τον τρόπο του ρήματος.

Τρόπος είναι το **πώς** παρουσιάζεται η ενέργεια του ρήματος.

Μπορεί λοιπόν να παρουσιάζεται με κάποιους χρόνους **εξακολουθητικά** (παρ. α, β, γ).

Μπορεί με άλλους να παρουσιάζεται **συνοπτικά**, στο σύνολό της, αδιάφορο αν κράτησε πολύ ή λίγο (παρ. γ, δ, ε).

Μπορεί, τέλος, να παρουσιάζεται ως κάτι **συντελεσμένο**, ως κάτι δηλαδή που έχει ολοκληρωθεί σε κάποια χρονική στιγμή στο παρελθόν ή θα ολοκληρωθεί σε κάποια χρονική στιγμή στο μέλλον (παρ. στ, ζ, η).

Παραδείγματα:

α. **Γράφει** συχνά στους γονείς του.

β. Τα παιδιά **έπαιζαν** στην αυλή.

γ. **Θα γλεντάμε** μέχρι το πρωί.

δ. Τώρα **θα τραγουδήσω** το αγαπημένο μου τραγούδι.

ε. **Γελάσαμε** με την καρδιά μας.

στ. **Έχει βγάλει** πολλά χρήματα με τη δουλειά που κάνει.

ζ. **Είχα περάσει** πολύ ωραία εκείνο το καλοκαίρι.

η. Ως το βράδυ **θα έχω γράψει** πολλές σελίδες ακόμα.

Είναι δυνατόν, εξάλλου, χρόνοι που ανήκουν σε διαφορετική χρονική βαθμίδα να δηλώνουν όμοιο τρόπο.

Οι χρόνοι που παρουσιάζουν τον **εξακολουθητικό τρόπο** σχηματίζονται από το **ενεστωτικό θέμα**, ενώ οι χρόνοι που παρουσιάζουν το **συνοπτικό** και το **συντελεσμένο τρόπο** σχηματίζονται από το **αοριστικό θέμα**.

Από τον παρακάτω πίνακα φαίνεται ο τρόπος κάθε χρόνου παράλληλα με τη χρονική του βαθμίδα:

χρονική βαθμίδα			τρόπος
παρόν	παρελθόν	μέλλον	
ενεστώτας δουλεύω	παρατατικός δούλευα	εξακολουθητικός μέλλοντας θα δουλεύω	εξακολουθητικός
	αόριστος δούλεψα	συνοπτικός μέλλοντας θα δουλέψω	συνοπτικός
παρακείμενος έχω δουλέψει	υπερσυντέλικος είχα δουλέψει	συντελεσμένος μέλλοντας θα έχω δουλέψει	συντελεσμένος

2. Ασκήσεις**1. Γράψε τον συνοπτικό τύπο (στο ίδιο πρόσωπο, φωνή και χρόνο).**

1. θα αγαπιέσαι .....
2. διαιρούσε .....
3. έλεγχε .....
4. να λύνουν .....
5. μάζευα .....

2. Γράψε τον εξακολουθητικό τύπο (στο ίδιο πρόσωπο, φωνή και χρόνο).

1. θα βραχείς .....
2. πλέξατε .....
3. μάθατε .....
4. να πλύνω .....
5. θα δούμε .....

3. Συμπλήρωσε τα κενά με τη σωστή υποτακτική (συνοπτικό ή εξακολουθητικό τύπο).

1. Ο Γιάννης συνηθίζει να ..... τους γονείς του κάθε Σαββατοκύριακο. (επισκέπτομαι)
2. Πριν να ..... πέρασε από το γραφείο μας, παρακαλώ. (τελειώνω)
3. Αργήσαμε πολύ. Παρά τρία να μην ..... το τρένο. (προλαβαίνω)
4. Χθες άκουσα το Γιάννη να ..... . (τραγουδώ)
5. Ο αδελφός μου άρχισε να ..... ελληνικά τον περασμένο μήνα. (μαθαίνω)

4. Επίλεξε το σωστό.

1. Τον είδα να ανοίξει / ανοίγει την πόρτα.
2. Κάθε φορά που συναντηθούμε / συναντιόμαστε μου έλεγε τα ίδια.
3. Είναι η σειρά σου να χορεύεις / χορέψεις.
4. Ευτυχώς βρέθηκε / βρισκόταν το βιβλίο που έχασα χθες.
5. Υποσχέθηκα στον εαυτό μου να μην ξανακαπνίσω / ξανακαπνίζω.

5. Συμπλήρωσε τα κενά με τα ρήματα της παρένθεσης στον σωστό τύπο (υποτακτική και προστακτική αορίστου).

Για όσους έχουν αποφασίσει να ..... (σταματώ) το κάπνισμα οι παρακάτω συμβουλές μπορούν να τους ..... (βοηθώ):

- ..... (αφήνω, εσείς) να περάσουν 2/3 εβδομάδες πριν ..... (ξεκινάω, εσείς) την προσπάθεια.
  - ..... (αποφεύγω, εσείς) τους παράγοντες που σας προκαλούν διάθεση για κάπνισμα.
  - ..... (ξεναδοκιμάζω), αν αποτύχετε. Λίγοι τα καταφέρνουν με την πρώτη και ..... (θυμάμαι, εσείς) ότι ο καθένας μπορεί να ..... (κόπτω) το κάπνισμα.
- Καλή τύχη!

6. Άκουσε και επανάλαβε.

1. Χαίρομαι που θα αφιερώσουμε μία ακόμα μέρα για να δούμε το Ιάσιο.
2. Εξαιρετική ιδέα. Και για ψώνια πότε λες να πάμε;
3. Είναι αλήθεια, λοιπόν, ότι κάθε γωνιά της πόλης έχει τη δική της ιστορική αξία!
4. Αναμφισβήτητα το Ιάσιο έχει ως πόλη μια ατμόσφαιρα που «τραβάει» σαν μαγνήτης σπουδαστές απ' όλο τον κόσμο.
5. Η πόλη, έχοντας συνείδηση της πρόσφατης και παλαιότερης ιστορίας της, είναι γεμάτη από σημαντικά μνημεία.

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Παιχνιδόλεξα

1. Σταυρόλεξο

Συμπλήρωσε τα κενά με την υποτακτική των ρημάτων και λύσε το σταυρόλεξο.

1. Σε πολλές μάχες στη Μεσοποταμία τα αναχώματα καταστρέφονταν με σκοπό να ..... πλημμύρες. (προκαλώ)
2. Δεν υπάρχει σύστημα για να κερδίζει κανείς στη ρουλέτα και ούτε είναι δυνατόν να ..... ποτέ. (ανακαλύπτομαι)
3. Σήμερα η τελευταία ταινία του Πίτερ Τζάκσον αρχίζει να ..... στους κινηματογράφους. (προβάλλομαι)
4. Χρειάστηκαν τέσσερα χρόνια για να ..... εντελώς το πρόβλημα. (ξεπερνιέμαι)
5. Μη σταματάς να ..... ! (προσπαθώ)

					2						
1											
		5						4			
3											

2. Κρεμάλα

1. Σοφός άνθρωπος που απέκτησε και κατέχει πολλές γνώσεις.
2. Ανώτατος άρχοντας, βασιλιάς, αυτοκράτορας.
3. Μεγάλη και πολυτελής κατοικία με κήπο, βίλα.

1. Π _____
2. Η _____
3. Έ _____

3. Παζλ

Επίλεξε το σωστό.

1. Η Μαρία σπουδάζει στο Ιάσιο
  - α. ένα χρόνο.
  - β. δύο χρόνια.
  - γ. πέντε χρόνια.
2. Στο Εθνογραφικό Μουσείο εκτίθενται εκθέματα
  - α. του молδαβικού πληθυσμού.
  - β. του ρουμανικού πληθυσμού.
  - γ. της αρχαιότητας.
3. Το Πανεπιστήμιο του Ιασίου συνεργάζεται τα τελευταία χρόνια με
  - α. το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
  - β. το Πανεπιστήμιο Κρήτης.
  - γ. το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
4. Η Ελληνική Επανάσταση κηρύχτηκε στο Ιάσιο από
  - α. τον Κωνσταντίνο Υψηλάντη.
  - β. τον Μιχαήλ Κογκαλιτσεάνου.
  - γ. τον Αλέξανδρο Υψηλάντη.
5. Το Ιάσιο είναι
  - α. η μεγαλύτερη πόλη Ρουμανίας.
  - β. κέντρο της ρουμανικής οικονομίας.
  - γ. η πολιτιστική πρωτεύουσα της Ρουμανίας.

4. Λαγός και Χελώνα

Γράψε τον πληθυντικό της απλής προστακτικής των παρακάτω ρημάτων.

πείθομαι	κατεβαίνω .....
δικαιολογούμαι.....	υπόσχομαι .....
αναλύω	σπουδάζω .....
σωπαίνω	ντρέπομαι .....
χαίρομαι	αντικαθίσταμαι.....

5. Γραφομηχανή

οικείος, αίσθηση, κίνημα, λειτουργία, διαμορφώνω, πολυμαθής, αναμφισβήτητα, στραμμένος, διαχειρίστηκε, συνείδηση, κηρύττω, ανακαλύπτω, πληθυσμός, δικαιολογούμαι, συνηθίζω, επικοινωνώ, επιστημονικός, πρωτότυπος, ποικίλη, υποσχεθείτε

6. Ποίημα

Άκουσε και συμπλήρωσε.

Εις τον Ιερόν Λόχον
Ανδρέας Κάλβος

Ας μη βρέξει ποτέ
το σύννεφον και ο .....
σκληρός ας μη σκορπίσει
το χώμα το μακάριον
που σας σκεπάζει.

Ας το δροσίζει πάντοτε
με τ' ..... της δάκρυα
η ροδόπεπλος κόρη
και αυτού ας ξεφυτρώνουν
αιώνια τ' .....

Ω γνήσια της Ελλάδος
τέκνα, ψυχαί που επέσατε
εις τον αγώνα .....
τάγμα εκλεκτών Ηρώων,
..... νέον.

Αλλ' αν τις απεθάνει
δια την πατρίδαν, η μύρτος
είναι φίλον ατίμητον,
και καλά τα .....
της κυπαρίσσου.

ΜΕΡΟΣ Δ '**Λεξικό Ενότητας**

- αφιερώνω: προσφέρω (αφιερώνω, αφιέρωνα, αφιέρωσα, θα αφιερώνω, θα αφιερώσω, έχω αφιερώσει, είχα αφιερώσει, θα έχω αφιερώσει)
Αφιερώνω πολύ χρόνο στη δουλειά μου.

- οικείος,-α-ο: γνώριμος, φιλικός
Όταν βρισκόμαστε σε χώρους που μας είναι οικείοι, νιώθουμε ευχάριστα.

οικείος	οικεία	οικείο
οικείου	οικείας	οικείου
οικείο	οικεία	οικείο
οικείε	οικεία	οικείο
οικείοι	οικείες	οικεία
οικείων	οικείων	οικείων
οικείους	οικείες	οικεία
οικείοι	οικείες	οικεία

- αίσθηση η: ζωνηρή εντύπωση
Έχω την αίσθηση ότι δεν με αγαπάει πια.

η αίσθηση
της αίσθησης (αισθήσεως)
την αίσθηση
αίσθηση

οι αισθήσεις
των αισθήσεων
τις αισθήσεις
αισθήσεις

- περιήγηση η: ταξίδι για επίσκεψη ή μελέτη του τόπου
Οι φίλοι μας κάνουν συχνά περιηγήσεις στα νησιά.

η περιήγηση
της περιήγησης (περιγήσεως)
την περιήγηση
περιήγηση

οι περιηγήσεις
των περιηγήσεων
τις περιηγήσεις
περιηγήσεις

- στεγάζω: προσφέρω στέγη (κατοικία) (στεγάζω, στέγαζα, στέγασα, θα στεγάζω, θα στεγάσω, έχω στεγάσει, είχα στεγάσει, θα έχω στεγάσει)
Αγόρασα ένα σπίτι για να στεγάσω την οικογένεια μου.
- εκτίθεμαι: είμαι εκτεθειμένος, παρουσιάζομαι, φαίνομαι (εκτίθεμαι, εκτέθηκα, θα εκτίθεμαι, θα εκτεθώ, έχω εκτεθεί, είχα εκτεθεί, θα έχω εκτεθεί)
Πέρυσι στο μουσείο της πόλης εκτέθηκε συλλογή Βυζαντινών εικόνων.
- έκθεμα το: αντικείμενο που παρουσιάζεται σε έκθεση
Η αξία των εκθεμάτων φέρνει πολύ κόσμο στο Αρχαιολογικό Μουσείο.

το έκθεμα
του εκθέματος
το έκθεμα
έκθεμα

τα εκθέματα
των εκθεμάτων
τα εκθέματα
εκθέματα

- παραλείπω: αφήνω κάτι χωρίς να το κάνω (παραλείπω, παρέλειπα, παρέλειψα, θα παραλείπω, θα παραλείψω, έχω παραλείψει, είχα παραλείψει, θα έχω παραλείψει)
Παρέλειψα να στείλω τις πρωτοχρονιάτικες κάρτες.
- εξέγερση η: ξεσηκωμα, επανάσταση.
Ο Σπάρτακος ήταν αρχηγός της εξέγερσης των σκλάβων εναντίον της Ρώμης.

η εξέγερση
της εξέγερσης (εξεγέρσεως)
την εξέγερση
εξέγερση

οι εξεγέρσεις
των εξεγέρσεων
τις εξεγέρσεις
εξεγέρσεις

- κίνημα το: στάση, ξεσηκωμός για την ανατροπή κοινωνικού ή πολιτικού καθεστώτος
Τα δικαιώματα των αγροτών και των εργατών κατοχυρώθηκαν με αγώνες και κινήματα.

το κίνημα
του κινήματος
το κίνημα
κίνημα

τα κινήματα
των κινήμάτων
τα κινήματα
κινήματα

- έπαυλη η: πολυτελές εξοχικό σπίτι, βίλα
Έχτισε μια καταπληκτική έπαυλη.

η έπαυλη
της έπαυλης
την έπαυλη
έπαυλη

οι επαύλεις
των επαύλεων
τις επαύλεις
επαύλεις

- κατάληξη η: τέλος, έκβαση
Θέλω να μάθω την κατάληξη της αυτής της ιστορίας.

η κατάληξη
της κατάληξης (καταλήξεως)
την κατάληξη
κατάληξη

οι καταλήξεις
των καταλήξεων
τις καταλήξεις
καταλήξεις

- διατριβή η: σύντομη μελέτη για κάποιο θέμα
Αυτό τον καιρό ετοιμάζω τη διδακτορική μου διατριβή.

η διατριβή
της διατριβής
τη διατριβή
διατριβή

οι διατριβές
των διατριβών
τις διατριβές
διατριβές

- ένστικτο το: έμφυτη παρόρμηση
Λέγεται ότι οι γυναίκες έχουν μητρικό ένστικτο.

το ένστικτο

του ενστίκτου
το ένστικτο
ένστικτο

τα ένστικτα
των ενστίκτων
τα ένστικτα
ένστικτα

- βασιλόφρων,-ων-ον : υποστηρικτής του βασιλικού θεσμού
Είναι βασιλόφρων και μέλος του βασιλικού κόμματος.

βασιλόφρων	βασιλόφρων	βασιλόφρον
βασιλόφρονος	βασιλόφρονος	βασιλόφρονος
βασιλόφρονα	βασιλόφρονα	βασιλόφρον
βασιλόφρων	βασιλόφρων	βασιλόφρον

βασιλόφρονες	βασιλόφρονες	βασιλόφρονα
βασιλοφρόνων	βασιλοφρόνων	βασιλοφρόνων
βασιλόφρονες	βασιλόφρονες	βασιλόφρονα
βασιλόφρονες	βασιλόφρονες	βασιλόφρονα

- βουκόλος ο: βοσκός κυρίως βοδιών
Οι νέοι σήμερα δεν αγαπούν τη ζωή στα χωριά. Δεν θέλουν να γίνουν γεωργοί ή βουκόλοι.

ο βουκόλος
του βουκόλου
το βουκόλο
βουκόλε

οι βουκόλοι
των βουκόλων
τους βουκόλους
βουκόλοι

- μιλωνάς ο: ιδιοκτήτης ή εργάτης μύλου
Οι μιλωνάδες είχαν τους μύλους τους έξω από τα χωριά.

ο μιλωνάς
του μιλωνά
το μιλωνά
μιλωνά

οι μιλωνάδες
των μιλωνάδων
τους μιλωνάδες
μιλωνάδες

- **όχθη η:** το μέρος της ξηράς που είναι κοντά σε ποτάμι, λίμνη ή θάλασσα
Του αρέσει να περπατάει στην όχθη της λίμνης.

η όχθη
της όχθης
την όχθη
όχθη

οι όχθες
των οχθών
όχθες
όχθες

- **διαμορφώνω:** δίνω σε κάτι μορφή ή σχήμα (διαμορφώνω, διαμόρφωνα, διαμόρφωσα, θα διαμορφώνω, θα διαμορφώσω, έχω διαμορφώσει, είχα διαμορφώσει, θα έχω διαμορφώσει)
Θέλω να διαμορφώσω το δωμάτιό μου και να το κάνω πιο μοντέρνο.

- **μεγαλοπρεπής,-ης-ές:** με λαμπρή εμφάνιση ή συμπεριφορά
Αυτός ο άνθρωπος έχει μια μεγαλοπρεπή παρουσία.

μεγαλοπρεπής
μεγαλοπρεπούς
μεγαλοπρεπή
μεγαλοπρεπή

μεγαλοπρεπής
μεγαλοπρεπούς
μεγαλοπρεπή
μεγαλοπρεπή

μεγαλοπρεπές
μεγαλοπρεπούς
μεγαλοπρεπές
μεγαλοπρεπές

μεγαλοπρεπείς
μεγαλοπρεπών
μεγαλοπρεπείς
μεγαλοπρεπείς

μεγαλοπρεπείς
μεγαλοπρεπών
μεγαλοπρεπείς
μεγαλοπρεπείς

μεγαλοπρεπή
μεγαλοπρεπών
μεγαλοπρεπή
μεγαλοπρεπή

- **ομώνυμος,-η-ο:** που έχει το ίδιο όνομα
Τον βασιλιά Γεώργιο διαδέχτηκε στο θρόνο ο ομώνυμος εγγονός του.

ομώνυμος
ομώνυμου
ομώνυμο
ομώνυμε

ομώνυμη
ομώνυμης
ομώνυμη
ομώνυμη

ομώνυμο
ομώνυμου
ομώνυμο
ομώνυμο

ομώνυμοι
ομώνυμων (ομωνύμων)
ομώνυμους
ομώνυμοι

ομώνυμες
ομώνυμων (ομωνύμων)
ομώνυμες
ομώνυμες

ομώνυμα
ομώνυμων (ομωνύμων)
ομώνυμα
ομώνυμα

- **σύμβουλος ο /η:** που παρέχει συμβουλές
Διορίστηκε σύμβουλος του Υπουργού.

ο σύμβουλος

του συμβούλου
το σύμβουλο
σύμβουλε

οι σύμβουλοι
των συμβούλων
τους συμβούλους
σύμβουλοι

- πολυμαθής, -ής-ές: σοφός, που έμαθε πολλά
Ο καθηγητής μας είναι έξυπνος και πολυμαθής.

πολυμαθής
πολυμαθούς
πολυμαθή
πολυμαθή

πολυμαθής
πολυμαθούς
πολυμαθή
πολυμαθή

πολυμαθές
πολυμαθούς
πολυμαθές
πολυμαθές

πολυμαθείς
πολυμαθών
πολυμαθείς
πολυμαθείς

πολυμαθείς
πολυμαθών
πολυμαθείς
πολυμαθείς

πολυμαθή
πολυμαθών
πολυμαθή
πολυμαθή

- Υπουργικό Συμβούλιο: το σύνολο των υπουργών μιας κυβέρνησης
Το Υπουργικό Συμβούλιο συνεδριάζει υπό την Προεδρία του Πρωθυπουργού.
- δεξί χέρι: ο καλύτερος βοηθός
Ο υπολογιστής είναι το δεξί μου χέρι.
- προκειμένου να: με σκοπό, επειδή πρόκειται να συμβεί κάτι
Πήγε στην Αμερική προκειμένου να σπουδάσει.
- κληρονομιά: αυτά που η προηγούμενη γενιά αφήνει στις επόμενες
Πεθαίνοντας της άφησε αρκετά μεγάλη κληρονομιά.

η κληρονομιά
της κληρονομιάς
την κληρονομιά
κληρονομιά

οι κληρονομιές
των κληρονομιών
τις κληρονομιές
κληρονομιές

- επανεκτιμώμαι: αναγνωρίζω ξανά την αξία μου (επανεκτιμώμαι, επανεκτιμήθηκα, θα επανεκτιμώμαι, θα επανεκτιμηθώ, έχω επανεκτιμηθεί, είχα επανεκτιμηθεί, θα έχω επανεκτιμηθεί)

Η προσφορά του στην εταιρεία επανεκτιμήθηκε και έτσι πήρε προαγωγή.

- μετατρέπομαι: αλλάζω, μεταβάλλομαι (μετατρέπομαι, μετατρεπόμουν, μετατράπηκα θα μετατρέπομαι, θα μετατραπώ, έχω μετατραπεί, είχα μετατραπεί, θα έχω μετατραπεί)

Το παλιό εργοστάσιο θα μετατραπεί σε πολιτιστικό κέντρο.

- θεσμός ο: κοινωνικός ή πολιτικός οργανισμός που αναγνωρίζεται από το νόμο και με τη δράση του δημιουργεί παράδοση
Ο θεσμός της προίκας ίσχυε παλιότερα και ισχύει και σήμερα σε ορισμένες κοινωνίες.

ο θεσμός
του θεσμού
το θεσμό
θεσμέ

οι θεσμοί
των θεσμών
τους θεσμούς
θεσμοί

- αναμφισβήτητα: χωρίς αμφιβολία, σίγουρα, βέβαια
Είναι αναμφισβήτητα ο καλύτερος αθλητής του πρωταθλήματος.

- τραβάει σαν μαγνήτης: έχει γοητεία, έλκει
Τα μάτια της με τράβηξαν σαν μαγνήτης.

- διαχειρίζομαι: διευθύνω μια υπόθεση (διαχειρίζομαι, διαχειριζόμουν, διαχειρίστηκα, θα διαχειρίζομαι, θα διαχειριστώ, έχω διαχειριστεί, είχα διαχειριστεί, θα έχω διαχειριστεί)

Ο κ. Νικολάου διαχειρίζεται τα οικονομικά του σχολείου μας.

- στραμμένος,-η-ο: που έχει κατεύθυνση προς ένα σημείο
Έχει στραμμένο το ενδιαφέρον του στην επιστήμη.

στραμμένος
στραμμένου
στραμμένο
στραμμένε

στραμμένη
στραμμένης
στραμμένη
στραμμένη

στραμμένο
στραμμένου
στραμμένο
στραμμένο

στραμμένοι
στραμμένων

στραμμένες
στραμμένων

στραμμένα
στραμμένων

στραμμένους
στραμμένοι

στραμμένες
στραμμένες

στραμμένα
στραμμένα

- συντελούμαι: πραγματοποιούμαι (συντελούμαι, συντελούμουν, συντελέστηκα, θα συντελούμαι, θα συντελεστώ, έχω συντελεστεί, είχα συντελεστεί, θα έχω συντελεστεί)
Η Πρωθυπουργός δήλωσε ότι το έργο που συντελέστηκε από την κυβέρνηση είναι σημαντικό.
- εξακολουθώ: συνεχίζω (εξακολουθώ, εξακολουθούσα, εξακολουθήσα, θα εξακολουθώ, θα εξακολουθήσω, έχω εξακολουθήσει, είχα εξακολουθήσει, θα έχω εξακολουθήσει)
Θα εξακολουθήσεις να γυμνάζεσαι;
- μητρόπολη: πρωτεύουσα ή πόλη με σημαντική πολιτιστική, κοινωνική κλπ. ζωή
Η Αθήνα ήταν η μητρόπολη του αρχαίου ελληνικού κόσμου.

η μητρόπολη
της μητρόπολης (μητροπόλεως)
τη μητρόπολη
μητρόπολη

οι μητροπόλεις
των μητροπόλεων
τις μητροπόλεις
μητροπόλεις

- εκλεκτός, -ή-ό: διαλεκτός, ξεχωριστός, εξαιρετικός
Το φαγητό, το ποτό, η μουσική όλα ήταν εκλεκτά.

εκλεκτός
εκλεκτού
εκλεκτό
εκλεκτέ

εκλεκτή
εκλεκτής
εκλεκτή
εκλεκτή

εκλεκτό
εκλεκτού
εκλεκτό
εκλεκτό

εκλεκτοί
εκλεκτών
εκλεκτούς
εκλεκτοί

εκλεκτές
εκλεκτών
εκλεκτές
εκλεκτές

εκλεκτά
εκλεκτών
εκλεκτά
εκλεκτά

- έχοντας συνείδηση: ξέροντας, γνωρίζοντας απολύτως
Έχει συνείδηση των προτερημάτων και των ελαττωμάτων της.
- ηγεμόνας ο: ανώτατος άρχοντας μιας πολιτείας
Στην εποχή μας έχουν απομείνει ελάχιστοι ηγεμόνες, κυρίως βασιλείς μερικών ευρωπαϊκών χωρών.

ο ηγεμόνας
του ηγεμόνα
τον ηγεμόνα
ηγεμόνα

οι ηγεμόνες
των ηγεμόνων
τους ηγεμόνες
ηγεμόνες

- ηγέτης ο: αρχηγός
Οι ηγέτες μιας χώρας πρέπει να είναι έντιμοι.

ο ηγέτης
του ηγέτη
τον ηγέτη
ηγέτη

οι ηγέτες
των ηγετών
τους ηγέτες
ηγέτες

- κηρύσσ(ττ)ω: γνωστοποιώ, ανακοινώνω, διακηρύσσω (κηρύσσ(ττ)ω, κήρυσσ(ττ)α, κήρυξα, θα κηρύσσ(ττ)ω, θα κυρήξω, έχω κηρύξει, είχα κηρύξει, θα έχω κηρύξει)
Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κήρυξε την έναρξη των Ολυμπιακών Αγώνων.

- ποσοστό το: μέρος ενός ποσού, μικρή ποσότητα
Ένα ποσοστό από τα χρήματά του πηγαίνει σε φιλανθρωπικούς σκοπούς.

το ποσοστό
του ποσοστού
το ποσοστό
ποσοστό

τα ποσοστά
των ποσοστών
τα ποσοστά
ποσοστά

- απολαμβάνω: ευχαριστιέμαι (απολαμβάνω, απολάμβανα, απόλαυσα, θα απολαμβάνω, θα απολαύσω, έχω απολαύσει, είχα απολαύσει, θα έχω απολαύσει)
Απόλαυσαν ένα ωραίο γεύμα.

- συγκρότημα το: σύνολο πραγμάτων κυρίως κτισμάτων
Στη γειτονιά μας χτίστηκε ένα μεγάλο συγκρότημα πολυκατοικιών.

το συγκρότημα
του συγκροτήματος
το συγκρότημα
συγκρότημα

τα συγκροτήματα
των συγκροτημάτων
τα συγκροτήματα
συγκροτήματα

- κυρίαρχος, -η-ο: αυτός που επικρατεί, που είναι πρώτος ή κύριος
Οι κυρίαρχες γλώσσες στην Ευρωπαϊκή ένωση είναι τα αγγλικά, τα γαλλικά και τα γερμανικά.

κυρίαρχος	κυρίαρχη	κυρίαρχο
κυρίαρχου	κυρίαρχης	κυρίαρχου
κυρίαρχο	κυρίαρχη	κυρίαρχο
κυρίαρχε	κυρίαρχη	κυρίαρχο

κυρίαρχοι	κυρίαρχες	κυρίαρχα
κυρίαρχων	κυρίαρχων	κυρίαρχων
κυρίαρχους	κυρίαρχες	κυρίαρχα
κυρίαρχοι	κυρίαρχες	κυρίαρχα

- ανάχωμα: σωρός από χώμα που λειτουργεί σαν εμπόδιο, εμπόδιο
Δέντρα, χώματα και πέτρες λειτούργησαν σαν ανάχωμα και εμπόδισαν την πλημμύρα.

- μακάριος, -α-ο : ήρεμος, γαλήνιος
Είχε ένα μακάριο χαμόγελο.

μακάριος	μακάρια	μακάριο
μακάριου	μακάριας	μακάριου
μακάριο	μακάρια	μακάριο
μακάριε	μακάρια	μακάριο

μακάριοι	μακάριες	μακάρια
μακαρίων	μακαρίων	μακαρίων
μακαρίους	μακαρίες	μακάρια
μακάριοι	μακαρίες	μακάρια

- αργυρός, -ή-ό: ασημένιος, με ασημένιο χρώμα
Πήρε το αργυρό μετάλλιο στο Παγκόσμιο Πρωτάθλημα.

αργυρός	αργυρή	αργυρό
αργυρού	αργυρής	αργυρού
αργυρό	αργυρή	αργυρό
αργυρέ	αργυρή	αργυρό

αργυροί	αργυρές	αργυρά
αργυρών	αργυρών	αργυρών
αργυρούς	αργυρές	αργυρά
αργυροί	αργυρές	αργυρά

- ροδόπεπλος η: που φοράει ρόδινο πέπλο
Η ροδόπεπλος κόρη είναι πρόσωπο των ποιημάτων και των τραγουδιών.

η ροδόπεπλος
της ροδόπεπλου
την ροδόπεπλο
ροδόπεπλε

- ανδρείως: με ανδρεία, με γενναιότητα
Πολέμησε ανδρείως.

- καύχημα το: καμάρι, δόξα
Τραγουδάει ωραία και το έχει καύχημα.

το καύχημα
του καυχήματος
το καύχημα
καύχημα

τα καυχήματα
των καυχημάτων
τα καυχήματα
καυχήματα

- μύρτος η: κλαδί θάμνου μυρτιάς, μυρτιά
Στις Εθνικές γιορτές φτιάχνουμε στεφάνια από δάφνες και μύρτους.

η μύρτος
της μύρτου
τη μύρτο
μύρτε

οι μύρτοι
των μύρτων
τις μύρτους
μύρτοι

- κυπάρισσος η : κωνοφόρο δέντρο, το κυπαρίσσι
Ανάμεσα στις κυπαρίσσοις βρισκόταν απλωμένο το χωριό.

η κυπάρισσος	οι κυπάρισσοι
της κυπαρίσσου	των κυπαρίσσω

την κυπάρισσο
κυπάρισσε

τις κυπαρίσσους
κυπάρισσοι

ΜΕΡΟΣ Ε΄**Τεστ αυτοαξιολόγησης****1. Συμπλήρωσε τις προτάσεις με τις λέξεις της παρένθεσης.**

- α. Ποτέ δεν είναι αργά για να ..... (μαθαίνω, εμείς) μια ξένη γλώσσα.
- β. Δεν βλέπω την ώρα να τον ..... (συναντώ, εγώ).
- γ. Θα έχω έτοιμο το κείμενο μέχρι να ..... (επιστρέφω, εσύ).
- δ. Είναι η σειρά της να ..... (εκθέτω) τα επιχειρήματά της.
- ε. Παρά λίγο να μη σε ..... (γνωρίζω, εγώ).

2. Συμπλήρωσε τις προτάσεις με τις λέξεις της παρένθεσης.

- α. Το Ιάσιο εξακολουθεί να ..... (αποτελώ) το σταυροδρόμι για ποικίλα επιστημονικά και φιλολογικά ρεύματα
- β. Ακούω κάποιον να με ..... (φωνάζω).
- γ. Συνηθίζουν να ..... (πίνω) καφέ μετά από το γεύμα.
- δ. Μου αρέσει να ..... (μαγειρεύω) πρωτότυπα φαγητά.
- ε. Οι γονείς του εξακολουθούν να τον ..... (συμβουλεύω), παρά την προχωρημένη ηλικία του.

3. Συμπλήρωσε τις προτάσεις με τις λέξεις της παρένθεσης.

- α. Πήραμε τηλέφωνο στο θέατρο για να ..... (κλείνω) θέση.
- β. Πάντα πρέπει να ..... (δένω) τις ζώνες σας στο αεροπλάνο.
- γ. Πόσες φορές πρέπει να του το ..... (λέω) για να το ..... (καταλαβαίνω);
- δ. Χρειάστηκε καιρός για να τον ..... (πείθω) ότι είχα δίκιο.
- ε. Τα παιδιά μαθαίνουν γρήγορα να ..... (μιλώ) τη μητρική τους γλώσσα και να ..... (επικοινωνώ) με το περιβάλλον τους.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Κείμενο 1

Η Ελένη, ο Γιώργος, ο Νίκος και η Κατερίνα είναι φίλοι και φοιτητές στο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης. Οι δε γονείς τους είναι Έλληνες από την Κωνσταντινούπολη. Συναντάμε την παρέα στο κυλικείο του Πανεπιστημίου.

- Γιώργος: Ελένη, έχεις επισκεφτεί ποτέ την Κωνσταντινούπολη;
 Ελένη: Ναι, αλλά ήμουν πολύ μικρή και δεν θυμάμαι τίποτα σχεδόν, εσύ;
 Γιώργος: Ναι, αρκετές φορές. Η Κωνσταντινούπολη είναι η μεγαλύτερη πόλη της Τουρκίας. **Υπήρξε** πρωτεύουσα της Βυζαντινής, της Οθωμανικής αυτοκρατορίας και της Τουρκικής Δημοκρατίας.
 Κατερίνα: Κι εγώ έχω ταξιδέψει πολλές φορές στην Κωνσταντινούπολη. Αυτό που μου **έκανε** μεγάλη εντύπωση είναι ότι η παλιά πόλη βρίσκεται σε μια τριγωνική χερσόνησο ανάμεσα στην Ευρώπη και την Ασία.
 Ελένη: Δηλαδή η Κωνσταντινούπολη είναι η γέφυρα που ενώνει την Ευρώπη και την Ασία.
 Κατερίνα: Ακριβώς έτσι είναι, όπως τα λες! Μόνο που άλλες φορές **χρησίμευε** για να ενώνει τους ανθρώπους και άλλες **έπαιξε** το ρόλο του **φράγματος** και τους **χώριζε**. **Πρωτεύον** στοιχείο για την ιστορική πορεία της πόλης είναι ότι για 2.500 χρόνια υπήρξε το επίκεντρο θρησκευτικών, πολιτιστικών, πολιτικών και ιδεολογικών

- αντιπαραθέσεων. Εξαιτίας της περίοπτης γεωγραφικής της θέσης αποτέλεσε μια από τις επίζηλες πόλεις του κόσμου.
- Νίκος: Και το όνομα «Βυζάντιο», πώς προήλθε;
- Γιώργος: Χμ! Υπάρχουν διάφορες μαρτυρίες. Σύμφωνα με τις διηγήσεις του πατέρα μου, ίσως η ονομασία προέρχεται από τον Βύζαντα, ο οποίος σύμφωνα με την παράδοση ήταν αρχηγός των Ελλήνων από τα Μέγαρα. Αυτοί, αφού απέσπασαν τη χερσόνησο από τον έλεγχο ποιμενικών θρακικών φυλών, έχτισαν την πόλη γύρω στο 657 π.Χ.
- Ελένη: Καλέ, τι ενδιαφέροντα είναι όλα αυτά τα στοιχεία! Παιδιά, μας έχετε γοητεύσει! Ο Νίκος κι εγώ είμαστε πράγματι ευγνώμονες για όλες τις πολύτιμες γνώσεις που μας προσφέρετε!
- Νίκος: Έλα, Ελένη. Μην τους πειράζεις. Συνέχισε, Γιώργο! Μην την ακούς.
- Γιώργος: Συνεχίζω ακάθεκτος! Μου φαίνεται ότι παλιά ονομαζόταν και «Νέα Ρώμη», αλλά δεν θυμάμαι ποιος την ονόμασε έτσι.
- Κατερίνα: Ο Μέγας Κωνσταντίνος, όταν το 330 μ.Χ. την ανακήρυξε πρωτεύουσα του κράτους του. Τα νομίσματα, όμως, εξακολουθούσαν να φέρνουν τη σφραγίδα «Βυζάντιο», μέχρις ότου ο αυτοκράτορας διέταξε να κοπούν νομίσματα με τη νέα ονομασία της πόλης.
- Ελένη: Λοιπόν παιδιά, νιώθω πολύ υποχρεωμένη για όλες αυτές τις πληροφορίες, που αποκόμισα και, για να μη θεωρηθώ αγνώμων, θα κεράσω τους καφέδες.

Λεξιλόγιο κειμένου 1

- φράγματος: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (το φράγμα)
- πρωτεύον: επίθετο γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (πρωτεύων, -ουσα, -ον)
- αντιπαραθέσεων: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης γενικής (η αντιπαραθέση)
- αποτέλεσε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης οριστικής, φωνής ενεργητικής (αποτελώ)
- περίοπτης: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (περίοπτος, -η, -ο)
- επίζηλες: επίθετο, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (επίζηλος, -η, -ο)

- μαρτυρίες: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η μαρτυρία)
- απέσπασαν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης οριστικής, φωνής ενεργητικής (αποσπώ)
- ποιμενικών: επίθετο, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης γενικής (ποιμενικός, -ή,-ό)
- ευγνώμονες: επίθετο, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ευγνώμων, -ων,-ον)
- ακάθεκτος: επίθετο, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ακάθεκτος, -η,-ο)
- ανακήρυξε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης οριστικής, φωνής ενεργητικής (ανακηρύσσω)
- αποκόμισα: ρήμα, α' ενικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης οριστικής, φωνής ενεργητικής (αποκομίζω)
- αγνώμων: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (αγνώμων, -ων,-ον)

Επεξεργασία κειμένου 1

Σωστό ή Λάθος;

1. Η Ελένη έχει επισκεφθεί πολλές φορές την Κωνσταντινούπολη.
2. Η παλιά πόλη βρίσκεται σε μια τριγωνική χερσόνησο.
3. Το ιστορικό παρελθόν της Κωνσταντινούπολης δεν παρουσιάζει ενδιαφέρον.
4. Ο Μέγας Κωνσταντίνος ονόμασε την Κωνσταντινούπολη «Νέα Ρώμη».
5. Η Ελένη κερνάει τους καφέδες σε όλους.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 1**Επίλεξε το σωστό.**

1. Το ..... παράγει ηλεκτρικό ρεύμα για όλη την περιοχή.
α. λιμάνι   β. φράγμα   γ. στοιχείο
2. Η Ελλάδα ..... μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
α. αποτελεί   β. γίνεται   γ. υπήρξε
3. Οι ηθοποιοί ..... το θερμό χειροκρότημα των θεατών.
α. έσπασαν   β. διέσπασαν   γ. απέσπασαν
4. Θεωρούνται ..... εκείνοι που είναι αχάριστοι προς τον ευεργέτη τους.
α. άσχετοι   β. απρόσεχτοι   γ. αγνώμονες
5. Η κυβέρνηση συνεχίζει ..... την οικονομική πολιτική της.
α. αδιάφορη   β. ακάθεκτη   γ. ανήμπορη

Κείμενο 2

Η παρέα των τεσσάρων φοιτητών αποφάσισε να κάνει ένα ταξίδι στην Κωνσταντινούπολη, ώστε όλοι να γνωρίσουν τον τόπο προέλευσης των γονιών τους. Η πιο **ενδιαφέρουσα** εκκλησία στην Κωνσταντινούπολη είναι ο ναός της Αγίας Σοφίας. Είναι η μεγαλύτερη και η πιο φημισμένη εκκλησία, που **ανεγέρθηκε** από τους Βυζαντινούς. Η ανέγερση αυτής της αξιοθαύμαστης εκκλησίας άρχισε το 532 μ.Χ. από τον αυτοκράτορα Ιουστινιανό και για την **αποπεράτωσή** της χρειάστηκαν έξι χρόνια. Ο Ιουστινιανός φρόντισε να την **κοσμήσει** με τα πολυτιμότερα υλικά και **δαπάνησε** μυθικά ποσά για το έργο. Οι δυο σπουδαίοι αρχιτέκτονες που **ανέλαβαν** αυτό το έργο ήταν ο Ανθέμιος και ο Ισιδωρος από την Ελληνική Ιωνία. Μελέτησαν και **αξιολόγησαν** κάθε αρχιτεκτονική λεπτομέρεια με τολμηρούς και σοφούς υπολογισμούς, έτσι ώστε το έργο αυτό της Αγίας Σοφίας να **αντανακλά** το μεγαλείο, την **κομψότητα** και την αρχιτεκτονική χάρη της πατρίδας τους.

Το εξωτερικό της Αγίας Σοφίας διακρίνεται για **το κάλλος** και την τέχνη του. Πρόκειται για ένα κτήριο περιτριγυρισμένο από τοίχους μεγάλου πάχους και στην κορυφή του κάθεται ένας βαρύς **τρούλος**, που απέχει από τη γη πενήντα μέτρα. Αυτό, όμως, που περισσότερο **καθιερώνει** την Αγία Σοφία ως ένα από τα πιο αξιολογότερα δημιουργήματα στην Κωνσταντινούπολη, είναι οι **θησαυροί** που βρίσκονται στο εσωτερικό της.

Στην εσωτερική πόρτα του **γάρθηκα**, ο Λυτρωτής με κατάλευκο μεταξωτό μανδύα κάθεται μεγαλοπρεπής στον θρόνο του. Στα πόδια του γονατισμένος ο αυτοκράτορας με τη βασιλική πορφύρα προσεύχεται ταπεινός. Το εσωτερικό της εκκλησίας τέμνεται από μια μακριά σειρά κιόνων από πορφυρένια μάρμαρα, στεφανωμένων με λευκά κιονόκρανα.

Η εκκλησία της Αγίας Σοφίας αποτέλεσε τη μητρόπολη της Ορθοδοξίας και το θρησκευτικό κέντρο της Βυζαντινής αυτοκρατορίας.

Λεξιλόγιο κειμένου 2

- ανεγέρθηκε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (ανεγείρομαι)
- αποπεράτωση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η αποπεράτωση)
- ανέλαβαν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης οριστικής, φωνής ενεργητικής (αναλαμβάνω)
- αξιολόγησαν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης οριστικής φωνής ενεργητικής, (αξιολογώ)
- αντανακλά: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης οριστικής, φωνής ενεργητικής (αντανακλώ)
- κομψότητα: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η κομψότητα)
- κάλλος: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το κάλλος)
- τρούλος: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ο τρούλος)
- καθιερώνει: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (καθιερώνω)
- θησαυρός: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ο θησαυρός)
- νάρθηκα: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (ο νάρθηκας)

Επεξεργασία κειμένου 2**Σωστό ή Λάθος;**

1. Ο Ιουστινιανός ανέλαβε την ανέγερση του ναού της Αγίας Σοφίας.
2. Ο Ανθέμιος και ο Ισίδωρος πλήρωσαν μυθικά ποσά για την ανέγερση του ναού της Αγίας Σοφίας.
3. Ο βαρύς τρούλος καθιερώνει την Αγία Σοφία ως ένα από τα αξιολογότερα δημιουργήματα στην Κωνσταντινούπολη.
4. Στην πόρτα του νάρθηκα κάθεται ο αυτοκράτορας.
5. Η εκκλησία της Αγίας Σοφίας αποτέλεσε το κέντρο της Ορθοδοξίας.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 2**Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις της παρένθεσης.**

(ανέγειρε, αποπεράτωση, κάλλος, καθιέρωσε, αντανακλά)

1. Μετά την ..... των σπουδών του υπηρέτησε τη στρατιωτική του θητεία.
2. Το υπουργείο ..... νέο δικαστικό μέγαρο.
3. Η λίμνη ..... τις ακτίνες του ήλιου.
4. Οι επισκέπτες θαυμάζουν το ..... των μνημείων.
5. Η παράδοση ..... τα πανηγύρια σε πολλά χωριά της Ελλάδας.

Κείμενο 3 - Πολιτισμός

Η Κωνσταντινούπολη είχε πάντα εξέχουσα θέση στην ιστορική διαδρομή του Ελληνισμού. Η γεωγραφική τοποθεσία της την καθιστά ενδιαφέρουσα για το στρατιωτικό αλλά και εμπορικό έλεγχο των Στενών, της Μαύρης θάλασσας και της Ασίας.

Η παρουσία τόσο σημαντικών μνημείων δείχνει το διαρκές μεγαλείο της Πόλης. Ακόμα και σήμερα, που δεν είναι πια η πρωτεύουσα της Τουρκίας, αποτελεί σημαντικότερο θρησκευτικό κέντρο, αφού εκεί στεγάζεται το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Ο Ελληνισμός είναι ευγνώμων για το ρόλο που ανέκαθεν έπαιξε ο θεσμός του Πατριαρχείου.

Εξάλλου κατά τη διάρκεια της Ρωμαϊκής Ανατολικής Αυτοκρατορίας (330-1453), η Κωνσταντινούπολη ήταν κέντρο σπουδών για όλη την Ανατολική Ευρώπη, την Ασία και τη Νότια Ιταλία.

Από την Κωνσταντινούπολη, από τη γειτονιά του Φαναρίου, κατάγονταν εξέχουσες οικογένειες που κατείχαν μεγάλα αξιώματα στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες και αργότερα συμμετείχαν στην πολιτική ζωή της ελεύθερης Ελλάδας.

Επεξεργασία κειμένου 3

Σωστό ή Λάθος;

1. Η Κωνσταντινούπολη δεν είχε μεγάλη σημασία για τον Ελληνισμό.
2. Η γεωγραφική θέση της την καθιστά δυνατή σε στρατιωτικό και εμπορικό επίπεδο.
3. Ο Ελληνισμός εκτιμά ιδιαίτερα το ρόλο του Οικουμενικού Πατριαρχείου.
4. Η Κωνσταντινούπολη αποτέλεσε κέντρο σπουδών μόνο κατά την Τουρκοκρατία.
5. Το Φανάρι είναι μια σημαντική οικογένεια της Πόλης.

ΜΕΡΟΣ Β΄**Γραμματική****1. Θεωρία****Αύξηση**

Όσα ρήματα αρχίζουν από σύμφωνο παίρνουν μπροστά από το θέμα, στον παρατατικό και τον αόριστο της οριστικής ένα **-ε-**. Αυτό το **-ε-** λέγεται αύξηση και οι ρηματικοί τύποι που το παρουσιάζουν λέγονται αυξημένοι τύποι.

Η αύξηση μένει πάντοτε, όταν τονίζεται: έδεσα, έγγραψε, έλεγες.
Όταν το **-ε-** είναι άτονο, δεν εμφανίζεται: γράφαμε, λέγατε, πηγαίνατε.

Γενικά τα δισύλλαβα ρήματα παίρνουν το **-ε-**, τα τρισύλλαβα ή πολυσύλλαβα δεν το παίρνουν: μένω, έμενα, έμεινα/ γράφω, έγγραφα, έγγραψα/ νομίζω, νόμιζα, νόμισα/ πληρώνω, πλήρωνα, πλήρωσα.

Μερικά ρήματα παίρνουν αύξηση **-η-** αντί **-ε-**: θέλω-ήθελα/ ξέρω-ήξερα

Μερικά ρήματα με πρώτο συνθετικό λέξεις όπως *πολύ, πάρα, καλά, κακά* παίρνουν την τονισμένη αύξηση στην αρχή του δεύτερου συνθετικού. Η αύξηση αυτή λέγεται **εσωτερική αύξηση**.

Παράδειγμα: Ήθελε και παραήθελε.
Δεν τον πολυέβλεπαν τελευταία στη γειτονιά.

Εσωτερική αύξηση παίρνουν και μερικοί τύποι λόγιων ρημάτων, σύνθετων με πρόθεση.

Παράδειγμα: Δεν ενέκριναν τη συμπεριφορά του.
Δεν με ενδιέφερε καθόλου η άποψη του για το πρόγραμμα.

Και η εσωτερική διατηρείται μόνο όταν είναι τονισμένη: πολυέβλεπα, πολυέβλεπες, αλλά πολυβλέπαμε, πολυβλέπατε.

Τα επίθετα σε -ων, -ουσα, -ον

Τα επίθετα σε -ων, -ουσα, -ον είναι «απολιθώματα» των ενεργητικών μετοχών του ενεστώτα των αρχαίων ελληνικών, με μερικές αλλαγές, και κλίνονται ως εξής:

ενικός αριθμός

	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο
ονομαστική	ενδιαφέρων	ενδιαφέρουσα	ενδιαφέρον
γενική	ενδιαφέροντος	ενδιαφέρουσας	ενδιαφέροντος
αιτιατική	ενδιαφέροντα	ενδιαφέρουσα	ενδιαφέρον
κλητική	ενδιαφέρων	ενδιαφέρουσα	ενδιαφέρον

πληθυντικός αριθμός

	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο
ονομαστική	ενδιαφέροντες	ενδιαφέρουσες	ενδιαφέροντα
γενική	ενδιαφερόντων	ενδιαφερουσών	ενδιαφερόντων
αιτιατική	ενδιαφέροντες	ενδιαφέρουσες	ενδιαφέροντα
κλητική	ενδιαφέροντες	ενδιαφέρουσες	ενδιαφέροντα

Όταν τα επίθετα αυτά συνοδεύονται από το οριστικό άρθρο ουσιαστικοποιούνται και λειτουργούν σαν ουσιαστικά:

Παράδειγμα: Δεν πρέπει να σκέφτεται κανείς μόνο το δικό του συμφέρον.
Η εισήγησή του προκάλεσε το ενδιαφέρον των συνέδρων.

Τα επίθετα σε -ων, -ων

Τα επίθετα αυτά είναι λόγια και κλίνονται ως εξής:

ενικός αριθμός

	αρσενικό/ θηλυκό	ουδέτερο
ονομαστική	ευγνώμων	ευγνώμον
γενική	ευγνώμονος	ευγνώμονος
αιτιατική	ευγνώμονα	ευγνώμον
κλητική	ευγνώμων	ευγνώμον

πληθυντικός αριθμός

	αρσενικό/ θηλυκό	ουδέτερο
ονομαστική	ευγνώμονες	ευγνώμονα
γενική	ευγνωμόνων	ευγνωμόνων
αιτιατική	ευγνώμονες	ευγνώμονα
κλητική	ευγνώμονες	ευγνώμονα

Άλλα επίθετα σε -ων, -ον: μετρίοφρων, νοήμων, αγνώμων, σώφρων, άφρων, εθνικόφρων, γενναιόφρων κ.ά.

2. Ασκήσεις

1. Συμπλήρωσε τον πίνακα.

ενεστώτας	παρατατικός	αόριστος
επιβάλλω		
ζω		
περιπλέκω		
υπάρχω		
πίνω		
επαναλαμβάνω		
παραγγέλλω		
αποκτώ		
εγκρίνω		
εισέρχομαι		
απάγω		
συλλέγω		
αναστέλλω		
ελέγχω		

2. Συμπλήρωσε το κείμενο με το σωστό ρήμα στον αόριστο.

χτίζω, πέφτω, μένω, φέρνω, μεταφέρω

Χάρις στα τείχη της η Κωνσταντινούπολη ..... απόρθητη για σχεδόν 1000 χρόνια. Το 1453 ..... στα χέρια των Οθωμανών. Μετά την Άλωση, ο Μωάμεθ ..... την πρωτεύουσα του οθωμανικού κράτους από την Αδριανούπολη στην Κωνσταντινούπολη και ..... εποίκους στη νέα πρωτεύουσα. Στο κέντρο της πόλης ..... το ανάκτορό του.

3. Επίλεξε το σωστό.

- Το σχέδιο του Ευρωπαϊκού Συντάγματος ήταν ένα από τα .....
θέματα της συνάντησης που πραγματοποιήθηκε την περασμένη εβδομάδα.
α) φλέγουσα   β) φλέγον   γ) φλέγοντα
- Όλο το προσωπικό πρέπει να ξέρει τι να κάνει σε περίπτωση .....
περιστατικού.
α) επείγοντος   β) επείγοντα   γ) επείγουσας
- Το Διαδίκτυο προσφέρει στις μέρες μας πληθώρα ..... υπηρεσιών.
α) ενδιαφερόντων   β) ενδιαφερουσών   γ) ενδιαφέρουσα
- Η κυβέρνηση δεν έδωσε την ..... σημασία στις προειδοποιήσεις για
την τρομοκρατική απειλή.
α) πρέπουσες   β) πρέπων   γ) πρέπουσα

5. Το Ινστιτούτο συστάθηκε πριν από έξι μήνες με τη συμμετοχή .....
 προσωπικοτήτων της πόλης.
 α) εξεχόντων   β) εξέχουσες   γ) εξεχουσών

4. Ταίριαξε τις λέξεις, ώστε να σχηματιστούν φράσεις.

1. ανατέλλων	α) τάξη
2. εξέχουσα	β) σεβασμός
3. επείγοντα	γ) δισκίο
4. φλέγον	δ) νομοθεσία
5. αναβράζον	ε) νους
6. πρέπων	ζ) ήλιος
7. άρχουσα	η) ζήτημα
8. ιθύνων	θ) περιστατικά
9. ισχύουσα	ι) φυσιολογία

5. Συμπλήρωσε τα κενά με τον σωστό τύπο των επιθέτων της παρένθεσης.

1. Το νέο ασύρματο τηλέφωνο σας παρέχει ..... ποιότητα ήχου. (εξέχων)
2. Κατά τη γνώμη του, το νομοσχέδιο είναι ταξικό και εξυπηρετεί μόνο τα συμφέροντα της ..... τάξης. (άρχων)
3. Στην ..... κατάσταση το εγχείρημα φαίνεται δύσκολο. (παρών)
4. Έγραψε πολλά ..... βιβλία. (ενδιαφέρων)
5. Το Πανεπιστήμιο αποβλέπει στην αναμόρφωση του ..... προγράμματος σπουδών.

6. Συμπλήρωσε τα κενά με τα επίθετα στον σωστό τύπο.

εθνικόφρων, ευγνώμων, μετριοφρων, νοήμων, εμπειρογνώμων

1. Είναι ταπεινός και ..... άνθρωπος.
2. Οι άνθρωποι ζητούν από χρόνια ίχνη ζωής ..... όντων έξω από τον πλανήτη Γη.
3. Θα ήμασταν ....., αν μπορούσατε να μας στέλνατε τις δικές σας προτάσεις.
4. Ο καθηγητής ανέφερε μια έρευνα που δημοσιεύτηκε από έναν ..... στη γενετική.
5. Έχει πολύ συντηρητικές ιδέες και είναι εκπρόσωπος της ..... Δεξιάς.

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Παιχνιδόλεξα

1. Σταυρόλεξο

Συμπλήρωσε τα κενά με το σωστό τύπο των επιθέτων και λύσε το σταυρόλεξο.

Οριζόντια

1. Σήμερα είμαστε όλοι πολύ απασχολημένοι και δεν ασχολούμαστε με ..... προβλήματα. (δευτερεύων)
2. Χθες είχαμε πολλούς ..... μαθητές στην τάξη. (απών)
3. Τα αποτελέσματα των ..... υποψηφίων θα ετοιμαστούν την επόμενη βδομάδα. (επιτυχών)

Κάθετα

1. Η εκπαιδευτική πολιτική παίζει ..... ρόλο στο πρόγραμμα του κόμματός μας. (πρωτεύων)
2. Έχει ..... αισθήματα και δημοσιεύει τις ιδέες του ως επί το πλείστον σε συντηρητικές εφημερίδες. (εθνικόφρων)

								1											
															2				
				1															
												2							
3																			

2. Κρεμάλα

1. Πολύτιμα αντικείμενα ή μεγάλα ποσά χρημάτων.
2. Δεν μπορεί να τον συγκρατήσει κανείς.
3. Παρουσιάζει λιγότερο ενδιαφέρον, είναι μικρότερης σημασίας.

1. Θ _____
2. Α _____
3. Δ _____

3. Παζλ

Επίλεξε το σωστό.

1. Η Κατερίνα έχει επισκεφτεί την Κωνσταντινούπολη
  - α. μια φορά, όταν ήταν μικρή.
  - β. δύο φορές.
  - γ. πολλές φορές.
2. Η Κωνσταντινούπολη αποτέλεσε μια από τις επίζηλες πόλεις του κόσμου εξαιτίας
  - α. της γεωγραφικής της θέσης.
  - β. της αρχαίας της ιστορίας.
  - γ. της στρατιωτικής της δύναμης.
3. Ο ναός της Αγίας Σοφίας χτίστηκε από
  - α. τον Μέγα Κωνσταντίνο.
  - β. τον Βύζαντα.
  - γ. τον Ιουστινιανό.
4. Η Κωνσταντινούπολη χτίστηκε από
  - α. Έλληνες.
  - β. θρακικά φύλα.
  - γ. Τούρκους.
5. Η Αγία Σοφία καθιερώνεται σαν ένα από τα αξιολογότερα δημιουργήματα στην Κωνσταντινούπολη περισσότερο για
  - α. το εξωτερικό του ναού της.
  - β. τους θησαυρούς στο εσωτερικό της.
  - γ. το ύψος της.

4. Λαγός και Χελώνα

Γράψε τον αόριστο των παρακάτω ρημάτων.

αποδίδω	.....	μεταβάλλω	.....
προέρχομαι	.....	αναπνέω	.....
συνθέτω	.....	αποκτώ	.....
καταφέρνω	.....	αποτελώ	.....
νιώθω	.....	επιτρέπω	.....

ΜΕΡΟΣ Δ'**Λεξικό Ενότητας**

- φράγμα το: τεχνητό εμπόδιο, φραγμός, σημείο πέρα από το οποίο δεν μπορεί να προχωρήσει κανείς.

Η πυκνή βλάστηση δημιούργησε ένα αδιαπέραστο φράγμα.

το φράγμα	τα φράγματα
του φράγματος	των φραγμάτων
το φράγμα	τα φράγματα
φράγμα	φράγματα

- αντιπαράθεση η: η παράθεση, η παρουσίαση με στόχο να αντισταθμίσω κάτι άλλο.

Στο συνέδριο έγινε γόνιμη αντιπαράθεση απόψεων και επιχειρημάτων.

η αντιπαράθεση	οι αντιπαραθέσεις
της αντιπαράθεσης (αντιπαραθέσεως)	των αντιπαραθέσεων
την αντιπαράθεση	οι αντιπαραθέσεις
αντιπαράθεση	αντιπαραθέσεις

- πρωτεύων, -ουσα-ον: αυτός που είναι πρώτος, κύριος, βασικός.

Η οικονομική ανάπτυξη έχει πρωτεύουσα θέση στο κυβερνητικό πρόγραμμα.

πρωτεύων	πρωτεύουσα	πρωτεύον
πρωτεύοντος	πρωτεύουσας	πρωτεύοντος
πρωτεύοντα	πρωτεύουσα	πρωτεύον
πρωτεύων	πρωτεύουσα	πρωτεύον

πρωτεύοντες	πρωτεύουσες	πρωτεύοντα
πρωτευόντων	πρωτευουσών	πρωτευόντων
πρωτεύοντες	πρωτεύουσες	πρωτεύοντα
πρωτεύοντες	πρωτεύουσες	πρωτεύοντα

- περίοπτος, -η, -ο: αυτός που είναι ορατός από κάθε πλευρά.

Το νέο απόκτημα του μουσείου τοποθετήθηκε σε περίοπτη θέση.

περίοπτος	περίοπτη	περίοπτο
περίοπτου	περίοπτης	περίοπτου
περίοπτο	περίοπτη	περίοπτο
περίοπτε	περίοπτη	περίοπτο

περίοπτοι	περίοπτες	περίοπτα
περίοπτων	περίοπτων	περίοπτων
περίοπτους	περίοπτες	περίοπτα
περίοπτοι	περίοπτες	περίοπτα

- αποτελώ: είμαι μέρος του συνόλου, θεωρούμαι (αποτελώ, αποτελούσα, αποτέλεσα, θα αποτελώ, θα αποτελέσω, έχω αποτελέσει, είχα αποτελέσει, θα έχω αποτελέσει)

Την κριτική επιτροπή την αποτελούσαν γνωστοί πνευματικοί άνθρωποι.

- επίζηλος, -η, -ο: ζηλευτός, αξιοζήλευτος
Κατείχε επίζηλη θέση.

επίζηλος	επίζηλη	επίζηλο
επίζηλου	επίζηλης	επίζηλου
επίζηλο	επίζηλη	επίζηλο
επίζηλε	επίζηλη	επίζηλο
επίζηλοι	επίζηλες	επίζηλα
επίζηλων	επίζηλων	επίζηλων
επίζηλους	επίζηλες	επίζηλα
επίζηλοι	επίζηλες	επίζηλα

- μαρτυρία η: στοιχείο λιγότερο ή περισσότερο αξιόπιστο.
Οι μαρτυρίες γύρω από τη δράση του είναι αντιφατικές.

η μαρτυρία	οι μαρτυρίες
της μαρτυρίας	των μαρτυριών
τη μαρτυρία	τις μαρτυρίες
μαρτυρία	μαρτυρίες

- αποσπώ: αποχωρίζω κομμάτι, κάνω κάτι δικό μου με τη βία, κατορθώνω να κερδίσω (αποσπώ, αποσπούσα, απέσπασα, θα αποσπώ, θα αποσπάσω, έχω αποσπάσει, είχα αποσπάσει, θα έχω αποσπάσει)

Οι σεισμικές δονήσεις απέσπασαν όγκους χωμάτων από το λόφο.

- ποιμενικός, -ή, -ό: αυτός που σχετίζεται με ποιμένα, με βοσκό
Του άρεσε πάντα η ποιμενική ζωή.

ποιμενικός	ποιμενική	ποιμενικό
ποιμενικού	ποιμενικής	ποιμενικού
ποιμενικό	ποιμενική	ποιμενικό
ποιμενικέ	ποιμενική	ποιμενικό
ποιμενικοί	ποιμενικές	ποιμενικά
ποιμενικών	ποιμενικών	ποιμενικών
ποιμενικούς	ποιμενικές	ποιμενικά
ποιμενικοί	ποιμενικές	ποιμενικά

- ευγνώμων, -ων, -ον: αυτός που αναγνωρίζει το χρέος του.
Θα σας είμαι ευγνώμων αν με βοηθήσετε.

ευγνώμων	ευγνώμων	ευγνώμον
ευγνώμονος	ευγνώμονος	ευγνώμονος

ευγνώμονα ευγνώμων	ευγνώμονα ευγνώμων	ευγνώμον ευγνώμον
ευγνώμονες ευγνωμόνων ευγνώμονες ευγνώμονες	ευγνώμονες ευγνωμόνων ευγνώμονες ευγνώμονες	ευγνώμονα ευγνωμόνων ευγνώμονα ευγνώμονα

- ακάθεκτος, -η, -ο: αυτός που δεν ανακόπτεται, ορμητικός.
Ο τουρισμός εισβάλλει ακάθεκτος σε όλες τις γραφικές παραλίες.

ακάθεκτος ακάθεκτου ακάθεκτο ακάθεκτε	ακάθεκτη ακάθεκτης ακάθεκτη ακάθεκτη	ακάθεκτο ακάθεκτου ακάθεκτο ακάθεκτο
ακάθεκτοι ακάθεκτων ακάθεκτους ακάθεκτοι	ακάθεκτες ακάθεκτων ακάθεκτες ακάθεκτες	ακάθεκτα ακάθεκτων ακάθεκτα ακάθεκτα

- ανακηρύσσω: αναγορεύω, απονέμω αξίωμα (ανακηρύσσω, ανακήρυσσα, ανακήρυξα, θα ανακηρύσσω, θα ανακηρύξω, έχω ανακηρύξει, είχα ανακηρύξει, θα έχω ανακηρύξει)
Τον ανακήρυσαν Πρόεδρο της Δημοκρατίας.
- αποκομίζω: κερδίζω κάτι προς όφελός μου (αποκομίζω, αποκόμιζα, αποκόμισα, θα αποκομίζω, θα αποκομίσω, έχω αποκομίσει, είχα αποκομίσει, θα έχω αποκομίσει)
Αποκομίσαμε άριστες εντυπώσεις από την επίσκεψή μας στις εγκαταστάσεις του νέου σταδίου.
- αγνώμων, -ων, -ον: αυτός που δεν αναγνωρίζει το χρέος του.
Είναι αγνώμων προς τον πατέρα του.

αγνώμων αγνώμονος αγνώμονα αγνώμων	αγνώμων αγνώμονος αγνώμονα αγνώμων	αγνώμον αγνώμονος αγνώμον αγνώμον
αγνώμονες αγνωμόνων αγνώμονες αγνώμονες	αγνώμονες αγνωμόνων αγνώμονες αγνώμονες	αγνώμονα αγνωμόνων αγνώμονα αγνώμονα

- ανεγείρομαι: τοποθετώ πάνω σε έτοιμη βάση, στήνω, οικοδομώ (ανεγειρόμουν, ανεγέρθηκα, θα ανεγείρομαι, θα ανεγερθώ, έχω ανεγερθεί, είχα ανεγερθεί, θα έχω ανεγερθεί)
Στο κέντρο της πλατείας θα ανεγερθεί καινούργιο μνημείο.

- αποπεράτωση η: η ολοκλήρωση
Μετά την αποπεράτωση των σπουδών του, υπηρέτησε τη στρατιωτική του θητεία.

η αποπεράτωση
της αποπεράτωσης (αποπερατώσεως)
την αποπεράτωση
αποπεράτωση

οι αποπερατώσεις
των αποπερατώσεων
τις αποπερατώσεις
αποπερατώσεις

- αναλαμβάνω: παίρνω στα χέρια μου, δέχομαι να εκτελέσω έργο, να επωμιστώ την ευθύνη (αναλάμβανα, ανέλαβα, θα αναλαμβάνω, θα αναλάβω, έχω αναλάβει, είχα αναλάβει, θα έχω αναλάβει)
Από τότε που έχασε τους γονείς του, η γιαγιά του ανέλαβε να τον μεγαλώσει.

- κομψότητα η: η λεπτότητα στο ντύσιμο, στην εμφάνιση.
Διακρίνεται για την κομψότητά του.

η κομψότητα
της κομψότητας
την κομψότητα
κομψότητα

- κάλλος το: ομορφιά, για να υπογραμμίσουμε την υψηλή αισθητική απόλαυση που προκαλεί η τελειότητα του ανθρώπινου σώματος ή του φυσικού περιβάλλοντος.
Ο Ερμής του Πραξιτέλη είναι η τέλεια έκφραση του σωματικού κάλλους.

το κάλλος
του κάλλους
το κάλλος
κάλλος

- τρούλος ο: ημισφαιρική κυρίως κατασκευή επάνω σε κυκλική βάση, που υψώνεται καλύπτοντας την οροφή κτηρίου, κυρίως βυζαντινού ναού.
Ψηλά στον τρούλο δεσπόζει η εικόνα του Παντοκράτορα.

ο τρούλος	οι τρούλοι
του τρούλου	των τρούλων
τον τρούλο	τους τρούλους
τρούλε	τρούλοι

- καθιερώνω: αποδέχομαι ή επιβάλλω κάτι ως θεσμό, μονιμοποιώ ή επισημοποιώ κάτι που έχει επικρατήσει, με σιωπηρή συμφωνία ή με νομική κατοχύρωση.
(καθιερώνω, καθιέρωνα, καθιέρωσα, θα καθιερώνω, θα καθιερώσω, έχω καθιερώσει, είχα καθιερώσει, θα έχω καθιερώσει)
Η κυβέρνηση αποφάσισε να καθιερώσει τη γονική άδεια.

- θησαυρός ο: σύνολο πολύτιμων αντικειμένων ή μεγάλα ποσά χρημάτων που συγκεντρώνονται και φυλάγονται, συνήθως με τρόπο που είναι δύσκολο να τα βρει κανείς.

Ψάχνει για χαμένους θησαυρούς.

ο θησαυρός
του θησαυρού
τον θησαυρό
θησαυρέ

οι θησαυροί
των θησαυρών
τους θησαυρούς
θησαυροί

- νάρθηκας ο: χώρος, συνήθως στοά, που καταλαμβάνει ολόκληρη τη δυτική πλευρά του χριστιανικού ναού και όπου, κατά τους παλαιοχριστιανικούς χρόνους, στέκονταν οι κατηχούμενοι.

Ανοικοδόμησαν το νάρθηκα της εκκλησίας.

ο νάρθηκας
του νάρθηκα
τον νάρθηκα
νάρθηκα

οι νάρθηκες
των νάρθηκων
τους νάρθηκες
νάρθηκες

- εξέχων, -ουσα,-ον: αυτός που είναι πολύ σημαντικός με συνέπεια να ξεχωρίζει από τους άλλους, να είναι ευρύτερα γνωστός.

Οργανώσαμε την παρουσίαση ενός εξέχοντος συγγραφέα.

εξέχων
εξέχοντος
εξέχοντα
εξέχων

εξέχουσα
εξέχουσας
εξέχουσα
εξέχουσα

εξέχον
εξέχοντος
εξέχον
εξέχον

εξέχοντες
εξεχόντων
εξέχοντες
εξέχοντες

εξεχουσες
εξεχουσών
εξεχουσες
εξεχουσες

εξεχοντα
εξεχόντων
εξεχοντα
εξεχοντα

- ενδιαφέρων, -ουσα,-ον: αυτός που προκαλεί, συγκεντρώνει το ενδιαφέρον, την προσοχή κάποιου.

Από τη περίληψη δεν μου φαίνεται ότι αυτό το βιβλίο είναι ενδιαφέρον.

ενδιαφέρων
ενδιαφέροντος
ενδιαφέροντα
ενδιαφέρων

ενδιαφέρουσα
ενδιαφέρουσας
ενδιαφέρουσα
ενδιαφέρουσα

ενδιαφέρον
ενδιαφέροντος
ενδιαφέρον
ενδιαφέρον

ενδιαφέροντες
ενδιαφερόντων
ενδιαφέροντες
ενδιαφέροντες

ενδιαφερουσες
ενδιαφερουσών
ενδιαφερουσες
ενδιαφερουσες

ενδιαφέροντα
ενδιαφερόντων
ενδιαφέροντα
ενδιαφέροντα

- κατέχω: έχω κάτι.στην κυριότητα και στην κατοχή μου, στην αποκλειστική χρήση μου ή στην εξουσία μου.(κατέχω, κάτεχα, κατείχα, θα κατέχω, θα κατέχω, έχω κατέχει, είχα κατέχει, θα έχω κατέχει)

Οι γαιοκτήμονες κατείχαν μεγάλες καλλιεργήσιμες εκτάσεις.

- απόρθητος, -η, -ο: αυτός που δεν είναι δυνατό να κυριευθεί.

Το κάστρο αποδείχτηκε ισχυρό και απόρθητο.

απόρθητος
απόρθητου
απόρθητο
απόρθητε

απόρθητη
απόρθητης
απόρθητη
απόρθητη

απόρθητο
απόρθητου
απόρθητο
απόρθητο

απόρθητοι
απόρθητων
απόρθητους
απόρθητοι

απόρθητες
απόρθητων
απόρθητες
απόρθητες

απόρθητα
απόρθητων
απόρθητα
απόρθητα

- ανάκτορο το: (συνήθως πληθ.) κατοικία βασιλιά ή άρχοντα.

Πρέπει οπωσδήποτε να επισκεφτείτε τα ανάκτορα του βασιλιά Μίνωα στην Κνωσό.

το ανάκτορο
του ανακτόρου
το ανάκτορο
ανάκτορο

τα ανάκτορα
των ανακτόρων
τα ανάκτορα
ανάκτορα

- τρομοκρατικός, -ή, -ό: που σχετίζεται με την τρομοκρατία.

Εξαρθρώθηκε μια τρομοκρατική οργάνωση.

τρομοκρατικός
τρομοκρατικού
τρομοκρατικό
τρομοκρατικέ

τρομοκρατική
τρομοκρατικής
τρομοκρατική
τρομοκρατική

τρομοκρατικό
τρομοκρατικού
τρομοκρατικό
τρομοκρατικό

τρομοκρατικοί
τρομοκρατικών
τρομοκρατικούς
τρομοκρατικοί

τρομοκρατικές
τρομοκρατικών
τρομοκρατικές
τρομοκρατικές

τρομοκρατικά
τρομοκρατικών
τρομοκρατικά
τρομοκρατικά

- πληθώρα η: (μεγάλη) ποσότητα, (μεγάλος) αριθμός από ομοειδή πράγματα, πλήθος, αφθονία.

Στο κείμενό του βρίσκει κανείς πληθώρα λαθών.

η πληθώρα
της πληθώρας
την πληθώρα
πληθώρα

- Συστήνομαι: παρουσιάζομαι σε κάποιον.
(συστήνομαι, συστηνόμουν, συστήθηκα, θα συστήνομαι, θα συστηθώ, έχω συστηθεί, είχα συστηθεί, θα έχω συστηθεί).
Εμείς συστηθήκαμε μόνοι μας.

- ασύρματος ο: που γίνεται ή που λειτουργεί με ηλεκτρομαγνητικά κύματα, χωρίς την ύπαρξη σύρματος ως αγωγού.
Μιλούσε πολλή ώρα στο ασύρματο τηλέφωνο.

ο ασύρματος του ασύρματου τον ασύρματο ασύρματε	οι ασύρματοι των ασύρματων τους ασύρματους ασύρματοι
--	---

- ταξικός, -ή, -ό: που έχει σχέση με τις κοινωνικές τάξεις.
Σήμερα οι εργάτες δεν έχουν ταξική συνείδηση.

ταξικός ταξικού ταξικό ταξικό	ταξική ταξικής ταξική ταξική	ταξικό ταξικού ταξικό ταξικό
ταξικοί ταξικών ταξικούς ταξικοί	ταξικές ταξικών ταξικές ταξικές	ταξικά ταξικών ταξικά ταξικά

- αναμόρφωση, η: ριζική αλλαγή και βελτίωση ενός θεσμού ή συστήματος.
Εργάζεται για την αναμόρφωση της κοινωνίας.

η αναμόρφωση της αναμόρφωση (αναμορφώσεως) την αναμόρφωση αναμόρφωση	οι αναμορφώσεις των αναμορφώσεων τις αναμορφώσεις αναμορφώσεις
---	---

ΜΕΡΟΣ Ε΄**Τεστ αυτοαξιολόγησης****1. Άκουσε και συμπλήρωσε τον διάλογο.**

Νίκος: Η Ελένη είναι ..... για τις πληροφορίες που αποκόμισε από το Γιώργο, αλλά ίσως δεν είναι όλες αρκετά .....

Κατερίνα: Μα, τι λέτε! Μην είστε ..... ! Ο Γιώργος είναι ..... άτομο και δίνει πάντα τα πιο ..... στοιχεία στους συνεργάτες του. Ο ίδιος, βέβαια, δεν το παραδέχεται, γιατί είναι .....

2. Σχημάτισε τον ενεργητικό παρατατικό και αόριστο των ρημάτων, που ακολουθούν, στο ίδιο πρόσωπο και αριθμό.

Ενεστώτας	παρατατικός	αόριστος
σπάζουμε	.....	.....
πονάμε	.....	.....
ανακηρύσσω	.....	.....
δίνετε	.....	.....
βοηθάς	.....	.....
βλέπει	.....	.....
στάζω	.....	.....
αναπνέει	.....	.....
μεταδίδουν	.....	.....
θυμώνετε	.....	.....

3. Συμπλήρωσε τις λέξεις που λείπουν.

ενικός αριθμός

	αρσενικό/ θηλυκό	ουδέτερο
ονομαστική	ο μετριόφρων	ΤΟ .....
γενική	ΤΟΥ.....	ΤΟΥ μετριόφρονος
αιτιατική	ΤΟΝ.....	ΤΟ .....
κλητική	μετριόφρων	.....

πληθυντικός αριθμός

	αρσενικό/ θηλυκό	ουδέτερο
ονομαστική	οι μετριόφρονες	τα μετριόφρονα
γενική	των	των .....
αιτιατική	τους	τα .....
κλητική	μετριόφρονες	μετριόφρονα

ΛΕΤΣΕ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Κείμενο 1

- Κώστας: Πόσο χαίρομαι που βρισκόμαστε **στην ομορφότερη** πόλη της νότιας Ιταλίας! Ξέρεις πώς την αποκαλούν;
- Σοφία: Πώς;
- Κώστας: «Φλωρεντία του Νότου» ή «Φλωρεντία του Μπαρόκ». Πραγματικά, το στοιχείο μπαρόκ είναι **ολοφάνερο**, ακόμα και **στα πιο σκοτεινά σοκάκια** και **στα πιο ταπεινά** σπίτια.
- Σοφία: Έχεις δίκιο. **Εντυπωσιακότερο**, ακόμα, είναι πώς συνδυάζεται το παλιό με το καινούριο στοιχείο, η μοντέρνα πόλη των μεγάλων λεωφόρων με τη γραφική παλιά πόλη. Ονομάζεται επίσης «Αθήνα της Απουλίας», γιατί υπήρξε μεγάλη πολιτισμική εστία και μία από τις πνευματικές πρωτεύουσες της Νότιας Ιταλίας.
- Κώστας: Κάναμε πολύ καλά που ήρθαμε στο Λέτσε. Πιστεύεις ότι θα μας φτάσει μία μέρα;
- Σοφία: Αν θέλουμε να δούμε **τα κυριότερα** μνημεία, ναι. Την εκκλησία του Αγίου Νικολό ε Κατάλντο, τον ναό Σ. Κρότσε, την πλατεία ντελ Ντουόμο, το επαρχιακό μουσείο. Αν όμως θέλουμε να πάρουμε **καλύτερη** γεύση από την μπαρόκ ατμόσφαιρα της παλιάς πόλης, θα χρειαστούμε **το λιγότερο** δυο μέρες.
- Κώστας: Τότε, να μη βιαστούμε. Να μείνουμε **περισσότερο** για να γευτούμε και τα εξαιρετικά τοπικά εδέσματα.
- Σοφία: Εσένα το μυαλό σου είναι συνέχεια στο φαγητό!
- Κώστας: Απλώς, μου αρέσει να δοκιμάζω διαφορετικές γεύσεις. Άλλωστε στην Κάτω Ιταλία φτιάχνουν **την καλύτερη** πίτσα, με **περισσότερη** μοτσαρέλα, **πιο πολλή** ντομάτα και μια ζύμη **λεπτότερη** από τις άλλες ιταλικές πίτσες.

Σοφία: Εγώ τρελαίνομαι για τα παγωτά τους. Τα φτιάχνουν με μια νόστιμη κρέμα από αυγά και δεν είναι **τόσο γλυκά όσο** τα ελληνικά.
 Κώστας: Είδες, Σοφάκι, που... τα ταξίδια περνούν από το στομάχι;

Λεξιλόγιο κειμένου 1

- αποκαλούν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, ενεργητικής φωνής (αποκαλώ)
- σοκάκια: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το σοκάκι)
- ταπεινά: επίθετο, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ταπεινός, -ή-ό)
- συνδυάζεται: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης οριστικής μεσοπαθητικής φωνής (συνδυάζομαι)
- εστία: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η εστία)
- εδέσματα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το έδεσμα)
- ζύμη: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η ζύμη)

Επεξεργασία κειμένου 1

Σωστό ή Λάθος;

1. Το στοιχείο μπαρόκ είναι πολύ διακριτικό στο Λέτσε.
2. Το Λέτσε είναι μια πόλη που συνδυάζει ετερόκλητα στοιχεία.
3. Χρειάζεται το λιγότερο μία μέρα κάποιος για να επισκεφθεί την πόλη.
4. Στην Κάτω Ιταλία η πίτσα δεν είναι τόσο «πλούσια» σε υλικά και γεύση.
5. Στα ταξίδια δεν είναι τόσο σημαντικό να γεύεται κανείς τα τοπικά φαγητά.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 1**Επίλεξε το σωστό.**

1. Αυτά τα παπούτσια δεν ..... εύκολα με το ριγέ παντελόνι σου.
α. συνδυάζονται   β. δοκιμάζονται   γ. εναλλάσσονται
2. Ένα ..... ανθάκι φύτρωσε στον ξερό βράχο.
α. επαρχιακό   β. ετερόκλητο   γ. ταπεινό
3. Πληγώθηκε γιατί τον ..... άδικα ανεύθυνο.
α. προσφώνησε   β. αποκάλεσε   γ. διέκρινε
4. Τα αστικά κέντρα γίνονται συνήθως ..... περιφερειακής οργάνωσης και ανάπτυξης.
α. στοιχεία   β. εστίες   γ. μνημεία
5. Το χαρακτηριστικό γνώρισμα της παλιάς πόλης του Λέτσε είναι .....
α. τα στενά σοκάκια   β. οι μεγάλες λεωφόροι   γ. τα μοντέρνα κτήρια

Κείμενο 2

Ακριβής ορισμός για την έκταση που καταλάμβανε η Μεγάλη Ελλάδα δεν υπάρχει. Θα την ορίζαμε, κατά προσέγγιση μόνο, αν φανταζόμασταν την περιοχή που εκτείνεται νότια μιας νοητής γραμμής ανάμεσα στο Μπάρι και τη Νάπολη.

Οι λόγοι που οι Έλληνες ίδρυσαν αποικίες στη νότια Ιταλία ήταν **περισσότερο** εμπορικοί, είχαν δηλαδή οικονομικά κίνητρα, και **λιγότερο** πολιτικοί ή στρατιωτικοί. Σημάδια αυτής της **εντονότατης** ελληνικής παρουσίας παρατηρούμε σε διάφορα πεδία της ανθρώπινης δραστηριότητας, όπως στην αρχιτεκτονική, στη μουσική και τον χορό και **γενικότερα** στις τέχνες. Αυτό βέβαια δίνει έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα, ένα **πολύ ξεχωριστό** χρώμα στην περιοχή. Είναι χαρακτηριστικό ότι στην Καλαβρία και την Απουλία ορισμένοι μιλούν ακόμα κάποια αρχαία ελληνική διάλεκτο.

Παράλληλα με τη δυναμική ελληνική παρουσία, θα πρέπει να αναφέρουμε και τον ιστορικό ρόλο που διαδραμάτισαν στην περιοχή λαοί, όπως οι Άραβες και οι Ισπανοί. Οι λαοί αυτοί **συχνότερα** εγκατέλειπαν την περιοχή, μόλις εμφανίζονταν οι επόμενοι κατακτητές.

Το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον στην Κάτω Ιταλία ξαφνιάζουν με την πολυμορφία τους. Συνεχείς εναλλαγές από βουνά και νησιά, από επίπεδες, εύφορες και ηφαιστειογενείς εκτάσεις, από μικρές γραφικές πόλεις, αλλά και **μεγαλύτερες** γεμάτες με βιομηχανικές εγκαταστάσεις. Πρόκειται για περιοχές ελκυστικές και απωθητικές ταυτόχρονα, που δημιουργούν ανάμικτα συναισθήματα στον επισκέπτη.

Λεξιλόγιο κειμένου 2

- κατά προσέγγιση: προθετική φράση που δηλώνει ποσό
- νοητής: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (νοητός, -ή-ό)
- ίδρυσαν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (ιδρύω)
- αποικίες: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η αποικία)
- κίνητρα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το κίνητρο)
- πεδία: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το πεδίο)
- διαδραμάτισαν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (διαδραματίζω)

- εγκατέλειπαν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου παρατατικού, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (εγκαταλείπω)
- κατακτητές: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ο κατακτητής)
- πολυμορφία: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η πολυμορφία)
- εναλλαγές: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η εναλλαγή)
- εύφορες: επίθετο, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (εύφορος, -η-ο)
- ηφαιστειογενείς: επίθετο, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ηφαιστειογενής, -ής-ές)
- εγκαταστάσεις: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η εγκατάσταση)
- ελκυστικές: επίθετο, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ελκυστικός, -ή-ό)
- απωθητικές: επίθετο, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (απωθητικός, -ή-ό)

Επεξεργασία κειμένου 2

Σωστό ή Λάθος;

1. Εύκολα προσδιορίζονται τα όρια της περιοχής που ονομάζουμε «Μεγάλη Ελλάδα».
2. Οι Έλληνες χρειάζονταν τις περιοχές της Κάτω Ιταλίας, για να επεκταθούν στρατιωτικά.
3. Μέχρι σήμερα μιλούν στις περιοχές αυτές κάποια αρχαία ελληνική διάλεκτο.
4. Σίγουρα οι Έλληνες δεν είναι οι μόνοι που έκαναν έντονη την παρουσία τους στη νότια Ιταλία.
5. Οι εναλλαγές του φυσικού περιβάλλοντος στην ευρύτερη περιοχή είναι ποικίλες.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 2

Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις της παρένθεσης στον σωστό τύπο.

(πολυμορφία, πεδίο, εγκατάσταση, κατά προσέγγιση, εναλλαγή)

1. Το ανθρώπινο μάτι δίνει μια ..... εικόνα της πραγματικότητας.
2. Τα δημιουργήματα της φύσης χαρακτηρίζονται από .....
3. Η συνεχής ..... των μεγάλων κομμάτων στην εξουσία είναι μια πραγματικότητα στην ελληνική πολιτική σκηνή.
4. Με εντυπωσίασε το ευρύ ..... των ενδιαφερόντων του.
5. Σε πολιτιστικό κέντρο μετατρέπονται οι ..... του παλιού στρατοπέδου.

Κείμενο 3 - Πολιτισμός

Το Λέτσε αποτελεί αναμφίβολα **την πιο ελκυστική** πόλη της Κάτω Ιταλίας. Απέχει 36 χλμ. από το Πρίντεζι και 153 χλμ. από το Μπάρι. Έχει **περισσότερους από 100.000** κατοίκους. Πρόκειται για **το σημαντικότερο** πολιτιστικό και πνευματικό κέντρο της περιοχής του Σαλέντο. Ακόμη και **οι πιο φτωχές** κατοικίες του έχουν διατηρήσει έναν «αέρα» ιστορικό και καλλιτεχνικό μαζί. Τα τελευταία χρόνια έχουν διατεθεί σημαντικά ποσά για την αναπαλαίωση των μπαρόκ κτηρίων και την αξιοποίηση του ιστορικού κέντρου της πόλης. Στην περιοχή ακριβώς του ιστορικού κέντρου έχει απαγορευτεί η κυκλοφορία των οχημάτων.

Το Λέτσε διαθέτει πανεπιστήμιο και μερικές σύγχρονες βιομηχανικές μονάδες. Η πόλη είναι γεμάτη με μέγαρα, παλιά αρχοντικά, ανάκτορα διακοσμημένα με καρυάτιδες, ναούς με πλούσια, μπαρόκ, εξωτερική διακόσμηση. **Η πιο ατμοσφαιρική** πλατεία της είναι η Πλατεία Μητροπόλεως (Piazza del Duomo). Τον Σεπτέμβριο στις εκκλησίες του ιστορικού κέντρου γίνεται φεστιβάλ μπαρόκ μουσικής.

Κατά την αρχαιότητα, ο γηγενής πληθυσμός αναμείχθηκε με το ελληνικό στοιχείο σε βαθμό που η περιοχή να παίζει καθοριστικό ρόλο στις ελληνικές υποθέσεις. Έτσι, στο πλαίσιο μιας στρατηγικής φιλίας και συμμαχίας με την Αθήνα, πήρε μέρος στη Σικελική εκστρατεία (415-413 π.Χ.). Ακόμη και σήμερα η ύπαρξη μιας ελληνόφωνης μειονότητας στην περιοχή δημιουργεί έντονη δραστηριότητα του ελληνικού στοιχείου.

Επεξεργασία κειμένου 3

Σωστό ή Λάθος;

1. Το Λέτσε είναι πιο κοντά στο Μπάρι και όχι στο Πρίντεζι.
2. «Σαλέντο» ονομάζεται η ευρύτερη περιοχή, στην οποία βρίσκεται το Λέτσε.
3. Στο Λέτσε δεν υπάρχουν φτωχές κατοικίες.
4. Η περιοχή του κέντρου είναι ακόμη και σήμερα γραφική, αν και κυκλοφορούν οχήματα.
5. Κατά την αρχαιότητα, η επαφή με την Ελλάδα ήταν ιδιαίτερα γόνιμη.

ΜΕΡΟΣ Β΄**Γραμματική****1. Θεωρία****Παραθετικά των επιθέτων**

Οι βαθμοί των επιθέτων είναι τρεις: ο θετικός, ο συγκριτικός, ο υπερθετικός.

1. Θετικός: Είναι ο βασικός βαθμός και φανερώνει ότι ένα ουσιαστικό έχει μια ιδιότητα ή ποιότητα.

Το μάθημα αυτό είναι πολύ δύσκολο.
Τα μεγάλα παιδιά προκαλούν μεγάλα προβλήματα.

2. Συγκριτικός: Δηλώνει ότι ένα ουσιαστικό έχει μια ιδιότητα ή ποιότητα σε μεγαλύτερο (ή και μικρότερο) βαθμό από κάποιο άλλο. Το δεύτερο ουσιαστικό προς το οποίο γίνεται σύγκριση συνήθως εκφέρεται με την πρόθεση *από* ή *παρά*.

Αυτό το μυθιστόρημα ήταν πιο ενδιαφέρον από το προηγούμενο που διάβασα.
Ο Γιάννης είναι λιγότερο όμορφος από τον αδελφό του.

3. Σχετικός υπερθετικός: Όταν αποδίδουμε στο ουσιαστικό μια ιδιότητα ή ποιότητα σε πολύ μεγάλο βαθμό, ανώτερο από όλα τα όμοιά του.

Οι Άλπεις είναι το ψηλότερο βουνό στην Ευρώπη.
Ο παππούς μου είναι ο πιο ηλικιωμένος στην οικογένειά μας.

4. Απόλυτος υπερθετικός: Όταν αποδίδουμε στο ουσιαστικό μια ιδιότητα ή ποιότητα σε πολύ μεγάλο βαθμό, χωρίς να γίνεται σύγκριση με άλλα ουσιαστικά.

Η Ελλάδα έχει πλουσιότατη ιστορία.

Σχηματισμός των παραθετικών

Τα παραθετικά σχηματίζονται περιφραστικά ή μονολεκτικά.

Συγκριτικός βαθμός

Περιφραστικός: Σχηματίζεται με το ποσοτικό επίρρημα *πιο* και το επίθετο στο θετικό βαθμό.

σημαντικός - πιο σημαντικός

μακρύς - πιο μακρύς

Μονολεκτικός: Σχηματίζεται με την κατάληξη *-τερος, -τερη, -τερο*. Συγκεκριμένα:

1. Τα επίθετα σε *-ος* με την κατάληξη: *-ότερος, -ότερη, -ότερο*
σημαντικός – σημαντικότερος
χαμηλός – χαμηλότερος

2. Τα επίθετα σε *-ύς* με την κατάληξη: *-ύτερος, -ύτερη, -ύτερο*
βαθύς – βαθύτερος
πλατύς – πλατύτερος

3. Τα επίθετα σε *-ης, -ης, -ες* με την κατάληξη: *-έστερος, -έστερη, -έστερο*
ακριβής – ακριβέστερος
επιμελής – επιμελέστερος

Μερικά επίθετα έχουν **διπλό συγκριτικό**, σε *-ότερος* και *-ύτερος*.

ελαφρ-ότερος – ελαφρ-ύτερος

κοντ-ότερος – κοντ-ύτερος

χοντρ-ότερος – χοντρ-ύτερος

Σύγκριση ισότητας

Η Μαρία είναι **τόσο** έξυπνη **όσο** ο Πέτρος.

Το παιδί έτρεχε **σαν** λαγός.

Ο Κώστας είναι **σαν** εσένα συμπαθής.

Φώναζαν **σαν** τα ζώα.

Υπερθετικός βαθμός

Σχετικός: Σχηματίζεται από τον περιφραστικό ή μονολεκτικό συγκριτικό όταν πάρει το άρθρο μπροστά.

μακρύς – πιο μακρύς – ο πιο μακρύς

δυνατός – δυνατότερος – ο δυνατότερος

Απόλυτος: Σχηματίζεται από τον θετικό με την κατάληξη *-τατος* (*-ότατος, -ύτατος, -έστατος*) ή με το επίρρημα πολύ, πάρα πολύ.

γλυκός – πολύ (πάρα πολύ) γλυκός – γλυκύτατος
 πλούσιος – πολύ (πάρα πολύ) πλούσιος – πλουσιότατος
 εμφανής – πολύ (πάρα πολύ) εμφανής – εμφανέστατος

Η έννοια του απόλυτου υπερθετικού μπορεί να εκφράζεται ακόμη:

1. Με επανάληψη του θετικού

Μικρός – μικρός στα βάσανα.

2. Με σύνθετα επίθετα που έχουν ως πρώτο συνθετικό τις προθέσεις **κατά** και **υπέρ** ή τα επίθετα **παν** και **όλος** ή το όνομα **Θεός** ή αριθμητικά:

Αντίκρισα μια **κατάλευκη** και **υπερπολυτελή** κατοικία.

Ήταν **πανέξυπνος**.

Ζούσε **ολομόναχος**.

Ήταν **θεόφτωχος** και **πεντάρφανος**.

Ανώμαλα παραθετικά

Μερικά επίθετα σχηματίζουν τα μονολεκτικά παραθετικά διαφορετικά από άλλα:

μεγάλος – μεγαλύτερος – μέγιστος
απλός – απλούστερος – απλούστατος
κακός – χειρότερος – (χειρίστος)
καλός – καλύτερος – άριστος
πολύς – περισσότερος – (πλείστος)
λίγος – λιγότερος – ελάχιστος

Επίθετα χωρίς παραθετικά

Δεν σχηματίζουν παραθετικά τα επίθετα που σημαίνουν:

Τόπο ή χρόνο: θαλασσινός, αυριανός, περσινός κ.ά.

Υλη: μάλλινος, ξύλινος κ.ά.

Καταγωγή ή συγγένεια: αθηναϊκός, προγονικός κ.ά.

Κατάσταση που δεν αλλάζει: μισός, αθάνατος κ.ά.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΩΝ

θετικός	συγκριτικός		υπερθετικός			
	περιφραστικός	μονολεκτικός	σχετικός		απόλυτος	
			περιφραστικός	μονολεκτικός	περιφραστικός	μονολεκτικός
ψηλός	πιο ψηλός	ψηλότερος	ο πιο ψηλός	ο ψηλότερος	πολύ ψηλός πάρα πολύ ψηλός	ψηλότατος
βαθύς	πιο βαθύς	βαθύτερος	ο πιο βαθύς	ο βαθύτερος	πολύ βαθύς πάρα πολύ βαθύς	βαθύτατος
σαφής	πιο σαφής	σαφέστερος	ο πιο σαφής	ο σαφέστερος	πολύ σαφής πάρα πολύ σαφής	σαφέστατος

Παραθετικά επιρρημάτων

Θετικός

Τα επιρρήματα σχηματίζουν τον θετικό τους βαθμό:

α) Από τον πληθυντικό του ουδέτερου των επιθέτων, εφόσον προέρχονται από επίθετα που λήγουν σε -ος και -υς. Αυτά τα επιρρήματα έχουν κατάληξη αντίστοιχα -**α** και -**ια**:

ακριβός – ακριβ**ά**
 άσχημος – άσχημ**α**
 βαρύς – βαρι**ά**
 μακρύς – μακρι**ά**

β) Με την κατάληξη -**ως**, εφόσον προέρχονται από επίθετα που λήγουν σε -ης, -ης, -ες:

επιεικής – επιεικ**ώς**
 εμφανής – εμφαν**ώς**

Συγκριτικός

α) Τα επιρρήματα σε -α και -ια σχηματίζουν υπερθετικό σε -ότερα και -ύτερα αντίστοιχα ή περιφραστικά με το πιο και το επιρρημα στο θετικό βαθμό:

ωραία – ωραι**ότερα** – πιο ωραία
 βαθιά – βαθ**ύτερα** – πιο βαθιά

β) Τα επιρρήματα σε -ως σχηματίζουν παραθετικά σε -έστερα ή περιφραστικά με το πιο και το επίρρημα στο θετικό βαθμό:
 εμφανώς – εμφανέστερα – πιο εμφανώς
 επιεικώς – επιεικέστερα – πιο επιεικώς

Τα επιρρήματα: νωρίς, (ε)μπρός, πρώτα, ύστερα, σχηματίζουν συγκριτικό ως εξής:
 νωρίς – νωρίτερα
 (ε)μπρός – μπροστούτερα
 πρώτα – πρωτύτερα
 ύστερα – υστερότερα

Υπερθετικός

Τα επιρρήματα σε -α και -ιά σχηματίζουν υπερθετικό σε -ότατα και -ύτατα αντίστοιχα ή περιφραστικά με το πολύ και το επίρρημα στον θετικό βαθμό:

επιεικώς – επιεικέστατα – πολύ επιεικώς
 εμφανώς – εμφανέστατα – πολύ εμφανώς

Το επίρρημα *γρήγορα* έχει τον εξής υπερθετικό:

γρήγορα – το γρηγορότερο

Περιφραστικός σχηματισμός παραθετικών

Πολλά τοπικά επιρρήματα σχηματίζουν τα παραθετικά τους περιφραστικά:

κάτω – πιο κάτω – πολύ κάτω
 πίσω – πιο πίσω – πολύ πίσω
 έξω – πιο έξω – πολύ έξω

Ανώμαλα παραθετικά

Τα επιρρήματα *πολύ* και *λίγο*, που προέρχονται από τα επίθετα *πολύς* και *λίγος* αντίστοιχα έχουν τα ακόλουθα παραθετικά:

πολύ – περισσότερο – πάρα πολύ
 λίγο – λιγότερο – ελάχιστο, πολύ λίγο

Συγκεντρωτικός πίνακας παραθετικών επιρρημάτων

θετικός	συγκριτικός		υπερθετικός	
	μονολεκτικός	περιφραστικός	μονολεκτικός	περιφραστικός
ωραία	ωραιότερα	πιο ωραία	ωραιότατα	πολύ ωραία
πλατιά	πλατύτερα	πιο πλατιά	πλατύτατα	πολύ πλατιά
επιμελώς	επιμελέστερα	πιο επιμελώς	επιμελέστατα	πολύ επιμελώς
ψηλά	ψηλότερα	πιο ψηλά	ψηλότατα	πολύ ψηλά
βαθιά	βαθύτερα	πιο βαθιά	βαθύτατα	πολύ βαθιά

2. Ασκήσεις**1. Βάλε τις λέξεις στη σωστή σειρά.**

1. να/ Πρέπει/ οδηγείς/ περισσότερο/ όταν/ προσέχεις
.....
2. παρά/ λες/ Είναι/ να/ προτιμότερο/ την αλήθεια/ ψέματα/ να/ λες
.....
3. Ο/ από/ Κώστας/ κατάλληλος/ Γιάννη/ είναι/ πιο/ τον
.....
4. σκλαβιά και φυλακή/ μιας ώρας/ παρά/ ελεύθερη ζωή/ σαράντα χρόνια/ Καλύτερα
.....
5. Ο/ μικρότερος/ είναι/ μου/ πολύ/ αδελφός μου
.....

2. Γράψε τον μονολεκτικό τύπο των παραθετικών.

1. πιο κακοί .....
2. το πιο καλό .....
3. πολύ εύκολη .....
4. των πιο βαθιών .....
5. πιο συνεπές .....
6. τα πιο πολλά .....

3. Συμπλήρωσε τον πίνακα.

θετικός	συγκριτικός		υπερθετικός			
			σχετικός		απόλυτος	
	περιφραστικός	μονολεκτικός	περιφραστικός	μονολεκτικός	περιφραστικός	μονολεκτικός
απλός						
σοφός						
βαρύς						
επιμελής						
καλός						

4. Συμπλήρωσε τον πίνακα χρησιμοποιώντας τα μονολεκτικά παραθετικά των επιρρημάτων.

θετικός	συγκριτικός	υπερθετικός
	βαθύτερα	
άσχημα		
		ελάχιστα
		ακριβέστατα
	καθαρότερα	

5. Γράψε τον απόλυτο υπερθετικό των παρακάτω επιθέτων, χρησιμοποιώντας τα προθέματα παν-, ολο-, κατα-, βαθυ-, τρισ-, πεντα-, θεο-.

1. κόκκινος .....
2. φανερός .....
3. ακριβός .....
4. πλούσιος .....
5. χαρούμενος .....
6. καθαρός .....
7. έξυπνος .....
8. όμορφος .....
9. τρελός .....
10. άσπρος .....
11. κουφός .....
12. παλαιός .....

6. Συμπλήρωσε τα κενά με τα μονολεκτικά παραθετικά των επιθέτων.

1. Στην Ιταλία μπορεί να δοκιμάσει κανείς τα ..... παγωτά του κόσμου στις ..... τιμές. (νόστιμος, καλός)
2. Δεν υπάρχει ..... άνθρωπος από σένα. Πάντα λες την αλήθεια. (ειλικρινής)
3. Όλο και ..... γυναίκες δουλεύουν σήμερα έξω από το σπίτι. (πολύς)
4. Ο τουρισμός είναι η τρίτη ..... πηγή εισοδήματος για την Ιταλία. (μεγάλος)
5. Η Τεργέστη είναι ένα ..... λιμάνι της βόρειας Ιταλίας. (σημαντικός)

ΜΕΡΟΣ Γ'

Παιχνιδόλεξα

1. Σταυρόλεξο

Συμπλήρωσε τα κενά με τα παραθετικά των επιθέτων και λύσε το σταυρόλεξο.

1. Ένα από τα ..... μυστήρια της αρχαιότητας είναι πώς χτίστηκαν οι πυραμίδες της Αιγύπτου. (μεγάλος)
2. Δουλεύει εντατικά με μια ομάδα ..... και ..... συνεργατών για να ετοιμάσουν το νομοσχέδιο. (συνεπής / ικανός)
3. Στο περιοδικό «Σινεμά» θα βρείτε πληροφορίες για την πιο ..... τριλογία των τελευταίων δέκα ετών, τον «Άρχοντα των δαχτυλιδιών». (σημαντικός)
4. Θεωρούνταν ο ..... νικητής στο παγκόσμιο πρωτάθλημα, αλλά δυστυχώς η επίδοσή του ήταν αρκετά ..... από τις προσδοκίες κριτών και κοινού. (πιθανός / χαμηλός)
5. Άλλαξαν το διαμέρισμά τους, γιατί τα δωμάτια του καινούργιου είναι ..... . (ευρύχωρος)

															3.				
		1.																	
1.																			
							2.												
							2.												
3.																			
					4.														

2. Κρεμάλα

1. Πολύ στενός και μικρός δρόμος.
2. Μικρό τμήμα του πληθυσμού μιας χώρας, τα μέλη του οποίου διαφέρουν ως προς τη γλώσσα και τη θρησκεία.
3. Τόπος όπου μετακινείται μαζικά και εγκαθίσταται μόνιμα αριθμός ανθρώπων από άλλη χώρα.

1. Σ _ _ _ _ _
2. Μ _ _ _ _ _
3. Α _ _ _ _ _

3. Παζλ

Επίλεξε το σωστό.

1. Το Λέτσε είναι γνωστό σαν
  - α. η Ρώμη του Νότου.
  - β. η Βενετία του Μπαρόκ.
  - γ. η Φλωρεντία του Μπαρόκ.
2. Οι λόγοι που οι Έλληνες ίδρυσαν αποικίες στη Νότια Ιταλία ήταν κυρίως
  - α. εμπορικοί.
  - β. στρατιωτικοί.
  - γ. πολιτικοί.
3. Το Λέτσε είναι πιο κοντά
  - α. στο Μπάρι.
  - β. στη Ρώμη.
  - γ. στο Πρίντεζι.
4. Στην περιοχή του Σαλέντο, το Λέτσε είναι
  - α. το πιο σημαντικό πολιτικό κέντρο.
  - β. το σπουδαιότερο κέντρο οικονομίας.
  - γ. το σημαντικότερο πολιτιστικό και πνευματικό κέντρο.
5. Τα τελευταία χρόνια έχουν διατεθεί μεγάλα ποσά για να
  - α. χτιστούν καινούργια κτήρια στο κέντρο της πόλης.
  - β. αναπαλαιωθούν τα μπαρόκ κτήρια.
  - γ. αναπαλαιωθεί η Πλατεία Μητροπόλεως.

4. Λαγός και Χελώνα

Γράψε το συγκριτικό βαθμό των επιρρημάτων.

ακριβώς	.....	<u>λεπτομερώς</u>	.....
κακώς	.....	βαθιά	.....
νωρίς	.....	<u>σαφώς</u>	.....
<u>επιεικώς</u>	.....	σιγά	.....
συχνά	.....	σκληρά	.....

5. Γραφομηχανή

σκοτεινά, ταπεινά, συνδυάζεται, ετερόκλητος, εναλλάσσονται, περιφερειακός, ιδρύω, εγκατέλειπα, ηφαιστειογενείς, ελκυστικά, απωθητικά, δημιουργήματα, πολυμορφία, αναπαλαίωση, γηγενής, αναμείχθηκε, πληθυσμός, ευρύχωρος, επιεικώς, μειονότητα

6. Ποίημα

Άκουσε και συμπλήρωσε.

Ερνέστο Απρίλε

Να, παιδί μου, άκουσέ με ,
 άσε το χέρι μου.
 Έφτασε η ώρα να πας
 μονάχος μες στον κόσμο.
 Και μη γυρίσεις πίσω ποτέ.
 Εγώ σου 'δειξα εκεί όπου πας να φτάσεις.
 Προχωρούσαμε πάντα
 και προχωρούσαμε ενωμένοι,
 και μοιραζόμασταν το ψωμί.
 Σου 'δινα και μου 'δινες.
 ..... τις στράτες απ' τ' αστέρια,
 περπατώντας χέρι με χέρι
 στη ..... τη μακριά
 που κουρασμένο μ' έκαμε να πέσω.
 Τώρα κάθομαι.
 Μα εσύ άμε, προχώρα.
 Εγώ σε κοιτάζω, άκουσέ με,
 ώσπου δε θωριέσαι πλέον.
 Και μην κλαις.
 Μην καταστρέφεις
 αυτό το λίγο που σου 'δωκα.
 Και μην τρέμεις,
 Μην ..... την πίστη τη ζωντανή,
 το καλύτερο πράμα μου που σου 'δωκα.
 Μη στέκεσαι ποτέ.
 Κι αν σου 'ρθει ξαφνικά ο πόνος του θανάτου
 μην .....,
 μα σκέψου κι άκουσε.
 Υπάρχει πάντα ένας
 που ..... εμπρός σου,
 και που καλά σε γνωρίζει.
 Είναι πάντα κείνος:
 ο κουρασμένος δάσκαλος
 που σήμερα σε χαιρετά.

ΜΕΡΟΣ Δ '**Λεξικό Ενότητας**

- θωρώ: βλέπω (θωρώ, θωρούσα, θώρησα, θα θωρώ, θα θωρήσω, έχω θωρήσει, είχα θωρήσει, θα έχω θωρήσει)
Αχ! Πόσο μου άρεσε να τη θεωρώ μέσα στο πρωινό φως!
- στράτα η: δρόμος
Σου εύχομαι να μη βρεθεί κανένα εμπόδιο στη στράτα σου.

η στράτα
της στράτας
την στράτα
στράτα

οι στράτες

τις στράτες
στράτες
- αρνιέμαι: αποκηρύσσω, ξεχνώ (αρνιέμαι, αρνιόμουν, αρνήθηκα, θα αρνιέμαι, θα αρνηθώ, έχω αρνηθεί, είχα αρνηθεί, θα έχω αρνηθεί)
«... Αν σ' αρνηθώ αγάπη μου να πέσω να πεθάνω...»
- καταριέμαι: λέω κατάρια, επικαλούμαι να έρθει κάτι κακό (καταριέμαι, καταριόμουν, καταράστηκα, θα καταριέμαι, θα καταραστώ, έχω καταραστεί, είχα καταραστεί, θα έχω καταραστεί)
Τον καταράστηκαν οι γονείς του και δεν είδε καλό στη ζωή του.
- στέκω: στέκομαι, είμαι όρθιος (στέκω, έστεκα, στάθηκα, θα στέκω. θα σταθώ, έχω σταθεί, είχα σταθεί, θα έχω σταθεί)
Στην κορυφή του λόφου στέκει ένας πύργος.
- αποκαλώ: δίνω όνομα ή χαρακτηρισμό σε κάποιον ή κάτι (αποκαλώ, αποκαλούσα, αποκάλεσα, θα αποκαλώ, θα αποκαλέσω, έχω αποκαλέσει, είχα αποκαλέσει, θα έχω αποκαλέσει)
Τη Ρώμη την αποκαλούν και "αιώνια πόλη".
- σοκάκι το: μικρό και στενό δρομάκι γειτονιάς
Ακόμα και σήμερα συναντάς παλιά σοκάκια στην Αθήνα.

το σοκάκι
του σοκακιού
το σοκάκι
σοκάκι

τα σοκάκια
των σοκακιών
τα σοκάκια
σοκάκια

- ταπεινός, -ή-ό: φτωχικός, χαμηλός, σεμνός, μετριοφρων
Ο ταπεινός άνθρωπος δεν καυχιέται για τις επιτυχίες του.

ταπεινός	ταπεινή	ταπεινό
ταπεινού	ταπεινής	ταπεινού
ταπεινό	ταπεινή	ταπεινό
ταπεινέ	ταπεινή	ταπεινό

ταπεινοί	ταπεινές	ταπεινά
ταπεινών	ταπεινών	ταπεινών
ταπεινούς	ταπεινές	ταπεινά
ταπεινοί	ταπεινές	ταπεινά

- συνδυάζομαι: συμφωνώ, παραβάλλομαι με κάτι (συνδυάζομαι, συνδυαζόμουν, συνδυάστηκα, θα συνδυάζομαι, θα συνδυαστώ, έχω συνδυαστεί, είχα συνδυαστεί, θα έχω συνδυαστεί)
Το πράσινο δεν συνδυάζεται καθόλου με το κόκκινο.

- εστία η: σπίτι, τόπος δημιουργίας
Τα σκουπίδια στους δρόμους αποτελούν εστία μόλυνσης.

η εστία
της εστίας
την εστία
εστία

οι εστίες
των εστιών
τις εστίες
εστίες

- έδεσμα το: εκλεκτό φαγητό
Το τραπέζι είχε πλούσια εδέσματα.

το έδεσμα
του εδέσματος
το έδεσμα
έδεσμα

τα εδέσματα
των εδεσμάτων
τα εδέσματα

εδέσματα

- ζύμη η: ζυμάρι, μάζα που έχει ως βασικά συστατικά νερό και αλεύρι
Η ζύμη έγινε ωραία. Το ψωμί θα είναι νόστιμο.

η ζύμη
της ζύμης
τη ζύμη
ζύμη

οι ζύμες

τις ζύμες
ζύμες

- διακριτός, -ή-ό: χαρακτηριστικός, φανερός
Οι διαφορές μεταξύ των δύο αντιπάλων είναι μεγάλες και διακριτές.

διακριτός	διακριτή	διακριτό
διακριτού	διακριτής	διακριτού
διακριτό	διακριτή	διακριτό
διακριτέ	διακριτή	διακριτό

διακριτοί	διακριτές	διακριτά
διακριτών	διακριτών	διακριτών
διακριτούς	διακριτές	διακριτά
διακριτοί	διακριτές	διακριτά

- ετερόκλητος, -η-ο: που αποτελείται από ανόμοια στοιχεία
Ήταν ντυμένος με ρούχα ετερόκλητα.

ετερόκλητος	ετερόκλητη	ετερόκλητο
ετερόκλητου	ετερόκλητης	ετερόκλητου
ετερόκλητο	ετερόκλητη	ετερόκλητο
ετερόκλητε	ετερόκλητη	ετερόκλητο

ετερόκλητοι	ετερόκλητες	ετερόκλητα
ετερόκλητων	ετερόκλητων	ετερόκλητων
ετερόκλητους	ετερόκλητες	ετερόκλητα
ετερόκλητοι	ετερόκλητες	ετερόκλητα

- κατά προσέγγιση: περίπου
Έχουμε κατά προσέγγιση την ίδια ηλικία.
- νοητός, -ή-ό: αυτός που μπορούμε να καταλάβουμε ή να ορίσουμε με το μυαλό μας
Η γη περιστρέφεται γύρω από ένα νοητό άξονα.

νοητός	νοητή	νοητό
νοητού	νοητής	νοητού
νοητό	νοητή	νοητό
νοητέ	νοητή	νοητό
νοητοί	νοητές	νοητά
νοητών	νοητών	νοητών
νοητούς	νοητές	νοητά
νοητοί	νοητές	νοητά

- ιδρύω: οικοδομώ, δημιουργώ (ιδρύω, ίδρυα, ίδρυσα, θα ιδρύω, θα ιδρύσω, έχω ιδρύσει, είχα ιδρύσει, θα έχω ιδρύσει)
Η κυβέρνηση ανακοίνωσε ότι θα ιδρύσει ένα καινούργιο Πανεπιστήμιο.

- αποικία η: πόλη που έχει ιδρυθεί από πολίτες σε μέρος έξω από την πατρίδα τους
Η Ινδία υπήρξε ως τα μέσα του εικοστού αιώνα αποικία της Μεγάλης Βρετανίας.

η αποικία
της αποικίας
την αποικία
αποικία

οι αποικίες
των αποικιών
τις αποικίες
αποικίες

- κίνητρο το: το μέσο ή το όργανο που μπορεί να θέσει σε κίνηση κάτι
Για να πετύχεις τους στόχους σου πρέπει να έχεις κίνητρο.

το κίνητρο
του κινήτρου
το κίνητρο
κίνητρο

τα κίνητρα
των κινήτρων
τα κίνητρα
κίνητρα

- πεδίο το: περιοχή όπου αναπτύσσεται κάποια δραστηριότητα
Το πεδίο της ιατρικής έρευνας είναι τεράστιο.

το πεδίο
του πεδίου
το πεδίο
πεδίο

τα πεδία
των πεδίων
τα πεδία
πεδία

- διαδραματίζω: μετέχω, παίζω κάποιο ρόλο (διαδραματίζω, διαδραμάτιζα, διαδραμάτισα, θα διαδραματίζω, θα διαδραματίσω, έχω διαδραματίσει, είχα διαδραματίσει, θα έχω διαδραματίσει)
Αυτός ο άνθρωπος διαδραμάτισε σπουδαίο ρόλο στη ζωή μου.

- εγκαταλείπω: αφήνω κάποιον ή κάτι (εγκαταλείπω, εγκατέλειπα, εγκατέλειψα, θα εγκαταλείπω, θα εγκαταλείψω, έχω εγκαταλείψει, είχα εγκαταλείψει, θα έχω εγκαταλείψει)
Εγκατέλειψε την οικογένειά του και τώρα ζει μόνος.

- κατακτητής ο: πρόσωπο που κατακτά ή κυριεύει με δυναμικά μέσα
Οι Άραβες κατακτητές άφησαν πολλά σημάδια του πολιτισμού τους στην Ισπανία.

ο κατακτητής
του κατακτητή
τον κατακτητή
κατακτητή

οι κατακτητές
των κατακτητών
τους κατακτητές
κατακτητές

- πολυμορφία η: η ιδιότητα του να έχεις ή να παρουσιάζεις πολλές μορφές
Η πολυμορφία κάνει τη χώρα τους ενδιαφέρουσα.

η πολυμορφία
της πολυμορφίας
την πολυμορφία
πολυμορφία

οι πολυμορφίες
των πολυμορφιών
τις πολυμορφίες
πολυμορφίες

- εναλλαγή η: διαδοχική αλλαγή και αντικατάσταση του ενός από το άλλο
Η εναλλαγή των εποχών φαίνεται καλύτερα στην εξοχή.

η εναλλαγή
της εναλλαγής
την εναλλαγή

εναλλαγή

οι εναλλαγές
των εναλλαγών
τις εναλλαγές
εναλλαγές

- εύφορος,-η- ο: πολύ γόνιμος, που δίνει πολλούς καρπούς
Τα εύφορα εδάφη δίνουν μεγάλη παραγωγή.

εύφορος	εύφορη	εύφορο
εύφορου	εύφορης	εύφορου
εύφορο	εύφορη	εύφορο
εύφορε	εύφορη	εύφορο

εύφοροι	εύφορες	εύφορα
εύφορων	εύφορων	εύφορων
εύφορους	εύφορες	εύφορα
εύφοροι	εύφορες	εύφορα

- ηφαιστειογενής,-ής-ες: που προέρχεται ή σχηματίστηκε από ηφαίστειο
Τα ηφαιστειογενή εδάφη είναι ιδανικά για την καλλιέργεια του αμπελιού.

ηφαιστειογενής	ηφαιστειογενής	ηφαιστειογενές
ηφαιστειογενοῦς	ηφαιστειογενοῦς	ηφαιστειογενοῦς
ηφαιστειογενή	ηφαιστειογενή	ηφαιστειογενές
ηφαιστειογενή	ηφαιστειογενή	ηφαιστειογενές

ηφαιστειογενείς	ηφαιστειογενείς	ηφαιστειογενή
ηφαιστειογενών	ηφαιστειογενών	ηφαιστειογενών
ηφαιστειογενείς	ηφαιστειογενείς	ηφαιστειογενή
ηφαιστειογενείς	ηφαιστειογενείς	ηφαιστειογενής

- εγκατάσταση η: τοποθέτηση, όλα τα στοιχεία μιας οικονομικής μονάδας
Οι νέες εγκαταστάσεις της εταιρείας μας βρίσκονται έξω από την πόλη.

η εγκατάσταση
της εγκατάστασης (εγκαταστάσεως)
την εγκατάσταση
εγκατάσταση

οι εγκαταστάσεις
των εγκαταστάσεων
τις εγκαταστάσεις
εγκαταστάσεις

- ελκυστικός, -ή-ό: γοητευτικός, θελκτικός
Η παρουσία του είναι ιδιαίτερα ελκυστική.

ελκυστικός ελκυστικού ελκυστικό ελκυστικέ	ελκυστική ελκυστικής ελκυστική ελκυστική	ελκυστικό ελκυστικού ελκυστικό ελκυστικό
ελκυστικοί ελκυστικών ελκυστικούς ελκυστικοί	ελκυστικές ελκυστικών ελκυστικές ελκυστικές	ελκυστικά ελκυστικών ελκυστικά ελκυστικά

- απωθητικός, -ή-ό: που προκαλεί απώθηση, αντιπαθητικός
Ο φίλος της δεν μου αρέσει. Μου φαίνεται λίγο απωθητικός.

απωθητικός απωθητικού απωθητικό απωθητικέ	απωθητική απωθητικής απωθητική απωθητική	απωθητικό απωθητικού απωθητικό απωθητικό
απωθητικοί απωθητικών απωθητικούς απωθητικοί	απωθητικές απωθητικών απωθητικές απωθητικές	απωθητικά απωθητικών απωθητικά απωθητικά

- δημιούργημα το: έργο της ζωής, της φύσης ή καλλιτεχνικό
Ο ζωγράφος θα εκθέσει στο κοινό τα δημιουργήματά του.

το δημιούργημα
του δημιουργήματος
το δημιούργημα
δημιούργημα

τα δημιουργήματα
των δημιουργημάτων
τα δημιουργήματα
δημιουργήματα

- σκηνή: το μέρος του θεάτρου όπου παίζουν οι ηθοποιοί, γενικότερα ο χώρος όπου συμβαίνουν γεγονότα
Είναι μεγάλη προσωπικότητα της διεθνούς καλλιτεχνικής σκηνής.

η σκηνή
της σκηνής
τη σκηνή
σκηνή

οι σκηνές
των σκηνών
τις σκηνές
σκηνές

- μετατρέπομαι: αλλάζω, μεταβάλλομαι (μετατρέπομαι, μετατρεπόμενος, μετατράπηκα, θα μετατρέπομαι, θα μετατραπώ, έχω μετατραπεί, είχα μετατραπεί, θα έχω μετατραπεί)

Με τη βροχή ο δρόμος μετατράπηκε σε λίμνη.

- στρατόπεδο το: ο τόπος και οι εγκαταστάσεις για τη διαμονή του στρατού
Οι στρατιώτες πρέπει να πάρουν άδεια για να βγουν έξω από το στρατόπεδο.

το στρατόπεδο
του στρατοπέδου
το στρατόπεδο
στρατόπεδο

τα στρατόπεδα
των στρατοπέδων
τα στρατόπεδα
στρατόπεδα

- αναμφίβολα: χωρίς αμφιβολία, σίγουρα
Είναι πολύ έξυπνη, αναμφίβολα.
- διατίθεμαι: προσφέρομαι, είμαι διαθέσιμος (διατίθεμαι, διατέθηκα, θα διατίθεμαι, θα διατεθώ, έχω διατεθεί, είχα διατεθεί, θα έχω διατεθεί)
Διατίθεσαι να βοηθήσεις στην εκδήλωση για την πρόσληψη του έιτζ;

- αναπαλαίωση η: αποκατάσταση κτηρίου στην παλιά του μορφή
Οι αναπαλαιώσεις κτηρίων ομορφαίνουν τις πόλεις.

η αναπαλαίωση
της αναπαλαίωσης (αναπαλαιώσεως)
την αναπαλαίωση
αναπαλαίωση

οι αναπαλαιώσεις
των αναπαλαιώσεων
τις αναπαλαιώσεις
αναπαλαιώσεις

- γηγενής, -ης-ές: ντόπιος, ιθαγενής μιας χώρας
Ινδιάνους ονομάζουμε τους γηγενείς Αμερικανούς.

γηγενής	γηγενής	γηγενές
γηγενοῦς	γηγενοῦς	γηγενοῦς
γηγενή	γηγενή	γηγενές
γηγενή	γηγενή	γηγενές

γηγενείς	γηγενείς	γηγενή
----------	----------	--------

γηγενών	γηγενών	γηγενών
γηγενείς	γηγενείς	γηγενή
γηγενείς	γηγενείς	γηγενή

- αναμειγνύομαι: ανακατεύομαι (αναμειγνύομαι, αναμειγνύομαι, αναμειχθ(τ)ηκα, θα αναμειγνύομαι, θα αναμειχθ(τ)ώ, έχω αναμειχθ(τ)εί, είχα αναμειχθ(τ)εί, θα έχω αναμειχθ(τ)εί)
Δεν αναμειγνύομαι σε υποθέσεις άλλων.

- καθοριστικός, -ή-ό: που επηρεάζει αποφασιστικά
Η συμβολή σου στην επιτυχία της γιορτής ήταν καθοριστική.

καθοριστικός	καθοριστική	καθοριστικό
καθοριστικού	καθοριστικής	καθοριστικού
καθοριστικό	καθοριστική	καθοριστικό
καθοριστικέ	καθοριστική	καθοριστικό

καθοριστικοί	καθοριστικές	καθοριστικά
καθοριστικών	καθοριστικών	καθοριστικών
καθοριστικούς	καθοριστικές	καθοριστικά
καθοριστικοί	καθοριστικές	καθοριστικά

- στρατηγική η: σύνολο ενεργειών για την επίτευξη ενός στόχου
Πρέπει να εφαρμοστεί σωστή στρατηγική για να αντιμετωπιστεί το κυκλοφοριακό πρόβλημα.

η στρατηγική
της στρατηγικής
τη στρατηγική
στρατηγική

οι στρατηγικές
των στρατηγικών
τις στρατηγικές
στρατηγικές

- μειονότητα: ομάδα πολιτών ενός κράτους που διαφέρει από το πληθυσμό που επικρατεί στην καταγωγή, τη γλώσσα ή τη θρησκεία

Συχνά τα παιδιά των μειονοτήτων δεν έχουν την δυνατότητα να διδαχθούν τη μητρική τους γλώσσα.

η μειονότητα
της μειονότητας
τη μειονότητα
μειονότητα

οι μειονότητες

των μειονοτήτων
τις μειονότητες
μειονότητες

- γόνιμος,-η-ο: παραγωγικός, δημιουργικός
Είχαμε έναν ενδιαφέροντα και γόνιμο διάλογο.

γόνιμος	γόνιμης	γόνιμο
γόνιμου	γόνιμης	γόνιμου
γόνιμο	γόνιμη	γόνιμο
γόνιμε	γόνιμη	γόνιμο

γόνιμοι	γόνιμες	γόνιμα
γόνιμων	γόνιμων	γόνιμων
γόνιμους	γόνιμες	γόνιμα
γόνιμοι	γόνιμες	γόνιμα

- λεπτομερώς: με προσοχή στις λεπτομέρειες
Ο γιατρός τον εξέτασε λεπτομερώς.
- σαφώς: με σαφήνεια, με καθαρό λόγο, με καθαρό νόημα
Διακρίνεται σαφώς η πέτρα στη χολή.
- επιεικώς: με επιείκεια, ηπιότητα
Το Δικαστήριο τον έκρινε επιεικώς, αν και το αδίκημά του ήταν βαρύ.
- μορφολογία η: κλάδος της γεωγραφίας που μελετά τη διάπλαση του εδάφους
Πρέπει πρώτα να εξετάσουμε τη μορφολογία του εδάφους και μετά να αποφασίσουμε τι θα καλλιεργήσουμε.

η μορφολογία
της μορφολογίας
τη μορφολογία
μορφολογία

οι μορφολογίες
των μορφολογιών
τις μορφολογίες
μορφολογίες

- φημισμένος,-η-ο: που έχει καλό όνομα, που είναι ξακουστός
Οι ελβετικές σοκολάτες είναι φημισμένες.

φημισμένος	φημισμένη	φημισμένο
φημισμένου	φημισμένης	φημισμένου
φημισμένο	φημισμένη	φημισμένο

φημισμένε	φημισμένη	φημισμένο
φημισμένοι φημισμένων φημισμένους φημισμένους	φημισμένες φημισμένων φημισμένες φημισμένες	φημισμένα φημισμένων φημισμένα φημισμένα

- εισχωρώ: εισέρχομαι, μπαίνω (εισχωρώ, εισχωρούσα, εισχώρησα, θα εισχωρώ, θα εισχωρήσω, έχω εισχωρήσει, είχα εισχωρήσει, θα έχω εισχωρήσει)
Κατάφερε να εισχωρήσει στην καρδιά μου.

- επίδοση η: επιτυχία, πρόοδος
Έχει πολύ καλές επιδόσεις στο σχολείο.

η επίδοση της επίδοσης (επιδόσεως) την επίδοση επίδοση	οι επιδόσεις των επιδόσεων τις επιδόσεις επιδόσεις
---	---

- αναπτύσσομαι: μεγαλώνω, επεκτείνομαι (αναπτύσσομαι, αναπτυσσόμενος, αναπτύχθηκα, θα αναπτύσσομαι, θα αναπτυχθώ, έχω αναπτυχθεί, είχα αναπτυχθεί, θα έχω αναπτυχθεί)
Την εποχή που ήμασταν νέοι αναπτύχθηκε μια μεγάλη φιλία μεταξύ μας.
- κλάδος ο: τμήμα ενός συνόλου, επαγγελματική ομάδα
Ο κλάδος των εκπαιδευτικών δεν είναι καλοπληρωμένος.

ο κλάδος του κλάδου τον κλάδο κλάδε	οι κλάδοι των κλάδων τους κλάδους κλάδοι
--	---

ΜΕΡΟΣ Ε΄**Τεστ αυτοαξιολόγησης**

- 1. Συμπλήρωσε το κείμενο με τα κατάλληλα μονολεκτικά ή περιφραστικά παραθετικά των επιθέτων, των μετοχών ή των επιρρημάτων στην παρένθεση.**

Η μορφολογία του εδάφους και η παραγωγή ..... (φημισμένων) γεωργικών προϊόντων επιτρέπουν στους αγρότες να εισχωρούν συνεχώς σε νέες και ..... (πλούσιες) αγορές, ... (μεγάλη) προσοχή έχει δοθεί στην παραγωγή κρασιού, ελαιόλαδου και ζυμαρικών. Η Απουλία, καθώς και μερικές περιοχές της Καμπανίας, παρουσιάζουν τις ..... (καλές) επιδόσεις. Αλλά και ο κλάδος των υπηρεσιών στην Κάτω Ιταλία έχει αναπτυχθεί ακόμα ..... (πολύ) τα τελευταία χρόνια. .... (λίγο) αναπτυγμένος ωστόσο σε σχέση με τις ..... (βόρειες) περιοχές της Ιταλίας παραμένει ο βιομηχανικός κλάδος.

- 2. Συμπλήρωσε τα μονολεκτικά παραθετικά των επιθέτων στο γένος, τον αριθμό και την πτώση που βρίσκονται.**

τον απλό	.....	.....
τη βαριά	.....	.....
των λίγων	.....	.....
τις ακριβείς	.....	.....
τις ακριβές	.....	.....
ο ευρύς	.....	.....
το πλήρες	.....	.....
οι επιεικείς	.....	.....
τα σαφή	.....	.....
του εργατικού	.....	.....

- 3. Συμπλήρωσε τα μονολεκτικά παραθετικά των επιρρημάτων.**

απλώς / απλά	.....	.....
λίγο	.....	.....
ακριβώς	.....	.....
ευρέως	.....	.....
πλήρως	.....	.....
επιεικώς	.....	.....
σαφώς	.....	.....
βαθιά	.....	.....
καλά	.....	.....
ωραία	.....	.....

ΜΑΣΣΑΛΙΑ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Κείμενο 1

(Τα παιδιά -η Άννα, ο Μάρκος και ο Γιάννης- έφτασαν στη Μασσαλία και τώρα συναντιούνται με τον Κώστα, έναν φίλο της Άννας ο οποίος εργάζεται εδώ και αρκετά χρόνια στη Γαλλία)

- Άννα: Παιδιά, να σας συστήσω τον Κώστα.
 Μάρκος και Γιάννης: Γεια σου, Κώστα!
 Κώστας: Χαίρω πολύ, παιδιά, και καλωσορίσατε στη Μασσαλία, έναν από τους θησαυρούς της Μεσογείου, όπως λένε οι διαφημίσεις. Άννα, έχω καιρό να σε δω, αλλά δεν άλλαξες καθόλου!
- Άννα: Μου κάνεις τα γλυκά μάτια, Κώστα μου;
 Κώστας: Γιατί όχι; Αφού ξέρεις πόσο σε συμπαθώ! Ας τα αφήσουμε όμως αυτά! Μετά χαράς θα είμαι ο ξεναγός σας, όσο καιρό θα είστε στη Μασσαλία. Είναι πολύ ενδιαφέρουσα πόλη. Καθώς **χάνεσαι** στα αμέτρητα και ζωντανά σοκάκια της, δεν **μπορείς** παρά να θαυμάσεις τη μακριά και πλούσια ιστορία της Μεσογείου. Έλληνες, Ρωμαίοι, ...όλοι πέρασαν από εδώ και άσκησαν επιδράσεις στην ιδιοσυγκρασία της πόλης. Η Μασσαλία **είναι** πραγματικό σταυροδρόμι πολιτισμών.
- Γιάννης: Το πρώτο πράγμα που μου **έρχεται** στον νου κάθε φορά που **σκέφτομαι** τη Μασσαλία είναι η «Μασσαλιώτιδα».

- Κώστας: Ναι, αυτό το τραγούδι είναι πασίγνωστο, αλλά στ' αλήθεια μόνο λίγοι **ξέρουν** την ιστορία του. Συντέθηκε το 1792 και έγινε πατριωτικό εμβατήριο των Μασσαλιωτών, που πήγαν στο Παρίσι να αγωνιστούν για την ελευθερία, την ισότητα και την αδελφосύνη, τα τρία ιδανικά της Γαλλικής Επανάστασης. Από το 1958 έχει καθιερωθεί επίσημα ως εθνικός ύμνος της Γαλλίας.
- Άννα: Καλέ, εσύ παίζεις στα δάχτυλα ό,τι αφορά τη Μασσαλία.
- Κώστας: Ίσως γιατί, όταν έφτασα εδώ, **μελετούσα** κάθε μέρα για την πόλη αυτή.
- Μάρκος: Εμένα με **σαγηνεύει** η αξιολογότετη εκκλησία της Notre Dame de la Garde, κάθε φορά που την **αντικρίζω**. Από την κορυφή του λόφου **δεσπόζει** σε ολόκληρη την πόλη. Από εκεί, **έχει** φοβερή θέα στον όρμο με τα νησιά του και στην απέραντη θάλασσα. Και μόνο γι' αυτή την εικόνα πάντα **θα θυμάμαι** την πανέμορφη Μασσαλία!
- Γιάννης: Κατά την γνώμη μου το πιο γοητευτικό μέρος είναι το παλιό λιμάνι.
- Κώστας: Οι αρχαίοι Έλληνες, αναζητώντας καινούργιους τόπους, αποβιβάστηκαν εκεί και ίδρυσαν τη Μασσαλία, την παλαιότερη πόλη της Γαλλίας.
- Γιάννης: Όταν **ήμουν** παιδί **ονειρευόμουν** να ταξιδεύω, όπως οι αρχαίοι ναυτικοί, που **πάλευαν** με άγνωστες θάλασσες γεμάτες περιπέτειες και κινδύνους και **ανακάλυπταν** μακρινές και μυθικές χώρες.
- Μάρκος: Πάντως η Μασσαλία **παίζει** και σήμερα καθοριστικό ρόλο στο διεθνές εμπόριο, ιδιαίτερα γιατί συνδέει την Ευρώπη με τις χώρες της Αφρικής. Ξέρετε ότι το λιμάνι της είναι το όγδοο του κόσμου;
- Άννα: Βέβαια! Γι' αυτό και στη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών η Μασσαλία υποδέχτηκε έναν τεράστιο όγκο μεταναστών. Το ένα τέταρτο του πληθυσμού της πόλης **κατάγεται** από τη βόρεια Αφρική. Στη Μασσαλία **συναντιούνται** και **αλληλεπιδρούν** διάφοροι πολιτισμοί, έθνη και θρησκείες.
- Γιάννης: **Έχεις** δίκιο. Χθες, ενώ **περπατούσαμε** στο παλιό λιμάνι, **ακούγαμε** μεγάλη ποικιλία γλωσσών.
- Άννα: Είναι πολύ ενδιαφέρουσα αυτή η ζύμωση των πολιτισμών! Η πολιτεία θα έπρεπε να διευκολύνει τη συνύπαρξη των λαών και να λύνει τα προβλήματα, που μερικές φορές δημιουργούνται με την εγκατάσταση μεταναστών και τη σύγκρουση νοοτροπιών...

Λεξιλόγιο κειμένου 1

- διαφημίσεις: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η διαφήμιση)
- μου κάνεις τα γλυκά μάτια: έκφραση
- σοκάκια: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το σοκάκι)

- ιδιοσυγκρασία: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η ιδιοσυγκρασία)
- σταυροδρόμι: ουσιαστικό, γένους ουδέτερου, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (το σταυροδρόμι)
- πασίγνωστο: επίθετο, γένους ουδέτερου, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (πασίγνωστος, -η-ο)
- συντέθηκε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου αορίστου, μεσοπαθητικής φωνής (συντίθεμαι)
- εμβατήριο: ουσιαστικό, γένους ουδέτερου, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (το εμβατήριο)
- αδελφосύνη: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η αδελφосύνη)
- έχει καθιερωθεί: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου παρακειμένου, μεσοπαθητικής φωνής (καθιερώνομαι)
- παίζεις στα δάχτυλα: έκφραση
- σαγηνεύει: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, ενεργητικής φωνής (σαγηνεύω)
- αξιολογότατη: επίθετο, υπερθετικού βαθμού, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (αξιόλογος, -η-ο)
- δεσπόζει: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, ενεργητικής φωνής (δεσπόζω)
- όρμος: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ο όρμος)
- το πιο γοητευτικό: επίθετο, υπερθετικού βαθμού, γένους ουδέτερου, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (γοητευτικός, -ή-ό)
- αποβιβάστηκαν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου αορίστου, μεσοπαθητικής φωνής (αποβιβάζομαι)
- πάλευαν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου παρατατικού, ενεργητικής φωνής (παλεύω)
- καθοριστικό: επίθετο, γένους ουδέτερου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (καθοριστικός, -ή-ό)
- όγκο: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ο όγκος)
- εγκατάσταση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η εγκατάσταση)
- σύγκρουση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η σύγκρουση)

- νοοτροπιών: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης γενικής (η νοοτροπία)

Επεξεργασία κειμένου 1

Σωστό ή Λάθος;

1. Η Άννα είναι «θησαυρός».
2. Η Μασσαλία έχει δεχτεί ποικίλες επιδράσεις.
3. Η Μασσαλιώτιδα καθιερώθηκε το 1792 ως πατριωτικό εμβατήριο.
4. Ο Γιάννης θεωρεί γοητευτικότερο μέρος την εκκλησία της Notre Dame de la Garde.
5. Η Μασσαλία, μέχρι τις μέρες μας, είναι ένα αξιόλογο και σημαντικό λιμάνι.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 1

Επίλεξε το σωστό.

1. Είναι επικίνδυνο να ..... πριν να σταματήσει το τρένο εντελώς.
α. αποβιβαστείς   β. αποκοιμηθείς   γ. ανταποκριθείς
2. .... παράγοντας για την ανάπτυξη της οικονομίας είναι η τεχνολογία.
α. Διορατικός   β. Εφευρετικός   γ. Καθοριστικός
3. Το 2000 ..... το ευρώ ως κοινό νόμισμα της Ευρώπης.
α. καταργήθηκε   β. καθιερώθηκε   γ. αποβλήθηκε
4. Ήταν πολύ ελκυστική. Όταν μιλούσε, μας ..... με τα εκφραστικά της μάτια και με το χαμόγελό της.
α. σαγήνευε   β. εκνεύριζε   γ. έπληττε
5. Η ..... της κοινωνίας έχει αλλάξει πολύ. Τώρα δεν είναι τόσο οπισθοδρομική.
α. μεροληψία   β. αξιοπιστία   γ. νοοτροπία

Κείμενο 2

(Ενώ τα παιδιά τρώνε σε μια ταβέρνα, ο Κώστας τους δίνει μερικές πληροφορίες για τη Μασσαλία.)

Η Μασσαλία **βρίσκεται** στον κόλπο της Λυών, κοντά στις εκβολές του Ροδανού, στην περιοχή της Προβηγκίας. Η ιστορία της πόλης **χάνεται** στα βάθη των αιώνων. Ιδρύθηκε από τους Φωκαιείς γύρω στα 600 π.Χ., όταν η ανεπάρκεια καλλιεργήσιμης γης και αγαθών, εξαιτίας της προοδευτικής αύξησης του πληθυσμού, **ανάγκαζε** τους αρχαίους Έλληνες να φεύγουν από την πατρίδα τους. Κατά την περίοδο εκείνη της αρχαιότητας, **παρτηρείται** αυξημένη ναυτική δραστηριότητα που **χαρακτηριζόταν** από την ίδρυση αποικιών και την ανάπτυξη εμπορικών σχέσεων. Ανάμεσα σε αυτές τις αποικίες, η Μασσαλία, λόγω της γεωγραφικής της θέσης και του φυσικού της λιμανιού, σύντομα άρχισε να παίζει ηγετικό ρόλο στον αποικισμό και τον εκπολιτισμό της Δύσης. Κατά συνέπεια, άνθησε και αναπτύχθηκε πολύ γρήγορα. Αν και η παλαιά αποικία ήταν ανεξάρτητο κράτος, **διατηρούσε** πάντοτε στενούς και φιλικούς δεσμούς με τη μητρόπολη. Οι Έλληνες **έφερναν** πρώτες ύλες και άλλα προϊόντα από τη νότια Ευρώπη στη Μασσαλία, μέσω της κοιλιάδας του Ροδανού, και **εισήγαγαν** αγαθά στους ντόπιους, κυρίως κρασί και ελαιόλαδο, τα οποία **μεταφέρονταν** τακτικά από την Ελλάδα.

Από εδώ και πέρα, η Μασσαλία **θα αποτελεί** πέρασμα, συνδέοντας τη νότια Ευρώπη με τη Μεσόγειο, τη βόρεια Αφρική και τις αραβικές χώρες. Πολλά διαφορετικά πολιτισμικά στοιχεία **θα αλληλεπιδρούν** στη Μασσαλία. Όπως είπε ο δημοφιλής Γάλλος συγγραφέας του 19^{ου} αιώνα, Αλέξανδρος Δουμάς, η Μασσαλία **θα αποτελεί** πάντα σημείο συνάντησης όλου του κόσμου.

Στο εμπορικό λιμάνι της τωρινής Μασσαλίας, καθημερινά **διακινούνται** χιλιάδες επιβάτες, οχήματα και εμπορεύματα και η πόλη αποτελεί επίκεντρο του διεθνούς εμπορίου και σημαντικός διαμετακομιστικός σταθμός της Ευρώπης.

Τα ίχνη της Ελλάδας δεν εξαφανίστηκαν, ωστόσο, από τη Μασσαλία. Σε ανάμνηση της ελληνικής προέλευσης της πόλης, τοποθετήθηκε από τον Δήμο μια χάλκινη επιγραφή στο κέντρο του παλιού λιμανιού. Ακόμα **υπάρχουν** Έλληνες στη Μασσαλία. Οι περισσότεροι **είναι** απόγονοι των μεταναστών του 20^{ου} αιώνα. Ενταγμένη στην τοπική κοινωνία, η κοινότητα αποδήμων Έλλήνων **διατηρεί** την επιθυμία της επιστροφής στις ρίζες της.

Λεξιλόγιο κειμένου 2

- εκβολές: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η εκβολή)
- ανεπάρκεια: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η ανεπάρκεια)
- καλλιεργήσιμης: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (καλλιεργήσιμος, -η-ο)
- εξαιτίας: πρόθεση (με γενική)
- προοδευτικής: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (προοδευτικός, -ή-ό)
- ηγετικό: επίθετο, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ηγετικός, -ή-ό)
- αποικισμό: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ο αποικισμός)
- εκπολιτισμό: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ο εκπολιτισμός)
- κατά συνέπεια: προθετικό σύνολο
- άνθησε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου αορίστου, ενεργητικής φωνής (ανθώ)
- δεσμούς: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ο δεσμός)
- κοιλάδας: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (η κοιλάδα)
- εισήγαγαν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου παρατατικού, ενεργητικής φωνής (εισάγω)
- από εδώ και πέρα: προθετικό σύνολο που δηλώνει χρόνο
- επιρροές: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η επιρροή)
- διαμετακομιστικός: επίθετο, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (διαμετακομιστικός, -η-ό)
- ίχνη: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (το ίχνος)
- απόγονοι: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ο απόγονος)

- αποδήμων: επίθετο, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης γενικής (απόδημος, -η-ο)

Επεξεργασία κειμένου 2

Σωστό ή Λάθος;

1. Η Μασσαλία ιδρύθηκε από τους Φωκαιοί κατά τον 5^ο αι. π.Χ.
2. Η Μητρόπολη δεν είχε αναγνωρίσει την ανεξαρτησία της Μασσαλίας.
3. Οι εμπορικές σχέσεις Ελλάδας-Μασσαλίας παρουσίασαν ιδιαίτερη άνθιση.
4. Το λιμάνι της Μασσαλίας σήμερα έχει παρακμάσει.
5. Σήμερα στη Μασσαλία υπάρχει Κοινότητα Αποδήμων Ελλήνων.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 2

Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις της παρένθεσης στον σωστό τύπο.

(προοδευτικός, ίχνος, απόγονος, ανεπάρκεια, εξαιτίας)

1. Την περασμένη χρονιά 84 άτομα έχασαν τη ζωή τους ..... τροχαίων ατυχημάτων.
2. Κατά κάποιον τρόπο, ο χριστιανισμός είναι ..... και κληρονόμος της αρχαίας φιλοσοφίας.
3. Οι εκλογές έδωσαν συντριπτική πλειοψηφία στις αριστερές και ..... δυνάμεις.
4. Το φάρμακο αυτό δεν πρέπει να χρησιμοποιείται από άτομα, που πάσχουν από σοβαρή καρδιακή .....
5. Ο κλέφτης άφησε πολλά ..... στο πέρασμά του.

Κείμενο 3 - Πολιτισμός**Αποικισμός στην αρχαία Ελλάδα**

Οι Έλληνες της Πρώιμης Εποχής του Σιδήρου δεν **ζούσαν** πια μέσα σε ένα ευρύτατο δίκτυο ζωηρών εμπορικών σχέσεων, σαν κι αυτό που **μαρτυρείται** για τον μυκηναϊκό πολιτισμό. Η αρχαιολογική σκαπάνη έχει φέρει στο φως μυκηναϊκά εμπορικά προϊόντα σε όλη την έκταση ανάμεσα στη Μαύρη Θάλασσα και την Αίγυπτο, τη Συρία και τη Σαρδηνία.

Τον 10^ο και 9^ο αι. όμως, εκείνοι, ίχνη των οποίων ανακάλυψαν οι αρχαιολόγοι παντού στην ίδια μείζονα περιοχή και που για τη δραστηριότητά τους **διαβάζουμε** στην *Οδύσσεια*, **είναι** οι Φοίνικες. Από τον 8^ο αι. π.Χ., ωστόσο, πυκνώνουν οι ενδείξεις ότι η ελληνική εμπορική ναυτιλία, ο προπομπός και συνοδός του μεγάλου αποικιστικού κινήματος, **επεκτείνεται** συνεχώς. Τα αρχαιότερα στρώματα με ελληνικά αντικείμενα στον εμπορικό σταθμό Αλ Μίνα, στις ακτές της Συρίας, **παραπέμπουν** στις αρχές του 8^{ου} αι. π.Χ. Την ίδια εποχή, οι Έλληνες **υιοθετούν** το φοινικικό αλφάβητο και το **προσαρμόζουν** στη γλώσσα τους, στα μέσα του ίδιου αιώνα **χρονολογείται** η ίδρυση των πρώτων αποικιών ευβοϊκών πόλεων στην Ιταλία και τη Σικελία, ενώ η αρχαιότερη ελληνική εγκατάσταση σε αιγυπτιακό έδαφος **χρονολογείται** πριν από τα μέσα του 7^{ου} αι. π.Χ. Έκτοτε, **συναντάμε** Έλληνες τυχοδιώκτες ως μισθοφόρους στην υπηρεσία Φαραώ της Αιγύπτου και ηγεμόνων της Μεσοποταμίας και Έλληνες ναυτικούς, ακόμη και εκτός των Ηράκλειων Στηλών, των ακρότατων χερσονήσων της Ευρώπης και της Αφρικής, που **σχηματίζουν** τον πορθμό του Γιβραλτάρ. Το 600 π.Χ. ίδρυσαν τη Μασσαλία, πατρίδα του Ευθυμένη, ο οποίος στα μέσα του 6^{ου} αι. παρέπλευσε τα δυτικά παράλια της Αφρικής, τα οποία και περιέγραψε, καθώς μας **παραδίδει** ο ιστορικός Εκαταίος.

A. Dihle, *Οι Έλληνες και οι Ξένοι*, Εκδόσεις Οδυσσέας, Αθήνα 1998, σσ. 11-12.

Επεξεργασία κειμένου 3**Σωστό ή λάθος;**

1. Το δίκτυο εμπορικών σχέσεων μέσα στο οποίο αναπτύχθηκε ο μυκηναϊκός πολιτισμός δεν άλλαξε στην Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου.
2. Τα περισσότερα εμπορικά προϊόντα από τον 10^ο και 9^ο αι. που ανακάλυψαν οι αρχαιολόγοι είναι φοινικικά.
3. Από τον 8^ο αι. αρχίζει μεγάλο κύμα αποικιστικού κινήματος.
4. Οι Έλληνες υιοθετούν το φοινικικό αλφάβητο περίπου στις αρχές του 10^{ου} αι.
5. Συναντάμε Έλληνες ναυτικούς ακόμη και στα παράλια της τωρινής Ισπανίας.

ΜΕΡΟΣ Β΄**Γραμματική****1. Θεωρία**

Οι **τρόποι ενέργειας** του ρήματος είναι τρεις: **εξακολουθητικός, συνοπτικός ή στιγμιαίος** και **συντελεσμένος**. Επομένως, έχουμε εξακολουθητικούς, συνοπτικούς και συντελεσμένους χρόνους.

Οι εξακολουθητικοί χρόνοι εκφράζουν τη διάρκεια της ενέργειας, το ατελές ποιόν ενέργειας, που αφορά την εξακολουθητική, συνήθη ή συχνή ενέργεια.

Οι εξακολουθητικοί χρόνοι **σχηματίζονται από το ενεστωτικό θέμα** και διακρίνονται σε:

α) **ενεστώτα** (παροντικός χρόνος): φανερώνει κάτι που γίνεται στο παρόν εξακολουθητικά, με συνέχεια ή με επανάληψη

π.χ. Κάθε μέρα σηκώνομαι στις εφτά.
Ο ήλιος ανατέλλει.

β) **παρατατικό** (παρελθοντικός χρόνος): φανερώνει ότι εκείνο που δηλώνει το ρήμα γινόταν στο παρελθόν εξακολουθητικά, με συνέχεια ή με επανάληψη

π.χ. Όταν ήμουν παιδί σηκωνόμουν στις εννιά.
Χθες έβλεπα τηλεόραση όλο το απόγευμα.

γ) **εξακολουθητικό μέλλοντα** (μελλοντικός χρόνος): φανερώνει κάτι που θα γίνεται στο μέλλον με συνέχεια ή με επανάληψη

π.χ. Από αύριο θα σηκώνομαι στις εφτά.
Αύριο θα διαβάζω όλο το απόγευμα.

2. Ασκήσεις

1. Γράψε στο σωστό πρόσωπο του παρατατικού τα ρήματα της παρένθεσης.

1. Σχεδόν κάθε μέρα τα παιδιά ..... (μαζεύομαι) μπροστά στην τηλεόραση και ..... (σχολιάζω) τις ειδήσεις που ..... (βλέπω).
2. Εκείνη την εποχή, οι ντόπιοι ..... (συνυπάρχω) ειρηνικά με τους αποίκους που ..... (έρχομαι) από τη μητρόπολη.
3. Στην αρχαιότητα η συγκοινωνία δια ξηράς ..... (κοστίζω) πολύ και γι' αυτό τα προϊόντα ..... (μεταφέρομαι) δια θαλάσσης.
4. Τα εμπορικά πλοία ..... (πλέω) κυρίως με τα πανιά τους, ενώ τα κουπιά ..... (παίζω) βοηθητικό ρόλο.
5. Σίγουρα ..... (αστειεύομαι), όταν ..... (λέω) ότι δεν θα ξαναπάς στη δουλειά.

2. Συμπλήρωσε τον πίνακα.

ρωτούσα					
	ντρεπόσουν				
		αναρωτιόταν			
			καίγαμε		
				λείπατε	
					συνέχαιραν/ συγχαίρανε

3. Επίλεξε το σωστό.

1. Από τώρα και στο εξής εγώ ..... (θα περιποιηθώ / θα περιποιούμαι) τους πελάτες.
2. Όταν ήμουν μικρός, η ζωή ..... μέρα με τη μέρα, μονότονη και ήρεμη (κυλούσε / κύλησε).
3. Τι ώρα ..... (θα συναντιόμαστε / θα συναντηθούμε) αύριο;
4. Κάθε φορά που την έβλεπα, ... (παραπονιόταν / παραπονέθηκε) συνέχεια για το αφεντικό της.
5. Μετά το ατύχημα, αποφάσισα ότι ..... (θα οδηγήσω / θα οδηγώ) πάντα πολύ προσεκτικά.

4. Γράψε τον εξακολουθητικό μέλλοντα στο ίδιο πρόσωπο και φωνή.

1. θα ετοιμαστείς .....
2. θα φύγουμε .....
3. θα πληρωθούν .....
4. θα μιλήσει .....
5. θα πείτε .....

5. Γράψε τον παρατατικό στο ίδιο πρόσωπο και φωνή.

1. έκαψε .....
2. συνέβη .....
3. αγαπήθηκαν .....
4. περάσαμε .....
5. εξέθεσα .....

6. Συμπλήρωσε τα κενά με τα ρήματα της παρένθεσης στον σωστό χρόνο.

1. Χθες, ενώ ..... (εμείς, περπατώ), μου ..... (αυτός, πιάνω) το χέρι.
2. Πόσο συχνά ..... (εσύ, ταξιδεύω) του χρόνου;
3. Μου ..... (αυτός, τηλεφωνώ) την ώρα που ..... (εγώ, επιστρέφω)
4. Ο πατέρας μου σπάνια ..... (επισκέπτομαι) το γιατρό.
5. Εκεί που ..... (εμείς, τρώω), ο αδελφός μου ..... (σηκώνομαι) ξαφνικά και ..... (φεύγω).

ΜΕΡΟΣ Γ'

Παιχνιδόλεξα

1. Σταυρόλεξο

Συμπλήρωσε τα κενά με το σωστό τύπο των ρημάτων και λύσε το σταυρόλεξο.

1. Τα μέλη της ομάδας θα ..... από τώρα και στο εξής μία φορά την εβδομάδα, προκειμένου να συζητούν τα θέματα που τους απασχολούν. (συναντιέμαι)
2. Για τις περισσότερες από τις προβλεπόμενες δραστηριότητες του σχολείου, όπως είναι οι επισκέψεις σε μουσεία, οι σπουδαστές θα ..... συνήθως από τους καθηγητές τους. (συνοδεύομαι)
3. Στην τράπεζα, για να δοθούν δάνεια, ... συνήθως πολύ αυστηροί κανόνες. (εφαρμόζομαι)
4. Από το επόμενο έτος, αυτό το πρόγραμμα της ΟΥΝΕΣΚΟ θα ..... σε πολλές ασιάτικες χώρες. (προβάλλομαι)
5. Οι Βραζιλιάνοι είναι ανοιχτοί, χαμογελαστοί και φιλικοί άνθρωποι. Κάθε φορά που ταξίδευα στη Βραζιλία, με ..... όλο και περισσότερο. (γοητεύω)

												1
					3							
4												
										5		
	2											

2. Κρεμάλα

1. Είναι γνωστός σε όλους.
2. Χρησιμοποίηση των μέσων μαζικής επικοινωνίας για να γίνει γνωστό ένα αγαθό.
3. Φέρνω κάτι, ένα υλικό αγαθό, ένα προϊόν από άλλο κράτος στο δικό μου.

1. Π _ _ _ _ _
2. Δ _ _ _ _ _
3. Ε _ _ _ _ _

3. Παζλ

Επίλεξε το σωστό.

1. Η Μασσαλία ιδρύθηκε από
  - α. τους Αθηναίους.
  - β. τους Φωκαιοίς.
  - γ. τους Ρωμαίους.
2. Τα τρία ιδανικά της Γαλλικής Επανάστασης είναι ελευθερία, αδελφσύνη και
  - α. ισότητα.
  - β. αλήθεια.
  - γ. φιλανθρωπία.
3. Το πιο γοητευτικό μέρος στη Μασσαλία, κατά τη γνώμη του Γιάννη, είναι
  - α. τα ζωντανά σοκάκια.
  - β. η παραλία.
  - γ. το παλιό λιμάνι.
4. Η Μασσαλία αποκαλέστηκε σημείο συνάντησης όλου του κόσμου από τον
  - α. Α. Δουμά.
  - β. Ο. Μπαλζάκ.
  - γ. Ε. Ζολά.
5. Η Μασσαλία παίζει σήμερα καθοριστικό ρόλο στο διεθνές εμπόριο, εξαιτίας
  - α. του σιδηροδρομικού σταθμού της.
  - β. του λιμανιού της.
  - γ. του αεροδρομίου της.

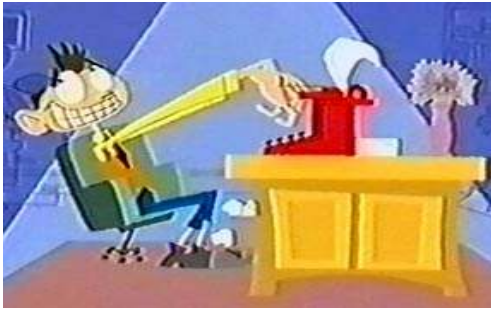
4. Λαγός και Χελώνα

Σχημάτισε τον παρατατικό των ρημάτων στο ίδιο πρόσωπο και αριθμό.

μειώνεται	.....	διαρκούν	.....
δαπάνησα	.....	εξαρτάς	.....
επιβαρύνουν	.....	ανακάλυψαν	.....
θα ισχυριστείτε	.....	παραδέχτηκε	.....
τινάχτηκα	.....	προκάλεσαν	.....

5. Γραφομηχανή

ιδιοσυγκρασία, αδελφосύνη, αλληλεπιδρούν,
 αποκοιμήθηκε, αποβλήθηκε, έπληττε, μεροληψία,
 καλλιεργήσιμη, εισήγαγαν, ίχνη, πλειοψηφία,
 συγχαίρανε, περιποιούμουν, δαπάνησα, επιβάρυναν,
 περιλήφθηκε, ποικιλοτρόπως, ανεπάρκεια,
 εγκαθίδρυση, απομεινάρια

6. Ποίημα

Άκουσε και συμπλήρωσε.

"Ύμνος εις την Ελευθερία"
 (Διόνυσος Σολωμός, 1823)

Σε ..... από την κόψη
 του ..... την τρομερή
 σε γνωρίζω από την .....
 που ..... μετράει τη γη.

Απ' τα ..... βγαλμένη
 των Ελλήνων τα .....
 και σαν πρώτα .....
 χαίρε, ω χαίρε, ...!

ΜΕΡΟΣ Δ'**Λεξικό Ενότητας**

- αδελφοσύνη, η: αδελφική ένωση / ένα από τα τρία ιδανικά της Γαλλικής Επανάστασης
Βασικό ιδανικό για την εξέλιξη του πολιτισμού είναι η αδελφοσύνη των λαών.

η αδελφοσύνη
της αδελφοσύνης
την αδελφοσύνη
αδελφοσύνη

- αλληλεπιδρώ: ασκώ αμοιβαία επίδραση (αλληλεπιδρώ, αλληλεπιδρούσα, αλληλεπιδράσα, θα αλληλεπιδρώ, θα αλληλεπιδράσω, έχω αλληλεπιδράσει, είχα αλληλεπιδράσει, θα έχω αλληλεπιδράσει)
Η πόλη έχει μικτό πληθυσμό, με διαφορετικές θρησκείες και εθνική προέλευση, που αλληλεπιδρούν ποικιλοτρόπως.

- ανεπάρκεια, η: έλλειψη / (ιατρ.) κακή λειτουργία ενός οργάνου του σώματος
Η ανεπάρκεια τροφίμων είναι ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα του τρίτου κόσμου.

η ανεπάρκεια
της ανεπάρκειας
την ανεπάρκεια
ανεπάρκεια

- ανθώ (ανθίζω): βρίσκομαι σε ακμή, ευημερώ, ακμάζω (ανθίζω, ανθούσα, άνθισα, θα ανθίζω, θα ανθίσω, έχω ανθίσει, είχα ανθίσει, θα έχω ανθίσει)
Η Αθήνα άνθισε οικονομικά και πολιτισμικά κατά τον πέμπτο αιώνα π.Χ.

- αξιόλογος -η -ο: σημαντικός, μεγάλης αξίας
Ο Αλέξανδρος Δουμάς είναι ένας από τους πιο αξιόλογους συγγραφείς της Γαλλίας.

αξιόλογος	αξιόλογη	αξιόλογο
αξιόλογου	αξιόλογης	αξιόλογου
αξιόλογο	αξιόλογη	αξιόλογο
αξιόλογοε	αξιόλογη	αξιόλογο

αξιόλογοι	αξιόλογες	αξιόλογα
αξιόλογων	αξιόλογων	αξιόλογων
αξιόλογους	αξιόλογες	αξιόλογα
αξιόλογοι	αξιόλογες	αξιόλογα

- απέραντος -η -ο: άπειρος, που δεν έχει τέλος ή όριο, πολύ μεγάλος, ανεξάντλητος

Η επιτυχία μάς πλημμύρισε με απέραντη χαρά.

απέραντος	απέραντη	απέραντο
απέραντου	απέραντης	απέραντου
απέραντο	απέραντη	απέραντο
απέραντε	απέραντη	απέραντο

απέραντοι	απέραντες	απέραντα
απέραντων	πέραντων	απέραντων
απέραντους	απέραντες	απέραντα
απέραντοι	απέραντες	απέραντα

- από εδώ και πέρα: από εδώ και ύστερα (για να δηλώσει χρονικό όριο)
Κατά τις προβλέψεις της Ε.Μ.Υ. από δω και πέρα ο καιρός θα είναι καλύτερος.
- αποβιβάζομαι: βγαίνω από μεταφορικό μέσο, κατεβαίνω (αποβιβάζομαι, αποβιβαζόμουν, αποβιβάστηκα, θα αποβιβάζομαι, θα αποβιβαστώ, έχω αποβιβαστεί, είχα αποβιβαστεί, θα έχω αποβιβαστεί)
Οι επιβάτες αποβιβάστηκαν στο νησί.
- απόγονος ο: αυτός που κατάγεται από κάποιον
Πέθανε χωρίς απογόνους.

ο απόγονος	οι απόγονοι
του απογόνου	των απογόνων
τον απόγονο	τους απογόνους
απόγονε	απόγονοι

- απόδημος -η -ο: που κατοικεί έξω από την πατρίδα του, στο εξωτερικό, ξενιτεμένος, μετανάστης
Οργανώθηκε ένα συνέδριο για τον απόδημο Ελληνισμό.

απόδημος	απόδημη	απόδημο
απόδημου	απόδημης	απόδημου
απόδημο	απόδημη	απόδημο
απόδημε	απόδημη	απόδημο

απόδημοι	απόδημες	απόδημα
απόδημων	απόδημων	απόδημα
απόδημους	απόδημες	απόδημα
απόδημοι	απόδημες	απόδημα

- αποικισμός ο: η εγκατάσταση ή η ίδρυση αποικίας
Ο αποικισμός άρχισε αμέσως μετά την αποβίβαση των Ισπανών στην Αμερική.

ο αποικισμός	οι αποικισμοί
του αποικισμού	των αποικισμών

τον αποικισμό αποικισμέ	τους αποικισμούς αποικισμοί
----------------------------	--------------------------------

- γοητευτικός -ή -ό: θελκτικός, χαριτωμένος, που ασκεί γοητεία επάνω στους άλλους
Ο ομιλητής ήταν πολύ γοητευτικός.

γοητευτικός γοητευτικού γοητευτικό γοητευτικέ	γοητευτική γοητευτικής γοητευτική γοητευτική	γοητευτικό γοητευτικού γοητευτικό γοητευτικό
--	---	---

γοητευτικοί γοητευτικών γοητευτικούς γοητευτικοί	γοητευτικές γοητευτικών γοητευτικές γοητευτικές	γοητευτικά γοητευτικών γοητευτικά γοητευτικά
---	--	---

- δεσμός ο: η στενή σχέση που συνδέει ένα πρόσωπο με κάποιον ή με κάτι
Έκοψε τους δεσμούς του με τον παρελθόν.

ο δεσμός του δεσμού το δεσμό δεσμέ	οι δεσμοί των δεσμών τους δεσμούς δεσμοί
---	---

- δεσπόζω: κυριαρχώ, είμαι κύριος / (για τόπους) βρίσκομαι ψηλότερα (δεσπόζω, δέσποζα, δέσποσα, θα δεσπόζω, θα δεσπόσω, έχω δεσπόσει, είχα δεσπόσει, θα έχω δεσπόσει)
Οι δίδυμοι πύργοι δέσποζαν στον ουρανό της Νέας Υόρκης.

- διαμετακομιστικός -ή -ό: ο σχετικός με τη διαμετακόμιση ή με την εισαγωγή εμπορευμάτων με σκοπό τη μελλοντική αποστολή τους στις αγορές άλλης χώρας
Το λιμάνι της Μασσαλίας παίζει ρόλο διαμετακομιστικού κέντρου.

διαμετακομιστικός διαμετακομιστικού διαμετακομιστικό διαμετακομιστικέ	διαμετακομιστική διαμετακομιστικής διαμετακομιστική διαμετακομιστική	διαμετακομιστικό διαμετακομιστικού διαμετακομιστικό διαμετακομιστικό
--	---	---

διαμετακομιστικοί διαμετακομιστικών διαμετακομιστικούς διαμετακομιστικοί	διαμετακομιστικές διαμετακομιστικών διαμετακομιστικές διαμετακομιστικές	διαμετακομιστικά διαμετακομιστικών διαμετακομιστικά διαμετακομιστικά
---	--	---

- διαφήμιση η: η χρησιμοποίηση των μέσων μαζικής επικοινωνίας για να γίνει γνωστό ένα προϊόν
Η τηλεόραση βάζει πολλές διαφημίσεις.

η διαφήμιση
της διαφήμισης (διαφημίσεως)
τη διαφήμιση
διαφήμιση

οι διαφημίσεις
των διαφημίσεων
τις διαφημίσεις
διαφημίσεις

- εγκατάσταση η: μόνιμη τοποθέτηση, εγκαθίδρυση
Οι πρόσφυγες ήρθαν για εγκατάσταση στην Αθήνα.

η εγκατάσταση
της εγκατάστασης (εγκαταστάσεως)
την εγκατάσταση
εγκατάσταση

οι εγκαταστάσεις
των εγκαταστάσεων
τις εγκαταστάσεις
εγκαταστάσεις

- εισάγω: (για προϊόντα, εμπορεύματα κτλ.) φέρνω από ξένη χώρα στη δική μου (εισάγω, εισήγα, εισήγαγα, θα εισάγω, θα εισαγάγω, έχω εισαγάγει, είχα εισαγάγει, θα έχω εισαγάγει)
Η Ελλάδα εισάγει αυτοκίνητα από πολλές εταιρίες του κόσμου.

- εκβολή η: (συνήθως στον πληθ.) σημείο στο οποίο ένας ποταμός χύνεται στη θάλασσα
Ο Δούναβης έχει τις εκβολές του στη Μαύρη Θάλασσα.

η εκβολή
της εκβολής
την εκβολή
εκβολή

οι εκβολές
των εκβολών
τις εκβολές
εκβολές

- εκπολιτισμός ο: η μετάδοση του πολιτισμού
Ο στόχος του Μεγάλου Αλεξάνδρου ήταν ο εκπολιτισμός του ανατολικού κόσμου.

ο εκπολιτισμός
του εκπολιτισμού
τον εκπολιτισμό
εκπολιτισμέ

οι εκπολιτισμοί
των εκπολιτισμών
τους εκπολιτισμούς
εκπολιτισμοί

- ελκυστικός -ή -ό: αυτός που ελκύει το ενδιαφέρον των άλλων και τους γοητεύει, θελκτικός, μαγευτικός, γοητευτικός.
Η τιμή του προϊόντος είναι αρκετά ελκυστική για τους καταναλωτές.

ελκυστικός
ελκυστικού
ελκυστικό
ελκυστικέ

ελκυστική
ελκυστικής
ελκυστική
ελκυστική

ελκυστικό
ελκυστικού
ελκυστικό
ελκυστικό

ελκυστικοί
ελκυστικών
ελκυστικούς

ελκυστικές
ελκυστικών
ελκυστικές

ελκυστικά
ελκυστικά
ελκυστικά

ελκυστικοί   ελκυστικές   ελκυστικά

- εμβατήριο το: μουσικό κομμάτι, ιδιαίτερα των στρατιωτών, που ρυθμίζει τον βηματισμό τους.

Το ρεπερτόριο της ορχήστρας περιλαμβάνει διάφορα εμβατήρια.

το εμβατήριο	τα εμβατήρια
του εμβατηρίου	των εμβατηρίων
το εμβατήριο	τα εμβατήρια
εμβατήριο	εμβατήρια

- εξαιτίας: λόγω (πρόθεση με γενική για δήλωση της αιτίας)
Το ατύχημα έγινε εξαιτίας της μεγάλης ταχύτητας που είχε αναπτύξει ο οδηγός.

- ηγετικός -ή -ό: αυτός που αναφέρεται στον ηγεμόνα ή στην εξουσία/ κυρίαρχος
Είναι η ηγετική φυσιογνωμία του συγκροτήματος.

ηγετικός	ηγετική	ηγετικό
ηγετικού	ηγετικής	ηγετικού
ηγετικό	ηγετική	ηγετικό
ηγετικέ	ηγετική	ηγετικό

ηγετικοί	ηγετικές	ηγετικά
ηγετικών	ηγετικών	ηγετικών
ηγετικούς	ηγετικές	ηγετικά
ηγετικοί	ηγετικές	ηγετικά

- ιδιοσυγκρασία η: η ιδιαίτερη ψυχολογική ή οργανική κατάσταση που χαρακτηρίζει ένα άτομο και η διάθεση με την οποία αντιδρά σε εξωτερικές επιδράσεις
Ο τρόπος διασκέδασης χαρακτηρίζει την ιδιοσυγκρασία του Έλληνα.

η ιδιοσυγκρασία	οι ιδιοσυγκρασίες
της ιδιοσυγκρασίας	των ιδιοσυγκρασιών
την ιδιοσυγκρασία	τις ιδιοσυγκρασίες
ιδιοσυγκρασία	ιδιοσυγκρασίες

- ίχνος το: σημάδι που σχηματίζεται από το πόδι ανθρώπου ή ζώου/ σημάδι που αφήνει ο,τιδήποτε στο πέρασμά του / απομεινάρι, λείψανο
Η αστυνομία δυσκολεύτηκε να πιάσει τον κλέφτη, γιατί εκείνος δεν άφησε ίχνη.

το ίχνος	τα ίχνη
του ίχνους	των ιχνών
το ίχνος	τα ίχνη
ίχνος	ίχνη

- καθιερώνω: θέτω κάτι ως επίσημο και αναγνωρισμένο, θεσπίζω (καθιερώνω, καθιέρωνα, καθιέρωσα, θα καθιερώνω, θα καθιερώσω, έχω καθιερώσει είχα καθιερώσει, θα έχω καθιερώσει)

Η 8η Μαρτίου καθιερώθηκε διεθνώς ως ημέρα της γυναίκας.

- καθοριστικός -ή -ό: αυτός που επηρεάζει αποφασιστικά

Η συμβολή του ήταν καθοριστική για τον απεγκλωβισμό των παγιδευμένων.

καθοριστικός	καθοριστική	καθοριστικό
καθοριστικού	καθοριστικής	καθοριστικού
καθοριστικό	καθοριστική	καθοριστικό
καθοριστικέ	καθοριστική	καθοριστικό

καθοριστικοί	καθοριστικές	καθοριστικά
καθοριστικών	καθοριστικών	καθοριστικά
καθοριστικούς	καθοριστικές	καθοριστικά
καθοριστικοί	καθοριστικές	καθοριστικά

- καλλιεργήσιμος -η -ο: αυτός που είναι δυνατόν να καλλιεργηθεί για να αποδώσει καρπούς

Η κυβέρνηση απέτυχε να ελέγξει την καταστροφή των δασών για τη δημιουργία καλλιεργήσιμης γης.

καλλιεργήσιμος	καλλιεργήσιμη	καλλιεργήσιμο
καλλιεργήσιμου	καλλιεργήσιμης	καλλιεργήσιμου
καλλιεργήσιμο	καλλιεργήσιμη	καλλιεργήσιμο
καλλιεργήσιμε	καλλιεργήσιμη	καλλιεργήσιμο

καλλιεργήσιμοι	καλλιεργήσιμες	καλλιεργήσιμα
καλλιεργήσιμων	καλλιεργήσιμων	καλλιεργήσιμων
καλλιεργήσιμους	καλλιεργήσιμες	καλλιεργήσιμα
καλλιεργήσιμοι	καλλιεργήσιμες	καλλιεργήσιμα

- κάνω τα γλυκά μάτια σε κάποιον: (έκφραση) προσπαθώ να τραβήξω το ενδιαφέρον κάποιου

Κάθε φορά που τον βλέπω μου κάνει τα γλυκά μάτια.

- κατά συνέπεια: επομένως

Η διαφήμιση του προϊόντος δεν ήταν πολύ καλή. Κατά συνέπεια, δεν είχε τόσο μεγάλη επιτυχία στην αγορά.

- κοιλάδα η: πεδιάδα ανάμεσα σε βουνά

Η πόλη βρίσκεται στην κοιλάδα του ποταμού.

η κοιλάδα	οι κοιλάδες
της κοιλάδας	των κοιλάδων
την κοιλάδα	τις κοιλάδες

κοιλάδα   κοιλάδες

- κουπί το: μακρύ ξύλο με πλατύ άκρο που χρησιμοποιείται για την κίνηση σκάφους
Η βάρκα προωθείται με το κουπί μέσα στο νερό.

το κουπί	τα κουπιά
του κουπιού	των κουπιών
το κουπί	τα κουπιά
κουπί	κουπιά

- νοοτροπία η: τρόπος σκέψης
Απαιτείται αλλαγή νοοτροπίας των εταιρειών για την αντιμετώπιση της νέας οικονομικής κατάστασης.

η νοοτροπία	οι νοοτροπίες
της νοοτροπίας	των νοοτροπιών
την νοοτροπία	τις νοοτροπίες
νοοτροπία	νοοτροπίες

- όγκος ο: το μέγεθος σώματος, μεγάλη ποσότητα από κάτι, πλήθος, σωρός
Ο όγκος συναλλαγών διατηρήθηκε σε υψηλά επίπεδα.

ο όγκος	οι όγκοι
του όγκου	των όγκων
τον όγκο	τους όγκους
όγκε	όγκοι

- όρμος ο: μικρός κόλπος κατάλληλος για αγκυροβόλιο
Το πλοίο αγκυροβόλησε στον όρμο.

ο όρμος	οι όρμοι
του όρμου	των όρμων
τον όρμο	τους όρμους
όρμε	όρμοι

- παίζω κάτι στα δάχτυλα: το ξέρω πολύ καλά
Το χθεσινό μάθημα το ήξερε τόσο καλά που το έπαιζε στα δάχτυλα.
- παλεύω: επιδίδομαι στο αγώνισμα της πάλης, αγωνίζομαι σώμα με σώμα, μάχομαι / (μτφ.) αγωνίζομαι σκληρά (παλεύω, πάλευα, πάλεψα, θα παλεύω, θα παλέψω, έχω παλέψει, είχα παλέψει, θα έχω παλέψει)
Πάλεψαν ώρες με τα κύματα.
- πανί το: κομμάτι ύφασμα / ιστίο πλοίου
Ο αέρας φούσκωσε το πανί του ιστιοπλοϊκού.

το πανί	τα πανιά
του πανιού	των πανιών
το πανί	τα πανιά
πανί	πανιά

- παράγοντας ο: αυτό που συνεπιδρά, συντελεί σε κάτι
Ο παράγοντας τύχη έπαιξε σημαντικό ρόλο.

ο παράγοντας	οι παράγοντες
του παράγοντα	των παραγόντων
τον παράγοντα	τους παράγοντες
παράγοντα	παράγοντες

- πασίγνωστος -η -ο: γνωστός σε όλους
Η Ακρόπολη είναι πασίγνωστη σε όλο τον κόσμο.

πασίγνωστος	πασίγνωστη	πασίγνωστο
πασίγνωστου	πασίγνωστης	πασίγνωστου
πασίγνωστο	πασίγνωστη	πασίγνωστο
πασίγνωστε	πασίγνωστη	πασίγνωστο

πασίγνωστοι	πασίγνωστες	πασίγνωστα
πασίγνωστων	πασίγνωστων	πασίγνωστων
πασίγνωστους	πασίγνωστες	πασίγνωστα
πασίγνωστοι	πασίγνωστες	πασίγνωστα

- προοδευτικός -ή -ό: αυτός που εξελίσσεται σταδιακά, βαθμιαίος / αυτός που αναφέρεται στην πρόοδο
Η προοδευτική βελτίωση της οικονομίας επιτρέπει να είναι κανείς αισιόδοξος.

προοδευτικός	προοδευτική	προοδευτικό
προοδευτικού	προοδευτικής	προοδευτικού
προοδευτικό	προοδευτική	προοδευτικό
προοδευτικέ	προοδευτική	προοδευτικό

προοδευτικοί	προοδευτικές	προοδευτικά
προοδευτικών	προοδευτικών	προοδευτικών
προοδευτικούς	προοδευτικές	προοδευτικά
προοδευτικοί	προοδευτικές	προοδευτικά

- σαγηνεύω: γοητεύω, ασκώ έλξη επάνω στους άλλους (σαγηνεύω, σαγήνευα, σαγήνευσα, θα σαγηνεύω, θα σαγηνεύσω, έχω σαγηνεύσει, είχα σαγηνεύσει, θα έχω σαγηνεύσει)
Σαγηνεύει όλες τις γυναίκες στο πέρασμά του.

- σταυροδρόμι το: το σημείο όπου συναντιούνται διαφορετικοί δρόμοι, ή, μεταφορικά, διαφορετικοί πολιτισμοί.

Η Κύπρος αποτελεί σταυροδρόμι εμπορίου μεταξύ Ευρώπης, Αφρικής και Ασίας.

το σταυροδρόμι -----	τα σταυροδρόμια -----
το σταυροδρόμι σταυροδρόμι	τα σταυροδρόμια σταυροδρόμια

- σοκάκι το: στενός και μικρός δρόμος
Λατρεύω να περιδιαβαίνω τα σκοτεινά σοκάκια της παλιάς πόλης.

το σοκάκι του σοκακιού το σοκάκι σοκάκι	τα σοκάκια των σοκακιών τα σοκάκια σοκάκια
--	---

- σύγκρουση η: χτύπημα με κάτι άλλο / (μτφ.) αντίθεση, έντονη αντιπαράθεση, διαμάχη
Η συνάντηση οδήγησε σε μια βίαια σύγκρουση μεταξύ τους.

η σύγκρουση της σύγκρουσης (συγκρούσεως) τη σύγκρουση σύγκρουση	οι συγκρούσεις των συγκρούσεων τις συγκρούσεις συγκρούσεις
--	---

- συνδέω: ενώνω δύο ή περισσότερα στοιχεία μεταξύ τους, φέρνοντάς τα σε άμεση επαφή το ένα με το άλλο (συνδέω, συνδέω, συνδέω, θα συνδέω, θα συνδέσω, έχω συνδέσει, είχα συνδέσει, θα έχω συνδέσει)
Κάθε μέρα συνδέομαι στο Ίντερνετ.

- συνθέτω: γράφω μουσικό ή λογοτεχνικό έργο (συνθέτω, συνέθετα, συνέθεσα, θα συνθέτω, θα συνθέσω, έχω συνθέσει, είχα συνθέσει, θα έχω συνθέσει)
Ο Διονύσιος Σολωμός συνέθεσε τον "Ύμνο εις την Ελευθερία".

- συντριπτικός -ή -ό: αυτός που είναι τόσο ισχυρός που προκαλεί την εκμηδένιση του αντιπάλου
Οι εκλογές έληξαν με συντριπτική νίκη του κυβερνώντος κόμματος.

συντριπτικός συντριπτικού συντριπτικό συντριπτικές	συντριπτική συντριπτικής συντριπτική συντριπτική	συντριπτικό συντριπτικού συντριπτικό συντριπτικό
συντριπτικοί συντριπτικών συντριπτικούς συντριπτικοί	συντριπτικές συντριπτικών συντριπτικές συντριπτικές	συντριπτικά συντριπτικών συντριπτικά συντριπτικά

ΜΕΡΟΣ Ε΄**Τεστ αυτοαξιολόγησης****1. Άκουσε και συμπλήρωσε.**

Ο Διονύσιος Σολωμός είναι ένας από τους ..... ποιητές της νεότερης Ελλάδας και το έργο του έπαιξε ..... ρόλο στη δημιουργία και ανάπτυξη της νεοελληνικής γλώσσας. Το 1823 ..... το ..... ποίημα "Ύμνος εις την Ελευθερία", απόσπασμα του οποίου ..... ως εθνικός ύμνος. Αυτό το ποίημα κλείνει μέσα του όλα τα ..... της ..... Ελλάδας.

2. Βάλε ✓ στα ρήματα που φανερώνουν εξακολουθητικό τρόπο ενέργειας.

υπόσχομαι		θα σκεφτείς		ρωτήθηκα		θα περιληφθεί	
χτυπούσαμε		θα αγοράζετε		θα δω		διαβάσαμε	
κρεμιόσουν		βλέπουν		μπόρεσες		γιορτάζονταν	
θα πάρετε		παρέχεται		έπαιρναν		χτίστηκε	

3. Συμπλήρωσε τις λέξεις που λείπουν και ανακάλυψε πώς κλίνονται τα παρακάτω ρήματα.

.....	έστελνα	καιγόμουν
αγαπιέσαι	.....	.....
αγαπιέται	έστελνε	.....
.....	.....	καιγόμαστε/ καιγόμασταν
αγαπιέστε	.....	.....
.....	έστελναν	καίγονταν

ΝΑΠΟΛΗ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Κείμενο 1

Η Λίτσα και ο Δημήτρης ετοιμάζονται να ταξιδέψουν στη Νάπολη, όπου **θα συναντηθούν** με τη φίλη τους τη Μαρία.

Λίτσα: Έλα Μαρία, είμαι η Λίτσα τι κάνεις ;

Μαρία: Ε! γεια σου, βρε φιλενάδα! Πώς πάει; Πού βρίσκεσαι;

Λίτσα: Να εδώ, πνίγομαι στις δουλειές κι έχω πολλά τρεχάματα, πριν από το ταξίδι στη Νάπολη.

Μαρία : Όταν **αποφασίσετε** την ημέρα αναχώρησης, **να μου τηλεφωνήσετε** για **να έρθω** στο αεροδρόμιο **να σας παραλάβω**, εντάξει;

Λίτσα: Ναι, Μαρία μου, θα το έχω υπόψη μου. **Θα τηλεφωνηθούμε** το δίχως άλλο. Γεια σου.

Δημήτρης: Λοιπόν τι **έγινε**, με τη φιλενάδα σου, θα μας περιμένει ή **θα περιπλανηθούμε** σε όλη τη Νάπολη για **να τη βρούμε**;

Λίτσα: Πάλι πας να την κατηγορήσεις; Νομίζω ότι την αδικείς. Η Μαρία είναι εξαιρετικός και σταράτος άνθρωπος.

Δημήτρης: Καλά, για αστείο το είπα. Μην τα παίρνεις όλα τοις μετρητοίς! Λοιπόν, τώρα **θα ακούσω** λίγη μουσική και μετά **θα βγω**, γιατί πρέπει **να συναντηθώ** με τον μεσίτη για εκείνο το οικόπεδο που θέλω **να**

- πουλήσω.** Α! να σου πω, **άκουσα** στις ειδήσεις ότι **θα ρίξει** καρεκλοπόδαρα στις δέκα του μηνός που σκοπεύουμε να ταξιδέψουμε!
- Λίτσα: Δημήτρη, **θα νιώσω** θλίψη και απογοήτευση αν, για άλλη μια φορά, το φέρεις από δω το φέρεις από κει και **αναβληθεί** το ταξίδι.
- Δημήτρης: Εντάξει, βρε Λιτσάκι! Αφού επιμένεις τόσο πολύ, **θα προσπαθήσω να κλείσω** όλες τις εκκρεμότητες που έχω στο γραφείο για **να φύγουμε.**
- Λίτσα: Ωραία! Κι εγώ, όταν **ετοιμαστούμε** για το ταξίδι, **θα** σου **κάνω** μια σύντομη ξενάγηση της Νάπολης. Προχθές **έριξα** μια ματιά σε κάτι βιβλία για την πόλη.

Λεξιλόγιο κειμένου 1

- πνίγομαι στις δουλειές: έκφραση
- έχω πολλά τρεχάματα: έκφραση
- θα το έχω υπόψη μου: έκφραση
- το δίχως άλλο: πρόθεση + αιτιατική - έκφραση
- σταράτος: επίθετο, γένος αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (σταράτος, -η,-ο)
- μην τα παίρνεις όλα τοις μετρητοίς: έκφραση
- θα ρίξει καρεκλοπόδαρα: έκφραση
- σκοπεύουμε: ρήμα, χρόνου ενεστώτα, α' προσώπου πληθυντικού, οριστικής έγκλισης, ενεργητικής φωνής (σκοπεύω)
- το φέρνεις από 'δω το φέρνεις από 'κει: έκφραση
- τις εκκρεμότητες: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η εκκρεμότητα)
- προκαταρκτική: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (προκαταρκτικός, -ή,-ό)

Επεξεργασία κειμένου 1**Σωστό ή Λάθος;**

1. Η Λίτσα ετοιμάζεται χαλαρά για το ταξίδι στη Νάπολη.
2. Ο Δημήτρης κατηγορεί σοβαρά τη Μαρία.
3. Ο Δημήτρης θα προσπαθήσει να μην αφήσει υποχρεώσεις στο γραφείο.
4. Η Λίτσα είναι ξεναγός.
5. Ο Δημήτρης είναι μεσίτης.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 1**Επίλεξε το σωστό.**

1. Αν και ο Δημήτρης ..... πάντα τα καταφέρνει με τον καλύτερο τρόπο.
α. κλείνει τις εκκρεμότητες   β. το έχει υπόψη του   γ. πνίγεται στις δουλειές
2. Ο διευθυντής είπε ότι θα το έχει .....
α. άποψη του   β. υπόψη του   γ. κατ' όψη του
3. .... και αμέλησε να της τηλεφωνήσει.
α. Το δίχως άλλο
β. Το έφερε από 'δω το έφερε από 'κει
γ. Την αποκάλεσε
4. Ο ξεναγός θα κάνει μια ..... ξενάγηση στους τουρίστες γιατί δεν έχουν πολύ χρόνο.
α. ενημερωτική   β. προκαταρκτική   γ. σύντομη
5. Πριν έρθω, ... μια ματιά στα κείμενα.
α. έδωσα   β. γύρισα   γ. έριξα

Κείμενο 2

Η Μαρία **υποδέχτηκε** τη Λίτσα και τον Δημήτρη στο αεροδρόμιο και τους **συνόδευσε** στο ξενοδοχείο. Μόλις **ξεκουράστηκαν**, μια ξεναγός **ανέλαβε** την τουριστική **περιήγησή** τους στη Νάπολη.

Η Νάπολη είναι ένα από τα μεγαλύτερα λιμάνια της Ιταλίας, που εξυπηρετεί και διεθνείς επιβατικές ανάγκες. **Αποτελεί** ακμαίο βιομηχανικό κέντρο με εργοστάσιο παραγωγής χημικών προϊόντων, **μεταλλουργίας**, κατασκευής μηχανημάτων και αυτοκινήτων, τροφίμων, **χαρτοποιίας**, **βυρσοδεψίας**, **παρασκευής** φαρμάκων κλπ. Η οικονομική της ζωή **ενισχύθηκε** τα τελευταία χρόνια από την ολοένα **αυξανόμενη** τουριστική κίνηση.

Περίπου τον 8^ο αιώνα π.Χ. **γνώρισε** την **αποικιακή** δράση των τριών ισχυρών πόλεων της Εύβοιας, της Χαλκίδας, της Ερέτριας και της Κύμης. Πρόκειται για πόλεις με πλούσιες εμπειρίες στις **μεταναστευτικές** κινήσεις, που γρήγορα **εξαπλώθηκαν** στα Φλεγραία πεδία και σε όλη την Καμπάνια. Προηγούμενος, **εκτόπισαν** και **υποδούλωσαν** γειτονικούς λαούς, όπως τους Όσκους, τους Ετρούσκους και άλλους. Ο πρώτος οικισμός που **έχτισαν** οι **προαναφερθείσες** Ευβοϊκές πόλεις **ονομάστηκε** Παρθενόπη και, απ' ό,τι διαβάζουμε σε ιστορικά **συγγράμματα**, **ήκμασε** οικονομικά και πολιτιστικά.

Τον 5^ο αιώνα π.Χ., σε μικρή απόσταση από την Παρθενόπη, οι Αθηναίοι σε συνεργασία με τις Πιθηκούσες, **ίδρυσαν** τη Νάπολη. Οι Πιθηκούσες ήταν αποικία των Ερετριέων, η σημερινή νήσος Ίσκια, που βρίσκεται απέναντι από τη Νάπολη. Οι Έλληνες **άποικοι** που **έφτασαν** εκεί **δημιούργησαν** καινούργια **αστικά** και εμπορικά κέντρα και **διοχέτευσαν** τα πολυτίμα προϊόντα τους και σε άλλες αγορές.

Σύμφωνα με τις **μαρτυρίες** του ιστορικού Στράβωνα, η Νάπολη, μολονότι **δέχτηκε** έντονες επιδράσεις από Καμπανικά στοιχεία, **διατήρησε** σ' όλους τους **τομείς** τον ιωνικό-ελληνικό χαρακτήρα. **Είναι** **χαρακτηριστικό** ότι οι αθλητικοί και μουσικοί, γυμναστικοί αγώνες έμοιαζαν με αυτούς της Ελλάδας. **Εδραιώθηκε** τόσο πλατιά η ελληνική **βοοτροπία** που, αργότερα, στα ρωμαϊκά χρόνια, πολλοί **αξιωματούχοι** Ρωμαίοι προτιμούσαν τη Νάπολη για τόπο ανάπαυσης και **αναψυχής**, γοητευμένοι από την ευγενική **ανατροφή** των κατοίκων και τον ελληνικό τρόπο ζωής. Έτσι, η Νάπολη **αποτελέσσε** εστία διάδοσης της ελληνικής παιδείας και πολιτισμού.

Λεξιλόγιο κειμένου 2

- ανέλαβε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (αναλαμβάνω)
- περιήγηση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η περιήγηση)
- αποτελεί: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, ενεργητικής φωνής (αποτελώ)
- μεταλλουργίας: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (η μεταλλουργία)
- χαρτοποιίας: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (η χαρτοποιία)
- βυρσοδεψίας: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (η βυρσοδεψία)
- παρασκευής: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (η παρασκευή)
- ενισχύθηκε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης οριστικής, παθητικής φωνής (ενισχύω)
- αυξανόμενη: παθητική μετοχή, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (αυξάνομαι).
- αποικιακή: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (αποικιακός, -ή-ό)
- μεταναστευτικές: επίθετο, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (μεταναστευτικός, -ή-ό)
- εκτόπισαν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (εκτοπίζω)
- υποδούλωσαν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (υποδουλώνω)
- προαναφερθείσες: παθητική μετοχή, χρόνου αορίστου, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (προαναφέρομαι)
- συγγράμματα: ουσιαστικό, γένους ουδέτερου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το σύγγραμμα)
- ήκμασε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (ακμάζω)

- άποικοι: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ο άποικος)
- αστικά: επίθετο, γένους ουδέτερου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (αστικός, -ή-ό)
- διοχέτευσαν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (διοχετεύω)
- μαρτυρίες: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η μαρτυρία)
- τομείς: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ο τομέας)
- είναι χαρακτηριστικό: έκφραση
- εδραιώθηκε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης οριστικής, παθητικής φωνής (εδραιώνομαι)
- νοοτροπία: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η νοοτροπία)
- αξιωματούχοι: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ο αξιωματούχος)
- αναψυχής: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (η αναψυχή)
- ανατροφή: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η ανατροφή)

Επεξεργασία κειμένου 2

Σωστό ή Λάθος;

1. Η Νάπολη, αν και μικρό λιμάνι, ενισχύθηκε τα τελευταία χρόνια από τον τουρισμό.
2. Οι Όσκοι εκτόπισαν και υποδούλωσαν τους Έλληνες.
3. Ο πρώτος Ευβοϊκός οικισμός λεγόταν Παρθενόπη.
4. Οι Αθηναίοι ίδρυσαν τις Πιθηκούσες.
5. Οι Ρωμαίοι αξιωματούχοι προτιμούσαν τη Νάπολη για να αναπαυθούν.

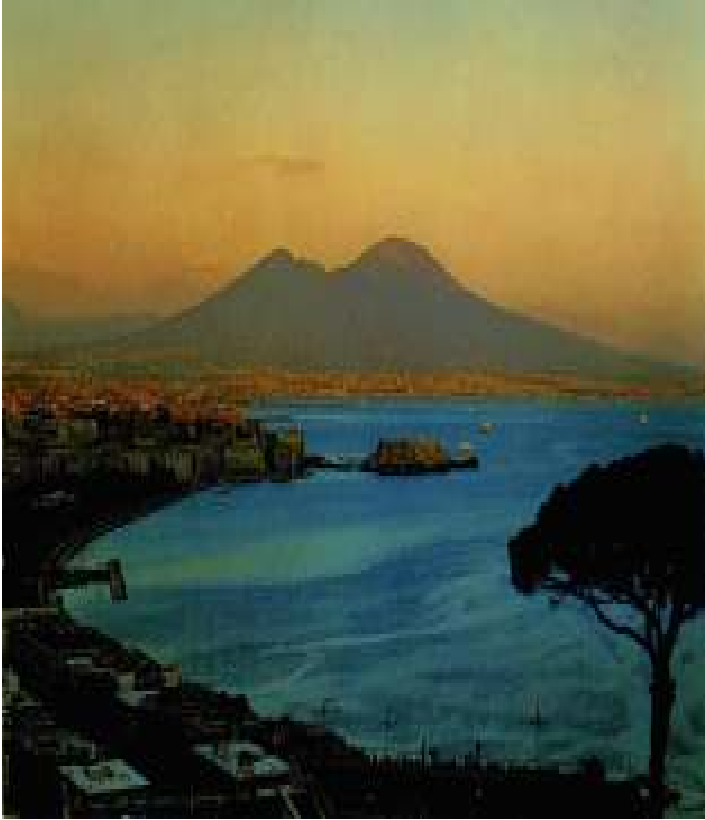
Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 2

Συμπλήρωσε τα κενά με τα ρήματα της παρένθεσης στον αόριστο.
(εδραιώνομαι, αναλαμβάνω, ακμάζω, ιδρύω, ενισχύω)

1. Ο πρωθυπουργός ..... τα καθήκοντά του.
2. Η οικονομική δύναμη της χώρας ..... από ξένες επενδύσεις.
3. Οι Έλληνες άποικοι ..... τις πόλεις της Μεγάλης Ελλάδας.
4. Η ευρωπαϊκή ιδέα ..... ανάμεσα σε όλους τους πολίτες.
5. Ο ρωμαϊκός πολιτισμός ..... για πολλούς αιώνες.

Κείμενο 3 - Πολιτισμός

Η Νάπολη είναι μεσογειακή πόλη με έντονα δείγματα του ελληνικού παρελθόντος της. Πρώτ' απ' όλα η φύση, το κλίμα άλλα και ο χαρακτήρας των κατοίκων της μας θυμίζουν πάρα πολύ την Ελλάδα.

Η επιβλητική σκιά του ηφαιστείου, που το 79 μ.Χ. εξερράγη και κατέκλυσε με τη λάβα του τις γειτονικές πόλεις του Ερκολάνο και της Πομπηίας, κυριαρχεί σε όλη την ενδοχώρα, ενώ η ωραία και ήρεμη Τυρρηνική θάλασσα διεισδύει στους κολπίσκους και στις γραφικές παραλίες. Η συμβολή του Ελληνισμού στην ιστορική εξέλιξη της πόλης στάθηκε σημαντική, όπως μπορεί να καταλάβει κανείς με την επίσκεψή του στο Εθνικό Μουσείο.

Επίσης, και όταν εξελίχθηκε σε κυρίαρχο πολιτικό και πολιτιστικό κέντρο της νότιας Ιταλίας, η πόλη είχε πάντα εστίες Ελληνισμού, κληρονομιά των βυζαντινών χρόνων και των αλλεπάλληλων μεταναστευτικών κυμάτων που ξεκίνησαν από το 1400 και διήρκεσαν περίπου δύο αιώνες. Ακόμα και σήμερα, η ορθόδοξη εκκλησία των Αγίων Πέτρου και Παύλου κατέχει περίοπτη θέση στο κέντρο της πόλης και τα αξιοθέατά της παρέχουν πλούσιες πληροφορίες στον ενδιαφερόμενο επισκέπτη.

Επεξεργασία κειμένου 3

Σωστό ή Λάθος;

1. Η Νάπολη αποτελεί σημαντική πόλη της Μεσογείου με έντονο το ελληνικό στοιχείο του παρελθόντος.
2. Το τοπίο και το κλίμα της παρουσιάζουν αρκετές ομοιότητες με το τοπίο και το κλίμα της Ελλάδας.
3. Τον 2^ο αιώνα μ.Χ. η έκρηξη του ηφαιστείου κατέστρεψε το Ερκολάνο και τη Πομπηία.
4. Η πόλη κατέληξε να είναι σημαντικό πολιτικό και πολιτιστικό κέντρο της νότιας Ιταλίας.
5. Η εκκλησία της Νάπολης ελκύει το ενδιαφέρον των επισκεπτών.

ΜΕΡΟΣ Β΄**Γραμματική****1. Θεωρία****Συνοπτικοί χρόνοι ενεργητικής και παθητικής φωνής**

Οι συνοπτικοί χρόνοι εκφράζουν το τέλειο ποιόν ενέργειας, που παρουσιάζει τη ρηματική ενέργεια συνολικά ή συνοπτικά, ως μια κατάσταση που απλώς επισημαίνεται, χωρίς να ενδιαφέρει η αρχή, η μέση ή το τέλος της. Οι συνοπτικοί χρόνοι δεν εκφράζουν ένα ποιόν ενέργειας ατελές, που παρουσιάζει τη ρηματική ενέργεια στην εξέλιξη της και ενδιαφέρεται για τις επιμέρους φάσεις της.

Το τέλειο ποιόν ενέργειας μπορεί να εκφράζει ειδικότερα τη σύντομη διάρκεια ενός γεγονότος, το στιγμιαίο γεγονός και το τελειωμένο γεγονός.

Ο αόριστος είναι ο κατ' εξοχήν χρόνος για το τέλειο ποιόν ενέργειας. Από το χρονικό θέμα του αορίστου προέρχεται ο συνοπτικός μέλλοντας και η συνοπτική προστακτική. Παίρνοντας ως παράδειγμα το ρήμα *γράφω* βλέπουμε τον τρόπο με τον οποίο συνδυάζονται ο χρόνος και το ποιόν ενέργειας για την παραγωγή διαφόρων τύπων.

χρόνος / έγκλιση	συνοπτικός τύπος	
	ενεργητική φωνή	παθητική φωνή
αόριστος	έ-γραψ-α	γράφτ-ηκα
μέλλοντας	θα γράψ-ω	θα γραφτ-ώ
προστακτική	γράψ-ε	γράψ-ου

3. Συμπλήρωσε το ηλεκτρονικό μήνυμα της Αθηνάς με τον αόριστο της μεσοπαθητικής φωνής των ρημάτων που είναι στην παρένθεση.

ΑΠΟ: Αθηνά

ΓΙΑ: Διονύση

ΘΕΜΑ: Απάντηση: Γεια σου από τη Νάπολη

..... (1. Χαίρομαι) πολύ που είχα νέα σου, Διονύση μου. Σου εύχομαι να συνεχίσεις να περνάς όμορφα στη Νάπολη. Εδώ όλα συνεχίζουν, όπως τα ξέρεις. Ο Σπύρος, η Ιωάννα, ο Γιάννης κι εγώ ..... (2. βρίσκομαι) χθες το βράδυ στο συνηθισμένο μέρος και, βέβαια, όλη η συζήτηση ήταν γύρω από σένα. Τόσο πολύ μας λείπεις ήδη! ..... (3. ονειρεύομαι) να έρθουμε στη Νάπολη να σε επισκεφτούμε. Τελικά ..... (4. εμπνέω) από τις περιγραφές που μας κάνεις στα μηνύματά σου. Τα παιδιά το σκέφτονται λίγο λόγω των υποχρεώσεων τους, αλλά εγώ ..... (5. ορκίζομαι) να ταξιδέψω στην Ιταλία πριν από το Ελληνικό Πάσχα.

**Να είσαι καλά
Πολλά Φιλιά από όλους!
Αθηνά**

4. Διάλεξε τον στιγμιαίο μέλλοντα της ενεργητικής ή της μεσοπαθητικής φωνής και συμπλήρωσε τα σχέδια των παιδιών κατά τη διάρκεια της διαμονής της Αθηνάς στη Νάπολη.

1. Ο Διονύσης και η Αθηνά θα ..... (συναντώ) στο αεροδρόμιο.
2. Η Αθηνά θα ..... (ψωνίζω) στα μαγαζιά του κέντρου.
3. Μαζί θα ..... (τριγυρίζω) σε όλη την πόλη.
4. Πόσες, μα πόσες κάρτες θα ..... (γράφω) από την Αθηνά για τους φίλους τους στην Ελλάδα!
5. Τελευταία μέρα, πριν φύγει το αεροπλάνο της, θα ..... (αποχαιρετίζω) απρόθυμα.

5. Συμπλήρωσε το νέο ηλεκτρονικό μήνυμα του Διονύση με τον αόριστο ή τον στιγμιαίο μέλλοντα (της ενεργητικής ή της μεσοπαθητικής) των ρημάτων:

ξεκουράζω	εντυπωσιάζω	λήγω	διασκεδάζω	κουβαλώ
-----------	-------------	------	------------	---------

ΑΠΟ: Διονύση

ΓΙΑ: Αθηνά

ΘΕΜΑ: Νάπολή μου, αντίο

Λοιπόν, ... (1) η περίοδος της παραμονής μου στη Νάπολη. Μαζί με δύο τεράστιες βαλίτσες, ... (2) μαζί μου πίσω στην Ελλάδα πολλές αξέχαστες στιγμές, ... (3) από αυτή την πόλη και από τους κατοίκους της. Πρέπει να πω ότι με τους αρχαιολόγους, τον Παόλο και την Ενρίκα, ... (4) πολύ, όταν ήρθες.

Τώρα Ελλάδα και, βέβαια, εσύ, Αθηνούλα μου. Μόλις τελειώσω κάποιες δουλιτσες στην Αθήνα, δεν ..... (5) λιγάκι στα νησιά μαζί;

**Άντε, θα τα πούμε αύριο από κοντά
Φιλάκια
Διονύσης**

6. Σωστό ή λάθος;

1. Οι μαθητές αισθάνθηκαν ενοχλημένοι με τις φωνές του καθηγητή.
2. Χθες πραγματοποιηθούν μεγάλες διαδηλώσεις στους δρόμους της πόλης.
3. Η εφημερίδα αύριο θα βγαίνει με πολλά λάθη.
4. Οι ποιητικές συλλογές του Σεφέρη είναι αξιόλογες. Θα τις διάβασα προσεκτικά.
5. Όταν με δουν έτσι ντυμένο τα παιδιά μου, θα σκάσουν στα γέλια.

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Παιχνιδόλεξα

1. Σταυρόλεξο

Συμπλήρωσε τα κενά με τα ρήματα στο συνοπτικό μέλλοντα και λύσε το σταυρόλεξο.

Οριζόντια

1. .... σημαντικά ποσά για επεκτάσεις, βελτιώσεις καθώς και την ασφάλεια των αεροδρομίων. (δαπανιέμαι)
2. Την ερχόμενη βδομάδα ..... στη Βουλή το νομοσχέδιο για την τεχνική εκπαίδευση. (ψηφίζομαι)
3. Οι κλιματολογικές μεταβολές ..... δραστικές μεταβολές στη χωροθέτηση των οικολογικών ζωνών του πλανήτη. (επιφέρω)

Κάθετα

1. Αύριο ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ..... τους πρεσβευτές των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (δέχομαι)
2. Περίπου έντεκα εκατομμύρια ξένοι τουρίστες ..... την Ελλάδα φέτος το καλοκαίρι. (επισκέπτομαι)

					2.								
		1.											
2.													
		1.											
	3.												

2. Κρεμάλα

1. Πληροφορία που αφορά κάτι συνήθως όχι πολύ γνωστό.
2. Το σύνολο των αντιλήψεων και των πεποιθήσεων ενός ατόμου ή μιας κοινωνικής ομάδας.
3. Γίνεται πριν από το κυρίως έργο και προετοιμάζει.

1. Μ _____
2. Ν _____
3. Π _____

3. Παζλ

Επίλεξε το σωστό.

1. Την ημέρα που η Λίτσα και ο Γιάννης σκοπεύουν να ταξιδέψουν
  - α. θα κάνει πολλή ζέστη.
  - β. θα βρέχει ραγδαία.
  - γ. θα χιονίζει.
2. Ο πρώτος οικισμός που έχτισαν οι Ευβοϊκές πόλεις ήταν
  - α. η Κύμη.
  - β. η Παρθενόπη.
  - γ. η Χαλκίδα.
3. Την αποικία Νάπολη την ίδρυσαν
  - α. οι Αθηναίοι.
  - β. οι Ετρούσκοι.
  - γ. οι Σπαρτιάτες.
4. Η Νάπολη περιγράφηκε από
  - α. τον Ηροδότο.
  - β. τον Στράβωνα.
  - γ. τον Θουκυδίδη.
5. Σήμερα η Νάπολη αποτελεί
  - α. σπουδαίο πολιτιστικό κέντρο.
  - β. μεταναστευτικό κέντρο.
  - γ. ένα από τα μεγαλύτερα ιταλικά λιμάνια.

4. **Λαγός και Χελώνα**

Γράψε τον ενεργητικό και παθητικό αόριστο στο κατάλληλο πρόσωπο.

κρύβει .....
 πικραίνουν .....
αντικρούετε .....
 ονομάζεις .....
 προσλαμβάνω .....

ωθούν .....
προκηρύσσετε .....
 κατακτάς .....
 ερμηνεύετε .....
 αναμειγνύω .....

5. **Γραφομηχανή**

αυθαιρεσία, διαπιστευτήρια, αρρενωπός, εξαιρετικοί,
 αναβλήθηκε, ενισχύθηκε, βυρσοδεψία,
 μεταλλουργία, διεθνείς, προαναφερθείσες, ήκμασε,
 εδραιώθηκε, τομείς, έμοιαζαν, εκατομμύρια,
 αναψυχή, ασφάλεια, ραγδαία, προκηρύσσετε,
 αναμειγνύω

6. Ποίημα

Τελευταίος σταθμός

Γεώργιος Σεφέρης

<p>Λίγες οι νύχτες με φεγγάρι που μ' .....</p> <p>Τ' αλφαβητάρι των άστρων που συλλαβίζεις όπως το φέρει ο κόπος της τελειωμένης μέρας και βγάζεις άλλα νοήματα κι άλλες ελπίδες, πιο καθαρά μπορείς να το .....</p>	5
<p>Τώρα που κάθομαι άνεργος και λογαριάζω λίγα φεγγάρια ..... στη μνήμη: νησιά, χρώμα θλιμμένης Παναγίας, αργά στη χάση ή φεγγαρόφωτα σε πολιτείες του βοριά ρίχνοντας κάποτε σε παραγμένους δρόμους ποταμούς και μέλη ανθρώπων βαριά μια <u>νάρκη</u>.</p>	10
<p>Κι όμως χτες βράδυ εδώ, σε τούτη τη στερνή μας σκάλα όπου προσμένουμε την ώρα της επιστροφής μας να .....</p> <p>σαν ένα χρέος παλιό, μονέδα που ..... για χρόνια στην <u>κάσα</u> ενός φιλόργου, και τέλος ήρθε η στιγμή της πλερωμής κι ακούγονται νομίσματα να πέφτουν πάνω στο τραπέζι: σε τούτο το τυρρηνικό χωριό, πίσω από τη θάλασσα του Σαλέρνο πίσω από τα λιμάνια του γυρισμού, στην άκρη μιας φθινοπωρινής <u>μπόρας</u>, το φεγγάρι</p>	15
<p>..... τα σύννεφα, και γίναν τα σπίτια στην αντίπερα πλαγιά από σμάλτο. Σιωπές αγαπημένες της σελήνης. Είναι κι αυτός ένας <u>ειρμός</u> της σκέψης, ένας τρόπος ν' αρχίσεις να μιλάς για πράγματα που ομολογείς δύσκολα, σε ώρες όπου δε βαστάς, σε φίλο που ..... κρυφά και φέρνει <u>μαντάτα</u> από το σπίτι κι από τους συντρόφους, και βιάζεσαι ν' ανοίξεις τη καρδιά σου μη σε προλάβει η ξενιτιά και τον αλλάξει.</p>	20
<p>Ερχόμαστε απ' την Αραπιά, την Αίγυπτο, την Παλαιστίνη, τη Συρία: το κρατίδιο της Κομμαγηνής που 'σβησε σαν το μικρό <u>λυχνάρι</u> πολλές φορές γυρίζει στο μυαλό μας, και πολιτείες μεγάλες που ..... χιλιάδες χρόνια</p>	25
<p>κι έπειτα απόμειναν τόπος βοσκής για τις γκαμούζες χωράφια για ζαχαροκάλαμα και καλαμπόκια. Ερχόμαστε απ' την άμμο της έρημος, απ' τις θάλασσες του Πρωτέα, ψυχές <u>μαραγκιασμένες</u> από δημόσιες αμαρτίες, καθέννας κι ένα <u>αξιωμα</u> σαν το πουλί μες στο κλουβί του.</p>	30
	35
	40

(Cava dei Tirreni, 5 Οκτωβρίου ' 44)

ΜΕΡΟΣ Δ'**Λεξικό Ενότητας**

- πνίγομαι: πεθαίνω λόγω βίαιης απόφραξης των αναπνευστικών οδών. Μτφ. πνίγομαι στη δουλειά: είμαι πολύ απασχολημένος. (πνίγομαι, πνιγόμεουν, πνίγηκα, θα πνίγομαι, θα πνιγώ, έχω πνιγεί, είχα πνιγεί, θα έχω πνιγεί)
Ας αναβάλλουμε τη συνάντησή μας για την επόμενη βδομάδα, επειδή πνίγομαι στη δουλειά.

- τρεχάματα τα: κουραστικές και αγχώδεις ενέργειες για την τακτοποίηση υποθέσεων.
Έχει τρεχάματα με την υγεία της.

τα τρεχάματα
των τρεχαμάτων
τα τρεχάματα
τρεχάματα

- το δίχως άλλο: έκφραση, οπωσδήποτε
Θα το κανονίσουμε το δίχως άλλο.

- Σταράτος, -η,-ο: καθαρός, ντόμπρος
Του μίλησα με σταράτα λόγια.

σταράτος	σταράτη	σταράτο
σταράτου	σταράτης	σταράτου
σταράτο	σταράτη	σταράτο
σταράτε	σταράτη	σταράτο
σταράτοι	σταράτες	σταράτα
σταράτων	σταράτων	σταράτων
σταράτους	σταράτες	σταράτα
σταράτοι	σταράτες	σταράτα

- ρίχνει καρεκλοπόδαρα: έκφραση, ρίχνει καταρρακτώδη βροχή.
Βγήκαμε βόλτα, αλλά ξαφνικά άρχισε να ρίχνει καρεκλοπόδαρα.
- αναλαμβάνω: παίρνω στα χέρια μου, δέχομαι να εκτελέσω (αναλάμβανα, ανέλαβα, θα αναλαμβάνω, θα αναλάβω, έχω αναλάβει, είχα αναλάβει, θα έχω αναλάβει)
Έχει αναλάβει από μικρός τη συντήρηση της οικογένειάς του.
- αποτελώ: είμαι μέρος συνόλου (αποτελούσα, αποτέλεσα, θα αποτελώ, θα αποτελέσω, έχω αποτελέσει, είχα αποτελέσει, θα έχω αποτελέσει)

Αυτό το κείμενο αποτελεί μόνο ένα μικρό μέρος της εργασίας μου.

- **μεταλλουργία η:** βιομηχανικός κλάδος για την παραγωγή μετάλλων και κραμάτων.
Τα τελευταία δύο χρόνια η μεταλλουργία αναπτύσσεται πολύ γρήγορα.

η μεταλλουργίας
της μεταλλουργίας
τη μεταλλουργία
μεταλλουργία

- **χαρτοποιία η:** βιομηχανικός κλάδος που ειδικεύεται στην παραγωγή χαρτιού.
Δουλεύει σε ένα εργοστάσιο χαρτοποιίας.

η χαρτοποιία
της χαρτοποιίας
τη χαρτοποιία
χαρτοποιία

- **βυρσοδεψία η:** βιομηχανικός κλάδος που ειδικεύεται στην παραγωγή του κατεργασμένου δέρματος.
Στο καινούργιο εμπορικό κέντρο πουλιούνται παρά πολλά προϊόντα βυρσοδεψίας.

η βυρσοδεψία
της βυρσοδεψίας
τη βυρσοδεψία
βυρσοδεψία

- **παρασκευή η:** προετοιμασία
Ασχολείται με την παρασκευή φαρμακευτικών ουσιών.

η παρασκευή
της παρασκευής
την παρασκευή
παρασκευή

οι παρασκευές
των παρασκευών
τις παρασκευές
παρασκευές

- **μεταναστευτικός, -ή, -ό:** αυτός που σχετίζεται με τη μετανάστευση.
Στην αρχή του 20ου αιώνα το μεταναστευτικό κίνημα προς την Αμερική ήταν πολύ δυνατό.

μεταναστευτικός μεταναστευτικού μεταναστευτικό μεταναστευτικέ	μεταναστευτική μεταναστευτικής μεταναστευτική μεταναστευτική	μεταναστευτικό μεταναστευτικού μεταναστευτικό μεταναστευτικό
μεταναστευτικοί μεταναστευτικών μεταναστευτικούς μεταναστευτικοί	μεταναστευτικές μεταναστευτικών μεταναστευτικές μεταναστευτικές	μεταναστευτικά μεταναστευτικών μεταναστευτικά μεταναστευτικά

- εκτοπίζω: βγάζω, διώχνω, εξορίζω (εκτόπιζα, εκτόπισα, θα εκτοπίζω, θα εκτοπίσω, έχω εκτοπίσει, είχα εκτοπίσει, θα έχω εκτοπίσει)
Οι νέες ιδέες εκτόπισαν τις παλιές.
- υποδουλώνω: καθιστώ υπόδουλο, κυριαρχώ (υποδούλωνα, υποδούλωσα, θα υποδουλώνω, θα υποδουλώσω, έχω υποδουλώσει, είχα υποδουλώσει, θα έχω υποδουλώσει)
Η Ρώμη υποδούλωσε όλους τους γειτονικούς λαούς.
- προαναφέρω: αναφέρω κάτι πριν από κάτι άλλο (προανέφερα, θα προαναφέρω, έχω προαναφέρει, είχα προαναφέρει, θα έχω προαναφέρει)
Το θέμα, όπως προανέφερα, είναι σοβαρό.
- σύγγραμμα το: έργο γραμμένο με επιστημονικές αξιώσεις.
Τα συγγράμματα παρέχονται δωρεάν στους φοιτητές.

το σύγγραμμα του συγγράμματος το σύγγραμμα σύγγραμμα	τα συγγράμματα των συγγραμμάτων τα συγγράμματα συγγράμματα
---	---

- ακμάζω: βρίσκομαι σε ανάπτυξη (ήκμαζα, ήκμασα, θα ακμάζω, θα ακμάσω, έχω ακμάσει, είχα ακμάσει, θα έχω ακμάσει)
Οι τέχνες και τα γράμματα άκμασαν στην κλασική αρχαιότητα.
- αστικός, -ή, -ό: αυτός που ανήκει ή που αναφέρεται στην πόλη.
Μέχρι το τέλος του έτους θα είναι έτοιμη η καινούργια γραμμή του αστικού μετρό.

αστικός αστικού αστικό	αστική αστικής αστική	αστικό αστικού αστικό
------------------------------	-----------------------------	-----------------------------

αστικέ	αστική	αστικό
αστικοί	αστικές	αστικά
αστικών	αστικών	αστικών
αστικούς	αστικές	αστικά
αστικοί	αστικές	αστικά

- διοχετεύω: μεταφέρω μέσω αγωγού, μεταδίδω με έμμεσο τρόπο (διοχέτευα, διοχέτευσα, θα διοχετεύσω, έχω διοχετεύσει, είχα διοχετεύσει, θα έχω διοχετεύσει)
Χιλιάδες κιλά φρούτα και λαχανικά διοχετεύονται καθημερινά από τη λαχαναγορά στους λιανοπωλητές.

- μαρτυρία η: στοιχείο περισσότερο ή λιγότερο αξιόπιστο.
Οι μαρτυρίες των αρχαίων συγγραφέων καθοδηγούν τους αρχαιολόγους.

η μαρτυρία	οι μαρτυρίες
της μαρτυρίας	των μαρτυριών
τη μαρτυρία	τις μαρτυρίες
μαρτυρία	μαρτυρίες

- τομέας ο: τμήμα έργου, δραστηριότητας ή υπηρεσίας
Δεν υπάρχει τομέας της επιστήμης που να μην παρουσίασε εξέλιξη κατά τον εικοστό αιώνα.

ο τομέας	οι τομείς
του τομέα	των τομέων
τον τομέα	τους τομείς
τομέα	τομείς

- χαρακτηριστικός, -ή, -ό: αυτός που σχετίζεται με κάποια ειδικά γνωρίσματα.
Τα αντιμετωπίζει όλα με τη χαρακτηριστική αδιαφορία του.

χαρακτηριστικός	χαρακτηριστική	χαρακτηριστικό
χαρακτηριστικού	χαρακτηριστικής	χαρακτηριστικού
χαρακτηριστικό	χαρακτηριστική	χαρακτηριστικό
χαρακτηριστικέ	χαρακτηριστική	χαρακτηριστικό
χαρακτηριστικοί	χαρακτηριστικές	χαρακτηριστικά
χαρακτηριστικών	χαρακτηριστικών	χαρακτηριστικών
χαρακτηριστικούς	χαρακτηριστικές	χαρακτηριστικά
χαρακτηριστικοί	χαρακτηριστικές	χαρακτηριστικά

- εδραιώνω: καθιστώ κάτι σταθερό, σίγουρο (εδραιώνα, εδραίωσα, θα εδραιώνω, θα εδραιώσω, έχω εδραιώσει, είχα εδραιώσει, θα έχω εδραιώσει)
Μετά τη νέα εκλογική της επιτυχία, η κυβέρνηση εδραίωσε ακόμη περισσότερο τη θέση της.

- νοοτροπία η: ατομικός ή ομαδικός τρόπος σκέψης.
Είναι αδύνατο να καταλάβεις τη νοοτροπία του.

η νοοτροπία	οι νοοτροπίες
της νοοτροπίας	των νοοτροπιών
τη νοοτροπία	τις νοοτροπίες
νοοτροπία	νοοτροπίες

- αξιωματούχος ο: αυτός που κατέχει αξίωμα.
Οι αξιωματούχοι του Υπουργείου έκαναν δηλώσεις.

ο αξιωματούχος	οι αξιωματούχοι
του αξιωματούχου	των αξιωματούχων
τον αξιωματούχο	τους αξιωματούχους
αξιωματούχε	αξιωματούχοι

- αναψυχή η: αποτελέσματα της χαλάρωσης, της ανάπαυσης.
Χρειάζομαι ένα ταξίδι αναψυχής.

η αναψυχή	οι αναψυχές
της αναψυχής	των αναψυχών
την αναψυχή	τις αναψυχές
αναψυχή	αναψυχές

- ανατροφή η: επιμέλεια, ιδιαίτερη αγωγή.
Παραιτήθηκε από την εργασία της για να ασχοληθεί με την ανατροφή των παιδιών της.

η ανατροφή	οι ανατροφές
της ανατροφής	των ανατροφών
την ανατροφή	τις ανατροφές
ανατροφή	ανατροφές

- το φέρνω από δω το φέρνω από κει: έκφραση, είμαι αναποφάσιτος για κάτι.
Το έφερε από δω το έφερε από κει, τελικά δεν ήρθε στη συνάντηση.

- αποικιακός, -ή, -ό: που ανήκει ή έχει σχέση με την αποικία.

Στην αρχή του 20^{ού} αιώνα η Μεγάλη Βρετανία άλλαξε την αποικιακή της πολιτική.

αποικιακός
αποικιακού
αποικιακό
αποικιακέ

αποικιακή
αποικιακής
αποικιακή
αποικιακή

αποικιακό
αποικιακού
αποικιακό
αποικιακό

αποικιακοί
αποικιακών
αποικιακούς
αποικιακοί

αποικιακές
αποικιακών
αποικιακές
αποικιακές

αποικιακά
αποικιακών
αποικιακά
αποικιακά

- σκοπεύω: κατευθύνω τη βολή στο στόχο, σημαδεύω, έχω σκοπό.
(σκόπευα, σκόπευσα, θα σκοπεύω, θα σκοπεύσω, έχω σκοπεύσει, είχα σκοπεύσει, θα έχω σκοπεύσει)
Τι σκοπεύεις να κάνεις τώρα;
- εκκρεμότητα η: ατακτοποιήτη υπόθεση.
Δεν έχω καθόλου καιρό, έχω ένα σωρό εκκρεμότητες.

η εκκρεμότητα
της εκκρεμότητας
την εκκρεμότητα
εκκρεμότητα

οι εκκρεμότητες
των εκκρεμοτήτων
τις εκκρεμότητες
εκκρεμότητες

- επιβλητικός, -ή, -ό: ο ικανός να επιβάλλεται, μεγαλοπρεπής, εντυπωσιακός.
Είναι άνθρωπος με επιβλητική εμφάνιση.

επιβλητικός
επιβλητικού
επιβλητικό
επιβλητικέ

επιβλητική
επιβλητικής
επιβλητική
επιβλητική

επιβλητικό
επιβλητικού
επιβλητικό
επιβλητικό

επιβλητικοί
επιβλητικών
επιβλητικούς
επιβλητικοί

επιβλητικές
επιβλητικών
επιβλητικές
επιβλητικές

επιβλητικά
επιβλητικών
επιβλητικά
επιβλητικά

- εκρήγνυμαι: κομματιάζομαι από έκρηξη, σκάζω.
Εξερράγησαν δύο αυτοσχέδιες βόμβες.

- κατακλύζω: γεμίζω ή σκεπάζω με νερό, μτφ. γεμίζω σαν πλημμύρα (κατακλύζω, κατέκλυζα, κατέκλυσα, θα κατακλύζω, θα κατακλύσω, έχω κατακλύσει, είχα κατακλύσει, θα έχω κατακλύσει)
Οι θεατές κατέκλυσαν το στάδιο.

- λάβα η: διάπυρη, ρευστή ύλη που χύνεται από τα έγκατα στην επιφάνεια της γης κατά τις ηφαιστειακές εκρήξεις.
Η λάβα του ηφαιστείου απείλησε με καταστροφή τη γύρω κατοικημένη περιοχή.

η λάβα	οι λάβες
της λάβας	των λαβών
τη λάβα	τις λάβες
λάβα	λάβες

- ενδοχώρα η: τα ενδότερα μιας χώρας μακριά από τις παραλίες
Κατέλαβαν το λιμάνι και ένα μικρό μέρος της ενδοχώρας του.

η ενδοχώρα	οι ενδοχώρες
της ενδοχώρας	των ενδοχωρών
την ενδοχώρα	τις ενδοχώρες
ενδοχώρα	ενδοχώρες

- διεισδύω: εισδύω διαπερνώντας κάτι.
(διεισδύω, διείσδυα, διείσδυσα, θα διεισδύω, θα διεισδύσω, έχω διεισδύσει, είχα διεισδύσει, θα έχω διεισδύσει)
Διείσδυσε στους κύκλους της εξουσίας.

- συμβολή η: το σημείο που ενώνονται ποτάμια, συνεισφορά.
Η συμβολή του ΟΗΕ στην αντιμετώπιση των προβλημάτων του Τρίτου Κόσμου είναι πολύτιμη.

η συμβολή	οι συμβολές
της συμβολής	των συμβολών
τη συμβολή	τις συμβολές
συμβολή	συμβολές

- εξελίσσομαι: μεταμορφώνομαι βαθμιαία, προοδεύω.
(εξελίσσομαι, εξελισσόμουν, εξελίχτηκα, θα εξελίσσομαι, θα εξελιχτώ, έχω εξελιχτεί, είχα εξελιχτεί, θα έχω εξελιχτεί)
Οι σχέσεις μας εξελίσσονται πολύ καλά.

- εστία η: τζάκι, παραγώνι, κατοικία, τόπος διαμονής.
Μένει σε φοιτητική εστία.

η εστία	οι εστίες
της εστίας	των εστιών
την εστία	τις εστίες
εστία	εστίες

- αλλεπάλληλος, -η,-ο: ο συχνά και σε σύντομα χρονικά διαστήματα επαναλαμβανόμενος, που ακολουθεί ο ένας τον άλλο.
Δέχτηκε αλλεπάλληλα χτυπήματα στη ζωή της, αλλά δεν έπαψε να αγωνίζεται.

αλλεπάλληλος	αλλεπάλληλη	αλλεπάλληλο
αλλεπάλληλου	αλλεπάλληλης	αλλεπάλληλου
αλλεπάλληλο	αλλεπάλληλη	αλλεπάλληλο
αλλεπάλληλε	αλλεπάλληλη	αλλεπάλληλο
αλλεπάλληλοι	αλλεπάλληλες	αλλεπάλληλα
αλλεπάλληλων	αλλεπάλληλων	αλλεπάλληλων
αλλεπάλληλους	αλλεπάλληλες	αλλεπάλληλα
αλλεπάλληλοι	αλλεπάλληλες	αλλεπάλληλα

- περίοπος, -η,-ο: που φαίνεται από παντού, από όλες τις πλευρές.
Στο κέντρο της πόλης έχτισαν ένα πανέμορφο κτίσμα.

περίοπος	περίοπη	περίοπο
περίοπου	περίοπτης	περίοπου
περίοπο	περίοπη	περίοπο
περίοπτε	περίοπη	περίοπο
περίοποι	περίοπτες	περίοπα
περίοπων	περίοπων	περίοπων
περίοπους	περίοπτες	περίοπα
περίοποι	περίοπτες	περίοπα

- επέκταση η: αύξηση της έκτασης που καταλαμβάνει κάτι.
Την επόμενη βδομάδα θα είναι έτοιμη η επέκταση του τηλεφωνικού δικτύου.

η επέκταση	οι επεκτάσεις
της επέκτασης (επεκτάσεως)	ων επεκτάσεων
την επέκταση	τις επεκτάσεις
επέκταση	επεκτάσεις

- βελτίωση η: η μεταβολή προς το καλύτερο, καλυτέρευση.
Αναμένεται σταδιακή βελτίωση του καιρού.

η βελτίωση
της βελτίωσης (βελτιώσεως)
τη βελτίωση
βελτίωση

οι βελτιώσεις
των βελτιώσεων
τις βελτιώσεις
βελτιώσεις

- αντικρούω: αντιμετώπιζω με επιτυχία κάτι ανασκευάζοντάς το.
(αντικρούω, αντέκρουα, αντέκρουσα, θα αντικρούω, θα αντικρούσω, έχω αντικρούσει, είχα αντικρούσει, θα έχω αντικρούσει)
Οι συκοφαντίες δεν αντικρούονται εύκολα.

- προκηρύσσω: αναγγέλλω δημόσια και επίσημα κάτι που πρόκειται να κάνω, για να ενημερωθεί το κοινό ή οι ενδιαφερόμενοι.
(προκηρύσσω, προκήρυσσα, προκήρυξα, θα προκηρύσσω, θα προκηρύξω, έχω προκηρύξει, είχα προκηρύξει, θα έχω προκηρύξει)
Προκηρύχθηκε μια θέση επιστημονικού προσωπικού.

- διαπιστευτήρια τα: το έγγραφο με το οποίο ορίζεται διπλωματικός αντιπρόσωπος σε ξένη χώρα.
Ο καινούργιος πρεσβευτής επισκέφτηκε τον Πρόεδρο και επέδωσε τα διαπιστευτήριά του.

τα διαπιστευτήρια
των διαπιστευτηρίων
τα διαπιστευτήρια
διαπιστευτήρια

- μαραγκιασμένος: αυτός που έχει μαραθεί.
Σχεδόν δεν αναγνώρισα το μαραγκιασμένο του πρόσωπο μετά από τόσα χρόνια.

μαραγκιασμένος
μαραγκιασμένου
μαραγκιασμένο
μαραγκιασμένε

μαραγκιασμένη
μαραγκιασμένης
μαραγκιασμένη
μαραγκιασμένη

μαραγκιασμένο
μαραγκιασμένου
μαραγκιασμένο
μαραγκιασμένο

μαραγκιασμένοι
μαραγκιασμένων
μαραγκιασμένους
μαραγκιασμένοι

μαραγκιασμένες
μαραγκιασμένων
μαραγκιασμένες
μαραγκιασμένες

μαραγκιασμένα
μαραγκιασμένων
μαραγκιασμένα
μαραγκιασμένα

- νάρκη η: (μτφ.) αδράνεια του πνεύματος, αποχαύνωση.

Η έλλειψη δημοκρατίας και φιλελευθερισμού οδηγεί τη χώρα σε πνευματική νάρκη.

η νάρκη	οι νάρκες
της νάρκης	των ναρκών
τη νάρκη	τις νάρκες
νάρκη	νάρκες

- κάσα η: κιβώτιο, ξύλινο, κασόνι
Αγόρασε μια κάσα με μπίρες.

η κάσα	οι κάσες
της κάσας	των κασών
την κάσα	τις κάσες
κάσα	κάσες

- μπόρα η: ξαφνική και ραγδαία βροχή μικρής διάρκειας.
Μείναμε στη σπηλιά, όσο κρατούσε η μπόρα.

η μπόρα	οι μπόρες
της μπόρας	των μπορών
την μπόρα	τις μπόρες
μπόρα	μπόρες

- σμάλτο το: υαλώδες επίχρισμα σε σκεύη ή κοσμήματα.
Τα αντικείμενα ήταν όλα διακοσμημένα με σμάλτο.

το σμάλτο	τα σμάλτα
του σμάλτου	των σμάλτων
το σμάλτο	τα σμάλτα
σμάλτο	σμάλτα

- μαντάτο το: η είδηση, το νέο.
Μας έφερε άσχημα μαντάτα.

το μαντάτο	τα μαντάτα
του μαντάτου	των μαντάτων
το μαντάτο	τα μαντάτα
μαντάτο	μαντάτα

- ειρμός ο: σύνδεση, ακολουθία νοημάτων.
Μη με διακόπτεις, γιατί χάνω τον ειρμό της σκέψης μου.

ο ειρμός	οι ειρμοί
----------	-----------

του ειρμού τον ειρμό ειρμός	των ειρμών τους ειρμούς ειρμοί
-----------------------------------	--------------------------------------

- λυχνάρι το: μικρή φωτιστική συσκευή (πήλινη ή μεταλλική) εφοδιασμένη με φπίλι, που λειτουργεί με την καύση λαδιού ή λίπους· λύχνος
Το δωμάτιο φωτιζόταν από ένα μικρό λυχνάρι.

το λυχνάρι του λυχναριού το λυχνάρι λυχνάρι	τα λυχνάρια των λυχναριών τα λυχνάρια λυχνάρια
--	---

- αξίωμα το: χαρακτηρισμός των ανώτατων βαθμίδων στην ιεραρχία της δημόσιας διοίκησης
Σ' όλη του τη ζωή απέφευγε τιμές και αξιώματα.

το αξίωμα του αξιώματος το αξίωμα αξίωμα	τα αξιώματα των αξιωμάτων τα αξιώματα αξιώματα
---	---

- ενισχύομαι: ισχυροποιούμαι, δυναμώνομαι
(ενισχύομουν, ενισχύθηκα, θα ενισχύομαι, θα ενισχυθώ, έχω ενισχυθεί, είχα ενισχυθεί, θα έχω ενισχυθεί)
Η φρουρά της πόλης ενισχύθηκε με άντρες και πολεμοφόδια.

- περιήγηση η: το να ταξιδεύει κάποιος σε ξένους τόπους απλώς για να τους γνωρίσει, να δει και να θαυμάσει όσα ενδιαφέροντα έχουν
Τα ημερολόγια των περιηγήσεών του στην Ανατολή είναι πολύτιμες ιστορικές πηγές.

η περιήγηση της περιήγησης (περιηγήσεως) την περιήγηση περιήγηση	οι περιηγήσεις των περιηγήσεων τις περιηγήσεις περιηγήσεις
---	---

ΜΕΡΟΣ Ε΄**Τεστ αυτοαξιολόγησης****1. Άκουσε και συμπλήρωσε τον διάλογο.**

- Αύριο θα ..... οπωσδήποτε, θέλω να τα ..... από κοντά.
- Δεν ξέρω αν θα ..... Θα ..... , αλλά δεν το υπόσχομαι.
- Να προσπαθήσεις και θα ..... ότι θα τα ..... . Αλλιώς, να ξέρεις, θα σου .....

2. Βάλε V στους συνοπτικούς χρόνους.

έχω πει		έχω συναντήσει		θα δοθούν	
είχα πάει		είχα φορτωθεί		έχουν δώσει	
δεσμεύτηκα		θα πω		είχαν πει	
πλήρωσα		έλυσα		πρόβαλαν	
θα συναντήσω		δώσαμε		πρόβαλλαν	

3. Συμπλήρωσε τις λέξεις που λείπουν.

	έδωσα	λυπήθηκα	
είπες			
			φοβήθηκε
είπαμε	δώσαμε		
	δώσατε	λυπηθήκατε	
είπαν			φοβήθηκαν

ΞΕΝΙΟΣ

ΜΕΡΟΣ Α'

Κείμενο 1

Αν μερικά χρόνια πριν μας έλεγε κάποιος ότι η Ελλάδα θα γινόταν δέκτης κύματος μεταναστών, θα γελούσαμε ειρωνικά. Είμαστε γνωστοί για το ακριβώς αντίθετο. Από την αυγή της ιστορίας μας ως και σήμερα, «εξάγουμε» μετανάστες και μας αρέσει να λέμε ότι ακόμα και στην Αφρική και στη Λατινική Αμερική ζουν Έλληνες.

Ωστόσο, τα πράγματα έχουν αλλάξει. Στις αρχές της δεκαετίας του '90 η κατάρρευση του σοσιαλισμού στην ανατολική Ευρώπη έχει ολοκληρωθεί, τα σύνορα έχουν πια ανοίξει και χιλιάδες μετανάστες αναζητούν μια καλύτερη ζωή στη Δύση. Παράλληλα, χώρες της Αφρικής και της Ασίας εξακολουθούν να «τροφοδοτούν» τη Δύση και την Ελλάδα με πρόσφυγες, που στις πατρίδες τους κινδυνεύουν από συρράξεις, πολιτικές, φυλετικές, θρησκευτικές και κοινωνικές διώξεις.

Επίσημα υπολογίζονται γύρω στις 900.000 οι ξένοι που ζουν εδώ, σύμφωνα όμως με στοιχεία που διαρρέουν από μη κυβερνητικές οργανώσεις, αυτός ο αριθμός αγγίζει τα 3.000.000. Δεδομένου ότι οι περισσότεροι από αυτούς είχαν εισέλθει στη χώρα παράνομα και τώρα βρίσκονται στη διαδικασία νομιμοποίησης, είναι δύσκολο να προσδιορίσουμε τον πραγματικό τους αριθμό, προς το παρόν.

Γιατί όμως ένας υποψήφιος μετανάστης θα διάλεγε να εγκατασταθεί στην Ελλάδα; Αν και δεν είναι ιδιαίτερα πλούσια χώρα, διαθέτει πολιτική και οικονομική σταθερότητα, είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι προοπτικές για το μέλλον είναι ευοίωνες.

Η γεωπολιτική της θέση, που κάποτε την είχε κάνει μήλον της έριδος των μεγάλων δυνάμεων, τώρα την καθιστά, αν όχι ιδανική, τουλάχιστον επιθυμητή πατρίδα για χιλιάδες ανθρώπους.

Συνεχίζοντας να αναλύουμε το ζήτημα, θα εντοπίσουμε πολλές αιτίες μετανάστευσης και άλλους τόσους λόγους, για τους οποίους η Ελλάδα είναι δυνατόν να προσφέρει μια θέση στον ήλιο σ' αυτούς τους ανθρώπους. Ο σκοπός μας, όμως, θα έπρεπε να

είναι η αναζήτηση ενός τρόπου, ώστε να ζήσουμε σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία με αρμονία και αλληλοκατανόηση.

Λεξιλόγιο κειμένου 1

- δέκτης: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ο δέκτης)
- ειρωνικά: τροπικό επίρρημα
- έχει ολοκληρωθεί: ρήμα, γ' προσώπου ενικού, χρόνου παρακειμένου, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (ολοκληρώνομαι)
- τροφοδοτούν: ρήμα, γ' προσώπου πληθυντικού, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής, (τροφοδοτώ)
- πρόσφυγες: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ο πρόσφυγας)
- διαρρέουν: ρήμα, γ' προσώπου πληθυντικού, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (διαρρέω)
- συρράξεις: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η σύρραξη)
- μη κυβερνητικές οργανώσεις : έκφραση
- δεδομένου ότι: σε ρόλο αιτιολογικού συνδέσμου
- είχαν εισέλθει: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου υπερσυντέλικου, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (εισέρχομαι)
- ευοίωνες: επίθετο, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ευοίωνος, -η-ο)
- γεωπολιτική: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (γεωπολιτικός, -ή-ό)
- μήλον της έριδος: έκφραση
- συνεχίζοντας: ενεργητική μετοχή ενεστώτα (συνεχίζω)
- θα εντοπίσουμε: ρήμα, α' προσώπου πληθυντικού, χρόνου απλού μέλλοντα, έγκλισης οριστικής, ενεργητική φωνή (εντοπίζω)
- μια θέση στον ήλιο: έκφραση
- πολυπολιτισμική: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (πολυπολιτισμικός, -ή-ό)

Κείμενο 2

Από 158 χώρες του κόσμου **έχουν προέλθει** οι μετανάστες που ζουν στην Ελλάδα! Αν σας φαίνονται λίγες σκεφτείτε ότι ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών έχει 204 μέλη.

Οι περισσότεροι είναι γείτονες και **έχουν έρθει** από την Αλβανία, τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία. Πολλοί από αυτούς θέλουν να παραμείνουν εδώ και

δεν βλέπουν τη χώρα μας ως ενδιάμεσο σταθμό, αλλά ως μόνιμη εγκατάσταση. Ήδη **έχουν αποκτήσει** τις κακές μας συνήθειες κι έτσι δηλώνουν ότι προτιμούν να κατοικούν στην Αττική παρά στην επαρχία, έστω και αν αυτό σημαίνει λιγότερες ευκαιρίες για εργασία και χειρότερη ποιότητα ζωής. Κάτι δηλαδή που αποτελεί κοινό τόπο για τους Έλληνες στα μεταπολεμικά χρόνια.

Οι μισοί περίπου έχουν χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, αν και οι υπόλοιποι, που κυμαίνονται από το μέτριο ως το υψηλό, σπάνια έχουν την τύχη να το αξιοποιήσουν.

Έχουν δραστηριοποιηθεί στον χώρο των οικοδομικών κατασκευών, στη μεταποιητική βιομηχανία, στα ιδιωτικά νοικοκυριά ως οικιακό προσωπικό, στο λιανικό και χονδρικό εμπόριο και στον αγροτοκτηνοτροφικό τομέα. Παρήγορο είναι το γεγονός ότι περίπου 3.500 επιχειρήσεις λειτουργούν με ξένο αφεντικό, κάτι που αποτελεί ελπίδα και κίνητρο ότι μπορούν να θέσουν και να φτάσουν υψηλούς στόχους. Παραπονιούνται, όμως, όπως και όλοι οι πολίτες, για τη γραφειοκρατία, που κάνει δύσκολη τη συγκέντρωση αδειών και δικαιολογητικών. Όσοι πληρούν τις προϋποθέσεις για την απόκτηση ή την ανανέωση της πράσινης κάρτας ατενίζουν το μέλλον με αισιοδοξία και ευελπιστούν ότι σύντομα **θα έχουν αποκτήσει** πλήρη δικαιώματα.

Ο ξεριζωμός, ακόμα και με το όραμα μιας καλύτερης ζωής, ποτέ δεν είναι ευχάριστος. Στην εποχή μας όμως, με την εξέλιξη των επικοινωνιών και την εκμηδένιση των αποστάσεων, οι οικονομικοί μετανάστες ελπίζουν ότι γρήγορα **θα έχουν ενταχτεί** στην ελληνική κοινωνία, χωρίς να χάσουν την επαφή με τις πατρίδες τους, τον πολιτισμό τους, τα ήθη, τα έθιμα, τη γλώσσα τους και τους ανθρώπους τους.

Λεξιλόγιο κειμένου 2

- Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών: φράση
- ενδιάμεσο: επίθετο, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ενδιάμεσος, -η-ο)
- κοινό τόπο: έκφραση
- μεταποιητική: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (μεταποιητικός, -ή-ό)
- λιανικό: επίθετο, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (λιανικός, -ή-ό)
- χονδρικό: επίθετο, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (χονδρικός, -ή-ό)

- γραφειοκρατία: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η γραφειοκρατία)
- πράσινης κάρτας: φράση
- ήθη: ουσιαστικό, γένους ουδέτερου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το ήθος)
- έθιμα: ουσιαστικό, γένους ουδέτερου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το έθιμο)

Επεξεργασία κειμένου 2

Σωστό ή Λάθος;

1. Οι μετανάστες δεν προέρχονται μόνο από γειτονικές χώρες.
2. Οι περισσότεροι μετανάστες θέλουν να μείνουν για λίγο στην Ελλάδα και μετά να φύγουν.
3. Κανένας μετανάστης δεν είναι ιδιοκτήτης επιχείρησης.
4. Η γραφειοκρατία βοηθά τους μετανάστες να οργανώσουν καλύτερα τη ζωή τους στην Ελλάδα.
5. Η ένταξη των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία δεν θα έπρεπε να εμποδίζει τη διατήρηση της γλώσσας και του πολιτισμού τους.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 2

Συμπληρώστε τα κενά με τις λέξεις της παρένθεσης στον σωστό τύπο.

(ενδιάμεσος, συντριπτικός, πράσινη κάρτα, λιανικός, έθιμο)

1. Η κυβέρνηση έχει ..... πλειοψηφία στη Βουλή.
2. Το λεωφορείο κάνει και ..... στάσεις.
3. Έχει μια εταιρεία ..... εμπορίου.
4. Δεν μπορείς να εργαστείς σε μια ξένη χώρα χωρίς .....
5. Ταξιδεύοντας σε διάφορες χώρες γνωρίζει κανείς καινούργια .....

Κείμενο 3 - Πολιτισμός

Ένα σημαντικό ζήτημα που αντιμετωπίζουν και εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν πολλές χώρες είναι αυτό της εκπαίδευσης των παιδιών των μεταναστών ή των παιδιών, που δεν ανήκουν στην κυρίαρχη εθνική ομάδα. **Έχουν διατυπωθεί** κατά καιρούς διάφορες θεωρίες και σε αυτή τη διαδρομή μπορούμε να διακρίνουμε πολλές προσεγγίσεις.

Κάποιες από αυτές είναι η αφομοίωση, η ενσωμάτωση, η πολυπολιτισμική, η αντιρατσιστική και η διαπολιτισμική εκπαίδευση. Τα όρια ανάμεσα σε αυτές τις πρακτικές είναι συχνά ρευστά και εξαρτώνται από τις εκάστοτε πολιτικές και ιδεολογικές επιλογές.

Είναι γεγονός ότι η αφομοίωση και η ενσωμάτωση, όχι μόνο στον χώρο της παιδείας, αλλά και γενικότερα στην κοινωνία, **έχει δεχθεί** αρνητική κριτική και **έχει θεωρηθεί** ισοπεδωτική. Η άποψη, δηλαδή, ότι τα εθνικά χαρακτηριστικά του ατόμου (γλώσσα, πολιτισμικά γνωρίσματα κ.ά.) αποδοκιμάζονται ή γίνονται αποδεκτά μόνο όταν εναρμονίζονται με εκείνα της κυρίαρχης ομάδας δεν είναι πλέον αποδεκτή. Αυτές τις μονοπολιτισμικές θεωρίες τις **έχουν διαδεχθεί** άλλες.

Η πολυπολιτισμική εκπαίδευση βασίστηκε στην άποψη ότι η μη αποδοχή του διαφορετικού είναι απόρροια προκαταλήψεων και αντιμετωπίζεται με τη γνωριμία άλλων πολιτισμών. Η αντίληψη αυτή απέκτησε πολλούς οπαδούς, αλλά και επικριτές, οι οποίοι τη θεώρησαν ελλιπή και επιφανειακή.

Τα τελευταία χρόνια φαίνεται να κερδίζει έδαφος η διαπολιτισμική εκπαίδευση, η οποία ξεπερνά το στεγανό της συνάντησης των εθνικών πολιτισμών και προχωρά στη γνωριμία με την προσωπική κουλτούρα του καθενός. Έτσι, με τη διαπολιτισμική εκπαίδευση αναπτύσσονται προγράμματα, τα οποία αντιμετωπίζουν όχι μόνο τα προβλήματα που αφορούν σε μετανάστες ή μειονότητες, αλλά και σε άτομα από «ομοιογενείς» ομάδες.

Είναι βέβαιο ότι στο μέλλον θα διατυπωθούν και άλλες θεωρίες γι' αυτόν τον θεμελιώδη και ευαίσθητο τομέα της ανθρώπινης δραστηριότητας. Η εκπαίδευση θα αποτελεί πάντα την ελπίδα για έναν καλύτερο και πιο δίκαιο κόσμο και, επομένως, θα πρέπει να «αγκαλιάζει» όλους τους ανθρώπους, ανεξάρτητα από καταγωγή, κοινωνική τάξη, φύλλο, φυλή ή ιδιαιτερότητα.

Επεξεργασία κειμένου 3

Σωστό ή Λάθος;

1. Το ζήτημα της εκπαίδευσης των μεταναστών προβληματίζει τις κοινωνίες.
2. Η πολιτική της αφομοίωσης και της ενσωμάτωσης στην εκπαίδευση έχει χαρακτηριστεί ως η ιδανικότερη.
3. Η μονοπολιτισμική εκπαιδευτική πολιτική δεν ενθαρρύνει τη γνωριμία με άλλους πολιτισμούς.
4. Η διαπολιτισμική εκπαίδευση δεν αφορά τα άτομα της κυρίαρχης εθνικής ομάδας.
5. Όλοι οι άνθρωποι έχουν δικαίωμα στη εκπαίδευση ανεξάρτητα από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.

ΜΕΡΟΣ Β΄**Γραμματική****1. Θεωρία****Συντελεσμένοι χρόνοι ενεργητικής και παθητικής φωνής**

Οι συντελεσμένοι χρόνοι είναι ο παρακείμενος, ο υπερσυντέλικος και ο συντελεσμένος μέλλοντας. Σχηματίζονται με το βοηθητικό ρήμα **έχω** στον ενεστώτα, παρατατικό και μέλλοντα, αντίστοιχα, και με το **απαρέμφατο αορίστου**, ενεργητικό και παθητικό ανάλογα με τη φωνή. Έχουν και δεύτερο τύπο, ο οποίος σχηματίζεται:

α) στην ενεργητική φωνή, με το ρήμα **έχω** (στον ενεστώτα, παρατατικό και μέλλοντα αντίστοιχα) και τη **μετοχή** του **παθητικού παρακειμένου**.

β) στην παθητική φωνή, με το ρήμα **είμαι** (στον ενεστώτα, παρατατικό και μέλλοντα αντίστοιχα) και τη **μετοχή** του **παθητικού παρακειμένου**.

ενεργητική φωνή

παρακείμενος	υπερσυντέλικος	συντελεσμένος μέλλοντας
έχω πληρώσει (έχω πληρωμένο, -η,-ο)	είχα πληρώσει (είχα πληρωμένο, -η,-ο)	θα έχω πληρώσει (θα έχω πληρωμένο, -η,-ο)
έχεις πληρώσει (έχεις πληρωμένο, -η,-ο)	είχες πληρώσει (είχες πληρωμένο, -η,-ο)	θα έχεις πληρώσει (θα έχεις πληρωμένο, -η,-ο)
έχει πληρώσει (έχει πληρωμένο, -η,-ο)	είχε πληρώσει (είχε πληρωμένο, -η,-ο)	θα έχει πληρώσει (θα έχει πληρωμένο, -η,-ο)
έχουμε πληρώσει (έχουμε πληρωμένο, -η,-ο)	είχαμε πληρώσει (είχαμε πληρωμένο, -η,-ο)	θα έχουμε πληρώσει (θα έχουμε πληρωμένο, -η,-ο)
έχετε πληρώσει (έχετε πληρωμένο, -η,-ο)	είχατε πληρώσει (είχατε πληρωμένο, -η,-ο)	θα έχετε πληρώσει (θα έχετε πληρωμένο, -η,-ο)
έχουν πληρώσει (έχουν πληρωμένο, -η,-ο)	είχαν πληρώσει (είχαν πληρωμένο, -η,-ο)	θα έχουν πληρώσει (θα έχουν πληρωμένο, -η,-ο)

παθητική φωνή

παρακείμενος	υπερσυντέλικος	συντελεσμένος μέλλοντας
έχω πληρωθεί (είμαι πληρωμένος, -η,-ο)	είχα πληρωθεί (ήμουν πληρωμένος, -η,-ο)	θα έχω πληρωθεί (θα είμαι πληρωμένος, -η,-ο)
έχεις πληρωθεί (είσαι πληρωμένος, -η,-ο)	είχες πληρωθεί (ήσουν πληρωμένος, -η,-ο)	θα έχεις πληρωθεί (θα είσαι πληρωμένος, -η,-ο)
έχει πληρωθεί (είναι πληρωμένος, -η,-ο)	είχε πληρωθεί (ήταν πληρωμένος, -η,-ο)	θα έχει πληρωθεί (θα είναι πληρωμένος, -η,-ο)
έχουμε πληρωθεί είμαστε πληρωμένοι, -ες,-α)	είχαμε πληρωθεί (ήμαστε πληρωμένοι, -ες,-α)	θα έχουμε πληρωθεί (θα είμαστε πληρωμένοι, -ες,-α)
έχετε πληρωθεί (είστε πληρωμένοι, -ες,-α)	είχατε πληρωθεί (ήσαστε πληρωμένοι, -ες,-α)	θα έχετε πληρωθεί (θα είστε πληρωμένοι, -ες,-α)
έχουν πληρωθεί (είναι πληρωμένοι, -ες,-α)	είχαν πληρωθεί (ήταν πληρωμένοι, -ες,-α)	θα έχουν πληρωθεί (θα είναι πληρωμένοι, -ες,-α)

2. Ασκήσεις

1. Γράψε τα παρακάτω ρήματα στην άλλη φωνή, χωρίς να αλλάξεις πρόσωπο και χρόνο.

1. έχω δει .....
2. θα έχεις φορεθεί .....
3. είχε παραδοθεί .....
4. είχαμε κάψει .....
5. θα έχετε ζεστάνει .....
6. έχουν καταλάβει .....

2. Ο Γιάννης μιλάει με την Ελένη για τα παιδικά του χρόνια στη θάλασσα στο Ξυλόκαστρο. Συμπλήρωσε τον διάλογο με τον παρακείμενο των ρημάτων της παρένθεσης.

(εξελίσσομαι, παραμένω, ατενίζω, εμπνέομαι, περπατώ)

- Γ: Αχ, πόσες φορές ..... τη θάλασσα από εκεί! Ήμουνά τόσο μικρός τότε!
- Ε: Είναι, λοιπόν, η αγαπημένη σου παραλία;
- Γ: Όχι. Ο Πευκιάς είναι ωραιότερο μέρος. Από αυτόν ..... κιόλας ο Καρυωτάκης και ο Σικελιανός. Εγώ ..... πολλές φορές ως το τέλος της για να φτάσω εκεί.
- Ε: Και η παραλία, ... τουριστικά ή ακόμα διατηρείται όπως τότε;
- Γ: ..... όπως την ξέρω, με τον πανέμορφο πευκώνα του, αλλά με πολύ περισσότερο κόσμο, βέβαια.

3. Συμπλήρωσε τα κενά με τον συντελεσμένο μέλλοντα των ρημάτων της παρένθεσης στη σωστή φωνή.

1. Σε δέκα χρόνια η περιοχή ..... πάρα πολύ. (αλλάζω)
2. Στις παραλίες ..... πολυσύχναστα τουριστικά κέντρα. (δημιουργώ)
3. Ακόμα και τα μικρά χωριά ..... πολύ από τον οικολογικό τουρισμό. (αναπτύσσω)
4. Επίσης ..... η συγκοινωνία με την Αθήνα. (βελτιώνω)
5. Οι κάτοικοι ..... πολύ με τις καινούργιες συνθήκες. (πλουτίζω)

4. Ο Γιάννης είναι αρχιτέκτονας και υποβάλλει αίτηση για δουλειά. Συμπλήρωσε το βιογραφικό του με τον παρακείμενο ή τον υπερσυντέλικο των ρημάτων που είναι στη παρένθεση.

1. .... τις μεταπτυχιακές σπουδές μου στην Ελβετία. (τελειώνω)

2. Πριν από αυτό, ... αρχιτεκτονική στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. (σπουδάζω)
3. .... στα σχέδια τριών δημόσιων κτηρίων στην Ελβετία. (συνεργάζομαι)
4. Δέχτηκα να είμαι συνεργάτης αυτής της ομάδας επειδή, κατά τη διάρκεια των μεταπτυχιακών σπουδών μου, ... αρκετά καλά για τέτοιες αποστολές. (προετοιμάζω)
5. Στην Ελλάδα δεν ..... ακόμα σε κανένα αρχιτεκτονικό έργο. (συμμετέχω)

5. Συμπλήρωσε το κείμενο με τον παρακείμενο, τον υπερσυντέλικο ή τον συντελεσμένο μέλλοντα των ρημάτων της παρένθεσης.

(μεταφέρομαι, αφήνω, πλημμυρίζω, ολοκληρώνομαι, φεύγω)

Όταν γύρισε στο σπίτι της στην Αθήνα, η Ελένη έπαθε σοκ. Το διαμέρισμά της ..... εντελώς. Η καμήνη ..... μια βρύση ανοιχτή και ..... χωρίς να το καταλάβει. Τώρα ..... στο διαμέρισμα του Γιάννη. Τα έργα επισκευής στο σπίτι της δεν ..... μέχρι το τέλος του μήνα.

6. Άκουσε και επανάλαβε.

1. Αν μερικά χρόνια πριν μας έλεγε κάποιος ότι η Ελλάδα θα γινόταν δέκτης κύματος μεταναστών, θα γελούσαμε ειρωνικά.
2. Γιατί όμως ένας υποψήφιος μετανάστης θα διάλεγε να εγκατασταθεί στην Ελλάδα;
3. Από 158 χώρες του κόσμου έχουν προέλθει οι μετανάστες που ζουν στην Ελλάδα!
4. Ο ξεριζωμός, ακόμα και με το όραμα μιας καλύτερης ζωής, ποτέ δεν είναι ευχάριστος.
5. Αυτές τις μονοπολιτισμικές θεωρίες τις έχουν διαδεχθεί άλλες.

ΜΕΡΟΣ Γ'**Παιχνιδόλεξα****1. Σταυρόλεξο**

Συμπλήρωσε με τη σωστή λέξη και λύσε το σταυρόλεξο.

- α. Έχουμε συνάντηση σήμερα, αλλά μάλλον δεν έχουν _____ όλοι και δεν ήρθαν. (ειδοποιούμαι)
 β. Όταν φτάσαμε στο σπίτι, η αδελφή μου η Μαρίνα είχε _____ κάτι καταπληκτικό. (μαγειρεύω)
 γ. Το επόμενο Σαββατοκύριακο θα έχω _____ όλες μου εξετάσεις και θα μπορώ να ξεκουραστώ. (δίνω)
 δ. Στο τέλος της διάλεξης είχαμε _____ τόσο πολύ που δεν καταλάβαμε πώς τελείωσε. (βαριέμαι)
 ε. Δεν έχω _____ ποτέ με μεταφράσεις και δεν είμαι σίγουρη ότι θα τα καταφέρω. (ασχολούμαι)

						1.						
		1.										
					2.							
								2.				
3.												

2. Κρεμάλα

1. Αυτός που ανήκει στο ίδιο γένος με κάποιον άλλο.
2. Αυτός που επικρίνει, που ψέγει, που κατηγορεί.
3. Παραδοσιακοί κανόνες κοινωνικής διαβίωσης που διαμορφώνονται με την ιστορική εξέλιξη.

1. Ο _ _ _ _ _
2. Ε _ _ _ _ _
3. Ή _ _

3. Παζλ

1. Σήμερα στην Ελλάδα επίσημα ζουν
  - α. 900.000 μετανάστες.
  - β. 1.000.000 μετανάστες.
  - γ. 3.000.000 μετανάστες.
2. Οι μετανάστες έρχονται στην Ελλάδα, επειδή
  - α. είναι πολύ πλούσια χώρα.
  - β. δίνει αμέσως στους μετανάστες πράσινη κάρτα.
  - γ. έχουν καλύτερες προοπτικές για το μέλλον.
3. Οι μετανάστες προέρχονται από
  - α. τις γειτονικές χώρες.
  - β. από την Αφρική.
  - γ. από όλο τον κόσμο.
4. Στην Ελλάδα σήμερα, στον χώρο της παιδείας, κερδίζει έδαφος
  - α. η διαπολιτισμική εκπαίδευση.
  - β. η αφομοιωτική πολιτική.
  - γ. η πρακτική της ενσωμάτωσης.
5. Με τη διαπολιτισμική εκπαίδευση αναπτύσσονται προγράμματα, τα οποία αντιμετωπίζουν προβλήματα, που αφορούν
  - α. μετανάστες.
  - β. μειονότητες.
  - γ. μετανάστες, μειονότητες και «ομοιογενείς» ομάδες.

4. **Λαγός και Χελώνα**

Σχημάτισε τον υπερσυντέλικο των παρακάτω ρημάτων.

- ονειρεύομαι .....
- περιπλανιέμαι .....
- προσποιούμαι .....
- καταναλώνω .....
- ντρέπομαι .....
- σηματοδοτώ .....
- μεθώ .....
- δανείζομαι .....
- βάφω .....
- ζαλίζομαι .....

5. **Γραφομηχανή**

ενδιάμεσο, αφομοίωση, ενσωμάτωση,
 πολυπολιτισμική, αντιρατσιστική, διαπολιτισμική,
 προσεγγίσεις, μονοπολιτισμικές, ελλιπή, ισοπεδωτική,
 εναρμονίζονται, διαρρέουν, αλληλοκατανόηση,
 εντοπίσουμε, δέκτης, ειρωνικά, συνεχίζοντας,
 γεωπολιτική, μεταποιητική, χονδρικό

6. **Ποίημα**

Παραδοσιακό

Αχ, η ξενιτιά το χαίρεται, τζιβαέρι μου
 το μοσχολούλουδό μου, σιγανά, σιγανά, σιγανά και .....

Αχ, εγώ ήμουνα που το 'στελνα, τζιβαέρι μου
 με ..... δικό μου, σιγανά, σιγανά, σιγανά πατώ στη γη.

Αχ, ... σε ξενιτιά, τζιβαέρι μου,
 εσύ και το καλό σου, σιγανά, σιγανά, σιγανά, και ταπεινά.

Αχ, μου ..... το παιδάκι μου, τζιβαέρι μου,
 και το 'κανες δικό σου, σιγανά, σιγανά, σιγανά πατώ στη γη.

ΜΕΡΟΣ Δ '**Λεξικό Ενότητας**

- δέκτης ο: αυτός που δέχεται κάτι/ συσκευή που δέχεται σήμα ή ενέργεια
Συχνά ο δάσκαλος γίνεται δέκτης παραπόνων από τους μαθητές του.

ο δέκτης
του δέκτη
το δέκτη
δέκτη

οι δέκτες
των δεκτών
τους δέκτες
δέκτες
- ειρωνικά: που συμπεριφέρεται με ειρωνεία
Μη του μιλάς ειρωνικά, δεν είναι σωστό.
- ολοκληρώνομαι: συμπληρώνομαι, τελειώνω (ολοκληρώνομαι, ολοκληρώνομαι, ολοκληρώθηκα, θα ολοκληρώνομαι, θα ολοκληρωθώ, έχω ολοκληρωθεί, είχα ολοκληρωθεί, θα έχω ολοκληρωθεί)
Το βιβλίο μου πιστεύω ότι θα ολοκληρωθεί πριν από το καλοκαίρι.
- τροφοδοτώ: δίνω κάτι συστηματικά (τροφοδοτώ, τροφοδοτούσα, τροφοδότησα, θα τροφοδοτώ, θα τροφοδοτήσω, έχω τροφοδοτήσει, είχα τροφοδοτήσει, θα έχω τροφοδοτήσει)
Μην σταματήσεις να τροφοδοτείς το φωτοτυπικό με χαρτί.
- πρόσφυγας ο: πρόσωπο που κάτω από δύσκολες συνθήκες, συνήθως πόλεμο, αναγκάζεται να φύγει από τον τόπο του και να εγκατασταθεί αλλού
Η ζωή των προσφύγων, μακριά από τον τόπο τους, είναι συχνά δύσκολη.

ο πρόσφυγας
του πρόσφυγα
τον πρόσφυγα
πρόσφυγα

οι πρόσφυγες
των προσφύγων
τους πρόσφυγες
πρόσφυγες
- σύρραξη: σύγκρουση μεταξύ αντιμαχόμενων ομάδων, κυρίως μεταξύ κρατών
Απειλήθηκε διεθνής σύρραξη.

η σύρραξη
της σύρραξης (συρράξεως)
τη σύρραξη
σύρραξη

οι συρράξεις
των συρράξεων
τις συρράξεις
συρράξεις

- διαρρέω: διαφεύγω (διαρρέω, διέρρεα, διέρρευσα, θα διαρρέω, θα διαρρεύσω, έχω διαρρεύσει, είχα διαρρεύσει, θα έχω διαρρεύσει)
Το μυστικό μας δεν πρέπει να διαρρεύσει.
- μη κυβερνητικές οργανώσεις: οργανώσεις που εργάζονται ανεξάρτητα από το κράτος
Οι Γιατροί του Κόσμου είναι μια διεθνής μη κυβερνητική οργάνωση.
- δεδομένου ότι: επειδή, μια και συμβαίνει να
Δεδομένου ότι τον γνωρίζεις καλά, πρέπει να τον πιστέψεις.
- εισέρχομαι: έρχομαι μέσα, μπαίνω (εισέρχομαι, εισερχόμουν, εισήλθα, θα εισέρχομαι, θα εισέλθω, έχω εισέλθει, είχα εισέλθει, θα έχω εισέλθει)
Χιλιάδες φοιτητές εισέρχονται κάθε χρόνο στα Πανεπιστήμια.
- ευοίωνος,-η-ο: αισιόδοξος
Έχει κάνει πολύ καλές σπουδές και το επαγγελματικό του μέλλον προβλέπεται ευοίωνα.

ευοίωνος	ευοίωνα	ευοίωνα
ευοίωνου	ευοίωνης	ευοίωνου
ευοίωνα	ευοίωνη	ευοίωνα
ευοίωνα	ευοίωνη	ευοίωνα

ευοίωνοι	ευοίωνες	ευοίωνα
ευοίωνων	ευοίωνων	ευοίωνων
ευοίωνους	ευοίωνες	ευοίωνα
ευοίωνοι	ευοίωνες	ευοίωνα

- γεωπολιτικός,-ή-ό: αυτός που αναφέρεται στη σχέση ανάμεσα στις γεωγραφικές συνθήκες και στην πολιτική των κρατών
Ο γεωπολιτικός χώρος της ανατολικής Μεσογείου είναι ευαίσθητος.

γεωπολιτικός	γεωπολιτική	γεωπολιτικό
γεωπολιτικού	γεωπολιτικής	γεωπολιτικού
γεωπολιτικό	γεωπολιτική	γεωπολιτικό

γεωπολιτικέ	γεωπολιτική	γεωπολιτικό
γεωπολιτικοί	γεωπολιτικές	γεωπολιτικά
γεωπολιτικών	γεωπολιτικών	γεωπολιτικών
γεωπολιτικούς	γεωπολιτικές	γεωπολιτικά
γεωπολιτικοί	γεωπολιτικές	γεωπολιτικά

- μήλον της έριδος: αφορμή για διαφωνία, διαμάχη ή διεκδίκηση
Η ωραία Μαρία αποτελεί το μήλον της έριδος για τα αγόρια της παρέας.
- συνεχίζοντας: κάνοντας κάτι χωρίς διακοπή
Συνεχίζοντας τις προσπάθειες θα καταφέρεις να φτάσεις εκεί όπου θέλεις.
- εντοπίζω: καθορίζω τον τόπο όπου βρίσκεται κάποιος ή κάτι (εντοπίζω, εντόπιζα, εντόπισα, θα εντοπίζω, θα εντοπίσω, έχω εντοπίσει, είχα εντοπίσει, θα έχω εντοπίσει)
Η αστυνομία προσπαθεί να εντοπίσει τους κλέφτες.
- μια θέση στον ήλιο: μια καλή τύχη, ευτυχισμένη ζωή
Δουλεύει σκληρά για να αποκτήσει μια θέση στον ήλιο.
- πολυπολιτισμικός,-ή-ό: αυτός που περιέχει άτομα ή στοιχεία από πολλούς πολιτισμούς
Στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια λειτουργούν μερικά πολυπολιτισμικά σχολεία.

πολυπολιτισμικός	πολυπολιτισμική	πολυπολιτισμικό
πολυπολιτισμικού	πολυπολιτισμικής	πολυπολιτισμικού
πολυπολιτισμικό	πολυπολιτισμική	πολυπολιτισμικό
πολυπολιτισμικές	πολυπολιτισμική	πολυπολιτισμικό

πολυπολιτισμικοί	πολυπολιτισμικές	πολυπολιτισμικά
πολυπολιτισμικών	πολυπολιτισμικών	πολυπολιτισμικών
πολυπολιτισμικούς	πολυπολιτισμικές	πολυπολιτισμικά
πολυπολιτισμικοί	πολυπολιτισμικές	πολυπολιτισμικά

- αλληλοκατανόηση η: κατανόηση ανάμεσα σε δυο πλευρές
Για να πετύχει ένας γάμος πρέπει να υπάρχει αλληλοκατανόηση ανάμεσα στους συντρόφους.

η αλληλοκατανόηση
της αλληλοκατανόησης (αλληλοκατανοήσεως)
την αλληλοκατανόηση
αλληλοκατανόηση

οι αλληλοκατανοήσεις
των αλληλοκατανοήσεων

τις αλληλοκατανοήσεις
αλληλοκατανοήσεις

- τυχοδιώκτης ο: αυτός που κυνηγά τον πλούτο και την επιτυχία χωρίς ηθικές αρχές

Οι τυχοδιώκτες αποχτούν εύκολα χρήματα και εύκολα τα χάνουν.

ο τυχοδιώκτης
του τυχοδιώκτη
τον τυχοδιώκτη
τυχοδιώκτη

οι τυχοδιώκτες
των τυχοδιωκτών
τους τυχοδιώκτες
τυχοδιώκτες

- εφέτης ο: δικαστής ανώτερου δικαστηρίου (που δικάζει εφέσεις)

Τώρα που έγινες εφέτης έχεις μεγαλύτερες ευθύνες.

ο εφέτης
του εφέτη
τον εφέτη
εφέτη

οι εφέτες
των εφετών
τους εφέτες
εφέτες

- όμηρος ο: πολίτης που πέφτει στα χέρια εχθρικού στρατού ή κρατείται από κακοποιούς με σκοπό να ασκηθεί πίεση

Τρομοκράτες εισέβαλαν σε θέατρο και κρατούν ομήρους αθώους πολίτες.

ο όμηρος
του ομήρου
τον όμηρο
όμηρε

οι όμηροι
των ομήρων
τους ομήρους
όμηροι

- Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών: Διεθνής οργάνωση στην οποία συμμετέχουν σχεδόν όλα τα κράτη και η οποία έχει σκοπό τη διατήρηση της ειρήνης και τη λύση διεθνών προβλημάτων με ειρηνικά μέσα

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών κάνει προσπάθειες για την ειρήνευση στη Μέση Ανατολή.

- ενδιάμεσος, -η-ο: που βρίσκεται ανάμεσα σε δύο
Το αεροπλάνο πριν προσγειωθεί στο Λονδίνο κάνει μια ενδιάμεση στάση στη Ρώμη.

ενδιάμεσος	ενδιάμεση	ενδιάμεσο
ενδιάμεσου	ενδιάμεσης	ενδιάμεσου
ενδιάμεσο	ενδιάμεση	ενδιάμεσο
ενδιάμεσε	ενδιάμεση	ενδιάμεσο

ενδιάμεσοι	ενδιάμεσες	ενδιάμεσα
ενδιάμεσων	ενδιάμεσων	ενδιάμεσων
ενδιάμεσους	ενδιάμεσες	ενδιάμεσα
ενδιάμεσοι	ενδιάμεσες	ενδιάμεσα

- κοινός τόπος: χωρίς πρωτοτυπία, συνηθισμένο, κοινοτυπία
Αποτελεί κοινό τόπο ότι οι άνθρωποι θα έχουν πάντα προβλήματα στις σχέσεις τους.

- μεταποιητικός, -ή-ό: σχετικός με τη μεταποίηση, τη μεταβολή
Πολλές χώρες έχουν και βαριά και μεταποιητική βιομηχανία.

μεταποιητικός	μεταποιητική	μεταποιητικό
μεταποιητικού	μεταποιητικής	μεταποιητικού
μεταποιητικό	μεταποιητική	μεταποιητικό
μεταποιητικέ	μεταποιητική	μεταποιητικό

μεταποιητικοί	μεταποιητικές	μεταποιητικά
μεταποιητικών	μεταποιητικών	μεταποιητικών
μεταποιητικούς	μεταποιητικές	μεταποιητικά
μεταποιητικοί	μεταποιητικές	μεταποιητικά

- λιανικός, -ή-ό: που δίνεται σε μικρές ποσότητες
Τα καταστήματα ασχολούνται με τις λιανικές πωλήσεις.

λιανικός	λιανική	λιανικό
λιανικού	λιανικής	λιανικού
λιανικό	λιανική	λιανικό
λιανικέ	λιανική	λιανικό

λιανικοί	λιανικές	λιανικά
λιανικών	λιανικών	λιανικών
λιανικούς	λιανικές	λιανικά
λιανικοί	λιανικές	λιανικά

- χονδρικός, -ή-ό: που δίνεται σε μεγάλες ποσότητες
Τα καταστήματα προμηθεύονται εμπόρευμα από εταιρείες χονδρικού εμπορίου.

χονδρικός
χονδρικού
χονδρικό
χονδρική

χονδρική
χονδρικής
χονδρική
χονδρική

χονδρικό
χονδρικού
χονδρικό
χονδρικό

χονδρικοί
χονδρικών
χονδρικούς
χονδρικοί

χονδρικές
χονδρικών
χονδρικές
χονδρικές

χονδρικά
χονδρικών
χονδρικά
χονδρικά

- γραφειοκρατία η: η εκτέλεση διοικητικής εργασίας που ακολουθεί τους τύπους και δεν δίνει σημασία στην ουσία
Η γραφειοκρατία εμποδίζει τους πολίτες να κάνουν τις δουλειές τους γρήγορα.

η γραφειοκρατία
της γραφειοκρατίας
τη γραφειοκρατία
γραφειοκρατία

- πράσινη κάρτα: έγγραφο που το κράτος δίνει στους μετανάστες και με το οποίο μπορούν να παραμείνουν και να εργαστούν στη χώρα
Τώρα που πήρα την πράσινη κάρτα θα μπορώ να ζω και να εργάζομαι ελεύθερα, χωρίς να έχω προβλήματα με τις αρχές.

- ήθη τα: παραδοσιακοί κανόνες κοινωνικής διαβίωσης
Κάθε έθνος έχει τα ήθη του.

το ήθος
του ήθους
το ήθος
ήθος

τα ήθη
των ηθών
τα ήθη
ήθη

- έθιμο το: συνήθεια της κοινωνικής ζωής που διαμορφώθηκε από την παράδοση
Πρόκειται για αναβίωση ενός παλιού και ξεχασμένου εθίμου.

το έθιμο
του εθίμου
το έθιμο
έθιμο

τα έθιμα
των εθίμων
τα έθιμα
έθιμα

- διατυπώνομαι: εκφράζομαι με ακρίβεια (διατυπώνομαι, διατυπώνομαι, διατυπώθηκα, θα διατυπώνομαι, θα διατυπωθώ, έχω διατυπωθεί, είχα διατυπωθεί, θα έχω διατυπωθεί)
Στο ιατρικό συνέδριο διατυπώθηκε μια καινούρια θεωρία για τις καρδιοπάθειες.

- προσέγγιση η: πλησίασμα
Η προσέγγιση των παιδιών πρέπει να γίνεται με προσοχή.

η προσέγγιση
της προσέγγισης
την προσέγγιση
προσέγγιση

οι προσεγγίσεις
των προσεγγίσεων
τις προσεγγίσεις
προσεγγίσεις

- αφομοίωση η: συγχώνευση σε ένα σύνολο
Η απώλεια των εθνικών χαρακτηριστικών μιας μειονότητας είναι αποτέλεσμα της αφομοίωσης.

η αφομοίωση
της αφομοίωσης (αφομοιώσεως)
την αφομοίωση
αφομοίωση

οι αφομοιώσεις
των αφομοιώσεων
τις αφομοιώσεις
αφομοιώσεις

- ενσωμάτωση η: η ένωση σε ένα σώμα
Η ενσωμάτωση των ξένων σε μια καινούργια κοινωνία έχει θετικές και αρνητικές επιπτώσεις.

η ενσωμάτωση
της ενσωμάτωσης (ενσωματώσεως)
την ενσωμάτωση
ενσωμάτωση

οι ενσωματώσεις
των ενσωματώσεων

τις ενσωματώσεις
ενσωματώσεις

- αντιρατσιστικός,-ή-ό: ο εναντίον του ρατσισμού
Συχνά γίνονται αντιρατσιστικές διαδηλώσεις.

αντιρατσιστικός αντιρατσιστικού αντιρατσιστικό αντιρατσιστικέ	αντιρατσιστική αντιρατσιστικής αντιρατσιστική αντιρατσιστική	αντιρατσιστικό αντιρατσιστικού αντιρατσιστικό αντιρατσιστικό
αντιρατσιστικοί αντιρατσιστικών αντιρατσιστικούς αντιρατσιστικοί	αντιρατσιστικές αντιρατσιστικών αντιρατσιστικές αντιρατσιστικές	αντιρατσιστικά αντιρατσιστικών αντιρατσιστικά αντιρατσιστικά

- διαπολιτισμικός,-ή-ό: που εξετάζει και αξιοποιεί στοιχεία πολιτισμού εθνών και ατόμων
Η διαπολιτισμική εκπαίδευση λαμβάνει υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ατόμου.

διαπολιτισμικός διαπολιτισμικού διαπολιτισμικό διαπολιτισμικέ	διαπολιτισμική διαπολιτισμικής διαπολιτισμική διαπολιτισμική	διαπολιτισμικό διαπολιτισμικού διαπολιτισμικό διαπολιτισμικό
διαπολιτισμικοί διαπολιτισμικών διαπολιτισμικούς διαπολιτισμικοί	διαπολιτισμικές διαπολιτισμικών διαπολιτισμικές διαπολιτισμικές	διαπολιτισμικά διαπολιτισμικών διαπολιτισμικά διαπολιτισμικά

- ρευστός,-ή-ό: ο χωρίς σταθερό σχήμα και όγκο, που μπορεί να ρέει
Η ρευστή πολιτική εμποδίζει την πρόοδο μιας χώρας.

ρευστός ρευστού ρευστό ρευστέ	ρευστή ρευστής ρευστή ρευστή	ρευστό ρευστού ρευστό ρευστό
ρευστοί ρευστών ρευστούς ρευστοί	ρευστές ρευστών ρευστές ρευστές	ρευστά ρευστών ρευστά ρευστά

- ισοπεδωτικός,-ή-ό: που τοποθετεί στο ίδιο επίπεδο, που γκρεμίζει
Η πολιτική της αφομοίωσης είναι ισοπεδωτική για τους ανθρώπους.

ισοπεδωτικός	ισοπεδωτική	ισοπεδωτικό
--------------	-------------	-------------

ισοπεδωτικού ισοπεδωτικό ισοπεδωτικέ	ισοπεδωτικής ισοπεδωτική ισοπεδωτική	ισοπεδωτικού ισοπεδωτικό ισοπεδωτικό
ισοπεδωτικοί ισοπεδωτικών ισοπεδωτικούς ισοπεδωτικοί	ισοπεδωτικές ισοπεδωτικών ισοπεδωτικές ισοπεδωτικές	ισοπεδωτικά ισοπεδωτικών ισοπεδωτικά ισοπεδωτικά

- *εναρμονίζομαι: προσαρμόζομαι, ταιριάζω με κάποιον ή κάτι (εναρμονίζομαι, εναρμονιζόμουν, εναρμονίστηκα, θα εναρμονίζομαι, θα εναρμονιστώ, έχω εναρμονιστεί, είχα εναρμονιστεί, θα έχω εναρμονιστεί)*
Οι νόμοι μας είναι απαραίτητο να εναρμονιστούν με εκείνους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- *μονοπολιτισμικός,-ή-ό: που αναφέρεται στον πολιτισμό μόνο ενός έθνους ή ομάδας*
Την άποψη ότι η εκπαίδευση πρέπει να είναι μονοπολιτισμική αντικατέστησε εκείνη που βασίζεται στην πολυπολιτισμικότητα.

μονοπολιτισμικός μονοπολιτισμικού μονοπολιτισμικό μονοπολιτισμικέ	μονοπολιτισμική μονοπολιτισμικής μονοπολιτισμική μονοπολιτισμική	μονοπολιτισμικό μονοπολιτισμικού μονοπολιτισμικό μονοπολιτισμικό
μονοπολιτισμικοί μονοπολιτισμικών μονοπολιτισμικούς μονοπολιτισμικοί	μονοπολιτισμικές μονοπολιτισμικών μονοπολιτισμικές μονοπολιτισμικές	μονοπολιτισμικά μονοπολιτισμικών μονοπολιτισμικά μονοπολιτισμικά

- *απόρροια η: επακόλουθο, αποτέλεσμα*
Τα προβλήματα μου είναι απόρροια των σφαλμάτων μου.

η απόρροια
της απόρροιας
την απόρροια
απόρροια
- *προκατάληψη η: γνώμη διαμορφωμένη από πριν από επηρεασμό και χωρίς μελέτη του θέματος*
Οι προκαταλήψεις εμποδίζουν την πρόοδο.

η προκατάληψη
της προκατάληψης (προκαταλήψεως)
την προκατάληψη
προκατάληψη

οι προκαταλήψεις

των προκαταλήψεων
τις προκαταλήψεις
προκαταλήψεις

- επικριτής ο: αυτός που επικρίνει, που ψέγει, που κατηγορεί
Η Κυβέρνηση έχει πολλούς υποστηρικτές αλλά και επικριτές.

ο επικριτής
του επικριτή
τον επικριτή
επικριτή

οι επικριτές
των επικριτών
τους επικριτές
επικριτές

- ελλιπής, -ής-ές: ατελής, ελαττωματικός
Δεν τέλειωσε το σχολείο και έχει ελλιπή μόρφωση.

ελλιπής
ελλιπούς
ελλιπή
ελλιπή

ελλιπής
ελλιπούς
ελλιπή
ελλιπή

ελλιπές
ελλιπούς
ελλιπές
ελλιπές

ελλιπείς
ελλιπών
ελλιπείς
ελλιπείς

ελλιπείς
ελλιπών
ελλιπείς
ελλιπείς

ελλιπή
ελλιπών
ελλιπή
ελλιπή

- στεγανός, -ή, -ό: που δεν μπορεί να τον διαπεράσει τίποτα/ που χωρίζει απόλυτα δύο τμήματα
Οι τρομοκρατικές ομάδες είναι στεγανές για αυτό και υπάρχει δυσκολία να εξαρθρωθούν.

στεγανός
στεγανού
στεγανό
στεγανέ

στεγανή
στεγανής
στεγανή
στεγανή

στεγανό
στεγανού
στεγανό
στεγανό

στεγανοί
στεγανών
στεγανούς
στεγανοί

στεγανές
στεγανών
στεγανές
στεγανές

στεγανά
στεγανών
στεγανά
στεγανά

- ομοιογενής, -ής-ές: που ανήκει στο ίδιο είδος, ομοιόμορφος
Ένα έθνος είναι μια ομοιογενής ομάδα.

ομοιογενής ομοιογενοῦς ομοιογενή ομοιογενή	ομοιογενής ομοιογενοῦς ομοιογενή ομοιογενή	ομοιογενές ομοιογενοῦς ομοιογενές ομοιογενές
ομοιογενείς ομοιογενῶν ομοιογενείς ομοιογενείς	ομοιογενείς ομοιογενῶν ομοιογενείς ομοιογενείς	ομοιογενή ομοιογενῶν ομοιογενή ομοιογενή

- θεμελιώδης, -ης-ες: βασικός, πρωταρχικής σημασίας
Το Σύνταγμα είναι ο θεμελιώδης νόμος του Κράτους.

θεμελιώδης θεμελιώδους θεμελιώδη θεμελιώδη	θεμελιώδης θεμελιώδους θεμελιώδη θεμελιώδη	θεμελιώδες θεμελιώδους θεμελιώδες θεμελιώδες
θεμελιώδεις θεμελιωδῶν θεμελιώδεις θεμελιώδεις	θεμελιώδεις θεμελιωδῶν θεμελιώδεις θεμελιώδεις	θεμελιώδη θεμελιωδῶν θεμελιώδη θεμελιώδη

- τζιβαέρι το: πολύτιμη πέτρα, κόσμημα, θησαυρός
Για το γάμο της είχε πάρει πολλά δώρα: ρούχα, κρύσταλλα, τζιβαέρια.

τζιβαέρι

τζίβαέρι
τζιβαέρι

τζιβαέρια

τζίβαέρια
τζιβαέρια

- ταπεινά: σεμνά
Μιλάει ήρεμα και ταπεινά.
- θέλημα το: θέληση, επιθυμία
Ας γίνει το θέλημά σου.

το θέλημα
του θελήματος
το θέλημα
θέλημα

τα θελήματα

των θελημάτων
τα θελήματα
θελήματα

- πανάθεμα: στο ανάθεμα, στην κατάρα
Πανάθεμά τον, μου έκανε μεγάλο κακό!

ΜΕΡΟΣ Ε΄**Τεστ αυτοαξιολόγησης****1. Άκουσε και συμπλήρωσε.**

- ..... τον Κώστα τελευταία; Μου φαίνεται λίγο .....
- Όχι, καθόλου δεν τον ..... ούτε ..... τίποτα για αυτόν.
- Ίσως ..... για ταξίδι, αφού ..... επανειλημμένως ότι το επιθυμούσε πολύ.

2. Βάλε ✓ στους συντελεσμένους χρόνους.

έφυγε		απέβαλαν		έχουν εισαγάγει	
έτρωγες		έχουμε τρέξει		φανήκαμε	
έχω ψάξει		τραβήξατε		έχετε πει	
έφερα		έχετε χαλάσει		θα έχουμε καταστραφεί	
θα πληρώσουν		θα έχουν πληρωθεί		θα είχα δει	
έχεις βρει		μιλούσαν		έχουν παντρευτεί	
θα δηλώσουν		θα έχουν φάει			

3. Συμπλήρωσε τις λέξεις που λείπουν.

.....
 έχεις ασχοληθεί
 .....
 έχουμε ασχοληθεί
 έχετε ασχοληθεί
 .....

είχα πεταχτεί
 .....
 είχε πεταχτεί
 .....
 είχατε πεταχτεί
 .....

θα έχω ξεχαστεί
 .....
 .....
 θα έχουμε ξεχαστεί
 .....
 .....

ΟΔΗΣΣΟΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Κείμενο 1

- Κωνσταντίνα: Νεκτάριε, έχω εντυπωσιαστεί! Οργανώνεσαι τόσο καλά σε όλα τα ταξίδια **σου**;
- Νεκτάριος: Τι εννοείς;
- Κωνσταντίνα: Έχεις ήδη προμηθευτεί τρεις οδηγούς, **αυτούς** τους δύο στα αγγλικά κι **εκείνον** εκεί στα ελληνικά, και τώρα βλέπω ότι αγόρασες κι **αυτό** το λεύκωμα για τον Ελληνισμό του Εύξεινου Πόντου.
- Νεκτάριος: Η αλήθεια είναι ότι δεν μου αρέσει να ταξιδεύω ως τουρίστας μόνο. Θέλω να πω, δεν με ενδιαφέρει τόσο να ανακαλύπτω τα ωραία εστιατόρια, τα κέντρα διασκέδασης και τα καταστήματα ρούχων και αναμνηστικών. Με ενδιαφέρει κυρίως η ιστορία των τόπων που επισκέπτομαι, το παρελθόν **τους**, ο πολιτισμός **τους**.
- Κωνσταντίνα: Συμφωνώ. Πολιτισμός, όμως, δεν είναι μόνο το παρελθόν ενός λαού, αλλά και το παρόν **του**. Ο τρόπος που ζει σήμερα, ο τρόπος που χαιρέται και λυπάται, ο τρόπος που σκέφτεται και δημιουργεί... **Τέτοια** πράγματα.
- Νεκτάριος: Μα, δεν απορρίπτω τίποτα από αυτά. Απλώς έχω ανάγκη να πιάσω το νήμα από πιο παλιά, να ξεκινήσω από τη βάση, όχι από την κορυφή.
- Κωνσταντίνα: Σε καταλαβαίνω σ' αυτό. Εγώ πάλι χρειάζομαι κάτι άλλο. Είμαι άνθρωπος της «επιτόπιας έρευνας», της άμεσης παρατήρησης. Δες, για παράδειγμα, **τούτο** το λεύκωμα. Έχει ένα σωρό πληροφορίες για την Οδησό. Ολόκληρα κατεβατά. Διαβάζοντας θα μου εντυπωθούν ελάχιστα πράγματα. Άκου εδώ: «Σε έναν πληθυσμό που παρουσίαζε σταθερά αυξητική τάση, οι Έλληνες ομογενείς, αν και δεν συγκροτούσαν παρά μια μικρή στο μέγεθος μειονότητα, το ποσοστό της οποίας κυμάνθηκε σ' όλη τη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα σε 5-10% επί του συνόλου, κατείχαν την πρωτοκαθεδρία ανάμεσα στους μεγαλέμπορους. Άλλωστε, ελάχιστοι Έλληνες πάροικοι ασχολήθηκαν με άλλους τομείς της τοπικής οικονομίας, για παράδειγμα με την αγροτική παραγωγή».
- Νεκτάριος: Ε, υπάρχει κάτι που δεν καταλαβαίνεις σ' **αυτό** το απόσπασμα;

- Κωνσταντίνα: Δεν είναι ότι δεν καταλαβαίνω, βρε Νεκτάριε. Αλλά εμένα μου αρέσει η λεπτομέρεια, μαθαίνω μέσα από αυτή. Βλέπεις **αυτές** τις φωτογραφίες από το Μουσείο Φιλικής Εταιρείας του Ιδρύματος Ελληνικού Πολιτισμού στην Οδησό; Οι γνώσεις, που θα αποκτούσα για τη ζωή των Ελλήνων εμπόρων εκεί, θα ήταν πιο στέρες, αν μπορούσα να αγγίξω το ξύλο από το γραφείο ενός από αυτούς ή αν μπορούσα να θαυμάσω από κοντά την τραπεζαρία **αυτού** του αστικού σπιτιού, που εικονίζεται εδώ.
- Νεκτάριος: Κατά βάθος ξέρω πού το πας. Σχεδιάζεις ταξιδάκι προς Οδησό.
- Κωνσταντίνα: Μμ... Άσχημα θα ήτανε, δηλαδή;

Λεξιλόγιο κειμένου 1

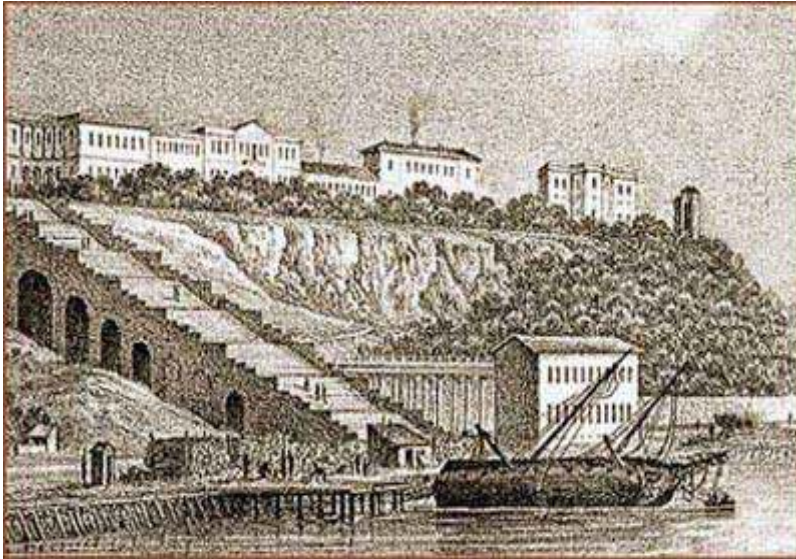
- έχεις προμηθευτεί: ρήμα, β' ενικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου παρακειμένου, μεσοπαθητικής φωνής (προμηθεύομαι)
- λεύκωμα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το λεύκωμα)
- επιτόπιας: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (επιτόπιος, -α,-ο)
- κατεβατά: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το κατεβατό)
- τάση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η τάση)
- συγκροτούσαν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου παρατατικού, ενεργητικής φωνής (συγκροτώ)
- κυμάνθηκε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου αορίστου, μεσοπαθητικής φωνής (κυμαίνομαι)
- πρωτοκαθεδρία: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η πρωτοκαθεδρία)
- πάροικοι: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ο πάροικος)

Επεξεργασία κειμένου 1**Σωστό ή Λάθος;**

1. Ο Νεκτάριος είναι ιδιαίτερα οργανωτικός τύπος, όσον αφορά τα ταξίδια του.
2. Σύμφωνα με την Κωνσταντίνα, πολιτισμός σημαίνει κυρίως ενασχόληση με το παρελθόν ενός λαού.
3. Η Κωνσταντίνα προτιμά να επισκέπτεται τα μέρη που θέλει να γνωρίσει και όχι να τα γνωρίζει μέσα από τα βιβλία.
4. Ο Νεκτάριος δεν μπορεί να καταλάβει ότι αυτό που επιθυμεί η Κωνσταντίνα είναι ένα ταξίδι στην Οδησσό.
5. Κατά τον 19^ο αιώνα, οι Έλληνες πάροικοι της Οδησσού ασχολούνταν κυρίως με το εμπόριο.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 1**Επίλεξε το σωστό.**

1. Το..... είναι βιβλίο που περιέχει συλλογή φωτογραφιών με ενιαίο θέμα, με ή χωρίς κείμενο.
α. λεύκωμα   β. λεύκα   γ. λεύκασμα
2. Θέλει να έχει παντού την .....
α. πρωτοβουλία   β. πρωτοκαθεδρία   γ. πρωτοπορία
3. Οι ....., αν και είναι μόνιμα εγκατεστημένοι σε μία χώρα, δεν έχουν πολιτικά δικαιώματα.
α. παρόχθιοι   β. πάροδοι   γ. πάροικοι
4. Βαριέμαι να διαβάσω όλο αυτό το .....
α. κατέβασμα   β. κατεβατό   γ. κατεστημένο
5. Φοβάμαι πως έχει ..... για παχυσαρκία.
α. τάση   β. τάσι   γ. τασάκι

Κείμενο 2

Οι Έλληνες άρχισαν να μεταναστεύουν προς τη νότια Ρωσία ήδη από τον 18^ο αιώνα, ταυτόχρονα με τη ραγδαία ανάπτυξη του εμπορίου, που παρατηρήθηκε εξαιτίας της ανόδου της ζήτησης αγροτικών προϊόντων της Ανατολής προς την αναπτυσσόμενη βιομηχανικά Δύση. Έτσι, αρχίζει προς τη Δύση μία έντονη κίνηση προϊόντων, όπως βαμβάκι, μαλλί, λινάρι και σιτάρι, αλλά και

προς την Ανατολή, που γίνεται δέκτης βιομηχανικών προϊόντων, αφού η ίδια δεν διαθέτει **δικά της** εργοστάσια. Οι εμπορικές ανταλλαγές γίνονταν στα πλαίσια πανηγυριών, που γνώρισαν μεγάλη ακμή κατά τη διάρκεια του 18^{ου} αιώνα.

Γεγονός αποφασιστικής σημασίας στάθηκε η υπογραφή της Συνθήκης του Κιουτσούκ-Καϊνάρτζι το 1774. Με αυτή τη συνθήκη επιτρεπόταν η χρήση της ρωσικής σημαίας από τους χριστιανούς υπηκόους της Οθωμανικής αυτοκρατορίας στα πλοία τους. Με αυτό τον τρόπο, η Ρωσία προστάτευε τους ορθόδοξους λαούς της τουρκικής επικράτειας.

Έλληνες από τη Μακεδονία και την Ήπειρο πρωτοστάτησαν σε **αυτή** την εμπορική διαδικασία, ανάμεσα σε διάφορους άλλους ανταγωνιστές, όπως Σέρβους, Βούλγαρους, Εβραίους και Αρμένιους. **Εκείνη** την εποχή η λέξη «Έλληνας» κατέληξε συνώνυμη του εμπόρου. Το καθεστώς δουλείας στη Ρωσία κρατούσε μακριά από τα ταξίδια και τις εμποροπανηγύρεις τους Ρώσους, γεγονός που εκμεταλλεύτηκαν οι Έλληνες μετανάστες. Οι τελευταίοι εγκατέστησαν τις επιχειρήσεις **τους** στη Μόσχα, την Οδησό, την Νίζνα, το Κίεβο, το Κισνόβι, τη Βεσσαραβία κ.ά. Άλλα σημεία υποδοχής του ελληνικού στοιχείου αποτέλεσαν οι ανατολικές ακτές της Κριμαίας και το Ταϊγάνιο.

Αξιοσημείωτη είναι η εξειδίκευση των Ελλήνων μεταναστών. Έτσι, οι Γιαννιώτες ήταν φημισμένοι γουναράδες, οι Κονιτσιώτες χτίστες και αγιογράφοι, οι Μετσοβίτες ξυλουργοί, οι Ζαγορίσιοι δάσκαλοι και πρακτικοί γιατροί.

Λεξιλόγιο κειμένου 2

- να μεταναστεύουν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, υποτακτικής έγκλισης, χρόνου ενεστώτα, ενεργητικής φωνής (μεταναστεύω)
- ραγδαία: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ραγδαίος,-α,-ο)
- αναπτυσσόμενη: μετοχή, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής, μεσοπαθητικού ενεστώτα του ρήματος αναπτύσσομαι (αναπτυσσόμενος,-η,-ο)
- επικράτειας: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (η επικράτεια)
- πρωτοστάτησαν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου αορίστου, ενεργητικής φωνής (πρωτοστατώ)

- καθεστώς: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (το καθεστώς)
- εμποροπανηγύρεις: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η εμποροπανήγυρη)
- εξειδίκευση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η εξειδίκευση)

Επεξεργασία κειμένου 2

Σωστό ή Λάθος;

1. Τον 18^ο αιώνα η Δύση χρειαζόταν να εισάγει κυρίως βιομηχανικά προϊόντα.
2. Τα αγροτικά προϊόντα έφταναν από την Ανατολή στη Δύση μέσω εμπορικών συναλλαγών.
3. Με τη συνθήκη του Κιουτσούκ-Καϊναρτζί διευκολυνόταν η διακίνηση προϊόντων από χριστιανούς υπηκόους της Οθωμανικής αυτοκρατορίας.
4. Οι Ρώσοι ταξίδευαν πολύ, ιδίως για εμπορικούς λόγους.
5. Εκείνη την εποχή, οι Έλληνες μετανάστες δεν ήταν δυνατόν να εξειδικεύονται σε κάποιο τομέα.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 2

Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις της παρένθεσης στον σωστό τύπο.

(εμποροπανήγυρη, ραγδαίος, αναπτυσσόμενος, επικράτεια, εξειδίκευση)

1. Επρόκειτο για ενέργειες που είχαν ως σκοπό την απόσπαση ενός σημαντικού τμήματος της ελληνικής .....
2. Τη θέση των μεγάλων ..... πήραν οι σύγχρονες εμπορικές εκθέσεις.
3. Στη σημερινή εποχή ο ανθρωπισμός οφείλει να λειτουργεί ως αντίδοτο στην υπερβολική ..... και την τεχνολογία.
4. Οι ..... πολιτικές εξελίξεις θα σηματοδοτούσαν την αρχή μιας νέας εποχής.
5. Η ήπειρος της Αφρικής ανήκει στις ..... περιοχές του πλανήτη.

Κείμενο 3 - Πολιτισμός

Η Οδησσός είναι μια νεαρή πόλη, 200 περίπου χρονών, που οφείλει την ύπαρξή **της** στη νίκη της Ρωσίας στο δεύτερο ρωσοτουρκικό πόλεμο (1787-1792). Τότε, πρόσφυγες από τον ελλαδικό χώρο αλλά και από άλλες περιοχές της Βαλκανικής οίκισαν την Οδησσό, που έμελλε να εξελιχθεί σε σπουδαίο εμπορικό κέντρο της Μαύρης Θάλασσας, αλλά και να σημάνει με την ίδρυση της Φιλικής Εταιρείας την έναρξη της οργάνωσης του ελληνικού επαναστατικού αγώνα του 1821. Οι Έλληνες μετανάστες της Οδησσού προέρχονταν από διάφορα σημεία της Οθωμανικής αυτοκρατορίας -τον ελλαδικό χώρο, τα νησιά του Αρχιπελάγους, τη Μ. Ασία, τις Παραδουνάβιες ηγεμονίες, την Ανατολική Ρωμυλία, τη βορειότερη Βαλκανική. Αναδείχθηκαν στους σημαντικότερους εμπόρους της πόλης, συμβάλλοντας στην πρωτόγνωρη οικονομική ανάπτυξη **της**, σε βαθμό που όμοια δεν είχε να επιδείξει καμία πόλη της Ρωσίας, ούτε καν οι ευρωπαϊκές βιομηχανικές πόλεις.

Η ανάπτυξη της Οδησσού όφειλε πολλά στην παρουσία του Εύξεινου Πόντου. Η θάλασσα συνδεόταν άμεσα με τη φυσιογνωμία της πόλης. Ήταν γι' αυτή δίοδος εμπορίου με το εξωτερικό, αλλά και ανοιχτό παράθυρο επικοινωνίας προς τη Δύση των Φώτων. Αποτέλεσε ένα σταυροδρόμι διαφορετικών ιδεολογιών, όπου κυριάρχησε ένα πνεύμα ελευθερίας, ένα ύφος κοσμοπολιτισμού.

Η θέση της πόλης ήταν εντυπωσιακή για τον επισκέπτη, που αντίκριζε την Οδησσό από τη θάλασσα. Το λιμάνι ήταν γεμάτο πλοία, φορτωμένα ευρωπαϊκά προϊόντα, που περίμεναν με τη σειρά **τους** να φορτώσουν σιτηρά και να τα μεταφέρουν στις μεσογειακές αγορές. Ένα λιμάνι πολυεθνικό όλο χρώμα, θόρυβο, φωνές, ζωή...

Επεξεργασία κειμένου 3

Σωστό ή λάθος;

1. Μια πόλη 200 ετών θεωρείται αρκετά παλιά πόλη.
2. Οι οικιστές της Οδησσού ήταν αποκλειστικά Έλληνες.
3. Οι Έλληνες μετανάστες της Οδησσού δεν προέρχονταν μόνο από τον ελλαδικό χώρο.
4. Η θάλασσα αποτελεί στοιχείο ζωτικής σημασίας για την Οδησσό.
5. Η κοινωνία της Οδησσού διακατεχόταν από ένα πνεύμα μάλλον εθνικιστικό.

ΜΕΡΟΣ Β΄**Γραμματική****1. Θεωρία****Κτητικές αντωνυμίες**

Οι κτητικές αντωνυμίες φανερώνουν σε ποιον ανήκει κάτι (τον κτήτορα).

Τα είδη των κτητικών αντωνυμιών είναι δύο:

- Οι **αδύνατοι** τύποι της **προσωπικής αντωνυμίας** στη **γενική**, όταν θέλουμε απλώς να πούμε πως κάτι ανήκει σε κάποιον. Αυτές είναι:

	ενικός αριθμός	πληθυντικός αριθμός
α' πρόσωπο	μου	μας
β' πρόσωπο	σου	σας
γ' πρόσωπο	του / της / του	τους / τους / τους

Παραδείγματα:

Ο πατέρας **μου** βγήκε με το φίλο **του**.

Η κόρη **της** με την κόρη **σου** κάνουν πολύ παρέα.

Το παιδί **μας** είναι πολύ ζωηρό.

- Η αντωνυμία «**δικός μου**¹» στα τρία πρόσωπα και γένη,
  - όταν θέλουμε να τονίσουμε πως κάτι ανήκει σε κάποιον
  - όταν θέλουμε να πούμε απλώς σε ποιον ανήκει κάτι
  - για να ξεχωρίσουμε καλύτερα τον κτήτορα.

α' προσώπου:

(για έναν κτήτορα)

δικός μου
δική μου
δικό μου

– (για πολλούς κτήτορες)

δικός μας
δική μας
δικό μας

β' προσώπου:

(για έναν κτήτορα)

δικός σου
δική σου
δικό σου

– (για πολλούς κτήτορες)

δικός σας
δική σας
δικό σας

γ' προσώπου:

(για έναν κτήτορα)

δικός του (της)
δική του (της)
δικό του (της)

– (για πολλούς κτήτορες)

δικός τους
δική τους
δικό τους

Παραδείγματα:

Τα βιβλία είναι **δικά του**, όχι **δικά σου**.

Τα χρώματα του **δικού μου** φορέματος είναι πολύ στη μόδα.

Τα **δικά της** βιβλία είχαν πέσει στο πάτωμα.

Στον πληθυντικό η κτητική αντωνυμία με άρθρο ουσιαστικοποιείται και παίρνει τη σημασία «οι συγγενείς», «η οικογένεια», «οι γονείς». (παράδειγμα: Τι λένε οι δικοί σου;))

¹ κλίνεται όπως το επίθετο «καλός, -ή, -ό»

Δεικτικές αντωνυμίες

Δεικτικές αντωνυμίες λέγονται εκείνες που τις χρησιμοποιούμε όταν δείχνουμε. Αυτές είναι:

α) αυτός, αυτή, αυτό. Τη χρησιμοποιούμε για να δείχνουμε ένα πρόσωπο ή πράγμα που είναι κοντά μας ή το αναφέραμε λίγο πριν.

Αυτός ο κύριος μένει δίπλα μας.
Θα έρθει στην πόλη μας **αυτές** τις μέρες.
Αυτό είπε και σώπασε.

β) (ε) τούτος, (ε) τούτη, (ε) τούτο. Τη χρησιμοποιούμε για να δείχνουμε ένα πρόσωπο ή πράγμα που είναι πολύ κοντά.

Τούτο είναι το τετράδιό μου.
Τούτα είναι τα πράγματά μου.

γ) εκείνος, εκείνη, εκείνο. Τη χρησιμοποιούμε για πρόσωπο ή πράγμα που είναι μακριά.

Δώσε μου **εκείνο** εκεί το βιβλίο.
Εκείνα τα χρόνια ζήσαμε πολύ δύσκολα.

δ) τέτοιος, τέτοια, τέτοιο. Τη χρησιμοποιούμε για να δείχνουμε την ποιότητα του ουσιαστικού.

Δεν είναι **τέτοιος** άνθρωπος.
Έκανε **τέτοια** λάθη που σου ἔρχόταν να τραβάς τα μαλλιά σου.

ε) τόσοσ, τόση, τόσο. Τη χρησιμοποιούμε για να δείχνουμε την ποσότητα του ουσιαστικού.

Πάει **τόσος** καιρός από τότε.
Γιατί άργησες **τόση** ώρα;

Οι αντωνυμίες αυτός, (ε) τούτος, εκείνος, τόσοσ κλίνονται όπως τα επίθετα καλός, -ή, -ό, και μαύρος, -η, -ο, ενώ η αντωνυμία τέτοιος, όπως το πλούσιος, -α, -ο.

Κλίση δεικτικών αντωνυμιών

ενικός αριθμός			
ονομαστική	αυτός	αυτή	αυτό
γενική	αυτού	αυτής	αυτού
αιτιατική	αυτό(ν)	αυτή	αυτό
πληθυντικός αριθμός			
ονομαστική	αυτοί	αυτές	αυτά
γενική	αυτών	αυτών	αυτών
αιτιατική	αυτούς	αυτές	αυτά

ενικός αριθμός			
ονομαστική	εκείνος	εκείνη	εκείνο
γενική	εκείνου	εκείνης	εκείνου
αιτιατική	εκείνο(ν)	εκείνη(ν)	εκείνο
πληθυντικός αριθμός			
ονομαστική	εκείνοι	εκείνες	εκείνα
γενική	εκείνων	εκείνων	εκείνων
αιτιατική	εκείνους	εκείνες	εκείνα

ενικός αριθμός			
ονομαστική	τέτοιος	τέτοια	τέτοιο
γενική	τέτοιου	τέτοιας	τέτοιου
αιτιατική	τέτοιο(ν)	τέτοια(ν)	τέτοιο
πληθυντικός αριθμός			
ονομαστική	τέτοιοι	τέτοιες	τέτοια
γενική	τέτοιων	τέτοιων	τέτοιων
αιτιατική	τέτοιους	τέτοιες	τέτοια

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Παιχνιδόλεξα

1. Σταυρόλεξο

Συμπλήρωσε τα κενά με τον σωστό τύπο των αντωνυμιών και λύσε το σταυρόλεξο.

αυτός, τέτοιος, εκείνος, τόσοσ

1. Από ..... το καλοκαίρι του 1997 δεν τον ξαναείδα.
2. Παιδιά, μην φωνάζετε! Άννα, εκείνο είναι το δικό σου βιβλίο και ..... εδώ είναι της Νίνας.
3. Δάνεισε λεφτά σε ..... ανθρώπους, που τώρα δεν έχει να πληρώσει ούτε το νοίκι του.
4. Έχει ..... χαρακτήρα, που δεν θέλω να του ξαναμιλήσω.
5. .... της έχει προσφέρει και δεν είπε ποτέ ένα ευχαριστώ!

						4				
			2							5
				3						
1										

2. Κρεμάλα

1. Φεύγω από τη χώρα όπου μένω και εγκαθίσταμαι σε μια άλλη.
2. Βιβλίο που περιέχει συλλογή φωτογραφιών με ενιαίο θέμα.
3. Μεγάλη υπαίθρια αγορά κάθε είδους προϊόντων, που λειτουργεί για περιορισμένο χρόνο.

1. Μ _____
2. Λ _____
3. Ε _____

3. Παζλ

1. Κατά τον 19^ο αιώνα οι Έλληνες πάροικοι της Οδησσού ασχολούνταν κυρίως με
  - α. την πολιτική.
  - β. το εμπόριο.
  - γ. τη ναυτιλία.

2. Οι Έλληνες άρχισαν να μεταναστεύουν προς τη Νότια Ρωσία από το
  - α. 18^ο αιώνα.
  - β. 17^ο αιώνα.
  - γ. 19^ο αιώνα.

3. Οι Έλληνες έμποροι ήρθαν κυρίως από
  - α. τη Θεσσαλία.
  - β. τη Μακεδονία και την Ήπειρο.
  - γ. την Αττική.

4. Η πόλη Οδησσός οφείλει την ύπαρξή της
  - α. στο δεύτερο ρωσοτουρκικό πόλεμο.
  - β. στους Έλληνες εμπόρους.
  - γ. στον βασιλιά της Ρωσίας.

5. Η ανάπτυξη της Οδησσού όφειλε πολλά στην παρουσία
  - α. του Εύξεινου Πόντου.
  - β. της Μεσόγειου.
  - γ. του Αιγαίου.

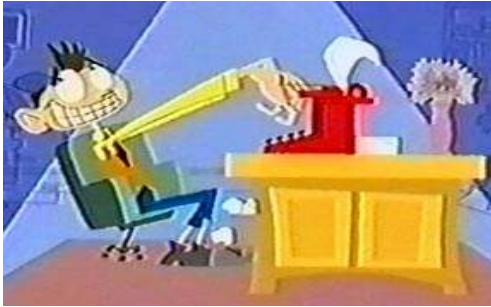

4. Λαγός και Χελώνα

Γράψε τις παρακάτω φράσεις στον πληθυντικό αριθμό.

της δικής μου αδελφής	.....
του δικού σας συμφοιτητή	.....
του δικού της φορέματος	.....
τη δική της αλήθεια	.....
το δικό της δωμάτιο	.....
της δικής του βαλίτσας	.....
τη δική τους θέληση	.....
του δικού του τραγουδιού	.....
τον δικό σου φίλο	.....
ο δικός σου υπολογιστής	.....

5. Γραφομηχανή

προμηθεύομαι, κυμαίνομαι, πάροικοι, ραγδαίος, αναπτυσσόμενη, επικράτεια, εμποροπανήγυρη, καθεστώς, εξειδίκευση, οφείλω, πρόσφυγας, έμελλε, κυριάρχησε, συμβάλλοντας, πρωτόγνωρη, ύψος, φυσιογνωμία, αναδείχθηκαν

6. Λογοτεχνικό κείμενο

Άκουσε και συμπλήρωσε.

Η Οδησσός δεν ξέπεσε σε ..... σαπίλα. Κιντύνεψε αυτή ηρωικά και ..... . Και τώρα ξαναρχίζει και ζει. Το ψωμί ξαναμυρίζει πάλι στους φούρνους, ήρθαν ..... τα ρούχα, τα παπούτσια, τα κάρβουνα, το κρέας, όλα τ' απαραίτητα προσανάμματα της ζωής. Τη νύχτα, ελάχιστη ..... . Η εξαντλημένη πολιτεία κοιμάται. Στα τραμ, στους τοίχους των δρόμων, στα σχολεία, στα ....., στις λέσχες, χρωματιστές εικόνες -εργάτες που δουλεύουν, γυναίκες που θηλάζουν, παιδιά που πάνε στο σχολείο, ... που οργώνουν, ο Λένιν που σκύβει απάνω στα πλήθη, πότε γελαστός κι ήσυχος, πότε ....., έξαλλος, με το στόμα παραμορφωμένο σπασμωδικά...

N. Καζαντζάκη, *Ταξιδεύοντας Ρουσία* (1925-1930)

ΜΕΡΟΣ Δ΄**Λεξικό Ενότητας**

- προμηθεύομαι: εφοδιάζομαι με κάτι που έχω ανάγκη ή θα χρειαστώ στο μέλλον (προμηθεύομαι, προμηθευόμουν, προμηθεύτηκα, θα προμηθεύομαι, θα προμηθευτώ, έχω προμηθευτεί, είχα προμηθευτεί, θα έχω προμηθευτεί)
Προμηθευτήκαμε τρόφιμα για όλη την εβδομάδα.

- λεύκωμα το: το βιβλίο στο οποίο συγκεντρώνονται φωτογραφίες ή εικόνες τόπων ή προσώπων, γραμματόσημα κ.λπ.
Χτες αγόρασα ένα λεύκωμα με νησιωτικά τοπία.

το λεύκωμα	τα λευκώματα
του λευκώματος	των λευκωμάτων
το λεύκωμα	τα λευκώματα
- λεύκωμα	- λευκώματα

- επιτόπιος, -α, -ο: αυτός που γίνεται στον ίδιο τόπο όπου συνέβη κάτι
Ο ιστορικός έκανε επιτόπιες έρευνες για να δει με τα ίδια του τα μάτια τα τοπία που τον ενδιέφεραν.

επιτόπιος	επιτόπια	επιτόπιο
επιτόπιου	επιτόπιας	επιτόπιου
επιτόπιο	επιτόπια	επιτόπιο
επιτόπια	επιτόπια	επιτόπιο

επιτόπιοι	επιτόπιες	επιτόπια
επιτόπιων	επιτόπιων	επιτόπιων
επιτόπιους	επιτόπιες	επιτόπια
επιτόπιοι	επιτόπιες	επιτόπια

- κατεβατό το: μεγάλο κείμενο, τμήμα γραπτού λόγου μεγάλο σε έκταση
Έγραψε ολόκληρα κατεβατά για αυτό το θέμα.

το κατεβατό	τα κατεβατά
του κατεβατού	των κατεβατών
το κατεβατό	τα κατεβατά
- κατεβατό	- κατεβατά

- τάση η: η δυναμική που δημιουργούν τα υπάρχοντα δεδομένα
Οι τάσεις της αγοράς συχνά επηρεάζονται από τη διαφήμιση.

η τάση	οι τάσεις
της τάσης (τάσεως)	των τάσεων
την τάση	τις τάσεις
- τάση	- τάσεις

- συγκροτώ: απαρτίζω, αποτελώ μαζί με άλλους ένα (σύνθετο) σύνολο (συγκροτώ, συγκροτούσα, συγκρότησα, θα συγκροτώ, θα συγκροτήσω, έχω συγκροτήσει, είχα συγκροτήσει, θα έχω συγκροτήσει)

Αυτοί οι πέντε συγκροτούν μια ξεχωριστή ομάδα στο εσωτερικό του κόμματος.

- **κυμαίνομαι:** παρουσιάζω συνεχείς αυξομειώσεις, καθώς κινούμαι μέσα σε συγκεκριμένα όρια (κυμαίνομαι, κυμαινόμενος, κυμάνθηκα, θα κυμαίνομαι, θα κυμανθώ, έχω κυμανθεί, είχα κυμανθεί, θα έχω κυμανθεί)
Η θερμοκρασία αύριο θα κυμανθεί από πέντε έως δώδεκα βαθμούς Κελσίου.

- **πρωτοκαθεδρία η:** η κατοχή κυρίαρχης ή πρωτεύουσας θέσης σε έναν χώρο, τομέα κλπ.
Η εταιρεία μας έχει την πρωτοκαθεδρία στον χώρο των κατασκευών.

η πρωτοκαθεδρία
της πρωτοκαθεδρίας
την πρωτοκαθεδρία
- πρωτοκαθεδρία

οι πρωτοκαθεδρίες
των πρωτοκαθεδριών
τις πρωτοκαθεδρίες
- πρωτοκαθεδρίες

- **πάροικος ο:** αυτός που κατοικεί σε ξένη χώρα και δεν έχει πολιτικά δικαιώματα
Πολλοί Έλληνες πάροικοι αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους κατά τον πόλεμο και να επιστρέψουν στην Ελλάδα.

ο πάροικος
του παροίκου
τον πάροικο
- πάροικε

οι πάροικοι
των παροίκων
τους παροίκους
- πάροικοι

- **ενασχόληση η:** ασχολία πέρα από την επαγγελματική δραστηριότητα κάποιου ή στο περιθώριο αυτής
Η ενασχόλησή του με τον κινηματογράφο τον οδήγησε σε μια τεράστια συλλογή από παλιές ταινίες.

η ενασχόληση
της ενασχόλησης (ενασχολήσεως)
την ενασχόληση
- ενασχόληση

οι ενασχολήσεις
των ενασχολήσεων
τις ενασχολήσεις
- ενασχολήσεις

- **λεύκασμα το:** το να δείχνει κανείς άσπρος, το άσπρισμα
Ήταν εντυπωσιακό το λεύκασμα των φρεσκοβαμμένων σπιτιών στο δυνατό φως του ήλιου.

το λεύκασμα
του λευκάσματος
το λεύκασμα
- λεύκασμα

τα λευκάσματα
των λευκασμάτων
τα λευκάσματα
- λευκάσματα

- **παρόχθιος, -α, -ο:** αυτός που βρίσκεται, αναπτύσσεται ή κατοικεί κοντά σε όχθη ποταμού ή λίμνης
Τα παρόχθια φυτά δημιουργούσαν μια πράσινη ζώνη ιδανική για περπάτημα κατά μήκος του ποταμού.

παρόχθιος	παρόχθια	παρόχθιο
παρόχθιου	παρόχθιας	παρόχθιου
παρόχθιο	παρόχθια	παρόχθιο
παρόχθιε	παρόχθια	παρόχθιο
παρόχθιοι	παρόχθιες	παρόχθια
παρόχθιων	παρόχθιων	παρόχθιων
παρόχθιους	παρόχθιες	παρόχθια
παρόχθιοι	παρόχθιες	παρόχθια

- πάροδος η: μικρός και δευτερεύων δρόμος που οδηγεί σε άλλον μεγαλύτερο
Το σπίτι του ήταν σε μια πάροδο της μεγάλης λεωφόρου.

η πάροδος	οι πάροδοι
της παρόδου	των παρόδων
την πάροδο	τις παρόδους
- (πάροδο)	- (πάροδοι)

- κατεστημένο το: η επικρατούσα κατάσταση των πραγμάτων στην κοινωνία, το σύστημα που παραδοσιακά ισχύει
Δεν μπορείς μόνο με ωραία λόγια να νικήσεις το κατεστημένο. Χρειάζονται γενναία έργα.

το κατεστημένο	τα κατεστημένα
του κατεστημένου	των κατεστημένων
το κατεστημένο	τα κατεστημένα
- κατεστημένο	- κατεστημένα

- μεταναστεύω: αφήνω την πατρίδα μου (γενικότερα τον τόπο διαμονής μου), για να εγκατασταθώ μόνιμα ή για μεγάλο χρονικό διάστημα σε άλλη πόλη ή χώρα (μεταναστεύω, μετανάστευα, μετανάστευσα, θα μεταναστεύω, θα μεταναστεύσω, έχω μεταναστεύσει, είχα μεταναστεύσει, θα έχω μεταναστεύσει)
Αποφάσισαν να μεταναστεύσουν στην Αυστραλία αναζητώντας μια καλύτερη τύχη.

- ραγδαίος, -α, -ο: αυτός που εξελίσσεται με μεγάλη ταχύτητα
Τους τελευταίους μήνες υπήρξε μια ραγδαία πτώση στις τιμές των μετοχών, κάτι που κανείς δεν είχε προβλέψει.

ραγδαίος	ραγδαία	ραγδαίο
ραγδαίου	ραγδαίας	ραγδαίου
ραγδαίο	ραγδαία	ραγδαίο
ραγδαίε	ραγδαία	ραγδαίο
ραγδαίοι	ραγδαίες	ραγδαία
ραγδαίων	ραγδαίων	ραγδαίων
ραγδαίους	ραγδαίες	ραγδαία
ραγδαίοι	ραγδαίες	ραγδαία

- αναπτυσσόμενος, -η, -ο: αυτός που ακολουθεί πορεία εξέλιξης, αυξάνεται και βελτιώνεται

Τα τελευταία χρόνια παρατηρούμε μια δυναμικά αναπτυσσόμενη γεωργική οικονομία στη χώρα αυτή.

αναπτυσσόμενος
αναπτυσσόμενου
αναπτυσσόμενο
αναπτυσσόμενε

αναπτυσσόμενη
αναπτυσσόμενης
αναπτυσσόμενη
αναπτυσσόμενη

αναπτυσσόμενο
αναπτυσσόμενου
αναπτυσσόμενο
αναπτυσσόμενο

αναπτυσσόμενοι
αναπτυσσόμενων
αναπτυσσόμενους
αναπτυσσόμενοι

αναπτυσσόμενες
αναπτυσσόμενων
αναπτυσσόμενες
αναπτυσσόμενες

αναπτυσσόμενα
αναπτυσσόμενων
αναπτυσσόμενα
αναπτυσσόμενα

- επικράτεια η: η έκταση μέσα στην οποία ασκείται η πολιτική εξουσία ενός κράτους
Το κόμμα της επικράτησε εύκολα σε όλη την επικράτεια και εξασφάλισε άνετη πλειοψηφία.

η επικράτεια
της επικράτειας
την επικράτεια
- επικράτεια

οι επικράτειες
των επικρατειών
τις επικράτειες
- επικράτειες

- πρωτοστατώ: είμαι πρωτεργάτης, διαδραματίζω πρωταγωνιστικό ρόλο σε κάτι (πρωτοστατώ, πρωτοστατούσα, πρωτοστάτησα, θα πρωτοστατώ, θα πρωτοστατήσω, έχω πρωτοστατήσει, είχα πρωτοστατήσει, θα έχω πρωτοστατήσει)
Ήταν πολύ δυναμική. Πρωτοστατούσε σε κάθε αγωνιστική ενέργεια από τότε που ήταν μαθήτρια.

- καθεστώς το: το σύνολο των (πολιτικών, κοινωνικών κ.λπ.) δεδομένων που επικρατούν σε συγκεκριμένο χώρο ως σύστημα, η κυρίαρχη κατάσταση που αυτά συνθέτουν
Κάτω από αυτό το καθεστώς τρομοκρατίας κανείς δεν μπορεί να εκφράσει ελεύθερα την άποψή του.

το καθεστώς
του καθεστώτος
το καθεστώς
- καθεστώς

τα καθεστώτα
των καθεστώτων
τα καθεστώτα
- καθεστώτα

- εμποροπανήγυρη η: η διοργάνωση υπαίθριων εκθέσεων για τη διάθεση εμπορευμάτων, με την ευκαιρία γιορτής επετειακού χαρακτήρα ή θρησκευτικού πανηγυριού
Σε εκείνη την εποχή η πιο μεγάλη εμποροπανήγυρη ήταν στη γιορτή της Παναγίας. Εκεί μπορούσες να βρεις από ένα κουτάλι ως ένα άλογο.

η εμποροπανήγυρη
της (εμποροπανηγύρης, -εως)
την εμποροπανήγυρη
- εμποροπανήγυρη

οι εμποροπανηγύρεις
των εμποροπανηγύρεων
τις εμποροπανηγύρεις
- εμποροπανηγύρεις

- εξειδίκευση η: η επαγγελματική και/ ή επιστημονική ειδίκευση (απόκτηση ειδικών γνώσεων) σε συγκεκριμένο αντικείμενο
Η εταιρεία μας έχει εξειδίκευση στην κατασκευή ρολογιών ακριβείας.

η εξειδίκευση	οι εξειδικεύσεις
της εξειδίκευσης (εξειδικεύσεως)	των εξειδικεύσεων
την εξειδίκευση	τις εξειδικεύσεις
- εξειδίκευση	- εξειδικεύσεις

- οφείλω: χρωστάω, είμαι υποχρεωμένος να ανταποδώσω σε κάποιον κάτι (οφείλω, οφείλα, θα οφείλω, έχω οφείλει, είχα οφείλει, θα έχω οφείλει)
Το ότι έγινε διάσημος το οφείλει σε εμένα και στις γνωριμίες μου.
- μέλλει: πρόκειται, το ορίζει η μοίρα να γίνει (μέλλει, έμελλε)
Η σχέση τους έμελλε να κρατήσει χρόνια ολόκληρα.
- εξελίσσομαι: προοδεύω, φτάνω σε ανώτερο επίπεδο με την πάροδο του χρόνου (εξελίσσομαι, εξελισσόμουν, εξελίχθηκα, θα εξελίσσομαι, θα εξελιχθώ, έχω εξελιχθεί, είχα εξελιχθεί, θα έχω εξελιχθεί)
Μέσα σε λίγο χρόνο η πόλη μας εξελίχθηκε στο μεγαλύτερο τουριστικό κέντρο της περιοχής.
- αναδεικνύομαι: ξεπροβάλλω, ξεχωρίζω, διακρίνομαι και αναγνωρίζομαι (αναδεικνύομαι, αναδεικνύομαι, αναδείχθηκα, θα αναδεικνύομαι, θα αναδειχθώ, έχω αναδειχθεί, είχα αναδειχθεί, θα έχω αναδειχθεί)
Ήταν ένας πολιτικός που αναδείχτηκε μέσα από τους αγώνες του.
- συμβάλλω: έχω το δικό μου μερίδιο, τη δική μου συμμετοχή σε ένα τελικό αποτέλεσμα ή στη διαμόρφωση μιας συγκεκριμένης κατάστασης (συμβάλλω, συνέβαλλα, συνέβαλα, θα συμβάλλω, θα συμβάλω, έχω συμβάλει, είχα συμβάλει, θα έχω συμβάλει)
Κάθε πολίτης συνέβαλε όπως μπορούσε στην κοινή προσπάθεια.
- πρωτόγνωρος, -η, -ο: αυτός που τον γνωρίζουμε ή τον βιώνουμε για πρώτη φορά
Το ταξίδι εκείνο ήταν για αυτές μια πρωτόγνωρη εμπειρία που ποτέ δεν ξέχασαν όσα χρόνια και αν πέρασαν από τότε.

πρωτόγνωρος	πρωτόγνωρη	πρωτόγνωρο
πρωτόγνωρου	πρωτόγνωρης	πρωτόγνωρου
πρωτόγνωρο	πρωτόγνωρη	πρωτόγνωρο
πρωτόγνωρε	πρωτόγνωρη	πρωτόγνωρο
πρωτόγνωροι	πρωτόγνωρες	πρωτόγνωρα
πρωτόγνωρων	πρωτόγνωρων	πρωτόγνωρων
πρωτόγνωρους	πρωτόγνωρες	πρωτόγνωρα
πρωτόγνωροι	πρωτόγνωρες	πρωτόγνωρα

- επιδεικνύω: δείχνω, παρουσιάζω σε κάποιον κάτι (επιδεικνύω, επεδείκνυα, επέδειξα, θα επιδεικνύω, θα επιδείξω, έχω επιδείξει, είχα επιδείξει, θα έχω επιδείξει)
Ο μικρός Γιάννης επέδειξε άριστη συμπεριφορά σε όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους. Ποτέ δεν δημιούργησε το παραμικρό πρόβλημα.

- φυσιογνωμία η: το σύνολο των χαρακτηριστικών ενός πράγματος ή η γενική εντύπωση που προκαλεί
Στη δεκαετία του '50 άλλαξε εντελώς η φυσιογνωμία της πόλης εξαιτίας της εσωτερικής μετανάστευσης.

η φυσιογνωμία	οι φυσιογνωμίες
της φυσιογνωμίας	των φυσιογνωμιών
τη φυσιογνωμία	τις φυσιογνωμίες
- φυσιογνωμία	- φυσιογνωμίες

- δίοδος η: το μέρος από όπου μπορεί κανείς να περάσει από τόπο σε τόπο
Υπήρχε μόνο μια στενή δίοδος από όπου το νερό της λιμνοθάλασσας επικοινωνούσε με την ανοιχτή θάλασσα.

η δίοδος	οι δίοδοι
της δίοδου	των δίοδων
τη δίοδο	τις δίοδους
- (δίοδο)	- (δίοδοι)

- ύφος το: η έκφραση, το στυλ, τα χαρακτηριστικά που κυριαρχούν
Έχει πολύ ιδιαίτερο γούστο και το σπίτι του είναι διακοσμημένο με το ανάλογο ύφος.

το ύφος
του ύφους
το ύφος
- ύφος

- ωριμάζω: φτάνω σε σημείο ολοκλήρωσης (ωριμάζω, ωρίμαζα, ωρίμασα, θα ωριμάζω, θα ωριμάσω, έχω ωριμάσει, είχα ωριμάσει, θα έχω ωριμάσει)
Σιγά - σιγά ωρίμαζε μέσα του η ιδέα του ταξιδιού στην Ινδία.

- μουύμαι: μου αποκαλύπτουν την ύπαρξη και τους σκοπούς μυστικής οργάνωσης, κίνησης, συνωμοσίας κ.λπ., με σκοπό να γίνω οπαδός της (μουύμαι, μουύμουν, μυήθηκα, θα μουύμαι, θα μυηθώ, έχω μυηθεί, είχα μυηθεί, θα έχω μυηθεί)
Πολλοί στρατιωτικοί είχαν μυηθεί στην οργάνωση αυτή, που σκοπό της είχε την κατάληψη της εξουσίας.

ΜΕΡΟΣ Ε΄

Τεστ αυτοαξιολόγησης

1. Βάλε ένα √ στις αντωνυμίες που είναι δεικτικές.

ποιανής	άλλη	καμιάς	εσείς	τόσος
όσους	τόσα	τούτες	εκείνους	οποιοδήποτε
ίδια	τούτο	κανείς	όποια	μόνοι
αυτούς	ποιες	τέτοια	πόσες	αυτών

2. Συμπλήρωσε τις λέξεις που λείπουν.

εκείνος	.....	εκείνο
.....	εκείνης	.....
εκείνο	.....	εκείνο
.....	.....	.....
εκείνων	εκείνων	.....
.....	εκείνες	εκείνα

3. Διάβασε το κείμενο και συμπλήρωσε τα κενά με τη σωστή λέξη.

τέτοιος, αυτό, εκείνη, τις δικές τους, τους

Η Φιλική Εταιρία ιδρύθηκε στην Οδησό το 1814. .... την εποχή είχε ωριμάσει η ιδέα ότι με ..... δυνάμεις θα απελευθερώνονταν οι Έλληνες. .... τον χρόνο, συναντήθηκαν εκεί ο Αθανάσιος Τσακάλωφ, ο Νικόλαος Σκουφάς και ο Εμμανουήλ Ξάνθος. Ο τελικός σκοπός ..... ήταν ο αγώνας για την απελευθέρωση. Για να κατορθωθεί ..... σκοπός, έπρεπε οι Έλληνες πρώτα να οργανωθούν. Με το πέρασμα των χρόνων μούνταν στη Φιλική Εταιρεία όλο και περισσότεροι.

ΠΑΦΟΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Κείμενο 1

- Άσπα: Τι ξεφυλλίζεις, Χαβιέ;
- Χαβιέ: Βοηθάω τη Χουανίτα. Έχει να βρει πληροφορίες για την Παφία Αφροδίτη.
- Άσπα: Θα ήταν καλύτερα να αφήσεις το παιδί να δουλέψει μόνο του. Νομίζω, βέβαια, πως το κάνεις και λίγο για **τον εαυτό σου**.
- Χαβιέ: Αυτό να λέγεται! **Οτιδήποτε** διαβάζω για **άλλα** μέρη και τοποθεσίες με ταξιδεύει και με χαλαρώνει.
- Άσπα: Αυτή τη φορά πού ταξιδεύεις, καλέ μου;
- Χαβιέ: Στην Πάφο της Κύπρου, την Πάφο της Αφροδίτης και του έρωτα, **της οποίας** το όνομα, πιστεύουν **μερικοί**, προέρχεται από το απαφίσκειν, δηλαδή απατάν, αφού η απάτη συνδεόταν με τον έρωτα και τα τεχνάσματά του.
- Άσπα: Για να ρίξω μια ματιά κι εγώ στους οδηγούς... Μμ! Απέχει 155 χλμ. από τη Λευκωσία και μόλις 71 χλμ. από τη Λεμεσό. Το ιερό της Αφροδίτης, πάντως, βρίσκεται στην Παλαιάπαφο, την Παλιά Πάφο, αν και η Θεά πιστεύεται ότι αναδύθηκε από τα κύματα στην περιοχή **που** λέγεται Πέτρα του Ρωμιού.
- Χαβιέ: Άσπα, ας κάνουμε **ό,τι** μπορούμε να βρούμε χρόνο και χρήμα για ένα ταξιδάκι ως εκεί! Κοίτα, εδώ έχει **κάμποσες** φωτογραφίες. Οι δρόμοι είναι γραφικοί, γεμάτοι από νεοκλασικά κτήρια. Είναι όμως και αρκετά εκσυγχρονισμένη πόλη. Εδώ λέει ότι διαθέτει σύγχρονο νοσοκομείο, στάδιο, κλειστή αίθουσα αθλοπαιδιών και θέατρο.
- Άσπα: Πόσους κατοίκους έχει άραγε;
- Χαβιέ: Δεν είμαι σίγουρος, αλλά όχι πάνω από 50.000. Μιλάμε, δηλαδή, για ανθρώπινα μέτρα και διαστάσεις. Τι λες κι εσύ;
- Άσπα: Χαβιέ μου, μην προσπαθείς να πείσεις εμένα. Ξέρεις πόσο μου αρέσουν τα ταξίδια. Να σου θυμίσω μόνο αυτό **που** είπες πριν, για τον χρόνο και το χρήμα...

Λεξιλόγιο κειμένου 1

- απάτη: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η απάτη)
- τεχνάσματα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (τα τεχνάσματα)
- αναδύθηκε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου αορίστου, μεσοπαθητικής φωνής (αναδύομαι)
- εκσυγχρονισμένη: μετοχή, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής, μεσοπαθητικού παρακειμένου του ρήματος εκσυγχρονίζομαι (εκσυγχρονισμένος, -η, -ο)
- αθλοπαιδιών: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης γενικής (οι αθλοπαιδιές)
- διαστάσεις: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η διάσταση)

Επεξεργασία κειμένου 1**Σωστό ή Λάθος;**

1. Ο Χαβιέ είναι υποχρεωμένος να βοηθήσει τη Χουανίτα στην εργασία της.
2. Στον Χουάν αρέσουν πολύ τα ταξίδια, το ίδιο και στην Άσπα.
3. Δεν πρέπει να εμπιστεύεται κανείς τους κατοίκους της Πάφου, γιατί μπορεί να τον εξαπατήσουν.
4. Η Πάφος είναι μια μικρή, αλλά ζωντανή και σύγχρονη πόλη.
5. Ο Χαβιέ και η Άσπα έχουν πολύ χρόνο, αλλά καθόλου χρήματα για να ταξιδεύουν.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 1**Επίλεξε το σωστό.**

1. Τα παπούτσια που αγόρασα ήταν μια .....
α. απατεωνιά   β. απάτη   γ. εξαπάτηση
2. Είδαμε το βουνό να ..... μέσα από την ομίχλη.
α. αναδύεται   β. καταδύεται   γ. αναδίνεται
3. Το σχολικό πρόγραμμα προβλέπει ώρες .....
α. αθλοπαιδιών   β. άθλων   γ. αθλήσεων
4. Η λήψη ..... μέτρων αντιμετώπισε ριζικά το πρόβλημα.
α. ταυτόχρονων   β. εκσυγχρονισμένων   γ. εκσυγχρονιστών
5. Χρησιμοποίησε όλα τα .....
α. τεχνικά   β. τεχνητά   γ. τεχνάσματα

Κείμενο 2

Στις 16 Αυγούστου 1960 η Κύπρος ανακηρύχτηκε επίσημα ανεξάρτητη δημοκρατία. Σταδιακά, διαμόρφωσε τη διεθνή προσωπικότητά της και εδραίωσε την υπόστασή της ως ανεξάρτητο κράτος, με την αναγνώρισή της από ξένες δυνάμεις και την είσοδό της σε **κάποιους** διεθνείς οργανισμούς. Η Κυπριακή Δημοκρατία αποτελούσε ανέκαθεν το προϊόν πολύμορφων συμβιβασμών μεταξύ αντικρουόμενων ξένων συμφερόντων και μεταξύ των επιδιώξεων των στοιχείων του πληθυσμού του νέου κράτους. Παρ' όλα αυτά, η ανακήρυξή της σε ανεξάρτητη δημοκρατία, **που καθιστούσε** τους ίδιους τους Κύπριους υπεύθυνους για την τύχη του τόπου, τερμάτιζε εννέα αιώνες ξένων κατοχών του νησιού.

Το συνταγματικό καθεστώς της νέας δημοκρατίας, όμως, περιείχε **κάμποσα** διαιρετικά στοιχεία, **τα οποία** πολύ γρήγορα άρχισαν να λειτουργούν ανασταλτικά ως προς την ανάπτυξη ελεύθερης πολιτικής ζωής και ως προς την καλλιέργεια πνεύματος συνεργασίας μεταξύ όλων των πολιτών, ανεξάρτητα από την εθνική τους προέλευση.

Το 1963, μετά από μάχες και γενική αντιπαράταξη Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, δημιουργήθηκε διαχωριστική γραμμή μεταξύ των δύο κοινοτήτων στην πρωτεύουσα Λευκωσία, **που** είναι γνωστή ως «πράσινη γραμμή». Έκτοτε, πραγματοποιήθηκαν και **άλλες** συγκρούσεις, συχνά με θύματα και από τις δύο πλευρές.

Το 1974, τα όργανα της στρατιωτικής δικτατορίας της Ελλάδας στην Κύπρο επιχείρησαν πραξικόπημα με στόχο την ανατροπή και δολοφονία του νόμιμου προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας αρχιεπισκόπου Μακαρίου. Το πραξικόπημα ήταν αιματηρό και προκάλεσε μεγάλες καταστροφές. Η παραβίαση αυτή της συνταγματικής τάξης στην Κύπρο εξώθησε την Τουρκία, ώστε να προσφέρει **στον εαυτό της** την αφορμή να εισβάλει στρατιωτικά στην Κύπρο, στις 20 Ιουλίου 1974. Η κατάληψη του βορείου τμήματος της Κύπρου απέσπασε από την Κυπριακή Δημοκρατία πλούσιες και αναπτυγμένες περιοχές. Η σοβαρότερη, όμως, συνέπεια υπήρξε ο εκτοπισμός 200.000 περίπου Ελληνοκυπρίων από τις εστίες τους.

Λεξιλόγιο κειμένου 2

- ανακηρύχτηκε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου αορίστου, μεσοπαθητικής φωνής (ανακηρύσσομαι)
- διαμόρφωσε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου αορίστου, ενεργητικής φωνής (διαμορφώνω)
- εδραίωσε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου αορίστου, ενεργητικής φωνής (εδραιώνω)
- υπόσταση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η υπόσταση)

- συμβιβασμών: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης γενικής (ο συμβιβασμός)
- αντικρουόμενων: μετοχή, γένους ουδέτερου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης γενικής, μεσοπαθητικού ενεστώτα του ρήματος αντικρούομαι (αντικρουόμενος, -η, -ο)
- επιδιώξεων: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης γενικής (η επιδίωξη)
- καθιστούσε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου παρατατικού, ενεργητικής φωνής (καθιστώ)
- καθεστώς: ουσιαστικό, γένους ουδέτερου, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (το καθεστώς)
- ανασταλτικά: τροπικό επίρρημα
- πραξικόπημα: ουσιαστικό, γένους ουδέτερου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το πραξικόπημα)
- ανατροπή: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η ανατροπή)
- παραβίαση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η παραβίαση)
- εξώθησε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου αορίστου, ενεργητικής φωνής (εξωθώ)
- κατάληψη: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η κατάληψη)
- εκτοπισμός: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ο εκτοπισμός)

Επεξεργασία κειμένου 2**Σωστό ή Λάθος;**

1. Το καθεστώς της νέας δημοκρατίας στην Κύπρο βοήθησε στην ανάπτυξη ενός κλίματος σύμπνοιας και συνεργασίας.
2. Η Κύπρος αποτελούσε ανέκαθεν πεδίο επιβολής των συμφερόντων πολλών ξένων δυνάμεων.
3. Με το πραξικόπημα του 1974 δημιουργείται η πράσινη γραμμή στο νησί.
4. Το πραξικόπημα του 1974 πραγματοποίησε η ελληνική Χούντα.
5. Το βόρειο τμήμα της Κύπρου είναι πλούσιο και αναπτυγμένο.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 2**Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις της παρένθεσης.**

(εδραίωσε, εξώθησε, διαμορφώνουν, ανακηρύχτηκε, κατέστησε)

1. Με το δημοψήφισμα καταργήθηκε η βασιλεία και ..... η δημοκρατία.
2. Οι εμπειρίες ..... τον ανθρώπινο χαρακτήρα.
3. Μετά τη νέα εκλογική της επιτυχία, η κυβέρνηση ..... ακόμη περισσότερο τη θέση της.
4. Η μοναξιά τον ..... στην αυτοκτονία.
5. Τον ..... γενικό κληρονόμο του.

Κείμενο 3 - Πολιτισμός

Η εκπαίδευση στην Κυπριακή Δημοκρατία είναι δωρεάν και υποχρεωτική μέχρι την ηλικία των δεκαπέντε ετών. **Κάθε** απόφοιτος της μέσης εκπαίδευσης μπορεί να συνεχίσει τις σπουδές του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Μεγάλο ποσοστό αυτών **που** συνεχίζουν τις σπουδές τους είναι γυναίκες. Η Κύπρος έχει ένα πανεπιστήμιο και **κάμποσα** κολέγια και ινστιτούτα για περαιτέρω εκπαίδευση. Πολλοί Ελληνοκύπριοι, ωστόσο, φοιτούν σε πανεπιστήμια του εξωτερικού, κυρίως στην Ελλάδα, τη Μεγάλη Βρετανία και τις ΗΠΑ.

Όσον αφορά τις επίσημες γλώσσες, **οι οποίες** μιλιούνται στην Κυπριακή Δημοκρατία, σύμφωνα με το Σύνταγμα του 1960, είναι η ελληνική και η τουρκική. Η τουρκική εμφανίζεται σε **κάποια** επίσημα κρατικά έγγραφα, δεν χρησιμοποιείται, όμως, ευρέως για επικοινωνιακούς σκοπούς, παρά μόνο μεταξύ των Τουρκοκυπρίων, **που** έχουν παραμείνει στο νότιο τμήμα της Κύπρου.

Η κυπριακή διάλεκτος, **που** χρησιμοποιούν οι Κύπριοι, κυρίως στον προφορικό και λιγότερο στον γραπτό λόγο, έχει δεχτεί ποικίλες επιδράσεις από **άλλες** γλώσσες, όπως, για παράδειγμα, από την αραβική, την τουρκική και, πιο πρόσφατα, την αγγλική. Η τελευταία χρησιμοποιείται στην ιδιωτική τριτοβάθμια και εν μέρει στη δημόσια εκπαίδευση. Η ανάπτυξη, εξάλλου, του τομέα του τουρισμού και των οικονομικών υπηρεσιών ευνοεί την εξάπλωση της αγγλικής γλώσσας. **Κάποιοι** ομιλητές θεωρούν ότι αυτή η εξάπλωση σηματοδοτεί ένδειξη γλωσσικής πενίας, ενώ **άλλοι** ότι δημιουργεί προϋποθέσεις ανανέωσης και εμπλουτισμού.

Ως προς τη σχέση της με τη νεοελληνική κοινή, η κυπριακή διάλεκτος διαχωρίζεται από αυτή, αποτελώντας το βασικότερο μέσο έκφρασης των Κυπρίων, ακόμα και έξω από το άμεσο περιβάλλον επικοινωνίας τους. Το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον, εξάλλου, υποστηρίζει και συχνά επιβάλλει τη χρήση της κυπριακής διαλέκτου.

Επεξεργασία κειμένου 3**Σωστό ή λάθος;**

1. Οι μαθητές που τελειώνουν τη μέση εκπαίδευση μπορούν να συνεχίσουν τη φοίτησή τους στο πανεπιστήμιο.
2. Οι γυναίκες συνήθως σταματούν το σχολείο με τη συμπλήρωση των δεκαπέντε τους χρόνων.
3. Δεν μιλιέται πια η τουρκική στη νότια Κύπρο.
4. Η χρήση της αγγλικής γλώσσας είναι αρκετά διαδεδομένη στην Κύπρο.
5. Οι Κύπριοι μιλούν τα κυπριακά στο οικογενειακό τους περιβάλλον.

ΜΕΡΟΣ Β΄**Γραμματική****1. Θεωρία****Αναφορικές αντωνυμίες**

Αναφορικές λέγονται οι αντωνυμίες με τις οποίες ολόκληρη πρόταση αναφέρεται, δηλ. αποδίδεται, σε μια άλλη λέξη. Αυτές είναι:

α) Το πολύ συχνό άκλιτο **που**. Αναφέρεται σε ονόματα κάθε γένους, αριθμού και πτώσης.

Το έργο **που** είδα χτες μου άρεσε πολύ.
Οι φωνές των παιδιών **που** παίζουν ακούγονται στην αυλή.
Δεν τρώω τα φαγητά **που** είναι πολύ αλμυρά.

β) **ο οποίος, η οποία, το οποίο**. Έχει τρία γένη και κλίνεται με το άρθρο, όπως το επίθετο «ωραίος, -α, -ο». Την αντωνυμία αυτή τη χρησιμοποιούμε αντί για το «που». Έτσι, αποφεύγουμε την ασάφεια και τη συσσώρευση πολλών «που» στην ίδια πρόταση.

Ο μανάβης, από **τον οποίο** αγοράζω τα φρούτα, είναι πολύ έντιμος.
Η γυναίκα, με **την οποία** με είδες χτες, είναι φίλη της μητέρας μου.
Ο θεός μου, το αυτοκίνητο **του οποίου** οδηγούσα χτες, είναι πολύ πλούσιος.

γ) **όποιος, όποια, όποιο** και το άκλιτο **ό,τι**. Κλίνεται χωρίς άρθρο όπως το επίθετο «πλούσιος, -α, -ο».

Όποιος θέλει ας δοκιμάσει.
Λέει **ό,τι** θέλει.
Βάλε **όποια** ρούχα θέλεις.
Έλα **ό,τι** ώρα μπορείς.

δ) **όσος, όση, όσο**. Κλίνεται χωρίς το άρθρο, όπως το επίθετο «μαύρος, -η, -ο».

Ήρθαν **όσοι** μπόρεσαν.
Φάε **όσο** θες.
Όσες φορές κι αν μου το πεις, δεν θα το κάνω.

ε) **οποιοσδήποτε, οποιαδήποτε, οποιοδήποτε** (όποιος + δήποτε = όποιος τυχόν)

Οποιοσδήποτε θέλει, μπορεί να με δει σπίτι μου.
Οποιονδήποτε κι αν δω απ' αυτούς, δεν θα διστάσω να τον βρίσω.

στ) **οτιδήποτε, οτιδήποτε, οτιδήποτε** (ό,τι + δήποτε = ό,τι κι αν)

Οτιδήποτε πρόβλημα έχεις, μη διστάσεις να μου το πεις.
Οτιδήποτε απορίες έχετε, θα τις συζητήσουμε.

ζ) **οσοσδήποτε, οσηδήποτε, οσοδήποτε** (όσος + δήποτε = όσος τυχόν, όσος κι αν)

Οσηδήποτε δύναμη κι αν βάλεις, δεν θα μπορέσεις να το ανοίξεις.
Οσαδήποτε μέρη κι αν δεις, κανένα δεν θα σου αρέσει όσο αυτό εδώ.

Αυτοπαθείς αντωνυμίες

Αυτοπαθείς λέγονται οι αντωνυμίες που φανερώνουν πως το ίδιο πρόσωπο ενεργεί και το ίδιο δέχεται την ενέργεια.

Σχηματίζονται από την αντωνυμία **εαυτού** – **εαυτής** – **εαυτού** με το άρθρο και την αντίστοιχη κτητική αντωνυμία. Έχουν μόνο γενική και αιτιατική και κλίνονται όπως το επίθετο «καλός, -ή, -ό».

ενικός αριθμός

α' προσώπου	γενική: αιτιατική:	του εαυτού μου τον εαυτό μου
β' προσώπου	γενική: αιτιατική:	του εαυτού σου τον εαυτό σου
γ' προσώπου	γενική: αιτιατική:	του εαυτού του (της) τον εαυτό του (της)

πληθυντικός αριθμός

α' προσώπου	γενική: αιτιατική:	του εαυτού μας τον εαυτό μας	ή ή	των εαυτών μας τους εαυτούς μας
β' προσώπου	γενική: αιτιατική:	του εαυτού σας τον εαυτό σας	ή ή	των εαυτών σας τους εαυτούς σας
γ' προσώπου	γενική: αιτιατική:	του εαυτού τους τον εαυτό τους	ή ή	των εαυτών τους τους εαυτούς τους

Παραδείγματα:

Καθένας πρέπει να είναι κύριος **του εαυτού του**.

Σκέφτεσαι μόνο **τον εαυτό σου**.

Δεν φροντίζει μόνο για **τον εαυτό της**, αλλά και για τους άλλους.

Όλοι το καλό **του εαυτού μας** κοιτάζουμε.

Αόριστες αντωνυμίες

Αόριστες λέγονται οι αντωνυμίες που τις χρησιμοποιούμε για ένα πρόσωπο ή πράγμα που δεν το ονομάζουμε, γιατί δεν το ξέρουμε ή γιατί δεν θέλουμε. Αυτές είναι:

1. **ένας, μία (μια), ένα.** Είναι ίδια με το αριθμητικό, που χρησιμεύει και για αόριστο άρθρο
Μου έλεγε **ένας** πολλά για τη ζωή του.
2. **κανένας (κανείς), καμία (καμιά), κανένα.** Κλίνεται όπως το ένας, μία, ένα, μόνο στον ενικό. Έχει δύο σημασίες:
α) **κάποιος** όταν η φράση δεν έχει άρνηση: Πέρασε από το σπίτι **καμιά** μέρα (κάποια μέρα).
β) **ούτε ένας** και **κάποιος**, όταν η φράση είναι αρνητική:
Αν δεν το πήρε **κανείς** (κάποιος), θα βρεθεί.
Δεν τον είδε **κανείς** (ούτε ένας).
3. **μερικοί, μερικές, μερικά** (για λίγα πρόσωπα ή πράγματα). Κλίνεται μόνο στον πληθυντικό όπως το «καλοί, -ές, -ά».
Μερικοί το πίστεψαν.
4. **κάποιος, κάποια, κάποιον.** Κλίνεται κατά το «πλούσιος, -α, -ο».
Είδα **κάποιον** στον δρόμο.
5. **κάτι, κατιτί.** Είναι άκλιτες. Το **κάτι** μπορεί να συνταχθεί και με ουσιαστικά στον πληθυντικό.
Κάτι θα έγινε.
Μου είπε κατιτί, αλλά δεν σου λέω.
Το διάβασα σε **κάτι** βιβλία.
6. **τίποτε (τίποτα).** Είναι άκλιτη.
Έχει δύο σημασίες:
α) Σε θετική φράση έχει αόριστη σημασία:
Πες μας **τίποτε** (κάτι).
β) Σε αρνητική μπορεί να έχει και τις δύο σημασίες:
Δεν ξέρω **τίποτε** (κάτι).
Τι θέλεις; **-Τίποτα** (ούτε ένα πράγμα).
7. **κάμποσος, κάμποση, κάμποσο.** Φανερώνει ένα ποσό όχι ορισμένο.
Στον πληθυντικό έχει και τη σημασία «πολλοί, αρκετοί». Κλίνεται κατά το «όμορφος, -η, -ο».
Ξέρει **κάμποσα** ελληνικά.
Πέρασε **κάμποση** ώρα.
8. **κάθε / καθένας, καθεμιά (καθεμία), καθένα.** Το **κάθε** είναι άκλιτο και συνηθίζεται σαν επίθετο, με άρθρο ή χωρίς, με ονόματα κάθε πτώσης.
(Ο) **κάθε** άνθρωπος.
Η πρόοδος (του) **κάθε** παιδιού.

Το **καθένας** κλίνεται στον ενικό όπως το ένας:

Ο **καθένας** με τη σειρά του.

Καθεμιά να κοιτάζει τη δουλειά της.

(Δεν πρέπει να λέμε ο καθένας άνθρωπος, αλλά ο κάθε άνθρωπος κλπ.)

9. **καθετί**. Είναι άκλιτο ουδέτερο και συνηθίζεται με άρθρο ή χωρίς στην ονομαστική και αιτιατική.
Θ' ακούσω (το) **κάθετι** που θα πεις.
10. **(ο, η, το) δείνα, (ο, η, το) τάδε**. Και οι δύο λέγονται συνήθως στον ενικό, και για τα τρία γένη. Είναι άκλιτες. Τις λέμε όταν δεν θέλουμε να ονομάσουμε τα πρόσωπα ή τα πράγματα.
Ήρθε **ο δείνα** και μου λέει: «Να πας στο **τάδε** μέρος».
11. **άλλος, άλλη, άλλο**. Κλίνεται κατά το «μαύρος, -η, -ο».
Πού είναι **η άλλη**;
Έλα κάποια **άλλη** μέρα.

Στον καθημερινό λόγο αλλά και σε αρχαιοπρεπείς ή ιδιωματικές εκφράσεις συνηθίζεται και το **παν** ή **τα πάντα**.

Έκανε **τα πάντα**, αλλά δεν τα κατάφερε.

Έκανε **το παν** για να τον βοηθήσει.

2. Ασκήσεις**1. Να αντικαταστήσεις τις λέξεις σε πλάγιους χαρακτήρες με τα αναφορικά «που» ή «ό,τι».**

1. Στα μαγαζιά της Πάφου βρίσκει κανείς *όσα πράγματα* μπορεί να φανταστεί.
.....
2. Η Πάφος είναι πόλη σύγχρονη, *η οποία* δεν έχει χάσει ωστόσο τη γραφικότητά της.
.....
3. Μου αρέσει η διάλεκτος, *η οποία* μιλιέται στην Κύπρο.
.....
4. Ο Παντελής, *ο οποίος* δουλεύει από πέρσι στην Κύπρο, μας έστειλε γράμμα.
.....
5. Να μου λες *αυτό που* σε προβληματίζει.
.....

2. Να αντικαταστήσεις τις λέξεις σε πλάγιους χαρακτήρες με την αναφορική αντωνυμία «ο οποίος, -α, -ο» στον κατάλληλο τύπο.

1. Η ελληνοκυπριακή κοινότητα στη Μ. Βρετανία, *που* αριθμεί περίπου 160.000 άτομα, αποτελεί από τις μεγαλύτερες μειονότητες σε αυτή τη χώρα.
.....
.....
1. Οι μελέτες, *που* συναντάμε πριν από το 1980, ασχολούνται κυρίως με τις κοινωνικο-οικονομικές πιυχές της κυπριακής μετανάστευσης στη Μ. Βρετανία.
.....
.....
2. Τη γλωσσική πραγματικότητα των Κυπρίων ομιλητών, *που* ανήκουν στην πρώτη, δεύτερη και τρίτη γενιά, εξετάζουν νεότερες έρευνες.
.....
.....
3. Η κυπριακή κοινότητα της Μ. Βρετανίας χρησιμοποιεί την κυπριακή διάλεκτο, *που* είναι μια ιδιόμορφη ποικιλία της ελληνικής.
.....
.....
4. Η οικονομική αυτονόμηση, *που* χαρακτηρίζει την κυπριακή παροικία, εξηγεί την επικράτηση της διαλέκτου μέσα στην οικογένεια.
.....
.....

3. Συμπλήρωσε τα κενά με τις αναφορικές αντωνυμίες «όποιος, -α, -ο» ή «όσος, -η, -ο».

Αγαπημένα μου παιδιά,

Πότε θα μου έρθετε; Ξέρετε ότι σας περιμένω, ... (1) εποχή προτιμάτε, και ότι μπορείτε να φέρετε ..... (2) θέλετε μαζί σας. Σας υπόσχομαι ότι θα διασκεδάσετε και θα απολαύσετε τη θάλασσα, αφού θα κάνετε ..... (3) μπάνια θέλετε. Το σπίτι μου θα είναι στη διάθεσή σας, για

..... (4) μέρες αποφασίσετε να μείνετε. Γιατί διαστάζετε; Αφού ξέρετε ότι ..... (5) πρωτοέρχεται στην Πάφο δεν την ξεχνά ποτέ.

Σας περιμένω! Φιλάκια
Παντελής

4. Συμπλήρωσε τα κενά με την αυτοπαθή αντωνυμία «ο εαυτός».

1. Η Μαρία δεν εμπιστεύεται ούτε ..... (1).
2. Ο Μάριος πάντα έλεγε σε ..... (2) ότι μια μέρα θα περπατούσε στους δρόμους της Πάφου.
3. Η Βαλεντίνα κοιτάζει μόνο ..... (3).
4. «Να προσέχετε ..... (4) όσο θα είστε στα ξένα», τους είπαν οι γονείς τους.
5. «Μην ανησυχείς, Γιώργο. Μπορεί να τρομάξεις λιγάκι όταν απογειωθούμε, αλλά, ενώ θα είμαστε στον αέρα, θα ξαναβρείς ..... (5)», είπε η Ιωάννα.

5. Συμπλήρωσε τα κενά του διαλόγου μεταξύ Παντελή και Γιώργου με τις αόριστες αντωνυμίες «κανένας/ κανείς, καμιά, κανένα» ή «κάποιος, -α, -ο».

- Παντελής: Λοιπόν, ποιοι άλλοι θα μας ακολουθήσουν;
- Γιώργος: Σκέφτονται να έρθουν ..... (1) φίλοι. Σίγουρα δεν πειράζει;
- Παντελής: Αφού σου είπα δεν υπάρχει ..... (2) πρόβλημα από μένα. Μήπως τους ξέρω αυτούς τους φίλους;
- Γιώργος: Θυμάσαι τον Γιάννη και την Ελένη; Περάσαμε ..... (3) μέρες μαζί στη Νάξο το περασμένο καλοκαίρι.
- Παντελής: Αυτός ο Γιάννης είναι ο αρχιτέκτονας από το Ξυλόκαστρο;
- Γιώργος: Αυτός είναι.
- Παντελής: Έλα βρε! Ο Γιάννης! Δεν ξέρω ..... (4) που να λέει αστεία σαν τον Γιάννη. Με το καλό να έρθετε και οι τέσσερις!
- Γιώργος: Εντάξει τότε, Παντελή.

6. Σύνδεσε τα κομμάτια, για να σχηματίσεις προτάσεις για τη διαμονή των φίλων στην Πάφο.

1. Οι πέντε φίλοι περπάτησαν	κάτι πανέμορφα μαγαζιά με μεγάλες βιτρίνες.
2. Ξέχασαν όμως να αγοράσουν	κάτι παλιά βιβλία κοντά στην κεντρική πλατεία.
3. Στο κέντρο ψώνισαν από	τίποτα ωραιότερο από αυτή την πόλη;
4. Η Ελένη αγόρασε	σε κάποιες περιοχές με αρχαιολογικό ενδιαφέρον.
5. Υπάρχει στον κόσμο	κάτι για τους γονείς τους!

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Παιχνιδόλεξα

1. Σταυρόλεξο

Συμπλήρωσε τα κενά με το σωστό τύπο των παρακάτω αντωνυμιών και λύσε το σταυρόλεξο.

τίποτα, ό,τι, ο οποίος, κάποιος, όσος

1. Όλες οι λατινοαμερικανικές σειρές, τις ..... παρακολουθεί η μητέρα μου, είναι ίδιες.
2. Αλίκη, βγαίνω για ψώνια. Θέλεις να πάρω ..... για σένα;
3. Πέρασα πάρα πολύ καλά σ' αυτό το χωριό. .... ανθρώπους γνώρισα, όλοι ήταν φιλόξενοι και ευγενείς.
4. Δεν ξέρω πού είναι ο Γιάννης. Μου είπε ότι θα περάσει το Σαββατοκύριακο στο σπίτι ..... φίλων του.
5. Παραχάιδεψε τα παιδιά της και τα χάλασε. Τώρα, την κάνουν ..... θέλουν.

				2					
1									
	3								
						5			
		4							

2. Κρεμάλα

1. Ο τρόπος με τον οποίο κυβερνάται ένα κράτος ή είναι οργανωμένη μια κοινωνία.
2. Ενσυνείδητη παραποίηση της αλήθειας, που στηρίζεται στην εμπιστοσύνη και την ευπιστία των άλλων.
3. Ριζική μεταβολή, αναμόρφωση ή εκσυγχρονισμός.

1. Κ _ _ _ _ _
2. Α _ _ _ _
3. Α _ _ _ _ _

3. Παζλ

1. Η Αφροδίτη αναδύθηκε από τα κύματα στην περιοχή που λέγεται
  - α. Λεμεσός.
  - β. Πέτρα του Ρωμιού.
  - γ. Παλαιά Πάφος.

2. Η Κύπρος ανακηρύχτηκε ανεξάρτητη δημοκρατία
  - α. το 1974.
  - β. το 1960.
  - γ. το 1963.
3. Η αφορμή για την Τουρκία να εισβάλει στην Κύπρο ήταν
  - α. η δολοφονία του Αρχιεπίσκοπου Μακάριου.
  - β. η εγκαθίδρυση στρατιωτικής δικτατορίας στην Κύπρο.
  - γ. η παραβίαση της συνταγματικής τάξης στην Κύπρο.
4. Η κυπριακή διάλεκτος έχει επιδράσεις από
  - α. τα τουρκικά.
  - β. τα αγγλικά.
  - γ. διάφορες γλώσσες.
5. Οι Ελληνοκύπριοι σπουδάζουν
  - α. μόνο στην Κύπρο.
  - β. στην Ελλάδα
  - γ. σε πολλές χώρες.

4. Λαγός και Χελώνα

Συνέχισε αλλάζοντας μόνο τον αριθμό των παρακάτω λέξεων.

τον εαυτό μου	.....
κάποιο συνάδελφο	.....
κάποιας γυναίκας	.....
τον εαυτό του	.....
των οποίων ανθρώπων	.....
την οποία φοιτήτρια	.....
τους εαυτούς μας	.....
των εαυτών σας	.....
στον εαυτό της	.....
τον εαυτό σου	.....

5. Γραφομηχανή

ισχυρίζονται, λιώνω, μελωδικός, φυσιογνωμία, αγωγή, υποσχέθηκα, παγετώνας, ορθώνομαι, ανήλιαγος, καίριος, δηλητηριάζεις, μητρώο, εξαντλείται, μελετημένη, θαμμένος, γιαούρτι, αγκαθωτός, πρωιμότερο, βυθός, δασωμένος

6. Ποίημα

Άκουσε και συμπλήρωσε.

Το τραγούδι του χελιδονιού

Μουσική- Στίχοι: Χάρις Αλεξίου
Τραγούδι: Χάρις Αλεξίου
(από τον δίσκο: Ένα φιλί του κόσμου)

Έλα εδώ κοντά, να σου δώσω ένα .....
Έλα, μη μου κλαις, άσπρο μου χελιδονάκι.

Ο Θεός να μας φιλάει
από μάτι που κοιτάει πονηρά.
Ο Θεός να μας σκεπάζει
όταν η ψυχή .....τη χαρά.
Πες μου, τι σε πολεμάει.

Γέλασε ξανά, κρυσταλλένιο μου αγγελούδι.
Η άνοιξη να' ρθει, να φωτίσει το τραγούδι.

Μέλισσες και πεταλούδες
να ..... τις φτερούγες που φοράς
και τα σύννεφα ν' ανοίξουν
τον Θεούλη να σου δείξουν, να μιλάς,
να σταθώ κι εγώ στο πλάι.

Με τραγούδια και ζαφείρια
θα σου κάνω τα .....

Μην πονάς, θα σου στείλω εγώ δελφίνια
απ' την Πάφο ως την Κερύνεια να γυρνάς.
Όλες του νησιού τις χάρες να .....
χελιδόνι, τη ζωή να τραγουδάς.

ΜΕΡΟΣ Δ΄**Λεξικό Ενότητας**

- απάτη η: σκόπιμη παράνομη ενέργεια που στοχεύει στην παραπλάνηση κάποιου, ώστε να ωφεληθεί αυτός που για χάρη του γίνεται αυτή η ενέργεια, δολοπλοκία, κατεργαριά, κόλπο, ξεγέλασμα
Όλη του την περιουσία τη χρωστάει σε απάτες και κλοπές.

η απάτη	οι απάτες
της απάτης	των απατών
την απάτη	τις απάτες
- απάτη	- απάτες

- τέχνασμα το: ό,τι επινοεί κανείς για να πετύχει κάτι
Χρησιμοποιεί πολλά τεχνάσματα, για να πείθει τους συνομιλητές του.

το τέχνασμα	τα τεχνάσματα
του τεχνάσματος	των τεχνασμάτων
το τέχνασμα	τα τεχνάσματα
- τέχνασμα	- τεχνάσματα

- αναδύομαι: ανεβαίνω στην επιφάνεια του νερού, ανέρχομαι
(αναδύομαι, αναδύομουν, αναδύθηκα, θα αναδύομαι, θα αναδυθώ, έχω αναδυθεί, είχα αναδυθεί, θα έχω αναδυθεί)
Το υποβρύχιο αναδύθηκε, μόλις βρέθηκε σε ασφαλές μέρος.

- εκσυγχρονισμένος, -η, -ο: προσαρμοσμένος στις σύγχρονες ανάγκες και απαλλαγμένος από γνωρίσματα του παρελθόντος που εμποδίζουν την εξέλιξή του
Οι εκσυγχρονισμένοι θεσμοί είναι πιο πιθανό να γίνουν αποδεκτοί από τη νεολαία.

εκσυγχρονισμένος	εκσυγχρονισμένη	εκσυγχρονισμένο
εκσυγχρονισμένου	εκσυγχρονισμένης	εκσυγχρονισμένου
εκσυγχρονισμένο	εκσυγχρονισμένη	εκσυγχρονισμένο
εκσυγχρονισμένε	εκσυγχρονισμένη	εκσυγχρονισμένο
εκσυγχρονισμένοι	εκσυγχρονισμένες	εκσυγχρονισμένα
εκσυγχρονισμένων	εκσυγχρονισμένων	εκσυγχρονισμένων
εκσυγχρονισμένους	εκσυγχρονισμένες	εκσυγχρονισμένα
εκσυγχρονισμένοι	εκσυγχρονισμένες	εκσυγχρονισμένα

- αθλοπαιδιές οι: αθλητικές δραστηριότητες για σωματική άσκηση και ψυχαγωγία, αθλητικά παιχνίδια
Διακρινόταν από εξαιρετική ικανότητα τόσο στα μαθήματα όσο και στις διάφορες αθλοπαιδιές.

οι αθλοπαιδιές
των αθλοπαιδιών
τις αθλοπαιδιές
- αθλοπαιδιές

- διάσταση η: κάθε μέγεθος που καθορίζει πόσο μεγάλο είναι ένα αντικείμενο (μήκος, πλάτος, ύψος, βάθος, όγκος κλπ.)

Οι διαστάσεις του δωματίου δεν ήταν μεγάλες, αλλά η έξυπνη διακόσμηση το έκανε να φαίνεται διπλάσιο.

η διάσταση	οι διαστάσεις
της διάστασης (διαστάσεως)	των διαστάσεων
την διάσταση	τις διαστάσεις
- διάσταση	- διαστάσεις

- απατεωνιά η: η απάτη
Με τις απατεωνιές τους κατάφεραν τελικά να τους ξεγελάσουν όλους και να κερδίσουν πάρα πολλά χρήματα.

η απατεωνιά	οι απατεωνιές
της απατεωνιάς	των -
την απατεωνιά	τις απατεωνιές
- απατεωνιά	- απατεωνιές

- εξαπάτηση η: το να εξαπατήσει κανείς κάποιον, να τον ξεγελάσει, να στήσει μια απάτη σε βάρος του
Η εξαπάτηση της κοινής γνώμης έγινε με κατασκευασμένα ρεπορτάζ στα δελτία ειδήσεων.

η εξαπάτηση	οι εξαπατήσεις
της εξαπάτησης (εξαπατήσεως)	των εξαπατήσεων
την εξαπάτηση	τις εξαπατήσεις
- εξαπάτηση	- εξαπατήσεις

- καταδύομαι: βυθίζομαι μέσα στο νερό
(καταδύομαι, καταδύομαι, καταδύθηκα, θα καταδύομαι, θα καταδυθώ, έχω καταδυθεί, είχα καταδυθεί, θα έχω καταδυθεί)
Το ειδικό βαθυσκάφος καταδύθηκε στα 2.000 μέτρα κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας.

- αναδίνομαι/ αναδίδομαι: εκπέμπομαι στον χώρο, γίνομαι αντιληπτός με την όσφρηση, εκπέμπομαι προς τα πάνω, διασκορπίζομαι σε μεγάλη έκταση (αναδίνομαι/ αναδίδομαι, αναδινόμουν/ αναδιδόμουν)
Πυκνοί καπνοί άρχισαν να αναδίδονται από το ηφαίστειο μετά την πρώτη έκρηξη.

- άθλος ο: μεγάλο, επίπονο και σπάνιο κατόρθωμα
Οι δώδεκα άθλοι του Ηρακλή ήταν το αγαπημένο ανάγνωσμα της παιδικής μου ηλικίας.

ο άθλος	οι άθλοι
του άθλου	των άθλων
τον άθλο	τους άθλους
- άθλε	- άθλοι

- άθληση η: ενασχόληση με κάποιο άθλημα, αγώνισμα
Ο χρόνος και η συχνότητα της άθλησης επηρεάζουν τις επιδόσεις μας.

η άθληση
της άθλησης (αθλήσεως)

την άθληση
- άθληση

- λήψη η: πράξη κατά την οποία λαμβάνει (παίρνει) κανείς κάτι
Κατέληξε στη λήψη μιας σκληρής αλλά αναγκαίας απόφασης για το μέλλον της.

η λήψη	οι λήψεις
της λήψης (λήψεως)	των λήψεων
τη λήψη	τις λήψεις
- λήψη	- λήψεις

- ριζικά: πλήρως, εξ ολοκλήρου, ολοκληρωτικά
Άλλαξε ριζικά τον τρόπο ζωής του και κέρδισε υγεία και ηρεμία.

- εκσυγχρονιστής ο: αυτός που πραγματοποιεί εκσυγχρονισμό, δηλαδή προσαρμόζει κάτι στις σύγχρονες ανάγκες, απαλλάσσοντάς το από τα γνωρίσματα του παρελθόντος που εμποδίζουν την εξέλιξή του
Θα μείνει στην ιστορία ως ο εκσυγχρονιστής της κρατικής διοίκησης.

ο εκσυγχρονιστής	οι εκσυγχρονιστές
του εκσυγχρονιστή	των εκσυγχρονιστών
τον εκσυγχρονιστή	τους εκσυγχρονιστές
- εκσυγχρονιστή	- εκσυγχρονιστές

- ανακηρύσσομαι: γίνομαι γνωστός σε όλους, αναγγέλλομαι επίσημα (ανακηρύσσομαι, ανακηρυσσόμουν, ανακηρύχτηκα, θα ανακηρύσσομαι, θα ανακηρυχτώ, έχω ανακηρυχτεί, είχα ανακηρυχτεί, θα έχω ανακηρυχτεί)
Η ανεξαρτησία της χώρας ανακηρύχτηκε στην πρώτη πανηγυρική εθνοσυνέλευση.

- διαμορφώνω: δίνω σχήμα και μορφή σε κάτι ή επιδρώ καθοριστικά στην τελική μορφή που λαμβάνει κάτι (διαμορφώνω, διαμόρφωνα, διαμόρφωσα, θα διαμορφώνω, θα διαμορφώσω, έχω διαμορφώσει, είχα διαμορφώσει, θα έχω διαμορφώσει)
Δεν είχε ακόμα διαμορφώσει τις τελικές της θέσεις σχετικά με την εξωτερική πολιτική.

- εδραιώνω: καθιστώ κάτι σταθερό, αμετακίνητο ή μόνιμο, παγιώνω (εδραιώνω, εδραίωνα, εδραίωσα, θα εδραιώνω, θα εδραιώσω, έχω εδραιώσει, είχα εδραιώσει, θα έχω εδραιώσει)
Η πρώτη μου φροντίδα ήταν να εδραιώσω τη θέση μου στη νέα δουλειά.

- υπόσταση η: το σύνολο των στοιχείων που αποτελούν τη φυσιογνωμία, τον ιδιαίτερο και αναγνωρίσιμο χαρακτήρα κάποιου
Όταν το έργο ολοκληρώθηκε, απέκτησαν υπόσταση οι προσδοκίες και τα όνειρα των κατοίκων.

η υπόσταση	οι υποστάσεις
της υπόστασης (υποστάσεως)	των υποστάσεων
την υπόσταση	τις υποστάσεις
- υπόσταση	- υποστάσεις

- συμβιβασμός ο: ο αμοιβαίος (και από τις δύο μεριές) περιορισμός των απαιτήσεων, με σκοπό να πραγματοποιηθεί συμφωνία
Μετά από αυτόν τον ιστορικό συμβιβασμό, άνοιξε ο δρόμος για τη συνεργασία των δύο χωρών.

ο συμβιβασμός του συμβιβασμού τον συμβιβασμό - συμβιβασμέ	οι συμβιβασμοί των συμβιβασμών τους συμβιβασμούς - συμβιβασμοί
--	---

- αντικρουόμενος, -η, -ο: αυτός που είναι αντίθετος με κάποιον άλλο και αντιπαράκειται σε αυτόν σε διαμάχη
Οι δύο πλευρές χρησιμοποιούσαν αντικρουόμενα επιχειρήματα για να μας πείσουν ότι είχαν δίκιο.

αντικρουόμενος αντικρουόμενου αντικρουόμενο αντικρουόμενε	αντικρουόμενη αντικρουόμενης αντικρουόμενη αντικρουόμενη	αντικρουόμενο αντικρουόμενου αντικρουόμενο αντικρουόμενο
αντικρουόμενοι αντικρουόμενων αντικρουόμενους αντικρουόμενοι	αντικρουόμενες αντικρουόμενων αντικρουόμενες αντικρουόμενες	αντικρουόμενα αντικρουόμενων αντικρουόμενα αντικρουόμενα

- επιδίωξη η: ο σκοπός, ο στόχος, η έντονη, επίμονη και μακροχρόνια προσπάθεια για να αποκτήσει ή να πετύχει κάποιος κάτι
Μοναδική μας επιδίωξη από εδώ και πέρα είναι η νίκη.

η επιδίωξη της επιδίωξης (επιδιώξεως) την επιδίωξη - επιδίωξη	οι επιδιώξεις των επιδιώξεων τις επιδιώξεις - επιδιώξεις
--	---

- καθιστώ: αποδίδω σε κάποιον συγκεκριμένη ιδιότητα (καθιστώ, καθιστούσα, κατέστησα, θα καθιστώ, θα καταστήσω, έχω καταστήσει, είχα καταστήσει, θα έχω καταστήσει)
Σε καθιστώ υπεύθυνη για ό,τι θα συμβεί από εδώ και πέρα.

- καθεστώς το: το πολίτευμα που έχει καθιερωθεί ή επιβληθεί ως σύστημα διακυβέρνησης σε μια χώρα
Στη χώρα αυτή επικρατεί καθεστώς βασιλευόμενης δημοκρατίας.

το καθεστώς του καθεστώτος το καθεστώς - καθεστώς	τα καθεστώτα των καθεστώτων τα καθεστώτα - καθεστώτα
--	---

- ανασταλτικά: αποτρεπτικά, λειτουργώντας ως εμπόδιο
Τα νέα μέτρα θα λειτουργήσουν ανασταλτικά σε πιθανές αυξήσεις των τιμών.

- πραξικόπημα το: η ξαφνική και δυναμική πολιτική ενέργεια που στοχεύει στην παράνομη ανατροπή κυβέρνησης ή πολιτεύματος (συνήθως με τη χρήση στρατιωτικών μέσων)

Η νέα απόπειρα πραξικοπήματος είναι δείγμα πολιτικής αστάθειας στη χώρα αυτή.

το πραξικόπημα	τα πραξικοπήματα
του πραξικοπήματος	των πραξικοπημάτων
το πραξικόπημα	τα πραξικοπήματα
- πραξικόπημα	- πραξικοπήματα

- ανατροπή η: η βίαιη πτώση ενός πολιτεύματος, καθεστώτος, ηγέτη
Η ανατροπή της νόμιμης κυβέρνησης έγινε με την υποστήριξη των Μεγάλων Δυνάμεων της εποχής εκείνης.

η ανατροπή	οι ανατροπές
της ανατροπής	των ανατροπών
την ανατροπή	τις ανατροπές
- ανατροπή	- ανατροπές

- παραβίαση η: ενέργεια που γίνεται αντίθετα με ό,τι έχει συμφωνηθεί επίσημα
Ήταν υπεύθυνοι για μια σειρά από παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

η παραβίαση	οι παραβιάσεις
της παραβίασης (παραβιάσεως)	των παραβιάσεων
την παραβίαση	τις παραβιάσεις
- παραβίαση	- παραβιάσεις

- εξωθώ: λειτουργώ πιεστικά, ώστε να οδηγηθεί κάποιος σε αρνητική πράξη, συμπεριφορά (εξωθώ, εξωθούσα, εξώθησα, θα εξωθώ, θα εξωθήσω, έχω εξωθήσει, είχα εξωθήσει, θα έχω εξωθήσει)

Οι λόγοι που εξωθούν τους νέους σε βίαιη συμπεριφορά δεν βρίσκονται μόνο μέσα στην οικογένεια.

- κατάληψη η: η κυρίευση (απόκτηση) εδαφών ή στρατηγικών στόχων με χρήση στρατιωτικής δύναμης

Η κατάληψη της πόλης ολοκληρώθηκε μετά από μάχες δύο εβδομάδων.

η κατάληψη	οι καταλήψεις
της κατάληψης (καταλήψεως)	των καταλήψεων
την κατάληψη	τις καταλήψεις
- κατάληψη	- καταλήψεις

- εκτοπισμός ο: η εκδίωξη μόνιμου κατοίκου από την περιοχή του με βίαιο τρόπο
Μετά τον εκτοπισμό τους, πολλοί από τους πρόσφυγες κατέφυγαν στις γειτονικές χώρες, ελπίζοντας ότι κάποτε θα ξαναγυρίσουν στα σπίτια τους.

ο εκτοπισμός	οι εκτοπισμοί
του εκτοπισμού	των εκτοπισμών
τον εκτοπισμό	τους εκτοπισμούς
- εκτοπισμέ	- εκτοπισμοί

- σύμπνοια η: η κατεύθυνση σε κοινούς άξονες δράσης και σκέψης, η ομοφωνία
Υπάρχει απόλυτη σύμπνοια στην ομάδα μας. Όλοι θα αγωνιστούν για τον κοινό σκοπό σαν ένας άνθρωπος.

η σύμπνοια
της σύμπνοιας
τη σύμπνοια
- σύμπνοια
- απόφοιτος ο: πρόσωπο που ολοκλήρωσε τον κύκλο σπουδών σε μια βαθμίδα της εκπαίδευσης και έλαβε τον αντίστοιχο τίτλο
Είμαι απόφοιτος της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και τώρα κάνω μεταπτυχιακές σπουδές στη Γλωσσολογία.

ο απόφοιτος	οι απόφοιτοι
του αποφοίτου	των αποφοίτων
τον απόφοιτο	τους αποφοίτους
- απόφοιτε	- απόφοιτοι
- περαιτέρω: από ένα σημείο και μετά, πιο πέρα
Η περαιτέρω παραμονή σας εδώ θα προκαλούσε προβλήματα.
- ευρέως: σε μεγάλη έκταση ή σε μεγάλο αριθμό
Αυτή η μέθοδος εφαρμόζεται ευρέως στα μεγάλα νοσοκομεία της Ευρώπης και της Αμερικής.
- επίδραση η: κάθε μορφή ενέργειας που ασκείται σε πρόσωπα και πράγματα και οι μεταβολές που προκαλεί
Ο υπουργός δήλωσε ότι η επίδραση των νέων μέτρων στην αγορά θα είναι ευεργετική.

η επίδραση	οι επιδράσεις
της επίδρασης (επιδράσεως)	των επιδράσεων
την επίδραση	τις επιδράσεις
- επίδραση	- επιδράσεις
- εν μέρει: κατά ένα μέρος
Ήταν υπεύθυνοι, εν μέρει, για όσα συνέβησαν τότε.
- ευνοώ: προωθώ, συμβάλλω, βοηθώ στην επικράτηση κάποιου
(ευνοώ, ευνοούσα, ευνόησα, θα ευνοώ, θα ευνοήσω, έχω ευνοήσει, είχα ευνοήσει, θα έχω ευνοήσει)
Η κατάσταση στη διεθνή αγορά δεν ευνοούσε, δυστυχώς, τα σχέδιά μας.
- εξάπλωση η: η απόκτηση ολοένα και μεγαλύτερων διαστάσεων, η κάλυψη όλο και μεγαλύτερης έκτασης
Η εξάπλωση της φωτιάς ήταν τρομακτική. Σε λίγα λεπτά έκανε στάχτη ολόκληρο το μεγάλο δάσος.

η εξάπλωση	οι εξαπλώσεις
της εξάπλωσης (εξαπλώσεως)	των εξαπλώσεων

την εξάπλωση
- εξάπλωση

τις εξαπλώσεις
- εξαπλώσεις

- σηματοδοτώ: δείχνω κάτι σημαντικό που θα συμβεί ή αρχίζει να συμβαίνει (σηματοδοτώ, σηματοδοτούσα, σηματοδότησα, θα σηματοδοτώ, θα σηματοδοτήσω, έχω σηματοδοτήσει, είχα σηματοδοτήσει, θα έχω σηματοδοτήσει)
Η δεκαετία αυτή σηματοδοτούσε ένα νέο ξεκίνημα για την ανθρωπότητα.
- πενία η: η στέρηση ακόμα και των αναγκαιών, η φτώχεια
Ένας στους πέντε κατοίκους αυτής της χώρας ζει σε κατάσταση απόλυτης πενίας.
η πενία
της πενίας
την πενία
- πενία
- προϋπόθεση η: οτιδήποτε είναι απολύτως αναγκαίο, πρέπει οπωσδήποτε να υπάρχει, για να συμβεί κάτι άλλο
Το ταλέντο είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να γίνει κανείς μεγάλος μουσικός.
η προϋπόθεση
της προϋπόθεσης (προϋποθέσεως)
την προϋπόθεση
- προϋπόθεση
οι προϋποθέσεις
των προϋποθέσεων
τις προϋποθέσεις
- προϋποθέσεις
- ανανέωση η: η προσθήκη νέων στοιχείων ή η αντικατάσταση των παλιών ή φθαρμένων με καινούργια
Αποφάσισε να ανανεώσει την γκαρνταρόμπα του με καινούργια ρούχα.
η ανανέωση
της ανανέωσης (ανανεώσεως)
την ανανέωση
- ανανέωση
οι ανανεώσεις
των ανανεώσεων
τις ανανεώσεις
- ανανεώσεις
- εμπλουτισμός ο: η βελτίωση μέσα από την προσθήκη νέων δεδομένων, η ενσωμάτωση περισσότερων στοιχείων σε ένα σύνολο
Χρειάζεται εμπλουτισμός της σχολικής βιβλιοθήκης με βιβλία οικολογικού περιεχομένου.
ο εμπλουτισμός
του εμπλουτισμού
τον εμπλουτισμό
- εμπλουτισμέ
οι εμπλουτισμοί
των εμπλουτισμών
τους εμπλουτισμούς
- εμπλουτισμοί
- επιβάλλω: κάνω κάτι να επικρατήσει, να ισχύσει, χρησιμοποιώντας τη δύναμη, την εξουσία ή το κύρος μου (επιβάλλω, επέβαλλα, επέβαλα, θα επιβάλλω, θα επιβάλω, έχω επιβάλει, είχα επιβάλει, θα έχω επιβάλει)
Επέβαλαν τη θέλησή τους με τη βία.
- πτυχή η: η ιδιαίτερη πλευρά ενός ζητήματος, η ιδιαίτερη άποψη ενός θέματος
Υπάρχουν πολλές άγνωστες πτυχές στη ζωή αυτού του μεγάλου ποιητή.

η πτυχή	οι πτυχές
της πτυχής	των πτυχών
την πτυχή	τις πτυχές
- πτυχή	- πτυχές

- αυτονόμηση η: η απόκτηση ή διακήρυξη αυτονομίας, δηλαδή καθεστώτος ελεύθερης αυτοδιοίκησης
Η αυτονόμηση των αποικιών από τη Βρετανική Αυτοκρατορία προκάλεσε μεγάλες πολιτικές και κοινωνικές αλλαγές στις νέες αυτές χώρες.

η αυτονόμηση	οι αυτονομήσεις
της αυτονόμησης (αυτονομήσεως)	των αυτονομήσεων
την αυτονόμηση	τις αυτονομήσεις
- αυτονόμηση	- αυτονομήσεις

- απογειώνομαι: (για επιβάτη αεροπλάνου) ξεκινώ την πτήση εγκαταλείποντας το έδαφος (απογειώνομαι, απογειωνόμουν, απογειώθηκα, θα απογειώνομαι, θα απογειωθώ, έχω απογειωθεί, είχα απογειωθεί, θα έχω απογειωθεί)
Προσδεθείτε! Σε λίγο απογειωνόμαστε.

- σκοντάφτω: χτυπώ με το πόδι μου πάνω σε εμπόδιο, καθώς περπατάω (σκοντάφτω, σκόνταφτα, σκόνταψα, θα σκοντάφτω, θα σκοντάψω, έχω σκοντάψει, είχα σκοντάψει, θα έχω σκοντάψει)

Πρόσεξε να μη σκοντάψεις στο σκαλοπάτι.

ΜΕΡΟΣ Ε΄**Τεστ αυτοαξιολόγησης****1. Συμπλήρωσε τις προτάσεις χρησιμοποιώντας τα αναφορικά *που, όποιος -α -ο, ό,τι, ο οποίος -α -ο, όσος -η -ο* στον κατάλληλο τύπο.**

1. Η φίλη μου, ... το σπίτι σου άρεσε τόσο πολύ, είναι Γερμανίδα.
2. Πάρε ..... χρήματα χρειάζεσαι.
3. .... έχω, είναι δικό σου.
4. .... βιάζεται, σκοντάφτει.
5. Εκείνο το ξενοδοχείο, κοντά στο ..... ήταν το αρχαιολογικό μουσείο, έχει κλείσει.

2. Συμπλήρωσε τα κενά με τις ακόλουθες αντωνυμίες.

κανένας, τίποτε, μερικά, κάμποση, όποια
----

1. Θέλετε ..... άλλο;
2. Πάρε με τηλέφωνο ..... ώρα σε βολεύει.
3. Πέρασε ..... ώρα.
4. Υπάρχει ..... φούρνος εδώ κοντά;
5. Πέρασε το απόγευμα κάνοντας ..... ψώνια.

3. Άκουσε και συμπλήρωσε.

Για ..... επιζητούν τα πιο δημοφιλή μέρη της αρχαίας μυθολογίας, μια επίσκεψη στην Πάφο θα τους φτιάξει το κέφι. Ο ..... μύθος για την προέλευση της Αφροδίτης, είναι ότι εδώ ..... αυτή η θεά της ομορφιάς και της ερωτικής ....., προς τιμή ..... υπήρχε στην πόλη ένας μεγάλος ναός. Γι' αυτό η Αφροδίτη ..... και Παφία.

ΡΗΓΙΟ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Κείμενο 1

(Έξω από το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο του Ρηγίου)

Αναστασία: Καταπληκτικό το κτήριο του μουσείου! **Τόσο** ωραίο, **που** δε συγκρίνεται με κανένα από όσα έχω επισκεφθεί τον τελευταίο καιρό.

Παύλος: Και το δικό μας Αρχαιολογικό Μουσείο στην Αθήνα μια χαρά είναι. Με την ευκαιρία των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 ανακαινίστηκε με **ταχύ** ρυθμό **έτσι, που** μοιάζει με καινούργιο. Βάφτηκε σε πολύ απαλά χρώματα, ενώ τα εκθέματα συντηρήθηκαν και επανατοποθετήθηκαν στις αίθουσες.

Αναστασία: Κοίτα τι λέει η ταμπέλα: Σήμερα Κυριακή το μουσείο είναι ανοιχτό μόνο το πρωί και, δυστυχώς, η πινακοθήκη και ο δεύτερος όροφος είναι κλειστά.

Παύλος: Δεν πειράζει, Αναστασία. Βλέπεις τους τεράστιους **μακριούς** διαδρόμους του; Είναι **τόσο** αχανές το μουσείο, **ώστε** έτσι κι αλλιώς θα χρειαστούμε ώρες για να το γυρίσουμε.

Αναστασία: Εντάξει. Ας δούμε το ισόγειο και τον πρώτο όροφο.

Παύλος: Να μην ξεχάσουμε το υπόγειο, όπου εκτίθενται τα χάλκινα αγάλματα του Ριάτσε.

Αναστασία: Είναι τόσο σημαντικά;

Παύλος: Σημαντικότερα! Πρόκειται για ελληνικά έργα του 5^{ου} αιώνα π.Χ., που απεικονίζουν δύο δίμετρους πολεμιστές, με λίγο **τραχιά** όψη.

- Βρέθηκαν σε μια **βαθιά** θάλασσα, ανοιχτά στην περιοχή Ριάτσε της Καλαβρίας από ένα δύτε, το καλοκαίρι του 1972.
- Αναστασία: Σύμφωνα. Αλλά να μας μείνει χρόνος και για το τμήμα προϊστορίας στο ισόγειο. Εκεί εκτίθενται αντικείμενα **τόσο** παλιά, **που** χάνονται στα βάθη της παλαιολιθικής και νεολιθικής εποχής.
- Παύλος: Όλα θα τα προλάβουμε, μην ανησυχείς! Και το ισόγειο και τον πρώτο όροφο, όπου στο νομισματικό τμήμα εκτίθεται μια ωραιότατη συλλογή ελληνικών και ρωμαϊκών νομισμάτων.

Λεξιλόγιο κειμένου 1

- ανακαινίστηκε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου αορίστου, μεσοπαθητικής φωνής (ανακαινίζομαι)
- συντηρήθηκαν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου αορίστου, μεσοπαθητικής φωνής (συντηρούμαι)
- επανατοποθετήθηκαν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου αορίστου, μεσοπαθητικής φωνής (επανατοποθετούμαι)
- πινακοθήκη: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η πινακοθήκη)
- απεικονίζουν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου ενεστώτα, ενεργητικής φωνής (απεικονίζω)
- τραχιά: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (τραχύς, -ιά, -ύ)

Επεξεργασία κειμένου 1

Σωστό ή Λάθος;

1. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 γιορτάστηκαν στην Αθήνα.
2. Το Αρχαιολογικό Μουσείο της Αθήνας έπρεπε να ανακαινιστεί, γιατί ήταν έτοιμο να γκρεμιστεί.
3. Το Αρχαιολογικό Μουσείο του Ρηγίου είναι ανοιχτό κάθε μέρα πρωί και απόγευμα.
4. Οι δύο φίλοι πρόκειται να επισκεφθούν όλους τους χώρους του μουσείου.
5. Από τα πιο φημισμένα εκθέματα του μουσείου είναι τα χάλκινα αγάλματα του Ριάτσε.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 1**Επίλεξε το σωστό.**

1. Αναγκάστηκε να ..... το διαμέρισμά του γιατί είχε παλιώσει και υποστεί πολλές φθορές.
α. τροποποιήσει   β. ανακαινίσει   γ. εξωραΐσει
2. Τα τρόφιμα ..... με κατάψυξη, με αφυδάτωση ή με κονσερβοποίηση.
α. συντηρούνται   β. αποκαθίστανται   γ. αλλοιώνονται
3. .... είναι ο ειδικός χώρος, όπου συγκεντρώνονται και εκτίθενται μόνιμα ζωγραφικοί πίνακες.
α. Λαογραφικό Μουσείο   β. Πινακοθήκη   γ. Εθνογραφικό Μουσείο
4. Μετά από τις πρόσφατες εξελίξεις η κυβέρνηση οφείλει να ..... στην πολιτική της στάση.
α. επανεκτιμηθεί   β. επανορθωθεί   γ. Επανατοποθετηθεί
5. Του μίλησε απότομα και με ..... γλώσσα.
α. βραχνή   β. κοπιαστική   γ. τραχιά

Κείμενο 2**Ο Θρύλος της Φάτα Μοργκάνα**

Μια φορά κι έναν καιρό, ένας βάρβαρος **τραχύς** και λίγο **θρασύς** βασιλιάς από το Βορρά έφτασε με το στρατό του στο Ρήγιο. Μπροστά του, απλωνόταν η Σικελία με τα απέραντα πλούτη της. Ενθουσιάστηκε **τόσο** από την εικόνα που ξεδιπλωνόταν μπροστά του, **ώστε** άρχισε αμέσως να καταστρώνει σχέδια, για να την κατακτήσει. Τότε, εμφανίστηκε μπροστά του μια κοπέλα με αδρά χαρακτηριστικά και σαγηνευτική ομορφιά. Σε λίγο τα βουνά, οι άνθρωποι, τα λιμάνια της Σικελίας βρέθηκαν σε **τόσο** κοντινή απόσταση από τα μάτια του, **που** ο βασιλιάς νόμισε ότι σχεδόν μπορούσε να τα αγγίξει.

Γητεμένος από το υπέροχο θέαμα και μαγεμένος από την ομορφιά της κοπέλας μπήκε στα νερά μαζί με το άλογό του, αλλά όσο προχωρούσε με **ταχύ** βηματισμό, εκείνη βυθιζόταν στη θάλασσα και μαζί της το νησί, μέχρι που χάθηκαν εντελώς από τα μάτια του. Μαζί τους βυθίστηκε κι εκείνος. Σύμφωνα με όσα λένε οι γερόντισσες της σημερινής Ρέτζιο Καλάμπρια, μια μάγισσα, η Φάτα Μοργκάνα, με την ξαφνική, **ελαφριά** και απόκοσμη εμφάνισή της, προκαλεί τον αντικατοπτρισμό που συχνά παρατηρείται στις ακτές του πορθμού και κάποτε, σε μακρινούς καιρούς, κόστισε τη ζωή στον βάρβαρο βασιλιά.

Λεξιλόγιο κειμένου 2

- να καταστρώνει: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, υποτακτικής έγκλισης, χρόνου ενεστώτα, ενεργητικής φωνής (καταστρώνω)
- αδρά: επίθετο, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (αδρός, -ή, -ό)
- σαγηνευτική: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (σαγηνευτικός, -ή, -ό)
- γητεμένος: μετοχή, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής, μεσοπαθητικού παρακειμένου του ρήματος γητεύομαι (γητεμένος, -η, -ο)

- αντικατοπτρισμό: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ο αντικατοπτρισμός)
- πορθμού: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (ο πορθμός)

Επεξεργασία κειμένου 2

Σωστό ή Λάθος;

1. Ο τόπος άφιξης του βασιλιά ήταν η Σικελία με τα απέραντα πλούτη της.
2. Η κοπέλα μάγεψε τον βασιλιά και τον έκανε να έχει παραισθήσεις.
3. Η Φάτα Μοργκάνα στην πραγματικότητα ήθελε το κακό του βασιλιά.
4. Σύμφωνα με τις γερόντισσες της περιοχής, από μια οπτική απάτη καθρεφτίζεται στα νερά η Σικελία σε πολύ κοντινή απόσταση.
5. Σύμφωνα με το κείμενο, ο βασιλιάς θα επέστρεφε στη χώρα του, όσο κι αν του άρεσε η γη της Σικελίας και της Καλαβρίας.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 2

Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις της παρένθεσης στον σωστό τύπο.

(αδρός, σαγηνευτικός, κατάστρωση, αντικατοπτρισμός, πορθμός)

1. Μου ζήτησαν να περιγράψω σε ..... γραμμές το περιστατικό.
2. Ο ..... του Ευρίπου χωρίζει την Εύβοια από τη Στερεά Ελλάδα.
3. Με κοίταξε με το ..... του χαμόγελο, αλλά δε μίλησε.
4. Ο ..... είναι ένα φαινόμενο, που εξηγείται με βάση κάποιους φυσικούς νόμους.
5. Συνεργάστηκαν στην ..... του σχεδίου επίθεσης.

Κείμενο 3 - Πολιτισμός

Η νότια Ιταλία και η Σικελία αποτελούν γνωστά πεδία αποικιακής δραστηριότητας του αρχαίου ελληνισμού. Μάρτυρες αυτής της δραστηριότητας, που συντελέστηκε τον 7^ο, 6^ο αλλά και 5^ο αι. π.Χ., είναι οι ναοί, τα θέατρα, τα τείχη και κάθε είδους μνημεία και αντικείμενα τέχνης που βρέθηκαν στις περιοχές αυτές.

Οι αρχαίες ελληνικές αποικίες διακρίθηκαν για τις επιδόσεις τους όχι μόνο στο πεδίο της τέχνης, αλλά και της φιλοσοφίας και της επιστήμης. Μεταξύ των λαών που πέρασαν και άφησαν τα ίχνη τους εκεί, συγκαταλέγονται οι Καρχηδόνιοι, οι Ρωμαίοι, οι Βυζαντινοί, οι Άραβες, οι Ισπανοί...

Σύμφωνα με τον Ηρόδοτο, οι πρώτοι Έλληνες που εγκαταστάθηκαν στη Νότια Ιταλία ήρθαν από την Κρήτη ήδη από τον 12^ο αι. π.Χ.

Ειδικότερα το Ρήγιο ιδρύθηκε από Χαλκιδείς το 716 π.Χ. και συντέλεσε στην ανάπτυξη των εμπορικών σχέσεων στην ανατολική Μεσόγειο. Αποτέλεσε διαμετακομιστικό σταθμό του εμπορίου προς τη Νάπολη και την ευβοϊκή αποικία Κύμη. Οι Έλληνες του Ρηγίου απειλήθηκαν **τόσο** από τους Σαρακηνούς πειρατές, **ώστε** απομονώθηκαν στα ορεινά, προκειμένου να προφυλαχτούν. Έτσι εξηγείται το γεγονός ότι διατηρήθηκαν πολλά αρχαιοελληνικά στοιχεία ως τις μέρες μας στο γλωσσικό ιδίωμα της περιοχής. Σήμερα, μπορεί κανείς να κατανοήσει σε ικανοποιητικό βαθμό τα ιδιότυπα ελληνικά των κατοίκων, οι οποίοι εκφράζουν απερίφραστα τα παράπονα και την πικρία τους για την εγκατάλειψη και τον μαρασμό των ελληνόφωνων χωριών της Καλαβρίας, καθώς και του γλωσσικού ιδιώματος, των ηθών και εθίμων, της λαογραφίας τους.

Επεξεργασία κειμένου 3

Σωστό ή λάθος;

1. Ίχνη της αποικιακής δραστηριότητας των αρχαίων Ελλήνων συναντάμε ως σήμερα στην περιοχή της Κάτω Ιταλίας και Σικελίας.
2. Τα ίχνη αυτά είναι κυρίως γραπτά μνημεία.
3. Οι Κρήτες ακολούθησαν χρονικά τους Χαλκιδείς στον αποικισμό της Κάτω Ιταλίας.
4. Μέσω του Ρηγίου μεταφέρονταν προς την Κύμη και τη Νάπολη διάφορα εμπορικά προϊόντα.
5. Οι Έλληνες του Ρηγίου επανελημμένα απειλήθηκαν από τους Σαρακηνούς πειρατές.

ΜΕΡΟΣ Β΄**Γραμματική****1. Θεωρία****Άρθρο**

Άρθρο λέγεται η μικρή κλιτή λέξη που μπαίνει εμπρός από τα ονόματα.

Παράδειγμα: **Η** γη είναι στρογγυλή.

Αγόρασα **ένα** ωραίο βιβλίο.

Η γλώσσα μας έχει δύο άρθρα, το **οριστικό** και το **αόριστο**.

Το οριστικό άρθρο

	ενικός αριθμός			πληθυντικός αριθμός		
ονομαστική	ο	η	το	οι	οι	τα
γενική	του	της	του	των	των	των
αιτιατική	το(ν)	τη(ν)	το	τους	τις	τα

1. Το οριστικό άρθρο το χρησιμοποιούμε όταν μιλάμε για ορισμένο πρόσωπο, ζώο ή πράγμα.

Παράδειγμα: **Ο** ήλιος βασίλεψε.

Δώσε μου **το** πράσινο βιβλίο.

Η μητέρα επέστρεψε νωρίς.

2. Ακόμα χρησιμοποιείται για σύνολα ομοειδών προσώπων ή πραγμάτων.

Παράδειγμα: **Οι** νέοι είναι τολμηροί.

Οι σκύλοι είναι ζώα πιστά.

3. Το οριστικό άρθρο, εκτός από ουσιαστικά, συνοδεύει και άλλα μέρη του λόγου, ή και ολόκληρη πρόταση, και τα ουσιαστικοποιεί. Αυτά τότε αντιστοιχούν με ονομαστικό σύνολο κι έχουν την ίδια χρήση με αυτό.

Παράδειγμα: Έχε υπομονή και θα μάθεις **το** πώς (τον τρόπο) και **το** γιατί (την αιτία).

Το ότι απέτυχες (η αποτυχία σου) δεν πρέπει να σε απογοητεύει.

Βαρέθηκα **το** πάρε-δώσε (τη δοσοληψία).

4. Το οριστικό άρθρο και οι προσωπικές αντωνυμίες έχουν κοινούς τύπους. Μπορούμε όμως να τα ξεχωρίσουμε, γιατί το άρθρο μπαίνει πριν από ονόματα, ενώ η αντωνυμία πριν από ρήματα.

Παράδειγμα: **Τη** γιαγιά **τη** γνώρισα από **τη** φωτογραφία.

Το άρθρο δεν έχει κλητική. Όταν το όνομα βρίσκεται στην κλητική, το χρησιμοποιούμε χωρίς άρθρο.

Παράδειγμα: Έλα, Μαρία.

Πού πας, ομορφόπαιδο;

Μερικές φορές, κυρίως στα ονόματα προσώπων σε κλητική, βάζουμε το επιφώνημα **ε**.

Παράδειγμα: **Ε**, Γιώργο, έλα εδώ.

Το αόριστο άρθρο

	ενικός αριθμός		
ονομαστική	ένας	μία (μια)	ένα
γενική	ενός	μίας (μιας)	ενός
αιτιατική	ένα(ν)	μία (μια)	ένα

1. Το αόριστο άρθρο το χρησιμοποιούμε για να δηλώσουμε κάτι αόριστο και όχι γνωστό.

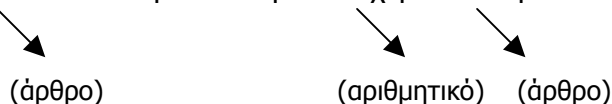
Παράδειγμα: Με περιμένει **ένας** φίλος μου (κάποιος, δεν τον ονομάζω).
Είναι **ένα** ωραίο λουλούδι (κάποιο λουλούδι).

2. Επίσης, για να δηλώσουμε με έμφαση ένα ουσιαστικό.

Παράδειγμα: **Ένας** επιστήμονας δεν το ξέρει αυτό, εγώ πώς να το ξέρω;
(ακόμη κι ο επιστήμονας που είναι ειδικός δεν το ξέρει...)

3. Το αόριστο άρθρο και το αριθμητικό ένας, μία, ένα έχουν κοινούς τύπους. Είναι δυνατόν να το ξεχωρίσουμε γιατί το αριθμητικό χρησιμοποιείται σε αντίθεση με το **δύο** ή περισσότερα. Στο αόριστο άρθρο λείπει αυτή η αντίθεση:

Τότε μπήκε μέσα **ένα** παιδί που κρατούσε με **ένα** χέρι **ένα** τεράστιο δέμα.

Το αόριστο άρθρο δεν έχει πληθυντικό, γι' αυτό μπροστά από ονόματα πληθυντικού αριθμού δεν βάζουμε άρθρο ή χρησιμοποιούμε αόριστη αντωνυμία πληθυντικού αριθμού.

Παράδειγμα: Είδα παιδιά να παίζουν στο πάρκο.
Με περίμεναν εκεί κάποιοι φίλοι μου.

Παράλειψη του άρθρου

Κάποτε το άρθρο, οριστικό και αόριστο, μπορεί να παραλείπεται και αυτό να συμβαίνει για λόγους έκφρασης.

Παραδείγματα:

Έχεις **την υποχρέωση** να τον βοηθήσεις.
Αλλά και: Έχεις **υποχρέωση** να τον βοηθήσεις.
Πήγαν και τον βρήκαν σε **μια βαθιά σπηλιά**.
Αλλά και: Πήγαν και τον βρήκαν σε **βαθιά σπηλιά**.

Επίσης, το άρθρο παραλείπεται σε προτάσεις που έχουν άρνηση.

Παράδειγμα: Δεν κουιόνταν **φύλλο** στην πλατεία.

Ή όταν δηλώνεται μέρος από μια ποσότητα.

Παράδειγμα: Παίρνω **νερό** και πλένομαι.

Ή σε παροιμίες.

Παράδειγμα: **Σκυλί** που γαβγίζει δεν δαγκώνει.

Ή σε διάφορες περιφράσεις.

Παράδειγμα: Μην κάνετε **θόρυβο** (μην θορυβείτε).

Έχει **σκοπό** να φύγει (σκοπεύει).

Επίθετα σε -ύς, -ιά, -ύ και -ύς, -εία, -ύ**επίθετα σε -ύς, -ιά, -ύ****ενικός αριθμός**

ονομαστική	ο	βαθ- ύς	η	βαθ- ιά	το	βαθ- ύ
γενική		(του βαθ- ιού)		της βαθ- ιάς		(του βαθ- ιού)
αιτιατική	το	βαθ- ύ	τη	βαθ- ιά	το	βαθ- ύ
κλητική	-	βαθ- ύ	-	βαθ- ιά	-	βαθ- ύ

πληθυντικός αριθμός

ονομαστική	οι	βαθ- ιοί	οι	βαθ- ιές	τα	βαθ- ιά
γενική		των βαθ- ιών		των βαθ- ιών		των βαθ- ιών
αιτιατική	τους	βαθ- ιούς	τις	βαθ- ιές	τα	βαθ- ιά
κλητική	-	βαθ- ιοί	-	βαθ- ιές	-	βαθ- ιά

Όμοια κλίνονται: βαρύς, ελαφρύς, μακρύς, παχύς, πλατύς, τραχύς, φαρδύς.

επίθετα σε -ύς, -εία, -ύ**ενικός αριθμός**

ονομαστική	ο	ταχ- ύς	η	ταχ- εία	το	ταχ- ύ
γενική		του ταχ- έος		της ταχ- είας		του ταχ- έος
αιτιατική	τον	ταχ- ύ	την	ταχ- εία	το	ταχ- ύ
κλητική	-	ταχ- ύ	-	ταχ- εία	-	ταχ- ύ

πληθυντικός αριθμός

ονομαστική	οι	ταχ- είς	οι	ταχ- είες	τα	ταχ- έα
γενική		των ταχ- έων		των ταχ- ειών		των ταχ- έων
αιτιατική	τους	ταχ- είς	τις	ταχ- είες	τα	ταχ- έα
κλητική	-	ταχ- είς	-	ταχ- είες	-	ταχ- έα

Όμοια κλίνονται: ευθύς και ευρύς.

Για τα επίθετα σε -ύς, -ιά, -ύ το **-υ-** της κατάληξης των αρσενικών και των ουδετέρων διατηρείται μόνο στην ονομαστική, αιτιατική και κλητική του ενικού αριθμού. Στις άλλες περιπτώσεις γράφεται **-ι-**.

Παράδειγμα: ο παχύς – τον παχύ – παχύ
το παχύ – το παχύ – παχύ

Αποτελεσματικές προτάσεις

Αποτελεσματικές ή συμπερασματικές λέγονται οι δευτερεύουσες προτάσεις, που εισάγονται με τους αποτελεσματικούς συνδέσμους **ώστε, που**, με το σύνδεσμο **να** ή με εκφράσεις που χρησιμοποιούνται ως αποτελεσματικοί σύνδεσμοι, **ώστε να, που να, για να** κλπ. και φανερώνουν ποιο είναι το αποτέλεσμα του περιεχομένου της πρότασης που προσδιορίζεται.

Συχνά στην πρόταση που προσδιορίζεται υπάρχει η δεικτική αντωνυμία **τέτοιος** ή **τόσος** ή το επίρρημα **τόσο** ή **έτσι** ή άλλη ισοδύναμη έκφραση.

Οι δευτερεύουσες συμπερασματικές που εισάγονται με τους συνδέσμους «ώστε» και «που» έχουν άρνηση **δεν**, ενώ όσες εισάγονται με εκφράσεις που έχουν «να» (ώστε να, που να κλπ.) έχουν άρνηση **μη(ν)**.

Οι αποτελεσματικές προτάσεις που εισάγονται:

- α) με τους συνδέσμους «ώστε» και «που» εκφέρονται με **οριστική** οποιοδήποτε χρόνου, όταν δηλώνουν αποτέλεσμα **πραγματικό** (παρ. α, β, γ) ή με **οριστική δυννητική** ή **πιθανολογική**, όταν δηλώνουν αποτέλεσμα που είναι **δυνατό** ή **πιθανό** (παρ. δ, ε).
- β) με το «να» ή με «ώστε να», «που να» κλπ. εκφέρονται με **υποτακτική** και δηλώνουν αποτέλεσμα που είναι **πιθανό** ή **δυνατό** (παρ. στ, ζ, η) ή κάποτε και **πραγματικό γεγονός** (παρ. θ).

Παραδείγματα:

- α. Μιλά τόσο σιγά, **ώστε δεν ακούγεται καθόλου**.
- β. Είναι τέτοιος άνθρωπος, **που τον αγαπούν όλοι**.
- γ. Το αστείο ήταν τόσο άνοστο, **ώστε δεν γέλασε κανείς**.
- δ. Είναι τόσο σκληρός, **ώστε τίποτε δεν θα τον συγκινούσε**.
- ε. Έχει τόσα χρόνια να με δει, **που δεν θα με θυμάται**.
- στ. Δεν είναι ανόητος, **να τα πει όλα**.
- ζ. Σε κορόιδεψα τόσες φορές, **ώστε να μη με πιστεύεις**.
- η. Κανείς δεν είναι τόσο δυνατός, **για να μπορεί τα πάντα**.
- θ. Κουράστηκε τόσο χτες, **ώστε να μην έρθει σήμερα στην ώρα του**.

Ως αποτελεσματικός χρησιμοποιείται κάποτε και ο σύνδεσμος «και».

Σε αυτή την περίπτωση το ρήμα της προηγούμενης πρότασης είναι συχνά το «κάνω».

Παράδειγμα: Μ' έκαμε κι έγινα μ' όλο τον κόσμο κακός. (ώστε έγινα...)

Ο σύνδεσμος «ώστε» χρησιμοποιείται και ως παρατακτικός σύνδεσμος, στην αρχή μιας περιόδου ή μιας ημιπεριόδου, και εισάγει τότε κύρια πρόταση:

Παράδειγμα: Ξαναμιλήσατε μετά από τρεις μήνες; Όστε συμφιλιωθήκατε;

2. Ασκήσεις

1. Συμπλήρωσε τα κενά των παροιμιών με το κατάλληλο άρθρο, οριστικό ή αόριστο, όπου είναι απαραίτητο.

1. .... μήλο κάτω απ' ..... μηλιά θα πέσει.
2. .... άνθρωπος αγράμματος, ... ξύλο απελέκητο.
3. Έβαλαν ..... λύκο να φυλάει ..... πρόβατα.
4. .... κούκος δεν φέρνει ..... άνοιξη.
5. .... παπούτσι από ..... τόπο σου κι ας είναι ..... μπαλωμένο.

2. Συμπλήρωσε το κείμενο με τα κατάλληλα άρθρα, όπου είναι απαραίτητο.

ταξιδέψτε μαζί μας στην κάτω Ιταλία - Σικελία - ελληνόφωνα χωριά

10 ημέρες / 9 νύχτες

1^η ημέρα: ΑΘΗΝΑ – ΠΑΤΡΑ – ΠΛΟΙΟ

..... αναχώρηση από ..... γραφεία μας για Πάτρα με ..... ενδιάμεση στάση. .... άμεση επιβίβαση στο πλοίο και ..... αναχώρηση για Μπάρι. Διανυκτέρευση εν πλω. Σε ..... ελεύθερο χρόνο σας μπορείτε να διασκεδάσετε σε ..... χώρους αναψυχής ..... πλοίου ή να κάνετε ..... αγορές σας σε ..... καταστήματα ..... πλοίου.

3. Συμπλήρωσε το κείμενο με τα κατάλληλα άρθρα, όπου είναι απαραίτητο.

2^η ημέρα: ΜΠΑΡΙ – ΤΑΡΑΝΤΑΣ – ΡΗΓΙΟ (ΜΕΣΣΗΝΗ)

..... πρωινή άφιξη σε ..... Μπάρι και ..... μετάβαση σε ..... Τάραντα. .... επίσκεψη σε ..... αρχαιολογικό μουσείο του Τάραντα και ..... περιήγηση σε ..... Μαρίνα Πίκολα, το όμορφο ιστορικό κέντρο, τη Λουνγκομάρε, ... αραγωνικό κάστρο κ.ά. .... άφιξη σε ..... Ρήγιο, όπου δειπνούμε και διανυκτερεύουμε σε ..... κεντρικό ξενοδοχείο.

4. Συμπλήρωσε το κείμενο με τα κατάλληλα άρθρα.

3^η ημέρα: ΡΗΓΙΟ – ΜΕΣΣΗΝΗ – ΤΥΝΔΑΡΙΔΑ – ΚΕΦΑΛΟΥ – ΠΑΛΕΡΜΟ

Μετά ..... πρωινό περνούμε ..... θρυλικά στενά ..... Σκύλλας και επισκεπτόμαστε ..... Μεσσήνη. Συνεχίζοντας επισκεπτόμαστε ..... γραφική αρχαία Τυνδαρίδα. .... αναχώρηση για ..... μεσαιωνική Κεφαλού, όπου βλέπουμε ..... ναό ..... Ρογήρου ..... Νορμανδού, ... βυζαντινά του ψηφιδωτά, ... μεσαιωνικά πλυντήρια και ..... γραφική Πιάτσα Ντουόμο. .... χρόνος ελεύθερος, ... συγκέντρωση και ..... μετάβαση σε ..... Παλέρμο, όπου δειπνούμε και διανυκτερεύουμε.

5. Συμπλήρωσε τα κενά με τον σωστό τύπο των παρακάτω επιθέτων.

ελαφρύς	βαθύς	τραχύς	ταχύς	πλατύς
---------	-------	--------	-------	--------

1. Οι πόλεις της Σικελίας συχνά δεν έχουν ..... δρόμους.
2. Ο πρόεδρος δεν παρουσιάστηκε στη συνεδρίαση, γιατί είχε μια ..... γρίπη.
3. Το πρόσωπο της καθηγήτριας είχε μια ..... έκφραση.
4. Από την κούραση, ... ρυτίδες χάραξαν το πρόσωπό της.
5. Η υγεία του παρουσίασε ξαφνικά ..... βελτίωση.

6. Ένωσε τις προτάσεις με τον συμπερασματικό σύνδεσμο *ώστε*.

1. Μέθυσε. Ήπие τόσο πολύ.
.....
2. Έτρεχε με τόσο ταχύτητα. Δεν είδε το εμπόδιο.
.....
3. Επέστρεψαν πολλές φορές. Τους άρεσε τόσο πολύ το Ρήγιο.
.....
4. Μπορεί να γίνει καθηγητής. Αυτός ο μαθητής προχώρησε τόσο πολύ.
.....
5. Μιλάει τόσο καλά ελληνικά. Θα γίνει μεταφράστρια.
.....

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Παιχνιδόλεξα

1. Σταυρόλεξο

Συμπλήρωσε τα κενά με τον σωστό τύπο των επιθέτων και λύσε το σταυρόλεξο.

1. Ασκήθηκε ..... κριτική στην εθνική ομάδα μετά το παγκόσμιο πρωτάθλημα. (δριμύς)
2. Στο εργοστάσιο, όπου δουλεύουν οι γονείς μου, παράγονται αντιβιοτικά ..... φάσματος. (ευρύς)
3. Είναι καλύτερα να τρώει κανείς πολλά και ..... γεύματα. (ελαφρύς)
4. Τα τελευταία χρόνια η κυβέρνησή μας προσπάθησε να αντιμετωπίσει τα ..... οικονομικά προβλήματα. (οξύς)
5. Η οικογένειά τους μετανάστευσε νοτιότερα, γιατί τα παιδιά τους υπέφεραν εδώ από τους ..... χειμώνες. (δριμύς)

	1.									
					2.					
1.								3.		
				2.						

2. Κρεμάλα

1. Λέγεται ο ειδικός χώρος, όπου συγκεντρώνονται και εκτίθενται μόνιμα ζωγραφικοί πίνακες.
2. Η επιστήμη που μελετά τον λαϊκό πολιτισμό.
3. Είναι τα έντονα και ευδιάκριτα χαρακτηριστικά.

- α. Π _____
- β. Λ _____
- γ. Α _____

3. Παζλ

1. Στο υπόγειο του Αρχαιολογικού Μουσείου εκτίθενται
  - α. χάλκινα αγάλματα.
  - β. παλαιολιθικά αντικείμενα.
  - γ. νεολιθικά αντικείμενα.
2. Το Ρήγιο ιδρύθηκε από
  - α. Κρητικούς.
  - β. Καρχηδόνιους.
  - γ. Χαλκιδείς.
3. Η Φάτα Μοργκάνα ήταν μια
  - α. γερόντισσα από την περιοχή Ρέτζιο Καλάμπρια.
  - β. μια τραχιά και κάπως κακότροπη γυναίκα.
  - γ. όμορφη κοπέλα με αδρά χαρακτηριστικά.
4. Οι πρώτοι Έλληνες που ήρθαν στη Νότια Ιταλία ήρθαν από
  - α. τη Μίλητο.
  - β. την Κρήτη.
  - γ. την Εύβοια.
5. Το Ρήγιο ήταν εμπορικός σταθμός προς
  - α. τη Ρώμη.
  - β. τη Σικελία.
  - γ. τη Νάπολη.

4. Λαγός και Χελώνα

Σχημάτισε την αιτιατική των παρακάτω επιθέτων.

τραχύς	.....	ευθεία	.....
δασύς	.....	παχιές	.....
αδροί	.....	βραχύ	.....
ελαφριά	.....	ευθύς	.....
ταχύ	.....	βαθείς	.....

5. Γραφομηχανή

ανακαινίστηκε, συντηρήθηκαν, εξωραϊζώ,
αλλοιώνονται, γητεμένος, σαγηνευτικός,
παραισθήσεις, ιδίωμα, ίχνη, επανειλημμένα, δριμεία,
βυθίστηκε, κτήριο, ταχύς, τροποποίησε, εξελίξεις,
επανορθωθεί, αντικατοπτρισμός, κονσερβοποίηση,
απεικονίζω

6. Ποίημα

Άκουσε και συμπλήρωσε.

Θα μεταλάβω με νερό θαλασσινό
στάλα τη στάλα
συναγμένο απ' το κορμί σου
σε τάσι αρχαίο, μπακιρένιο αλγερινό,
που κοινωνούσαν πειρατές
πριν πολεμήσουν.

Πούθ' έρχεσαι; Απ' τη Βαβυλώνα.
Πού πας; Στο μάτι του κυκλώνα.
Ποιαν αγαπάς; Κάποια τσιγγάνα.
Πώς τη λένε; Φάτα Μοργκάνα.

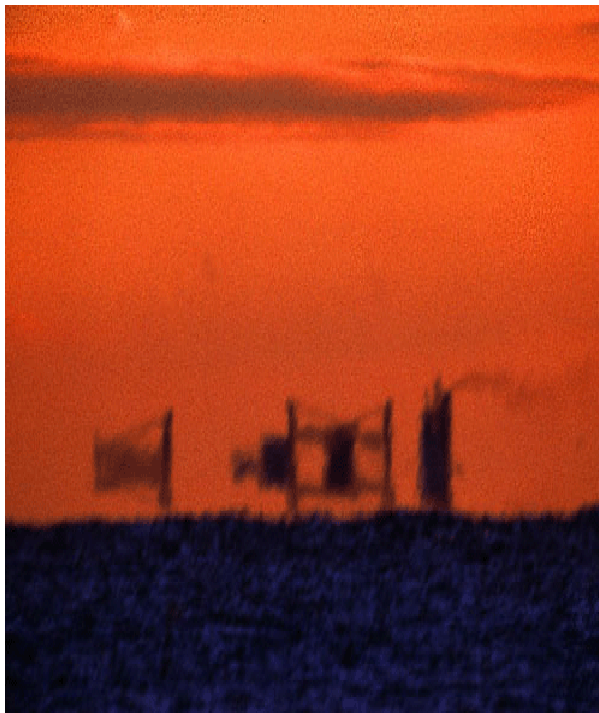
Πανί δερμάτινο, αλειμμένο με κερί,
οσμή από κέδρο,
από λιβάνι, από βερνίκι,
όπως μυρίζει αμπάρι σε παλιό σκαρι
χτισμένο τότε στον Ευφράτη
στη Φοινίκη.

Πούθ' έρχεσαι; Απ' τη Βαβυλώνα.
Πού πας; Στο μάτι του κυκλώνα.
Ποιαν αγαπάς; Κάποια τσιγγάνα.
Πώς τη λένε; Φάτα Μοργκάνα.

Σκουριά πυρόχρωμη στις μίνες του Σινά.
Οι κάβες της Γερακινής και το Στρατόνι.
Το επίχρισμα.
Η άγια σκουριά που μας γεννά,
Μας τρέφει, τρέφεται από μας,
και μας σκοτώνει.

Πούθ' έρχεσαι; Απ' τη Βαβυλώνα.
Πού πας; Στο μάτι του κυκλώνα.
Ποιαν αγαπάς; Κάποια τσιγγάνα.
Πώς τη λένε; Φάτα Μοργκάνα.

Στίχοι: Νίκος Καββαδίας
Μουσική: Μαρίζα Κωχ
Ερμηνεύτρια: Μαρίζα Κωχ

ΜΕΡΟΣ Δ '**Λεξικό Ενότητας**

- ανακαινίζομαι: παίρνω νέα μορφή (ενώ είχα παλιώσει) με παρεμβάσεις, βελτιώσεις, επιδιορθώσεις (ανακαινίζομαι, ανακαινίζομαι, ανακαινίστηκε, θα ανακαινίζομαι, θα ανακαινιστώ, έχω ανακαινιστεί, είχα ανακαινιστεί, θα έχω ανακαινιστεί)
Το παλιό δημαρχείο ανακαινίστηκε με έξοδα του δήμου και τώρα είναι ένα από τα πιο όμορφα κτήρια της πόλης.
- συντηρούμαι: παραμένω στην αρχική μου μορφή, δεν αφήνομαι να φθαρώ, να αλλοιωθώ ή να χαλάσω (συντηρούμαι, συντηρούμαι, συντηρήθηκε, θα συντηρούμαι, θα συντηρηθώ, έχω συντηρηθεί, είχα συντηρηθεί, θα έχω συντηρηθεί)
Το γλυκό αυτό συντηρείται μόνο στο ψυγείο.
- επανατοποθετούμαι: ξαναπαίρνω μια θέση στον χώρο (επανατοποθετούμαι, επανατοποθετούμαι, επανατοποθετήθηκε, θα επανατοποθετούμαι, θα επανατοποθετηθώ, έχω επανατοποθετηθεί, είχα επανατοποθετηθεί, θα έχω επανατοποθετηθεί)
Τα βιβλία δεν πρέπει να επανατοποθετούνται στα ράφια από εσάς αλλά από το ειδικό προσωπικό της βιβλιοθήκης.
- πινακοθήκη η: κτήριο που λειτουργεί ως μόνιμος χώρος έκθεσης ζωγραφικών πινάκων
Στην Εθνική Πινακοθήκη μπορείτε να δείτε μια νέα συλλογή από έργα ιμπρεσιονιστών ζωγράφων.

η πινακοθήκη	οι πινακοθήκες
της πινακοθήκης	των πινακοθηκών
την πινακοθήκη	τις πινακοθήκες
- πινακοθήκη	- πινακοθήκες

- απεικονίζω: αναπαριστώ κάτι, το αποδίδω με εικόνα (απεικονίζω, απεικόνιζα, απεικόνισα, θα απεικονίζω, θα απεικονίσω, έχω απεικονίσει, είχα απεικονίσει, θα έχω απεικονίσει)
Το εξώφυλλο του βιβλίου απεικόνιζε μια αφρικανική μάσκα.
- τραχύς, -ιά, -ύ: ανώμαλος, μη λείος, άγριος στην αφή
Τα χέρια τους ήταν τραχιά από τις δουλειές πάνω στη βάρκα.

τραχύς	τραχιά	τραχύ
τραχιού/-ύ	τραχιάς	τραχιού/-ύ
τραχύ	τραχιά	τραχύ
τραχύ	τραχιά	τραχύ

τραχιοί	τραχιές	τραχιά
τραχιών	τραχιών	τραχιών
τραχιούς	τραχιές	τραχιά
τραχιοί	τραχιές	τραχιά

- λαογραφικός, -ή, -ό: αυτός που σχετίζεται με ή αφορά τη λαογραφία
Δεν υπάρχει εδώ κοντά κανένα λαογραφικό μουσείο;

λαογραφικός	λαογραφική	λαογραφικό
λαογραφικού	λαογραφικής	λαογραφικού
λαογραφικό	λαογραφική	λαογραφικό
λαογραφικέ	λαογραφική	λαογραφικό

λαογραφικοί	λαογραφικές	λαογραφικά
λαογραφικών	λαογραφικών	λαογραφικών
λαογραφικούς	λαογραφικές	λαογραφικά
λαογραφικοί	λαογραφικές	λαογραφικά

- εθνογραφικός, -ή, -ό: αυτός που σχετίζεται με ή αφορά την εθνογραφία, δηλαδή τον επιστημονικό κλάδο που περιγράφει τον πολιτισμό διάφορων λαών
Οι εθνογραφικές περιγραφές των μεγάλων εξερευνητών συχνά δημιούργησαν λανθασμένες εντυπώσεις για τους άγνωστους αυτούς λαούς.

εθνογραφικός	εθνογραφική	εθνογραφικό
εθνογραφικού	εθνογραφικής	εθνογραφικού
εθνογραφικό	εθνογραφική	εθνογραφικό
εθνογραφικέ	εθνογραφική	εθνογραφικό

εθνογραφικοί	εθνογραφικές	εθνογραφικά
εθνογραφικών	εθνογραφικών	εθνογραφικών
εθνογραφικούς	εθνογραφικές	εθνογραφικά
εθνογραφικοί	εθνογραφικές	εθνογραφικά

- καταστρώνω: ετοιμάζω κάτι με επιμέλεια και προσοχή, ασχολούμαι με τον καταρτισμό σχεδίου (καταστρώνω, κατέστρωνα/ κατάστρωνα, κατέστρωσα/ κατάστρωσα, θα καταστρώνω, θα καταστρώσω, έχω καταστρώσει, είχα καταστρώσει, θα έχω καταστρώσει)
Είχαν καταστρώσει το σατανικό τους σχέδιο με κάθε λεπτομέρεια και προέβλεπαν σχεδόν τα πάντα.

- αδρός, -ή, -ό: ιδιαιτέρως έντονος και ευδιάκριτος
Τα χαρακτηριστικά του προσώπου του ήταν αδρά, αλλά, μόλις χαμογελούσε, λαμπακοπούσε ολόκληρος.

αδρός	αδρή	αδρό
αδρού	αδρής	αδρού
αδρό	αδρή	αδρό
αδρέ	αδρή	αδρό
αδροί	αδρές	αδρά
αδρών	αδρών	αδρών

αδρούς	αδρές	αδρά
αδροί	αδρές	αδρά

- σαγηνευτικός, -ή, -ό: αυτός που είναι ικανός να γοητεύει, να σαγηνεύει, να δαλεάζει ή να παρασύρει
Συνδύαξε τη γλυκύτητα του προσώπου με μια ακαταμάχητη, σαγηνευτική ματιά στην οποία κανείς δεν μπορούσε να αντισταθεί.

σαγηνευτικός	σαγηνευτική	σαγηνευτικό
σαγηνευτικού	σαγηνευτικής	σαγηνευτικού
σαγηνευτικό	σαγηνευτική	σαγηνευτικό
σαγηνευτικέ	σαγηνευτική	σαγηνευτικό

σαγηνευτικοί	σαγηνευτικές	σαγηνευτικά
σαγηνευτικών	σαγηνευτικών	σαγηνευτικών
σαγηνευτικούς	σαγηνευτικές	σαγηνευτικά
σαγηνευτικοί	σαγηνευτικές	σαγηνευτικά

- γητεμένος, -η, -ο: ο μαγεμένος, ο γοητευμένος, αυτός που έχει υποστεί μαγική επίδραση
Ήταν τόσο γητεμένος από το θέαμα που δεν μπορούσε να αρθρώσει λέξη ώρες μετά.

γητεμένος	γητεμένη	γητεμένο
γητεμένου	γητεμένης	γητεμένου
γητεμένο	γητεμένη	γητεμένο
γητεμένε	γητεμένη	γητεμένο

γητεμένοι	γητεμένες	γητεμένα
γητεμένων	γητεμένων	γητεμένων
γητεμένους	γητεμένες	γητεμένα
γητεμένοι	γητεμένες	γητεμένα

- αντικατοπτρισμός ο: το φαινόμενο της οπτικής απάτης που παρατηρείται συνήθως το καλοκαίρι πάνω από ερήμους ή ασφαλτοστρωμένους δρόμους και οφείλεται στη διάθλαση του φωτός
Δεν ήταν αληθινό αυτό που είδες. Ένα όραμα ήταν, ένας αντικατοπτρισμός, σαν όαση στην έρημο.

ο αντικατοπτρισμός του αντικατοπτρισμού τον αντικατοπτρισμό - αντικατοπτρισμέ	οι αντικατοπτρισμοί των αντικατοπτρισμών τους αντικατοπτρισμούς - αντικατοπτρισμοί
--	---

- πορθμός ο: στενή λωρίδα θάλασσας που χωρίζει δύο στεριές και ενώνει δύο θάλασσες
Ο πορθμός του Ευρίπου είναι γνωστός επειδή κάθε έξι ώρες τα νερά του αλλάζουν κατεύθυνση.

ο πορθμός	οι πορθμοί
-----------	------------

του πορθμού
τον πορθμό
- πορθμέ

των πορθμών
τους πορθμούς
- πορθμοί

- παραισθηση η: αισθητηριακή εμπειρία που δεν οφείλεται σε πραγματικά ερεθίσματα, αλλά σε διάφορες σωματικές ή πνευματικές δυσλειτουργίες ή σε αντίδραση σε τοξικές ουσίες
Ένα σύμπτωμα της ασθένειας είναι οι έντονες παραισθήσεις και το αίσθημα τρόμου.

η παραισθηση
της παραισθησης (παραισθήσεως)
την παραισθηση
- παραισθηση

οι παραισθήσεις
των παραισθήσεων
τις παραισθήσεις
- παραισθήσεις

- συντελούμαι: πραγματοποιούμαι, ολοκληρώνομαι
(συντελούμαι, συντελούμουν, συντελέστηκα, θα συντελούμαι, θα συντελεστώ, έχω συντελεστεί, είχα συντελεστεί, θα έχω συντελεστεί)
Τα πιο σπουδαία έργα συντελέστηκαν την τελευταία διετία.

- διακρίνομαι: υπερέχω, ξεχωρίζω από τους άλλους σε έναν συγκεκριμένο τομέα ή ως προς συγκεκριμένες ιδιότητες (διακρίνομαι, διακρινόμουν, διακρίθηκα, θα διακρίνομαι, θα διακριθώ, έχω διακριθεί, είχα διακριθεί, θα έχω διακριθεί)
Πάνω από όλα διακρινόταν για την εξαιρετική ευγένεια που διέθετε.

- επίδοση η: η πρόοδος και η επιτυχία σε ορισμένο τομέα, η ένθερμη ενασχόληση με συγκεκριμένο αντικείμενο
Έχει πολύ καλή επίδοση στη ζωγραφική, τόσο που μπορούμε να μιλήσουμε για αληθινό ταλέντο.

η επίδοση
της επίδοσης (επιδόσεως)
την επίδοση
- επίδοση

οι επιδόσεις
των επιδόσεων
τις επιδόσεις
- επιδόσεις

- συγκαταλέγομαι: περιλαμβάνομαι, εντάσσομαι σε ένα σύνολο
(συγκαταλέγομαι, συγκαταλεγόμουν, συγκαταλέχθηκα, θα συγκαταλέγομαι, θα συγκαταλεχθώ, έχω συγκαταλεχθεί, είχα συγκαταλεχθεί, θα έχω συγκαταλεχθεί)
Αυτή η ποιήτρια συγκαταλέγεται ανάμεσα στις κορυφαίες του 20^{ου} αιώνα.

- διαμετακομιστικός, -ή, -ό: αυτός που σχετίζεται με τη διαμετακόμιση, δηλαδή με τη μεταφορά εμπορευμάτων μέσω τρίτης χώρας που αποτελεί συγκοινωνιακό κόμβο
Το διαμετακομιστικό εμπόριο αφορά την εισαγωγή εμπορευμάτων με στόχο τη μελλοντική τους προώθηση σε άλλες αγορές.

διαμετακομιστικός

διαμετακομιστική

διαμετακομιστικό

διαμετακομιστικού διαμετακομιστικό διαμετακομιστικέ	διαμετακομιστικής διαμετακομιστική διαμετακομιστική	διαμετακομιστικού διαμετακομιστικό διαμετακομιστικό
διαμετακομιστικοί διαμετακομιστικών διαμετακομιστικούς διαμετακομιστικοί	διαμετακομιστικές διαμετακομιστικών διαμετακομιστικές διαμετακομιστικές	διαμετακομιστικά διαμετακομιστικών διαμετακομιστικά διαμετακομιστικά

- **ιδίωμα** το: η γεωγραφικά διαφοροποιημένη χρήση της γλώσσας, η τοπική διάλεκτος
Οι κάτοικοι αυτού του νησιού μιλούν ένα παράξενο ιδίωμα που δεν μοιάζει καθόλου με τα γειτονικά του.

το ιδίωμα του ιδιώματος το ιδίωμα - ιδίωμα	τα ιδιώματα των ιδιωμάτων τα ιδιώματα - ιδιώματα
---	---

- **ιδιότυπος, -η, -ο**: αυτός που χαρακτηρίζεται από ιδιαιτερότητες, που ξεχωρίζει λόγω των ιδιαίτερων γνωρισμάτων του
Έχει έναν ιδιότυπο τρόπο έκφρασης που τον ξεχωρίζει από όλους τους συγγραφείς της γενιάς του.

ιδιότυπος ιδιότυπου ιδιότυπο ιδιότυπε	ιδιότυπη ιδιότυπης ιδιότυπη ιδιότυπη	ιδιότυπο ιδιότυπου ιδιότυπο ιδιότυπο
ιδιότυποι ιδιότυπων ιδιότυπους ιδιότυποι	ιδιότυπες ιδιότυπων ιδιότυπες ιδιότυπες	ιδιότυπα ιδιότυπων ιδιότυπα ιδιότυπα

- **απερίφραστα**: χωρίς υπεκφυγές, χωρίς περιστροφές, άμεσα και κατηγορηματικά
Εξέφρασε απερίφραστα τον θυμό του για όσα έγιναν χθες.
- **μαρασμός ο**: η ύφεση, η παρακμή
Ο καθένας μπορούσε να δει τα σημάδια του μαρασμού της πόλης: πανέμορφα κτήρια, αλλά σχεδόν γκρεμισμένα, φαρδιοί δρόμοι, αλλά άδειοι από μαγαζιά, άδειοι από ζωή.
ο μαρασμός
του μαρασμού
τον μαρασμό
- μαρασμέ

- ήθη τα: η ηθικότητα του ατόμου/ καθιερωμένα πρότυπα κοινωνικής συμπεριφοράς που επικρατούν σε ένα σύνολο και αποτελούν μέρος της πολιτισμικής ταυτότητας των μελών του
Τώρα είμαστε σε άλλους καιρούς, έχουμε άλλα ήθη!

το ήθος	τα ήθη
του ήθους	των ηθών
το ήθος	τα ήθη
- ήθος	- ήθη

- έθιμο το: παγιωμένη συνήθεια μιας κοινωνικής ομάδας, η οποία διαμορφώθηκε από μακρόχρονη παράδοση και επιβίωσε από γενιά σε γενιά
Στον τόπο αυτό υπάρχει ένα πανέμορφο χριστουγεννιάτικο έθιμο που χρονολογείται από τον 17^ο αιώνα.

το έθιμο	τα έθιμα
του εθίμου	των εθίμων
το έθιμο	τα έθιμα
- έθιμο	- έθιμα

- λαογραφία η: η επιστήμη που έχει ως αντικείμενο μελέτης τον λαϊκό πολιτισμό ενός έθνους σε όλες του τις μορφές (παραδόσεις, τραγούδια, κοινωνική οργάνωση, τέχνη κλπ.)
Η αγροτική λαογραφία μελετά τον λαϊκό πολιτισμό της υπαίθρου και των αγροτών.

η λαογραφία
της λαογραφίας
τη λαογραφία
- λαογραφία

- ίχνος το: κάθε σημάδι που μένει ή ένδειξη από κάτι που προηγήθηκε
Ο δολοφόνος εξαφάνισε κάθε ίχνος που θα μπορούσε να οδηγήσει την αστυνομία σε αυτόν.

το ίχνος	τα ίχνη
του ίχνους	των ιχνών
το ίχνος	τα ίχνη
- ίχνος	- ίχνη

- επανειλημμένα: κατ' επανάληψη, για κάτι που γίνεται πολλές φορές
Παρά τις επανειλημμένες συστάσεις μου συνέχισε να αδιαφορεί.

ΜΕΡΟΣ Ε'**Τεστ αυτοαξιολόγησης****1. Επίλεξε το σωστό.**

1. Μίλησέ του έτσι .....

α. ώστε	β. ότι	γ. όμως
---------	--------	---------
2. Του μίλησε με τόση αγένεια, ... θύμωσε πολύ.

α. λοιπόν	β. πριν	γ. που
-----------	---------	--------
3. Της έκανε τόσα παζάρια, ... τελικά την έπεισε να του κατεβάσει λίγο την τιμή.

α. ώστε	β. παρά	γ. είτε
---------	---------	---------
4. Με κορόιδεψε τόσες φορές, ... δεν τον πιστεύω πια.

α. επειδή	β. ώστε	γ. όποτε
-----------	---------	----------
5. Σηκώνεται τόσο νωρίς ..... δεν καταλαβαίνω πώς αντεπεξέρχεται στις υποχρεώσεις του.

α. ότι	β. που	γ. όπου
--------	--------	---------

2. Συμπλήρωσε τις προτάσεις με το οριστικό άρθρο, αν αυτό είναι απαραίτητο.

1. Ο δάσκαλος έβγαλε ..... λόγο.
2. Διάβασα ..... βιβλίο που μου χάρισες.
3. Δήλωσαν ..... συμμετοχή σε ένα διαγωνισμό χορού.
4. Πληρώσαμε ..... λογαριασμό και φύγαμε.
5. Δεν έχω μαζί μου ..... βιβλιάρío μου.

3. Συμπλήρωσε τις προτάσεις με τα επίθετα στον σωστό τύπο.

1. Το πρόβλημά του δεν ήταν ιδιαίτερα ....., γι' αυτό του συνέστησε μόνο να ξαπλώσει. (οξύς)
2. Το φάρμακο που του πρότεινε ήταν ..... κυκλοφορίας. (ευρύς)
3. Δεν πρόσεξε, γλίστρησε και έπεσε (αυτή) .....
κάτω. (φαρδύς, πλατύς)
4. Με την ..... δεν χρειάζεσαι πάνω από έξι ώρες. (ταχύς)
5. Ετοιμάζει τον καφέ με ένα υπέροχο ..... καϊμάκι. (παχύς)

ΣΤΑΥΡΟΥΠΟΛΗ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Κείμενο 1

(Η Τατιάνα και ο Αλέξης είναι ζευγάρι. Πρόκειται να παντρευτούν και η Τατιάνα θέλει να πάνε γαμήλιο ταξίδι στη Σταυρούπολη).

- Αλέξης: Τατιάνα μου, δεν έχω καμία αντίρρηση να πάμε ταξίδι στη Ρωσία, αλλά... στη Σταυρούπολη; Πώς μπορείς να επιλέγεις μια κουκίδα στον χάρτη; Η Ρωσία είναι απέραντη. **Επιμένοντας** να επισκεφτούμε αυτή την πόλη στη μέση του πουθενά, περιορίζεις τις ευκαιρίες να γνωρίσουμε τη χώρα.
- Τατιάνα: **Αγαπημένε** μου, φοβάμαι πως ξεχνάς ότι εγώ κατάγομαι από αυτή την... κουκίδα!
- Αλέξης: Ωχ, αυτό δεν μου πέρασε από το μυαλό! Αφού είναι έτσι, συμφωνώ να πάμε και σε παρακαλώ να μου πεις όλα όσα ξέρεις γι' αυτόν τον τόπο.
- Τατιάνα: Γνωρίζω ελάχιστα πράγματα. Η γιαγιά μου γεννήθηκε εκεί. **Λαμβάνοντας** υπόψη ότι έφυγε μικρό παιδί, καταλαβαίνεις ότι το μόνο που μπορούσε να κάνει ήταν να μεταδώσει στη μητέρα και σε μένα νοσταλγία, αγάπη και την επιθυμία του νόστου.
- Αλέξης: Εγώ έψαξα λίγο στο διαδίκτυο και έχω μερικές πληροφορίες. Η πόλη βρίσκεται **θρονιασμένη** ανάμεσα σε δυο θάλασσες, την Αζοφική και την Κασπία, ενώ κοντά της κυλάει ο κάτω Βόλγας. Την προστατεύει ο ίσκιος ενός μυθικού βουνού, του Καυκάσου. Είναι **περιτριγουρισμένη** από πυκνά δάση, κοιλάδες και απλόχωρες πεδιάδες, και γεμάτη πηγές και ποτάμια...
- Τατιάνα: Κι εγώ έμαθα λίγα πράγματα. Η περιοχή γύρω από την Σταυρούπολη ήταν κατοικημένη ήδη από τη νεολιθική εποχή. Η πόλη ιδρύθηκε το 1777, στο σταυροδρόμι μεταξύ Ρωσίας και Καυκασίας. Έπαιξε μεγάλο ρόλο στην ανάπτυξη του εμπορίου ανάμεσα στους Ρώσους, στους κατοίκους της Μαύρης θάλασσας και στους πληθυσμούς των διάφορων γειτονικών κρατών. Σαν παραμεθόρια πόλη απειλήθηκε και διεκδικήθηκε πολλές φορές από την Τουρκία, το Αυτοκρατορικό Ιράν και άλλους λαούς. Και για σένα

που είσαι λάτρης της λογοτεχνίας, να σου πω μόνο ότι εδώ έζησαν δυο κορυφίοι Ρώσοι λογοτέχνες: ο Πούσκιν και ο Τολστόι και επίσης...
 Αλέξης: Κλείνω εισιτήρια, φτιάχνε βαλίτσες. Φύγαμε!

Λεξιλόγιο κειμένου 1

- αντίρρηση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η αντίρρηση)
- κουκίδα: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η κουκίδα)
- απέραντη: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (απέραντος, -η-ο)
- επιμένοντας: μετοχή, χρόνου ενεστώτα, ενεργητικής φωνής (επιμένω)
- περιορίζεις: ρήμα, β' προσώπου ενικού, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (περιορίζω)
- λαμβάνοντας: μετοχή, χρόνου ενεστώτα, ενεργητικής φωνής (λαμβάνω)
- νόστου: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (ο νόστος)
- διαδίκτυο: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το διαδίκτυο)
- θρονιασμένη: μετοχή, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής, μεσοπαθητικού παρακειμένου, του ρήματος θρονιάζομαι (θρονιασμένος, -η,-ο)
- περιτριγυρισμένη: μετοχή, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής, μεσοπαθητικού παρακειμένου, του ρήματος περιτριγυρίζομαι (περιτριγυρισμένος, -η,-ο)
- κοιλάδες: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η κοιλάδα)
- απλόχωρες: επίθετο, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (απλόχωρος, -η-ο)
- νεολιθική: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (νεολιθικός, -ή-ό)
- παραμεθόρια: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (παραμεθόριος, -α-ο)
- διεκδικήθηκε: ρήμα, γ' προσώπου ενικού, χρόνου αορίστου, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής παθητικής φωνής (διεκδικούμαι)
- λάτρης: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ο λάτρης)

Κείμενο 2

Η Ρωσική Ομοσπονδία είναι η χώρα που ως κρατική οντότητα διαδέχθηκε τη Σοβιετική Ένωση. Από τις αρχές της δεκαετίας του '90 πολλές χώρες αποσκήρτησαν από την ένωση και σήμερα ο αποτελούν ανεξάρτητα κράτη. Παρά το γεγονός αυτό, η Ρωσία εξακολουθεί να είναι μια αχανής χώρα, η οποία εκτείνεται σε δυο ηπείρους -την Ευρώπη και την Ασία- και περιλαμβάνει στους κόλπους της πολλούς λαούς και εθνότητες.

Επιχειρώντας κανείς να περιγράψει αυτή τη μεγάλη χώρα, κινδυνεύει να παρασυρθεί, όχι άδικα, σε υπερβολές και μεγαλοστομίες. **Μιλώντας** για το φυσικό της πλούτο τι να παραλείψει κανείς; Τα ποτάμια της, τις θάλασσες, τις λίμνες, τα δίχως αρχή και τέλος δάση, τις θρυλικές στέπες, τις τούνδρες, τις πεδιάδες, τα βουνά; Ή μήπως όσα είναι κρυμμένα στα έγκατα της γης: φυσικό αέριο, πετρέλαιο, ουράνιο, μεταλλεύματα; Η βιομηχανία της καταλαμβάνει ένα τεράστιο φάσμα που ξεκινάει από την κλωστούφαντουργία και καταλήγει στη διαστημική βιομηχανία και την παραγωγή πυρηνικής ενέργειας, ενώ τεράστια είναι η συμβολή της στην κατάκτηση του διαστήματος.

Αν υπήρχε η δυνατότητα να συγκαλέσουμε μια σύναξη των μεγάλων τέκνων της Ρωσίας που έζησαν και έδρασαν κατά τη διάρκεια της ιστορίας της, θα ζούσαμε μια μοναδική εμπειρία: **δοξασμένοι τσάροι** και πολιτικές προσωπικότητες, **εμπνευσμένοι** συνθέτες και μουσικοί, **άρτιοι** χορευτές, **διαχρονικοί** συγγραφείς και ποιητές, θρυλικοί αθλητές, **διακεκριμένοι** επιστήμονες.

Οι πόλεις της είναι κοσμήματα αρχιτεκτονικής, **στολισμένες** με περίτεχνα κτήρια, που αντιπροσωπεύουν διαφορετικές εποχές και ρεύματα, τα μουσεία της γεμάτα πολύτιμους θησαυρούς που μαρτυρούν την εξέλιξη της τέχνης και του πολιτισμού.

Διαχρονικά, υπήρξε χώρα των αντιθέσεων. Από τη μια η αριστοκρατία με μυθικό πλούτο και δύναμη, από την άλλη ο φτωχός λαός, οι μουζικοί, οι νομάδες, τα πολεμικά φύλα. Συγκρούσεις, επαναστάσεις, πόλεμοι, αλλά και σελίδες δόξας, μεγαλείου, δημιουργίας συνθέσαν τη Ρωσία που σήμερα γνωρίζουμε.

Λεξιλόγιο κειμένου 2

- οντότητα: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η οντότητα)
- αποσκήρτησαν: ρήμα, γ' προσώπου πληθυντικού, χρόνου αορίστου, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (αποσκιρτώ)
- αχανής: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (αχανής, -ής-ές)
- εκτείνεται: ρήμα, γ' προσώπου ενικού, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (εκτείνομαι)
- επιχειρώντας: μετοχή, χρόνου ενεστώτα, ενεργητικής φωνής (επιχειρώ)

- μεγαλοστομίες: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η μεγαλοστομία)
- στέπες: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η στέπα)
- τούνδρες: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η τούνδρα)
- έγκατα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (τα έγκατα)
- μεταλλεύματα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (το μετάλλευμα)
- φάσμα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το φάσμα)
- να συγκαλέσουμε: ρήμα, α' προσώπου πληθυντικού, χρόνου αορίστου, έγκλισης υποτακτικής, ενεργητικής φωνής (συγκαλώ)
- σύναξη: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η σύναξη)
- τσάροι: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ο τσάρος)
- εμπνευσμένοι: μετοχή, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής, μεσοπαθητικού παρακειμένου, του ρήματος εμπνέομαι (εμπνευσμένος, -η-ο)
- άρτιοι: επίθετο, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (άρτιος, -α-ο)
- διαχρονικοί: επίθετο, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (διαχρονικός, -ή-ό)
- διακεκριμένοι: μετοχή, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής, μεσοπαθητικού παρακειμένου, του ρήματος διακρίνομαι (διακεκριμένος, -η-ο)
- ρεύματα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το ρεύμα)
- μουζικοί: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ο μουζικός)

Επεξεργασία κειμένου 2

Σωστό ή Λάθος;

1. Η Ρωσία ήταν μέλος της Σοβιετικής Ένωσης.
2. Κατά τη δεκαετία του '90 συντελέστηκε η διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης.
3. Η βιομηχανία της περιορίζεται στην κλωστοϋφαντουργία και τη διαστημική βιομηχανία.
4. Η Ρωσία συμμετείχε στην εξερεύνηση του διαστήματος.
5. Οι μουζικοί ήταν μέλη της αριστοκρατίας.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 2

Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις της παρένθεσης στη σωστή σειρά και στον σωστό τύπο.

(συγκαλώ, οντότητα, αχανής, εμπνευσμένος, εκτείνομαι)

1. Αν υπάρχουν εξωγήινοι, άραγε τι είδους ..... είναι;
2. Η ιδέα σου δεν ήταν και τόσο .....
3. Παλιότερα αυτή η χώρα ..... από τον έναν ωκεανό στον άλλο.
4. Πρέπει να ..... (εμείς) τώρα αμέσως μια σύσκεψη, κύριε Γεωργιάδη!
5. Καλλιεργούν ..... και εύφορους κάμπους.

Κείμενο 3 - Πολιτισμός

Η Ρωσία είναι μια χώρα με μεγάλη προσφορά στις τέχνες και τα γράμματα. Ιδιαίτερα καλλιεργήθηκε η λογοτεχνία, η οποία μας έχει κληροδοτήσει αθάνατα αριστουργήματα. Πάμπολλα έργα και οι δημιουργοί τους ξεπέρασαν τα σύνορα της χώρας και ανέθρεψαν γενιές ανθρώπων σε όλο τον κόσμο. Ποιητές, διηγηματογράφοι, μυθιστοριογράφοι και θεατρικοί συγγραφείς απέδωσαν με την πένα τους την πολύπλευρη και πολυκύμαντη ιστορία της Ρωσίας. Η ρωσική λογοτεχνία, **ακολουθώντας** την εξέλιξη της παγκόσμιας λογοτεχνίας, ανέπτυξε όλες τις ροπές και τις τάσεις, **ξεκινώντας** από την ηθογραφία και την πιστή απεικόνιση (τον ρεαλισμό, με άλλα λόγια) και καταλήγοντας στον φουτουρισμό, τον σοσιαλιστικό ρεαλισμό και τη λογοτεχνία της αντίστασης και της διαμαρτυρίας στο καθεστώς. Όποιο ρεύμα, ωστόσο, και αν ακολούθησε, στηρίχθηκε πάντα στις ιδιαιτερότητες της ρωσικής κοινωνίας, στις κοινωνικές αντιθέσεις και συγκρούσεις, αλλά και στα στοιχεία που άντλησε από την απεραντοσύνη της ίδιας της χώρας.

Ένας ειδικός θα μας έκανε πολύπλοκες αναλύσεις και θα μας παρέδιδε μια ολοκληρωμένη πραγματεία. Άλλωστε, ολόκληροι τόμοι έχουν γραφτεί σχετικά. Για τον απλό αναγνώστη, όμως, όλα αυτά δεν έχουν και πολύ μεγάλη σημασία. **Παίρνοντας** στα χέρια του το βιβλίο ενός Ρώσου συγγραφέα, θα αναζητήσει την οσμή ενός μαγικού κόσμου, τα ίχνη του οποίου υπάρχουν ακόμα, όσο και αν η ζωή άλλαξε, όπως λένε κάποιοι. Διάχυτος μέσα στα κλασικά έργα είναι ο μυστικισμός, ο ηρωισμός, ο πατριωτισμός, ο εξαγνισμός, η επανάσταση, η αντίσταση, η νοσταλγία, ο έρωτας. Αν ο Πούσκιν μάς ξεναγεί στον κόσμο του ηρωισμού, ο Τολστόι μάς προϊδεάζει για το πώς θα μεταλλαχθεί αυτός ο κόσμος, όταν επικρατήσει η κοινωνική δικαιοσύνη, και προφητεύει την επανάσταση.

Ο Ντοστογιέφσκι μάς οδηγεί στον κόσμο των φτωχών και των πονεμένων μέσα από την πυρετική του έμπνευση, ενώ, λίγο αργότερα, ο Μαγιακόφσκι θα γίνει ο πύρινος κήρυκας της ανατροπής και της επανάστασης. Ο Σολτσενίτσιν θα ανατρέψει αυτή την εικόνα, αφήνοντας μια γεύση πίκρας. Κι ο Τσέχωφ θα περιγράψει με τρόπο απαράμιλλο, τη ζωή ενός κόσμου που πλήττει μέσα στην ευδαιμονία του.

Μια πλειάδα δημιουργών μάς καλεί να σκύψουμε πάνω από τις σελίδες που έγραψαν για μας και που εξακολουθούν να μας μαγεύουν. Όπως είπε και ο Τσέχωφ, «στη Μόσχα, αδελφές μου, στη Μόσχα». Στη Μόσχα και στην Αγία Πετρούπολη και στη Σταυρούπολη και όπου αλλού μας ταξιδέψετε ...

Επεξεργασία κειμένου 3

Σωστό ή Λάθος;

1. Οι Ρώσοι λογοτέχνες κατάφεραν να γίνουν διεθνώς γνωστοί.
2. Η ρωσική λογοτεχνία είναι περιορισμένη θεματικά.
3. Ο Τολστόι οραματίστηκε την Επανάσταση.
4. Στο έργο του Μαγιακόφσκι κυριαρχεί η πλήξη.
5. Πολύ λίγοι Ρώσοι συγγραφείς διαβάζονται ακόμα στην εποχή μας.

ΜΕΡΟΣ Β'**Γραμματική****1. Θεωρία****Μετοχές****Μετοχές ενεργητικής φωνής (ενεστώτα)**

Η ενεργητική μετοχή ενεστώτα σχηματίζεται με το επίθημα **-οντας** στο μη συνοπτικό θέμα για τα ρήματα της πρώτης συζυγίας ή **-ώντας** για τα ρήματα της δεύτερης συζυγίας.

Παράδειγμα: γυρίζω – γυρίζ**οντας**
μαγειρεύω – μαγειρεύ**οντας**
παρακολουθώ – παρακολουθ**ώντας**
κερνώ – κερν**ώντας**

Μετοχές παθητικής φωνής (παθητικού παρακειμένου)

Η μετοχή παθητικού παρακειμένου σχηματίζεται με την κατάληξη **-μενος, -μενη, -μενο** στο παθητικό συνοπτικό θέμα και κλίνεται ως προς το γένος, τον αριθμό, την πτώση. Μερικές από τις μετοχές έχουν ένα σύμφωνο το οποίο προηγείται στην κατάληξη.

θέμα σε		στ/σθ/νθ	→	-σμενος
καλούμαι	–	καλέστηκα	→	καλεσμένος
σπάζομαι	–	σπάστηκα	→	σπασμένος
ακούγομαι	–	ακούστηκα	→	ακουσμένος
ζαλίζομαι	–	ζαλίστηκα	→	ζαλισμένος

θέμα σε		θ /μετά από φωνήεν, λ, ρ/	→	-μενος
πληρώνομαι	–	πληρώθηκα	→	πληρωμένος
αγαπιέμαι	–	αγαπήθηκα	→	αγαπημένος
φέρομαι	–	φέρθηκα	→	φερμένος
αναγγέλλομαι	–	αναγγέλθηκα	→	αναγγελμένος

θέμα σε		χτ/χθ	→	-γμενος
τραβιέμαι	–	τραβήχτηκα	→	τραβηγμένος
εξελίσσομαι	–	εξελίχτηκα	→	εξελιγμένος
αναμιγνύομαι	–	αναμίχθηκα	→	αναμιγμένος

θέμα σε		φτ/φθ	→	-μμενος
εγκαταλείπομαι	–	εγκαταλείφτηκα	→	εγκαταλειμμένος
καλύπτομαι	–	καλύφθηκα	→	καλυμμένος
ράβομαι	–	ράφτηκα	→	ραμμένος

Μερικά ρήματα τα οποία δεν έχουν παθητικούς τύπους σχηματίζουν, παρ' όλα αυτά, σχηματίζουν παθητική μετοχή.

αρρωσταίνω	→	αρρωστημένος
γερνώ	→	γερασμένος
διψώ	→	διψασμένος
δυστυχώ	→	δυστυχισμένος
μεθώ	→	μεθυσμένος
πεινώ	→	πεινασμένος

2. Ασκήσεις**1. Συμπλήρωσε τα κενά με την κατάλληλη μετοχή ενεργητικής φωνής των παρακάτω ρημάτων. Δύο περισσεύουν.**

(έχω τριγυρίζω ψάχνω χρησιμοποιώ μετακομίζω υπακούω ετοιμάζω)

1. .... στη Σταυρούπολη, δεν ξέραμε ακόμα πώς θα κυλούσε η ζωή μας.
2. Μην ..... περισσότερο χρόνο εκείνο το πρωί, περάσαμε μόνο δύο ώρες στο Μουσείο της Σταυρούπολης.
3. .... στους δρόμους του κέντρου της Σταυρούπολης, συναντάς πολλά εστιατόρια με παραδοσιακή κουζίνα.
4. .... τα μέσα μαζικής μεταφοράς στη Σταυρούπολη, μπορεί κάποιος να γνωρίσει όλη την πόλη.
5. ...., βρίσκεις!

2. Συμπλήρωσε τα κενά με την κατάλληλη μετοχή ενεργητικής φωνής των παρακάτω ρημάτων. Δύο περισσεύουν.

(σπαταλώ παρακαλώ εκτιμώ ακολουθώ ρωτώ κληρονομώ εξυπηρετώ)

1. .... πας στην Πόλη.
2. Πλούτισε ξαφνικά, ... τεράστια περιουσία από έναν ξεχασμένο μακρινό συγγενή.
3. Το έχει σύστημα να ζει ..... τα χρήματά του σε ανόητες επιχειρήσεις.
4. .... τόσο θερμά, μας έπεισε όλους να κάνουμε ό,τι μας ζητούσε.
5. .... αυτόν τον δρόμο, θα φτάσετε σύντομα στο Χάιντελμπεργκ.

3. Ξανάγραψε τις προτάσεις χρησιμοποιώντας τη μετοχή της ενεργητικής φωνής των ρημάτων της παρένθεσης.

1. Το παιδί όλο κλαίει και κλαίει ως τα χαράματα. (κλαίω)
Το παιδί περνάει τις νύχτες ..... ως τα χαράματα.
2. Αφού ένιωθα άσχημα, κάλεσα τον γιατρό. (νιώθω)
Μην ..... καλά, κάλεσα το γιατρό.
3. Αν περπατάμε τόσο αργά, δεν θα φτάσουμε ποτέ. (περπατώ)
..... τόσο αργά, δεν θα φτάσουμε ποτέ.
4. Αφού τον πρόσβαλες, αποκλείεται να μας βοηθήσει. (προσβάλλω)
Απέκλεισες την πιθανότητα να μας βοηθήσει, ... τον.
5. Όταν φύγαμε από τη Σταυρούπολη, θυμηθήκαμε ότι δεν τον είχαμε ειδοποιήσει.
..... από τη Σταυρούπολη, θυμηθήκαμε ότι δεν τον είχαμε ειδοποιήσει.

4. Συμπλήρωσε τα κενά με την κατάλληλη μετοχή παθητικού παρακειμένου των παρακάτω ρημάτων. Δύο περισσεύουν.

(υποστηρίζω πιάνω βελτιώνω εξελίσσω στενοχωρώ εγκαταλείπω κρύβω)

1. Η Στουτγάρδη βρίσκεται σε μια από τις πιο ..... περιοχές της Ευρώπης.
2. Η απόφαση του υπουργού, ... από όλα τα άλλα μέλη της κυβέρνησης, έγινε δεκτή από τη Βουλή.
3. Με συγχωρείτε, είναι ..... αυτές οι θέσεις;
4. Οι στρατιώτες, ... από τους συμμάχους που τους υποστήριζαν, παραδόθηκαν στους εχθρούς.
5. Τι έχει ο Σταύρος; Φαίνεται πολύ .....

5. Συμπλήρωσε τα κενά με την κατάλληλη μετοχή παθητικού παρακειμένου των παρακάτω ρημάτων. Δύο περισσεύουν.

(παίρνω λέω βγάζω τρώω καίω στέλνω πλένω)

1. Συνεχίζω και θα μιλήσω με όσους άργησαν αργότερα, ώστε να μην επαναλάβουμε τα ήδη .....
2. Ήταν πολύ αργά όταν έφτασαν πυροσβέστες. Όλα ήταν .....
3. Όταν έφτασε, όλα ήταν ..... και καθαρά.
4. Αυτό το γράμμα είναι ..... από χτες.
5. Το τυρί βρέθηκε στην παλιά ντουλάπα, ... από τα ποντίκια.

6. Ξαναγράψε τις προτάσεις χρησιμοποιώντας στον σωστό τύπο τη μετοχή του παθητικού παρακειμένου των ρημάτων που είναι στην παρένθεση.

1. Το ρεύμα θα κοπεί από τις επτά το πρωί. (κόβω)
Το ρεύμα θα είναι .....
2. Έχουν συμπληρωθεί όλα τα κενά που υπάρχουν στις ασκήσεις. (συμπληρώνω)
Όλα τα κενά που υπάρχουν στις ασκήσεις είναι .....
3. Έχουν παντρευτεί εδώ και χρόνια. (παντρεύω)
Εδώ και χρόνια είναι .....
4. Η Αρζού προετοιμάστηκε τόσο καλά, που σίγουρα θα περάσει την εξέταση. (προετοιμάζω)
Είναι τόσο καλά ....., που σίγουρα θα περάσει την εξέταση.
5. Μα πού κρυβόταν ο Γιάννης τόσο καιρό; (κρύβω)
Μα γιατί ήταν ..... ο Γιάννης τόσο καιρό;

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Παιχνιδόλεξα

1. Σταυρόλεξο

Συμπλήρωσε τα κενά με τις μετοχές των παρακάτω ρημάτων και λύσε το σταυρόλεξο.

(απολαμβάνω, εξοφλώ, σκαρφαλώνω, παρακολουθώ, ακούω)

1. Η μητέρα μου πήρε σύνταξη και τώρα περνάει τις μέρες της ..... τις αγαπημένες της σειρές στην τηλεόραση.
2. Γνώρισε όλα τα βουνά της χώρας, ... στις κορυφές τους κάθε καλοκαίρι.
3. .... τη φωνή στράφηκε και είδε τη φίλη της να τρέχει.
4. .... το δάνειο στην αρχή του χρόνου, θα του κάνουν έκπτωση.
5. Στο τέλος μιας κουραστικής μέρας προτιμώ να μένω στο σπίτι, ... ένα ποτήρι κόκκινο κρασί και διαβάζοντας ένα ενδιαφέρον βιβλίο.

			4		2									
	1													
5														
					3									

2. Κρεμάλα

1. Μένω ακλόνητος στη γνώμη μου.
2. Μικρή πεδιάδα ανάμεσα σε βουνά.
3. Λογοτεχνικό ή καλλιτεχνικό κίνημα που εκφράζει με μοντέρνα μέσα τον δυναμισμό της σύγχρονης ζωής.

1. Ε _____
2. Κ _____
3. Φ _____

3. Παζλ

1. Η Τατιάνα θέλει να πάνε στη Σταυρούπολη,
  - α. για να επισκεφτούν τους συγγενείς της.
  - β. για γαμήλιο ταξίδι.
  - γ. για διακοπές.
2. Η Σταυρούπολη ιδρύθηκε στο σταυροδρόμι μεταξύ
  - α. Ρωσίας και Μαύρης Θάλασσας.
  - β. Ρωσίας και Τουρκίας.
  - γ. Ρωσίας και Καυκασίας.
3. Στη Σταυρούπολη έζησε
  - α. ο Τολστόι.
  - β. ο Τσέχωφ.
  - γ. ο Μαγιακόφσκι.
4. Κοντά στη Σταυρούπολη κυλάει
  - α. ο Δνειπέρος.
  - β. ο Δνειότερος.
  - γ. ο Βόλγας.
5. Ο συγγραφέας ο οποίος μας ξεναγεί στον κόσμο του ηρωισμού, είναι
  - α. ο Πούσκιν.
  - β. Ο Τσέχωφ.
  - γ. Ο Ντοστογιέφσκι.

4. Λαγός και Χελώνα

Βρες τη μετοχή (στο αρσενικό γένος).

συνεννοούμαι .....
 μεθώ .....
 περιχύνομαι .....
 τaráζομαι .....
 περιποιούμαι .....

ολοκληρώνομαι .....
 πατιέμαι .....
 πιέζομαι .....
 διεγείρομαι .....
 καθιερώνομαι .....

5. Γραφομηχανή

αντίρρηση, περιτριγυρισμένη, παραμεθόρια,
 περιχαράκωνεις, νωθρή, αχανής, επιχειρώντας,
 σύναξη, διακεκριμένοι, ρεύμα, διαχρονικά,
 διηγηματογράφοι, μυθιστοριογράφοι, απεικόνιση,
 ηθογραφία, μυστικισμός, εξαγνισμός,
 μεταλλάσσομαι, προΐδεάζει, απaráμιλλη

6. Λογοτεχνικό κείμενο

Άκουσε το κείμενο και συμπλήρωσε τα κενά.

Έβρεχε, η θάλασσα ήταν καταπράσινη, ο αγέρας έπεσε. Την τρίτη μέρα, ..., σαλπάραμε. Πέρασαμε το Βόσφορο, τα φουντωτά ..... ολοένα αραίωναν, τα σπίτια λιγότευαν, αγρίευαν δεξιά ζερβά μας οι ακρογιαλιές της Ευρώπης και της Ασίας. Μπήκαμε στη Μαύρη Θάλασσα. Μας ..... ανέβαζαν, ... μας κατέβαζαν..... .

Η Ρούσα χλώμιασε, άρχισε να τραγουδάει, έκοβε το τραγούδι της, έκανε εμετό κι ύστερα πάλι, σφουγγίζοντας τα σπαθωτά μαραμένα ..... μ' ένα κόκκινο φαρδύ μαντίλι, ξανάπιανε το τραγούδι. Έτσι περνούσαν οι μέρες κι οι νύχτες. Ωσότου πια, σήμερα το πρωί, ... μακριά, πέρα, στην άκρη του ορίζοντα, μian ακαθόριστη, χαμηλή, σταχτοπράσινη ....., τη Ρουσία.

N. Καζαντζάκη, *Ταξιδεύοντας Ρουσία* (1925-1930)

ΜΕΡΟΣ Δ'**Λεξικό Ενότητας**

- αντίρρηση η: αντίθετη γνώμη
Αν έχεις αντιρρήσεις για τον τρόπο που μεγαλώνω το παιδί να τις πεις τώρα.
η αντίρρηση
της αντίρρησης (αντιρρήσεως)
την αντίρρηση
αντίρρηση
οι αντιρρήσεις
των αντιρρήσεων
τις αντιρρήσεις
αντιρρήσεις
- κουκίδα η: σημάδι, τελεία
Ο υπολογιστής μου δεν αναγνωρίζει τη γλώσσα. Μου εμφανίζει κουκίδες και παύλες.
η κουκίδα
της κουκίδας
την κουκίδα
κουκίδα
οι κουκίδες
των κουκίδων
τις κουκίδες
κουκίδες
- απέραντος,-η-ο: χωρίς τέλος
Κοιτάζοντας τον απέραντο ουρανό νιώθουμε μικροί και ασήμαντοι.
ο απέραντος
του απέραντου
τον απέραντο
απέραντε
η απέραντη
της απέραντης
την απέραντη
απέραντη
το απέραντο
του απέραντου
το απέραντο
απέραντο
οι απέραντοι
των απέραντων
τους απέραντους
απέραντοι
οι απέραντες
των απέραντων
τις απέραντες
απέραντες
τα απέραντα
των απέραντων
τα απέραντα
απέραντα
- επιμένω: μένω στη γνώμη μου, δείχνω επιμονή σε κάτι (επιμένω, επέμενα, επέμεινα, θα επιμένω, θα επιμείνω, έχω επιμείνει, είχα επιμείνει, θα έχω επιμείνει)
Δεν θα επιμείνω άλλο, αλλά πιστεύω ότι δεν έχεις δίκιο.
- περιορίζω: περικλείνω κάτι μέσα σε όρια, βάζω φραγμό (περιορίζω, περιορίζα, περιορίσα, θα περιορίζω, θα περιορίσω, έχω περιορίσει, είχα περιορίσει, θα έχω περιορίσει)

Αν θέλεις να βρεις δουλειά, πρέπει να περιορίσεις τις απαιτήσεις σου.

- λαμβάνω: παίρνω κάτι, δέχομαι (λαμβάνω, ελάμβανα, έλαβα, θα λαμβάνω, θα λάβω, έχω λάβει, είχα λάβει, θα έχω λάβει)
Θα λάβει μέρος σε αγώνες κολύμβησης.

- νόστος ο: επιστροφή στην πατρίδα
Σαν τον μυθικό Οδυσσέα ονειρεύομαι την ημέρα του νόστου.

ο νόστος
του νόστου
τον νόστο
νόστε

- διαδίκτυο το: η σύνδεση και επικοινωνία μεταξύ δικτυακών τόπων μέσω υπολογιστή
Ψάχνω πληροφορίες στο διαδίκτυο για τη διατριβή μου.

το διαδίκτυο
του διαδικτύου
το διαδίκτυο
διαδίκτυο

- θρονιασμένος,-η-ο: καθισμένος με άνεση, με μεγαλοπρέπεια
Ο διευθυντής μας είναι θρονιασμένος στην καρέκλα του και δίνει εντολές όλη μέρα!

ο θρονιασμένος
του θρονιασμένου
τον θρονιασμένο
θρονιασμένε

η θρονιασμένη
της θρονιασμένης
η θρονιασμένη
θρονιασμένη

το θρονιασμένο
του θρονιασμένου
το θρονιασμένο
θρονιασμένο

οι θρονιασμένοι
των θρονιασμένων
τους θρονιασμένους
θρονιασμένοι

οι θρονιασμένες
των θρονιασμένων
τις θρονιασμένες
θρονιασμένες

τα θρονιασμένα
των θρονιασμένων
τα θρονιασμένα
θρονιασμένα

- περιτριγυρισμένος,-η-ο: περικυκλωμένος
Είναι ωραίος άντρας και βρίσκεται πάντα περιτριγυρισμένος από ενδιαφέρουσες γυναίκες.

ο περιτριγυρισμένος
του περιτριγυρισμένου
τον περιτριγυρισμένο
περιτριγυρισμένε

η περιτριγυρισμένη
της περιτριγυρισμένης
την περιτριγυρισμένη
περιτριγυρισμένη

το περιτριγυρισμένο
του περιτριγυρισμένου
το περιτριγυρισμένο
περιτριγυρισμένο

οι περιτριγυρισμένοι
των περιτριγυρισμένων
τους περιτριγυρισμένους
περιτριγυρισμένοι

οι περιτριγυρισμένες
των περιτριγυρισμένων
τις περιτριγυρισμένες
περιτριγυρισμένες

τα περιτριγυρισμένα
των περιτριγυρισμένων
τα περιτριγυρισμένα
περιτριγυρισμένα

- κοιλάδα η: μικρή πεδιάδα ανάμεσα σε βουνά ή λόφους
Ο τόπος μας είναι ορεινός, αλλά γεμάτος μικρές κοιλάδες και οροπέδια.

η κοιλάδα
της κοιλάδας
την κοιλάδα
κοιλάδα

οι κοιλάδες
των κοιλάδων
τις κοιλάδες
κοιλάδες

- απλόχωρος,-η-ο: ευρύχωρος
Το σπίτι μας είναι μικρό, αλλά έχουμε απλόχωρη αυλή.

ο απλόχωρος
του απλόχωρου
τον απλόχωρο
απλόχωρε

η απλόχωρη
της απλόχωρης
την απλόχωρη
απλόχωρη

το απλόχωρο
του απλόχωρου
τον απλόχωρο
απλόχωρο

οι απλόχωροι
των απλόχωρων
τους απλόχωρους
απλόχωροι

οι απλόχωρες
των απλόχωρων
τις απλόχωρες
απλόχωρες

τα απλόχωρα
των απλόχωρων
τα απλόχωρα
απλόχωρα

- νεολιθικός,-ή-ό: ο αναφερόμενος στην εποχή που ο άνθρωπος άρχισε να κατεργάζεται τον λίθο (πέτρα)
Οι αρχαιολόγοι ανακάλυψαν ένα νεολιθικό οικισμό στην περιοχή μας.

ο νεολιθικός
του νεολιθικού
τον νεολιθικό
νεολιθικέ

η νεολιθική
της νεολιθικής
τη νεολιθική
νεολιθική

το νεολιθικό
του νεολιθικού
το νεολιθικό
νεολιθικό

οι νεολιθικοί
των νεολιθικών
τους νεολιθικούς
νεολιθικοί

οι νεολιθικές
των νεολιθικών
τις νεολιθικές
νεολιθικές

τα νεολιθικά
των νεολιθικών
τα νεολιθικά
νεολιθικά

- παραμεθόριος,-α-ο: που είναι κοντά στα σύνορα
Ο πρωθυπουργός θα κάνει περιοδεία σε παραμεθόριες περιοχές.

ο παραμεθόριος
του παραμεθόριου
τον παραμεθόριο
παραμεθόριε

η παραμεθόρια
της παραμεθόριας
την παραμεθόρια
παραμεθόρια

το παραμεθόριο
του παραμεθόριου
το παραμεθόριο
παραμεθόριο

οι παραμεθόριοι
των παραμεθόριων
τους παραμεθόριους

οι παραμεθόριες
των παραμεθόριων
τις παραμεθόριες

τα παραμεθόρια
των παραμεθόριων
τα παραμεθόρια

παραμεθόριοι

παραμεθόριες

παραμεθόρια

- διεκδικούμαι: αξιώνω δικαίωμα, αγωνίζομαι για την απόκτηση ενός αγαθού (διεκδικούμαι, διεκδικούμεν, διεκδικήθηκα, θα διεκδικούμαι, θα διεκδικηθώ, έχω διεκδικηθεί, είχα διεκδικηθεί, θα έχω διεκδικηθεί)
Το ποσό που διεκδικήθηκε από την άλλη πλευρά ήταν τεράστιο.

- λάτρης ο: αυτός που υπεραγαπά κάποιον ή κάτι
Όλοι οι φίλοι μου είναι λάτρεις του καλού φαγητού και του κρασιού.

ο λάτρης
του λάτρη
τον λάτρη
λάτρη

οι λάτρες
(των λατρών)
τους λάτρεις
λάτρες

- περιχαράκωνω: οχυρώνω, προστατεύω (περιχαράκωνω, περιχαράκωνα, περιχαράκωσα, θα περιχαράκωνω, θα περιχαράκώσω, έχω περιχαράκώσει, είχα περιχαράκώσει, θα έχω περιχαράκώσει)
Έχει περιχαράκώσει τη ζωή της ώστε κανένας να μην μπορεί να της κάνει κακό.

- νωθρός,-η-ό : οκνός, τεμπέλης
Είναι έξυπνος, αλλά η πρόοδος του δεν είναι ικανοποιητική γιατί είναι νωθρός.

ο νωθρός	η νωθή	το νωθρό
του νωθρού	της νωθής	του νωθρού
τον νωθρό	τη νωθή	το νωθρό
νωθρέ	νωθή	νωθρό

οι νωθοί	οι νωθές	τα νωθρά
των νωθών	των νωθών	των νωθών
τους νωθούς	τις νωθές	τα νωθρά
νωθούς	νωθές	νωθρά

- οντότητα η: ύπαρξη, υπόσταση, προσωπικότητα
Σώμα και ψυχή αποτελούν μια ενιαία οντότητα.

η οντότητα
της οντότητας
την οντότητα
οντότητα

οι οντότητες
των οντοτήτων
τις οντότητες
οντότητες

- αποσκιρτώ: εγκαταλείπω μια πλευρά και προσχωρώ σε μια άλλη (αποσκιρτώ, αποσκιρτούσα, αποσκίρτησα, θα αποσκιρτώ, θα αποσκιρτήσω, έχω αποσκιρτήσει, είχα αποσκιρτήσει, θα έχω αποσκιρτήσει)
Το κόμμα μας θα είχε κερδίσει τις εκλογές αν δεν είχαν αποσκιρτήσει σημαντικά στελέχη μας.

- αχανής,-ής-ές: απέραντος
Το δάσος του Αμαζονίου είναι αχανές.

ο αχανής
του αχανούς
τον αχανή
αχανή

η αχανής
της αχανούς
την αχανή
αχανή

το αχανές
του αχανούς
το αχανές
αχανές

οι αχανείς
των αχανών
τους αχανείς
αχανείς

οι αχανείς
των αχανών
τις αχανείς
αχανείς

τα αχανή
των αχανών
τα αχανή
αχανή

- εκτείνομαι: απλώνομαι, έχω ή καταλαμβάνω μεγάλο χώρο (εκτείνομαι, εκτεινόμουν, εκτάθηκα, θα εκτείνομαι, θα εκταθώ, έχω εκταθεί, είχα εκταθεί, θα έχω εκταθεί)
Δεντροστοιχίες από διάφορα δέντρα εκτείνονται σε όλο το μήκος του δρόμου.
- επιχειρώ: προσπαθώ να πετύχω κάτι (επιχειρώ, επιχειρούσα, επιχειρήσα, θα επιχειρώ, θα επιχειρήσω, έχω επιχειρήσει, είχα επιχειρήσει, θα έχω επιχειρήσει)
Θα επιχειρήσω να τελειώσω σύντομα το βιβλίο που γράφω.
- μεγαλοστομία η: το πομπώδες ύφος του λόγου
Αυτός ο άνθρωπος είναι όλο μεγαλοστομίες και υπερβολές.

η μεγαλοστομία
της μεγαλοστομίας
τη μεγαλοστομία
μεγαλοστομία

οι μεγαλοστομίες
των μεγαλοστομιών
τις μεγαλοστομίες
μεγαλοστομίες

- στέπα η: αχανής έκταση με ελάχιστη, θαμνώδη, βλάστηση
Οι λαοί των στεπών είναι κυρίως νομαδικοί.

η στέπα
της στέπας
τη στέπα
στέπα

οι στέπες

των στεπών
τις στέπες
στέπες

- τούνδρα η: πεδιάδα των αρκτικών περιοχών, χωρίς νερό
Ονειρεύομαι να επισκεφθώ κάποτε τις τούνδρες και τα δάση της Σιβηρίας.

η τούνδρα
της τούνδρας
την τούνδρα
τούνδρα

οι τούνδρες

τις τούνδρες
τούνδρες

- έγκατα τα: τα κατάβαθα της γης
Ποιος ξέρει τι θησαυρούς κρύβουν τα έγκατα της γης;

τα έγκατα
των εγκάτων
τα έγκατα
έγκατα

- μετάλλευμα το: κάθε ορυκτό που περιέχει μέταλλο
Το υπέδαφος της περιοχής είναι πλούσιο σε μεταλλεύματα.

το μετάλλευμα
του μεταλλεύματος
το μετάλλευμα
μετάλλευμα

τα μεταλλεύματα
των μεταλλευμάτων
τα μεταλλεύματα
μεταλλεύματα

- φάσμα το: η σειρά των χρωμάτων του ηλιακού φωτός, μια σειρά πραγμάτων
Στο βιβλίο του αναφέρεται σε όλο το φάσμα των πολιτικών συστημάτων.

το φάσμα
του φάσματος
το φάσμα
φάσμα

τα φάσματα
των φασμάτων
τα φάσματα
φάσματα

- συγκαλώ: καλώ σε ορισμένο χώρο πολλά άτομα για σύσκεψη (συγκαλώ, συγκαλούσα, συγκάλεσα, θα συγκαλώ, θα συγκαλέσω, έχω συγκαλέσει, είχα συγκαλέσει, θα έχω συγκαλέσει)
Χθες ο διευθυντής μας συγκάλεσε σύσκεψη στελεχών στην οποία συμμετείχα κι εγώ.

- σύναξη η: συγκέντρωση
Λέω να οργανώσω μια σύναξη φίλων σε κανένα ταβερνάκι.

η σύναξη
της σύναξης
τη σύναξη
σύναξη

οι συνάξεις
των συνάξεων
τις συνάξεις
συνάξεις

- τσάρος ο: ο Ρώσος αυτοκράτορας
Ο Πέτρος ο Μεγάλος ήταν ο τσάρος που έφερε τη Ρωσία σε επαφή με τον Ευρωπαϊκό πολιτισμό.

ο τσάρος
του τσάρου
τον τσάρο
τσάρε

οι τσάροι
των τσάρων
τους τσάρους
τσάροι

- εμπνευσμένος,-η-ο: που διακατέχεται από έμπνευση
Για να γίνει κάποιος μεγάλος δημιουργός πρέπει να είναι εμπνευσμένος.

ο εμπνευσμένος
του εμπνευσμένου
τον εμπνευσμένο
εμπνευσμένε

η εμπνευσμένη
της εμπνευσμένης
την εμπνευσμένη
εμπνευσμένη

το εμπνευσμένο
του εμπνευσμένου
το εμπνευσμένο
εμπνευσμένο

οι εμπνευσμένοι
των εμπνευσμένων
τους εμπνευσμένους
εμπνευσμένοι

οι εμπνευσμένες
των εμπνευσμένων
τις εμπνευσμένες
εμπνευσμένες

τα εμπνευσμένα
των εμπνευσμένων
τα εμπνευσμένα
εμπνευσμένα

- άρτιος,-α-ο: τέλειος, που δεν του λείπει τίποτα
Σαν ζωγράφος μπορεί να μην είναι πολύ εμπνευσμένος, αλλά έχει άρτια τεχνική.

ο άρτιος
του άρτιου

η άρτια
της άρτιας

το άρτιο
του άρτιου

τον άρτιο άρτιε	την άρτια άρτια	το άρτιο άρτιο
οι άρτιοι των άρτιων τους άρτιους άρτιοι	οι άρτιες των άρτιων τις άρτιες άρτιες	τα άρτια των άρτιων τα άρτια άρτια

- διαχρονικός,-ή-ό: που υπάρχει μέσα στο χρόνο
Οι κλασικοί συνθέτες έγραψαν διαχρονική μουσική που την ακούμε πάντα με ευχαρίστηση.

ο διαχρονικός του διαχρονικού τον διαχρονικό διαχρονικέ	η διαχρονική της διαχρονικής τη διαχρονική διαχρονική	το διαχρονικό του διαχρονικού το διαχρονικό διαχρονικό
οι διαχρονικοί των διαχρονικών τους διαχρονικούς διαχρονικοί	οι διαχρονικές των διαχρονικών τις διαχρονικές διαχρονικές	τα διαχρονικά των διαχρονικών τα διαχρονικά διαχρονικά

- διακεκριμένος,-η-ο: ξεχωριστός, σημαντικός
Στο ιατρικό συμπόσιο συμμετέχουν διακεκριμένοι γιατροί.

ο διακεκριμένος του διακεκριμένου τον διακεκριμένο διακεκριμένε	η διακεκριμένη της διακεκριμένης τη διακεκριμένη διακεκριμένη	το διακεκριμένο του διακεκριμένου το διακεκριμένο διακεκριμένο
οι διακεκριμένοι των διακεκριμένων τους διακεκριμένους διακεκριμένοι	οι διακεκριμένες των διακεκριμένων τις διακεκριμένες διακεκριμένες	τα διακεκριμένα των διακεκριμένων τα διακεκριμένα διακεκριμένα

- ρεύμα το: ομαδική τάση πολιτική, ιδεολογική, αισθητική κ.λπ.
Ένα από τα σημαντικότερα ρεύματα της τέχνης υπήρξε ο υπερρεαλισμός.

το ρεύμα
του ρεύματος
το ρεύμα
ρεύμα

τα ρεύματα
των ρευμάτων
τα ρεύματα
ρεύματα

- μουζικός: Ρώσος χωρικός της εποχής του τσαρισμού
Οι μουζικοί έγραψαν τη δική τους σελίδα στην ιστορία του Ρωσικού έθνους.

ο μουζικός
του μουζικού
τον μουζικό
μουζικε

οι μουζικοί
των μουζικών
τους μουζικούς
μουζικοί

- γράμματα τα: η παιδεία, η φιλολογία, η λογοτεχνία
Αφιέρωσε όλη του τη ζωή στα γράμματα.

τα γράμματα
των γραμμάτων
τα γράμματα
γράμματα

- πάμπολλοι,-ες-α: αμέτρητοι, πάρα πολλοί
Η γιαγιά μου ήξερε πάμπολλες ιστορίες.

οι πάμπολλοι
των πάμπολλων
τους πάμπολλους
πάμπολλοι

οι πάμπολλες
των πάμπολλων
τις πάμπολλες
πάμπολλες

τα πάμπολλα
των πάμπολλων
τα πάμπολλα
πάμπολλα

- διηγηματογράφος: λογοτέχνης που γράφει διηγήματα (μικρής έκτασης λογοτεχνικό έργο)
Ένας από τους σπουδαιότερους Έλληνες διηγηματογράφους είναι ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης.

ο διηγηματογράφος
του διηγηματογράφου
τον διηγηματογράφο
διηγηματογράφε

οι διηγηματογράφοι
των διηγηματογράφων
τους διηγηματογράφους
διηγηματογράφοι

- μυθιστοριογράφος: λογοτέχνης που γράφει εκτεταμένα λογοτεχνικά έργα (μυθιστορήματα)
Από όλους τους μυθιστοριογράφους ο αγαπημένος μου είναι ο Ντοστογιέφσκι.

ο μυθιστοριογράφος
του μυθιστοριογράφου
τον μυθιστοριογράφο
μυθιστοριογράφε
οι μυθιστοριογράφοι

των μυθιστοριογράφων
τους μυθιστοριογράφους
μυθιστοριογράφοι

- πολυκύμαντος,-η-ο: τρικυμιώδης, περιπετειώδης
Έζησε μια ζωή πολυκύμαντη και τώρα θέλει να ηρεμήσει.

ο πολυκύμαντος
του πολυκύμαντου
τον πολυκύμαντο
πολυκύμαντε

η πολυκύμαντη
της πολυκύμαντης
την πολυκύμαντη
πολυκύμαντη

το πολυκύμαντο
του πολυκύμαντου
το πολυκύμαντο
πολυκύμαντο

οι πολυκύμαντοι
των πολυκύμαντων
τους πολυκύμαντους
πολυκύμαντοι

οι πολυκύμαντες
των πολυκύμαντων
τις πολυκύμαντες
πολυκύμαντες

τα πολυκύμαντα
των πολυκύμαντων
τα πολυκύμαντα
πολυκύμαντα

- ηθογραφία: λογοτεχνικό έργο που αναπαριστά την καθημερινή ζωή
Η ηθογραφία είναι ένα λογοτεχνικό είδος το οποίο με ενδιαφέρει πολύ.

η ηθογραφία
της ηθογραφίας
την ηθογραφία
ηθογραφία

οι ηθογραφίες
των ηθογραφιών
τις ηθογραφίες
ηθογραφίες

- απεικόνιση: ακριβής αναπαράσταση ή περιγραφή
Πολλοί λένε ότι η τέχνη δεν πρέπει να είναι απεικόνιση της ζωής αλλά μια ελεύθερη άποψη.

η απεικόνιση
της απεικόνισης (απεικονίσεως)
την απεικόνιση
απεικόνιση

οι απεικονίσεις
των απεικονίσεων
τις απεικονίσεις
απεικονίσεις

- φουτουρισμός ο: κίνημα καλλιτεχνικό και λογοτεχνικό που εκφράζει με μοντέρνα μέσα τη σύγχρονη ζωή
Ο Μαγιακόφσκι είναι ένας από του σημαντικότερους ποιητές του φουτουρισμού.

ο φουτουρισμός
του φουτουρισμού

τον φουτουρισμό

- πραγματεία η: σύγγραμμα, μελέτη
Ο Ανδρέας είναι σπουδαίος επιστήμονας και οι πραγματείες του δημοσιεύονται σε επιστημονικά περιοδικά.

η πραγματεία
της πραγματείας
την πραγματεία
πραγματεία

οι πραγματείες
των πραγματειών
τις πραγματείες
πραγματείες

- οσμή η: μυρωδιά
Μια δυσάρεστη οσμή είναι διάχυτη παντού.

η οσμή
της οσμής
την οσμή
οσμή

οι οσμές
των οσμών
τις οσμές
οσμές

- μυστικισμός ο: η τάση προς το μυστηριώδες
Γιατί τόσος μυστικισμός; Δεν είναι καλύτερα να γίνονται όλα στο φως της μέρας;

ο μυστικισμός
του μυστικισμού
τον μυστικισμό
μυστικισμέ

οι μυστικισμοί
των μυστικισμών
τους μυστικισμούς
μυστικισμοί

- εξαγνισμός ο: καθαρισμός από ηθικό παράπτωμα ή αμαρτία
Θέλησε να εξαγνιστεί και στράφηκε στη θρησκεία.

ο εξαγνισμός
του εξαγνισμού
τον εξαγνισμό
εξαγνισμέ
οι εξαγνισμοί

των εξαγνισμών
τους εξαγνισμούς
εξαγνισμοί

- προΐδεάζω: προδιαθέτω κάποιον για κάτι που θα ακούσει (προΐδεάζω, προΐδέαζα, προΐδέασα, θα προΐδεάζω, θα προΐδεάσω, έχω προΐδεάσει, είχα προΐδεάσει, θα έχω προΐδεάσει)
Έπρεπε να με προΐδεάσεις για τα κακά νέα και όχι να τα ακούσω απότομα.

- μεταλλάσσομαι: υφίσταμαι αλλαγή, μεταβάλλομαι (μεταλλάσσομαι, μεταλλασσόμουν, μεταλλάχθηκα, θα μεταλλάσσομαι, θα μεταλλαχθώ, έχω μεταλλαχθεί, είχα μεταλλαχθεί, θα έχω μεταλλαχθεί)
Πολλά από τα τρόφιμα που καταναλώνουμε σήμερα έχουν μεταλλαχθεί.

- πύρινος ο: φλογερός
Έβαψε τα μαλλιά της με ένα κατακόκκινο, πύρινο χρώμα.

ο πύρινος
του πύρινου
τον πύρινο
πύρινε

οι πύρινοι
των πύρινων
τους πύρινους
πύρινοι

- απaráμιλλος,-η-ο : ασύγκριτος, άφθαστος
Στις διακοπές μας είδαμε τοπία απaráμιλλης ομορφιάς.

ο απaráμιλλος
του απaráμιλλου
τον απaráμιλλο
απaráμιλλε

η απaráμιλλη
της απaráμιλλης
την απaráμιλλη
απaráμιλλη

το απaráμιλλο
του απaráμιλλου
το απaráμιλλο
απaráμιλλο

οι απaráμιλλοι
των απaráμιλλων
τους απaráμιλλους
απaráμιλλοι

οι απaráμιλλεςτα
των απaráμιλλων
τις απaráμιλλες
απaráμιλλες

α απaráμιλλα
των απaráμιλλων
τα απaráμιλλα
απaráμιλλα

- ευδαιμονία η: ευτυχία, μακαριότητα
Όταν πάει καλά η ζωή και η δουλειά μου, νιώθω μια ευδαιμονία.

η ευδαιμονία
της ευδαιμονίας
την ευδαιμονία
ευδαιμονία

- πλειάδα η: πλήθος, ομάδα προσώπων

Στην καινούργια ανθολογία παρουσιάζεται μια πλειάδα νέων και παλιών ποιητών.

η πλειάδα
της πλειάδας
την πλειάδα
πλειάδα

οι πλειάδες
των πλειάδων
τις πλειάδες
πλειάδες

- σαλπάρω: αποπλέω (για πλοία) (σαλπάρω, σάλπαρα, σαλπάρισα / σάλπαρα, θα σαλπάρω, θα σαλπάρω, έχω σαλπάρει, είχα σαλπάρει, θα έχω σαλπάρει)
Πολλά πλοία θα σαλπάρουν απόψε.

- περιβόλι: χώρος περιφραγμένος όπου καλλιεργούνται λαχανικά ή δέντρα, κήπος
Μπήκαμε σε ένα περιβόλι και κόψαμε αγγουράκια και ντομάτες.

το περιβόλι
του περιβολιού
το περιβόλι
περιβόλι

τα περιβόλια
των περιβολιών
τα περιβόλια
περιβόλια

- φουντωτός, -ή-ό: που έχει φούντες, πυκνόφυλλος
Τα δέντρα την άνοιξη είναι φουντωτά.

ο φουντωτός
του φουντωτού
τον φουντωτό
φουντωτέ

η φουντωτή
της φουντωτής
τη φουντωτή
φουντωτή

το φουντωτό
του φουντωτού
το φουντωτό
φουντωτό

οι φουντωτοί
των φουντωτών
τους φουντωτούς
φουντωτοί

οι φουντωτές
των φουντωτών
τις φουντωτές
φουντωτές

τα φουντωτά
των φουντωτών
τα φουντωτά
φουντωτά

- αραιώνω: ελαττώνω την πυκνότητα ή τη συχνότητα (αραιώνω, αραιώνα, αραιώσα, θα αραιώνω, θα αραιώσω, έχω αραιώσει, είχα αραιώσει, θα έχω αραιώσει)
Κοίταξε πώς αραιώσαν τα μαλλιά του, σε λίγο θα μείνει καραφλός.

- ζερβά: αριστερά
Κοίταξε δεξιά, κοίταξε ζερβά, δεν ήξερε ποιο δρόμο να διαλέξει.

- χλωμιάζω: γίνομαι χλωμός, κίτρινος (χλωμιάζω, χλώμιαζα, χλώμιασα, θα χλωμιάζω, θα χλωμιάσω, έχω χλωμιάσει, είχα χλωμιάσει, θα έχω χλωμιάσει)
Όταν άκουσε ότι τον εγκαταλείπει, χλώμιασε.

- σπαθωτός,-ή-ό : που έχει σχήμα σπαθιού
Είναι πολύ όμορφος, με σπαθωτά μάτια και φρύδια.

ο σπαθωτός
του σπαθωτού
τον σπαθωτό
σπαθωτέ

η σπαθωτή
της σπαθωτής
τη σπαθωτή
σπαθωτή

το σπαθωτό
του σπαθωτού
το σπαθωτό
σπαθωτό

οι σπαθωτοί
των σπαθωτών
τους σπαθωτούς
σπαθωτοί

οι σπαθωτές
των σπαθωτών
τις σπαθωτές
σπαθωτές

τα σπαθωτά
των σπαθωτών
τα σπαθωτά
σπαθωτά

- ακαθόριστος,-η-ο: ασαφής
Έχει μια τελείως ακαθόριστη ιδέα για την πολιτική.

ο ακαθόριστος
του ακαθόριστου
τον ακαθόριστο
ακαθόριστε

η ακαθόριστη
της ακαθόριστης
την ακαθόριστη
ακαθόριστη

το ακαθόριστο
του ακαθόριστου
το ακαθόριστο
ακαθόριστο

οι ακαθόριστοι
των ακαθόριστων τα
τους ακαθόριστους
ακαθόριστοι

οι ακαθόριστες τα ακαθόριστα
ων ακαθόριστων
τις ακαθόριστες
ακαθόριστες

των ακαθόριστων
τα ακαθόριστα
ακαθόριστα

ΜΕΡΟΣ Ε΄**Τεστ αυτοαξιολόγησης****1. Γράψε τη μετοχή παθητικού παρακειμένου των παρακάτω ρημάτων στο ουδέτερο γένος.**

καλύπτω	.....
αγαπώ	.....
ακούω	.....
λέω	.....
περιτριγουρίζω	.....
τρώω	.....
εκτείνω	.....
τραβώ	.....

2. Γράψε την ενεργητική μετοχή των παρακάτω ρημάτων, καθώς και τη μετοχή παθητικού παρακειμένου στο θηλυκό γένος.

καίω	.....
φοράω	.....
πίνω	.....
πεινάω	.....
γράφω	.....
χωρίζω	.....
μαγειρεύω	.....

3. Ξανάγραψε τις προτάσεις χρησιμοποιώντας τη μετοχή ενεργητικής φωνής.

- Όταν ήταν ακόμα φοιτητής, έγραψε το πρώτο του βιβλίο.
..... ακόμα φοιτητής έγραψε το πρώτο του βιβλίο.
- Αν διαβάσεις περισσότερο, θα περάσεις τις εξετάσεις.
..... περισσότερο θα περάσεις τις εξετάσεις.
- Έφυγα νωρίτερα από τη δουλειά, γιατί δεν είχα τίποτα να κάνω.
Μην ..... τίποτα να κάνω, έφυγα νωρίτερα από τη δουλειά.
- Μόλις άκουσα τα νέα, σε πήρα τηλέφωνο.
..... τα νέα, σε πήρα τηλέφωνο.
- Αν μιλήσεις μαζί του, καταλαβαίνεις ότι δεν είναι Έλληνας.
..... μαζί του, καταλαβαίνεις ότι δεν είναι Έλληνας.

ΤΟΡΟΝΤΟ

ΜΕΡΟΣ Α'

Κείμενο 1

- Γιάννης: Τόσο καιρό δεν ήμουν στο Τορόντο; Πώς τώρα αισθάνομαι σαν τουρίστας;
- Μαρία: Πόσα χρόνια πέρασες εδώ;
- Γιάννης: Πέντε. Σπούδασα στο Πολυτεχνείο.
- Μαρία: Αρκετά μεγάλο διάστημα για να γνωρίσεις καλά την πόλη, έτσι δεν είναι;
- Γιάννης: Εξαρτάται. Το Τορόντο είναι πολύ μεγάλη πόλη και υπάρχουν συνοικίες, όπου δεν πήγα ούτε μια φορά.
- Μαρία: Πού έμενες, όταν ήσουν φοιτητής; Στην φοιτητική εστία;
- Γιάννης: Όχι. Στην ελληνική συνοικία μένουν ο αδελφός του πατέρα μου με την οικογένειά του. Έμεινα κοντά τους.
- Μαρία: Ελληνική συνοικία; Και πόσοι Έλληνες μένουν στο Τορόντο, αν έχουν δική τους συνοικία;
- Γιάννης: Τώρα είναι περίπου 40.000. Ολόκληρη πόλη! Υπάρχουν ελληνικές εκκλησίες, ελληνικά σχολεία, ελληνική εφημερίδα, ελληνική κοινότητα. Σαν να είσαι στην Ελλάδα. Θα τη δεις αύριο, όταν θα επισκεφτούμε τους συγγενείς μου.
- Μαρία: Σήμερα πού πάμε;
- Γιάννης: Θα σου δείξω το πιο αγαπημένο μου μέρος στο Τορόντο, το Σι-Εν Τάουερ. Είμαστε κοντά.
- Μαρία: Δεν είναι αυτός ο πύργος εκεί;
- Γιάννης: Ναι.
- Μαρία: Πανύψηλος είναι.

- Γιάννης: Το ύψος του φτάνει τα 553 μέτρα. Με καθαρή ατμόσφαιρα η θέα προς τις έξι περιφέρειες που αποτελούν το Μητροπολιτικό Τορόντο είναι φανταστική. Το λένε «καναδικό παγκόσμιο θαύμα».
- Μαρία: Πόσο ψηλά μπορούμε να ανεβούμε;
- Γιάννης: Στα 400 μέτρα υπάρχει ένα θαυμάσιο εστιατόριο. Σου προτείνω να φάμε εκεί, απολαμβάνοντας την ομορφιά της πόλης.
- Μαρία: Συμφωνώ. Ποτέ δεν έχω ανέβει τόσο ψηλά.

Λεξιλόγιο κειμένου 1

- εξαρτάται: απρόσωπο ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης οριστικής, παθητικής φωνής (εξαρτάται)
- συνοικίες: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η συνοικία)
- παγκόσμιο: επίθετο, γένους ουδέτερου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (παγκόσμιος, -α-ο)
- απολαμβάνοντας: ενεργητική μετοχή (απολαμβάνω)

Επεξεργασία κειμένου 1

Σωστό ή Λάθος;

1. Ο Γιάννης συγκατοίκησε με την αδελφή του πατέρα του.
2. Ο Γιάννης σπούδασε θεωρητικές επιστήμες στο Τορόντο.
3. Η ελληνική συνοικία στο Τορόντο θα μπορούσε να είναι μια ξεχωριστή πόλη.
4. Το Σι-Εν Τάουερ είναι ένα αρκετά ψηλό κτήριο.
5. Το εστιατόριο του πύργου βρίσκεται σε ύψος 400 μέτρων.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 1

Επίλεξε το σωστό.

1. Είναι ανήλικος και ακόμα ..... από τους γονείς του.
α. μένει   β. συγκατοικεί   γ. εξαρτάται
2. Στους δύο ..... πολέμους συμμετείχαν τα περισσότερα κράτη της γης.
α. πάνοπλους   β. πάγκοινους   γ. παγκόσμιους
3. Δεν έχει αρκετά λεφτά για να νοικιάσει σπίτι και γι' αυτό ..... με δυο άλλους φοιτητές.
α. συγκατοικεί   β. συγκρίνει   γ. συγχωρεί
4. Στην πόλη μένουν πολλοί μετανάστες σε δικές τους .....
α. πολυκατοικίες   β. συνοικίες   γ. μαχαλάδες
5. Πέρασαν όλο το Σαββατοκύριακο ..... παλιές καλές κωμωδίες.
α. αναλαμβάνοντας   β. απολαμβάνοντας   γ. προσλαμβάνοντας

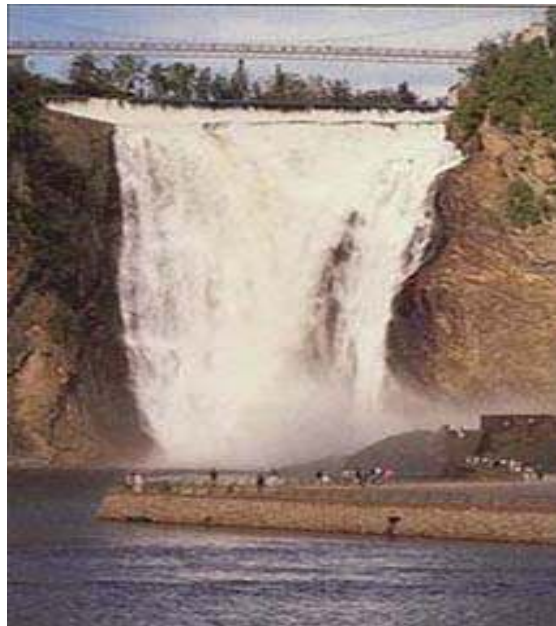

Κείμενο 2

Ο πρώτος Ευρωπαίος, ο οποίος έφτασε στο λιμάνι του Οντάριο, στις αρχές του 17^{ου} αιώνα, ήταν Γάλλος. Στα επόμενα 150 χρόνια, όμως, η περιοχή αυτή θεωρήθηκε ασήμαντη. Μόλις στα τέλη του 18^{ου} αιώνα αναγνωρίστηκαν τα στρατηγικά πλεονεκτήματα του τόπου. Ονομάστηκε Γιορκ από τους Άγγλους μετανάστες και ανακηρύχτηκε πρωτεύουσα της επαρχίας «Άνω Καναδάς». Την τρίτη δεκαετία του 19^{ου} αιώνα ο πληθυσμός του αυξήθηκε σε περισσότερους από 10.000 κατοίκους και στις 6 Μαρτίου 1834 η πόλη μετονομάστηκε. Το καινούργιο όνομά της, Τορόντο, ήρθε από τη γλώσσα των ντόπιων Ινδιάνων και σημαίνει «τόπος συναντήσεων». Όταν το 1867 ο Καναδάς απέκτησε την ανεξαρτησία του από τη Μεγάλη Βρετανία, το Τορόντο εξακολούθησε να είναι πρωτεύουσα της επαρχίας «Οντάριο». Στα τέλη του 19^{ου} αιώνα στην πόλη έμεναν περίπου 150.000 κάτοικοι -ένα μείγμα Άγγλων, Γάλλων, άλλων Ευρωπαίων, Ινδιάνων και Ασιατών.

Η αυγή του 20^{ου} αιώνα σημειώνει ένα καινούργιο ξεκίνημα για το Τορόντο. Η ενέργεια του καταρράχτη Νιαγάρα χρησιμοποιήθηκε για παραγωγή ηλεκτρισμού και αυτό το γεγονός σήμαινε περισσότερα εργοστάσια και περισσότερους εργάτες απ' όλο τον κόσμο. Το 1951 ο πληθυσμός του Τορόντο έγινε 1.000.000 και ένωσε διάφορα έθνη -Ιταλούς, Έλληνες, Κινέζους- οι οποίοι είχαν τις μεγαλύτερες κοινότητες, αλλά και πολλούς άλλους Ευρωπαίους και Ασιάτες. Στα μέσα του αιώνα ο Καναδάς δέχτηκε αυτοεξόριστους από τις Η.Π.Α.

Σήμερα το Τορόντο αποτελεί σημαντικό βιομηχανικό και πολιτιστικό κέντρο του Καναδά. Έχει 2.400.000 κατοίκους και είναι οίκος 80 εθνών, που μιλούν περισσότερες από 100 γλώσσες.

Λεξιλόγιο κειμένου 2

- ασήμαντη: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ασήμαντος, -η-ο)
- αναγνωρίστηκαν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης οριστικής, παθητικής φωνής (αναγνωρίζομαι)
- ανακηρύχτηκε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης οριστικής, παθητικής φωνής (ανακηρύσσομαι)
- μετονομάστηκε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης οριστικής, παθητικής φωνής (μετονομάζομαι)
- ντόπιων: επίθετο, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης γενικής (ντόπιος, -α-ο)
- ανεξαρτησία: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η ανεξαρτησία)

- μείγμα: ουσιαστικό, γένους ουδέτερου, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (το μείγμα)
- καταρράχτη: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (ο καταρράχτης)
- αυτοεξόριστους: επίθετο, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (αυτοεξόριστος, -η-ο)

Επεξεργασία κειμένου 2

Σωστό ή Λάθος;

1. Το όνομα «Τορόντο» είναι αγγλικό.
2. Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα ο πληθυσμός του Τορόντο έφτανε τους 1000 κατοίκους.
3. Το Τορόντο είναι πρωτεύουσα της επαρχίας «Οντάριο».
4. Στα μέσα του 20^{ου} αιώνα ο Καναδάς δέχτηκε αυτοεξόριστους από τις Η.Π.Α.
5. Στο Τορόντο σήμερα μένουν 80 έθνη, που μιλούν 80 γλώσσες.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 2

Επίλεξε το σωστό.

1. Πες μου μόνο τα κυριότερα σημεία, οι λεπτομέρειες είναι .....
  - a. σημαντικές
  - β. ασήμαντες
  - γ. σπουδαίες
2. Έφυγε από την πατρίδα του και τώρα μένει ..... στην Γαλλία.
  - a. ανεξάρτητος
  - β. ελεύθερος
  - γ. αυτοεξόριστος
1. Η φιλοξενία των ..... είναι εντυπωσιακή.
  - a. ντόπιων
  - β. τοπικών
  - γ. τοπικιστικών
2. Δεν μπόρεσαν να βρουν δουλειά στην πόλη τους και γι' αυτό ..... στην πρωτεύουσα.
  - a. μετέφεραν
  - β. μετονομάστηκαν
  - γ. μετακόμισαν
5. Μετά την κατάρρευση του ανατολικού μετώπου πολλές ρωσικές πόλεις .....
  - a. μετανάστευσαν
  - β. μετονομάστηκαν
  - γ. μετακινήθηκαν

Κείμενο 3 - Πολιτισμός

Η ελληνική κοινότητα στο Τορόντο έχει δικούς της θεσμούς και ιδρύματα, που δημιουργούν τις κατάλληλες συνθήκες καλλιέργειας του πολιτισμού των Ελλήνων στον Καναδά.

Στο Τορόντο εκδίδεται η εφημερίδα «Ελληνικός Τύπος». Κυκλοφόρησε για πρώτη φορά το 1980 και αρχικά ήταν μηνιαία. Από το 1994 εμπλουτίστηκε και έγινε δεκαπενθήμερη. Ο «Ελληνικός Τύπος» καλύπτει διάφορα θέματα οικονομικά, κοινωνικά, ειδήσεις από την Ελλάδα και την Κύπρο με έμφαση στην προβολή και προώθηση των εθνικών θεμάτων, παροικιακά γεγονότα και εκδηλώσεις, ειδήσεις από τον Καναδά και όλο τον κόσμο. Παράλληλα, διαθέτει πλούσια αρθρογραφία, με αναλύσεις και σχόλια σε ζητήματα που αφορούν τους απόδημους και ιδιαίτερα τους Ελληνοκαναδούς. Ο «Ελληνικός Τύπος» είναι η πρώτη ελληνόφωνη παροικιακή εφημερίδα του Καναδά στο διαδίκτυο.

Το όνειρο του ελληνισμού, όμως, είναι η κατασκευή ενός Κοινοτικού Κέντρου, που θα ικανοποιεί τις πολιτιστικές του ανάγκες, ενός πλήρους πολιτιστικού κέντρου, το οποίο θα περιλαμβάνει αίθουσες εκδηλώσεων (θεάτρου, διαλέξεων, συναυλιών), μουσείο, βιβλιοθήκη, χώρους ψυχαγωγίας για μικρούς και μεγάλους, κοινοτικά γραφεία, ελληνικό σχολείο. Το κέντρο αυτό θα βοηθήσει την κοινωνικοποίηση των νέων δεύτερης και τρίτης γενιάς των Ελλήνων σ' ένα οργανωμένο, πλούσιο πολιτισμικά, ευχάριστο και ελκυστικό ελληνικό περιβάλλον. Ο θεμέλιος λίθος τοποθετήθηκε τον Ιούνιο του 2004.

Επεξεργασία κειμένου 3

Σωστό ή λάθος;

1. Ο «Ελληνικός Τύπος» καλύπτει ειδήσεις από την Ελλάδα, την Κύπρο, τον Καναδά και από όλο τον κόσμο.
2. Ο «Ελληνικός Τύπος» βγαίνει κάθε βδομάδα.
3. Ο «Ελληνικός Τύπος» είναι η πρώτη ελληνόφωνη παροικιακή εφημερίδα του Καναδά στο διαδίκτυο.
4. Η κατασκευή του Κοινοτικού Κέντρου αποτελεί γεγονός.
5. Ένα καλά οργανωμένο πολιτιστικό κέντρο θα βοηθήσει τους Έλληνες πρώτης γενιάς.

ΜΕΡΟΣ Β΄**Γραμματική****1. Θεωρία****Χρήση εγκλίσεων****1. Οριστική**

Η οριστική έγκλιση χρησιμοποιείται για να περιγραφούν με αντικειμενικό τρόπο πράγματα ή καταστάσεις στο παρόν, παρελθόν ή μέλλον. Παίρνει άρνηση *δεν*.

Παραδείγματα: Οι γονείς μου *διαβάζουν* από 20 χρόνια την ίδια εφημερίδα.
Πέρσι *κάναμε* μια εκδρομή στη Γαλλία.
Η διάλεξη αυτή *θα γίνει* την επόμενη βδομάδα

Δυνητική οριστική

Δηλώνει κάτι δυνατό να συμβεί στο παρόν το παρελθόν ή το μέλλον. Σχηματίζεται με το μόριο *θα* και *παρατατικό* ή *υπερσυντέλικο*.

Παραδείγματα: *Θα έκανα* τα πάντα για να περάσω τις εξετάσεις.
Θα είχες γράψει την έκθεση, αν είχες διαβάσει το βιβλίο.

Συχνά χρησιμοποιείται αντί για οριστική ενεστώτα, δίνοντας έναν τόνο ευγένειας, ή σε διήγηση αντί για οριστική, δηλώνοντας την αόριστη επανάληψη στο παρελθόν.

Παραδείγματα: Τι *θα ήθελες* να γίνει; (θέλεις)
Ήταν ένας πολύ συμπαθητικός κύριος που κάθε φορά που *θα μιλούσε θα σε καθήλωνε* με τη γλυκύτητα των λόγων και των τρόπων του.

Ευχетική οριστική

Φανερώνει ευχή, επιθυμία, πόθο ή κατάρα με τη βοήθεια των μορίων *μακάρι να*, *είθε να*, *αχ και να*, *ας να* κ.ά. Παίρνει άρνηση *μη*.

Παραδείγματα: *Μακάρι να μπορούσα* να έρθω και εγώ μ' εσάς.
Να μη δει άσπρη μέρα! (κατάρα)
Αχ και να ήμουν πιο ξένοιαστος!

2. Υποτακτική

Η υποτακτική έγκλιση δεν περιγράφει αντικειμενικές καταστάσεις, αλλά τις παρουσιάζει ως ευκαταίεες, ζητούμενες, επιθυμητές. Η υποτακτική μπορεί να εκφράζει επίσης μια απαγόρευση, προσταγή, εναντίωση κλπ. Εισάγεται με τις λέξεις *να*, *όταν*, *αν*, *ας*, *μήπως* κ.ά. Παίρνει άρνηση *μη*.

Παραδείγματα: Προτιμώ *να πάω* για διακοπές στο βουνό, παρά στη θάλασσα.
Ας έρθει και αυτός, καλύτερα *να είμαστε* πιο μεγάλη παρέα.
Όταν *γυρίσω* από τη δουλειά, *θα σου τηλεφωνήσω*.

3. Προστακτική

Δηλώνει προσταγή ή επιθυμία. Χρησιμοποιείται μόνο στο β' πρόσωπο ενικού και πληθυντικού αριθμού και μόνο σε μη παρελθοντικούς τύπους. Δεν χρησιμοποιείται σε δευτερεύουσες προτάσεις και δεν έχει άρνηση. Για να δώσουμε μια αρνητική προσταγή χρησιμοποιούμε την υποτακτική (να μη γράφεις, να μη δώσεις).

Παραδείγματα: *Άνοιξε* την πόρτα, Πέτρο!
Μην φωνάζετε τόσο δυνατά, παιδιά!

5. Σωστό ή λάθος;

1. Όταν γράφετε τις ασκήσεις, θα κάνουμε διάλειμμα.
2. Μακάρι να μην μας συμβεί τίποτα κακό!
3. Ας τελειώνετε πρώτα τη δουλειά και ας παίρνετε τα λεφτά. Μετά θα αποφασίζετε τι να αγοράσετε.
4. Αφού θέλει, ας έρθει και αυτός μ' εμάς.
5. Υποσχέσου ότι θα γυρίσεις στην ώρα σου, για να μην ανησυχεί η μητέρα σου.

6. Άκουσε και επανάλαβε.

1. Το 1951 ο πληθυσμός του Τορόντο έγινε 1.000.000 και ένωσε διάφορα έθνη.
2. Το διάστημα αυτό είναι αρκετό, για να γνωρίσεις καλά την πόλη, έτσι δεν είναι;
3. Έλειπα τόσο καιρό από το Τορόντο, που τώρα αισθάνομαι σαν τουρίστας.
4. Ελληνική συνοικία; Και πόσοι Έλληνες μένουν στο Τορόντο, αν έχουν δική τους συνοικία;
5. Το κέντρο αυτό θα βοηθήσει την κοινωνικοποίηση των νέων δεύτερης και τρίτης γενιάς των Ελλήνων.

ΜΕΡΟΣ Γ'**Παιχνιδόλεξα****1. Σταυρόλεξο**

Συμπλήρωσε τα κενά με τις παρακάτω λέξεις και, στη συνέχεια, λύσε το σταυρόλεξο.

μακάρι, αν, μόλις, να

1. Θα ήθελα ..... (1) βγούμε βόλτα, ... (2) σταματήσει να βρέχει.
2. Θα πάρετε καλύτερους βαθμούς, ... (3) διορθώσετε τα λάθη μόνοι σας.
3. Αυτό το φόρεμα είναι εξαιρετικό! ..... (4) να είχα τόσα λεφτά να το αγοράσω!

		1				
	2			3		
4						

2. Κρεμάλα

1. Αλλάζω το όνομα σε κάποιον ή κάτι.
2. Έχει την ικανότητα να τραβά την προσοχή και το ενδιαφέρον των άλλων, να τους γοητεύει.
3. Αυτή που εξορίστηκε με τη θέλησή της.

1. Μ _____
2. Ε _____
3. Α _____

3. Παζλ

1. Ο πρώτος Ευρωπαίος που έφτασε στο λιμάνι του Οντάριο στις αρχές του 17^{ου} αιώνα ήταν
  - α. Άγγλος.
  - β. Ολλανδός.
  - γ. Γάλλος.
2. Το όνομα του Τορόντο είναι

- α. ινδιάνικο.
  - β. αγγλικό.
  - γ. γαλλικό.
3. Το Σι-Εν Τάουερ είναι το υψηλότερο κτήριο
- α. στον Καναδά.
  - β. στην Αμερική.
  - γ. στον κόσμο.
4. Στο Τορόντο σήμερα μιλιούνται
- α. 10 γλώσσες.
  - β. μία γλώσσα.
  - γ. περισσότερες από 80 γλώσσες.
5. Η εφημερίδα «Ελληνικός Τύπος» κυκλοφορεί κάθε
- α. μήνα.
  - β. δυο βδομάδες.
  - γ. βδομάδα.

4. Λαγός και Χελώνα

Γράψε την απλή υποτακτική των παρακάτω ρημάτων.

εκπαιδεύομαι	.....	εξορίζεσαι	.....
εξαρτάται	.....	ανακηρυσσόμαστε.....	.....
καταλαμβάνονται	.....	δέχεσαι	.....
αναγνωρίζετε	.....	μετακινούνται	.....
μετονομάζεται	.....	ψυχαγωγούμαι.....	.....

5. Γραφομηχανή

παγκόσμιος, απολαμβάνω, συγκατοίκησα, συνοικία, εξαρτώμαι, ασήμαντος, ανακηρύχτηκα, ελκυστικό, ψυχαγωγία, απόδημος, εκδήλωση, παροικιακός, προώθηση, ανεξαρτησία, μείγμα, αυτοεξόριστος, ονειρώδης, ξεχωριστός, ντόπιοι, καταρράχτης

6. Ποίημα

Dennis Lee

(Γεννήθηκε και μεγάλωσε στο Τορόντο και είναι ο πρώτος ποιητής που τίμησε η πόλη του Τορόντο, εγκαινιάζοντας έναν νέο της θεσμό)

400: Επιστρέφοντας στο σπίτι

Είσαι στην εθνική οδό
και το λαμπρό φως του μεσημεριού έρχεται πάνω από την άσφαλο,
τις χαλικοστρωμένες πλαγιές.
Είσαι στην εθνική οδό, υπάρχει μια υποψία
γέλιου, τα αυτοκίνητα τρέχουν βαριά
προς το νότο.
Πάνω από τους ..... σου ο θαμνότοπος, οι φράχτες,
τα χωράφια περιμένουν υπομονετικά σαν κάποιος
να έχει ..... σε αυτά.
Το φως είναι υπεύθυνο.
Ένα κοράκι κράζει. Οι κορφές
φροντίζουν τον εαυτό τους.
Δεν υπάρχει
ένταση, μπορείς σχεδόν να το ....., εσύ κατοικείς μέσα του.
Πίσω στην πόλη, πολλά πράγματα,
που για χάρη τους κάποτε .....,
διαλύονται.
Ροκ μουσικές από τρανζιστορ ακόμα γεμίζουν τις πίσω αυλές,
στα πάρκα νεαροί κάνουν διάφορα στις Honda τους
θα υπάρχουν καύσωνες, μπύρα πάνω στις βεράντες, φάσεις.
Δεν είναι αυτό.
Και είσαι ακόμα στην εθνική οδό.
Δεν υπάρχουν
σπίτια, αγροκτήματα.
..... από τη νησίδα του δρόμου,
μετά το θρόισμα και τον υπόκωφο κρότο των αυτοκινήτων, που κατευθύνονται βόρεια,
πέρα από τους απέναντι φράχτες,
τα χωράφια, τους σκαρφαλωτούς γκρεμούς,
μοναχικές στο ..... μάτι του ήλιου οι σημύδες χορεύουν και χορεύουν.
Έχουν τους λόγους τους.
Εσύ δεν ξέρεις τίποτε.
Τζιτζίκια φωνάζουν τώρα, μέσα στον ..... φουσκωμένο αέρα υπάρχει
σκόνη στα ρουθούνια σου · μια υποψία γέλιου ·
είσαι ακόμα στην εθνική οδό.

(από τη συλλογή: Nightwatch: New and Selected Poems 1968 - 1996. Toronto: McClelland & Stewart, 1996.)

ΜΕΡΟΣ Δ΄**Λεξικό Ενότητας**

- αναγνωρίζομαι: γίνομαι αποδεκτός, διαπιστώνεται η αλήθεια, η γνησιότητα κτλ. ενός πράγματος (αναγνωρίζομαι, αναγνωρίστηκα, θα αναγνωρίζομαι, θα αναγνωριστώ, έχω αναγνωρισθεί, είχα αναγνωρισθεί, θα έχω αναγνωρισθεί)
Η προσφορά του αναγνωρίστηκε μετά το θάνατο του.

- ανακηρύσσομαι: ανακοινώνεται επίσημα το όνομα κάποιου ή η καθιέρωση θεσμού (ανακηρυσσόμαι, ανακηρύχτηκα, θα ανακηρύσσομαι, θα ανακηρυχτώ, έχω ανακηρυχθεί, είχα ανακηρυχθεί, θα έχω ανακηρυχθεί)
Ανακηρύχτηκε Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

- ανεξαρτησία η: η κατάσταση ή η ιδιότητα του ανεξάρτητου, η έλλειψη εξάρτησης ή, γενικότερα, οποιασδήποτε δέσμευσης
Δεν μένει πια με τους γονείς του επειδή θέλει την ανεξαρτησία του.

η ανεξαρτησία
της ανεξαρτησίας
την ανεξαρτησία
ανεξαρτησία

οι ανεξαρτησίες
των ανεξαρτησιών
τις ανεξαρτησίες
ανεξαρτησίες

- απόδημος, -η, -ο: που είναι εγκαταστημένος σε ξένη χώρα, που ζει μακριά από την πατρίδα του
Οι Έλληνες απόδημοι της Αυστραλίας έχουν δικά τους ιδρύματα και σχολεία.

απόδημος
απόδημου
απόδημο
απόδημε

απόδημη
απόδημης
απόδημη
απόδημη

απόδημο
απόδημου
απόδημο
απόδημο

απόδημοι
απόδημων
απόδημους
απόδημοι

απόδημες
απόδημων
απόδημες
απόδημες

απόδημα
απόδημων
απόδημα
απόδημα

- απολαμβάνω: χαίρομαι, ευχαριστιέμαι ιδιαίτερα (με τις αισθήσεις ή με το πνεύμα) τη χρήση, την κατανάλωση ή γενικότερα τη σχέση μου με κάτι (απολάμβανα, απόλαυσα, θα απολαμβάνω, θα απολαύσω, έχω απολαύσει, είχα απολαύσει, θα έχω απολαύσει)
Περνάω τα βράδια μου απολαμβάνοντας ένα ωραίο βιβλίο.

- ασήμαντος, -η, -ο: που δεν έχει κάποια ιδιαίτερη αξία ώστε να διακρίνεται ανάμεσα στους πολλούς
Τα προβλήματά σου μου φαίνονται ασήμαντα.

ασήμαντος	ασήμαντη	ασήμαντο
ασήμαντου	ασήμαντης	ασήμαντου
ασήμαντο	ασήμαντη	ασήμαντο
ασήμαντε	ασήμαντη	ασήμαντο
ασήμαντοι	ασήμαντες	ασήμαντα
ασήμαντων	ασήμαντων	ασήμαντων
ασήμαντους	ασήμαντες	ασήμαντα

- αυτοεξόριστος, -η, -ο: που εξορίστηκε με τη θέλησή του
Έζησε πολλά χρόνια αυτοεξόριστος στο Μεξικό.

αυτοεξόριστος	αυτοεξόριστη	αυτοεξόριστο
αυτοεξόριστου	αυτοεξόριστης	αυτοεξόριστου
αυτοεξόριστο	αυτοεξόριστη	αυτοεξόριστο
αυτοεξόριστε	αυτοεξόριστη	αυτοεξόριστο
αυτοεξόριστοι	αυτοεξόριστες	αυτοεξόριστα
αυτοεξόριστων	αυτοεξόριστων	αυτοεξόριστων
αυτοεξόριστους	αυτοεξόριστες	αυτοεξόριστα
αυτοεξόριστοι	αυτοεξόριστες	αυτοεξόριστα

- διάλεξη η: προφορική ανάπτυξη ενός θέματος επιστημονικού, λογοτεχνικού, καλλιτεχνικού, πολιτικού κτλ., που γίνεται μπροστά σε ακροατήριο
Η διάλεξη του καθηγητή προκάλεσε πολλές συζητήσεις.

η διάλεξη	οι διαλέξεις
της διάλεξης (διαλέξεως)	των διαλέξεων
τη διάλεξη	τις διαλέξεις
διάλεξη	διαλέξεις

- εκδήλωση η: ομαδική δημόσια πράξη με την οποία επιδιώκεται η έκφραση άποψης, στάσης, διάθεσης κτλ.
Η έναρξη των εκδηλώσεων θα γίνει μεθαύριο.

η εκδήλωση	οι εκδηλώσεις
της εκδήλωσης (εκδηλώσεως)	των εκδηλώσεων
την εκδήλωση	τις εκδηλώσεις
εκδήλωση	εκδηλώσεις

- ελκυστικός, -ή, -ό: που έχει την ικανότητα να ελκύει, να τραβά προς τον εαυτό του την προσοχή και το ενδιαφέρον άλλων
Ήταν μια πολύ ελκυστική φυσιογνωμία.

ελκυστικός	ελκυστική	ελκυστικό
ελκυστικού	ελκυστικής	ελκυστικού
ελκυστικό	ελκυστική	ελκυστικό
ελκυστικέ	ελκυστική	ελκυστικό
ελκυστικοί	ελκυστικές	ελκυστικά

ελκυστικών ελκυστικούς ελκυστικοί	ελκυστικών ελκυστικές ελκυστικές	ελκυστικών ελκυστικά ελκυστικά
---	--	--------------------------------------

- εμπλουτίζομαι: καθίσταμαι πλουσιότερος, αυξάνεται η ποσότητα ή η ποικιλία των στοιχείων που αποτελούν κάτι (εμπλουτίζομαι, εμπλουτίστηκα, θα εμπλουτιστώ, θα εμπλουτιστεί, είχα εμπλουτιστεί, θα έχω εμπλουτιστεί)
Διαβάζοντας πολλά βιβλία, εμπλουτίστηκαν οι γνώσεις μου για τους ανθρώπους.
- εξαρτώμαι: βρίσκομαι υπό τη δικαιοδοσία ή την εξουσία κάποιου άλλου
Πολλοί νέοι εξαρτώνται οικονομικά από τους γονείς τους.
- εξοικονομώ: κάνω οικονομία σε κάτι, το ξοδεύω ή γενικά το χρησιμοποιώ με φειδώ (εξοικονομούσα, εξοικονόμησα, θα εξοικονομώ, θα εξοικονομήσω, έχω εξοικονομήσει, είχα εξοικονομήσει, θα έχω εξοικονομήσει)
Έμεινε σε εστία και έτσι εξοικονόμησε αρκετά λεφτά για τις διακοπές του.
- θεμέλιος, -α, -ο: στην έκφραση θεμέλιος λίθος: η πρώτη πέτρα που τοποθετείται συνήθως σε επίσημη τελετή κατά τη θεμελίωση ενός κτιρίου
Ο υπουργός έβαλε τον θεμέλιο λίθο του καινούριου σχολείου.

θεμέλιος θεμέλιου θεμέλιο θεμέλια	θεμέλια θεμέλιας θεμέλια θεμέλια	θεμέλιο θεμέλιου θεμέλιο θεμέλιο
--	---	---

θεμέλιοι θεμέλιων θεμέλιους θεμέλιοι	θεμέλιες θεμέλιων θεμέλιες θεμέλιες	θεμέλια θεμέλιων θεμέλια θεμέλια
---	--	---

- θεσμός ο: κάθε σχέση ανάμεσα στα μέλη μιας κοινωνίας που συνήθως ύστερα από μακροχρόνια και ομοιόμορφη επανάληψη παίρνει μια τυπική μορφή
Μελετάει τους κοινωνικούς θεσμούς των Ελλήνων πριν από την Επανάσταση.

ο θεσμός του θεσμού τον θεσμό θεσμέ	οι θεσμοί των θεσμών τους θεσμούς θεσμοί
--	---

- καταρράχτης ο: κατακόρυφη πτώση των νερών ενός ποταμού από μεγάλο ύψος και καμιά φορά κλιμακωτά που προκαλείται από την πολύ μεγάλη κλίση της κοίτης του
Περάσαμε το Σαββατοκύριακο στους καταρράχτες της Έδεσσας.

ο καταρράχτης του καταρράχτη τον καταρράχτη καταρράχτη	οι καταρράχτες των καταρραχτών τους καταρράχτες καταρράχτες
---	--

- κοινωνικοποίηση η: ένταξη, ενσωμάτωση μέσα στο κοινωνικό σύνολο
Η προσχολική εκπαίδευση συμβάλλει στην κοινωνικοποίηση των παιδιών.

η κοινωνικοποίηση της κοινωνικοποίησης την κοινωνικοποίηση κοινωνικοποίηση	οι κοινωνικοποιήσεις των κοινωνικοποιήσεων τις κοινωνικοποιήσεις κοινωνικοποιήσεις
---	---

- λίθος, ο: πέτρα
Παράγει κοσμήματα από διάφορους ημιπολύτιμους λίθους.

ο λίθος του λίθου τον λίθο λίθε	οι λίθοι των λίθων τους λίθους λίθοι
--	---

- μείγμα το: το προϊόν της ανάμειξης δύο ή περισσότερων συστατικών
Ο πληθυσμός της Κωνσταντινούπολης είναι μείγμα πολλών εθνοτήτων.

το μείγμα του μείγματος το μείγμα μείγμα	τα μείγματα των μειγμάτων τα μείγματα μείγματα
---	---

- μετονομάζομαι: αλλάζω το όνομα σε κάποιον ή σε κάτι, του δίνω άλλο όνομα
(μετονομαζόμουν, μετονομάστηκα, θα μετονομάζομαι, θα μετονομαστώ, έχω μετονομαστεί, είχα μετονομαστεί, θα έχω μετονομαστεί)
Η οδός μας μετονομάστηκε τρεις φορές και αυτό μας μπερδεύει πολύ.

- ντόπιος, -α, -ο: που ζει στον τόπο όπου γεννήθηκε και από όπου κατάγεται
Αν και δεν μένει μόνιμα στο χωριό, έχει πολύ καλές σχέσεις με τους ντόπιους.

ντόπιος	ντόπια	ντόπιο
ντόπιου	ντόπιας	ντόπιου
ντόπιο	ντόπια	ντόπιο
ντόπιας	ντόπια	ντόπιο

ντόπιοι	ντόπιες	ντόπια
ντόπιων	ντόπιων	ντόπιων
ντόπιους	ντόπιες	ντόπια
ντόπιοι	ντόπιες	ντόπια

- παγκόσμιος, -α, -ο: που αναφέρεται σε όλο τον κόσμο
Το οικολογικό πρόβλημα δεν είναι μόνο ελληνικό, είναι παγκόσμιο.

παγκόσμιος	παγκόσμια	παγκόσμιο
παγκόσμιου	παγκόσμιας	παγκόσμιου
παγκόσμιο	παγκόσμια	παγκόσμιο
παγκόσμιε	παγκόσμια	παγκόσμιο

παγκόσμιοι	παγκόσμιες	παγκόσμια
παγκόσμιων	παγκόσμιων	παγκόσμιων
παγκόσμιους	παγκόσμιες	παγκόσμια
παγκόσμιοι	παγκόσμιες	παγκόσμια

- παροικιακός, -ή, -ό: που αναφέρεται στην παροιμία ή στους παροίκοις
Στη διάλεξή του αναφέρθηκε στον παροικιακό ελληνισμό των ΗΠΑ.

παροικιακός	παροικιακή	παροικιακό
παροικιακού	παροικιακής	παροικιακού
παροικιακό	παροικιακή	παροικιακό
παροικιακέ	παροικιακή	παροικιακό

παροικιακοί	παροικιακές	παροικιακά
παροικιακών	παροικιακών	παροικιακών
παροικιακούς	παροικιακές	παροικιακά
παροικιακοί	παροικιακές	παροικιακά

- προώθηση η: μετακίνηση προς τα εμπρός, προβολή, διάδοση μιας ιδέας
Η προώθηση των σχεδίων του απέτυχε.

η προώθηση	οι προωθήσεις
της προώθησης (προωθήσεως)	των προωθήσεων
την προώθηση	τις προωθήσεις
προώθηση	προωθήσεις

- συγκατοικώ: κατοικώ μαζί με άλλον ή άλλους στην ίδια κατοικία (σπίτι, διαμέρισμα, δωμάτιο) (συγκατοικούσα, συγκατοίκησα, θα συγκατοικώ, θα συγκατοικήσω, έχω συγκατοικήσει, είχα συγκατοικήσει, θα έχω συγκατοικήσει)
Όταν ήμουν φοιτητής, συγκατοικούσα με τον καλύτερο φίλο μου.

- συνοικία η: τμήμα μιας πόλης με σαφή όρια και με ονομασία που συνήθως συνδέεται με την τοπογραφική ιδιομορφία ή με την ιστορία του
Το σπίτι μας βρίσκεται σε μια από τις παλιότερες συνοικίες της πόλης.

η συνοικία	οι συνοικίες
της συνοικίας	των συνοικιών
τη συνοικία	οι συνοικίες
συνοικία	συνοικίες

- ψυχαγωγία η: η ψυχική και πνευματική ευχαρίστηση κάποιου μέσα από μια ενασχόληση, ένα έργο κτλ. που ικανοποιεί κάποιες ανώτερες πνευματικές και ψυχικές ανάγκες

ψυχική και πνευματική ευχαρίστηση κάποιου μέσα από μια ενασχόληση, ένα έργο.

η ψυχαγωγία	οι ψυχαγωγίες
της ψυχαγωγίας	των ψυχαγωγιών
την ψυχαγωγία	τις ψυχαγωγίες
ψυχαγωγία	ψυχαγωγίες

- θαμνότοπος ο: έκταση γεμάτη θάμνους, δηλαδή ξυλώδη χαμηλά φυτά
Η φωτιά κατέστρεψε όλο το δάσος και τον θαμνότοπο που βρισκόταν έξω από αυτό.

ο θαμνότοπος	οι θαμνότοποι
του θαμνότοπου	των θαμνότοπων
τον θαμνότοπο	τους θαμνότοπους
θαμνότοπε	θαμνότοποι

- καύσωνας ο: υπερβολική ζέστη που διαρκεί συνήθως αρκετές μέρες
Όλοι πρέπει να λάβουν τα μέτρα τους για να προστατευθούν από το κύμα καύσωνα.

ο καύσωνας	οι καύσωνες
του καύσωνα	των καυσώνων
τον καύσωνα	τους καύσωνες
καύσωνα	καύσωνες

- νησίδα η: στενή διαχωριστική λωρίδα στη μέση και κατά μήκος των μεγάλων λεωφόρων και των εθνικών οδών, που χωρίζει τα δύο ρεύματα κυκλοφορίας
Ο δρόμος δεν είχε νησίδα στη μέση και αυτό τον έκανε ιδιαίτερα επικίνδυνο.

η νησίδα	οι νησίδες
της νησίδας	των νησίδων
τη νησίδα	τις νησίδες
νησίδα	νησίδες

- θρόισμα το: ελαφρός, ασθενής και συνεχής ήχος που παράγεται κυρίως από την τριβή και την κίνηση των φύλλων των δέντρων
Τον νανούριζε το θρόισμα των φύλλων.

το θρόισμα	τα θροΐσματα
του θροΐσματος	των θροΐσμάτων
το θρόισμα	τα θροΐσματα
θρόισμα	θροΐσματα

- υπόκωφος, -η, -ο: ο ήχος που μόλις ακούγεται, σαν να προέρχεται από βάθος
Μετά την αστραπή ακούστηκε από τα σύννεφα ένα υπόκωφο μπουμπουνητό.

υπόκωφος	υπόκωφη	υπόκωφο
υπόκωφου	υπόκωφης	υπόκωφου
υπόκωφο	υπόκωφη	υπόκωφο
υπόκωφε	υπόκωφη	υπόκωφο

υπόκωφοι	υπόκωφες	υπόκωφα
υπόκωφων	υπόκωφων	υπόκωφων
υπόκωφους	υπόκωφες	υπόκωφα
υπόκωφοι	υπόκωφες	υπόκωφα

- σημύδα η: ψηλό δέντρο με λεπτά κλαδιά και ξύλο ελαστικό και εύκολο στην επεξεργασία, που απαντά στις ψυχρές περιοχές του βόρειου ημισφαιρίου
Δεν ξαναπήγε ποτέ στο μαγεμένο δάσος με τις σημύδες.

η σημύδα	οι σημύδες
της σημύδας	των (σημύδων)
τη σημύδα	τις σημύδες
σημύδα	σημύδες

- τζιτζίκι το: μεγαλόσωμο έντομο που απαντά στις θερμές περιοχές της Γης, έχει δύο ζεύγη διαφανή φτερά και το αρσενικό διαθέτει ένα όργανο παραγωγής ενός χαρακτηριστικού ήχου (τριγμού). Θεωρείται το σύμβολο του καλοκαιριού και της ξέγνοιαστης ζωής
Η χορωδία των τζιτζικιών, κάθε μεσημέρι, σκέπαζε όλους τους άλλους ήχους.

το τζιτζίκι	τα τζιτζίκια
του τζιτζικιού	των τζιτζικιών
το τζιτζίκι	τα τζιτζίκια
τζιτζίκι	τζιτζίκια

ΜΕΡΟΣ Ε΄**Τεστ αυτοαξιολόγησης****1. Άκουσε και συμπλήρωσε.**

Όταν το 1867 ο Καναδάς απέκτησε την ..... του από τη Μεγάλη Βρετανία, το Τορόντο συνέχισε να είναι πρωτεύουσα της επαρχίας «Οντάριο». Από την αρχή του 20^{ου} αι. η ενέργεια του ..... Νιαγάρα χρησιμοποιείται για παραγωγή ηλεκτρισμού. Τη ..... του 1950 ο πληθυσμός του Τορόντο έγινε 1.000.000 και ήταν ένα ..... διαφόρων εθνών -Ιταλών, Ελλήνων, Κινέζων- οι οποίοι είχαν τις μεγαλύτερες κοινότητες, αλλά και πολλών άλλων Ευρωπαίων, Ασιατών και ..... από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

2. Συμπλήρωσε τα κενά με τις σωστές λέξεις.

μακάρι να, άραγε, να, αν, αχ

1. .... πεινάσεις, πάρε φαγητό από το ψυγείο.
2. .... και να ζούσα σε ένα τροπικό νησάκι!
3. .... περάσω την εξέταση.
4. .... ενημερώθηκε για το αυριανό ραντεβού;
5. Καλύτερα ..... συνεχίσουμε αύριο τη δουλειά.

3. Μετασχημάτισε τις προτάσεις από την οριστική στην υποτακτική και προστακτική.

- a. Οι μαθητές συμπληρώνουν τις ασκήσεις στο σπίτι.
Οι μαθητές πρέπει ..... τις ασκήσεις στο σπίτι.
Παρακαλώ, ... τις ασκήσεις στο σπίτι.
- β. Ο Γιάννης προετοιμάζεται για την εισήγησή του.
Ο Γιάννης πρέπει ..... για την εισήγησή του.
Γιάννη, ... για την εισήγησή σου.
- γ. Τα παιδιά δεν αργούν από τη βόλτα τους στο πάρκο.
Τα παιδιά θα προσπαθήσουν ..... από τη βόλτα τους στο πάρκο.
Παιδιά, ... από τη βόλτα σας στο πάρκο.

ΥΔΡΟΒΙΟΤΟΠΟΙ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Κείμενο 1

- Γιάννης: Παιδιά, να σας συστήσω τη Φλοριάνα. Είναι και αυτή περιβαλλοντολόγος και θα μιλήσει στο συνέδριο με θέμα τις λίμνες της Ελλάδας. Ήμασταν μαζί στο μεταπτυχιακό στην Ιταλία.
- Δήμητρα: Καλωσόρισες στο Μεσολόγγι, Φλοριάνα. Από 'δω ο Πέτρος.
- Φλοριάνα: Χαίρω πολύ!
- Πέτρος: Επίσης! Ο Γιάννης μάς έχει φάει τα αφτιά με την αυριανή ομιλία του, αλλά ομολογώ ότι δεν έχω καταλάβει και πολλά πράγματα.
- Δήμητρα: **Τουλάχιστον**, έχεις καταλάβει ότι ο υδροβιότοπος έχει σχέση με νερό ή ούτε και αυτό;
- Πέτρος: **Βεβαίως**, έξυπνη! Και, αν θέλεις να μάθεις, οι γνώσεις μου προχωρούν και παραπέρα: Εσύ ήξερες ότι για να χαρακτηριστεί μια περιοχή ως υδροβιότοπος πρέπει η βλάστηση να χαρακτηρίζεται από φυτά που έχουν προσαρμοστεί για να ζουν ειδικά στο νερό;
- Φλοριάνα: Μην τσακώνεστε! Άλλωστε, γι' αυτό δεν είμαστε όλοι εδώ; Για να μάθουμε κάτι περισσότερο για τους υδροβιότοπους;
- Γιάννης: **Όντως!** Εξάλλου, γύρω μας απλώνεται ένα από τα πιο χαρακτηριστικά είδη υδροβιότοπων: η λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου.
- Φλοριάνα: Η οποία, μάλιστα, έχει χαρακτηριστεί ως υδροβιότοπος διεθνούς σπουδαιότητας από το 1974.
- Πέτρος: Εσύ, Φλοριάνα, που θα μιλήσεις για τις ελληνικές λίμνες, τι γνώμη έχεις; **Άραγε** υπάρχει ελπίδα για καμία από αυτές;
- Φλοριάνα: Μόνο ελπίδα; Οι ορεινές ιδίως λίμνες της Ελλάδας είναι γαλάζιες και διάφανες και αυτό δείχνει πως τα νερά τους είναι πλούσια σε οξυγόνο. Μάλιστα, έχουν ιδιαίτερα πλούσια πανίδα κυρίως σε σπάνια πουλιά.

Πάρε για παράδειγμα τον Εθνικό Δρυμό Πρεσπών, **όπου** ζουν περισσότερα από ενενήντα είδη πουλιών. Πρόβλημα υπάρχει στις πεδινές λίμνες, που παρουσιάζουν **ήδη** προβλήματα ευτροφισμού, με τυπικό σύμπτωμα το πρασίνισμα των νερών, την υπερβολική ανάπτυξη καλαμιώνων στις όχθες, τους μαζικούς θανάτους ψαριών και τη συχνή δυσσομία.

- Πέτρος: Και πού οφείλεται αυτό;
- Φλοριάνα: Στις λίμνες αυτές ο ευτροφισμός οφείλεται στον άνθρωπο, στα λιπάσματα και στα λύματα των πόλεων που καταλήγουν στα νερά, αλλά και στην υπερβολική άντληση νερών για τις ανάγκες της γεωργίας.
- Δήμητρα: Βλέπεις, Γιαννάκη; Με δυο κουβέντες η φίλη σου μας εξήγησε τα πάντα. Όχι σαν εσένα, που μας μιλούσες δύο ώρες χτες για τη «φάση της λιμνοθάλασσας» και δεν καταλάβαμε τίποτα **απολύτως!**
- Πέτρος: Πες του τα, Δήμητρα! Λοιπόν, πάμε για «ψαράκι λιμνοθάλασσας» τώρα, που είναι και κάτι που όλοι μας καταλαβαίνουμε;

Λεξιλόγιο κειμένου 1

- μας έχει φάει τα αφτιά: έκφραση
- υδροβιότοπος: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ο υδροβιότοπος)
- παραπέρα: τοπικό επίρρημα
- έχουν προσαρμοστεί: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου παρακειμένου, μεσοπαθητικής φωνής (προσαρμόζομαι)
- όντως: βεβαιωτικό επίρρημα
- λιμνοθάλασσα: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η λιμνοθάλασσα)
- διεθνούς: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (διεθνής, -ής-ές)
- ορεινές: επίθετο, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ορεινός, -ή-ό)
- ιδίως: τροπικό επίρρημα
- πανίδα: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η πανίδα)
- πεδινές: επίθετο, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (πεδινός, -ή-ό)
- ήδη: χρονικό επίρρημα

- ευτροφισμού: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (ο ευτροφισμός)
- σύμπτωμα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το σύμπτωμα)
- ανάπτυξη: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η ανάπτυξη)
- καλαμιώνων: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης γενικής (ο καλαμιώννας)
- όχθες: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η όχθη)
- δυσσομία: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η δυσσομία)
- λιπάσματα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (τα λιπάσματα)
- λύματα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (τα λύματα)
- άντληση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η άντληση)

Επεξεργασία κειμένου 1

Σωστό ή λάθος;

1. Η λιμνοθάλασσα του Μεσολογίου έχει χαρακτηριστεί ως υδροβιότοπος διεθνούς σπουδαιότητας.
2. Για να χαρακτηριστεί μια περιοχή ως υδροβιότοπος πρέπει να ζουν εκεί πολλά σπάνια πουλιά.
3. Οι ορεινές λίμνες της Ελλάδας παρουσιάζουν συμπτώματα ευτροφισμού.

4. Ένα σύμπτωμα ευτροφισμού είναι το πράσινο χρώμα των νερών της λίμνης.
5. Ο Γιάννης θα μιλήσει αύριο στο συνέδριο.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 1

Επίλεξε το σωστό.

1. Στην Ελλάδα οι λίμνες διακρίνονται σε πεδινές και .....
α. θαλάσσιες   β. ορεινές   γ. μεσογειακές
2. Το συνέδριο είναι ..... Θα συμμετάσχουν επιστήμονες από δεκαπέντε χώρες.
α. τοπικό   β. πανελλήνιο   γ. διεθνές
3. Δεν μίλησε πολύ. Είπε ξεκάθαρα τη γνώμη του .....
α. με κάθε λεπτομέρεια   β. αναλυτικά   γ. με δυο κουβέντες
4. Αν δεν ..... στις περιβαλλοντικές αλλαγές, πολλά είδη φυτών και ζώων θα εξαφανιστούν.
α. προσαρμοστούν   β. εφαρμοστούν   γ. αναγκαστούν
5. Αν τα ..... των πόλεων καταλήγουν χωρίς έλεγχο στη θάλασσα, οι συνέπειες για το θαλάσσιο οικοσύστημα είναι τραγικές.
α. λύματα   β. διαλύματα   γ. απόρρητα

Κείμενο 2

Ο Γιάννης, μετά και από τις υποδείξεις των φίλων του, άλλαξε ένα τμήμα της ομιλίας του, ώστε να γίνει πιο απλό. Να τι έγραψε **τελικά** στον υπολογιστή του.

«Οι λιμνοθάλασσες δημιουργούνται στις εκβολές ποταμών ή σε κοραλλιογενείς υφάλους. Χαρακτηρίζονται από ήρεμα και όχι βαθιά νερά, που επικοινωνούν με τη θάλασσα μέσα από στενά κανάλια. Επειδή η λιμνοθάλασσα είναι τόπος συνάντησης γλυκών και αλμυρών νερών, παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία στη θερμοκρασία των νερών της και την περιεκτικότητά τους σε αλάτι.

Ο σταδιακός αποκλεισμός των νερών της λιμνοθάλασσας από τα σημεία επικοινωνίας με τη θάλασσα δημιούργησε μια μεγάλη ποικιλία από χώρους στους οποίους φιλοξενούνται πολλά είδη φυτών και ζώων. Εδώ, βρίσκουν εύκολα τροφή και καταφύγιο πολλά ζώα, ενώ συχνά οι λιμνοθάλασσες ενώνονται με κάποιον ποταμό, δημιουργώντας υδροβιότοπους με ιδιαίτερα πλούσια πανίδα.

Ιδιαίτερη σημασία έχουν οι λιμνοθάλασσες της Μεσογείου για το σύνολο των ψαριών της περιοχής, αφού όλα τα είδη των ψαριών της γεννούν τα αβγά τους στις λιμνοθάλασσες και επιστρέφουν μετά στη θάλασσα. **Επομένως**, όλα τα νεαρά ψάρια της Μεσογείου περνούν τη «φάση της λιμνοθάλασσας»!

Οι λιμνοθάλασσες, όμως, κινδυνεύουν τόσο από την αποξήρανση όσο και από την κατασκευή φραγμάτων. Τα τελευταία, **ιδίως**, καταστρέφουν την ευαίσθητη ισορροπία των νερών τους και σταδιακά τις μετατρέπουν σε απλούς κόλπους, χωρίς τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους».

Ευχαριστημένος από τις αλλαγές που έκανε, έκλεισε **μεμιάς** τον υπολογιστή του. Τώρα το μυαλό του ταξίδευε πολύ νοτιότερα από τις λιμνοθάλασσες της Μεσογείου, στην αγαπημένη του Αφρική, την ήπειρο με τις πιο ζωηρές εντυπώσεις, όπως έλεγε. Εκεί θα έκανε το επόμενο ταξίδι του, περιηγητικό και επιστημονικό ταυτόχρονα: ο Γαλάζιος Νείλος, ο ιερός ποταμός της Αιθιοπίας, τον περίμενε...

Λεξιλόγιο κειμένου 2

- υποδείξεις: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η υπόδειξη)
- εκβολές: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η εκβολή)

- κοραλλιογενείς: επίθετο, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (κοραλλιογενής, -ής-ές)
- υφάλους: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ο ύφαλος)
- περιεκτικότητα: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η περιεκτικότητα)
- αποκλεισμός: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ο αποκλεισμός)
- καταφύγιο: ουσιαστικό, γένους ουδέτερου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το καταφύγιο)
- αποξήρανση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η αποξήρανση)
- φραγμάτων: ουσιαστικό, γένους ουδέτερου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης γενικής (το φράγμα)
- μετατρέπουν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου ενεστώτα, ενεργητικής φωνής (μετατρέπω)
- κόλπους: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ο κόλπος)
- μεμιάς: τροπικό επίρρημα
- περιηγητικό: επίθετο, γένους ουδέτερου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (περιηγητικός, -ή-ό)

Επεξεργασία κειμένου 2**Σωστό ή Λάθος;**

1. Τα νερά της λιμνοθάλασσας δεν έχουν σταθερή θερμοκρασία και περιεκτικότητα σε αλάτι.
2. Στη «φάση της λιμνοθάλασσας» τα νεαρά ψάρια της Μεσογείου ξεκινούν τη ζωή τους μέσα σε μια λιμνοθάλασσα.
3. Οι λιμνοθάλασσες χαρακτηρίζονται από ήρεμα και βαθιά νερά.
4. Μια λιμνοθάλασσα μπορεί να σχηματιστεί και εξαιτίας των κοραλλιών.
5. Η κατασκευή ενός φράγματος μπορεί να καταστρέψει το οικοσύστημα της λιμνοθάλασσας, γιατί μεταβάλλει την ισορροπία μεταξύ γλυκού και αλμυρού νερού που τη χαρακτηρίζει.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 2**Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις της παρένθεσης στον σωστό τύπο.**

(μετατρέπω, υπόδειξη, εντάσσομαι, αποκλεισμός, κοραλλιογενής)

1. Μετά από τις ..... της επιστημονικής επιτροπής, η περιοχή αποκλείστηκε ως ακατάλληλη για τουριστική αξιοποίηση.
2. Τα ..... νησιά αποτελούν έναν πολύ δημοφιλή τόπο διακοπών, γι' αυτούς που λατρεύουν τη μαγεία του θαλάσσιου βυθού.
3. Οι ιδιοκτήτες του παλιού αρχοντικού το ..... πέρασε σε ένα ιδιαίτερα κομψό μικρό ξενοδοχείο.
4. Ο ..... μας στο νησί λόγω του ισχυρού αέρα κράτησε τρεις μέρες!
5. Η αγροτική αυτή περιοχή σε λίγους μήνες θα ..... στο σχέδιο πόλης.

Κείμενο 3 - Πολιτισμός

Διανύοντας για πρώτη φορά όλο το μήκος του Γαλάζιου Νείλου στην Αιθιοπία χωρίς διακοπή, ανακαλύπτουμε ότι οι Αιθίοπες τον αγαπούν και τον μισούν, τον τιμούν και τον φοβούνται, τον αντιμετωπίζουν **σαν** άγιο, αλλά και **σαν** τον χειρότερο αμαρτωλό. Στο πέρασμά του παρασέρνει το πολύτιμο χώμα της επιφάνειας του εδάφους. Τα νερά του δεν χρησιμοποιούνται για άρδευση, με αποτέλεσμα να είναι άχρηστα στους γεωργούς. Είναι γεμάτος κουνούπια, κροκόδειλους και ιπποπόταμους, ενώ η κοίτη του χωρίζει τη χώρα στα δύο. Τόσο οι ορθόδοξοι χριστιανοί όσο και οι ανιμιστές πιστεύουν ότι στα νερά του κατοικούν ισχυρά πνεύματα, καλά και κακά.

«Μην ξεχάσετε να δώσετε λίγο φωμί στον Αμπάι, για να τον εξευμενίσετε» μας προειδοποιεί μια γυναίκα με τατουάζ ένα γαλάζιο σταυρό στο μέτωπό της. «Υπάρχουν στοιχεία στα νερά του, που μπορεί να πεταχτούν και να σας αρπάξουν».

Αμπάι Ουένζ, που σημαίνει «Μεγάλος Ποταμός», λένε οι ντόπιοι το ποτάμι, αλλά υπάρχουν και άλλα ονόματα γι' αυτό, όπως μάθαμε μια νύχτα που κάποιος ζωοκλέφτης επισκέφτηκε την κατασκήνωσή μας και κατάφερε να ξεφύγει, **ευτυχώς** χωρίς τη λεία του. Ένας άντρας με μπλε τουρμπάνι και πειρατικό χαλκά κρεμασμένο στο αφτί του μας είπε ότι το πιο πιθανό ήταν να ήταν κάποιο πνεύμα.

Ένα από τα στοιχεία του Γιχών, που πήρε τη μορφή κλέφτη και γι' αυτό δεν μπορέσαμε να τον πιάσουμε. Γιχών είναι μια άλλη ονομασία του ποταμού με βιβλική προέλευση. Για τους κατοίκους αυτών των χωριών, ο Νείλος είναι ένα από τα τέσσερα ποτάμια που ανέβλυσαν, όταν δημιουργήθηκε ο κόσμος και στα νερά του έζησε ένας βασιλιάς επίσης με το όνομα Γιχών. «Κάποιες νύχτες» μάς εξήγησε μια γυναίκα «ο βασιλιάς Γιχών βγαίνει στην επιφάνεια με τα φώτα του. Αν σε δει, μπορεί να σου επιτεθεί, γι' αυτό πρέπει να στρέψεις το βλέμμα σου **αλλού**».

Επεξεργασία κειμένου 3

Σωστό ή Λάθος;

1. Γιχών και Αμπάι είναι δύο ονόματα του Γαλάζιου Νείλου.
2. Οι ντόπιοι έχουν ανάμεικτα συναισθήματα για το ποτάμι.
3. Όλοι οι κάτοικοι των χωριών της περιοχής είναι χριστιανοί.
4. Οι κάτοικοι της περιοχής πιστεύουν ότι στο ποτάμι ζουν πνεύματα.
5. Ο Γαλάζιος Νείλος είναι πολύτιμος για τους αγρότες της περιοχής.

ΜΕΡΟΣ Β΄**Γραμματική****1. Θεωρία****Επιρρήματα**

Τα επιρρήματα συνήθως προσδιορίζουν ρήματα, επίθετα, άλλα επιρρήματα, ουσιαστικά, αριθμητικά ή μια ολόκληρη πρόταση.

Είδη επιρρημάτων

1. **Τροπικά:** Καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η ενέργεια.

Παράδειγμα: Τον πονάει το πόδι και γι' αυτό περπατάει αργά.
Θα το κάνουμε μαζί.

Σχηματίζονται κανονικά από τα επίθετα ή από μετοχές παθητικού παρακειμένου. Τα περισσότερα επιρρήματα από επίθετα σε -ος λήγουν σε -α:

Παράδειγμα: γρήγορος – γρήγορα   δύσκολος – δύσκολα
Μερικά επιρρήματα όμως λήγουν και σε -ως, ενώ συχνά οι δύο τύποι (-α και -ως) έχουν διαφορετική σημασία:
απλός > απλά και απλώς   ευχάριστος > ευχάριστα και ευχαρίστως

Εκτός από τα επιρρήματα που σχηματίζονται από επίθετα, τα πιο κοινά τροπικά επιρρήματα είναι τα εξής:

πώς	όπως
μόνο	κάπως
οποσδήποτε	έτσι
αλλιώς	

2. **Τοπικά:** Καθορίζουν τον τόπο που γίνεται μια ενέργεια.

Παράδειγμα: Το κατάστημα βρίσκεται απέναντι.
Δεν της αρέσει να μένει μακριά από το κέντρο.
Φέτος θέλω να περάσω τις διακοπές μου όχι στο βουνό, αλλά κάπου αλλού.

Τα πιο κοινά τοπικά επιρρήματα είναι:

πού	όπου
εδώ	εκεί
κοντά	μακριά
ανάμεσα	παντού
γύρω	πάνω
κάτω	μέσα
έξω	πέρα
μπροστά	εμπρός
χαμηλά	ψηλά
δεξιά	αριστερά

3. **Χρονικά:** Διαιρούνται σημασιολογικά σε:
α. επιρρήματα που δηλώνουν χρονικό σημείο.

πότε	κάποτε
όποτε	τώρα
νωρίς	αργά
μετά	ύστερα
αμέσως	άλλοτε
τότε	πρώτα
αύριο	πέρσι

Παράδειγμα: Πρόπερσι τελείωσα τις σπουδές μου.

- β. επιρρήματα που δηλώνουν συχνότητα.

καμιά φορά	τακτικά
κάπου κάπου	συχνά
σπάνια	πότε πότε
συνήθως	κάθε πότε

Παράδειγμα: Πηγαίνω τακτικά στον γιατρό για εξετάσεις

- γ. διάφορα άλλα.

πάλι	πλέον
πια	ξανά
ουδέποτε	όλο
ακόμα	πάντα

Παράδειγμα: Επισκέφτηκε ξανά το αγαπημένο του νησί.

4. **Ποσοτικά:** Φανερώνουν ποσό και απαντούν στην ερώτηση «πόσο;»

πόσο	όσο
αρκετά	οσοδήποτε
πολύ	λίγο
τελείως	σχεδόν
καθόλου	μάλλον
πάρα	κάπως
περίπου	πιο

Παράδειγμα: Έρχομαι σε λίγο, έχω σχεδόν τελειώσει τη δουλειά μου.

2. Ασκήσεις

1. Να συμπληρώσεις τα κενά με το κατάλληλο από τα παρακάτω τοπικά επιρρήματα. Δύο περισσεύουν.

καταγής, ολόγυρα, όπου, πουθενά, απέναντι, δυτικά, ψηλά

Αφού μπήκαμε στο δωμάτιο του φίλου μας, του Οδυσσέα, βγήκαμε στο μπαλκόνι και κοιτούσαμε το κτήριο, ... Δεν μας ενδιέφεραν ούτε η λαμπρή εικόνα του χιονιού ..... στα βουνά, ούτε τα όμορφα χωριά ..... . Ήταν δειλινό, φυσούσε δυνατά και ..... τα σύννεφα κοκκινίζανε όλο και περισσότερο από το φως του ηλιοβασιλέματος. Εμείς, όμως, προσέχαμε μόνο τον τέταρτο όροφο εκείνης της πολυκατοικίας, ... σε λίγο θα έβγαινε η Βάσω να κλείσει, ένα ένα, όλα τα παράθυρα του σπιτιού.

2. Να συμπληρώσεις τα κενά με το κατάλληλο από τα παρακάτω χρονικά επιρρήματα. Δύο περισσεύουν.

πριν, κάποτε, όποτε, χτες, τότε, κάπου κάπου, ποτέ

Επιθεωρητής Αστέρης: Λοιπόν, κύριε Γιαννόπουλε, πείτε μας ξανά, σας παρακαλώ, τι ώρα φτάσατε στο σπίτι σας ..... το βράδυ;
 Κύριος Γιαννόπουλος: Σας το έχω πει. Στις έντεκα. Γύρω στις έντεκα. Άργησα λίγο, γιατί ..... μου αρέσει να περπατάω από το γραφείο. .... περπατούσα πολλά χιλιόμετρα κάθε μέρα.
 Επιθεωρητής Αστέρης: Και ..... βρήκατε το πτώμα, έτσι;
 Κύριος Γιαννόπουλος: Ακριβώς.
 Επιθεωρητής Αστέρης: Όταν το βρήκατε, πήρατε αμέσως τηλέφωνο στην αστυνομία;
 Κύριος Γιαννόπουλος: Και βέβαια σας πήρα τηλέφωνο! Τι άλλο να έκανα;
 Επιθεωρητής Αστέρης: Κι όμως, εμείς δεν λάβαμε τηλεφώνημα από σας ..... από τις δώδεκα και μισή. Δεν σας φαίνεται λίγο περιέργο αυτό, κύριε Γιαννόπουλε;

3. Ξαναγράψε τις προτάσεις αντικαθιστώντας τη φράση σε πλάγιους χαρακτήρες με το κατάλληλο τροπικό επίρρημα από αυτά που ακολουθούν.

κυρίως, σίγουρα, ακριβώς, τελείως, κάπως, χωριστά

1. Το σπίτι ανακαινίστηκε *ολόκληρο*.
2. Αποκλείεται να είναι έτσι! *Είναι σίγουρο* ότι μας εξαπάτησε με κάποιον τρόπο.
3. Από προχθές δεν κοιμούνται μαζί.
4. Δεν ωφελεί έτσι, πρέπει να μου το υπαγορεύσεις *με ακρίβεια*.
5. Οι αιτίες για μια τέτοια απόφαση είναι *κατά κύριο λόγο* οικονομικές.

4. Ξανάγραψε τις λέξεις που θα μπορούσαν να αντικατασταθούν με τις λέξεις της παρένθεσης, χωρίς να αλλάξει το νόημα των προτάσεων.

1. Μας βοήθησαν με ένα μικρό ποσό για τα έξοδά μας. (λίγο)
.....
2. Η ευθύνη μοιράστηκε σε ίσο βαθμό για όλους μας. (εξίσου)
.....
3. Δεν είχε καμία διάθεση για διαπληκτισμούς. (καθόλου)
.....
4. Αυτή η εταιρεία πουλήθηκε κατά προσέγγιση πενήντα εκατομμύρια ευρώ. (σχεδόν)
.....
5. Για τη διαδήλωση συγκεντρώθηκαν στην Πλατεία Κάνιγγος δέκα χιλιάδες άτομα το λιγότερο. (τουλάχιστον)
.....

5. Συμπλήρωσε τα κενά με τις κατάλληλες λέξεις από την παρένθεση. Προσοχή: μία από αυτές σε κάθε παρένθεση περισσεύει.

1. – ..... τα γνωρίζει αυτά ο γιατρός;
– ..... τα ξέρει! Γιατρός είναι, πρέπει να τα γνωρίζει όλα αυτά.
(τόσο / οπωσδήποτε / άραγε)
2. – Ισχυρίζεται ότι ..... δεν είχε προειδοποιηθεί και γι' αυτό φέρθηκε έτσι.
– Και ..... τα είχε μάθει. Της τα είχα πει εγώ ο ίδιος.
(βέβαια / ολότελα / δήθεν)
3. – ..... είσαστε ο κύριος Μαυρίδης;
– .....
(μάλιστα / μήπως / μάλλον)
4. – ....., πιστέψτε με. Πρόκειται για μια ξεκάθαρη υπόθεση.
– Δεν ξέρω, δεν ξέρω... ..... είναι όπως τα λέτε, αλλά μπορεί και να κάνετε λάθος.
(καθόλου / ενδεχομένως / πραγματικά)
5. – ..... θύμωσε με την αδιαφορία τους και γι' αυτό προσπαθεί τώρα να τους προσβάλει.
– ..... . Αυτό ακριβώς συμβαίνει.
(πράγματι / πιθανόν / μονομιάς)

6. Σωστό ή Λάθος;

1. Θα ήθελα να μου απαντήσεις ακριβά τι αισθάνεσαι.
2. Πλήρωσε ακριβά την αβλεψία του.
3. Πέρασα ευχαρίστως τις διακοπές μου.
4. Πολύ ευχάριστα να σε βοηθήσω.
5. Τώρα μάλιστα! Τα μπέρδεψε τελείως.

ΜΕΡΟΣ Γ΄**Παιχνιδόλεξα****1. Σταυρόλεξο**

Συμπλήρωσε τα κενά με τα παρακάτω επιρρήματα και λύσε το σταυρόλεξο.

πάντα, λεπτομερώς, έγκαιρα, όπου, κάπου αλλού, μόλις

1. Προσπαθούσε να διαβάσει το τηλεγράφημα, αλλά στο ημίφως ..... (1) που έβλεπε τα γράμματα.
2. Είμαστε μια κεφάτη παρέα και, ... (2) και να πάμε διακοπές, ... (3) περνάμε καλά.
3. Δεν είμαι ικανοποιημένη σ' αυτή την εταιρεία και θα ψάξω δουλειά ..... (4) αλλού.
4. Είχε πολλή κίνηση, όμως προλάβουμε να φτάσουμε ..... (5).
5. Το μάθημα ήταν πολύ δύσκολο και ο δάσκαλος το εξήγησε στους μαθητές ..... (6) για να το καταλάβουν.

			6										
1													
	2												
									4				
		5											
								3					

2. Κρεμάλα

1. Αλλάζω έτσι ώστε να ταιριάζω στις αντίστοιχες συνθήκες.
2. Έχει σχέση με το σύνολο των εθνών ή με τα περισσότερα από αυτά.
3. Τεχνητό εμπόδιο που κατασκευάζεται κατά πλάτος ποταμού ή σημείου εκβολής, για να συγκρατεί το νερό.

- α. Π _____
- β. Δ _____
- γ. Φ _____

3. Παζλ

1. Η Φλοριάνα θα μιλήσει στο συνέδριο για
  - α. τα βουνά της Ελλάδας.
  - β. τις λίμνες της Ελλάδας.
  - γ. τα ποτάμια της Ελλάδας.
2. Το πρασίνισμα των νερών και ο μαζικός θάνατος ψαριών είναι από τα βασικά προβλήματα
  - α. των λιμνοθαλασσών.
  - β. των ορεινών λιμνών.
  - γ. των πεδινών λιμνών.
3. Οι λιμνοθάλασσες δημιουργούνται
  - α. στις εκβολές των ποταμών.
  - β. στις πηγές των ποταμών.
  - γ. στους κόλπους.
4. Ο Γιάννης άλλαξε ένα τμήμα της ομιλίας του, επειδή
  - α. ήταν πολύ σύνθετο.
  - β. ήταν πολύ απλό.
  - γ. ήθελε να το συμπληρώσει με καινούργιες πληροφορίες.
5. Οι Αιθίοπες αποκαλούν τον Νείλο
  - α. τρομερό ποτάμι.
  - β. βαθύ ποτάμι.
  - γ. μεγάλο ποτάμι.

4. Λαγός και Χελώνα

Σχημάτισε επιρρήματα από τα παρακάτω επίθετα.

βαθύς	.....	ανεπαρκής	.....
επιεικής	.....	ουσιώδης	.....
μανιώδης	.....	ξαφνικός	.....
κατσούφης	.....	ζηλιάρης	.....
επανειλημμένος	.....	συνήθης	.....

5. Γραφομηχανή

συνεχώς, χαρακτηριστικά, αλλιώς, εγγυημένα, ολόγυρα, πρωτύτερα, επικεφαλής, καταγής, αντίθετα, οπωσδήποτε, ολωσδιόλου, εντελώς, οποτεδήποτε, βόρεια, ευθέως, αστεία, εμπειριστατωμένα, ωραία, εμμέσως

6. Ποίημα

Άκουσε και συμπλήρωσε.

Η λίμνη και ο ποταμός

Η Λίμνη η .....
 χρύσωσε τα νερά της
 και άρπαξε τον Ποταμό
 στο σφιχταγκάλιασμά της.

(τραγούδι - σύνθεση: Π. Θαλασσινός
 ποίηση: Λ. Σταυρινουδάκης)
 από τον δίσκο του Π. Θαλασσινού:
 Αστρονάματα

Μες τη σιωπή ερίγησαν
 οι ίσκιοι από τα πεύκα
 και σαν Νεράιδα .....
 το σώμα της η λεύκα.

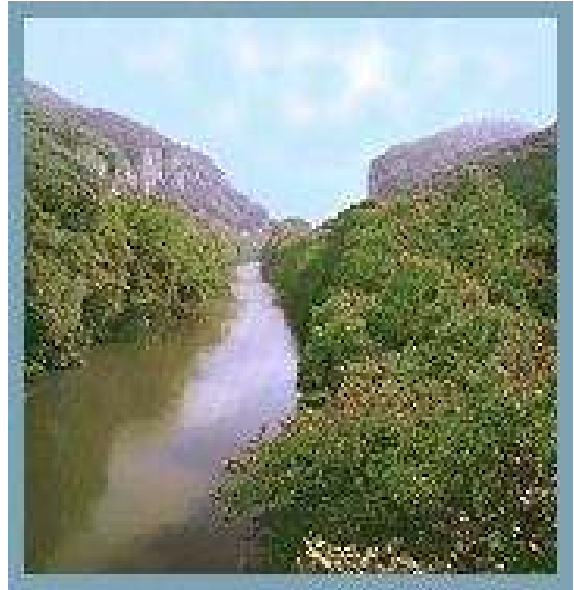
Πώς τραγουδούνε οι καρδιές
 σ' αυτό το πανηγύρι
 και λούζεται ο έρωτας
 των λουλουδιών τη γύρη.

Ο ποταμός ερωτικές ματιές
 στη λίμνη ρίχνει
 και τρεμοσβήνουνε .....
 των αστεριών οι λύχνοι.

Απλώθηκε στον ουρανό
 μια θεία μελωδία,
 σαν δαγκωθήκαν οι ψυχές
 στα ..... με μανία.

Πώς τραγουδούνε οι καρδιές
 σ' αυτό το πανηγύρι
 και λούζεται ο έρωτας
 των λουλουδιών τη γύρη.

Πλημμύρισε από ηδονή
 το ιδρωμένο χώμα
 κι η λίμνη και ο ποταμός
 ..... στο στόμα.

ΜΕΡΟΣ Δ'**Λεξικό Ενότητας**

- τρώω τα αφτιά κάποιου: ασκώ πίεση σε κάποιον με σκοπό να πετύχω κάτι
Μου έφαγε τα αφτιά να του πάρω αυτοκίνητο.
- υδροβιότοπος ο: υδάτινος χώρος μαζί με τα κοντινά εδάφη, όπου ζει και αναπτύσσεται κάτω από τις κατάλληλες συνθήκες ορισμένη χλωρίδα και πανίδα
Οι υδροβιότοποι του πλανήτη αποτελούν οικοσυστήματα με ιδιαίτερη σημασία εξαιτίας της μεγάλης ποικιλίας τους σε χλωρίδα και πανίδα.

ο υδροβιότοπος	οι υδροβιότοποι
του υδροβιότοπου	των υδροβιότοπων
τον υδροβιότοπο	τους υδροβιότοπους
- υδροβιότοπε	- υδροβιότοποι

- παραπέρα: πιο πέρα, σε ένα μέρος λίγο πιο μακριά
Κάνε λίγο παραπέρα, να βλέπω καλύτερα.
- προσαρμόζομαι: αλλάζω έτσι ώστε να ταιριάζω στις αντίστοιχες συνθήκες (προσαρμόζομαι, προσαρμοζόμουν, προσαρμόστηκα, θα προσαρμόζομαι, θα προσαρμοστώ, έχω προσαρμοστεί, είχα προσαρμοστεί, θα έχω προσαρμοστεί)
Δεν είναι εύκολο να προσαρμοστεί κανείς στους γρήγορους ρυθμούς της σύγχρονης εποχής.
- όντως: πραγματικά
Είναι πολύ καλός γιατρός. Είχες όντως δίκιο που μου τον σύστησες.
- λιμνοθάλασσα η: κοιλότητα εδάφους που περιέχει αλμυρά ή γλυφά, όχι βαθιά και ήρεμα νερά, που έχουν πρόσβαση προς τη θάλασσα, από την οποία χωρίζονται με αμμώδη φράγματα, νησιά ή κοραλλιογενείς υφάλους.
Η πιο γνωστή λιμνοθάλασσα στην Ελλάδα είναι αυτή του Μεσολογίου.

η λιμνοθάλασσα	οι λιμνοθάλασσες
της λιμνοθάλασσας	των λιμνοθαλασσών
τη λιμνοθάλασσα	τις λιμνοθάλασσες
- λιμνοθάλασσα	- λιμνοθάλασσες

- διεθνής, -ής, -ές: αυτός που αναφέρεται σε περισσότερες από μία χώρες ή στο σύνολο των εθνών
Η απεργία έγινε πρώτο θέμα στο διεθνή Τύπο.

διεθνής	διεθνής	διεθνές
διεθνούς	διεθνούς	διεθνούς

διεθνή διεθνή	διεθνή διεθνή	διεθνές διεθνές
διεθνείς διεθνών διεθνείς διεθνείς	διεθνείς διεθνών διεθνείς διεθνείς	διεθνή διεθνών διεθνή διεθνή

- ορεινός, -ή, -ό: αυτός που σχετίζεται με τα όρη (βουνά)
Το ορεινό κλίμα είναι ιδανικό για αυτά τα δέντρα.

ορεινός ορεινού ορεινό ορεινέ	ορεινή ορεινής ορεινή ορεινή	ορεινό ορεινού ορεινό ορεινό
ορεινοί ορεινών ορεινούς ορεινοί	ορεινές ορεινών ορεινές ορεινές	ορεινά ορεινών ορεινά ορεινά

- ιδίως: κατά κύριο λόγο, προπάντων
Ο κίνδυνος ατυχημάτων, ιδίως τις μέρες των γιορτών, είναι πολύ μεγάλος.
- πανίδα η: το σύνολο των ζωικών ειδών στη στεριά ή στη θάλασσα
Η μεσογειακή πανίδα χαρακτηρίζει όλες αυτές τις περιοχές.

η πανίδα
της πανίδας
την πανίδα
- πανίδα

- πεδινός, -ή, -ό: αυτός που σχετίζεται με πεδιάδα
Η Ελλάδα δεν είναι πεδινή χώρα, γιατί το έδαφός της είναι κυρίως ορεινό.

πεδινός πεδινού πεδινό πεδινέ	πεδινή πεδινής πεδινή πεδινή	πεδινό πεδινού πεδινό πεδινό
πεδinhoί πεδinhών πεδinhούς πεδinhoί	πεδinhές πεδinhών πεδinhές πεδinhές	πεδinhά πεδinhών πεδinhά πεδinhά

- ήδη: τώρα πια, πλέον, κιόλας

Εμείς έχουμε ήδη φάει για βράδυ.

- ο ευτροφισμός: η υπερβολική ανάπτυξη χλωρίδας σε υγρά τοπία με αποτέλεσμα την έλλειψη οξυγόνου στα νερά τους
Ο ευτροφισμός είναι το βασικό πρόβλημα πολλών μεγάλων λιμνών.

ο ευτροφισμός
του ευτροφισμού
τον ευτροφισμό
- ευτροφισμέ

- σύμπτωμα το: οτιδήποτε φανερώνει μια γενικότερη προβληματική, ανεπιθύμητη ή παθολογική κατάσταση
Τα συμπτώματα βίας ανάμεσα στους νέους αποτελούν αιτία προβληματισμού.

το σύμπτωμα του συμπτώματος το σύμπτωμα - σύμπτωμα	τα συμπτώματα των συμπτωμάτων τα συμπτώματα - συμπτώματα
---	---

- ανάπτυξη η: η εκδίπλωση, το άπλωμα στο χώρο
Η υπερβολική ανάπτυξη των μεγαλουπόλεων είναι μια αιτία για την καταστροφή του περιβάλλοντος γύρω από αυτές.

η ανάπτυξη της ανάπτυξης (αναπτύξεως) την ανάπτυξη - ανάπτυξη	οι αναπτύξεις των αναπτύξεων τις αναπτύξεις - αναπτύξεις
--	---

- καλαμιώνας ο: έκταση γεμάτη καλάμια κοντά σε ήρεμα νερά
Μέσα στους καλαμιώνες βρίσκουν καταφύγιο πολλά μικρά πουλιά.

ο καλαμιώνας του καλαμιώνα τον καλαμιώνα - καλαμιώνα	οι καλαμιώνες των καλαμιώνων τους καλαμιώνες - καλαμιώνες
---	--

- όχθη η: η ζώνη της ξηράς που βρίσκεται πολύ κοντά στην επιφάνεια του νερού λίμνης ή ποταμού
Η γέφυρα ενώνει τις δύο όχθες του ποταμού.

η όχθη της όχθης την όχθη - όχθη	οι όχθες (των οχθών) τις όχθες - όχθες
---	---

- δυσσομία η: η πολύ δυσάρεστη οσμή (μυρωδιά)

Η δυσοσμία από τα σκουπίδια έφτανε ως μέσα στο σπίτι.

η δυσοσμία	οι δυσοσμίες
της δυσοσμίας	των δυσοσμιών
τη δυσοσμία	τις δυσοσμίες
- δυσοσμία	- δυσοσμίες

- λίπασμα το: η φυσική ή τεχνητή ουσία που βοηθά την ανάπτυξη των φυτών
Τα φυσικά λιπάσματα είναι πολύ καλύτερα από τα συνθετικά.

το λίπασμα	τα λιπάσματα
του λιπάσματος	των λιπασμάτων
το λίπασμα	τα λιπάσματα
- λίπασμα	- λιπάσματα

- λύματα τα: τα ακάθαρτα νερά και οτιδήποτε άλλο απομακρύνεται μέσα από το αποχετευτικό σύστημα
Ο βιολογικός καθαρισμός των λυμάτων είναι αναγκαίος.

τα λύματα
των λυμάτων
τα λύματα
- λύματα

- άντληση η: η λήψη υγρού με τη χρήση αντλίας
Κάποτε η άντληση νερού από τα πηγάδια γινόταν με τα χέρια.

η άντληση	οι αντλήσεις
της άντλησης (αντλήσεως)	των αντλήσεων
την άντληση	τις αντλήσεις
- άντληση	- αντλήσεις

- υπόδειξη η: το να συμβουλεύει κανείς κάποιον, να δίνει την κατάλληλη πληροφορία για πράξη, γεγονός, κατάσταση
Δεν δέχομαι υποδείξεις από κανέναν για το τι θα κάνω.

η υπόδειξη	οι υποδείξεις
της υπόδειξης (υποδείξεως)	των υποδείξεων
την υπόδειξη	τις υποδείξεις
- υπόδειξη	- υποδείξεις

- εκβολή η: το σημείο στο οποίο ένας ποταμός καταλήγει στη θάλασσα
Στις εκβολές των ποταμών είναι συχνός ο σχηματισμός δέλτα.

η εκβολή	οι εκβολές
της εκβολής	των εκβολών
την εκβολή	τις εκβολές

- εκβολή
- εκβολές

- κοραλλιογενής, -ής, -ές: αυτός που έχει σχηματιστεί από κολλημένα μεταξύ τους κοράλλια

Τα κοραλλιογενή νησιά βρίσκονται στη μέση του ωκεανού και στα όνειρα των περισσότερων ανθρώπων.

κοραλλιογενής
κοραλλιογενοῦς
κοραλλιογενή
κοραλλιογενή

κοραλλιογενής
κοραλλιογενοῦς
κοραλλιογενή
κοραλλιογενή

κοραλλιογενές
κοραλλιογενοῦς
κοραλλιογενές
κοραλλιογενές

κοραλλιογενείς
κοραλλιογενῶν
κοραλλιογενείς
κοραλλιογενείς

κοραλλιογενείς
κοραλλιογενῶν
κοραλλιογενείς
κοραλλιογενείς

κοραλλιογενή
κοραλλιογενῶν
κοραλλιογενή
κοραλλιογενή

- ὑφαλος ο: βράχος στο βυθό της θάλασσας που φτάνει λίγο πιο κάτω από την επιφάνειά της και αποτελεί μεγάλο κίνδυνο για τα πλοία

Σε αυτό το σημείο υπάρχουν ὑφαλοι και γι' αυτό δεν περνούν μεγάλα πλοία.

ο ὑφαλος
του υφάλου
τον ὑφαλο
- ὑφαλε

οι ὑφαλοι
των υφάλων
τους υφάλους
- ὑφαλοι

- περιεκτικότητα η: η ποσότητα ενός στοιχείου που περιέχεται σε κάτι, η αναλογία του ως προς αυτό

Αυτό το γάλα έχει χαμηλή περιεκτικότητα σε λιπαρά.

η περιεκτικότητα
της περιεκτικότητας
την περιεκτικότητα
- περιεκτικότητα

- αποκλεισμός ο: η αδυναμία ή η απαγόρευση εισόδου ή εξόδου

Ο αποκλεισμός του λιμανιού από τους εργαζόμενους προκάλεσε πολλά προβλήματα στις θαλάσσιες συγκοινωνίες.

ο αποκλεισμός
του αποκλεισμού
τον αποκλεισμό
- αποκλεισμέ

οι αποκλεισμοί
των αποκλεισμών
τους αποκλεισμούς
- αποκλεισμοί

- καταφύγιο το: ο τόπος ή το πρόσωπο όπου καταφεύγει κανείς για προστασία, βοήθεια ή ασφάλεια

Η δυνατή βροχή τον ανάγκασε να ζητήσει καταφύγιο στο παλιό σπίτι.

το καταφύγιο του καταφυγίου το καταφύγιο - καταφύγιο	τα καταφύγια των καταφυγίων τα καταφύγια - καταφύγια
---	---

- αποξήρανση η: η αφαίρεση της υγρασίας από ένα σώμα, ώσπου να ξεραθεί και να μείνει χωρίς υγρασία ή νερό
Η αποξήρανση των λιμνών για χάρη της γεωργίας είναι ένα πολύ συχνό φαινόμενο.

η αποξήρανση της αποξήρανσης την αποξήρανση - αποξήρανση	οι αποξηράνσεις των αποξηράνσεων τις αποξηράνσεις - αποξηράνσεις
---	---

- φράγμα το: τεχνητό εμπόδιο που κατασκευάζεται κατά πλάτος ποταμού ή σημείου εκβολής, για να συγκρατεί το νερό
Η περιβαλλοντική ομάδα του σχολείου μας θα επισκεφτεί αύριο το φράγμα του Μαραθώνα.

το φράγμα του φράγματος το φράγμα - φράγμα	τα φράγματα των φραγμάτων τα φράγματα - φράγματα
---	---

- μετατρέπω: αλλάζω κάποιον ή κάτι ως προς τη μορφή ή τις ιδιότητές του ή το(ν) χρησιμοποιώ με διαφορετικό τρόπο
(μετατρέπω, μετέτρεπα, μετέτρεψα, θα μετατρέπω, θα μετατρέψω, έχω μετατρέψει, είχα μετατρέψει, θα έχω μετατρέψει)
Οι αλχημιστές του Μεσαίωνα ήθελαν να μετατρέψουν το σίδηρο σε χρυσό.

- κόλπος ο: εσωτερική κοιλότητα της ακτής στην οποία μπαίνει η θάλασσα
Οι παραλίες του Σαρωνικού κόλπου, το καλοκαίρι, είναι γεμάτες από Αθηναίους που αναζητούν λίγη δροσιά.

ο κόλπος του κόλπου τον κόλπο - κόλπε	οι κόλποι των κόλπων τους κόλπους - κόλποι
--	---

- μεμιάς: με μια φορά, με μια κίνηση, μία προσπάθεια
Έσβησε μεμιάς τα κεράκια.

- περιηγητικός, -ή, -ό: αυτός που σχετίζεται με την επίσκεψη σε έναν χώρο για αναψυχή ή για έρευνα και μελέτη
Οι περιηγητικές του αναμνήσεις θα μπορούσαν να γεμίσουν βιβλία ολόκληρα.

περιηγητικός περιηγητικού περιηγητικό περιηγητικέ	περιηγητική περιηγητικής περιηγητική περιηγητική	περιηγητικό περιηγητικού περιηγητικό περιηγητικό
περιηγητικοί περιηγητικών περιηγητικούς περιηγητικοί	περιηγητικές περιηγητικών περιηγητικές περιηγητικές	περιηγητικά περιηγητικών περιηγητικά περιηγητικά

- διανύω: διατρέχω μια συγκεκριμένη απόσταση
(διανύω, διάνυα, διάνυσα, θα διανύω, θα διανύσω, έχω διανύσει, είχα διανύσει, θα έχω διανύσει)
Διανύσαμε πολλά χιλιόμετρα μέσα σε λίγες ώρες.

- αμαρτωλός, -ή, -ό: αυτός που παρέβη το θείο νόμο, που είναι ένοχος για αμαρτίες
Κάθε άνθρωπος θεωρείται αμαρτωλός μετά το προπατορικό αμάρτημα.

αμαρτωλός αμαρτωλού αμαρτωλό αμαρτωλέ	αμαρτωλή αμαρτωλής αμαρτωλή αμαρτωλή	αμαρτωλό αμαρτωλού αμαρτωλό αμαρτωλό
αμαρτωλοί αμαρτωλών αμαρτωλούς αμαρτωλοί	αμαρτωλές αμαρτωλών αμαρτωλές αμαρτωλές	αμαρτωλά αμαρτωλών αμαρτωλά αμαρτωλά

- παρασέρνω: σέρνω κάτι ή κάποιον προς το μέρος μου, τραβώ βίαια προς ορισμένη κατεύθυνση
(παρασέρνω, παρέσερνα, παρέσυρα, θα παρασέρνω, θα παρασύρω, έχω παρασύρει, είχα παρασύρει, θα έχω παρασύρει)
Η θάλασσα παρέσυρε τη βάρκα στα ανοιχτά.

- άρδευση η: το πότισμα με νερό που παροχετεύεται μέσω δικτύου
Όλη αυτή η ποσότητα νερού χρησιμοποιείται αποκλειστικά για την άρδευση των καλλιεργειών.

η άρδευση της άρδευσης (αρδεύσεως) την άρδευση - άρδευση	οι αρδεύσεις των αρδεύσεων τις αρδεύσεις - αρδεύσεις
---	---

- κοίτη η: κοιλότητα του εδάφους, όπου τρέχουν τα νερά χειμάρρου, ποταμού ή ρυακιού
Η κοίτη του ποταμού στενεύει όσο προχωρούμε προς τις πηγές του.

η κοίτη	οι κοίτες
της κοίτης	των κοιτών
την κοίτη	τις κοίτες
- κοίτη	- κοίτες

- ανιμιστής ο: αυτός που πιστεύει ότι τα φυσικά φαινόμενα, τα αντικείμενα και το ίδιο το σύμπαν έχουν ψυχή ή πνεύμα και επεμβαίνουν στη ζωή των ανθρώπων
Οι ανιμιστές πιστεύουν ότι σε κάθε ποτάμι, βουνό, ακόμα και σε κάθε δέντρο κατοικεί ένα πνεύμα.

ο ανιμιστής	οι ανιμιστές
του ανιμιστή	των ανιμιστών
τον ανιμιστή	τους ανιμιστές
- ανιμιστή	- ανιμιστές

- εξευμενίζω: κάνω κάποιον ευμενή απέναντί μου, μετριάζω το θυμό του (εξευμενίζω, εξευμένιζα, εξευμένισα, θα εξευμενίζω, θα εξευμενίσω, έχω εξευμενίσει, είχα εξευμενίσει, θα έχω εξευμενίσει)
Στην αρχαιότητα οι άνθρωποι, όταν πίστευαν ότι οι θεοί ήταν οργισμένοι, προσέφεραν θυσίες, για να τους εξευμενίσουν.

- στοιχειό το: υπερφυσικό ον, συνήθως κακοποιό
Μου ζήτησε να της διηγηθώ την ιστορία με το στοιχειό του δάσους.

το στοιχειό	τα στοιχειά
του στοιχειού	των στοιχειών
το στοιχειό	τα στοιχειά
- στοιχειό	- στοιχειά

- πετάγομαι: τινάζομαι με ορμή προς τα πάνω, εκτοξεύομαι με δύναμη (πετάγομαι, πεταγόμενος, πετάχτηκα, θα πετάγομαι, θα πεταχτώ, έχω πεταχτεί, είχα πεταχτεί, θα έχω πεταχτεί)
Το νερό του σιντριβανιού πετάχτηκε ψηλά.

- ζωοκλέφτης ο: αυτός που διαπράττει κλοπές ζώων
Οι κάτοικοι κοιμούνται με τα όπλα εξαιτίας της απειλής των ζωοκλεφτών.

ο ζωοκλέφτης	οι ζωοκλέφτες
του ζωοκλέφτη	των ζωοκλεφτών
το ζωοκλέφτη	τους ζωοκλέφτες
- ζωοκλέφτη	- ζωοκλέφτες

- λεία η: οτιδήποτε προέρχεται από κλοπή ή ληστεία
Οι ληστές διέφυγαν με λεία πολλών χιλιάδων ευρώ.

η λεία	οι λείες
της λείας	των λειών

τη λεία	τις λείες
- λεία	- λείες

- χαλκάς ο: μεταλλικός κρίκος ή δαχτυλίδι
Στα αφτιά της φορούσε δύο μεγάλους ασημένιους χαλκάδες που δεν ταίριαζαν καθόλου με το χτένισμά της.

ο χαλκάς	οι χαλκάδες
του χαλκά	των χαλκάδων
το χαλκά	τους χαλκάδες
- χαλκά	- χαλκάδες

- προέλευση η: το σημείο αφετηρίας, ο χώρος από τον οποίο ξεκινά ή προέρχεται κάτι
Πολλές απόψεις υποστηρίζουν την αρχαία προέλευση αυτού του εθίμου.
η προέλευση
της προέλευσης (προελεύσεως)
την προέλευση
- προέλευση
οι προελεύσεις
των προελεύσεων
τις προελεύσεις
- προελεύσεις

- αναβλύζω: (για υγρά) πηγάζω με πίεση, με τη μορφή πίδακα
(αναβλύζω, ανέβλυζα, ανέβλυσα, θα αναβλύζω, θα αναβλύσω, έχω αναβλύσει, είχα αναβλύσει, θα έχω αναβλύσει)
Από το άνοιγμα του εδάφους αναβλύζει θερμό νερό.

- επιτίθεμαι: εκδηλώνω βία και εχθρική συμπεριφορά εναντίον κάποιου, συνήθως ορμώντας, χτυπώντας τον ή απειλώντας τον με φονικό μέσο
(επιτίθεμαι, (επετιθέμην), επιτέθηκα, θα επιτίθεμαι, θα επιτεθώ, έχω επιτεθεί, είχα επιτεθεί, θα έχω επιτεθεί)
Του επιτέθηκαν ληστές και του άρπαξαν όλα τα χρήματά του.

- στρέφω: κατευθύνω
(στρέφω, έστρεφα, έστρεψα, θα στρέφω, θα στρέψω, έχω στρέψει, είχα στρέψει, θα έχω στρέψει)
Χωρίς να καταλάβω τον λόγο, στράφηκε εναντίον μου.

- ριγώ: τρέμω ολόκληρος
(ριγώ, ριγούσα, ρίγησα, θα ριγώ, θα ριγήσω, έχω ριγήσει, είχα ριγήσει, θα έχω ριγήσει)
Τα φύλλα του δέντρου ριγούσαν στον άνεμο.

- γύρη η: οι κόκκοι των λουλουδιών για τη γονιμοποίηση
Κάθε άνοιξη με πιάνει αλλεργία από τη γύρη των λουλουδιών.
η γύρη
της γύρης

τη γύρη
- γύρη

- λύχνος ο: το λυχνάρι, δοχείο που χρησιμοποιείται για φωτισμό και λειτουργεί με λάδι ή λίπος και φτιλί

Ο λύχνος του Αλλαντίν είναι ένα πολύ γνωστό παραμύθι.

ο λύχνος	οι λύχνοι
του λύχνου	των λύχνων
το λύχνο	τους λύχνους
- λύχνε	- λύχνοι

- πλημμυρίζω: καλύπτομαι από κάτι
(πλημμυρίζω, πλημμυρίζα, πλημμύρισα, θα πλημμυρίζω, θα πλημμυρίσω, έχω πλημμυρίσει, είχα πλημμυρίσει, θα έχω πλημμυρίσει)

Τον πλημμύρισαν συναισθήματα χαράς και αγάπης.

- ηδονή η: το συναίσθημα ευχαρίστησης που προκαλεί η ικανοποίηση των φυσικών, βιολογικών επιθυμιών, αναγκών, ενστίκτων ή ορμών ενός ατόμου

Είχε παραδοθεί στην αναζήτηση της ηδονής της σάρκας.

η ηδονή	οι ηδονές
της ηδονής	των ηδονών
την ηδονή	τις ηδονές
- ηδονή	- ηδονές

- οικοσύστημα το: η φυσική ή οικολογική ενότητα που αποτελείται από τα είδη οργανισμών που ζουν σε μια περιοχή και από το περιβάλλον στο οποίο ζουν

Το οικοσύστημα ενός τροπικού δάσους είναι ένα από τα πλουσιότερα του πλανήτη.

το οικοσύστημα	τα οικοσυστήματα
του οικοσυστήματος	των οικοσυστημάτων
το οικοσύστημα	τα οικοσυστήματα
- οικοσύστημα	- οικοσυστήματα

- απόρρητος, -η, -ο: αυτός που πρέπει να μείνει μυστικός

Πρόκειται για ένα άκρως απόρρητο έγγραφο που δείχνει τις μυστικές τους συμφωνίες.

απόρρητος	απόρρητη	απόρρητο
απόρρητου	απόρρητης	απόρρητου
απόρρητο	απόρρητη	απόρρητο
απόρρητε	απόρρητη	απόρρητο

απόρρητοι	απόρρητες	απόρρητα
απόρρητων	απόρρητων	απόρρητων
απόρρητους	απόρρητες	απόρρητα

απόρρητοι   απόρρητες   απόρρητα

- αποκλείομαι: δεν περιλαμβάνομαι, μένω έξω από ένα σύνολο (αποκλείομαι, αποκλειόμουν, αποκλείστηκα, θα αποκλείομαι, θα αποκλειστώ, έχω αποκλειστεί, είχα αποκλειστεί, θα έχω αποκλειστεί)
Η ομάδα του αποκλείστηκε από τον τελικό και γι' αυτό είναι πολύ στενοχωρημένος.
- επιτροπή η: ομάδα που ορίζεται για να πραγματοποιήσει ένα συγκεκριμένο έργο
Όλα τα μέλη της επιτροπής συμφώνησαν ότι το έργο δεν έπρεπε να καθυστερήσει άλλο.

η επιτροπή της επιτροπής την επιτροπή - επιτροπή	οι επιτροπές των επιτροπών τις επιτροπές - επιτροπές
---	---

- αξιοποίηση η: η χρησιμοποίηση κάποιου με κατάλληλο τρόπο, ώστε να προκύψει θετικό αποτέλεσμα
Μετά την αξιοποίηση του ταλέντου του άνοιξε για αυτόν η πόρτα της δόξας.

η αξιοποίηση της αξιοποίησης (αξιοποιήσεως) την αξιοποίηση - αξιοποίηση	οι αξιοποιήσεις των αξιοποιήσεων τις αξιοποιήσεις - αξιοποιήσεις
--	---

- ανακαινίζομαι: παίρνω καινούργια μορφή ύστερα από βελτιώσεις, επισκευές, διορθώσεις (ανακαινίζομαι, ανακαινίζόμουν, ανακαινίστηκα, θα ανακαινίζομαι, θα ανακαινιστώ, έχω ανακαινιστεί, είχα ανακαινιστεί, θα έχω ανακαινιστεί)
Το παλιό αγροτόσπιτο ήταν τόσο κατεστραμμένο που ήταν αδύνατον να ανακαινιστεί.
- διαδήλωση η: συγκέντρωση και πορεία διαμαρτυρίας για κάποιο ζήτημα
Αυτή τη φορά οι φοιτητές οργάνωσαν μια εντυπωσιακή διαδήλωση ζητώντας περισσότερα χρήματα για την Παιδεία.

η διαδήλωση της διαδήλωσης (διαδηλώσεως) τη διαδήλωση - διαδήλωση	οι διαδηλώσεις των διαδηλώσεων τις διαδηλώσεις - διαδηλώσεις
--	---

ΜΕΡΟΣ Ε΄**Τεστ αυτοαξιολόγησης****1. Άκουσε και συμπλήρωσε.**

- ..... τα περνάς;
- Έτσι κι έτσι. .... ταξιδεύω αρκετά αυτό το διάστημα.
- Γιατί μιλάς ..... ; Δεν είσαι ..... σου ευχαριστημένος;
- ..... ακούς πολλά κεράσια, κράτα και μικρό καλάθι.

2. Βάλε ✓ στα επιρρήματα.

προσεχής	προσεκτικά	διερμηνέων	αληθώς	αλλιώς	
καταγής	απαρχής	νυχτερινό	πρώτα	αμοιβαίων	
γρήγορα	αργοπορώ	ποτέ	ειδών	βέβαια	

3. Συμπλήρωσε τα κενά του κειμένου με τις παρακάτω λέξεις.

αμφιθεατρικά, όπου, εμπρός, επίπεδα, αρμονικά

Το γραφικό λιμάνι της περιοχής, ... από το κομψό μέτωπο της παραθαλάσσιας Χώρας, ... οι ψαρόβαρκες και τα πολυτελή κότερα γειτονεύουν ....., παρουσιάζει διαφορετική εικόνα από τους περισσότερους αιγαιοπελαγίτικους οικισμούς. Ενώ εκείνοι είναι χτισμένοι ..... σε πλαγιές και κορφές, αυτή απλώνεται ..... και παρουσιάζει μεγάλη συνοχή με το περιβάλλον.

ΦΑΡΟΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Κείμενο 1

(Η συνέντευξη που ακολουθεί είναι διασκευή από το κείμενο της κυρίας Νίβες Φαμπέτσις που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Ελληνική Διεθνής Γλώσσα», τεύχος 3)

- Δημοσιογράφος: Κυρία Φαμπέτσις, είστε φιλόλογος Νέων ελληνικών;
 Νίβες Φαμπέτσις: Μάλιστα. Φιλόλογος **στο** Κλασικό Λύκειο του Ζάγκρεμπ.
 Δημοσιογράφος: **Με** αφορμή τον διάπλου από το αρχαίο νησί Φάρος, το σημερινό Στάρικραντ, **προς** το ελληνικό νησί Πάρος, μέσω της Αδριατικής και του Αιγαίου, θα θέλαμε να μας δώσετε λίγα ιστορικά στοιχεία.
- Νίβες Φαμπέτσις: Πολύ ευχαρίστως. Είναι γνωστό ότι η Φάρος ιδρύθηκε **από** Έλληνες αποίκους **από** το νησί της Πάρου το 385/4 π.Χ. **μετά** από χρησμό, που τους έδωσε η Πυθία του Μαντείου των Δελφών. Παρέμεινε ανεξάρτητη πόλη **για** σχεδόν 400 χρόνια έως τα τέλη του 1^{ου} αι. π.Χ., όταν κυριεύτηκε από τους Ρωμαίους. Υπολογίζεται ότι ήταν δέκα φορές μικρότερη **από** την αρχαία πόλη της Πάρου, **με** πληθυσμό 1000 κατοίκους. Πρόκειται **για** μια από τις τελευταίες ελληνικές αποικίες και φαίνεται πως ιδρύθηκε σε μια **από** τις λίγες ελεύθερες περιοχές στην Αδριατική, που δεν είχαν κατακτηθεί από τους Ιλλυριούς.
- Δημοσιογράφος: Και αυτός ο διάπλους τι σηματοδοτεί τελικά;
 Νίβες Φαμπέτσις: Κάτι πολύ σημαντικό. Το ξαναζωντάνεμα των ισχυρών δεσμών φιλίας **μεταξύ** της Πάρου και της Φάρου, την αδελφοποίησή τους ύστερα **από** είκοσι τέσσερις αιώνες.
- Δημοσιογράφος: Ο διάπλους μάλιστα πραγματοποιήθηκε **με** το ιστορικό ιστιοφόρο «Μπέσα».

- Νίβες Φαμπέτσις: Ακριβώς. Το πρώτο κροατικό ιστιοπλοϊκό σκάφος, που έκανε το γύρο του κόσμου **στη** δεκαετία του '60.
- Δημοσιογράφος: Πόσο διήρκεσε το ταξίδι;
- Νίβες Φαμπέτσις: Πάνω **από** ένα μήνα. Η διαμονή της αποστολής, όμως, **στην** Πάρο κράτησε μια εβδομάδα, **στη** διάρκεια της οποίας τα μέλη της γνώρισαν το νησί και τους κατοίκους του, τη ντόπια κουζίνα, τους χορούς και τα τραγούδια, τα έθιμα, τις ιδιορρυθμίες. Κι εκείνοι, με τη σειρά τους, γνώρισαν **στους** Παριανούς τη δική τους ιστορία, τον τόπο τους, την κουζίνα τους...

Λεξιλόγιο κειμένου 1

- διάπλου: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ο διάπλους)
- χρησμό: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ο χρησμός)
- κυριεύτηκε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (κυριεύομαι)
- ιδρύθηκε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (ιδρύομαι)
- είχαν κατακτηθεί: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου υπερσυντέλικου, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (κατακτώμαι)
- σηματοδοτεί: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου ενεστώτα, έγκλισης οριστικής, ενεργητικής φωνής (σηματοδοτώ)
- δεσμών: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης γενικής (ο δεσμός)
- αδελφοποίηση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η αδελφοποίηση)
- ιστιοφόρο: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το ιστιοφόρο)
- ιστιοπλοϊκό: επίθετο, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ιστιοπλοϊκός, -ή-ό)
- σκάφος: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (το σκάφος)

- έθιμα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το έθιμο)
- ιδιορρυθμίες: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η ιδιορρυθμία)

Επεξεργασία κειμένου 1

Σωστό ή Λάθος;

1. Αφορμή για τη συνέντευξη αποτέλεσε μια εκδήλωση αδελφοποίησης στο Κλασικό Λύκειο του Ζάγκρεμπ.
2. Η Φάρος είναι ένα νησί του Αιγαίου.
3. Η Φάρος ιδρύθηκε από Έλληνες αποίκους τον 4^ο αι. π.Χ.
4. Μέχρις ότου να κυριευτεί από τους Ρωμαίους, η αποικία της Φάρου ήταν ανεξάρτητη.
5. Το ιστιοφόρο «Μπέσα» αποτελεί το πρώτο ιστιοπλοϊκό σκάφος στον κόσμο.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 1

Επίλεξε το σωστό.

1. Ο πρώτος ..... του Ατλαντικού έγινε από τον Κολόμβο.
α. διαπλανητικός   β. διαπληκτισμός   γ. διάπλους
2. Οι ..... της Πυθίας ήταν διαφορούμενοι.
α. χρησμοί   β. χρηστοί   γ. χρυσοί
3. Σήμερα τα ..... χρησιμοποιούνται αποκλειστικά ως σκάφη αναψυχής.
α. ιστιοφόρα   β. ιστία   γ. ισχία
4. Ως καλλιτέχνης είχε κι αυτός τις ..... του.
α. ιδιότητες   β. ιδιορρυθμίες   γ. ιδιοφυίες
5. Νομίζω πως διατηρεί ..... μαζί του.
α. δεσμά   β. δέσμια   γ. δεσμό

Κείμενο 2

Από τις 4 **ως** τις 10 Μαΐου 2003, εκπρόσωποι του Στάριγκραντ (Φάρος) βρέθηκαν **στην** Πάρο **για** την προώθηση του πολιτιστικού προγράμματος **με** τίτλο «Φάρος-Πάρος, ο διάπλους τριών θαλασσών, 2003». **Στην** αποστολή συμμετείχαν ο αρχαιολόγος κύριος Κιρίγκιν ως επικεφαλής, ο διευθυντής του Πολιτιστικού Κέντρου του Στάριγκραντ, ένας οινοπαραγωγός, ένας ζωγράφος, ο καπετάνιος του ιστιοφόρου, γνωστοί εξερευνητές και διευθυντές προγραμμάτων περιβάλλοντος και πολιτισμού της κροατικής τηλεόρασης. Το ντοκιμαντέρ της αποστολής προβλήθηκε **στην** κροατική τηλεόραση και πρόκειται να μεταφραστεί **στην** ελληνική γλώσσα.

Στόχοι της αποστολής ήταν:

α. Επαναχάραξη της θαλασσινής διαδρομής των 700 ναυτικών μιλίων, που ακολούθησαν οι Παριανοί άποικοι πριν **από** 2.400 χρόνια, **κατά** τη μετάβασή τους **από** την Πάρο **στην** Φάρο, διαπλέοντας το Αιγαίο και την Αδριατική.

β. Επαναδημιουργία στενών επαφών και συνδέσμων ανάμεσα **στις** δύο νησιώτικες κοινότητες.

γ. Ανάδειξη πτυχών ζωής και πολιτισμού της Χβαρ **με** ομιλίες καθώς και παρουσίαση φωτογραφιών, βιβλίων, διαφανειών, χειροτεχνημάτων κ.ά. Παρουσιάστηκαν, επίσης, η τοπική κουζίνα, καθώς και προϊόντα παραγωγής της Χβαρ, όπως κρασιά κ.ά.

δ. Συμβολική δένδροφύτευση ελιάς **από** τη Χβαρ και της τοπικής αμπέλου **στην** Πάρο.

ε. Διαπίστωση ομοιοτήτων και διαφορών ανάμεσα στις δύο κοινότητες.

Οι Φαριανοί, αφού γνώρισαν το νησί της Πάρου, τους κατοίκους, τα έθιμα και τις ιδιαιτερότητές τους, ελπίζουν ότι θα τους δοθεί η ευκαιρία να παρουσιάσουν **με** τη σειρά τους κι αυτοί τον τόπο τους, όχι μόνο μέσα **από** εκδηλώσεις και διαλέξεις, αλλά και μέσα **από** πραγματικές ξεναγήσεις, όταν οι Παριανοί πραγματοποιήσουν την αντίστοιχη αποστολή **στη** Φάρο.

Το πιο σημαντικό στοιχείο όλων αυτών των εκδηλώσεων πάντως είναι η επιθυμία των σημερινών ανθρώπων να ξαναζήσουν και να αναβιώσουν την ιστορία.

(Διασκευή από άρθρο της Νίβες Φαμπέτσις στο περιοδικό Ελληνική Διεθνής Γλώσσα)

Λεξιλόγιο κειμένου 2

- εκπρόσωποι: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ο εκπρόσωπος)
- εξερευνητές: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ο εξερευνητής)
- προβλήθηκε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης οριστικής, μεσοπαθητικής φωνής (προβάλλομαι)
- επαναχάραξη: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η επαναχάραξη)
- επαναδημιουργία: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η επαναδημιουργία)
- συνδέσμων: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης γενικής (ο σύνδεσμος)
- ανάδειξη: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η ανάδειξη)
- διαφανειών: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης γενικής (η διαφάνεια)
- χειροτεχνημάτων: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης γενικής (το χειροτέχνημα)
- διαπίστωση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η διαπίστωση)
- ιδιαιτερότητες: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η ιδιαιτερότητα)
- να αναβιώσουν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, χρόνου αορίστου, έγκλισης υποτακτικής, ενεργητικής φωνής (αναβιώνω)

Επεξεργασία κειμένου 2**Σωστό ή Λάθος;**

1. Οι εκπρόσωποι της κροατικής αποστολής παρέμειναν στην Πάρο μία εβδομάδα.
2. Ο επικεφαλής της αποστολής ήταν ο διευθυντής του Πολιτιστικού Κέντρου του Στάριγκραντ.
3. Το ντοκιμαντέρ της αποστολής μεταδόθηκε στα ελληνικά από την κροατική τηλεόραση.
4. Κατά την επαφή τους, οι εκπρόσωποι συζήτησαν μεταξύ άλλων τα κοινά και διαφορετικά στοιχεία των δύο κοινοτήτων.
5. Οι δύο κοινότητες στόχευσαν μεταξύ άλλων στην αναβίωση της ιστορίας.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 2

Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις της παρένθεσης στον σωστό τύπο.

(ανάδειξη, ιδιαιτερότητα, επαναδημιουργία, επαναχάραξη, διαπίστωση)

1. Σκοπός των δύο κρατών ήταν η ..... φιλικών σχέσεων μεταξύ τους.
2. Είναι απαραίτητο να προχωρήσουμε σε ..... της εξωτερικής μας πολιτικής.
3. Ειδική επιτροπή φρόντισε για την προστασία, τη συντήρηση και την ..... των μνημείων.
4. Το συνέδριο, στηριζόμενο στην παραπάνω ..... προχώρησε σε μια σειρά από μέτρα.
5. Λύσεις, που αγνοούν την ..... της ελληνικής κοινωνίας, είναι ανώφελες.

Κείμενο 3 - Πολιτισμός

Η διδασκαλία των κλασικών γλωσσών **στην** Κροατία έχει μεγάλη παράδοση, η οποία διαρκεί εδώ και τέσσερις αιώνες. Τότε ιδρύθηκε και το παλαιότερο Κλασικό Λύκειο, ως Λύκειο των Ιησουϊτών. **Από** την ίδρυσή του το Λύκειο δραστηριοποιείται ακατάπαυστα, επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον του **στις** κλασικές σπουδές και ειδικότερα **στη** διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας και του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού. **Από** τον 18^ο αιώνα, το Κλασικό Λύκειο περιέρχεται **στα** χέρια του κράτους. Σήμερα είναι δημόσιο σχολείο και έχει περίπου 550 μαθητές.

Στην Κροατία σήμερα υπάρχουν δώδεκα λύκεια, **στα** οποία διδάσκονται οι κλασικές γλώσσες. **Στο** Όσιεκ, το Ζάγκρεμπ, τη Ριέκα, το Πάζιν, το Σίνι και το Σπλιτ (σημειωτέον ότι η ετυμολογία της αρχαίας ονομασίας του σημερινού Σπλιτ είναι Σπάλατος, Ασπάλαθος). Μόνο **στο** Ζάγκρεμπ, μια πόλη ενός εκατομμυρίου κατοίκων, έχουμε περίπου 1200 μαθητές, που μαθαίνουν τις κλασικές γλώσσες. Εκεί, υπάρχουν τρία κλασικά λύκεια: το Δημόσιο Κλασικό Λύκειο, το Ιδιωτικό Κλασικό Λύκειο και το Εκκλησιαστικό Κλασικό Λύκειο.

Το Εκκλησιαστικό Κλασικό Λύκειο ιδρύθηκε το 1927. Έχει περίπου 400 μαθητές και λειτουργεί ως θρησκευτικό σχολείο, το οποίο υπάγεται διοικητικά **στο** Υπουργείο Παιδείας. Το Ιδιωτικό Κλασικό Λύκειο ιδρύθηκε το 1996 και αριθμεί 160 μαθητές, 20 μαθητές **σε** κάθε τάξη. Τα μαθήματα της γλώσσας οργανώνονται **σε** μικρότερες ομάδες.

Το εκπαιδευτικό σύστημα της Κροατίας συνίσταται **σε** οκτώ χρόνια βασικής εκπαίδευσης (δημοτικό) και τέσσερα χρόνια δευτεροβάθμιας (λύκειο). Τα αρχαία ελληνικά διδάσκονται **στα** δημοτικά σχολεία **με** κατεύθυνση και **στα** κλασικά λύκεια. **Στην** αρχή, οι μαθητές διδάσκονται μυθολογία και γραμματική. **Κατά** τα τέσσερα τελευταία χρόνια του λυκείου έρχονται **σε** επαφή **με** κείμενα αρχαίων συγγραφέων, **χωρίς** να τα αναλύουν βαθύτερα, αφού τα αρχαία ελληνικά διδάσκονται μόνο τρεις ώρες την εβδομάδα. **Μετά** το λύκειο, οι σπουδαστές μπορούν να συνεχίσουν τις κλασικές σπουδές **στο** Πανεπιστήμιο. Οι σπουδές της κλασικής φιλολογίας διαρκούν τέσσερα χρόνια. **Κατά** τη διάρκεια των σπουδών, οι φοιτητές διδάσκονται τα νέα ελληνικά **για** δύο μόνο εξάμηνα.

(Διασκευή από άρθρο της Κοραλίας Τσέρνκοβιτς στο περιοδικό Ελληνική Διεθνής Γλώσσα)

Επεξεργασία κειμένου 3

Σωστό ή λάθος;

1. Το κλασικό λύκειο στο Ζάγκρεμπ της Κροατίας ονομάζεται έτσι, γιατί ασχολείται αποκλειστικά με τη διδασκαλία του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού.
2. Στην Κροατία σήμερα υπάρχουν λύκεια διασκορπισμένα σε διάφορες πόλεις, στα οποία διδάσκονται οι κλασικές γλώσσες.
3. Το Εκκλησιαστικό Κλασικό Λύκειο ιδρύθηκε στο τέλος του περασμένου αιώνα.
4. Η βασική εκπαίδευση στην Κροατία διαρκεί συνολικά δώδεκα χρόνια.
5. Οι σπουδές της κλασικής φιλολογίας είναι πανεπιστημιακού επιπέδου και διαρκούν τέσσερα χρόνια.

ΜΕΡΟΣ Β΄**Γραμματική****1. Θεωρία****Προθέσεις**

Προθέσεις ονομάζονται οι άκλιτες λέξεις, που μπαίνουν εμπρός από τα ονόματα ή τα επιρρήματα και φανερώνουν τόπο, χρόνο, αιτία, τρόπο, ποσό κλπ.

παραδείγματα	σημασίες προθέσεων
Έρχομαι από το σπίτι.	(από πού;) τόπος
Είναι άρρωστος από χτες.	(από πότε;) χρόνος
Έκλαιγε από χαρά.	(γιατί;) αιτία
Πηγαίνω στη δουλειά με τα πόδια.	(πώς;) τρόπος
Απέχει ένα χιλιόμετρο από 'δω.	(πόσο;) πόσο

Οι προθέσεις είναι:

- α) πέντε μονοσύλλαβες: με, σε, για, ως (έως), προς
- β) επτά δισύλλαβες: αντί, από, κατά, μετά, παρά, χωρίς, δίχως
- γ) μία τρισύλλαβη: ίσαμε

Παραδείγματα:

Σε μία ώρα θα είμαι εκεί.
 Διαβάζω **για** τις εξετάσεις.
 Πηγαίνει **προς** την αγορά.
 Ας πάει ο Πέτρος **αντί** για το Γιώργο.
 Έλα σπίτι **κατά** τις δέκα.
 Θα φτάσω σπίτι **μετά** τις τρεις.
 Είναι πολύ δραστήριος **παρά** την ηλικία του.
 Έμεινε **χωρίς** δουλειά.
 Γυρνάει εδώ κι εκεί **δίχως** σκοπό.
 Έφαγε **ίσαμε** τρία πιάτα φαΐ.

Σημασίες των προθέσεων

Το **από** σημαίνει απόσταση, απομάκρυνση, καταγωγή, χωρισμό, αφαίρεση διαίρεση, αιτία, ποιητικό αίτιο, ύλη, σύγκριση, τρόπο, χρόνο.

- Έφυγε πολύ νέος από την πατρίδα του. (απομάκρυνση)
- Τον βλέπω από μακριά. (απόσταση)
- Κατάγομαι από την Αρκαδία. (καταγωγή)
- Οι περισσότεροι από τους πολίτες επιθυμούν να ψηφίσουν. (διαίρεση)
- Από τις πολλές δυσκολίες έγινε σκληρός. (αιτία)
- Η θάλασσα ταραζεται από τους ισχυρούς ανέμους. (ποιητικό αίτιο)
- Αγόρασα ωραίο τραπέζι από ξύλο. (ύλη)
- Η αδερφή μου είναι μικρότερη από μένα. (σύγκριση)
- Ζει από τα σπίτια που νοικιάζει. (τρόπος)
- Σε ψάχνω από το πρωί. (χρόνος)

Το **για** σημαίνει αιτία, αναφορά, αξία, ιδιότητα, σκοπό, διάρκεια, επίκληση κλπ.

- Ήρθα για λίγες μέρες μόνο. (διάρκεια)
- Το αγόρασα για πέντε ευρώ. (αξία)

- Τα είπα αυτά για πολλούς λόγους. (αιτία)
- Ο Σολωμός έγραψε πολλά για τη λευτεριά. (αναφορά)
- Τα έκανα όλα για το καλό σου. (σκοπός)
- Για όνομα του Θεού! (επίκληση)
- Παίρνω τα λόγια σου για καλά. (ιδιότητα)

Το **με** σημαίνει συνοδεία, μέσο, τρόπο κλπ.

- Η Όλγα έφυγε με τη μάνα. (συνοδεία)
- Ο άλλος τον έπιασε με τα χέρια και τον τράβηξε. (μέσο)
- Το φαί ήταν μαγειρεμένο με πολλά μυρωδικά. (τρόπος)

Το **προς** σημαίνει την κατεύθυνση, την προσέγγιση, το περίπου (τοπικά και χρονικά).

- Τα παιδιά πήγαιναν προς τη θάλασσα. (κατεύθυνση)
- Προς το βράδυ η παρέα γύρισε σπίτι. (το «περίπου» χρονικά)
- **Προς Θεού:** Είναι ιδιωματική έκφραση.

Το **σε** σημαίνει κατεύθυνση, χρόνο, αναφορά, τρόπο, τόπο.

- Σύντομα θα έρθω σε σένα. (κατεύθυνση)
  - Σε λίγες μέρες θα σε δω. (χρόνος)
  - Ο Κώστας είναι ο καλύτερος μαθητής στα Αρχαία Ελληνικά. (αναφορά)
  - Θα σε περιμένω στο σταθμό. (τόπος)
- Συνήθως σε ελλειπτικές καθημερινές εκφράσεις, όπου εννοείται η λέξη σπίτι ή παρόμοια:
- Έφαγα στου Ντίνου.
  - Πήγα στις γιαγιάς.

Το **ως** σημαίνει τέρμα, όριο (τοπικό και χρονικό).

- Ως εδώ και μη παρέκει. (τέρμα)
- Τα όρια της Ελλάδας φτάνουν ως τη Θράκη. (όριο τοπικό)
- Θα είμαι εδώ ως τις εννιά η ώρα. (όριο χρονικό)

Το **ίσαμε** έχει την ίδια σημασία με το -ως-.

- Από το σπίτι ίσαμε το λιμάνι είναι ένα χιλιόμετρο.

Το **αντί** σημαίνει αντικατάσταση:

- Του έδωσαν εκατό (100) ευρώ αντί ογδόντα (80).

Το **κατά** σημαίνει συμφωνία, τρόπο, χρόνο, διεύθυνση, προσέγγιση (τοπική και χρονική).

- Κατά την Τουρκοκρατία ο Ελληνισμός ήταν υπόδουλος. (χρόνος)
  - Μένω κατά τα Εξάρχεια. (διεύθυνση, προσέγγιση τοπική)
  - Θα συναντηθούμε κατά τις δέκα. (προσέγγιση χρονική)
  - Κατά τη γνώμη μου, δεν πρέπει να τον εμπιστευτείς. (συμφωνία)
- Στη λόγια γλώσσα απαιτεί και τη γενική, όταν σημαίνει εναντίωση, έχθρα:
- Οι δικοί μας επιτέθηκαν σφοδρότατα κατά των εχθρών.
- Επιρρηματικά σημαίνει *ενάντια*.

Το **μετά** σημαίνει έπειτα από, ύστερα από.

- Θα σε δω μετά το σχολείο.
- Μερικές φορές χρησιμεύει ως επίρρημα:
- Θα τα πούμε μετά.

Το **παρά** σημαίνει διαφορά, σύγκριση, εναντίωση.

- Είναι τρεις παρά τέταρτο. (διαφορά)
- Είναι καλύτερα εδώ παρά εκεί. (σύγκριση)
- Παρ' όλα αυτά, ο υπουργός προχώρησε στις δηλώσεις του. (εναντίωση)

Τα **δίχως** και **χωρίς** σημαίνουν έλλειψη, στέρηση.

- Έχω μείνει δίχως λεφτά.
- Έφυγε χωρίς να σκεφτεί κανέναν.

Σύνταξη προθέσεων

Κανονικά μετά την πρόθεση τα ονόματα μπαίνουν σε πτώση αιτιατική.

Παραδείγματα: Με τους καλούς είμαι καλός.
Θα έρθω κατά το μεσημέρι.

αλλά:

α) Η πρόθεση -εξαιτίας- και μερικές φορές οι προθέσεις από, μετά, προς κλπ., συντάσσονται με γενική.

Παραδείγματα: Δεν ήρθα εξαιτίας της βροχής.
Δέχομαι την πρότασή σας μετά χαράς.
Τον συμπαθώ από καρδιάς.
Προς Θεού! Τι είναι αυτά που λες;
Οι δουλειές του πήγαν κατά διαβόλου.

β) Οι προθέσεις αντί, από, για, συντάσσονται και με ονομαστική.

Παραδείγματα: Ας ξεκινήσει η Μαρία αντί η Ελένη.
Από πλούσιος έγινε ζητιάνος.
Δεν μοιάζει για σοβαρός άνθρωπος.

γ) Οι προθέσεις αντί, χωρίς, δίχως και με, συντάσσονται και με βουλητικές προτάσεις (η -με- παίρνει και το άρθρο -το- μπροστά από αυτές).

Παραδείγματα: Αντί να διαβάζεις, παίζεις.
Έφυγε χωρίς να φορέσει παλτό.
Γράφει χωρίς να προσέχει.
Με το να φωνάζεις δεν κερδίζεις τίποτα.

Από τις προθέσεις, μερικές χρησιμεύουν ως πρώτα συνθετικά.

Παραδείγματα: προς – προσθέτω
κατά – κατακρίνω
μετά – μεταφορά
από – απομνημόνευο
αντί – αντίσταση

Απαρχαιωμένες προθέσεις

Οι προθέσεις διά, εκ-εξ, εν, επί, προ, περί, υπέρ, υπό, χρησιμοποιούνται σε μερικές εκφράσεις, συχνά με τη γενική πτώση.

Παραδείγματα:

- δια βίου (για όλη τη ζωή), δια πυρός και σιδήρου
  - εξ αίματος, εκ μηχανής θεός, εξ ουρανού, (το εξ μπροστά σε φωνήεντα) – έτσι και τα σύνθετα: εξαιτίας, εξαρχής
  - εν αγνοία, εν γνώσει – έτσι και: εντάξει
  - επί Τουρκοκρατίας, επί Καραμανλή – έτσι και: επικεφαλής, επιτέλους
  - προ Χριστού (πριν από το Χριστό), προ έτους, προ ολίγου, προ πολλού – έτσι και: προπάντων
  - τον έχει περί πολλού
  - υπέρ της πόλεως, υπέρ το δέον
  - υπό την προεδρία
- Χρησιμοποιείται το υπέρ επιρρηματικά για θετικές αποφάσεις:
- Τα υπέρ είναι περισσότερα από τα κατά.

Συνταγμένες με ονομαστική, έχουν σημασία μαθηματικών όρων συν, πλην, μείον, επί, διά.

Παραδείγματα:

- Δύο συν πέντε ίσον επτά.
- Πέντε πλην δύο ίσον τρία.
- Οκτώ μείον πέντε ίσον τρία.
- Χίλια επί δύο.
- Εκατό διά τρία.

2. Ασκήσεις

1. Συμπλήρωσε τα κενά με τη σωστή πρόθεση.

εναντίον, παρά, από, για, με

1. Πέρασα δίπλα ..... το γραφείο σου, αλλά δεν είχα καιρό να σε δω.
2. Ήρθε στην Αθήνα ..... τρεις μήνες.
3. Ο λαός πολέμησε σκληρά ..... των εχθρών.
4. Σύμφωνα ..... τις πληροφορίες που διαθέτουμε, η οικονομική κατάσταση της εταιρείας του είναι χειρότερη.
5. .... την υπόσχεσή της, τελικά δεν ήρθε ούτε μια φορά στο σπίτι μας.

2. Επίλεξε το σωστό.

1. Πρέπει να πάτε ..... τα κει.
α) για   β) από   γ) προς
2. Θα συναντηθούμε ..... τις έξι.
α) σε   β) κατά   γ) με
3. Προτιμάει να φύγει ..... μείνει εδώ.
α) παρά   β) αντί   γ) παρά να
4. Τα ελληνικά σου είναι καλύτερα μέρα ..... τη μέρα.
α) με   β) από   γ) κατά
5. .... τη βοήθειά σου δεν μπορώ να τα καταφέρω.
α) ίσαμε   β) χωρίς   γ) παρά

3. Συμπλήρωσε το κείμενο με τις προθέσεις *σε, από, με, για, κατά, εξαιτίας*.

Καλωσορίσατε στο ξενοδοχείο Αφροδίτη!

Το ξενοδοχείο Αφροδίτη βρίσκεται ..... ένα μαγευτικό τοπίο δίπλα στη φύση, 10 χλμ. .... το κέντρο της πόλης. Προσφέρει διαμονή ..... ένα μοντέρνο και φιλικό περιβάλλον, ... μια μοναδική θέα στη θάλασσα. .... της προνομιακής του θέσης, το ξενοδοχείο Αφροδίτη προσελκύει πολλούς επισκέπτες ..... όλο τον κόσμο. Το ξενοδοχείο λειτουργεί ..... τη διάρκεια όλου του χρόνου. Ένας χώρος ..... ξεκούραση, χαλάρωση και διασκέδαση. Σας περιμένουμε!

4. Φτιάξε σύνθετες λέξεις, ταιριάζοντας τις λέξεις των δύο στηλών.

1. δια	α) βάλλω
2. ανά	β) αρμόζω
3. εκ	γ) καθαρός
4. προς	δ) δρόμος
5. μετά	στ) θέτω

5. Συμπλήρωσε τα κενά με τη σωστή πρόθεση.

δια, υπό, συν, εκτός, άνευ, εκ, χάριν

1. Δεν θέλω να κρίνω ..... των προτέρων.
2. Δύο ..... δύο ίσον τέσσερα.
3. Παραδείγματος ....., πώς λέμε στη γλώσσα σου «ξενοφοβία»;
4. Το έργο πραγματοποιήθηκε ..... την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού.
5. Τριάντα ..... τρία ίσον δέκα.
6. Παραδόθηκε ..... όρων.
7. Ευτυχώς, είναι ..... κινδύνου!

6. Άκουσε και επανάλαβε.

1. Υπολογίζεται ότι ήταν 10 φορές μικρότερη από την αρχαία πόλη της Φάρου, με πληθυσμό 1000 κατοίκους.
2. Ήταν το πρώτο κροατικό ιστιοπλοϊκό σκάφος που έκανε το γύρο του κόσμου στη δεκαετία του '60.
3. Είναι σημαντική η επαναδημιουργία στενών επαφών και συνδέσμων ανάμεσα στις δύο νησιώτικες κοινότητες.
4. Το πιο σημαντικό στοιχείο όλων αυτών των εκδηλώσεων πάντως είναι η επιθυμία των σημερινών ανθρώπων να ξαναζήσουν και να αναβιώσουν την ιστορία.
5. Από τον 18^ο αιώνα, το Κλασικό Λύκειο περιέρχεται στα χέρια του κράτους.

ΜΕΡΟΣ Γ΄**Παιχνιδόλεξα****1. Σταυρόλεξο**

Συμπλήρωσε τα κενά με την σωστή πρόθεση και, στη συνέχεια, λύσε το σταυρόλεξο.

αντί, κατά, παρά, μετά, προς
----

1. Οι φίλοι μας θα έρθουν με το αεροπλάνο..... με το τρένο.
2. .... το παρόν δε χρειαζόμαστε περισσότερους υπαλλήλους στην εταιρεία μας.
3. Άργησα και ..... λίγο να μην τον προλάβω.
4. .... τη γνώμη μου αυτό το μυθιστόρημα είναι από τα καλύτερα βιβλία της χρονιάς.
5. Η συζήτηση ..... από τις εισηγήσεις ήταν πολύ ενδιαφέρουσα.

		5		4			
			1				
	2						
3							

2. Κρεμάλα

- α. Η προέλευση, ο τρόπος σχηματισμού και η εξέλιξη μιας λέξης.
- β. Αυτός που ασχολείται με την εξερεύνηση μιας περιοχής της γης.
- γ. Το πρόσωπο που έχει την εξουσιοδότηση να ενεργήσει για λογαριασμό κάποιου άλλου.

- α. Ε _____
- β. Ε _____
- γ. Ε _____

3. Παζλ

Επίλεξε το σωστό.

1. Η Φάρος ιδρύθηκε από Έλληνες αποίκους από
  - α. το νησί της Πάρου.
  - β. την Αθήνα.
  - γ. τη Μίλητο.
2. Το παλαιότερο κλασικό λύκειο στην Κροατία ιδρύθηκε
  - α. τον 20^ο αιώνα.
  - β. τον 19^ο αιώνα.
  - γ. πριν από 4 αιώνες.
3. Το εκκλησιαστικό κλασικό λύκειο υπάγεται διοικητικά
  - α. στο Υπουργείο Παιδείας.
  - β. στο Υπουργείο Υγείας.
  - γ. στην καθολική εκκλησία.
4. Τα αρχαία Ελληνικά διδάσκονται
  - α. μόνο στα δημοτικά σχολεία.
  - β. μόνο στο λύκειο.
  - γ. στα δημοτικά με κατεύθυνση και στο λύκειο.
5. Στο Ζάγκρεμπ κλασικές γλώσσες διδάσκονται
  - α. σε ένα λύκειο.
  - β. σε τρία λύκεια.
  - γ. σε δώδεκα λύκεια

4. Λαγός και Χελώνα

Προσπάθησε να συνθέσεις τις λέξεις της αριστερής στήλης με αυτές της δεξιάς.

προς	αδελφός	>	.....
μετά	δικάζω	>	.....
συν	θέτω	>	.....
κατά	στέκομαι	>	.....
εις	μάννα	>	.....
από	διορίζω	>	.....
παρά	βιώνω	>	.....
προς	λαμβάνω	>	.....
κατά	βάλλω	>	.....

5. Γραφομηχανή

υπάγεται, ετυμολογία, επικεντρώνοντας, ακατάπαυστα, συνίσταται, δραστηριοποιείται, σύνδεσμοι, διαπίστωση, ιδιαιτερότητα, αναβιώνω, επαναχάραξη, εξερευνητές, εκπρόσωποι, ιστιοπλοϊκό, κυριεύομαι, επαναδημιουργία, σηματοδοτώ, χειροτεχνήματα, ανάδειξη, προβλήθηκε

6. Ποίημα

Άκουσε και συμπλήρωσε.

(Ομήρου Οδύσσεια Β, 424 – 434,
μτφ. Ν. Καζαντζάκη – Ι. Κακριδή)

Το ελάτινο κατάρτι εστύλωσαν, ... τρύπιο μεσοδόκι
ορθό περνώντας το, κι ως το 'δεσαν με τα σκοινιά στην πλώρη,
το άσπρο πανί ..... τα καλόστριφτα λουριά ψηλά εσηκώσαν.
Κι ο αγέρας το ..... τους φούσκωνε, και στην καρένα γύρα
του πλοίου που επέτα αλικοπόρφυρο το κύμα βαριαχούσε
κι αυτό πετούσε απά στα ....., τελεύοντας τη στράτα.
Κι ως δέσαν τα πανιά στο γρήγορο, το μελανό καράβι,
πήραν κροντήρια τότε κι έστησαν, ξεχειλισμένα,
και χύναν στάλες στους αθάνατους θεούς, τους αναιώνιους .....

ΜΕΡΟΣ Δ '**Λεξικό Ενότητας**

- αδελφοποίηση η: σύνδεση δύο πόλεων, που ανήκουν στο ίδιο ή σε διαφορετικό κράτος, με δεσμούς φιλίας
Στο δημαρχείο της Θεσσαλονίκης έγινε η τελετή της αδελφοποίησης με την πόλη της Μασσαλίας.

η αδελφοποίηση	οι αδελφοποιήσεις
της αδελφοποίησης	των αδελφοποιήσεων
την αδελφοποίηση	τις αδελφοποιήσεις
αδελφοποίηση	αδελφοποιήσεις

- ακατάπαυστα: αδιάκοπα, ασταμάτητα
Εργάζεται ακατάπαυστα.
- αναβιώνω: για ήθη, έθιμα, τάσεις κτλ., επαναφέρω κάτι που είχε εγκαταλειφθεί, είχε ξεχαστεί ή είχε ατονήσει
(αναβιώνω, αναβίωνα, αναβίωσα, θα αναβιώνω, θα αναβιώσω, έχω αναβιώσει, είχα αναβιώσει, θα έχω αναβιώσει)
Παρατηρούμε ότι μερικές συντηρητικές αντιλήψεις αναβιώνουν στις μέρες μας.
- ανάδειξη: ανέλιξη κοινωνική, επιστημονική, καλλιτεχνική κλπ.
Χρωστά την ανάδειξή του στα προσόντα του.

η ανάδειξη	οι αναδείξεις
της ανάδειξης (αναδείξεως)	των αναδείξεων
την ανάδειξη	τις αναδείξεις
ανάδειξη	αναδείξεις

- δεσμός ο: στενή σχέση με κάποιον ή κάτι
Τους συνδέει δεσμός αίματος.

ο δεσμός	οι δεσμοί
του δεσμού	των δεσμών
τον δεσμό	τους δεσμούς
δεσμέ	δεσμοί

- διαπίστωση η: η ενέργεια ή το αποτέλεσμα του διαπιστώνω
Στηριζόμενοι στις παραπάνω διαπιστώσεις, προτείνουμε τα ακόλουθα μέτρα.

η διαπίστωση	οι διαπιστώσεις
της διαπίστωσης (διαπιστώσεως)	των διαπιστώσεων
τη διαπίστωση	τις διαπιστώσεις
διαπίστωση	διαπιστώσεις

- διάπλους ο: η ενέργεια ή το αποτέλεσμα του διαπλέω
Πραγματοποιήθηκε κολυμβητικός διάπλους της Μάγχης.

ο διάπλους	οι διάπλοι
του διάπλου	των διάπλων
τον διάπλου	τους διάπλους
διάπλου	διάπλοι

- διαφάνεια η: εικόνα αποτυπωμένη σε διαφανές υλικό (γυαλί, φιλμ κτλ.) που προβάλλεται σε οθόνη με τη βοήθεια προβολέα
Συνηθίζει να παρουσιάζει σε διαφάνειες τα σημαντικότερα σημεία κάθε ενότητας.

η διαφάνεια	οι διαφάνειες
της διαφάνειας	των διαφανειών
τη διαφάνεια	τις διαφάνειες
διαφάνεια	διαφάνειες

- δραστηριοποιούμαι: τίθεμαι σε ενέργεια, λειτουργώ πιο εντατικά
(δραστηριοποιούμαι, δραστηριοποιούμουν, δραστηριοποιήθηκα, θα δραστηριοποιούμαι, θα δραστηριοποιηθώ, έχω δραστηριοποιηθεί, είχα δραστηριοποιηθεί, θα έχω δραστηριοποιηθεί)
Δραστηριοποιείται σε θέματα διαπολιτισμικής αγωγής.

- έθιμο το: κάθε εκδήλωση της κοινωνικής ζωής που διατηρείται και επιβάλλεται από τη συνήθεια και την παράδοση
Στα χωριά μπορείς ακόμα να παρακολουθήσεις παλαιά έθιμα.

το έθιμο	τα έθιμα
του εθίμου	των εθίμων
το έθιμο	τα έθιμα
έθιμο	έθιμα

- εκπρόσωπος ο: το πρόσωπο που έχει την εξουσιοδότηση να παρευρεθεί και να ενεργήσει κατ' εντολή και για λογαριασμό άλλου φυσικού ή νομικού προσώπου
Χτες συναντήθηκαν οι εκπρόσωποι των δυο κρατών

ο εκπρόσωπος	οι εκπρόσωποι
του εκπροσώπου	των εκπροσώπων
τον εκπρόσωπο	τους εκπρόσωπους
εκπρόσωπε	εκπρόσωποι

- εξερευνητής ο: αυτός που ασχολείται με την εξερεύνηση μιας περιοχής της γης
Όταν ήμουν παιδί ονειρευόμουν να γίνω εξερευνητής άγνωστων περιοχών.

ο εξερευνητής	οι εξερευνητές
του εξερευνητή	των εξερευνητών
τον εξερευνητή	τους εξερευνητές

εξερευνητή   εξερευνητές

- επαναδημιουργία η: εκ νέου δημιουργία
Στοχεύουμε στην επαναδημιουργία θετικού κλίματος.

η επαναδημιουργία της επαναδημιουργίας την επαναδημιουργία επαναδημιουργία	οι επαναδημιουργίες των επαναδημιουργιών τις επαναδημιουργίες επαναδημιουργίες
---	---

- επαναχάραξη η: εκ νέου χάραξη, συνήθως μεταφορικά, για τον εκ νέου σχεδιασμό μιας πορείας που πρέπει να ακολουθήσουμε
Χρειάζεται να προχωρήσουμε σε επαναχάραξη της εξωτερικής μας πολιτικής.

η επαναχάραξη της επαναχάραξης (επαναχαράξεως) την επαναχάραξη επαναχάραξη	οι επαναχαράξεις των επαναχαράξεων τις επαναχαράξεις επαναχαράξεις
---	---

- ετυμολογία η: η προέλευση, ενδεχομένως ο τρόπος σχηματισμού (ρίζα, πρόθημα, επίθημα, συνθετικό κτλ.) και η εξέλιξη μιας λέξης
Χρειάζομαι ένα λεξικό που να δίνει την ετυμολογία των λέξεων.

η ετυμολογία της ετυμολογίας την ετυμολογία ετυμολογία	οι ετυμολογίες των ετυμολογιών τις ετυμολογίες ετυμολογίες
---	---

- ιδιαιτερότητα η: η ύπαρξη ιδιαίτερων, ξεχωριστών και μοναδικών χαρακτηριστικών
Δεν μπορεί κανείς να καταλάβει καλά τις ιδιαιτερότητες ενός λαού, αν δεν έρθει σε επαφή μαζί του.

η ιδιαιτερότητα της ιδιαιτερότητας την ιδιαιτερότητα ιδιαιτερότητα	οι ιδιαιτερότητες των ιδιαιτεροτήτων τις ιδιαιτερότητες ιδιαιτερότητες
---	---

- ιδιορρυθμία η: παραξενιά, ιδιοτροπία
Ως συγγραφέας είχε κι αυτός τις ιδιορρυθμίες του.

η ιδιορρυθμία της ιδιορρυθμίας την ιδιορρυθμία ιδιορρυθμία	οι ιδιορρυθμίες των ιδιορρυθμιών τις ιδιορρυθμίες ιδιορρυθμίες
---	---

- **ιδρύομαι:** δημιουργώ μια υπηρεσία, έναν οργανισμό κτλ.
(ιδρύομαι, ιδρυόμουν, ιδρύθηκα, θα ιδρύομαι, θα ιδρυθώ, έχω ιδρυθεί, είχα ιδρυθεί, θα έχω ιδρυθεί)
Ο Οργανισμός των Ενωμένων Εθνών ιδρύθηκε μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο.

- **ιστιοπλοϊκός:** που ανήκει ή αναφέρεται στην ιστιοπλοΐα
Η Ελλάδα είχε αρκετούς ολυμπιονίκες στους ιστιοπλοϊκούς αγώνες.

ιστιοπλοϊκός	ιστιοπλοϊκή	ιστιοπλοϊκό
ιστιοπλοϊκού	ιστιοπλοϊκής	ιστιοπλοϊκού
ιστιοπλοϊκό	ιστιοπλοϊκή	ιστιοπλοϊκό
ιστιοπλοϊκέ	ιστιοπλοϊκή	ιστιοπλοϊκό
ιστιοπλοϊκοί	ιστιοπλοϊκές	ιστιοπλοϊκά
ιστιοπλοϊκών	ιστιοπλοϊκών	ιστιοπλοϊκών
ιστιοπλοϊκούς	ιστιοπλοϊκές	ιστιοπλοϊκά
ιστιοπλοϊκοί	ιστιοπλοϊκές	ιστιοπλοϊκά

- **ιστιοφόρο το:** θαλάσσιο σκάφος που κινείται με τη δύναμη του ανέμου
Το βραδάκι έμπαιναν στο λιμάνι πολλά ιστιοφόρα λόγω του αέρα που δυνάμωνε στο πέλαγος επικίνδυνα.

το ιστιοφόρο	τα ιστιοφόρα
του ιστιοφόρου	των ιστιοφόρων
το ιστιοφόρο	τα ιστιοφόρα
ιστιοφόρο	ιστιοφόρα

- **κατακτιέμαι:** υποδουλώνομαι με τη χρήση βίας και κυρίως με τη χρήση των όπλων, στερούμαι πολιτικής ανεξαρτησίας, υπάγομαι στη διοίκηση άλλου
(κατακτιέμαι, κατακτιόμουν, κατακτήθηκα, θα κατακτιέμαι, θα κατακτηθώ, έχω κατακτηθεί, είχα κατακτηθεί, θα είχα κατακτηθεί)
Η Κωνσταντινούπολη κατακτήθηκε το 1453.

- **κυριεύομαι:** κατακτώμαι, συνήθως κατά τη διάρκεια μιας πολεμικής επιχείρησης
(κυριεύομαι, κυριεύομουν, κυριεύτηκα, θα κυριεύομαι, θα κυριευτώ, έχω κυριευτεί, είχα κυριευτεί, θα έχω κυριευτεί)
Το φρούριο κυριεύτηκε με έφοδο.

- **περιέχομαι:** περιλαμβάνομαι κάπου
(περιέχομαι, περιεχόμουν, θα περιέχομαι)
Στο βιβλίο αυτό περιέχονται τέσσερα κεφάλαια.

- **προβάλλομαι:** παρουσιάζομαι συστηματικά και σε μεγάλη έκταση, ώστε να γίνω ευρύτερα γνωστός (για γεγονότα, πρόσωπα, αντικείμενα)

(προβάλλομαι, προβαλλόμενος, προβλήθηκα, θα προβάλλομαι, θα προβληθώ, έχω προβληθεί, είχα προβληθεί, θα έχω προβληθεί)

Δεν πρέπει να προβάλλονται κανενός τύπου στερεότυπα στα σχολικά βιβλία.

- σηματοδοτώ: δίνω το στίγμα, την ιδιαίτερη φυσιογνωμία ενός πράγματος (σηματοδοτώ, σηματοδοτούσα, σηματοδότησα, θα σηματοδοτώ, θα σηματοδοτήσω, έχω σηματοδοτήσει, είχα σηματοδοτήσει, θα έχω σηματοδοτήσει)

Η σκανδαλολογία σηματοδότησε τις εκλογές.

- σκάφος το: γενική ονομασία για κάθε είδους μικρό ή μεγάλο πλοίο
Έκαναν εκδρομή με ένα τουριστικό σκάφος.

το σκάφος	τα σκάφη
του σκάφους	των σκαφών
το σκάφος	τα σκάφους
σκάφος	σκάφη

- σύνδεσμος ο: στενή σχέση μεταξύ ανθρώπων, που στηρίζεται σε συναισθηματικούς δεσμούς
Ακόμα και σήμερα οι περισσότεροι συμφοιτητές έχουμε αρκετούς συνδέσμους μεταξύ μας.

ο σύνδεσμος	οι σύνδεσμοι
του συνδέσμου	των συνδέσμων
το σύνδεσμο	τους συνδέσμους
σύνδεσμε	σύνδεσμοι

- συνίσταμαι: αποτελούμαι
Το νερό συνίσταται από υδρογόνο και οξυγόνο

- υπάγομαι: εντάσσομαι σε μια ιεραρχημένη σειρά, συνήθως υπό τη δικαιοδοσία κάποιου άλλου
(υπάγομαι, υπαγόμενος, υπάχθηκα, θα υπάγομαι, θα υπαχθώ, έχω υπαχθεί, είχα υπαχθεί, θα έχω υπαχθεί)
Το Ινστιτούτο υπάγεται στο Υπουργείο Παιδείας.

- χειροτέχνημα το: έργο χειροτεχνίας
Στο Λαογραφικό Μουσείο έχει πολύ ωραία έκθεση χειροτεχνημάτων.

το χειροτέχνημα	τα χειροτεχνήματα
του χειροτεχνήματος	των χειροτεχνημάτων
το χειροτέχνημα	τα χειροτεχνήματα
χειροτέχνημα	χειροτέχνημα

- χρησμός ο: η απάντηση που έδινε ένα μαντείο
Οι χρησμοί της Πυθίας ήταν διφορούμενοι.

ο χρησμός του χρησμού τον χρησμό χρησμέ	οι χρησμοί των χρησμών τους χρησμούς χρησμοί
--	---

- ελάτινος, -η, -ο: αυτός που είναι κατασκευασμένος από ξύλο ελάτου
Οι πόρτες του σπιτιού ήταν ελάτινες και τα πατώματα από πεύκο.

ελάτινος ελάτινου ελάτινο ελάτινε	ελάτινη ελάτινης ελάτινη ελάτινη	ελάτινο ελάτινου ελάτινο ελάτινο
ελάτινοι ελάτινων ελάτινους ελάτινοι	ελάτινες ελάτινων ελάτινες ελάτινες	ελάτινα ελάτινων ελάτινα ελάτινα

- μεσοδόκι το: μεγάλο δοκάρι που περνάει οριζόντια από τοίχο σε τοίχο και στηρίζει τη στέγη
Αν τα μεσοδόκια δεν είναι γερά, η στέγη θα πέσει.

το μεσοδόκι του μεσοδοκιού το μεσοδόκι μεσοδόκι	τα μεσοδόκια των μεσοδοκιών τα μεσοδόκια μεσοδόκια
--	---

- στυλώνω: ακινητοποιώ (κρατώ ακίνητο) κάτι σε ένα σταθερό σημείο (στυλώνω, στύλωνα, στύλωσα, θα στυλώνω, θα στυλώσω, έχω στυλώσει, είχα στυλώσει, θα έχω στυλώσει)
Στύλωσε τα πόδια στο χώμα και αρνήθηκε να προχωρήσει.

- πλώρη η: το μπροστινό μέρος του πλοίου
Η πλώρη ήταν στολισμένη με μια ξύλινη γοργόνα.

η πλώρη της πλώρης την πλώρη πλώρη	οι πλώρες των πλωρών τις πλώρες πλώρες
---	---

- καρένα η/ καρίνα η: το κατώτατο μέρος του σκελετού πλοίου ή βάρκας
Η καρένα της βάρκας ήταν βαμμένη με ένα ωραίο γαλάζιο χρώμα, ενώ τα πλαϊνά της ήταν άσπρα.

η καρένα της καρένας την καρένα καρένα	οι καρένες των καρενών τις καρένες καρένες
---	---

- αλικοπόρφυρος, -η, -ο: αυτός που έχει ένα βαθύ κόκκινο χρώμα
Το χρώμα του κρασιού έλαμπε μέσα στο ποτήρι, αλικοπόρφυρο.

αλικοπόρφυρος αλικοπόρφυρου αλικοπόρφυρο αλικοπόρφυρε	αλικοπόρφυρη αλικοπόρφυρης αλικοπόρφυρη αλικοπόρφυρη	αλικοπόρφυρο αλικοπόρφυρου αλικοπόρφυρο αλικοπόρφυρο
--	---	---

αλικοπόρφυροι αλικοπόρφυρων αλικοπόρφυρους αλικοπόρφυροι	αλικοπόρφυρες αλικοπόρφυρων αλικοπόρφυρες αλικοπόρφυρες	αλικοπόρφυρα αλικοπόρφυρων αλικοπόρφυρα αλικοπόρφυρα
---	--	---

- βαριαχώ: δημιουργώ έναν βαρύ ήχο ως αντίλαλο
(βαριαχώ, βαριαχούσα)
Τα κανόνια βαριαχούσαν από το απέναντι βουνό, όπου εξακολουθούσε η μάχη.
- τελεύω: τελειώνω, ολοκληρώνω
(τελεύω, τέλευα, τέλεψα, θα τελεύω, θα τελέψω, έχω τελέψει, είχα τελέψει, θα έχω τελέψει)
Τέλεψαν τα τραγούδια κι οι χαρές.
- στράτα η: ο δρόμος
Πήρα τη στράτα κι έρχομαι. (τραγούδι)

η στράτα της στράτας τη στράτα στράτα	οι στράτες των – τις στράτες στράτες
--	---

- μελανός, -ή, -ό: αυτός που έχει μαύρο ή σκούρο μπλε χρώμα, όπως το χρώμα που παίρνει το σώμα όταν παγώνει ή όταν σταματά η κυκλοφορία
Μπήκε μέσα με τα χέρια μελανά από το κρύο.

μελανός μελανού μελανό μελανέ	μελανή μελανής μελανή μελανή	μελανό μελανού μελανό μελανό
--	---------------------------------------	---------------------------------------

μελανοί μελανών μελανούς	μελανές μελανών μελανές	μελανά μελανών μελανά
--------------------------------	-------------------------------	-----------------------------

μελανοί

μελανές

μελανά

- κροντήρι το: το πήλινο κανάτι για νερό ή το ξύλινο δοχείο για κρασί
Οι Αχαιοί γέμισαν τα κροντήρια τους με κρασί, για να γιορτάσουν τη νίκη τους.

το κροντήρι
του κροντηριού
το κροντήρι
κροντήρι

τα κροντήρια
των κροντηριών
τα κροντήρια
κροντήρια

- αναιώνιος, -α, -ο: ο αιώνιος, ο αθάνατος
Μόνο οι αναιώνιοι θεοί γνωρίζουν το μέλλον.

αναιώνιος
αναιώνιου
αναιώνιο
αναιώνιε

αναιώνια
αναιώνιας
αναιώνια
αναιώνια

αναιώνιο
αναιώνιου
αναιώνιο
αναιώνιο

αναιώνιοι
αναιώνιων
αναιώνιους
αναιώνιοι

αναιώνιες
αναιώνιων
αναιώνιες
αναιώνιες

αναιώνια
αναιώνιων
αναιώνια
αναιώνια

ΜΕΡΟΣ Ε΄**Τεστ αυτοαξιολόγησης****1. Άκουσε και συμπλήρωσε.**

Βασικοί στόχοι της ..... της πόλης Φάρος, όταν επισκέφτηκαν την Πάρο, ήταν η επαναχάραξη της θαλασσινής ..... των 700 ναυτικών μιλίων, η ..... πτυχών ζωής και πολιτισμού του Χβαρ με ..... φωτογραφιών, ..., βιβλίων, ... κ.ά.

2. Βάλε ✓ στα ρήματα που είναι αποθετικά.

1. εξαρτώμαι	6. αισθάνομαι	
2. σκορπίζομαι	7. εμπιστεύομαι	
3. εύχομαι	8. δανείζομαι	
4. ταλαιπωρούμαι	9. υπόσχομαι	
5. χάνω	10. μπλέκομαι	

3. Συμπλήρωσε τα κενά με τις παρακάτω λέξεις.

παρά, για, στην, με

Έπρεπε να συναντηθούμε στις 12:00 ..... τον φίλο μου, αλλά αυτός άργησε περισσότερο από μισή ώρα. Έτσι, δεν μπορέσαμε να φτάσουμε στην ώρα μας ..... Άννα και αυτή θύμωσε, αν και είχαμε πάρει ένα δώρο ..... αυτήν. Καλύτερα να πας νωρίτερα στο ραντεβού σου, ... να αργήσεις.

ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄

Κείμενο 1

Μιλούν τα Αστεράκια της Χερσονήσου!

«Το πρόγραμμα 'Αστεράκια της Χερσονήσου' πραγματοποιήθηκε για τέταρτη χρονιά τον Αύγουστο του 2003 στις παιδικές κατασκηνώσεις της Σεβαστούπολης και της αρχαίας Χερσονήσου. Είκοσι τέσσερις μαθητές της Κριμαίας και της Ουκρανίας σε διάρκεια τριών εβδομάδων, παρ' όλο που ήταν σε διακοπές και μέσα στην καλοκαιρινή ζέστη, δούλεψαν με ενθουσιασμό, διεύρυναν τον πνευματικό ορίζοντα, πλούτισαν τις γνώσεις τους. Σαν μία οικογένεια, τα παιδιά διαφορετικής ηλικίας και διαφορετικών εθνοτήτων της Κριμαίας και της Ουκρανίας ενώθηκαν με κοινό στόχο τη μελέτη της γλώσσας και του πολιτισμού ενός άλλου λαού, του ελληνικού, και τη γνωριμία 'του ίδιου του εαυτού τους' μέσω μιας τέτοιας μελέτης. Ας αφήσουμε τ' Αστεράκια να μιλήσουν μόνα τους».

Βαλεντίνα Λιάχοβα, Διευθύντρια του προγράμματος

«Σ' αυτή την κατασκήνωση εγώ βρήκα όχι μόνο τους φίλους, αλλά και τον ίδιο τον εαυτό μου. Γενικά ο χαρακτήρας μου είναι... ηφαίστειος, αλλά εδώ έμαθα να είμαι συγκρατημένη και αυτό μου αρέσει. Θέλω να κάνω καλό σε όλους γύρω μου! Θα ήθελα να σας πω ένα μεγάλο ευχαριστώ για όλα όσα κάνατε για μας, για τη δουλειά σας και την αγάπη σας...»

Αλεξάνδρα Μουχαμμέδοβα, Μαριούπολη

«Εδώ άρχισα να νιώθω την ελληνική γλώσσα. Πριν τη μελετούσα, αλλά τώρα κατάλαβα ότι πρέπει να τη μαθαίνω αλλιώς, πρώτα πρέπει να τη νιώθω και να τη δέχομαι μέσα μου...»

Νικόλαος Ανίσενκο, Ντονέσκ

«Πρώτη φορά στη ζωή μου πήρα στα χέρια πινέλο και νερομπογιές. Ζωγράφισα δύο όμορφες πετρούλες. Στην πρώτη πέτρα ζωγράφισα δελφίни και στη δεύτερη ένα κρανίο και μια ασπίδα, τα σύμβολα της Ελλάδας. Αυτό που έκανα μου άρεσε πολύ!»

Τσίστενκογιε, Κασέεua Μάϊα

«Πιο λαμπερή εντύπωση μου έκανε η εκδρομή στο χωριό Τσερνοπόλγιε, όπου εμείς όλοι μαζί καθάρισαμε την καημένη βρύση και της δώσαμε καινούργια ζωή.»

Σοφία Κοβαλένκο, Μπελογόρσκ

«Εδώ είχα πολλές επιτυχίες και νίκες στον εαυτό μου. Η πρώτη και η μεγαλύτερη νίκη είναι που μπόρεσα να εμπιστευτώ ξένους ανθρώπους. Απλά εδώ ήταν τόσο ζεστή ατμόσφαιρα, που μπόρεσα να πιστέψω σε καινούργιους φίλους.»

Ελβίρα Τκάτς, Στάριϊ Κριμ

Λεξιλόγιο κειμένου 1

- κατασκηνώσεις: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η κατασκήνωση)
- διέυρυναν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου αορίστου, ενεργητικής φωνής (διευρύνω)
- εθνοτήτων: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης γενικής (η εθνότητα)
- συγκρατημένη: μετοχή, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής, μεσοπαθητικού παρακειμένου, του ρήματος συγκρατούμαι (συγκρατημένος, -η-ο)
- πινέλο: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το πινέλο)
- νερομπογιές: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η νερομπογιά)
- κρανίο: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το κρανίο)
- ασπίδα: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η ασπίδα)
- να εμπιστευτώ: ρήμα, α' ενικού προσώπου, υποτακτικής έγκλισης, χρόνου αορίστου, μεσοπαθητικής φωνής (εμπιστεύομαι)

Επεξεργασία κειμένου 1**Σωστό ή Λάθος;**

1. Το πρόγραμμα 'Αστεράκια της Χερσονήσου' πραγματοποιείται εδώ και μια πενταετία.
2. Το πρόγραμμα περιελάμβανε αποκλειστικά μαθήματα ελληνικής γλώσσας.
3. Η Αλεξάνδρα Μουχαμμέδοβα έμαθε να είναι περισσότερο εκδηλωτική στις συναναστροφές της.
4. Η Σοφία Κοβαλένκο συμμετείχε στην εκδρομή στο χωριό Τσερνοπόλγιε.
5. Η Ελβίρα Τκάτς, μετά από την εμπειρία της στην κατασκήνωση, απέκτησε μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στους άλλους.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 1**Επίλεξε το σωστό.**

1. Όρος απαραίτητος για την ύπαρξη κράτους ετερογενούς, θεωρείται ο αμοιβαίος σεβασμός μεταξύ των ..... που το αποτελούν.
α. εθνικοτήτων   β. εθνοτήτων   γ. εθνοσυνελεύσεων
2. Με κοίταξε με ένα ..... χαμόγελο.
α. συγκρατημένο   β. συγκροτημένο   γ. συγκεκριμένο
3. .... ονομάζεται ο σκελετός της κεφαλής.
α. κρανίο   β. κρανιά   γ. κράνος
4. Στα παιδιά αρέσει να ζωγραφίζουν με .....
α. νεροπίστολα   β. νερόλακκους   γ. νερομπογιές
5. Προτιμάει να δουλεύει με .....
α. πιλοτή   β. πινελιά   γ. πινέλο

Κείμενο 2

Όταν άρχισαν οι μεταρρυθμίσεις στην πρώην ΕΣΣΔ, στα τέλη της δεκαετίας του '80, άρχισαν να λειτουργούν και οι πρώτοι ελληνικοί σύλλογοι, με πρωτοβουλία ομογενών και την υποστήριξη του Ελληνισμού στην Αζοφική. **Αφότου** μάλιστα **ιδρύθηκε** στις 7 Απριλίου 1995 η Ομοσπονδία Ελληνικών Συλλόγων της Ουκρανίας, που ενώνει όλους τους οργανωμένους ελληνικούς συλλόγους της χώρας, ο αριθμός των μελών της Ομοσπονδίας σημείωσε σύντομα έντονη αυξητική τάση. Σήμερα, τα μέλη της ανέρχονται σε 25.000 άτομα. Απαρτίζεται από 53 ελληνικούς συλλόγους, οι οποίοι λειτουργούν σε 12 περιοχές της Ουκρανίας.

Η Ομοσπονδία, που εκπροσωπεί την αρχαιότερη διασπορά, που εγκαταστάθηκε στις παραλίες και της Μαύρης και της Αζοφικής Θάλασσας, αναγνωρίστηκε από την Ελλάδα και ανέπτυξε στενές σχέσεις με τις κρατικές και κοινωνικές δομές της. Πάνω από 200 χρόνια οι Έλληνες της Ουκρανίας ζουν ειρηνικά και φιλικά με τον ουκρανικό και τους άλλους λαούς, ενώ παράλληλα συμπράττουν καρποφόρα για την ευημερία όλων.

Ιστορικά, η Ουκρανία έγινε το λίγκνο σχεδόν 300.000 Ελλήνων. Αυτή είναι η τρίτη σε αριθμούς εθνότητα στην Αζοφική και η πιο μεγάλη ομάδα της ελληνικής διασποράς στις Δημοκρατίες της πρώην ΕΣΣΔ.

Οι σκοποί της Ομοσπονδίας Ελληνικών Συλλόγων της Ουκρανίας εντοπίζονται κυρίως στην αναγέννηση και ανάπτυξη της μητρικής γλώσσας, της λογοτεχνίας, της παραδοσιακής λαϊκής τέχνης, στη μελέτη του ελληνικού πολιτισμού, της ιστορίας και της λαογραφίας, στην υλοποίηση των κοινωνικών, οικονομικών και ανθρωπιστικών προγραμμάτων, στην πραγματοποίηση προγραμμάτων ιατρικής περίθαλψης, καθώς και στην προώθηση επιχειρηματικών στόχων.

(Διασκευή από το φυλλάδιο της Ομοσπονδίας Ελληνικών Συλλόγων της Ουκρανίας)

Λεξιλόγιο κειμένου 2

- υποστήριξη: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η υποστήριξη)
- απαρτίζεται: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου ενεστώτα, μεσοπαθητικής φωνής (απαρτίζομαι)

- **δομές:** ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η δομή)
- **συμπράττουν:** ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου ενεστώτα, ενεργητικής φωνής (συμπράττω)
- **καρποφόρα:** τροπικό επίρρημα
- **ευημερία:** ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η ευημερία)
- **λίκνο:** ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (το λίκνο)
- **εντοπίζονται:** ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου ενεστώτα, μεσοπαθητικής φωνής (εντοπίζομαι)
- **υλοποίηση:** ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η υλοποίηση)
- **περίθαλψη:** ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (η περίθαλψη)

Επεξεργασία κειμένου 2

Σωστό ή Λάθος;

1. Η Ομοσπονδία Ελληνικών Συλλόγων της Ουκρανίας περιλαμβάνει το σύνολο των ελληνικών συλλόγων της χώρας.
2. Ελληνικοί σύλλογοι υπάρχουν σε 53 διαφορετικές περιοχές της Ουκρανίας.
3. Η Ομοσπονδία Ελληνικών Συλλόγων της Ουκρανίας είναι αναγνωρισμένη και σε στενή επαφή με την Ελλάδα.
4. Οι Έλληνες της Ουκρανίας έχουν αναπτύξει φιλικές σχέσεις με τον ουκρανικό και τους άλλους λαούς.
5. Ο σκοπός της Ομοσπονδίας Ελληνικών Συλλόγων της Ουκρανίας εντοπίζεται κυρίως στην υλοποίηση οικονομικών προγραμμάτων.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 2

Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις της παρένθεσης στον σωστό τύπο.

(δομή, ευημερία, υλοποίηση, περίθαλψη, υποστήριξη)

1. Η δωρεάν ιατρική ..... θα έπρεπε να παρέχεται σε όλους τους ανθρώπους.
2. Η πρότασή του βρήκε θερμή .....
3. Ευχήθηκε υγεία και ..... για το νέο έτος.
4. Πρέπει να ενισχυθούν άμεσα οι δημοκρατικές .....
5. Διατέθηκαν μεγάλα κονδύλια για την ..... του ενεργειακού προγράμματος.

Κείμενο 3 - Πολιτισμός

Αφότου ιδρύθηκε η Ομοσπονδία των Ελληνικών Συλλόγων της Ουκρανίας, το 1995, έθεσε ως έναν από τους βασικότερους στόχους της δραστηριότητάς της τη διατήρηση των τοπικών ελληνικών διαλέκτων και την εκμάθηση της νεοελληνικής γλώσσας. Με σκοπό να λυθεί πιο αποτελεσματικά το πρόβλημα της εθνικής εκπαίδευσης, η Ομοσπονδία επεξεργάστηκε ένα Ειδικό Πρόγραμμα. Στο πλαίσιο υλοποίησης αυτού του Προγράμματος, η νεοελληνική γλώσσα διδάσκεται σήμερα σε 63 εκπαιδευτικά ιδρύματα της Ουκρανίας και περισσότερα από 6.000 παιδιά μαθαίνουν ελληνικά. Στη Μαριούπολη και στις περιοχές γύρω της, τα ελληνικά διδάσκονται ως δεύτερη ξένη γλώσσα σε 28 εκπαιδευτικά ιδρύματα, **ενώ** παράλληλα η Ομοσπονδία **δίνει** μεγάλη σημασία στην τελειοποίηση των στελεχών της. Σε συνεργασία με τη Δημοτική Διεύθυνση Εκπαίδευσης της Μαριούπολης, το Κέντρο Επιστήμης και Μεθοδολογίας και το Ινστιτούτο Ανθρωπιστικών Σπουδών της Μαριούπολης, κάθε χρόνο πραγματοποιούνται σεμινάρια παιδαγωγικής επιμόρφωσης για τους δασκάλους της νεοελληνικής γλώσσας.

Υπό την αιγίδα των κοινοτήτων των Ελλήνων υπάρχουν 19 κυριακάτικα σχολεία, όπου διδάσκονται η νεοελληνική γλώσσα και ο πολιτισμός, η τέχνη και οι παραδόσεις των Ελλήνων. Συγκεκριμένα στη Μαριούπολη λειτουργούν τα εκπαιδευτικά κέντρα «ΑΛΤΕΡΕΓΩ», «ΠΟΛΥΓΛΟΤ» και το ιδιωτικό σχολείο «ΛΙΝΓΒΑ», όπου η ελληνική γλώσσα διδάσκεται ως ξένη.

Κάθε χρόνο πραγματοποιούνται Ολυμπιάδες μαθητών και φοιτητών, οι οποίες συμβάλλουν αποτελεσματικά στην εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, του πολιτισμού και της ιστορίας. Σε αυτές τις εκδηλώσεις παίρνουν μέρος περίπου 500 άτομα από όλες τις περιοχές της Ουκρανίας.

(Διασκευή από το φυλλάδιο της Ομοσπονδίας Ελληνικών Συλλόγων της Ουκρανίας)

Επεξεργασία κειμένου 3

Σωστό ή λάθος;

1. Η Ομοσπονδία των Ελληνικών Συλλόγων της Ουκρανίας στοχεύει στη διατήρηση των τοπικών ελληνικών διαλέκτων και την εκμάθηση της νεοελληνικής γλώσσας.
2. Σχεδόν τα μισά εκπαιδευτικά ιδρύματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας βρίσκονται στη Μαριούπολη και στις γύρω περιοχές της.
3. Κάθε δύο χρόνια πραγματοποιούνται από την Ομοσπονδία σεμινάρια παιδαγωγικής επιμόρφωσης για τους δασκάλους της νεοελληνικής γλώσσας.
4. Μαθητές από την περιοχή της Μαριούπολης συμμετέχουν στις Ολυμπιάδες εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας.
5. Η Ομοσπονδία συνεργάζεται με διάφορα ιδρύματα και ινστιτούτα.

ΜΕΡΟΣ Β΄**Γραμματική****1. Θεωρία****Χρονικές προτάσεις**

Χρονικές λέγονται οι δευτερεύουσες προτάσεις που προσδιορίζουν χρονικά μια άλλη πρόταση και εισάγονται με τους χρονικούς συνδέσμους: *όταν, σαν, ενώ, καθώς, αφού, αφότου, πριν (πριν να), μόλις, προτού, ώσπου, ωσότου, όσο, όποτε, άμα ή με λέξεις κι εκφράσεις που χρησιμοποιούνται ως χρονικοί σύνδεσμοι (όσο που, όσο που να, έως ότου να, κάθε που κλπ.).*

Ειδικότερα, μια χρονική πρόταση σε σχέση με αυτό που δηλώνει η κύρια φανερώνει το:

α) **σύγχρονο**, δηλαδή γεγονός ταυτόχρονο με αυτό της κύριας πρότασης.
παράδειγμα: Ενώ η μητέρα μαγείρευε, τα παιδιά διάβαζαν.

β) **προτερόχρονο**, δηλαδή γεγονός που γίνεται πριν από αυτό της κύριας πρότασης.
παράδειγμα: Όταν τα έμαθε όλα, άλλαξε γνώμη.

γ) **υστερόχρονο**, δηλαδή γεγονός που γίνεται μετά από αυτό της κύριας πρότασης.
παράδειγμα: Πριν να φύγει, του έριξε μία ματιά.

Στις χρονικές προτάσεις η άρνηση είναι δε(ν) εκτός αν ο χρονικός σύνδεσμος έχει να, οπότε η άρνηση είναι μη(ν).

Ως χρονικός σύνδεσμος χρησιμοποιείται κάποτε και ο και, ειδικά στον προφορικό λόγο.

παράδειγμα: Ήρθες, και σε θέλαμε (= όταν, τη στιγμή που σε θέλαμε).

Παραδείγματα:

Μόλις ήρθε μας έβαλε τις φωνές.

Όποτε ετοιμαζόμαστε για ταξίδι, κάτι πάει στραβά.

Αφού έφαγε, σηκώθηκε από το τραπέζι.

Θα μείνω, ώσπου να πάει η ώρα δώδεκα.

Καθώς έμπαινε στο σπίτι, άκουσε έναν περίεργο θόρυβο.

2. Ασκήσεις

1. Βάλε ✓ στους χρονικούς συνδέσμους.

μολονότι		μέχρι που		αλλά	
μόλις		κι ας		προτού	
διότι		ενώ		έτσι που	
πώς		ώστε		αφότου	

2. Επίλεξε το σωστό.

- ..... πήγε στη κουζίνα, βρήκα την ευκαιρία να της μιλήσω ήρεμα.
α) Πριν   β) Όταν   γ) Μετά
- ..... να πάρεις μια απόφαση, πρέπει να συμβουλευτείς κάποιον.
α) Όποτε   β) Όταν   γ) Πριν
- ..... μιλούσα στο τηλέφωνο, άκουσα δυνατό θόρυβο στον κήπο.
α) Καθώς   β) Μέχρι που   γ) Πριν
- ..... γύρισε σπίτι, πήρε τηλέφωνο τη μητέρα της.
α) Ενώ   β) Προτού   γ) Μόλις
- Πες τους τα νέα, ... τους δεις.
α) καθώς   β) όταν   γ) ώσπου

3. Βάλε τις λέξεις στη σωστή σειρά.

- κόσμος / ο / ο / ηθοποιός / ενώ / υποκλινόταν, / χειροκροτούσε
.....
- τη / ήπια/ για / του, / φύγει / δουλειά / προτού / καφέ / ο Γιάννης
.....
- το/ ακούσαμε / αρχίσαμε / όταν / να / σύνθημα, / τρέχουμε
.....
- το / σπίτι, / ενώ / άκουσαν / το / έβγαιναν / τηλέφωνο / από
.....
- σου, / καθώς / χθες / συναντήσαμε / αδελφή / παραλία / περπατούσαμε / στην / την
.....

4. Συμπλήρωσε τη συνταγή με τους σωστούς συνδέσμους.

πριν, μόλις, ενώ, ώσπου

Μακαρονάδα αλά Μπολονέζ

Σε μια κατσαρόλα βάζετε αλατισμένο νερό. .... βράσει το νερό, ρίχνετε τα μακαρόνια. .... βράζει, ζεσταίνετε το ελαιόλαδο, σοτάρετε το κρεμμύδι και τα ντοματάκια ψιλοκομμένα και ανακατεύετε ..... να μαραθούν. Όταν είναι έτοιμο, προσθέστε τον κιμά και τον βασιλικό και σιγοβράστε τα σκεπασμένα, περίπου 10 λεπτά. .... σερβίρετε, πασπαλίζετε με αρκετή παρμεζάνα.

5. Ένωσε τις προτάσεις των δύο στηλών.

1. Κάνει κρύο. Πριν φύγεις,	α) ενώ βλέπει τηλεόραση.
2. Όταν είσαι άρρωστος,	β) καπνίζω ένα τσιγάρο.
3. Μόλις φτάσεις,	γ) πάρε το παλτό σου.
4. Ο πατέρας ετοιμάζει το φαγητό,	δ) πάρε με τηλέφωνο, σε παρακαλώ.
5. Ενώ πίνω τον πρωινό μου καφέ,	ε) πρέπει να πηγαίνεις στον γιατρό.

6. Άκουσε και επανάλαβε.

1. Ας αφήσουμε τα Αστεράκια να μιλήσουν μόνα τους.
2. Σε αυτή την κατασκήνωση εγώ βρήκα όχι μόνο τους φίλους, αλλά και τον ίδιο τον εαυτό μου.
3. Εδώ ήταν τόσο ζεστή η ατμόσφαιρα, που μπόρεσα να πιστέψω σε καινούργιους φίλους.
4. Οι σκοποί της Ομοσπονδίας Ελληνικών Συλλόγων της Ουκρανίας εντοπίζονται κυρίως στην αναγέννηση και ανάπτυξη της μητρικής γλώσσας.
5. Με σκοπό να λυθεί πιο αποτελεσματικά το πρόβλημα της εθνικής εκπαίδευσης, η Ομοσπονδία επεξεργάστηκε ένα Ειδικό Πρόγραμμα.

ΜΕΡΟΣ Γ'**Παιχνιδόλεξα****1. Σταυρόλεξο**

Συμπλήρωσε τα κενά και, στη συνέχεια, λύσε το σταυρόλεξο.

όποτε, μέχρι, αφότου, μόλις, ενώ

1. Αμέσως ..... μπήκε σπίτι, έτρεξε στην κουζίνα.
2. .... έφευγαν, μας κοίταξαν με δάκρυα στα μάτια.
3. Μπορείς να μας επισκεφτείς ..... θέλεις.
4. Η γιαγιά του τον φρόντιζε ..... να αποφοιτήσει η μητέρα του.
5. .... μετανάστευσε, μας ξέχασε.

							3		
					1				
		5							
4						2			

2. Κρεμάλα

1. Εγκατάσταση σε σκηνές, κυρίως για παραθερισμό.
2. Έχω πίστη σε κάποιον για ικανότητα ή ιδιότητά του.
3. Η ηθική ή υλική βοήθεια προς κάποιον.

1. Κ _ _ _ _ _
2. Ε _ _ _ _ _
3. Υ _ _ _ _ _

3. Παζλ

Επίλεξε το σωστό.

1. Το πρόγραμμα Αστεράκια της Χερσονήσου πραγματοποιήθηκε το 2003 για
  - α. πρώτη φορά.
  - β. τέταρτη φορά.
  - γ. πέμπτη φορά.
2. Οι πρώτοι ελληνικοί σύλλογοι λειτουργούν από
  - α. την αρχή της δεκαετίας του '80.
  - β. τα τέλη της δεκαετίας του '80.
  - γ. τα τέλη της δεκαετίας του '90.

3. Οι Έλληνες της Διασποράς στην Ουκρανία σε σχέση με τις Δημοκρατίες της πρώην ΕΣΣΔ αποτελούν μια
- πολυπληθή ομάδα.
  - ολιγομελή ομάδα.
  - μεσαία ομάδα.
4. Η Ομοσπονδία των Ελληνικών Συλλογών της Ουκρανίας ιδρύθηκε
- το 1993.
  - το 1990.
  - το 1995.
5. Οι Ολυμπιάδες της ελληνικής γλώσσας, του πολιτισμού και της ιστορίας πραγματοποιούνται
- κάθε τέσσερα χρόνια.
  - κάθε χρόνο.
  - κάθε δύο χρόνια.

4. Λαγός και Χελώνα

Γράψε τα παρακάτω ρήματα στην απλή υποτακτική.

Φτάνεις	.....	εντοπίζετε	.....
επιστρέφει	.....	συμπράττουν	.....
μελετάτε	.....	υλοποιώ	.....
περιμένω	.....	περιθάλπει	.....
τελειώνουμε	.....	υποστηρίζουμε.....	.....

5. Γραφομηχανή

υποστήριξη, απαρτίζεται, συμπράττουν, ευημερία, εντοπίζονται, υλοποίηση, περίθαλψη, λίκνο, εκδηλωτική, συναναστροφές, εμπιστεύομαι, ασπίδα, νερομπογιές, πινέλο, συγκρατημένη, κρανίο, εθνότητα, διεύρυναν, κατασκήνωση, επεξεργάστηκε

6. Ποίημα

Άκουσε και συμπλήρωσε

Ευριπίδης
Ιφιγένεια η εν Ταύροις
(μτφ. Θρ. Σταύρου)

Πρώτο στάσιμο (στίχοι 421 – 467 : αποσπάσματα)

Ω γαλάζιο, βαθυγάλαζο
σμίξιμο των θαλασσών,

...

Σαν ποιοι να 'ναι

...

Με τραβήγματα διπλόκροτα
των ελάτινων .....,
με πανιά λινά απ' ανέμους φουσκωμένα
ποντοπόροι ν' αρμενίσανε στα κύματα
απ' τον πόθο
σωρούς πλούτου μες στα σπίτια τους να υψώσουν;
την καρδιά γλυκαίν' η ελπίδα
κι είν' αχόρταγη – πηγή
συμφορών – για τους ανθρώπους
που τα ..... κυνηγούνε τα μεγάλα
ταξιδεύοντας στις χώρες των βαρβάρων
όνειρο κοινό είναι σ' όλους,
μα του κέρδους η έγνοια σε άλλους
άμετρη είναι, σ' άλλους πάλι
με το ..... το σωστό.

Πώς τους αλληλόκρουστους τους βράχους,
τάχα πώς των Φινειδών
να περάσανε τ' ασίγαστ' ακρογιαλία;
..... γιαλό γιαλό
στ' ανεμόδαρτα νερά της Αμφιτρίτης,
όπου
οι πενήντα θυγατέρες του Νηρέα
τραγουδούνε και χορεύουνε κυκλόσυρτο χορό;
ή στον άνεμο αμολώντας τα .....,
ενώ σφύριζε στην πρύμη
το τιμόνι, ο οδηγός του караβιού,
πέρασαν με τη νοτιά,
με τις πνοές του Ζέφυρου ίσως,
στην λευκήν ακρογιαλιά,
αναρίθμητων πετούμενων λημέρι

...

ΜΕΡΟΣ Δ '**Λεξικό Ενότητας**

- η κατασκήνωση: σύνολο εγκαταστάσεων σε εξοχική τοποθεσία, όπου περνούν τις καλοκαιρινές διακοπές τους παιδιά, αλλά ταυτόχρονα αθλούνται και εκπαιδεύονται κάτω από την επίβλεψη ενηλίκων
Φέτος, τα παιδιά θα πάνε για πρώτη φορά στις κατασκηνώσεις του δήμου μας και είναι πολύ χαρούμενα.

η κατασκήνωση	οι κατασκηνώσεις
της κατασκήνωσης (κατασκηνώσεως)	των κατασκηνώσεων
την κατασκήνωση	τις κατασκηνώσεις
- κατασκήνωση	- κατασκηνώσεις

- διευρύνω: κάνω κάτι ευρύ, να εκτείνεται σε περισσότερους χώρους ή πεδία (διευρύνω, διεύρυνα, θα διευρύνω, έχω διευρύνει, είχα διευρύνει, θα έχω διευρύνει)
Θέλω να διευρύνω τον κύκλο των γνωριμιών μου, γι' αυτό κάνω συχνά συγκεντρώσεις και πάρτι.

- η εθνότητα: το σύνολο των μελών μιας εθνικής ομάδας ή μιας πολιτισμικά διακριτής ομάδας μέσα στο ίδιο έθνος
Τα προβλήματα των εθνοτήτων στην περιοχή των Βαλκανίων γνωρίζουν στις μέρες μας καινούρια ένταση.

η εθνότητα	οι εθνότητες
της εθνότητας	των εθνοτήτων
την εθνότητα	τις εθνότητες
- εθνότητα	- εθνότητες

- συγκρατημένος, -η, -ο: αυτός που έχει περιορίσει την ένταση των αντιδράσεών του, των παθών ή των επιθυμιών του
Παρά τις συνεχείς προκλήσεις, αυτός παρέμεινε ψύχραιμος και συγκρατημένος.

συγκρατημένος	συγκρατημένη	συγκρατημένο
συγκρατημένου	συγκρατημένης	συγκρατημένου
συγκρατημένο	συγκρατημένη	συγκρατημένο
συγκρατημένε	συγκρατημένη	συγκρατημένο
συγκρατημένοι	συγκρατημένες	συγκρατημένα
συγκρατημένων	συγκρατημένων	συγκρατημένων
συγκρατημένους	συγκρατημένες	συγκρατημένα
συγκρατημένοι	συγκρατημένες	συγκρατημένα

- το πινέλο: εργαλείο ζωγραφικής που αποτελείται από ένα στέλεχος, συνήθως ξύλινο ή πλαστικό, με βουρτσάκι στην άκρη, όπου τοποθετείται το χρώμα
Κάθε κίνηση της ζωγράφου με το πινέλο προκαλούσε τον θαυμασμό όλων.

το πινέλο	τα πινέλα
του πινέλου	των πινέλων
το πινέλο	τα πινέλα
- πινέλο	- πινέλα

- η νερομπογιά: χρωστική ουσία που χρησιμοποιείται στη ζωγραφική, αφού διαλυθεί με νερό
Τα παιδιά μπορούν εύκολα να ζωγραφίζουν με νερομπογιές.

η νερομπογιά	οι νερομπογιές
της νερομπογιάς	των νερομπογιών
τη νερομπογιά	τις νερομπογιές
- νερομπογιά	- νερομπογιές

- το κρανίο: το οστέινο πλαίσιο του κεφαλιού που περιβάλλει τον εγκέφαλο, τα αισθητήρια όργανα (μάτια, μύτη κ.λπ.), στο οποίο συμπεριλαμβάνεται και το σαγόνι
Το κρανίο του ανθρώπου και του πιθήκου παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές αλλά και εντυπωσιακές ομοιότητες.

το κρανίο	τα κρανία
του κρανίου	των κρανίων
το κρανίο	τα κρανία
- κρανίο	- κρανία

- η ασπίδα: αμυντικό όπλο με σχήμα και κατασκευή που διαφέρει ανάλογα με την εποχή και του οποίου σκοπός είναι να καλύπτει και να προστατεύει το σώμα από τα χτυπήματα των αντιπάλων
Η πιο γνωστή από όλες είναι η ασπίδα του Αχιλλέα, όπως μας την περιγράφει ο Όμηρος.

η ασπίδα	οι ασπίδες
της ασπίδας	των ασπίδων
την ασπίδα	τις ασπίδες
- ασπίδα	- ασπίδες

- εμπιστεύομαι: δείχνω εμπιστοσύνη σε κάποιον, δηλαδή πιστεύω στην εντιμότητα, στην ικανότητα και την αξία του
(εμπιστεύομαι, εμπιστευόμουν, εμπιστεύτηκα, θα εμπιστεύομαι, θα εμπιστευτώ, έχω εμπιστευτεί, είχα εμπιστευτεί, θα έχω εμπιστευτεί)
Στις μέρες μας, λίγοι είναι οι πραγματικοί φίλοι, τους οποίους μπορεί να εμπιστευτεί κανείς.

- εκδηλωτικός, -ή, -ό: αυτός που χαρακτηρίζεται από εξωστρεφή και αυθόρμητη συμπεριφορά, που συνηθίζει να εξωτερικεύει την εσωτερική του κατάσταση
Είναι τόσο εκδηλωτική που δεν μπορεί να κρύψει ούτε τη λύπη ούτε τη χαρά της.

εκδηλωτικός
εκδηλωτικού
εκδηλωτικό
εκδηλωτικέ

εκδηλωτική
εκδηλωτικής
εκδηλωτική
εκδηλωτική

εκδηλωτικό
εκδηλωτικού
εκδηλωτικό
εκδηλωτικό

εκδηλωτικοί
εκδηλωτικών
εκδηλωτικούς
εκδηλωτικοί

εκδηλωτικές
εκδηλωτικών
εκδηλωτικές
εκδηλωτικές

εκδηλωτικά
εκδηλωτικών
εκδηλωτικά
εκδηλωτικά

- η συναναστροφή: το να έχει κανείς φιλικές σχέσεις και συχνή επαφή με κάποιον, το να κάνει παρέα μαζί του

Τον κατέστρεψαν οι κακές συναναστροφές.

η συναναστροφή
της συναναστροφής
τη συναναστροφή
- συναναστροφή

οι συναναστροφές
των συναναστροφών
τις συναναστροφές
- συναναστροφές

- η υποστήριξη: η ενίσχυση, η παροχή βοήθειας
Μόνο με τη συνεχή υποστήριξη των δικών του μπόρεσε να ξεπεράσει τις οικονομικές του δυσκολίες.

η υποστήριξη
της υποστήριξης (υποστηρίξεως)
την υποστήριξη
- υποστήριξη

οι υποστηρίξεις
των υποστηρίξεων
τις υποστηρίξεις
- υποστηρίξεις

- απαρτίζομαι: συγκροτούμαι, αποτελούμαι (από μέρη)
(απαρτίζομαι, απαρτιζόμουν, απαρτίστηκα, θα απαρτίζομαι, θα απαρτιστώ, έχω απαρτιστεί, είχα απαρτιστεί, θα έχω απαρτιστεί)
Το μηχάνημα απαρτιζόταν από τρία διαφορετικά μέρη.

- η δομή: ο τρόπος με τον οποίο επιμέρους στοιχεία σχετίζονται και συνδέονται μεταξύ τους, ώστε να σχηματίζουν ενιαίο σύνολο ή σύστημα
Οι οικονομικές δομές επηρεάζουν βαθιά και τις αντίστοιχες κοινωνικές και πολιτιστικές.

η δομή
της δομής
τη δομή
- δομή

οι δομές
των δομών
τις δομές
- δομές

- συμπράττω: ενεργώ σε συνεργασία ή σε συνεννόηση με άλλους για συγκεκριμένο σκοπό ή αποτέλεσμα
(συμπράττω, συνέπραττα, συνέπραξα, θα συμπράττω, θα συμπράξω, έχω συμπράξει, είχα συμπράξει, θα έχω συμπράξει)

Τα δύο κόμματα αποφάσισαν να συμπράξουν στις επόμενες εκλογές με σκοπό την απόλυτη πλειοψηφία.

- καρποφόρα: αποτελεσματικά, με κέρδη, γόνιμα
Συνεργάστηκαν καρποφόρα και αυτό φάνηκε στα αποτελέσματα της δουλειάς τους.
- η ευημερία: η κατάσταση που χαρακτηρίζεται από συνθήκες πλούτου, οικονομικής άνθησης και ευτυχίας, η ζωή μέσα στην απόλαυση υλικών ή/ και πνευματικών αγαθών
Θα αγωνιστούμε για την πρόοδο και την ευημερία του τόπου μας.

η ευημερία	οι ευμερίες
της ευημερίας	των ευημεριών
την ευημερία	τις ευημερίες
- ευημερία	- ευημερίες

- το λίκνο: ο τόπος όπου γεννήθηκε ή δημιουργήθηκε κάτι σημαντικό, η πατρίδα
Η μικρή αυτή πόλη υπήρξε το λίκνο του σύγχρονου θεάτρου.

το λίκνο	τα λίκνα
του λίκνου	των λίκνων
το λίκνο	τα λίκνα
- λίκνο	- λίκνα

- εντοπίζομαι: περιορίζομαι σε ένα σημείο, έναν χώρο
(εντοπίζομαι, εντοπιζόμουν, εντοπίστηκα, θα εντοπίζομαι, θα εντοπιστώ, έχω εντοπιστεί, είχα εντοπιστεί, θα έχω εντοπιστεί)
Οι έρευνες εντοπίστηκαν στη θαλάσσια περιοχή μεταξύ των δύο νησιών.
- η υλοποίηση: η πραγματοποίηση, το να αποκτήσει κάτι (που υπάρχει ως ιδέα, σκέψη, θεωρία) υλική υπόσταση, η εφαρμογή στην πράξη
Η υλοποίηση του προγράμματος χρειάστηκε 2 χρόνια και τις προσπάθειες 350 εργαζομένων.

η υλοποίηση	οι υλοποιήσεις
της υλοποίησης (υλοποιήσεως)	των υλοποιήσεων
την υλοποίηση	τις υλοποιήσεις
- υλοποίηση	- υλοποιήσεις

- η περίθαλψη: η παροχή βοήθειας, φροντίδας, η περιποίηση κάποιου
Η περίθαλψη των άρρωστων και αδέσποτων ζώων δεν μπορεί να είναι μόνο ατομική μας υπόθεση.

η περίθαλψη	οι περιθάλψεις
της περίθαλψης (περιθάλψεως)	των περιθάλψεων

την περιθάληψη	τις περιθάληψεις
- περιθάληψη	- περιθάληψεις

- το σμίξιμο: η συνάντηση, η ένωση στο ίδιο σημείο
Το σμίξιμο των δύο παλιών φίλων, μετά από τόσα χρόνια, ήταν ιδιαίτερα συγκινητικό.

το σμίξιμο	τα σμιξίματα
του σμιξιματος	των σμιξιμάτων
το σμίξιμο	τα σμιξίματα
- σμίξιμο	- σμιξίματα

- ποντοπόρος, -α, -ο: αυτός που διασχίζει την ανοιχτή θάλασσα
Με τα ποντοπόρα πλοία τους ταξίδευαν στον μεγάλο ωκεανό.

ποντοπόρος	ποντοπόρα	ποντοπόρο
ποντοπόρου	ποντοπόρας	ποντοπόρου
ποντοπόρο	ποντοπόρα	ποντοπόρο
ποντοπόρε	ποντοπόρα	ποντοπόρο
ποντοπόροι	ποντοπόρες	ποντοπόρα
ποντοπόρων	ποντοπόρων	ποντοπόρων
ποντοπόρους	ποντοπόρες	ποντοπόρα
ποντοπόροι	ποντοπόρες	ποντοπόρα

- ο πόθος: ζωηρή επιθυμία, λαχτάρα
Ο πόθος ο ερωτικός είναι ο πιο μεγάλος.

ο πόθος	οι πόθοι
του πόθου	των πόθων
τον πόθο	τους πόθους
- πόθε	- πόθοι

- ασίγαστος, -η, -ο: αυτός που δεν σβήνει, που δεν είναι δυνατόν να κατασιγαστεί ή να καταπραυνθεί
Κρατούσε μέσα της ασίγαστη την επιθυμία να ξαναγυρίσει στην πατρίδα της.

ασίγαστος	ασίγαστη	ασίγαστο
ασίγαστου	ασίγαστης	ασίγαστου
ασίγαστο	ασίγαστη	ασίγαστο
ασίγαστε	ασίγαστη	ασίγαστο
ασίγαστοι	ασίγαστες	ασίγαστα
ασίγαστων	ασίγαστων	ασίγαστων
ασίγαστους	ασίγαστες	ασίγαστα
ασίγαστοι	ασίγαστες	ασίγαστα

- ανεμόδαρτος, -η, -ο: αυτός που είναι διαρκώς εκτεθειμένος στους ανέμους, που τον χτυπά συνεχώς ο άνεμος
Το σπίτι ήταν σε ένα ανεμόδαρτο ύψωμα έξω από το χωριό.

ανεμόδαρτος
ανεμόδαρτου
ανεμόδαρτο
ανεμόδαρτε

ανεμόδαρτη
ανεμόδαρτης
ανεμόδαρτη
ανεμόδαρτη

ανεμόδαρτο
ανεμόδαρτου
ανεμόδαρτο
ανεμόδαρτο

ανεμόδαρτοι
ανεμόδαρτων
ανεμόδαρτους
ανεμόδαρτοι

ανεμόδαρτες
ανεμόδαρτων
ανεμόδαρτες
ανεμόδαρτες

ανεμόδαρτα
ανεμόδαρτων
ανεμόδαρτα
ανεμόδαρτα

- αμολάω/ -ώ: αφήνω κάτι χαλαρό, ώστε να ξετυλιχτεί, να απομακρυνθεί, να υψωθεί κλπ.
(αμολώ, αμολούσα, αμόλησα, θα αμολώ, θα αμολήσω, έχω αμολήσει, είχα αμολήσει, θα έχω αμολήσει)
Μόλις αμόλησε τα σκοινιά της βάρκας, αυτή γλίστρησε σιωπηλά στο κύμα.
- το λημέρι: η φωλιά άγριων ζώων
Μέσα στο δάσος έχουν τα λημέρια τους αρκούδες και λύκοι.

το λημέρι
του λημεριού
το λημέρι
- λημέρι

τα λημέρια
των λημεριών
τα λημέρια
- λημέρια

ΜΕΡΟΣ Ε΄**Τεστ αυτοαξιολόγησης****1. Άκουσε και συμπλήρωσε.**

- ..... σχόλασα από το γραφείο, είδα στον δρόμο την Άννα ..... έτρεχε, γιατί βιαζόταν πολύ.
- Δεν τη βλέπω εδώ και πολύ καιρό. .... πηγαίναμε μαζί στο φροντιστήριο, ... μαθαίναμε αγγλικά.

2. Βάλε ✓ στις περιόδους που έχουν χρονικές προτάσεις.

1. Μόλις την είδα, σταμάτησα και προσπάθησα να της μιλήσω.	
2. Όταν έρθεις, πάρε μαζί σου και τα ξαδέφια σου, που δεν τα θυμάμαι πια.	
3. Παρόλο που είσαι μεγαλύτερος από μένα, δεν μπορώ να σε εμπιστευτώ.	
4. Αν και έπαιξαν καλά, οι αντίπαλοι δεν κατάφεραν να κερδίσουν το παιχνίδι.	
5. Προτού φτάσουν στην πόλη, οι παίκτες σταμάτησαν σε ένα μπαράκι για να πουν κάτι.	
6. Ώσπου να τελειώσω αυτό το βιβλίο, θα έχουν φτάσει τα Χριστούγεννα.	

3. Συμπλήρωσε τα κενά με τις παρακάτω λέξεις.

αφότου, τη στιγμή, όταν

..... κάποια στιγμή τον ξανα συνάντησε, είχαν περάσει δεκαπέντε χρόνια. .... χώρισαν, δεν είχαν ανταλλάξει ούτε μια κουβέντα. .... που τον αντίκρισε, όμως, συγκινήθηκε έντονα, σαν να μην είχε περάσει τόσος καιρός.

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

ΜΕΡΟΣ Α'

Κείμενο 1

(Η Τζίνα, ο Γιάννης, ο Μιχάλης και η Αλεξάνδρα έχουν βγει για καφέ και συζητούν. Η Αλεξάνδρα, που είναι Ελληνοκαναδέζα, τους διηγείται τις εμπειρίες της από τις πρώτες επισκέψεις της στην Ελλάδα).

- Αλεξάνδρα: Θυμάμαι την πρώτη φορά που ήρθα στην Ελλάδα, πριν από έξι χρόνια. Οι γονείς μου έμειναν στο πατρικό μας σπίτι και εγώ, **επειδή ήθελα παρέα**, στο σπίτι του ξάδερφού μου, του Πέτρου. Αυτός, τότε, ήταν φοιτητής και συνομήλικός μου. Δεν μπορείτε να φανταστείτε την έκπληξη που είχα νιώσει τότε, όταν είδα πως ακούγαμε σχεδόν την ίδια μουσική!
- Μιχάλης: Κατάλαβα! Θα νόμιζες κι εσύ πως όλοι οι Έλληνες ανεξαρτήτως ηλικίας ακούνε ή κλαρίνο ή μπουζούκι!
- Τζίνα: Και πως τα βράδια χορεύουν συρτάκι σαν τον Ζορμπά και σπάνε πιάτα;
- Αλεξάνδρα: Εντάξει, όχι κι έτσι! Πάντως, δεν περίμενα να ακούμε τα ίδια συγκροτήματα. Βλέπετε, η μόνη πηγή πληροφόρησης για την Ελλάδα ήταν η μάνα μου και αυτή, **επειδή είχε φύγει από την Ελλάδα παιδάκι**, είχε μείνει κολλημένη στη δεκαετία του '60.
- Γιάννης: Μπα, δεν νομίζω ότι φταίει μόνο αυτό. Για χρόνια ολόκληρα αυτή η εικόνα διαδιδόταν στον κόσμο για την Ελλάδα: το συρτάκι και το μπουζούκι!
- Μιχάλης: Αφού για τις περισσότερες χώρες το ίδιο συμβαίνει, για την Ελλάδα σε πείραξε; 'Η μήπως νομίζεις ότι σε όλη την Ισπανία χορεύουν φλαμένκο και στην Πορτογαλία τραγουδάνε κάθε μέρα φάντος;

- Τζίνα: Εμένα, πάντως, με ενοχλεί το γεγονός να υπάρχουν όλες αυτές οι φολκλωρικές και στερεοτυπικές εικόνες για κάθε λαό. Στο κάτω κάτω της γραφής, η ψυχαγωγία είναι εντελώς προσωπικό θέμα, σωστά;
- Αλεξάνδρα: Συμφωνώ απολύτως, αλλά η ψυχαγωγία που προτιμά η πλειοψηφία ενός λαού δείχνει κάτι για την ψυχοσύνθεση αυτού του λαού.
- Γιάννης: Ωχ! Το επίπεδο της συζήτησης έχει ανεβεί επικίνδυνα για την ψυχοσύνθεσή μου και, **μιας και απόψε θέλω να διασκεδάσω και όχι να ψυχαγωγηθώ**, πάμε σε εκείνο το καινούργιο κλαμπ που σας έλεγα; Θα παίξει απόψε ένας πολύ γνωστός ντιτζέι.
- Μιχάλης: Μέσα στο πνεύμα της συζήτησης ο Γιάννης μας, όπως πάντα!

Λεξιλόγιο κειμένου 1

- συνομήλικος: επίθετο, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (συνομήλικος, -η-ο)
- ανεξαρτητως: τροπικό επίρρημα
- πηγή: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η πηγή)
- πληροφόρησης: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (η πληροφόρηση)
- κολλημένη: μετοχή, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής, μεσοπαθητικού παρακειμένου, του ρήματος κολλιέμαι, (κολλημένος, -η-ο)
- διαδίδοταν: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου παρατατικού, μεσοπαθητικής φωνής (διαδίδομαι)
- φολκλωρικές: επίθετο, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (φολκλωρικός, -ή-ό)
- στερεοτυπικές: επίθετο, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (στερεοτυπικός, -ή-ό)
- στο κάτω κάτω της γραφής: έκφραση
- ψυχαγωγία: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η ψυχαγωγία)
- απολύτως: τροπικό επίρρημα
- πλειοψηφία: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η πλειοψηφία)
- λαού: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (ο λαός)
- ψυχοσύνθεση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η ψυχοσύνθεση)

- επίπεδο: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (το επίπεδο)
- να διασκεδάσω: ρήμα, α' ενικού προσώπου, υποτακτικής έγκλισης, χρόνου αορίστου, ενεργητικής φωνής (διασκεδάζω)
- να ψυχαγωγηθώ: ρήμα, α' ενικού προσώπου, υποτακτικής έγκλισης, χρόνου αορίστου, μεσοπαθητικής φωνής (ψυχαγωγούμαι)
- πνεύμα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το πνεύμα)

Επεξεργασία κειμένου 1

Σωστό ή λάθος;

1. Τα φάντος είναι χαρακτηριστικά τραγούδια της Ισπανίας.
2. Όταν πρωτοήρθε η Αλεξάνδρα στην Ελλάδα, ένωσε έκπληξη με τη μουσική που άκουγε ο ξάδερφός της.
3. Η Αλεξάνδρα πιστεύει ότι μπορούμε να μάθουμε πολλά πράγματα για έναν λαό από την ψυχαγωγία που επιλέγει αυτός.
4. Για την Τζίνα η ψυχαγωγία είναι ομαδική υπόθεση.
5. Ο Γιάννης προτείνει να πάνε σε μια συναυλία απόψε.

Λεξιλογική άσκηση κειμένου 1**Επίλεξε το σωστό.**

1. Η ταινία ..... στόμα με στόμα, αν και οι κριτικοί δεν ασχολήθηκαν ιδιαίτερα μαζί της.
α. μεταδόθηκε   β. διαδόθηκε   γ. παραδόθηκε
2. Με τον Γιάννη ήμαστε μαζί στην ίδια τάξη. Είμαστε .....
α. συνομήλικοι   β. συνάδελφοι   γ. σύμμαχοι
3. Δεν είχε καλή ....., διότι ήταν απομονωμένος από όλους κι έτσι δεν ήξερε τι γινόταν στην πόλη.
α. πληροφόρηση   β. είδηση   γ. εμπειρία
4. Πώς ..... εσείς στον Καναδά; Σας αρέσει να βγαίνετε έξω;
α. ψυχαγωγείτε   β. διαδίδετε   γ. διασκεδάζετε
5. Η ..... των Ελλήνων μετά τα είκοσι πέντε ακούει κυρίως ελληνική μουσική, αλλά βλέπει αμερικανικές ταινίες.
α. ομάδα   β. ψυχοσύνθεση   γ. πλειοψηφία

Κείμενο 2

Ο Φώτης χαλάρωνε στην αιώρα με το πληκτρολόγιο του υπολογιστή στο χέρι. Απέναντί του, η οθόνη του υπολογιστή τον έθετε ενώπιον ενός σημαντικού προβλήματος. Ο Θεός πρέπει να είναι πάντα καλός ή μπορεί να κάνει και την πλάκα του; Έχοντας τον ρόλο του Θεού στο συγκεκριμένο ψηφιακό παιχνίδι, είχε να αντιμετωπίσει τα δίκαια αιτήματα μερικών εκατοντάδων πιστών του, συν τις προκλήσεις των αντίπαλων θεών και των δικών τους πιστών. Πάντα υπάρχουν αναστολές. Γιατί δεν μπορούμε να σκοτώνουμε όσους θέλουμε, όποτε θέλουμε; Αφού το παιχνίδι μάς δίνει την ευκαιρία, γιατί δεν το κάνουμε; **Επειδή δεν είναι σωστό**; Τι θα πει ηθική; Αφού μπορούμε. Ποια η θέση του Θεού; Πρέπει να σφίξει τα λουριά, θυσιάζοντας τη βολή και ίσως τη ζωή κάποιων αθών πιστών ή ακολουθώντας την αιώνια χριστιανική Αγάπη για τον συνάνθρωπο να νουθετήσει, να πάρει από το χεράκι την ανθρωπότητα; Ένας πλανητάρχης γεννιέται. Του άρεσε αυτό. Βγήκε από το παιχνίδι. Άναψε και τσιγάρο.

Τα παιχνίδια στο κομπιούτερ ήταν αυτό που πάνω απ' όλα απολάμβανε στη ζωή. Ήταν ολόκληροι κόσμοι, σκληροί, αληθινοί, κόσμοι κατασκευασμένοι από υπέροχα γραφικά και αυτός ήταν ο Ήρωας, ο Θεός, ο Νικητής. Ή τουλάχιστον έπρεπε να γίνει. Ήταν -το κυριότερο- ένας κόσμος ελεγχόμενος, αν και συναισθηματικά πλήρης. Υπήρχε χαρά, λύπη, θυμός, τύψεις, υπήρχαν όλα. Και πάνω απ' όλα υπήρχε αυτός. Που ξεκινούσε με ένα όπλο, με ένα στρατό, με ένα φίλο, με τίποτα και κατέληγε να εξουσιάζει χιλιάδες όπλα, στρατούς, φίλους. Μια ολόκληρη πόλη θα χανόταν, **επειδή αυτός θα την εγκατέλειπε στην τύχη της**. Μια άλλη θα σωζόταν, **αφού αυτός θα έδειχνε ενδιαφέρον**. Έτσι απλά. Και ύστερα υπάρχουν εκείνα τα μαγικά κουμπιά, με τα οποία μπορείς να κλέψεις. Ειδικά κουμπιά, με τα οποία, ως εκ θαύματος, αποκτάς όπλα που δεν έχεις, δύναμη που δεν έχεις, ζωή την ώρα που πεθαίνεις.

Ο Φώτης κοίταξε γύρω του και χαλάρωσε. Ο κόσμος ήταν ένα παιχνίδι εικονικής πραγματικότητας. Μόνο που δεν μπορούσε να βγει, να το αφήσει. Η ζωή έχει καλύτερα γραφικά, αλλά δεν έχει εκείνα τα μαγικά κουμπιά, με τα οποία μπορείς να αποκτήσεις ό,τι επιθυμείς...

Λεξιλόγιο κειμένου 2

- χαλάρωνε: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου παρατατικού, ενεργητικής φωνής (χαλαρώνω)
- αιώρα: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η αιώρα)
- έθετε ενώπιον: έκφραση
- να κάνει και την πλάκα του: έκφραση
- ψηφιακό: επίθετο, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (ψηφιακός, -ή-ό)
- αιτήματα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το αίτημα)
- προκλήσεις: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η πρόκληση)

- αντίπαλων: επίθετο, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης γενικής (αντίπαλος, -η-ο)
- αναστολές: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η αναστολή)
- να σφίξει τα λουριά: έκφραση
- θυσιάζοντας: μετοχή ενεστώτα, ενεργητικής φωνής (θυσιάζω)
- βολή: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (η βολή)
- να νουθετήσει: ρήμα, γ' ενικού προσώπου, υποτακτικής έγκλισης, χρόνου αορίστου, ενεργητικής φωνής (νουθετώ)
- πλανητάρχης: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ο πλανητάρχης)
- νικητής: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ο νικητής)
- ελεγχόμενος: μετοχή, γένους αρσενικού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής, μεσοπαθητικού ενεστώτα, του ρήματος ελέγχομαι (ελεγχόμενος, -η-ο)
- συναισθηματικά: τροπικό επίρρημα
- τύψεις: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η τύψη)
- κατέληγε: ρήμα, γ' ενικό πρόσωπο, οριστικής έγκλισης, χρόνου παρατατικού, ενεργητικής φωνής (καταλήγω)
- να εξουσιάζει: ρήμα, γ' ενικό πρόσωπο, υποτακτικής έγκλισης, χρόνου ενεστώτα, ενεργητικής φωνής (εξουσιάζω)
- θα εγκατέλειπε: ρήμα, γ' ενικό πρόσωπο, δυνητικής οριστικής έγκλισης (θα + παρατατικός), ενεργητικής φωνής (εγκαταλείπω)
- ως εκ θαύματος: έκφραση

Επεξεργασία κειμένου 2

Σωστό ή λάθος;

1. Τα παιχνίδια στον υπολογιστή αρέσουν πολύ στον Φώτη, επειδή ο ρόλος του σε αυτά είναι πολύ σημαντικός.
2. Ο Φώτης δεν καπνίζει.
3. Ο κόσμος ενός ψηφιακού παιχνιδιού είναι απόλυτα ελεγχόμενος από τον παίκτη.

4. Όταν παίζεις ένα παιχνίδι στον υπολογιστή, μπορείς να αλλάξεις την πορεία του παιχνιδιού, χάρη σε κάποια ειδικά κουμπιά.
5. Η ζωή, για τον Φώτη, είναι ένα παιχνίδι εικονικής πραγματικότητας, που δεν σε αφήνει να βγεις από αυτό, ούτε να αποκτήσεις όσα θα ήθελες.

Λεξιλογική άσκηση κειμένου 1

Συμπλήρωσε τα κενά με τις παρακάτω λέξεις στη σωστή σειρά και στον σωστό τύπο.

εγκαταλείπω, θυσιάζω, καταλήγω, σφίγγω, εξουσιάζω

1. Ο κάθε άνθρωπος πρέπει να ..... τον εαυτό του και μόνο.
2. Η ομιλία άρχισε με μια μικρή εισαγωγή, συνεχίστηκε με την ανάπτυξη του θέματος και ..... με ένα γενικό συμπέρασμα.
3. Καθώς ο τυφώνας πλησιάζε, οι αρχές ειδοποίησαν τους κατοίκους να ..... την πόλη.
4. Οι αρχαίοι Έλληνες, όπως και άλλοι λαοί, ... στους θεούς τους.
5. Όταν τον είδε, τον ..... συγκινημένος στην αγκαλιά του.

Κείμενο 3 - Πολιτισμός

Έχετε ανάγκη ψυχή τε και σώματι από διακοπές, αλλά το... πορτοφόλι σας έχει άλλη γνώμη; Θέλετε να ταξιδέψετε σε όλο τον κόσμο με ελάχιστα έξοδα; Ορέγεστε να επισκεφτείτε τη χώρα των ονείρων σας, αλλά η προοπτική ότι θα δείτε τα αξιοθέατά της πίσω από τα παράθυρα του τουριστικού λεωφορείου, φορώντας κίτρινο καπελάκι εσείς κι άλλοι τριάντα για να μη σας χάνει ο ξεναγός, σας ανατριχιάζει; Λατρεύετε την περιπέτεια; Μάλλον ήρθε η ώρα να γίνετε ένας «μπάκπακερ», δηλαδή ένας ταξιδιώτης με σακίδιο.

Όπως λέει ένας φανατικός του είδους, πρόκειται για έναν εναλλακτικό τρόπο τουρισμού, που είναι πραγματικά εθιστικός. Είσαι εσύ και το σακίδιό σου, που μέσα έχει ό,τι χρειάζεσαι. Ζεις την απόλυτη ελευθερία. Κάνεις ό,τι θες, πας όπου θες, ορίζεις εσύ την πορεία σου και είναι απίστευτα διασκεδαστικό! Γνωρίζεις περίεργο κόσμο, καταλήγεις σε παράξενες πόλεις, ανακαλύπτεις μέρη καταπληκτικά, που κανένας οδηγός δεν αναφέρει και όλα αυτά φτιάχνουν τις καλύτερες ιστορίες για να διηγηθείς μετά! Στον δρόμο είσαι μακριά από τη ρουτίνα, ζεις τον κόσμο από μέσα, σαν να είσαι και συ μέρος αυτού, και όχι σαν τουρίστας που βλέπει τα πάντα γύρω του από τον φακό της κάμεράς του.

Όσοι αποφασίζουν να ταξιδέψουν έτσι πρέπει να είναι προετοιμασμένοι όχι μόνο από άποψη υλικών προμηθειών, αλλά και ψυχολογικά, επειδή σε ένα τέτοιο ταξίδι μπορούν να τους συμβούν τα πάντα. Μπορεί να μείνουν σε παραμυθένιες παραλίες, κάτω από φοίνικες, μέσα σε σπηλιές ή καλύβες, σε πλατείες ή πάρκα, σε μοναστήρια ή σε σπίτια ντόπιων. Θα γνωρίσουν άπειρο κόσμο από όλο τον κόσμο και θα αποκομίσουν εμπειρίες, που δεν συγκρίνονται με όλα τα λεφτά του κόσμου.

Μικρή συμβουλή: Πριν ξεκινήσετε, αποφασίστε ποια είναι τα πράγματα που θέλετε να πάρετε μαζί σας και το χρηματικό ποσό που φαντάζεστε ότι θα χρειαστείτε και, μόλις το κάνετε αυτό, θα πακετάρετε μόνο τα μισά από αυτά τα πράγματα και θα πάρετε μαζί σας τα διπλά λεφτά!!!

Επεξεργασία κειμένου 3

Σωστό ή λάθος;

1. Το να ταξιδεύεις με σακίδιο, είναι ένας καλός τρόπος να επισκεφτείς τα μέρη των ονείρων σου με λίγα χρήματα.
2. Όταν ταξιδεύεις με αυτόν τον τρόπο, δεν έχεις μεγάλη ελευθερία κινήσεων.
3. Μια καλή συμβουλή είναι να πάρετε μαζί σας τα διπλά πράγματα και τα διπλά λεφτά από ό,τι υπολογίζατε.
4. Ένα τέτοιο ταξίδι μπορεί να κρύβει πολλά απρόοπτα.
5. Η διαμονή είναι πάντα μια περιπέτεια, όταν ταξιδεύεις με σακίδιο.

ΜΕΡΟΣ Β΄**Γραμματική****1. Θεωρία****Αιτιολογικές προτάσεις**

Αιτιολογικές είναι οι προτάσεις που φανερώνουν την αιτία, για την οποία γίνεται ό,τι δηλώνει η κύρια πρόταση.

Εισάγονται με τους αιτιολογικούς συνδέσμους γιατί, διότι, επειδή, αφού ή με λέξεις και εκφράσεις, που χρησιμοποιούνται ως αιτιολογικοί σύνδεσμοι (καθώς, μια και, μια που, που = επειδή, διότι, γιατί).

Έχουν άρνηση δεν.

Ανάλογα με το περιεχόμενό τους εκφέρονται με **απλή οριστική** (α-δ), με **δυνητική οριστική** (ε), ή με **πιθανολογική οριστική** (στ).

Παραδείγματα:

- α) Στενοχωριόταν, **που** του μίλησαν άσχημα.
- β) Νευρίασε, **επειδή** τον κορόιδεψε.
- γ) Τον χώρισα, **αφού** δεν με αγαπούσε.
- δ) **Καθώς** δεν είχε κάτι άλλο να πει, έφυγε.
- ε) Του έχει υποχρέωση, **μια και** χωρίς αυτόν δεν θα 'κανε τίποτε.
- στ) Να ρωτήσουμε τον αδελφό του, **γιατί** μόνο αυτός θα ξέρει.

Αιτιολογικές προτάσεις εισάγονται και με το για να (= επειδή) και εκφέρονται με υποτακτική (άρνηση μην):

Παράδειγμα: Για να μη διαβάξει όσο πρέπει, απορρίφθηκε στις εξετάσεις του.

Ως αιτιολογικός χρησιμοποιείται κάποτε και ο σύνδεσμος και:

Παράδειγμα: Φύγε τώρα και δεν έχω καιρό.

2. Ασκήσεις

1. Βάλε ✓ στους αιτιολογικούς συνδέσμους.

ότι		επειδή		πριν	
αφού		μήπως		διότι	
αν και		όταν		μια και	
ούτε		καθώς		ώστε	

2. Επίλεξε τον σωστό σύνδεσμο.

- Δεν πρόκειται να πάμε στο εστιατόριο αν και / μόλις / καθώς δεν έχουμε χρήματα.
- Χαίρομαι πολύ μήπως / που / ότι θα έρθεις μαζί μας.
- Ώστε / Διότι / Αφού δεν υπήρχαν περιθώρια επιλογής, γίνεται αποδεκτή από όλους η πρότασή του.
- Είναι δύσκολο για τους ντόπιους να καταλάβουν τους τουρίστες, δηλαδή / μια και / ώστε ούτε τη γλώσσα γνωρίζουν ούτε τη νοοτροπία.
- Είναι πάντα κουρασμένος μολονότι / που / γιατί δεν κοιμάται τα βράδια.

3. Βάλε τις λέξεις στη σωστή σειρά.

- το / ζέστη / έκανε / Άνοιξε / παράθυρο / γιατί
.....
- λέω / κρατάς / δεν / τίποτα / ξέρεις / μυστικά / να / σου / Δεν / αφού
.....
- να / γιατί / τράπεζα / η / έπρεπε / ήταν / κλειστή / ξαναπάμε
.....
- του / πολύ / Επειδή / πονάει / ήπιαμε / κεφάλι / το
.....
- πολλές ώρες / τα / γιατί / γονείς / απουσιάζουν / παιδιά / παραπονιούνται / οι / τους
.....

4. Σωστό ή λάθος;

- Γιατί ήμουν κουρασμένη, έμεινα στο σπίτι.
- Δεν μπορεί να έρθει μαζί μας στο πάρτι, μια και πρέπει να δουλέψει.
- Θύμωσα επειδή μου μίλησε άσχημα.
- Διότι δεν έχεις αρκετά λεφτά, μην αγοράσεις καινούργιο αυτοκίνητο τώρα.
- Αφού δεν ξέρεις καλά αγγλικά, είναι δύσκολο να καταλάβεις αυτή την ταινία.

5. Συνδύασε τις δύο στήλες.

1. Κόβοντας το κάπνισμα θα φαίνεστε νεότεροι	α) επειδή το κάνουν όλοι στην παρέα τους.
2. Πολλοί νέοι δεν θέλουν να σταματήσουν το κάπνισμα για να μην παχύνουν,	β) επειδή το κάπνισμα αυξάνει τις ρυτίδες.
3. Πάρα πολλοί νέοι καπνίζουν	γ) επειδή μετά από ένα χρόνο αποχής από το κάπνισμα, ο κίνδυνος εμφάνισης καρδιοπαθειών μειώνεται κατά 50%.
4. Σταματώντας το κάπνισμα οι κίνδυνοι για την υγεία σας θα μειωθούν,	δ) επειδή είναι νευρικοί.
5. Μερικοί καπνιστές λένε ότι καπνίζουν	ε) επειδή νομίζουν ότι το κάπνισμα διατηρεί κομψή γραμμή.

6. Άκουσε και επανάλαβε.

1. Στο κάτω κάτω της γραφής, η ψυχαγωγία είναι εντελώς προσωπικό θέμα, σωστά;
2. Θα νόμιζες κι εσύ πως όλοι οι Έλληνες, ανεξαρτήτως ηλικίας, ακούνε ή κλαρίνο ή μπουζούκι!
3. Μέσα στο πνεύμα της συζήτησης ο Γιάννης μας, όπως πάντα!
4. Μια ολόκληρη πόλη θα χανόταν, επειδή αυτός θα την εγκατέλειπε στην τύχη της.
5. Μάλλον ήρθε η ώρα να γίνετε ένας «μπάκπακερ», δηλαδή ένας ταξιδιώτης με σακίδιο.

ΜΕΡΟΣ Γ΄**Παιχνιδόλεξα****1. Σταυρόλεξο**

Συμπλήρωσε τα κενά με τη σωστή λέξη και, στη συνέχεια, λύσε το σταυρόλεξο.

1. Χαίρομαι πάρα πολύ ..... που/ όταν/ σαν μου έγραψες αμέσως.
2. Ας συνεχίσουμε τη συζήτησή μας ..... αφού/ μόλις/ μήπως το ζητάτε.
3. Πρέπει να ρωτήσουμε τον καθηγητή μας, ... ειδάλλως/ ενώ /γιατί μόνο αυτός μπορεί να μας ενημερώσει.
4. Σας ευχαριστούμε πολύ ..... που/ αφού/ αν/, χωρίς τη βοήθειά σας, δεν θα μπορούσαμε να κάνουμε τίποτα.
5. Θυμώνει εύκολα, ... επειδή/ επιτέλους/ δηλαδή δεν του αρέσει να ακούει την αλήθεια.

						5		
					1			
			2					
	3							
4								

2. Κρεμάλα

1. Βρίσκομαι σε κατάσταση φυσικής άνεσης και ψυχικής ηρεμίας.
2. Αφήνω κάτι κάπου και φεύγω.
3. Περιγράφω, εκθέτω προφορικά ή γραπτά κάποιο γεγονός.

1. Χ _____
2. Ε _____
3. Δ _____

3. Παζλ

1. Η Ελληνοκαναδέζα Αλεξάνδρα
  - α. έχει μεγαλώσει στην Ελλάδα.
  - β. έχει σπουδάσει στην Ελλάδα.
  - γ. έχει έρθει στην Ελλάδα, στους συγγενείς της.
2. Στερεοτυπική εικόνα για τους Έλληνες αποτελεί
  - α. το φλαμένκο.
  - β. τα φάντος.
  - γ. το συρτάκι.

3. Για τη Τζίνα η ψυχαγωγία είναι
- προσωπικό θέμα.
  - κοινωνικό θέμα.
  - θέμα της πλειοψηφίας ενός λαού.
4. «Μπάκπακερ» σημαίνει
- να μένεις πάντα στα καλύτερα ξενοδοχεία.
  - να ταξιδεύεις μόνο με το σακίδιό σου.
  - να ταξιδεύεις με οργανωμένες ομάδες.
5. Ταξιδεύοντας με σακίδιο,
- βλέπεις τον κόσμο από τον φακό της κάμεράς σου.
  - μπορεί σου συμβούν τα πάντα.
  - κοιτάζεις τα αξιοθέατα από τα παράθυρα του τουριστικού λεωφορείου.

4. **Λαγός και Χελώνα**

Γράψε την Υποτακτική παθητικού αορίστου των παρακάτω ρημάτων.

να ψυχαγωγήσω, να μεταδώσω, να πληροφορήσω, να προκαλέσω, να θυσιάσω, να εξουσιάσω, να εγκαταλείψω, να εθίσω, να προμηθεύσω, να συγκρίνω

5. **Γραφομηχανή**

συνομήλικος, ανεξαρτήτως, πληροφόρηση, απολύτως, πλειοψηφία, ψυχοσύνθεση, σύμμαχοι, αιτήματα, πλανητάρχης, θυσιάζοντας, ελεγχόμενος, τύψεις, ανατριχιάζει, εναλλακτικό, εθιστικός, καταλήγει, καλύβες, παραμυθένιες, εμπειρίες, μεταδόθηκε

6. Ποίημα

Άκουσε και συμπλήρωσε.

Κρουαζιέρα

(στίχοι, μουσική: Βαγγέλης Γερμανός)

Το πλοίο θα σαλπάρει το βραδάκι,
 πάρε το μετρό για Πειραιά.
 Μέσα στο γλυκό .....
 να πάμε κρουαζιέρα στα νησιά.
 Στο κύμα θ' αρμενίζει το βαπόρι,
 τ' αγέρι θα μας παίρνει τα μαλλιά.
 Θα γίνουμε στον έρωτα μαστόροι
 κι οι σκέψεις θα ..... σαν πουλιά.

Κρουαζιέρα θα σε πάω,
 γιατί σε νοιάζομαι και σ' αγαπάω,
 Μύκονο και Σαντορίνη
 σαν ερωτευμένοι πιγκουΐνοι.

Άσε τον παλιόκοσμο να σκουίζει
 σε πλαζ, εστιατόρια, πανσιόν.
 Εμείς με σλίπινγκ μπαγκ και με .....
 θα κάνουμε το γύρο των νησιών.
 ..... θα κολυμπάμε στ' ακρογιάλια,
 τον ήλιο θ' αντικρίζουμε ανφάς.
 Θα σ' έχω σαν κινέζικη .....
 και στο γραφείο δε θα ξαναπάς.

Κρουαζιέρα θα σε πάω,
 γιατί σε νοιάζομαι και σ' αγαπάω,
 Μύκονο και Σαντορίνη
 σαν ερωτευμένοι πιγκουΐνοι.

ΜΕΡΟΣ Δ'**Λεξικό Ενότητας**

- συνομήλικος, -η, -ο: αυτός που έχει την ίδια ηλικία με άλλον ή άλλους
Δεν είχε κανένα φίλο συνομήλικο. Όλοι ήταν μεγαλύτεροί του στην παρέα.

συνομήλικος	συνομήλικη	συνομήλικο
συνομήλικου	συνομήλικης	συνομήλικου
συνομήλικο	συνομήλικη	συνομήλικο
συνομήλικε	συνομήλικη	συνομήλικο
συνομήλικοι	συνομήλικες	συνομήλικά
συνομήλικων	συνομήλικων	συνομήλικων
συνομήλικους	συνομήλικες	συνομήλικά
συνομήλικοι	συνομήλικες	συνομήλικά

- ανεξαρτήτως: χωρίς να εξαρτάται από κάτι άλλο, ασχέτως
Το έργο ήταν κατάλληλο για όλους, ανεξαρτήτως ηλικίας.
- πηγή η: οποιοσδήποτε ή οτιδήποτε δίνει συνεχώς και ανεξάντλητα κάτι
Αυτός είναι μοναδική πηγή ανεκδότων.

η πηγή	οι πηγές
της πηγής	των πηγών
την πηγή	τις πηγές
- πηγή	- πηγές

- πληροφόρηση η: η παροχή και πρόσληψη πληροφοριών γύρω από πράξεις, ιδέες κλπ.
Οι δημοσιογράφοι πρέπει να παρέχουν αντικειμενική πληροφόρηση στο κοινό.

η πληροφόρηση
της πληροφόρησης
την πληροφόρηση
- πληροφόρηση

- είμαι κολλημένος, -η, -ο: παρουσιάζω εμμονή σε κάτι
Είναι κολλημένος σε αυτές τις παλιές ιδέες και δεν μπορεί να σκεφτεί διαφορετικά.
- διαδίδομαι: αποκτώ μεγάλη δημοσιότητα, γίνομαι ευρύτερα γνωστός στις μάζες (διαδίδομαι, διαδίδομαι, διαδόθηκα, θα διαδίδομαι, θα διαδοθώ, έχω διαδοθεί, είχα διαδοθεί, θα έχω διαδοθεί)
Η είδηση διαδόθηκε σαν αστραπή από όλα τα τηλεοπτικά δίκτυα.
- φολκλωρικός, -ή, -ό: αυτός που συσχετίζεται με τον παραδοσιακό λαϊκό πολιτισμό, αλλά και αυτός που τον μιμείται με ψεύτικο, επιτηδευμένο τρόπο

της πλειοψηφίας	των πλειοψηφιών
την πλειοψηφία	τις πλειοψηφίες
- πλειοψηφία	- πλειοψηφίες

- λαός ο: το σύνολο των ανθρώπων που κατοικούν σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή και συνήθως έχουν κοινά χαρακτηριστικά (γλώσσα, θρησκεία, παραδόσεις)
Ο λαός της Αθήνας γνωρίζει πολύ καλά τα δικαιώματά του και θα παλέψει για αυτά.

ο λαός	οι λαοί
του λαού	των λαών
τον λαό	τους λαούς
- λαέ	- λαοί

- ψυχοσύνθεση η: το σύνολο των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών που δείχνουν τον ψυχισμό ενός ατόμου ή συνόλου, η ιδιοσυγκρασία, η νοοτροπία
Η ψυχοσύνθεσή της είναι εντελώς διαφορετική από αυτήν του αδερφού της, αν και είναι δίδυμοι.

η ψυχοσύνθεση
της ψυχοσύνθεσης
την ψυχοσύνθεση
- ψυχοσύνθεση

- επίπεδο το: η βαθμίδα σε ορισμένη κλίμακα, η ποιότητα
Το επίπεδο των μαθημάτων ήταν τόσο υψηλό που δεν μπορούσα να παρακολουθήσω και έτσι άλλαξα τμήμα.

το επίπεδο	τα επίπεδα
του επιπέδου	των επιπέδων
το επίπεδο	τα επίπεδα
- επίπεδο	- επίπεδα

- διασκεδάζω: ενεργώ ώστε να έρθω σε κατάσταση ευθυμίας, ευχάριστης διάθεσης (διασκεδάζω, διασκεδάζα, διασκεδάσα, θα διασκεδάζω, θα διασκεδάσω, έχω διασκεδάσει, είχα διασκεδάσει, θα έχω διασκεδάσει)
Το πάρτι ήταν τόσο βαρετό που κανείς δεν διασκεδάσε πραγματικά.

- ψυχαγωγούμαι: παρέχω στον εαυτό μου ψυχική ικανοποίηση, ψυχαγωγία, μέσα από ποικίλες δραστηριότητες υψηλής ποιότητας (ψυχαγωγούμαι, ψυχαγωγούμουν, ψυχαγωγήθηκα, θα ψυχαγωγούμαι, θα ψυχαγωγηθώ, έχω ψυχαγωγηθεί, είχα ψυχαγωγηθεί, θα έχω ψυχαγωγηθεί)
Οι αρχαίοι Αθηναίοι θεωρούσαν ότι, αν παρακολουθήσει κανείς έναν δραματικό αγώνα στο θέατρο, μπορεί να ψυχαγωγηθεί αληθινά.

- πνεύμα το: το βαθύτερο νόημα, το περιεχόμενο, σε αντίθεση με τη μορφή, τον τύπο

Το πνεύμα του νόμου ήταν αντίθετο με τέτοιες διαδικασίες.

το πνεύμα	τα πνεύματα
του πνεύματος	των πνευμάτων
το πνεύμα	τα πνεύματα
- πνεύμα	- πνεύματα

- επιλέγω: διακρίνω αυτόν που προτιμώ από ένα σύνολο (επιλέγω, επέλεγα, επέλεξα, θα επιλέγω, θα επιλέξω, έχω επιλέξει, είχα επιλέξει, θα έχω επιλέξει)
Την επέλεξαν ανάμεσα σε δεκαπέντε υποψήφιους εξαιτίας των εξαιρετικών προσόντων της.

- ομαδικός, -ή, -ό: αυτός που σχετίζεται με ένα σύνολο ανθρώπων, με πολλούς ανθρώπους μαζί, σε αντίθεση με αυτόν που σχετίζεται με ένα μόνο άτομο
Μου αρέσουν περισσότερο τα ομαδικά αθλήματα, γιατί μπορώ να μοιράζομαι έναν κοινό σκοπό με τους συμπαίκτες μου.

ομαδικός	ομαδική	ομαδικό
ομαδικού	ομαδικής	ομαδικού
ομαδικό	ομαδική	ομαδικό
ομαδικέ	ομαδική	ομαδικό
ομαδικοί	ομαδικές	ομαδικά
ομαδικών	ομαδικών	ομαδικών
ομαδικούς	ομαδικές	ομαδικά
ομαδικοί	ομαδικές	ομαδικά

- μεταδίδομαι: παίρνω διαστάσεις, εξαπλώνομαι από τον έναν στον άλλον, από το ένα σημείο στο άλλο (μεταδίδομαι, μεταδίδουν, μεταδόθηκα, θα μεταδίδομαι, θα μεταδοθώ, έχω μεταδοθεί, είχα μεταδοθεί, θα έχω μεταδοθεί)
Η φωτιά μεταδόθηκε γρήγορα και στα διπλανά σπίτια και σε λίγο όλο το τετράγωνο φλεγόταν.

- σύμμαχος ο: αυτός που πολεμά μαζί με άλλον εναντίον κοινού εχθρού
Ήμασταν απελπιστικά μόνοι στον αγώνα. Οι σύμμαχοί μας είχαν όλοι υποχωρήσει.

ο σύμμαχος	οι σύμμαχοι
του συμμάχου	των συμμάχων
τον σύμμαχο	τους συμμάχους
- σύμμαχε	- σύμμαχοι

- χαλαρώνω: βρίσκομαι σε κατάσταση φυσικής άνεσης και ψυχικής ηρεμίας, μειώνεται το άγχος και η ένταση που αισθάνομαι (χαλαρώνω, χαλάρωνα, χαλάρωσα, θα χαλαρώνω, θα χαλαρώσω, έχω χαλαρώσει, είχα χαλαρώσει, θα έχω χαλαρώσει)

Ένα ζεστό μπάνιο μπορεί να σε χαλαρώσει από όλη την ένταση της ημέρας.

- αιώρα η: δίχτυ ή ανθεκτικό ύφασμα στερεωμένο σε δύο δοκάρια ή κρεμασμένο από δύο σχοινιά, ώστε να χρησιμεύει ως κρεβάτι
Αυτό που ονειρεύομαι τώρα είναι μια αιώρα κρεμασμένη στη σκιά και ένα απαλό αεράκι να με κουνάει πέρα δώθε.

η αιώρα	οι αιώρες
της αιώρας	των αιωρών
την αιώρα	τις αιώρες
- αιώρα	- αιώρες

- θέτω ενώπιον: τοποθετώ κάποιον μπροστά ή απέναντι σε κάτι, ώστε να το αντιμετωπίσει
(θέτω, έθετα, έθεσα, θα θέτω, θα θέσω, έχω θέσει, είχα θέσει, θα έχω θέσει)
Κύρισι, σας θέτω ενώπιον των ευθυνών σας!

- κάνω την πλάκα μου: διασκεδάζω, κάνω κάτι για αστείο
Δεν είναι σωστό να χρησιμοποιείς τους ανθρώπους για να κάνεις την πλάκα σου!

- ψηφιακός, -ή, -ό: αυτός που αποθηκεύει και επεξεργάζεται δεδομένα με τη μορφή αριθμητικών ψηφίων ή διακεκριμένων σημείων
Οι ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές θα εξαφανίσουν το παραδοσιακό φιλμ.

ψηφιακός	ψηφιακή	ψηφιακό
ψηφιακού	ψηφιακής	ψηφιακού
ψηφιακό	ψηφιακή	ψηφιακό
ψηφιακέ	ψηφιακή	ψηφιακό
ψηφιακοί	ψηφιακές	ψηφιακά
ψηφιακών	ψηφιακών	ψηφιακών
ψηφιακούς	ψηφιακές	ψηφιακά
ψηφιακοί	ψηφιακές	ψηφιακά

- αίτημα το: οτιδήποτε διατυπώνεται ως απαίτηση ή επιθυμία προς ένα πρόσωπο ή μια υπηρεσία
Οι εργαζόμενοι κατέβηκαν σε απεργία με οικονομικά αιτήματα.

το αίτημα	τα αιτήματα
του αιτήματος	των αιτημάτων
το αίτημα	τα αιτήματα
- αίτημα	- αιτήματα

- πρόκληση η: κάθε ενέργεια που στοχεύει στο να κάνει τον αντίπαλο να αντιδράσει επιθετικά

Οι δύο πλευρές συμφώνησαν να αποφύγουν κάθε πρόκληση που θα μπορούσε να οδηγήσει σε περισσότερη ένταση.

η πρόκληση
της πρόκλησης (προκλήσεως)
την πρόκληση
- πρόκληση

οι προκλήσεις
των προκλήσεων
τις προκλήσεις
- προκλήσεις

- αντίπαλος, -η, -ο: αυτός που έρχεται αντιμέτωπος με κάποιον άλλον, που αγωνίζεται εναντίον κάποιου άλλου για το ίδιο θέμα ή σκοπό
Οι δύο αντίπαλες ομάδες μπήκαν στο γήπεδο και ο αγώνας άρχισε μετά το σφύριγμα του διαιτητή.

αντίπαλος
αντίπαλου
αντίπαλο
αντίπαλε

αντίπαλη
αντίπαλης
αντίπαλη
αντίπαλη

αντίπαλο
αντίπαλου
αντίπαλο
αντίπαλο

αντίπαλοι
αντίπαλων
αντίπαλους
αντίπαλοι

αντίπαλες
αντίπαλων
αντίπαλες
αντίπαλες

αντίπαλα
αντίπαλων
αντίπαλα
αντίπαλα

- αναστολές οι: η κατάσταση κατά την οποία εμποδίζεται μια δραστηριότητα ή μια μορφή έκφρασης από ψυχολογικά αίτια
Οι ηθικές αναστολές της την εμπόδισαν να είναι υποψήφια για τη θέση.

οι αναστολές
των αναστολών
τις αναστολές
- αναστολές

- σφίγγω τα λουριά: περιορίζω την ελευθερία, δεν αφήνω ελεύθερο
Πρέπει να του σφίξεις λίγο τα λουριά όσο είναι μικρός, γιατί μετά δεν θα λογαριάζει κανέναν και τίποτα.
- θυσιάζω: στερούμαι με τη θέλησή μου ή προσφέρω κάτι για χάρη κάποιου συγκεκριμένου σκοπού
(θυσιάζω, θυσιάζα, θυσιάσα, θα θυσιάζω, θα θυσιάσω, έχω θυσιάσει, είχα θυσιάσει, θα έχω θυσιάσει)
Δεν θα θυσιάζαν με τίποτα τις διακοπές τους!
- βολή η: η άνεση, η απουσία κόπου και δυσκολίας
Θέλει τη βολή του και στην πόλη και στην εξοχή.

η βολή
της βολής

οι βολές
των βολών

τη βολή	τις βολές
- βολή	- βολές

- νουθετώ: δίνω συμβουλές σε κάποιον για βελτίωση συμπεριφοράς ή διόρθωση σφάλματος
(νουθετώ, νουθετούσα, νουθέτησα, θα νουθετώ, θα νουθετήσω, έχω νουθετήσει, είχα νουθετήσει, θα έχω νουθετήσει)
Μας νουθετούσε όχι μόνο με λόγια αλλά με έργα.

- πλανητάρχης ο: (χαρακτηρισμός) ο πρόεδρος των ΗΠΑ ως ηγέτης της μόνης υπερδύναμης του πλανήτη μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης
Αναγνωρίζεται από όλο τον κόσμο ως ηγέτης, ένας σωστός πλανητάρχης.

ο πλανητάρχης του πλανητάρχη τον πλανητάρχη - πλανητάρχη	οι πλανητάρχες των πλανηταρχών τους πλανητάρχες - πλανητάρχες
---	--

- νικητής ο: το πρόσωπο που υπερισχύει σε κάθε είδους αναμέτρηση, που πετυχαίνει νίκη
Βγήκε νικητής στη μάχη με τον καρκίνο.

ο νικητής του νικητή τον νικητή - νικητή	οι νικητές των νικητών τους νικητές - νικητές
---	--

- ελεγχόμενος, -η, -ο: αυτός που βρίσκεται κάτω από την κυριαρχία κάποιου, που κατευθύνεται από κάποιον άλλον
Η ανεργία προς το παρόν είναι ελεγχόμενη, αλλά η πορεία της πρέπει να μας προβληματίσει όλους.

ελεγχόμενος ελεγχόμενου ελεγχόμενο ελεγχόμενε	ελεγχόμενη ελεγχόμενης ελεγχόμενη ελεγχόμενη	ελεγχόμενο ελεγχόμενου ελεγχόμενο ελεγχόμενο
--	---	---

ελεγχόμενοι ελεγχόμενων ελεγχόμενους ελεγχόμενοι	ελεγχόμενες ελεγχόμενων ελεγχόμενες ελεγχόμενες	ελεγχόμενα ελεγχόμενων ελεγχόμενα ελεγχόμενα
---	--	---

- συναισθηματικά: όσον αφορά τα συναισθήματα, τις ψυχικές διεγέρσεις
Οικονομικά δεν τα πήγαινα καλά, αλλά, συναισθηματικά, ήμουν στον έβδομο ουρανό.

- τύψεις οι: ο έλεγχος που κάνει σε κάποιον η συνείδηση για κακή πράξη του
Μετά τα άσχημα λόγια που μας είπε, γέμισε τύψεις και μας ζήτησε συγνώμη.

η τύψη	οι τύψεις
της τύψης (τύψεως)	των τύψεων
την τύψη	τις τύψεις
-τύψη	- τύψεις

- καταλήγω: οδηγούμαι σε ένα συγκεκριμένο θετικό ή αρνητικό αποτέλεσμα ή συμπέρασμα
(καταλήγω, κατέληγα, κατέληξα, θα καταλήγω, θα καταλήξω, έχω καταλήξει, είχα καταλήξει, θα έχω καταλήξει)
Η συζήτηση κατέληξε σε άγριο τσακωμό.
- εξουσιάζω: ασκώ εξουσία σε κάποιον, είμαι κύριος, κυβερνώ, ελέγχω
(εξουσιάζω, εξουσιάζα, εξουσίασα, θα εξουσιάζω, θα εξουσιάσω, έχω εξουσιάσει, είχα εξουσιάσει, θα έχω εξουσιάσει)
Ο άνθρωπος, με την τεχνική πρόοδο, επιχειρεί να εξουσιάσει τη Φύση.
- εγκαταλείπω: αφήνω κάποιον ή κάτι οριστικά και αμετάκλητα, αδιαφορώ για την τύχη του
(εγκαταλείπω, εγκατέλειπα, εγκατέλειψα, θα εγκαταλείπω, θα εγκαταλείψω, έχω εγκαταλείψει, είχα εγκαταλείψει, θα έχω εγκαταλείψει)
Το πλοίο βυθιζόταν και ο καπετάνιος τούς διέταξε όλους να το εγκαταλείψουν και μπουν στις βάρκες.
- ως εκ θαύματος: σαν από θαύμα, απρόσμενα, χωρίς κανείς να το περιμένει
Αν και το αυτοκίνητό τους καταστράφηκε, αυτοί, ως εκ θαύματος, δεν έπαθαν το παραμικρό.
- ψυχή τε και σώματι: και με την ψυχή και με το σώμα, με κάθε δύναμη ψυχική και σωματική
Αφοσιώθηκε ψυχή τε και σώματι στον αγώνα. Δεν έβλεπε τίποτε άλλο παρά μόνο τη νίκη.
- ορέγομαι: κατέχομαι από έντονη επιθυμία για κάτι, λαχταρώ
(ορέγομαι, ορεγόμουν, ορέχτηκα, θα ορέγομαι, θα ορεχτώ, έχω ορεχτεί, είχα ορεχτεί, θα έχω ορεχτεί)
Αυτό που ορέγομαι τώρα, με τόση ζέση, είναι ένα λαχταριστό παγωτό.
- προοπτική η: η δυνατότητα για συγκεκριμένη εξέλιξη στο μέλλον
Με τόσα προσόντα είχε πολλές προοπτικές για επιτυχημένη καριέρα.

η προοπτική	οι προοπτικές
της προοπτικής	των προοπτικών

την προοπτική
- προοπτική

τις προοπτικές
- προοπτικές

- ανατριχιάζω: αισθάνομαι να σηκώνονται οι τρίχες μου και να σφίγγει το δέρμα μου από κρύο, τρόμο, φρίκη ή συγκίνηση
(ανατριχιάζω, ανατριχιάζα, ανατριχιάσα, θα ανατριχιάζω, θα ανατριχιάσω, έχω ανατριχιάσει, είχα ανατριχιάσει, θα έχω ανατριχιάσει)
Η γάτα ανατριχίασε όταν είδε μπροστά της τον αγριεμένο σκύλο.

- εναλλακτικός, -ή, -ό: αυτός που προκύπτει μετά από αμφισβήτηση ή μετά από προσπάθεια διαφορετικής προσέγγισης των παλιών και τυποποιημένων μορφών/δομών
Αγαπούσε πολύ τον εναλλακτικό κινηματογράφο, αλλά και κάθε μορφή τέχνης που ξέφευγε από τα καθιερωμένα.

εναλλακτικός
εναλλακτικού
εναλλακτικό
εναλλακτικέ

εναλλακτική
εναλλακτικής
εναλλακτική
εναλλακτική

εναλλακτικό
εναλλακτικού
εναλλακτικό
εναλλακτικό

εναλλακτικοί
εναλλακτικών
εναλλακτικούς
εναλλακτικοί

εναλλακτικές
εναλλακτικών
εναλλακτικές
εναλλακτικές

εναλλακτικά
εναλλακτικών
εναλλακτικά
εναλλακτικά

- εθιστικός, -ή, -ό: αυτός που προκαλεί εθισμό, εξάρτηση, αυτός που μας έχει γίνει συνήθεια και δεν μπορούμε να τον σταματήσουμε
Το αλκοόλ είναι μια από τις πιο εθιστικές ουσίες.

εθιστικός
εθιστικού
εθιστικό
εθιστικέ

εθιστική
εθιστικής
εθιστική
εθιστική

εθιστικό
εθιστικού
εθιστικό
εθιστικό

εθιστικοί
εθιστικών
εθιστικούς
εθιστικοί

εθιστικές
εθιστικών
εθιστικές
εθιστικές

εθιστικά
εθιστικών
εθιστικά
εθιστικά

- καταλήγω: φθάνω σε συγκεκριμένο τελικό σημείο
(καταλήγω, κατέληγα, κατέληξα, θα καταλήγω, θα καταλήξω, έχω καταλήξει, είχα καταλήξει, θα έχω καταλήξει)
Ο ποταμός κατέληγε στη θάλασσα μετά από τριάντα χιλιόμετρα μαγικής διαδρομής.

- διηγούμαι: περιγράφω γεγονός ή περιστατικό σε προφορικό ή γραπτό λόγο, αφηγούμαι, εξιστορώ

(διηγούμαι, διηγούμουν, διηγήθηκα, θα διηγούμαι, θα διηγηθώ, έχω διηγηθεί, είχα διηγηθεί, θα έχω διηγηθεί)
Μας τα διηγήθηκε όλα με κάθε λεπτομέρεια.

- προμήθεια η: ο εφοδιασμός, τα αποθέματα αναγκαίων αγαθών
Έκαναν μεγάλες προμήθειες σε νερό και τρόφιμα και μετά ξεκίνησαν το ταξίδι τους.

η προμήθεια	οι προμήθειες
της προμήθειας	των προμηθειών
την προμήθεια	τις προμήθειες
- προμήθεια	- προμήθειες

- παραμυθένιος, -α, -ο: αυτός που έχει μια ιδιότητα σε τέτοιο βαθμό που μόνο στη σφαίρα της φαντασίας και στα παραμύθια μπορεί να τη βρει κανείς
Το τοπίο είχε μια εξωπραγματική ομορφιά, παραμυθένια.

παραμυθένιος	παραμυθένια	παραμυθένιο
παραμυθένιου	παραμυθένιας	παραμυθένιου
παραμυθένιο	παραμυθένια	παραμυθένιο
παραμυθένιε	παραμυθένια	παραμυθένιο
παραμυθένιοι	παραμυθένιες	παραμυθένια
παραμυθένιων	παραμυθένιων	παραμυθένιων
παραμυθένιους	παραμυθένιες	παραμυθένια
παραμυθένιοι	παραμυθένιες	παραμυθένια

- φοίνικας ο: δέντρο ή θάμνος με ψηλό, κυλινδρικό κορμό, ίσιο και χωρίς κλαδιά, που καταλήγει σε θύσανο.
Οι φοίνικες είναι τα πιο χαρακτηριστικά δέντρα στην έρημο Σαχάρα.

ο φοίνικας	οι φοίνικες
του φοίνικα	των φοινίκων
τον φοίνικα	τους φοίνικες
- φοίνικα	- φοίνικες

- καλύβα η: πρόχειρη κατασκευή για κατοίκηση (με ξύλα, κλαδιά, χόρτα κ.λπ.)
Οι χωρικοί έμεναν σε στρογγυλές καλύβες φτιαγμένες από χόρτα και λάσπη.

η καλύβα	οι καλύβες
της καλύβας	των καλυβών
την καλύβα	τις καλύβες
- καλύβα	- καλύβες

- άπειρος, -η, -ο: αυτός που δεν έχει τέλος
Με τη γλώσσα μας μπορούμε να φτιάξουμε άπειρο αριθμό προτάσεων.

άπειρος	άπειρη	άπειρο
---------	--------	--------

άπειρου	άπειρης	άπειρου
άπειρο	άπειρη	άπειρο
άπειρε	άπειρη	άπειρο
άπειροι	άπειρες	άπειρα
άπειρων	άπειρων	άπειρων
άπειρους	άπειρες	άπειρα
άπειροι	άπειρες	άπειρα

- αποκομίζω: κερδίζω, αποκτώ κάτι προς όφελός μου (αποκομίζω, αποκόμιζα, αποκόμισα, θα αποκομίζω, θα αποκομίσω, έχω αποκομίσει, είχα αποκομίσει, θα έχω αποκομίσει)
Τα κέρδη που αποκόμισαν από εκείνη τη δουλειά ήταν πάρα πολλά.

- εμπειρία η: οτιδήποτε καταγράφεται ως προσωπικό βίωμα και εντυπώνεται ως γνώση
Το ταξίδι σε αυτά τα εξωτικά μέρη ήταν μια καταπληκτική εμπειρία.

η εμπειρία	οι εμπειρίες
της εμπειρίας	των εμπειριών
την εμπειρία	τις εμπειρίες
- εμπειρία	- εμπειρίες

- αρμενίζω: ταξιδεύω με ανοιχτά πανιά στη θάλασσα (αρμενίζω, αρμένιζα, αρμένισα, θα αρμενίζω, θα αρμενίσω, έχω αρμενίσει, είχα αρμενίσει, θα έχω αρμενίσει)
Το καράβι αρμένιζε στ' ανοιχτά.

- μάστορας ο: αυτός που γνωρίζει καλά αυτό που κάνει, που ενεργεί με επιδεξιότητα, ο δεξιότηχνης
Είναι μάστορας στην κηπουρική. Κανένας δεν τον φτάνει.

ο μάστορας	οι μάστορες/ μαστόροι
του μάστορα	των μαστόρων
τον μάστορα	τους μάστορες/ μαστόρους
- μάστορα	- μάστορες/ μαστόροι

- σκούζω: βγάζω διαπεραστική κραυγή, ουρλιάζω, ξεφωνίζω, στριγκλίζω (σκούζω, έσκουζα, έσκουξα, θα σκούζω, θα σκούξω, έχω σκούξει, είχα σκούξει, θα έχω σκούξει)
Μόλις τον ακούμπησε ο γιατρός, έσκουξε από πόνο.

- αντικρίζω: έρχομαι σε οπτική επαφή με κάποιον ή κάτι απέναντί μου (αντικρίζω, αντίκριζα, αντίκρισα, θα αντικρίζω, θα αντικρίσω, έχω αντικρίσει, είχα αντικρίσει, θα έχω αντικρίσει)
Αντίκρισε τον εαυτό της στον καθρέφτη και χαμογέλασε με ικανοποίηση.

ΜΕΡΟΣ Ε΄**Τεστ αυτοαξιολόγησης****1. Άκουσε και επανάλαβε.**

- ..... δεν πήγες στο θέατρο;
- ..... ήμουν άρρωστος, πώς να πάω; Λυπήθηκα βέβαια πολύ, ... μου αρέσει πολύ ο Τσέχωφ. Είναι ικανότατος δραματουργός, ... γνωρίζει βαθιά την ψυχή του ανθρώπου.
- Άκουσα ότι ήσουν άρρωστος. Πώς τα κατάφερες πάλι;
- ..... ο καιρός είναι ακόμα άστατος, μας εξαπατά και δεν ντυνόμαστε αρκετά ζεστά.

2. Βάλε ✓ στις αιτιολογικές προτάσεις.

1. Ο μπαμπάς θύμωσε, αφού έμαθε όλη την περιπέτειά μου.	
2. Μόλις είδε τους φίλους της, άρχισε να τρέχει από τη χαρά.	
3. Επειδή είσαι πολύ ψηλός, θα κάτσεις στην τελευταία σειρά.	
4. Η Άννα πήρε ταξί, αφού είχε χάσει το λεωφορείο.	
5. Ενώ ο γείτονας έλεγε κάτι, η μάνα αδιαφορούσε.	
6. Πρέπει να φύγω εσπευσμένα, γιατί έχω πολλές δουλειές.	

3. Άκουσε και συμπλήρωσε τις λέξεις που λείπουν.

Το κορίτσι γύρισε νευριασμένο από το σχολείο, ... του είχαν κάνει έντονη παρατήρηση, ... είχε αμελήσει τα μαθήματά του και δεν είχε γράψει τίποτα.

Η μάνα στεναχωρήθηκε πολύ, μόλις έμαθε τα νέα για την κόρη της, ... την θεωρούσε υπεύθυνη και καλή μαθήτριά.

ΩΚΕΑΝΙΑ (Σίδνεϊ)

ΜΕΡΟΣ Α'

Κείμενο 1

- Βασίλης: Στιγμές σαν κι αυτή νομίζω πως ονειρεύομαι. Το ταξίδι στην Αυστραλία δεν είναι εύκολη υπόθεση. Είναι ταξίδι ζωής.
- Όλγα: Τα καταφέραμε, όμως! **Αν δεν ήμασταν** τόσο αποφασιστικοί **δεν θα κάναμε** τώρα βόλτα με το φέρι στο λιμάνι του Σίδνεϊ με τις εβδομήντα παραλίες και τους αμέτρητους ορμίσκους.
- Βασίλης: Υπέροχη πόλη! Αλλά ακριβή! Βέβαια **δεν θα ήταν** ακριβή **αν δεν ήταν** τόσο όμορφη. Υπάρχει τεράστια ζήτηση για ακίνητα, όχι μόνο στις περιοχές κοντά στο λιμάνι, αλλά και στα προάστια της πόλης, που, σημειωτέον, είναι πάνω από τετρακόσια.
- Όλγα: Πιστεύω ότι η πόλη **δεν θα είχε** την ίδια γοητεία **αν δεν συμβίωναν** περίπου διακόσιες εθνότητες! Θυμάσαι προχτές στα δυτικά προάστια την εικόνα που έδινε η ασιατική κοινότητα; Ασιατικά μαγαζιά με βότανα, φαγητό στο πόδι, κινέζικες επιγραφές, βιετναμέζικα και καμποτζιανά εστιατόρια.
- Βασίλης: Όλγα, κοίτα! Περνάμε κάτω από τη γέφυρα! Είναι εκθαμβωτική! Διαβάζω στον τουριστικό οδηγό ότι έχει άνοιγμα 503 μέτρα ενώ η κορυφή του τόξου είναι 134 μέτρα. Στις ώρες αιχμής περνούν ως και 15.000 αυτοκίνητα. Διαθέτει οχτώ λωρίδες κυκλοφορίας, διπλή σιδηροδρομική γραμμή, πεζόδρομο και δρόμο για ποδήλατα.
- Όλγα: **Αν θέλουμε** λίγη περιπέτεια, **μπορούμε να αναρριχηθούμε** ως το παρατηρητήριο του Νότιου Πυλώνα. Η θέα είναι πανοραμική και θα έχουμε όλη την πόλη στα πόδια μας.

- Βασίλης: Δεν αφήνουμε τα σκαρφαλώματα να πάμε στους Βοτανικούς Κήπους για πικνίκ και χαλάρωση;
- Όλγα: Μα δεν θα πάμε αύριο στους Κήπους;
- Βασίλης: **Αν δεν έχεις** αντίρρηση για αύριο **προτείνω** επίσκεψη στην Όπερα και στο Ενωδρείο.
- Όλγα: Καμία αντίρρηση. Αν και νομίζω ότι η Όπερα είναι πιο εντυπωσιακή εξωτερικά παρά στο εσωτερικό της. Να, δες! Περνάμε από μπροστά της. Οι στέγες της θυμίζουν πανιά που τα φουσκώνει ο άνεμος...

Λεξιλόγιο κειμένου 1

- ζήτηση: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η ζήτηση)
- ακίνητα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το ακίνητο)
- σημειωτέον: έκφραση
- συμβίωσαν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου παρατατικού, ενεργητικής φωνής (συμβιώνω)
- εθνότητες: ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (η εθνότητα)
- εκθαμβωτική: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (εκθαμβωτικός, -ή-ό)
- ώρες αιχμής: έκφραση
- να αναρριχηθούμε: ρήμα, α' πληθυντικού προσώπου, υποτακτικής έγκλισης, χρόνου αορίστου, μεσοπαθητικής φωνής (αναρριχώμαι)
- παρατηρητήριο: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το παρατηρητήριο)
- σκαρφαλώματα: ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πληθυντικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (το σκαρφάλωμα)

Κείμενο 2

Οι πρώτοι Έλληνες έφτασαν στο Σίδνεϊ κατά το πρώτο μισό του 19^{ου} αιώνα, αλλά και αργότερα, μετά τη Μικρασιατική καταστροφή. Από το 1950 μετανάστευσαν στην Αυστραλία πολιτικοί πρόσφυγες και έμποροι τεχνοκράτες. Αλλά και τα επόμενα χρόνια πολλές χιλιάδες Έλληνες συνέρευσαν στην αχανή ήπειρο. Σήμερα ο αριθμός των ομογενών υπολογίζεται γύρω στις 600.000. Γενικά οι Έλληνες της Αυστραλίας διατηρούν την ταυτότητά τους και κατέχουν υψηλές θέσεις στο διοικητικό και πολιτικό πεδίο.

Το 1913 εκδόθηκε στη Μελβούρνη η «Αυστραλία», η πρώτη ελληνική εφημερίδα. Από τότε εκδόθηκαν και αρκετές άλλες, όπως ο «Πανελλήνιος Κήρυξ», ο «Φάρος», το «Φως», καθώς και το περιοδικό «Οικογένεια».

Η ίδρυση Ελληνικών Κοινοτήτων δεν ήταν εύκολη υπόθεση, κυρίως λόγω ενός σοβινιστικού κλίματος, αλλά και της οργανωτικής αδυναμίας των Ελλήνων. Η εκπαιδευτική δραστηριότητα των Κοινοτήτων κρίνεται ελλιπής και ανεπαρκής, τουλάχιστον τα πρώτα χρόνια. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια λειτουργούν Ελληνικά Ημερήσια Σχολεία με δίγλωσσα προγράμματα, που αναφέρονται στην προσχολική αγωγή, αλλά και την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Φορείς των ημερήσιων δίγλωσσων σχολείων είναι η ελληνική ορθόδοξη Εκκλησία ή οι Ελληνικές Κοινότητες, χωρίς να ασκούν ιδιαίτερα έντονο διοικητικό έλεγχο στα σχολεία.

Στα σχολεία αυτά, που είναι αναγνωρισμένα από την αυστραλιανή κυβέρνηση και είναι αμιγώς ελληνικά ή εθνοτικώς μικτά, μαθητές και γονείς υποχρεούνται να καταβάλλουν διδάκτρα. Οι εκπαιδευτικοί διδάσκουν το μάθημα των Ελληνικών και των Θρησκευτικών και είναι κυρίως Ελληνοαυστραλοί. Υπάρχουν βέβαια και εκπαιδευτικοί αποσπασμένοι από την Ελλάδα. Αυτοί διδάσκουν κυρίως σε απογευματινά ή Σαββατιανά τμήματα.

Λεξιλόγιο κειμένου 2

- μετανάστευσαν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου αορίστου, ενεργητικής φωνής (μεταναστεύω)
- πρόσφυγες: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ο πρόσφυγας)
- τεχνοκράτες: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ο τεχνοκράτης)
- συνέρευσαν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, οριστικής έγκλισης, χρόνου αορίστου, ενεργητικής φωνής (συρρέω)
- αχανή: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης αιτιατικής (αχανής, -ής-ές)

- ομογενών: ουσιαστικοποιημένο επίθετο, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης γενικής (ο/η ομογενής)
- σοβινιστικού: επίθετο, γένους ουδετέρου, ενικού αριθμού, πτώσης γενικής (σοβινιστικός, -ή-ό)
- ελλιπής: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ελλιπής, -ής-ές)
- ανεπαρκής: επίθετο, γένους θηλυκού, ενικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ανεπαρκής, -ής-ές)
- φορείς: ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής (ο φορέας)
- αμιγώς: τροπικό επίρρημα
- εθνοτικώς: τροπικό επίρρημα
- να καταβάλλουν: ρήμα, γ' πληθυντικού προσώπου, υποτακτικής έγκλισης, χρόνου ενεστώτα, ενεργητικής φωνής (καταβάλλω)
- αποσπασμένοι: μετοχή, γένους αρσενικού, πληθυντικού αριθμού, πτώσης ονομαστικής, μεσοπαθητικού παρακειμένου, του ρήματος αποσπώμαι (αποσπασμένος, -η-ο)

Επεξεργασία κειμένου 2

Σωστό ή Λάθος;

1. Από το 1950 και μετά αρχίζει η μετανάστευση των Ελλήνων στην Αυστραλία.
2. Στην Αυστραλία κυκλοφορούν αρκετές ελληνικές εφημερίδες.
3. Οι Έλληνες ομογενείς συνάντησαν δυσκολίες ως προς την οργάνωσή τους στη νέα τους πατρίδα.
4. Υπεύθυνες για τη λειτουργία των Ημερήσιων σχολείων είναι η Εκκλησία και οι Ελληνικές Κοινότητες.
5. Η φοίτηση στα Ημερήσια σχολεία είναι δωρεάν.

Λεξιλογική άσκηση για το κείμενο 2

Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις της παρένθεσης.

(ελλιπείς, ανεπαρκής, ομογενή, αχανείς, αμιγές)

1. Από το αεροπλάνο μπορούσαμε να δούμε τις ..... πεδιάδες του Καναδά.
2. Η πληροφορία που μας έδωσε ήταν αβάσιμη και .....
3. Μας παρουσίασαν ..... καταλόγους, τους οποίους έπρεπε να συμπληρώσουμε.
4. Οι αρχαίοι Έλληνες έλεγαν: Ουδέν κακόν ..... καλού.
5. Το νοσοκομείο χτίστηκε με δωρεά ενός πλούσιου .....

Κείμενο 3 - Πολιτισμός

Η νότια Αυστραλία ονομάζεται και *Πολιτεία των Γιορτών*. Αυτό δεν είναι τυχαίο αφού η περιοχή είναι πασίγνωστη για τα πανηγύρια της, τις παρελάσεις, το πρωτοποριακό θέατρο, τα κινηματογραφικά αφιερώματα και κάθε είδους εκδηλώσεις, που λαμβάνουν χώρα σε διάφορες χρονικές περιόδους μέσα στο έτος.

Αν θέλετε να γευτείτε το καταπληκτικό κρασί της περιοχής και να διασκεδάσετε με την ψυχή σας, **επισκεφθείτε** την κοιλάδα Μπαρόσα το Πάσχα. Τότε γιορτάζεται η Γιορτή του Κρασιού, ενώ τον μήνα Οκτώβρη στην ίδια κοιλάδα διεξάγεται το Μουσικό Φεστιβάλ Μπαρόσα.

Αν σας αρέσουν οι ιπποδρομίες, **να παρευρεθείτε** στο Πασχαλινό Καρναβάλι Ιπποδρομιών του Όκμπανκ, που είναι η μεγαλύτερη Ιπποδρομία. **Αν βέβαια αντιπαθείτε** τις ιπποδρομίες και **βρεθείτε** τυχαία ή αναγκαστικά στον χώρο όπου πραγματοποιούνται, **μπορείτε** απλώς να κάνετε ένα πικνίκ και... να αποχωρήσετε διακριτικά.

Αν πάλι **είστε λάτρεις** της αξεπέραστης γοητείας του παρωχημένου, **μην χάσετε** τη μοναδική ευκαιρία να παρακολουθήσετε ζωντανά το μεγαλύτερο ράλι-αντίκα στο νότιο ημισφαίριο. Συμμετέχει πολύς κόσμος από την Αυστραλία και το εξωτερικό.

Συμμετοχές από την Ελλάδα και το εξωτερικό συγκεντρώνει στην Αδελαΐδα και η Εβδομάδα των Συγγραφέων. Με την ευκαιρία αυτή παρουσιάζονται νέα βιβλία, διαβάζονται κείμενα και πραγματοποιούνται ενδιαφέρουσες συζητήσεις.

Επεξεργασία κειμένου 3

Σωστό ή λάθος;

1. Στη νότια Αυστραλία πραγματοποιούνται ποικίλες εκδηλώσεις σε διάφορες ημερομηνίες μέσα στον χρόνο.
2. Στο κείμενο αναφέρονται πέντε από αυτές τις εκδηλώσεις.
3. Αν σας αρέσουν τα άλογα, μπορείτε να τα απολαύσετε να καλπάζουν στην κοιλάδα Μπαρόσα.
4. Οι Ιπποδρομίες είναι ένα θέαμα, που πρέπει να παρακολουθούν υποχρεωτικά όλοι οι Αυστραλοί υπήκοοι.
5. Για την ενημέρωσή σας σε θέματα βιβλιογραφίας, θα πρέπει να βρεθείτε για μία εβδομάδα στην Αδελαΐδα.

ΜΕΡΟΣ Β΄**Γραμματική****1. Θεωρία****Υποθετικές προτάσεις**

Υποθετικές λέγονται οι δευτερεύουσες προτάσεις που περιέχουν την προϋπόθεση (τον όρο), που πρέπει να ισχύει, για να γίνει αυτό που δηλώνει η κύρια πρόταση. Εισάγονται με τον υποθετικό σύνδεσμο αν (εάν) ή με τους συνδέσμους σαν, άμα, να (να μην), όταν αυτοί έχουν υποθετική σημασία. Έχουν άρνηση δε(ν).

Παραδείγματα:

Αν πας στο χωριό, θα περάσεις ωραία.

Αν πάτε στη Ρώμη, να επισκεφτείτε οπωσδήποτε τον Άγιο Πέτρο.

Εάν χάσεις τη μάχη, δεν θα χάσεις τον πόλεμο.

Αν ήμουν πλούσιος, θα έκανα όλες τις επιθυμίες μου πραγματικότητα.

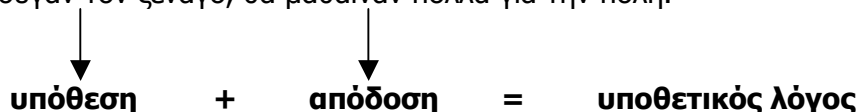
Σαν χάσει ο άνθρωπος την τιμή του, καταστρέφεται η ζωή του.

Άμα βιάζεσαι, κάνεις λάθη.

Να μην το έβλεπα ο ίδιος, δεν θα το πίστευα.

Η υποθετική πρόταση λέγεται και **υπόθεση** και η κύρια πρόταση, που προσδιορίζεται από αυτήν, **απόδοση**. Υπόθεση και απόδοση μαζί αποτελούν τον **υποθετικό λόγο**:

Αν άκουγαν τον ξεναγό, θα μάθαιναν πολλά για την πόλη.

Παρατηρήσεις στους υποθετικούς λόγους

1. Για να εκφραστεί εντονότερα μια υπόθεση, αντί για υποθετική πρόταση μπορεί να έχουμε ευθεία ερώτηση:

Παράδειγμα: **Έχεις μάτια;** τα βλέπεις όλα.

2. Δύο ή περισσότερες υποθετικές προτάσεις με αντίθετο περιεχόμενο μπορεί να προσδιορίζουν την ίδια πρόταση και να συνδέονται μεταξύ τους

α) είτε με διαχωριστικούς συνδέσμους χωρίς υποθετικό σύνδεσμο

β) είτε με το και, και με υποθετικό σύνδεσμο:

Παράδειγμα: **Είτε** το θέλεις **είτε** δεν το θέλεις, αυτό θα γίνει.

Κι αν περνάς **κι αν** δεν περνάς, τα παπούτσια σου χαλάς.

3. Συχνά από έναν υποθετικό λόγο λείπει η υπόθεση ή η απόδοση, γιατί εννοείται από τα συμφραζόμενα ή μπορεί να αντικατασταθεί από μια λέξη, που υπάρχει στη φράση. Επίσης, κάποτε παραλείπεται η απόδοση, και η υπόθεση, που μένει, παίρνει την έννοια θερμής ευχής και ισοδυναμεί με κύρια πρόταση.

Παράδειγμα:

Να προσέχεις, μόνο **έτσι** θα μάθεις γράμματα.

(παραλείπεται η υπόθεση -αν προσέχεις- που την αντικαθιστά η λέξη «έτσι»).

Αύριο θα πάμε εκδρομή, **εκτός** αν βρέχει.
(παραλείπεται η απόδοση -δεν θα πάμε- που την αντικαθιστά η λέξη «εκτός»).

Αν γνώριζε!

(λείπει η απόδοση, και η υπόθεση που υπάρχει παίρνει την έννοια θερμής ευχής και ισοδυναμεί με κύρια πρόταση. Ολοκληρωμένος ο υποθετικός λόγος: Αν το γνώριζε, θα έμμενε έκπληκτος).

4. Πολλές φορές προτάσεις που εισάγονται με αν δεν είναι υποθέσεις και δεν υπάρχει πραγματικός υποθετικός λόγος. Με αυτές εκφράζεται πιο παραστατικά:

α) παρομοίωση: Από τότε, **αν τον είδες εσύ**, τον είδα κι εγώ.
(=όσο τον είδες εσύ άλλο τόσο τον είδα κι εγώ)

β) έντονη αντίθεση: **Αν εσύ είσαι έξυπνος**, εγώ είμαι ευφυΐα.
(= εσύ είσαι έξυπνος, εγώ όμως είμαι ευφυΐα)

γ) αιτία: Δεν απελπίστηκε **αν δεν τα κατάφερε** με την πρώτη φορά.
(= επειδή δεν τα κατάφερε)

δ) αποτέλεσμα: **Αν έχει τώρα μια καλή δουλειά**, αιτία είναι οι γνωριμίες της γυναίκας του.
(= οι γνωριμίες της γυναίκας του είναι η αιτία ώστε να έχει τώρα καλή δουλειά)

ε) ανάπτυξη του αόριστου νοήματος μιας αντωνυμίας ουδέτερου γένους. Η υπόθεση τότε ισοδυναμεί με ειδική πρόταση με άρθρο:

Αν είμαι σήμερα κάτι, το χρωστώ σ' αυτόν.
(= το ότι είμαι σήμερα κάτι το χρωστώ σ' αυτόν)

στ) απειλή (συνήθως χωρίς την απόδοση):

Αν σε πιάσω...

5. Ο αν μπορεί επίσης:

α) να εκφράζει ευχή με παρατατικό οριστικής:
Αχ, αν το ήξερα πιο πριν! (= μακάρι να το ήξερα...)

β) να εισάγει πλάγια ερωτηματική πρόταση:
Ρώτησέ τον αν πήγε σήμερα σχολείο.

2. Ασκήσεις

1. Διάλεξε την κατάλληλη απάντηση για να συμπληρώσεις τις υποθετικές προτάσεις.

1. Αν (δουλέψεις / δούλευες) εντατικά, θα προοδεύσεις.
2. Αν (μιλήσω / μιλώ), θα της προκαλέσω κακό.
3. Θα το μετανιώσεις, αν δεν (προσέξεις / πρόσεχες).
4. (Θα ξυπνώ / Θα ξυπνήσω) πτώμα, αν δεν ξαπλώσω αμέσως.
5. Αν δεν κάνεις ό,τι σου λέω, θα σε (δέρνω / δείρω)!

2. Διάλεξε την κατάλληλη απάντηση για να συμπληρώσεις τις υποθετικές προτάσεις.

1. Αν (πηγαίνεις / πήγαινες) στην Αυστραλία, θα γινόσουν πλούσιος.
2. Αν (διαβάσεις / διάβαζες) αρκετά, θα περάσεις τις εξετάσεις.
3. (Θα ταξιδέψω / Θα ταξιδευσω) με κάποιον άλλο, αν δεν ερχόσουν εσύ.
4. Δεν (θα πετάξω / θα πετούσα) ως την Ωκεανία, αν δεν περίμενα ότι θα πάρω τις πληροφορίες που χρειάζομαι.
5. Αν (έρθετε / ερχόσαστε) στην Ωκεανία, θα γοητευτείτε.

3. Σωστό ή Λάθος;

1. Αν είχα ειδοποιηθεί, θα πάρω αυτό το τρένο.
2. Θα είχα χτίσει μεγαλύτερο σπίτι, αν είχα κερδίσει το λαχείο.
3. Δε θα είχα παντρευτεί τόσο νέα, αν τον γνώριζα καλύτερα.
4. Αν είχανε μάθει τα νέα εγκαίρως, θα είχαν γλιτώσει την ταλαιπωρία.
5. Αν δεν είχες χάσει το λεωφορείο, δε θα ειδωθούμε.

4. Σύνδεσε τις προτάσεις για να σχηματίσεις σωστούς υποθετικούς λόγους.

1. Αν προχωρούσες λίγο πιο γρήγορα,	α' δεν θα φτάναμε εκεί νωρίτερα από τη Δευτέρα.
2. Αν είχα ταξιδέψει περισσότερες φορές στην Ελλάδα,	β' θα μπορούσες να εγγραφείς σε υψηλότερο επίπεδο.
3. Αν δεν είχαμε <u>αναρριχηθεί</u> με τέτοιο ρίσκο,	γ' δεν θα είχαμε φτάσει ποτέ στην κορυφή.
4. Αν η Αθήνα δεν είχε οργανώσει τους Ολυμπιακούς Αγώνες 2004,	δ' θα είχα μάθει τα ελληνικά πολύ καλύτερα.
5. Αν ξεκινούσαμε σήμερα για τη Νέα Ζηλανδία,	ε' η Ελλάδα θα είχε χάσει μια μοναδική ευκαιρία.

5. Συμπλήρωσε τα κενά με τον κατάλληλο χρόνο των ρημάτων.

δουλεύω (εσύ)	περιμένω	ξέρω	έχω	διαβάζω
---------------	----------	------	-----	---------

1. Αν βρω χρόνο, ...το βιβλίο σου.
2. Αν δεν ..... δουλειά, θα έβλεπα την ταινία.
3. Αν κέρδιζα το λαχείο, δεν .....
4. Αν ..... ότι θα χιόνιζε, δεν θα είχα βγει από το σπίτι.
5. Αν με ..... στη στάση, δεν θα έχανες το δρόμο

6. Σύνδεσε τις προτάσεις με τον κατάλληλο τύπο των ρημάτων, για να σχηματίσεις σωστούς υποθετικούς λόγους.

1. Αν ..... (βρίσκω, εμείς) κάποια χρήματα,	α' πάρε ό,τι θέλεις από το ψυγείο.
2. Αν ..... (πεινάω, εσύ),	β' θα τους προλάβετε.
3. Αν ..... (αισθάνομαι, εσύ) κουρασμένος,	γ' θα σε δανείσουμε.
4. Αν ..... (χτυπάω) το κουδούνι,	δ' μην ανοίξεις.
5. Αν ..... (έρχομαι, εσείς) νωρίς,	ε' να πας κατευθείαν για ύπνο.

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Παιχνιδόλεξα

1. Σταυρόλεξο

Συμπλήρωσε τα κενά με τον σωστό τύπο των λέξεων στην παρένθεση.

- Μπορείς να ..... αυτό το έγγραφο, σε παρακαλώ; (κοιτάζω)
- Αν σήμερα μιλώ τρεις ξένες γλώσσες, το ..... στη μητέρα μου, η οποία πάντα έλεγε ότι οι ξένες γλώσσες είναι πλούτος. (χρωστώ)
- Αύριο θα πάμε βόλτα στο βουνό, εκτός αν έχει ..... (χιονίζει)
- Αν δεν είχε ..... τη μητέρα της, αυτή θα ανησυχούσε πολύ. (ειδοποιώ)
- Αν ήξερα ότι θα επισκεφτείτε τη Θεσσαλονίκη, θα είχαμε ..... (ορίζω) κάποιο ραντεβού για να γνωριστούμε καλύτερα.

										5					
			3				2								
	4														
1															

2. Κρεμάλα

- Πληθυσμός που έχει τα χαρακτηριστικά του έθνους, αλλά δεν αναγνωρίζεται ως αυτοτελής οντότητα.
- Πληρώνω μια οφειλή ή ένα συμφωνημένο ποσό χρημάτων.
- Αυτός που ανήκει στο ίδιο γένος με κάποιον άλλο ή έχει τις ίδιες ιδιότητες.

- Ε _ _ _ _ _
- Κ _ _ _ _ _
- Ο _ _ _ _ _

3. Παζλ

- Τα ακίνητα στο Σίδνεϊ είναι ακριβά, επειδή
  - η πόλη έχει εβδομήντα παραλίες.
  - υπάρχει μεγάλη ζήτηση.
  - έχει πολλούς μετανάστες.
- Στο Σίδνεϊ συμβιώνουν
  - διακόσιες εθνότητες.

- β. λίγο λιγότερες από τριακόσιες εθνότητες.
- γ. πεντακόσιες τρεις εθνότητες.
- 3. Η πρώτη ελληνική εφημερίδα εκδόθηκε
  - α. στο Σίδνεϊ.
  - β. στη Μελβούρνη.
  - γ. στην Καμπέρα.
- 4. Σήμερα στην Αυστραλία ζουν
  - α. 100.000 Έλληνες.
  - β. 1.000.000 Έλληνες.
  - γ. 600.000 Έλληνες.
- 5. Το Πάσχα, στην κοιλάδα Μπαρόσα γιορτάζουν
  - α. το Καρναβάλι.
  - β. το Μουσικό Φεστιβάλ.
  - γ. τη Γιορτή του Κρασιού.

4. **Λαγός και Χελώνα**

Σχηματίστε τον άλλο αριθμό των ουσιαστικών:

- του ακινήτου: .....
- την εθνότητα: .....
- το παρατηρητήριο: .....
- τη ζητιανιά: .....
- της εθνοσυνέλευσης: .....
- του πρόσφυγα: .....
- τον φορέα: .....
- του καημού: .....

5. **Γραφομηχανή**

αμιγώς, ζήτηση, διεξάγομαι, αβάσιμος, αποσπασμένος, σοβινιστικός, ακίνητα, σημειωτέον, καταβάλλω, εκθαμβωτικός, εθνότητα, ομογενής, μεταναστεύω, σκαρφαλώματα, ανεπαρκής, παρατηρητήριο, ελλιπή πρωτοποριακός, κοιλάδα, παρωχημένος

6. Ποίημα

Άκουσε και συμπλήρωσε.

YARA YARA

Ν. Καββαδίας

Καθώς ..... φύλαγε βάρδια ο κάβος.
Σε σπίτι μέσα, ξέχασες προχτές το φυλαχτό.
Γελάς, μα εγώ σε πούλησα στο Rio για δυο centavos
κι απέ σε ξαναγόρασα ακριβά στη Βηρυτό.

Με πορφυρό στα χείλη μου κοχύλι σε προστάζω.
Στο χέρι το γεράκι σου και τα σκυλιά λυτά.
Απάνωθέ μου σκούπισε τη θάλασσα που στάζω
και μάθε με να περπατώ πάνω στη γη σωστά.

Κούκο φορούσες ..... μικρός και κολαρίνα.
Ναυτάκι του γλυκού νερού.
Σε πιάνει - μην το πεις αλλού - σα γάτα η λαμαρίνα
και σε σαστίζει ξαφνικό προβέτζο του καιρού.

Το κύμα πάρε του φιδιού και δώσ' μου ένα μαντίλι.
Εγώ, - και σ' έγδυσα μπροστά στο γέρο Τισιανό.
Βίρα, Κεφαλονίτισσα, και μάινα το καντήλι.
Σε λόφο γιαπωνέζικο κοιμάται το στερνό.

Σου πήρ' από τη Νάπολη μια ψεύτικη καμέα
κι ένα κοράλλι ξέθωρο μαζί.
Πίσω απ' το φριγκορίφικο στην άδεια προκουμαία
έβενος, -..... της φωτιάς, στο βάθος κρεμεζί.

Φώτα του Melbourne. Βαρετά κυλάει ο Yara Yara
ανάμεσα σε ..... πελώρια και βουβά,
φέρνοντας προς το πέλαγος, χωρίς να δίνει δυάρα,
του κοριτσιού το φίλημα, που στοίχισε ακριβά.

Γερά την ανεμόσκαλα. Καφέ για τον πιλότο.
Λακίζετε, αλυσόδετοι του στεριανού καημού.
Και σένα, που σε κέρδισα μιανής νυχτιάς σε λότο,
σμίγεις και πας με τον καπνό του γκριζου ποταμού.

Μια βάρκα θέλω, ποταμέ, να ρίξω από χαρτόνι,
όπως αυτές που παίζουνε στις όχθες μαθητές.
Σκοτώνει, πες μου, ο χωρισμός; -....., δε σκοτώνει.
Ποιος είπε φούντο; Ψέματα. Δε φτάσαμε ποτές,

ΜΕΡΟΣ Δ '**Λεξικό Ενότητας**

- ζήτηση η: γενική εκδήλωση αγοραστικού ενδιαφέροντος για την απόκτηση (με αγορά) αγαθού
Στις αρχές του καλοκαιριού αυξάνεται η ζήτηση σε μηχανήματα κλιματισμού.

η ζήτηση	οι ζητήσεις
της ζήτησης	των ζητήσεων
τη ζήτηση	τις ζητήσεις
- ζήτηση	- ζητήσεις

- ακίνητο το: το έδαφος και τα συστατικά του μέρη (π.χ. τα διάφορα κτίσματα) ως περιουσιακά στοιχεία
Είχε στην κατοχή του τρία ακίνητα και δύο πολυτελή αυτοκίνητα.

το ακίνητο	τα ακίνητα
του ακινήτου	των ακινήτων
το ακίνητο	τα ακίνητα
- ακίνητο	- ακίνητα

- σημειωτέο(ν): πρέπει να σημειωθεί, πρέπει να ληφθεί υπόψη
Σημειωτέον ότι κανείς δεν είναι ικανοποιημένος από τα νέα μέτρα.

- συμβιώνω: ζω στον ίδιο χώρο με κάποιον άλλον
(συμβιώνω, συμβίωνα, συμβίωσα, θα συμβιώνω, θα συμβιώσω, έχω συμβιώσει, είχα συμβιώσει, θα έχω συμβιώσει)
Οι λαοί της περιοχής συμβιώνουν αρμονικά εδώ και 300 χρόνια.

- εθνότητα η: το σύνολο των μελών μιας εθνικής ομάδας ή μιας πολιτισμικά διακριτής ομάδας μέσα στο ίδιο έθνος
Τα προβλήματα των εθνοτήτων στην περιοχή των Βαλκανίων γνωρίζουν στις μέρες μας καινούργια ένταση.

η εθνότητα	οι εθνότητες
της εθνότητας	των εθνοτήτων
την εθνότητα	τις εθνότητες
- εθνότητα	- εθνοότητες

- εκθαμβωτικός, -ή, -ό: αυτός που θαμπώνει τα μάτια με την ακτινοβολία του, που εντυπωσιάζει
Πρόκειται για ένα άγαλμα εκθαμβωτικής ομορφιάς, που χρονολογείται στην εποχή της Αναγέννησης.

εκθαμβωτικός	εκθαμβωτική	εκθαμβωτικό
εκθαμβωτικού	εκθαμβωτικής	εκθαμβωτικού
εκθαμβωτικό	εκθαμβωτική	εκθαμβωτικό

εκθαμβωτικέ	εκθαμβωτική	εκθαμβωτικό
εκθαμβωτικοί	εκθαμβωτικές	εκθαμβωτικά
εκθαμβωτικών	εκθαμβωτικών	εκθαμβωτικών
εκθαμβωτικούς	εκθαμβωτικές	εκθαμβωτικά
εκθαμβωτικοί	εκθαμβωτικές	εκθαμβωτικά

- ώρα αιχμής η: η ώρα κατά την οποία παρατηρείται κορύφωση της κυκλοφοριακής κίνησης ή της κίνησης πελατών στα καταστήματα
Υπολογίζεται ότι τις ώρες αιχμής ο αριθμός των αυτοκινήτων που περνούν από τη γέφυρα διπλασιάζεται.
- αναρριχώμαι: ανεβαίνω έρποντας, χρησιμοποιώντας χέρια και πόδια, σκαρφαλώνω
(αναρριχώμαι, αναρριχώμουν, αναρριχήθηκα, θα αναρριχώμαι, θα αναρριχηθώ, έχω αναρριχηθεί, είχα αναρριχηθεί, θα έχω αναρριχηθεί)
Η πλαγιά του βουνού ήταν τόσο απότομη που κανείς δεν τολμούσε να αναρριχηθεί πάνω της.
- παρατηρητήριο το: φυσική ή ειδικά διαμορφωμένη θέση από την οποία γίνεται παρατήρηση (προσεκτική και συστηματική παρακολούθηση) με ειδικά όργανα, π.χ. κιάλια, τηλεσκόπια
Από το παρατηρητήριό του παρακολουθούσε κάθε πρωί τη συμπεριφορά των πουλιών.

το παρατηρητήριο	τα παρατηρητήρια
του παρατηρητηρίου	των παρατηρητηρίων
το παρατηρητήριο	τα παρατηρητήρια
- παρατηρητήριο	- παρατηρητήρια
- σκαρφάλωμα το: το ανέβασμα σε ψηλό και δυσπρόσιτο μέρος, με ταυτόχρονη χρήση χεριών και ποδιών
Το σκαρφάλωμα αποδείχτηκε εξαιρετικά δύσκολο, ακόμα και για εμάς που ήμασταν αρκετά γυμνασμένοι.

το σκαρφάλωμα	τα σκαρφαλώματα
του σκαρφαλώματος	των σκαρφαλωμάτων
το σκαρφάλωμα	τα σκαρφαλώματα
- σκαρφάλωμα	- σκαρφαλώματα
- σκάρωμα το: η ναυπήγηση νέου πλοίου, η επινόηση μιας καινούριας ιδέας και η αρχή της εφαρμογής της
Με τα σκαρώματά τους κατάφεραν ώστε κανείς να μην τους εμπιστεύεται.

το σκάρωμα	τα σκαρώματα
του σκαρώματος	των σκαρωμάτων
το σκάρωμα	τα σκαρώματα
- σκάρωμα	- σκαρώματα

- πλάγιασμα το: το ξάπλωμα στο κρεβάτι για ξεκούραση ή για ύπνο
Έβλεπες καθαρά το πλάγιασμα των δέντρων από το δυνατό αέρα.

το πλάγιασμα	τα πλαγιάσματα
του πλαγιάσματος	των πλαγιασμάτων
το πλάγιασμα	τα πλαγιάσματα
- πλάγιασμα	- πλαγιάσματα

- ζητιανιά η: η πράξη του να ζητιανεύει κανείς, η κατάσταση του να ζει ζητιανεύοντας, δηλαδή ζητώντας χρήματα από τους άλλους
Η ζητιανιά για αυτούς είναι τρόπος ζωής.

η ζητιανιά	οι ζητιανιές
της ζητιανιάς	των ζητιανιών
τη ζητιανιά	τις ζητιανιές
- ζητιανιά	- ζητιανιές

- εθνοσυνέλευση η: συνέλευση (συγκέντρωση με συγκεκριμένα θέματα συζήτησης) των αντιπροσώπων ενός έθνους, η οποία αντιπροσωπεύει τη θέληση του λαού
Το θέμα του νέου συντάγματος θα συζητηθεί στην Γ' Εθνοσυνέλευση.

η εθνοσυνέλευση	οι εθνοσυνελεύσεις
της εθνοσυνέλευσης (εθνοσυνελεύσεως)	των εθνοσυνελεύσεων
την εθνοσυνέλευση	τις εθνοσυνελεύσεις
- εθνοσυνέλευση	- εθνοσυνελεύσεις

- εθνοφρουρά η: ένοπλη δύναμη του έθνους ή οργάνωση πολιτών που φέρουν όπλα, η οποία δημιουργείται σε έκτακτες περιστάσεις για την τήρηση της τάξης, εθνοφυλακή
Πήρε το παλιό κυνηγητικό του όπλο και ζήτησε να ενταχθεί στην εθνοφρουρά.

η εθνοφρουρά	οι εθνοφρουρές
της εθνοφρουράς	των εθνοφρουρών
την εθνοφρουρά	τις εθνοφρουρές
- εθνοφρουρά	- εθνοφρουρές

- μεταναστεύω: εγκαταλείπω την πατρίδα μου ή γενικότερα τον τόπο διαμονής μου, για να εγκατασταθώ για μεγάλο χρονικό διάστημα ή μόνιμα σε άλλη πόλη ή χώρα
(μεταναστεύω, μετανάστευα, μετανάστευσα, θα μεταναστεύω, θα μεταναστεύσω, έχω μεταναστεύσει, είχα μεταναστεύσει, θα έχω μεταναστεύσει)
Αποφάσισαν να μεταναστεύσουν στη Γερμανία, αναζητώντας καλύτερη τύχη.

- πρόσφυγας ο: το πρόσωπο που αναγκάζεται να φύγει από τον τόπο διαμονής του ή την πατρίδα του, κυρίως για να αποφύγει διωγμούς από την επίσημη εξουσία
Στη χώρα αυτή βρίσκονται ακόμα χιλιάδες πρόσφυγες, που κατέφυγαν εκεί εξαιτίας του εμφύλιου πολέμου.

ο πρόσφυγας του πρόσφυγα τον πρόσφυγα - πρόσφυγα	οι πρόσφυγες των προσφύγων τους πρόσφυγες - πρόσφυγες
---	--

- τεχνοκράτης ο: ανώτερος διοικητικός υπάλληλος, ειδικός επιστήμονας ή πολιτικός, ο οποίος ενεργεί με βάση τις οικονομικές συνθήκες και απαιτήσεις βάζοντας σε δεύτερη μοίρα τον ανθρώπινο παράγοντα
Ήταν ένας ψυχρός τεχνοκράτης, αλλά η τακτική που ακολούθησε είχε πολύ καλά αποτελέσματα για τη χώρα.

ο τεχνοκράτης του τεχνοκράτη τον τεχνοκράτη - τεχνοκράτη	οι τεχνοκράτες των τεχνοκρατών τους τεχνοκράτες - τεχνοκράτες
---	--

- συρρέω: συγκεντρώνομαι μαζί με μεγάλο αριθμό άλλων (συρρέω, συνέρεια, συνέρεια, θα συρρέω, θα συρρεύσω, έχω συρρεύσει, είχα συρρεύσει, θα έχω συρρεύσει)

Μεγάλα πλήθη συνέρεισαν στον λόγο που έβγαλε πριν από τις εκλογές.

- αχανής, -ής, -ές: αυτός που απλώνεται σε απέραντη έκταση
Καθόταν και κοίταζε ανέκφραστη το αχανές πέλαγος.

αχανής αχανούς αχανή αχανή	αχανής αχανούς αχανή αχανή	αχανές αχανούς αχανές αχανές
-------------------------------------	-------------------------------------	---------------------------------------

αχανείς αχανών αχανείς αχανείς	αχανείς αχανών αχανείς αχανείς	αχανή αχανών αχανή αχανή
---	---	-----------------------------------

- ομογενής ο/η: αυτός που κατάγεται από το ίδιο γένος, την ίδια φυλή με κάποιον άλλον/ πρόσωπο ελληνικής καταγωγής που έχει εγκατασταθεί οριστικά και μακροχρόνια ή έχει γεννηθεί σε χώρα του εξωτερικού
Πολλοί ομογενείς από την αμερικανική ήπειρο και την Αυστραλία περνούν κάθε χρόνο τις διακοπές τους στην Ελλάδα.

ο ομογενής του ομογενούς τον ομογενή - ομογενή	η ομογενής της ομογενούς την ομογενή - ομογενή	το ομογενές τους ομογενούς το ομογενές - ομογενές
---	---	--

οι ομογενείς των ομογενών	οι ομογενείς των ομογενών	τα ομογενή των ομογενών
------------------------------	------------------------------	----------------------------

τους ομογενείς - ομογενείς	τους ομογενείς - ομογενείς	τα ομογενή - ομογενή
-------------------------------	-------------------------------	-------------------------

- σοβινιστικός, -ή, -ό: αυτός που σχετίζεται ή χαρακτηρίζει τον σοβινισμό, δηλαδή τον τυφλό εθνικισμό, που εξυψώνει φανατικά κάθε εθνικό στοιχείο και περιφρονεί και απορρίπτει τα αντίστοιχα εθνικά στοιχεία άλλων λαών
Αυτές οι απόψεις είναι σοβινιστικές και θα προκαλέσουν σίγουρα την οργισμένη αντίδραση των γειτονικών λαών.

σοβινιστικός σοβινιστικού σοβινιστικό σοβινιστικέ	σοβινιστική σοβινιστικής σοβινιστική σοβινιστική	σοβινιστικό σοβινιστικού σοβινιστικό σοβινιστικό
σοβινιστικοί σοβινιστικών σοβινιστικούς σοβινιστικοί	σοβινιστικές σοβινιστικών σοβινιστικές σοβινιστικές	σοβινιστικά σοβινιστικών σοβινιστικά σοβινιστικά

- ελλιπής, -ής, -ές: αυτός που παρουσιάζει ελλείψεις, που υστερεί, ο ανεπαρκής, ο ατελής
Τα στοιχεία που είχαμε ήταν ελλιπή και δεν μπορούσαν να μας βοηθήσουν ιδιαίτερα στην ανακάλυψη του δολοφόνου.

ελλιπής ελλιπούς ελλιπή ελλιπή	ελλιπής ελλιπούς ελλιπή ελλιπή	ελλιπές ελλιπούς ελλιπές ελλιπές
ελλιπείς ελλιπών ελλιπείς ελλιπείς	ελλιπείς ελλιπών ελλιπείς ελλιπείς	ελλιπή ελλιπών ελλιπή ελλιπή

- ανεπαρκής, -ής, -ές: αυτός που είναι λιγότερος από ό,τι απαιτείται, αυτός που δεν μπορεί να ανταποκριθεί στον σκοπό για τον οποίο προορίζεται
Ο αριθμός των δωματίων είναι ανεπαρκής για να καλύψει τις τουριστικές ανάγκες του καλοκαιριού.

ανεπαρκής ανεπαρκούς ανεπαρκή ανεπαρκή	ανεπαρκής ανεπαρκούς ανεπαρκή ανεπαρκή	ανεπαρκές ανεπαρκούς ανεπαρκές ανεπαρκές
ανεπαρκείς ανεπαρκών ανεπαρκείς ανεπαρκείς	ανεπαρκείς ανεπαρκών ανεπαρκείς ανεπαρκείς	ανεπαρκή ανεπαρκών ανεπαρκή ανεπαρκή

- φορέας ο: διοικητικό όργανο, υπηρεσία ή οργανισμός που έχει την ευθύνη για την πραγματοποίηση συγκεκριμένων στόχων ή την εφαρμογή προγραμμάτων
Ποιος είναι ο αρμόδιος φορέας για τα ολοήμερα σχολεία;

ο φορέας	οι φορείς
του φορέα	των φορέων
τον φορέα	τους φορείς
- φορέα	- φορείς

- αμιγώς: χωρίς να έχει αναμειχθεί (ανακατωθεί) με άλλο υλικό, χωρίς προσμείξεις ή ξένα σώματα
Η περιοχή δεν κατοικείται από αμιγώς ελληνικό πληθυσμό.

- εθνοτικώς: σχετικά με μια εθνότητα, συνήθως μειονοτική, σε έναν ευρύτερο χώρο έθνους – κράτους
Υπήρχαν σχολεία εθνοτικώς ελληνικά, στα οποία μπορούσαν να πάνε τα παιδιά της ελληνικής μειονότητας μόνο, αλλά και σχολεία εθνοτικώς μεικτά, στα οποία μπορούσαν να πάνε παιδιά από όλες τις μειονοτικές ομάδες.

- καταβάλλω: (για χρήματα) πληρώνω, καταθέτω
(καταβάλλω, κατέβαλλα, κατέβαλα, θα καταβάλλω, θα καταβάλω, έχω καταβάλει, είχα καταβάλει, θα έχω καταβάλει)
Ο φόρος που θα καταβάλετε είναι ανάλογος με το εισόδημά σας.

- αποσπασμένος, -η, -ο: (για υπαλλήλους) κάποιος που έχει μεταφερθεί από την οργανική του θέση και έχει τοποθετηθεί προσωρινά σε άλλη θέση
Ήταν αποσπασμένος για δύο χρόνια στη Λήμνο, για να είναι κοντά στη γυναίκα του που έκανε εκεί το αγροτικό της ως γιατρός.

αποσπασμένος	αποσπασμένη	αποσπασμένο
αποσπασμένου	αποσπασμένης	αποσπασμένου
αποσπασμένο	αποσπασμένη	αποσπασμένο
αποσπασμένε	αποσπασμένη	αποσπασμένο

αποσπασμένοι	αποσπασμένες	αποσπασμένα
αποσπασμένων	αποσπασμένων	αποσπασμένων
αποσπασμένους	αποσπασμένες	αποσπασμένα
αποσπασμένοι	αποσπασμένες	αποσπασμένα

- αβάσιμος, -η, -ο: αυτός που δεν είναι βάσιμος, ο αστήρικτος, ο αδικαιολόγητος
Οι φόβοί σας είναι αβάσιμοι, καθώς δεν υπάρχει κανένα ανησυχητικό στοιχείο.

αβάσιμος	αβάσιμη	αβάσιμο
αβάσιμου	αβάσιμης	αβάσιμου
αβάσιμο	αβάσιμη	αβάσιμο
αβάσιμε	αβάσιμη	αβάσιμο

αβάσιμοι	αβάσιμες	αβάσιμα
αβάσιμων	αβάσιμων	αβάσιμων
αβάσιμους	αβάσιμες	αβάσιμα
αβάσιμοι	αβάσιμες	αβάσιμα

- πρωτοποριακός, -ή, -ό: αυτός που σχετίζεται με την πρωτοπορία, προοδευτικός, νεωτεριστικός, που προηγείται της εποχής του
Οι ιδέες του είναι συχνά πρωτοποριακές και φανερώνουν ένα πνεύμα ανήσυχο που οι άλλοι δεν μπορούν εύκολα να παρακολουθήσουν.

πρωτοποριακός	πρωτοποριακή	πρωτοποριακό
πρωτοποριακού	πρωτοποριακής	πρωτοποριακού
πρωτοποριακό	πρωτοποριακή	πρωτοποριακό
πρωτοποριακέ	πρωτοποριακή	πρωτοποριακό
πρωτοποριακοί	πρωτοποριακές	πρωτοποριακά
πρωτοποριακών	πρωτοποριακών	πρωτοποριακών
πρωτοποριακούς	πρωτοποριακές	πρωτοποριακά
πρωτοποριακοί	πρωτοποριακές	πρωτοποριακά

- λαμβάνω χώρα: συντελούμαι, γίνομαι
Η συνάντηση κορυφής θα λάβει χώρα στο παλιό κάστρο των ιπποτών.
- κοιλάδα η: το κοίλωμα (βαθούλωμα) εδάφους που περικλείεται από βουνά ή υψώματα και σχηματίστηκε από τη διάβρωση του νερού.
Στο βάθος της κοιλάδας κυλούσε αργά ο μεγάλος ποταμός σχηματίζοντας μια καταπράσινη ζώνη.

η κοιλάδα	οι κοιλάδες
της κοιλάδας	των κοιλάδων
την κοιλάδα	τις κοιλάδες
- κοιλάδα	- κοιλάδες

- διεξάγομαι: γίνομαι, βρίσκομαι σε εξέλιξη
(διεξάγομαι, διεξαγόμεουν, διεξήχθην, θα διεξάγομαι, θα διεξαχθώ, έχω διεξαχθεί, είχα διεξαχθεί, θα έχω διεξαχθεί)
Η κίνηση στους δρόμους διεξάγεται με μεγάλη δυσκολία.
- παρωχημένος, -η, -ο: αυτός που έχει ξεπεραστεί, που έχει παρέλθει ή που δεν είναι μοντέρνος
Με τέτοιες παρωχημένες αντιλήψεις μάς γυρίζεις εκατό χρόνια πίσω!

παρωχημένος	παρωχημένη	παρωχημένο
παρωχημένου	παρωχημένης	παρωχημένου
παρωχημένο	παρωχημένη	παρωχημένο
παρωχημένε	παρωχημένη	παρωχημένο

παρωχημένοι παρωχημένων παρωχημένου παρωχημένοι	παρωχημένες παρωχημένων παρωχημένες παρωχημένες	παρωχημένα παρωχημένων παρωχημένα παρωχημένα
--	--	---

- κάβος ο: έκταση στεριάς που προεξέχει μέσα στη θάλασσα, απόκρημνο και μεγάλο σε ύψος ακρωτήριο
Μόλις διαλύθηκε η ομίχλη, φάνηκε μπροστά τους σε όλο του το μεγαλείο ο Κάβος του Φονιά.

ο κάβος του κάβου τον κάβο - κάβε	οι κάβοι των κάβων τους κάβους - κάβοι
--	---

- πορφυρός, -ή, -ό: αυτός που έχει το βαθυκόκκινο χρώμα της πορφύρας (μαλάκιο, που εκκρίνει βαθυκόκκινη ουσία η οποία χρησιμοποιούνταν στην αρχαιότητα ως βαφή)
Έβγαλε από την ντουλάπα ένα πανέμορφο πορφυρό βελούδινο ύφασμα και του το έδωσε αμίλητη.

πορφυρός πορφυρού πορφυρό πορφυρέ	πορφυρή πορφυρής πορφυρή πορφυρή	πορφυρό πορφυρού πορφυρό πορφυρό
πορφυροί πορφυρών πορφυρούς πορφυροί	πορφυρές πορφυρών πορφυρές πορφυρές	πορφυρά πορφυρών πορφυρά πορφυρά

- κούκος ο: είδος μάλλινου σκούφου
Στο κεφάλι του φορούσε έναν παλιό κόκκινο κούκο.

ο κούκος του κούκου τον κούκο - κούκε	οι κούκοι των κούκων τους κούκους - κούκοι
--	---

- κολαρίνα η: μεγάλος κολλαριστός άσπρος γιακάς
Η μπλούζα του ήταν ναυτική και είχε μια μεγάλη κάτασπρη κολαρίνα.

η κολαρίνα της κολαρίνας την κολαρίνα - κολαρίνα	οι κολαρίνες των - τις κολαρίνες - κολαρίνες
---	---

- του γλυκού νερού: για κάποιον ή κάτι που δεν αξίζει την ιδιότητα που έχει

Ήταν καπετάνιος του γλυκού νερού, που δεν είχε κυβερνήσει ποτέ του ούτε βάρκα από χαρτί.

- βίρα: (ναυτικό πρόσταγμα) τράβα! σήκωσε!
Βίρα τις άγκυρες, για να φύγουμε!
- μάινα: (ναυτικό πρόσταγμα) χαλάρωσε, κατέβασε (τα πανιά)!
Μάινα κι αράξαμε!
- καντήλι το: μικρή λυχνία που καίει με λάδι (συνήθως μπροστά στις εικόνες των αγίων και στους τάφους των νεκρών)
Κάθε μέρα πήγαινε στο νεκροταφείο και άναβε το καντήλι του παππού.

το καντήλι	τα καντήλια
του καντηλιού	των καντηλιών
το καντήλι	τα καντήλια
- καντήλι	- καντήλια

- έβενος ο/η: σκληρό, ανθεκτικό, μελανού χρώματος ξύλο, από τροπικά δέντρα της Αφρικής και της Ασίας, το στιλπνό μαύρο χρώμα
Τα μαλλιά του ήταν μαύρα σαν τον έβενο.

ο/η έβενος	οι έβενοι
του/της εβένου	των εβένων
τον/την έβενο	τους/ τις εβένους
- έβενε	- έβενοι

- πελώριος, -α, -ο: αυτός που έχει πολύ μεγάλο μέγεθος, τεράστιες διαστάσεις
Μπροστά μας υψωνόταν ένα πελώριο βουνό με την κορυφή του κρυμμένη μέσα σε σύννεφα.

πελώριος	πελώρια	πελώριο
πελώριου	πελώριας	πελώριου
πελώριο	πελώρια	πελώριο
πελώριε	πελώρια	πελώριο
πελώριοι	πελώριες	πελώρια
πελώριων	πελώριων	πελώριων
πελώριους	πελώριες	πελώρια
πελώριοι	πελώριες	πελώρια

- βουβός, -ή, -ό: αυτός που δεν μιλά, που μένει σιωπηλός
Έμειναν βουβοί μπροστά στο μέγεθος της καταστροφής.

βουβός	βουβή	βουβό
βουβού	βουβής	βουβού
βουβό	βουβή	βουβό
βουβέ	βουβή	βουβό

βουβοί	βουβές	βουβά
βουβών	βουβών	βουβών
βουβούς	βουβές	βουβά
βουβοί	βουβές	βουβά

- δεν δίνω дуάρα: δεν με απασχολεί τίποτε, αδιαφορώ πλήρως
Δεν δίνω дуάρα αν έχεις δίκιο ή άδικο. Σε βαρέθηκα πια!
- λακίζω: δείχνω δειλία, απομακρύνομαι τρέχοντας από το φόβο μου
(λακίζω, λάκιζα, λάκισα, θα λακίζω, θα λακίσω, έχω λακίσει, είχα λακίσει, θα έχω λακίσει)
Ήταν όλο μεγάλα λόγια, αλλά, μόλις είδε τους εχθρούς, λάκισε.
- καημός ο: η βαθιά λαχτάρα, η έντονη και βασανιστική επιθυμία που συνήθως μένει απραγματοποίητη
Είναι βαρύς και αβάσταχτος ο καημός της ξενιτιάς.

ο καημός	οι καημοί
του καημού	των καημών
τον καημό	τους καημούς
- καημέ	- καημοί
- σμίγω: συναντιέμαι με κάποιον, ενώνομαι, συμπίπτω στο ίδιο σημείο
(σμίγω, έσμιγα, έσμιξα, θα σμίγω, θα σμιζω, έχω σμίξει, είχα σμίξει, θα έχω σμίξει)
Σε αυτό το σημείο σμίγουν ο ποταμός και η θάλασσα.

ΜΕΡΟΣ Ε΄**Τεστ αυτοαξιολόγησης****1. Συμπλήρωσε τις προτάσεις με τις λέξεις της παρένθεσης στον σωστό τύπο.**

- α. Αν δεν μου είχε ..... (συμπαραστέκομαι), θα είχα χαθεί.
- β. Αν πηγαίναμε με τα πόδια, δεν θα είχαμε ..... (προφταίνω).
- γ. Αν μου το είχες ..... (λέω), θα ερχόμουν.
- δ. Αν δεν είχε τόσα οικογενειακά προβλήματα, θα ..... (χαμογελώ, αυτή) περισσότερο.
- ε. Αν ήσουν λουλούδι, ποιο λουλούδι ..... (θέλω, εσύ) να είσαι;

2. Συμπλήρωσε τις προτάσεις με τις λέξεις της παρένθεσης στον σωστό τύπο.

- α. Αν ..... (σταματώ) η βροχή, θα πάω μια βόλτα.
- β. Ποιο όνομα ..... (διαλέγω, εσύ) αν άλλαζες το δικό σου;
- γ. Δεν θα είχε να φάει αν δεν ..... (δουλεύω, αυτή) σε δύο δουλειές.
- δ. Αν αργήσεις και δεν μας τηλεφωνήσεις, ... (ανησυχώ, εμείς) πολύ.
- ε. Αν με είχε ..... (χρειάζεται), θα με είχε καλέσει.

3. Συμπλήρωσε τις προτάσεις με τις λέξεις της παρένθεσης στον σωστό τύπο.

- α. Αν με ..... (ακούω, αυτές) τώρα, τι θα έλεγαν;
- β. Αν ήταν η ζήλια ψώρα ..... (γεμίζω), όλη η χώρα.
- γ. Καλύτερα να του το πείτε αν δεν ..... (ενδιαφέρομαι, εσείς) γι' αυτόν.
- δ. Αν είχες σημειώσει τον αριθμό του τηλεφώνου του, δεν ..... (ψάχνω, εσύ) τώρα να τον βρεις.
- ε. Αν δεν προσέξεις όταν καθαρίζεις πατάτες, πάλι ..... (κόβομαι, εσύ).

